

DOKUZ EYLÜL ÜN VERS TES
E T M B L MLER ENST TÜSÜ
ORTA Ö RET M SOSYAL ALANLAR E T M ANAB L M DALI
CO RAFYA Ö RETMENL DOKTORA PROGRAMI
DOKTORA TEZ

**KÜRESELLE MEN N TÜRK YE ÜN VERS TELER NDE
CO RAFYA E T M ÜZER NDEK ETK LER**

Ali LHAN

zmir

2010

DOKUZ EYLÜL ÜN VERS TES
E T M B L MLER ENST TÜSÜ
ORTA Ö RET M SOSYAL ALANLAR E T M ANAB L M DALI
CO RAFYA Ö RETMENL DOKTORA PROGRAMI
DOKTORA TEZ

**KÜRESELLE MEN N TÜRK YE ÜN VERS TELER NDE
CO RAFYA E T M ÜZER NDEK ETK LER**

Ali LHAN

Danı man:

Yrd. Doç. Dr. Nevzat GÜMÜ

zmir

2010

Doktora tezi olarak sundu um “Küreselle menin Türkiye Üniversitelerinde Co rafya E itimi Üzerindeki Etkileri” adlı çalı manın tarafımdan, bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı dü ecek bir yardıma ba vurmaksızın yazıldı ını ve yararlandı ım eserlerin bibliyografyada gösterilenlerden olu tu unu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmı oldu unu belirtir ve bunu onurumla do rularım.

05/08/2010

Ali LHAN

T.C.
DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ
EGİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ

DOKTORA TEZİ SINAV SONUÇ FORMU

Ali İLHAN Tarafından Yrd. Doç. Dr. Nevzat GÜMÜŞ yönetiminde
hazırlanan "Küreselleşmenin Türkiye Üniversitelerinde
Coğrafya Bölümü Üzerindeki Etkileri"

başlıklı tez tarafımızdan okunmuş, kapsamı ve niteliği açısından "Doktora Tezi" olarak kabul edilmiştir.

Yrd. Doç. Dr. Nevzat GÜMÜŞ
Danışman

Prof. Dr. h. e. İbrahim ATALAY
Tez Komitesi Üyesi

Prof. Dr. Mustafa MUTLUER
Tez Komitesi Üyesi

Yrd. Doç. Dr. İsmail BULDAN
Jüri Üyesi

Prof. Dr. Feriye İSİK
Jüri Üyesi

Prof. Dr. h. e. İbrahim ATALAY
Enstitü Müdürü

Adres: Uğur Mumcu Cad.135 Sk. No:5 35150 Buca/İZMİR
Telefon: +90 (232) 440 09 08 - 440 09 11 Faks: +90 (232) 420 60 45
e-posta: egitimbil@deu.edu.tr

YÜKSEK Ö RET M KURULU DÖKÜMANTASYON MERKEZ

TEZ VER FORMU

Tez No:

Konu Kodu:

Üniv. Kodu:

* Not: Bu bölüm merkezimiz tarafından doldurulacaktır.

Tezin Yazarı:

Soyadı:

LHAN

Adı:

Ali

Tezin Türkçe Adı:

Küreselle menin Türkiye Üniversitelerinde Co rafia E itimi Üzerindeki Etkileri

Tezin yabancı dildeki adı:

Effects of Globalization on Geography Education in Universities in Turkey

YÜKSEK Ö RET M KURULU DÖKÜMANTASYON MERKEZ
TEZ VER FORMU

Tez No: Konu Kodu: Üniv. Kodu:

Tezin Yazarının:

Soyadı: LHAN Adı: Ali

Tezin Türkçe Adı:

Küreselle menin Türkiye Üniversitelerinde Co rafia E itimi Üzerindeki Etkileri

Tezin yabancı dildeki adı:

Effects of Globalization on Geography Education in Universities in Turkey

Tezin Yapıldı 1

Üniversite: Dokuz Eylül Enstitü: E itim Bilimleri Yılı: 2010

Di er Kurulu lar:

Tezin Türü: 1- Yüksek Lisans Dili: Türkçe
2 - Doktora Sayfa Sayısı: 266
3. Sanatta Yeterlilik Referans No:

Tez Danı manının

Unvanı: Yrd. Doç. Dr. Adı: Nevzat Soyadı: GÜMÜ

Türkçe Anahtar Kelimeler:

Küreselle me
Co rafia E itimi
Üniversiteler
E itim Programı
Türkiye

Globalization
Geography Training
Universities
Education Program
Turkey

ÖNSÖZ

Son yıllarda küreselle me ile birlikte meydana gelen hızlı geli meler pek çok ülkeyi oldu u gibi Türkiye'deki üniversite e itimini ve dolayısıyla co rafya e itimini de etkilemi tir. Küreselle me konusunda pek çok ara tırma yapılmı tır. Fakat küreselle menin co rafya e itimi üzerindeki etkilerine yönelik çalı maya ula ılamamı tır. Bu nedenle ara tırmamızda Küreselle menin Türkiye Üniversitelerinde Co rafya E itimi Üzerindeki Etkilerini, ortaya koymayı amaçladık. Küreselle me özellikle 1980'li yıllardan sonra uluslararası ili kilerin geli meye ba laması, teknoloji ve ileti imde meydana gelen büyük de i im ile ilerlemenin yönlendirdi i hemen hemen her alanda etkili olan bir süreçtir. Bu nedenle di er sektörler yanında e itim sektörünü ve buna ba lı olarak üniversitelerdeki co rafya e itimini de derinden etkiledi i dü ünülmektedir.

Çalı mada ele alınan ana temalar “küreselle me”, “küreselle me ve e itim”, “küreselle me ve co rafya e itimi”, “küreselle menin Türkiye üniversiteleri üzerindeki etkisi” ve “küreselle menin Türkiye üniversitelerinde co rafya e itimi üzerindeki etkisi” ile “Küreselle me sürecinde Türkiye üniversiteleri co rafya bölümleri ve co rafya biliminin bazı sorunları” eklindedir.

Ara tırmanın her a masında görü ve ele tirileriyle de erli katkılarını gördü üm danı man hocam Yrd. Doç. Dr. Nevzat GÜMÜ 'e te ekkürlerimi sunuyorum. Di er taraftan de erli görü lerinden faydalandı ım hocam Prof. Dr. H.c. brahim ATALAY'a ve Prof. Dr. Mustafa MUTLUER'e çok te ekkür ederim. Di er yandan akademik yayın deste i sa layıp görü leriyle katkıda bulunan de erli hocam Yrd. Doç. Dr. smail BULDAN'a ve doktora izleme toplantılarında görü lerinden faydalandı ım Prof. Dr. evket I IK'a te ekkür ederim. Ayrıca, ba ta Buca E itim Fakültesi Co rafya E itimi Anabilim Dalı olmak üzere anket uygulamasına katılarak görü ve desteklerinden faydalandı ım bütün co rafya ö retim elamanlarına te ekkür ederim.

05/08/2010

Ali LHAN

Ç NDEK LER

ÖZET	XVI
BÖLÜM I: G R	1
1.1. Problem Durumu.....	1
1.2. Çalı manın Amaç ve Önemi.....	3
1.3. Problem Cümlesi.....	4
1.4. Alt Problemler.....	4
1.5. Sayılılar	5
1.6. Sınırlılıklar.....	6
1.7. Kavramlar.....	6
1.8. Kısaltmalar.....	7
BÖLÜM II: LG L YAYIN VE ARA TIRMALAR.	9
BÖLÜM III: YÖNTEM.	16
3.1. Ara tırma Modeli.....	16
3.2. Evren ve Örneklem.....	16
3.3. Veri Toplama Araçları.....	16
BÖLÜM 4: KAVRAMSAL VE TEORİK ÇERÇEVE.	18
4.1. Küreselle me	18
4.2. Küreselle me Sürecinin Ba laması	19
4.3. Küreselle menin Felsefi Kaynakları.....	21
4.4. Küreselle meye Yönelik Yakla ımlar.....	23
4.5. Küreselle menin Etkileri	25
4.5.1. Küreselle menin Olumlu etkileri.....	28
4.5.2. Küreselle menin Olumsuz etkiler.....	29
4.6. Küreselle menin E itim üzerindeki Etkileri.....	30
BÖLÜM 5: KÜRESELLE ME VE CO RAFYA E T M	36
5.1. Co rafya Bölümlerinin Yapısı Üzerindeki Etkileri.....	39
5.2. Geli mi ve Geli mekte Olan Ülke Üniversiteleri Co rafya Lisans Programlarındaki Benzer ve Farklı Dersler	46
5.3. Küreselle me ve Co rafya E itim Programları.....	49
5.3.1. Geli mi ve Geli mekte Olan Ülkelerde Küreselle menin co rafya e itim programları üzerindeki etkisi.....	50
5.3.2. Program tasarım yakla ımları açısından	50
5.3.3. E itimde program geli tirme modelleri açısından.....	50

5.4. Bazı gelişimi ve Gelimekte olan Ülke Coğrafya Eğitim Programlarının Karşılaştırılması.....	51
---	----

BÖLÜM 6: KÜRESELLE MENİN TÜRK YE ÜNİVERSİTELERİNE ETKİSİ 55

6.1. Küreselle menin Türkiye Üniversitelerinin Tarihsel Gelişimi Üzerine Etkisi.....	55
6.1.1. Cumhuriyet Öncesi Türkiye’de Yüksek Öğretim.....	57
6.1.2. Cumhuriyet Döneminde Üniversiteler	58
6.1.2.1. 1923-1946 Döneminde Üniversiteler	59
6.1.2.2. 1946-1981 Döneminde Üniversiteler	60
6.1.2.3. 1981 ve Sonrası Yüksek Öğretim.....	61
6.2. Üniversitelerimizin Dünyadaki Yeri ve Sıralaması.....	70

BÖLÜM 7: KÜRESELLE MENİN TÜRK YE ÜNİVERSİTELERİNDEKİ

COĞRAFYA EĞİTİMİ ÜZERİNE ETKİSİ 76

7.1. Küreselle menin Türkiye Üniversitelerinde Coğrafya Eğitimi ve Öğretiminin Tarihsel Gelişimi Üzerine Etkisi	76
7.1.1. Modern Coğrafya Öncesi: 1915’ten Önceleri.....	76
7.1.2. Modern Coğrafyanın Öncüleri ve İlk Adımlar: 1915-1933.....	79
7.1.3. Türk Coğrafyasının Kuruluşu ve Örgütlenmesi: 1933-1941.....	80
7.1.4. Türk Coğrafyasının Yükselişi: 1941-1981.....	82
7.1.5. Türk Coğrafyasının Yaygınlaşması ve Nitelikte Kayıplar: 1981’den Günümüze.....	83
7.2. Küreselle menin Coğrafya Bölümleri Yapısı Üzerindeki Etkileri.....	89
7.2.1. Eğitimin Yapısı Fakülteler ve Bölümler	90
7.3. Küreselle menin Ders Programları ve Ders İçerikleri Üzerindeki Etkileri.....	94
7.4. Küreselle menin Akademik Personel Üzerindeki Etkileri.....	96
7.5. Küreselle menin Akademik Coğrafya Yayınları Üzerindeki Etkisi.....	103
7.6. Küreselle menin Ders Araç Gereçleri Üzerindeki Etkisi.....	118
7.7. Küreselle menin Öğrenciler Üzerindeki Etkileri.....	123
7.8. Küreselle menin Coğrafya Mesleği Üzerindeki Etkileri.....	126

BÖLÜM 8: ARA TIRMA BULGULARI 130

8.1. Ankete Katılımın Üniversitelerin Coğrafya Bölümlerine Göre Sayısal Dağılımı.....	130
8.2. Ankete Katılan Akademisyenlerin Akademik Unvanlarına Göre Dağılımı.....	131

8.3. Ankete Katılan Akademisyenlerin Uzmanlık Alanlarına Göre Da ılı 1.....	131
8.4. Ankete Katılan Akademisyenlerin Bildi i Yabancı Dile Göre Da ılı 1.....	132
8.5. Ankete Katılan Akademisyenlerin Yurtdı ında E itim Görme Durumlarına Göre Da ılı 1.....	134
8.6. Ankete Katılan Akademisyenlerden Yurtdı ında E itim Görenlerin Co rafi Da ılı 1...	135
8.7. Ankete Katılan Akademisyenlerin nternet Üzerinden Co rafia Alanındaki Geli meleri zleme Durumuna Göre Da ılı 1.....	136
8.8. Ankete Katılan Akademisyenlerin, Üniversitenizin Co rafia Bölümü le Herhangi Bir Üniversite/Üniversitelerin Co rafia Bölüm/Bölümleri Arasında Bilimsel Anlamda Bir birli i Var Mıdır Sorusuna Verdikleri Yanıtlara Göre Da ılı 1.....	137
8.9. Ankete Katılan Akademisyenlerin Yurt Dı ındaki Co rafia Bölümlerinde Akademik Çalı malarda (Misafir Ö retim Görevlisi v.b.) Bulunma Durumuna Göre Da ılı 1.....	139
8.10. Ankete Katılan Akademisyenlerin Yurt Dı ında Yayınlanan Yayın/Yayınlara Göre Da ılı 1.....	145
8.11. Ankete Katılan Akademisyenlerin, SCI, SSCI Ve Uluslar Arası Mesleki Dergiler le Uluslar Arası Sempozyum/Kongre Bildirilerindeki (Bildiri Kitabında Yer Alan) Yayınlara Göre Da ılı 1.....	143
8.12. Ankete Katılan Akademisyenlerin Yurt Dı ında Yayınlanan Yayınlarının Yayınlandı ı Co rafi Bölgelere Göre Da ılı 1.....	145
8.13. Ankete Katılan Akademisyenlerin Yurt Dı ında Ç ıkan Co rafi Dergileri zleme Durumlarına Göre Da ılı ları.....	146
8.14. Ankete Katılan Akademisyenlerin zledikleri Yurt Dı ında Ç ıkan Co rafi Dergiler.....	147
BÖLÜM 9: KÜRESELLE ME SÜREC NDE TÜRK YE ÜN VERS TELER CO RAFYA BÖLÜMLER VE CO RAFYA B L M N N BAZI SORUNLARI 149	
9.1. Co rafia Bölümleri Üzerine Bir De erlendirme.....	149
9.2. Akademik Yayınlar.....	152
9.3. Co rafia Anlayı 1.....	154
9.4. Akademisyenler.....	155
9.5. Ders Araç-Gereçleri.....	157
9.6. Uygulanan Lisans E itim Programları.....	157
9.7. Co rafia Mesle i	164

9.8. Küreselleşmenin Türkiye Üniversiteleri Coğrafya Bölümlerine Etkileri Konusunda Genel Bir Değerlendirme ve Öneriler.....	168
9.8.1. Koordinasyon Kurulu Oluşturmak.....	174
9.8.2. Yeni Bir Coğrafya Eğitim Müfredatı (Zinciri) Oluşturmak.....	174
9.8.3. Yöntemsel Düzenleme	175
BÖLÜM 10: SONUÇ	178
KAYNAKÇA	190
EKLER	198

TABLO LİSTESİ

Tablo 5.1: Geli mi Bazı Ülkelerde Co rafa Bölümlerinin Ba lı Bulundu u Fakülteler...	39
Tablo 5.2: Geli mekte Olan bazı Ülkelerde Co rafa Bölümlerinin Ba lı Bulundu u Fakülteler	41
Tablo 5.3: New York Devlet Üniversitesi Buffalo Fen- Edebiyat fakültesi Co rafa Bölümü Akademik Programları Tablosu.....	42
Tablo 5.4: Bazı ülkelerde lisans e itimi süreleri	43
Tablo 5.5: Co rafa bölümlerinin dünya genelinde da ılı 1.....	43
Tablo 5.6: Geli mi ve geli mekte olan ülkelerde co rafa lisans seviyesinde okutulan klasik (ortak-benzer) dersler.....	47
Tablo 5.7: Geli mi ve geli mekte olan ülkelerde bazı üniversitelerde co rafa lisans seviyesinde okutulan farklı dersler.. ..	48
Tablo 5.8: ncelenen Co rafa Bölümlerinin e itim programlarının Program tasarım yakla ımları açısından ve e itimde program geli tirme modelleri açısından kar ıla tırılması.....	52
Tablo 6.9: Von Humboldt Üniversitesi ve Mülti-versite kar ıla tırma tablosu.....	56
Tablo 6.10: Cybermetricslab Ocak 2009 üniversite sıralaması sonuçlarına göre ilk 1000 Üniversitenin Kıtalara Göre Da ılı 1.....	73
Tablo 7.11: 2009 ÖSYS Yüksek Ö retim Programları ve Kontenjanları Kılavuzuna Göre Co rafa Bölümü ve Co rafa Ö retmenli i Bölümleri ile kinci Ö retim Veren Co rafa Bölümlerinin Üniversite ve Fakültelere Göre Da ılı 1	88
Tablo 7.12: Kurulu Tarihine Göre Türkiye Üniversitelerinde Co rafa Bölümleri.....	89
Tablo 7.13: Meslek yüksek okulu, yüksek okul, fakülte ve enstitülerin devlet ve vakıf üniversitelerine göre da ılımı.....	91
Tablo 7.14: Co rafa bölümlerinin fen-edebiyat, e itim fakültesi, DTCF, e itim bilimleri ve sosyal bilimler enstitülerine göre da ılı 1.....	91
Tablo 7.15: ECTS (AKTS)Uygulayan Co rafa Bölümleri.....	95
Tablo 7.16: Akademisyenlerin unvanlarına göre co rafa bölümlerine da ılı 1.....	99
Tablo 7.17: Co rafa bölüm akademisyenlerinin uzmanlık alanına göre da ılı 1	101

Tablo 7. 18: Türkiye dahil 28 ülke ve Latin Amerika, Asya-Pasifik ((Japonya dahil), Asya-Pasifik (Japonya hariç), Avrupa Birliği, OECD ülkeleri ve bütün ülkelere ait (Dünya toplamı), 1981-2006 yılları arasındaki toplam yayın sayısı, Katkı oranı, Toplam atıf sayısı ve etki de erleri verileri.....	104
Tablo 7.19: 2006 yılında üniversitelerde SCI+ SSCI+ AHCI 'te yayınlanan yayın istatistiklerinin fakülte/ bölüm bazında dağılımı.....	107
Tablo 7.20: Üniversitelerimizde ve diğer kurumlarda yayınlanmış ve yayınlanmakta olan co rafya meslek dergileri.....	112
Tablo 7.21: Science Citation Expanded'deki Fiziki Co rafya Dergileri Listesi.....	113
Tablo 7.22: Social Sciences Citation Expanded'deki Be eri Co rafya Dergileri Listesi.....	115
Tablo 7. 23: CBS ve diğer laboratuvarların ülkemiz co rafya bölümlerine dağılımı.....	121
Tablo 7.24:Yabancı dil hazırlık sınıfı olan co rafya bölümleri.....	128
Tablo 8.25: Ankete katılan akademisyenlerin izledikleri yurt dışında çıkan co rafi dergiler.....	147
Tablo 9.26: Türkiye Üniversiteleri co rafya lisans programlarında yer alan çevre ve ekoloji ile ilgili dersler	159
Tablo 9.27: Türkiye Üniversiteleri Co rafya bölümleri lisans programlarında yer alan uygulamalı dersler.....	162
Tablo 9.28: ÖSYM 2005-2009 yüksek ö retim programları ve kontenjan kılavuzlarına göre co rafya bölümleri ve co rafya ö retmenliklerinin lisans düzeyinde kontenjanları.....	165
Tablo 9.29: 2009 yılı ilk atama sonucu oluşan kadrolu ve sözleşmeli co rafya ö retmenli i sayısal verileri.....	166

EK L L STES

ekil 5.1: Co rafya bölümlerinin dünya geneli da ılı 1.....	45
ekil 5.2: Küresel ölçekte çalı mada incelenen co rafya bölümlerinin yer aldı ı ülkeler.....	53
ekil 6.3: Kurulu yıllarına göre devlet üniversitelerinin Türkiye’de da ılı 1.....	64
ekil 6.4: Vakıf üniversitelerinin kurulu yıllarına göre Türkiye’de da ılı 1.....	67
ekil 7.5: Kurulu yıllarına göre co rafya bölümlerinin Türkiye’de da ılı 1.....	84
ekil 7.6: ÖSYM 2009’a göre co rafya ö retmenlikleri, co rafya bölümleri ve ikinci ö retim veren co rafya bölümlerinin Türkiye genelinde da ılı 1.....	86
ekil 7.7: 2009 ÖSYS Yüksek Ö retim Programları ve Kontenjanları Kılavuzuna Göre Co rafya Bölümü ve Co rafya Ö retmenli i Bölümlerinin Fakültelere Göre Da ılı Grafi i.....	92
ekil 7.8: ECTS (AKTS) Uygulayan Co rafya Bölümleri.....	96
ekil 7. 9: Co rafya akademisyenlerinin uzmanlık alanlarına göre da ılı 1.....	100
ekil 7.10: Akademisyenlerin Co rafya Bölümlerine Da ılı Haritası.....	100
ekil 7.11: Co rafya akademisyenlerinin unvanlarına göre da ılı 1.....	102
ekil 7.12: Science Citation Expanded’deki Fiziki Co rafya Dergilerinin ülkelere göre da ılı 1.....	114
ekil 7.13: Social Sciences Citation Expanded’deki Be eri Co rafya Dergilerinin Ülkelere Göre Da ılı 1.....	117
ekil 7. 14: CBS laboratuvarların ülkemiz co rafya bölümlerine da ılı 1.....	122
ekil 8.15: Ankete katılımın üniversitelerin co rafya bölümlerine göre sayısal da ılı 1.....	130
ekil 8.16: Ankete katılan akademisyenlerin akademik unvanlarına göre da ılı 1.....	131
ekil 8.17: Ankete katılan akademisyenlerin uzmanlık alanlarına göre da ılı 1.....	132
ekil 8.18: Ankete katılan akademisyenlerin bildi i yabancı dile göre da ılı 1.....	132
ekil 8.19: Ankete katılan akademisyenlerin yurtdı nda e itim görme durumlarına göre da ılı 1.....	134
ekil 8. 20: Ankete katılan akademisyenlerden yurtdı nda e itim görenlerin co rafı da ılı 1.....	135

- ekil 8. 21: Ankete katılan akademisyenlerin internet üzerinden co rafia alanındaki geli meleri izleme durumuna göre da ılı 1.....136
- ekil 8.22: Ankete katılan akademisyenlerin, Üniversitenizin co rafia bölümü ile herhangi bir üniversite/üniversitelerin co rafia bölüm/bö lümleri arasında Bilimsel anlamda bir i birli i var mıdır sorusuna verdikleri yanıtlara göre da ılı 1.....137
- ekil 8. 23: Ankete katılan akademisyenlerin yurt dı ndaki co rafia bölümlerinde akademik çalı malarda (misafir ö retim görevlisi v.b.) bulunma durumuna göre da ılı 1.....139
- ekil 8.24: Ankete katılan akademisyenlerin Yurt dı nda yayınlanan yayın/yayınlara göre da ılı 1.....142
- ekil 8.25: Ankete katılan akademisyenlerin, SCI, SSCI ve uluslararası mesleki dergiler ile uluslararası sempozyum/kongre bildirilerindeki (Bildiri kitabında yer alan) yayınlara göre da ılı 1.....143
- ekil 8.26: Ankete katılan akademisyenlerin yurt dı nda yayınlanan yayınlarının yayımlandı ı co rafi bölgelere göre da ılı 1. 145
- ekil 8.27: Ankete katılan akademisyenlerin yurt dı nda çıkan co rafi dergileri izleme durumlarına göre da ılı ları.....146

ÖZET

Küreselle me en basit tanımıyla uluslararası ili kilerin, ileti im ve ula ım teknolojilerinin geli mesiyle mal, hizmet, bilgi ve insanın dünya çapındaki hareketlili inde meydana gelen yaygınla madır. Yer ile ilgili ilk genellemelerin yapılması (ilk dünya haritasının çizilmesi, co rafi ke ifler vb.) ile küreselle menin ba ladı ı ve sanayi devrimi ile ivme kazandı ı söylenebilir. Ancak küreselle meyi asıl önemli yapan 1980’li yılların ba larından beri uluslar arası ili kilerin (ekonomik, siyasi kültürel vb.) geli mesi, üretim, ula ım ve ileti im teknolojilerinde meydana gelen hızlı geli melerin sonucunda küresel boyutta ya anan de i imdir.

Küreselle menin en fazla etkili oldu u alanlardan biri de e itim sektörüdür. Yeti tirilecek bireylerin küresel etkilere ayak uydurması gereklidir. Küresel de erleri kavrayabilen, ulusal de erleri koruyan bireylerin yeti tirilmesi e itim faaliyetleri ile gerçeikle tirilebilmektedir.

Küreselle menin üniversitelerimizdeki co rafya e itimi üzerinde de kaçınılmaz etkileri olmu tur. Osmanlı Devletinde cılız da olsa ba layan bu etkiler Cumhuriyetin kurulması ve kinci Dünya Sava ının ba lamasıyla ilerlemeye ba lamı tır. Küresel boyutta 1980’li yıllardan itibaren uygulanan siyasi ve ekonomik politikalar küreselle menin co rafya bölümlerimiz üzerindeki etkilerini daha da arttırmı tır. 1990’lı yıllardan günümüze so uk sava ın sona ermesi ve ülkemizin Avrupa Birli ine girme çalı malarının hız kazanması ile yeni bir boyut kazanmı tır.

Ülkemiz üniversitelerinde co rafyanın tarihsel geli imi ve kurulu u, e itim programları, akademik personel, akademik co rafya yayınları, ders araç gereçleri, co rafya e itim ve ö retiminde internet kullanımı, yabancı dil ö renimi, yabancı üniversitelerin co rafya bölümleri ile i birli i gibi alanlarda küreselle menin etkilerinin daha fazla oldu u görülmektedir. Ancak co rafya bölümlerinin yapısı, akademik co rafya dergileri, co rafya mesle i gibi alanlarda küreselle menin daha az etkili oldu u anla ılmaktadır.

Küreselle menin etkilerinden üniversitelerimizin her bir co rafya bölümü kendilerine özgü ko uları ile etkilenmektedir. Küreselle menin üniversitelerimizdeki co rafya e itimi üzerine etkilerine odaklanarak gerçeikle tirilen bu çalı ma ile küreselle menin üniversitelerimizdeki co rafya e itimi üzerine etkileri ortaya konulmaya çalı ılmaktadır.

EFFECTS OF GLOBALIZATION ON TURKEY'S UNIVERSITY GEOGRAPHY ABSTRACT

The simplest definition of globalization of international relations, communications and transportation technology to the progress of goods, services, informations and human commonly occurring in the worldwide mobility. The first place to make generalizations of (the first to draw the world map, geographical discoveries, etc..) And globalization and the industrial revolution began with the impetus it can be said. However, globalization actually makes important since the early 1980s, international relations (economic, political, cultural, etc..) Development, production, transportation and communication technologies developments occurring as a result of rapid changes in global dimension is.

The most effective area of globalization is one of the education sector. Individuals will be trained to keep pace with global effects is required. Global values can comprehend, national values that protect individuals' upbringing and education activities can be carried out. Therefore, inter-university cooperation and student exchange programs, development of teaching staff has been implemented. Thus, our education system to provide global integration and global minimization of adverse effects has been to provide.

Effects of Globalization had an inevitable impact on our universities geography education. Although the Ottoman Empire at the beginning of this puny impact on the establishment of the Republic and the start of the Second World War began to increase. Applied at a global level since the 1980s political and economic policies of globalization and the impact of geography departments has further increased. 1990s to today the end of the cold war and our country's entry into the European Union to accelerate efforts gained a new dimension.

At the universities of our country's geography and historical development organizations, educational programs, academic personnel, academic geography publications, course tools, geography education and training in the use of the internet, foreign language learning, foreign universities with geography departments cooperate in areas such as effects of globalization is more than can be seen. However, part of the structure of geography, geography of the academic journals, professional areas such as geography of globalization is understood to be less effective.

Effects of globalization on the our universities geography departments each with its own specific conditions are affected. Effects of globalization on education geography by focusing in our universities conducted this study in our universities and globalization effects on geography education is trying to reveal.

BÖLÜM I: G R

1.1. Problem Durumu

Co rafia biliminin geli mesinde küreselle me sürecinin önemli bir yeri vardır. Geli mi lik ile e itim arasındaki ili ki ulusların refah seviyeleri ile do rudan ilgilidir. Günümüzde geli mi ülkelerin bugünkü geli mi lik seviyelerine ula ması e itime verdikleri önem sayesinde olmu tur.

E itimin kalkınmadaki önemi hep bilinegelmi tir. E itimin insanı rasyonel kılması yanında toplumun refahı için her geçen gün giderek önem kazanmaktadır. E itim aynı zamanda yüksek ekonomik bir de ere sahip oldu undan ekonomik kaynakların önemli bir bölümünün yatırıldı ı bir yatırım aracı haline gelmi tir. Ülkelerin kalkınmasında e itim önemli bir i leve sahiptir. Özellikle yeterli do al kaynaklara sahip ülkelerin bu do al kaynakları i leyip yeterli kalkınma ve ekonomik geli meye ula maları nüfusun e itim düzeyi ile yakından ilgilidir. Bilindi i gibi ülkelerin geli ip kalkınmasında hammadde, sermaye, teknoloji ve yeti mi insan gücü en önemli faktörler arasında yer almaktadır. Burada özellikle yeti mi insan gücü ülkelerin kalkınmasında önemli bir unsur olarak önem kazanmaktadır. Yeti mi i gücü ancak nitelikli bir e itim ile sa lanabilmektedir.

Geli mi ve geli mekte olan ülkeler arasında görülen kalkınma farklılıklarının en önemli nedenlerinden biride e itime verilen önemden kaynaklanmaktadır. Özellikle geli mekte olan ülkelerde ekonomik kaynakların sınırlı olması ve a ırı nüfus artı ı nedeniyle e itime ayrılan kaynaklar geli mi ülkelere göre daha az olmaktadır. Bu durum geli mekte olan ülkelerin geli mi lik düzeyi açısından sürekli aynı seviyede kalmalarına veya geli me düzeylerinin dü mesine bile neden olmaktadır.

Küreselle me, ekonomik, politik ve teknolojik faktörlerin geli mesi ile dünya çapında üretim, da ıtım ve tüketim ili kilerinde meydana gelen yo un de i im ve dönü üümü ifade etmektedir.

Küreselle me ekonomik, politik ve kültürel, teknolojik ve askeri oldu u kadar co rafi bir süreç oldu u ortadadır. Çünkü ekonomik, politik askeri, teknolojik, kültürel v.b. süreçler co rafi mekanda gerçekleşle ir.

Bu ba lamda küreselle menin çok boyutlu oldu unu bunun askeri, ekonomik, politik, sosyal, kültürel, teknolojik ve ekolojik boyutları yanında e itim boyutunun oldu unu yurtdı ı e itim (özellikle Avrupa Birli i'nin e itim programları-Erasmus, Sokrates, Leonardo de Vinci programları, Avrupa Birli i uyum sürecinde uluslararası ö renci de i im projesi: ECTSSI vb.), internet ile e itimin küresel bir boyut kazandı ı görülmektedir.

Küreselle me sürecinin etkileri özellikle 1990'lı yıllardan itibaren daha açık bir şekilde ortaya çıkmıştır. Bu etkileri şöyle özetleyebiliriz:

- 1) Küresel ekonominin biçimlenmesi ve etkileri,
- 2) Küresellemenin mekansal etkileri,
- 3) Küresellemenin enerji ve iklimleri ve etkileri,
- 4) Küresellemenin çevresel etkileri,
- 5) Küresellemenin eğitim üzerindeki etkileri.

Eğitimde küresellemenin boyutu, algılanması, benimsenmesi ve paylaşımlı düzeyi güncel eğitim sorunlarından biridir. Küresellemenin tanımı, gelecek için vizyon, gelecek için eğitim, küreselleme süreci ile eğitim ve eğitim sorunları ve bu bağlamda coğrafya eğitimi ve sorunları arasında önemli bir ilişki vardır.

Coğrafya doğal ortam ile insan arasındaki karşılıklı etkileri araştıran ve mekansal özelliklerini ortaya koyan bir bilim dalıdır. Bu nedenle coğrafyanın amacı doğal çevre elemanları ile insan faaliyetleri arasındaki ilişkiyi belirlemek, doğal özellikler ile toplumsal olguları belirli yaklaşımlarla incelemek ve ortama ait özellikleri, imkanları ve problemleri ortaya koymaktır. Günümüzde giderek artan şekilde sosyal ve ekonomik ihtiyaçlar doğal ortamdan daha fazla yararlanılmasına neden olmuştur. Özellikle hızlı nüfus artışı nedeniyle doğal kaynakların yanlış kullanımı (tarımsal faaliyetler, toprak ve orman tahribatları vb.) doğal ortamdan aşırı faydalanma doğal ortamın yapı unsurlarını (iklim, su, toprak ve bitki örtüsü arasındaki dengenin bozulması) çevre sorunlarının ortaya çıkmasına neden olmuştur. Bu nedenle doğal kaynakların gelecek nesillerinde kendi ihtiyaçlarını karşılayabilmelerini tehlikeye sokmaksızın verimli bir şekilde kullanmak gerekmektedir. Bu durumda eğitim, özellikle coğrafya eğitimi doğal kaynakların verimli bir şekilde kullanılmasında önem kazanmaktadır.

Özellikle 1980'den sonra hızlanan küreselleme sürecinin Türkiye üniversitelerinde coğrafya eğitimi üzerindeki etkisi günümüzde daha belirgin bir şekilde görmekteyiz. Öyle ki; artık üniversitelerimizin coğrafya bölümlerinde küresellemenin etkisi ile küreselleme, göç, çevre sorunları, küresel ısınma ve iklim değişikliği v.b. konuları üzerinde daha fazla durulmakta bu konular üzerinde akademik çalışmalar eskiye oranla daha fazla yapılmaktadır. Bunun yanında coğrafya bölümlerinin hemen hepsinde bu konular ayrı ders olarak verilmekte veya böyle uygulamaya yönelik çalışmalar yapılmaktadır. Ayrıca son yıllarda özellikle 1990'lı yıllardan sonra ülkemizdeki coğrafya bölümleri ile farklı ülke (Genelde Avrupa Birliği ülkeleri üniversitelerinin coğrafya bölümleri arasında) coğrafya bölümleri arasında karşılıklı işbirliği çalışmaları da artmış olduğu görülmektedir. Dokuz Eylül Üniversitesi

Buca E itim Fakültesi Co rafya E itimi Bölümü ile Geographical Institute of Romanian Academy, Faculty of Geography University of Bucharest arasındaki 2001 yılından beri süren i birli i bu konuda örnek verilebilir.

Co rafya e itiminin amacı yapıcı, yaratıcı, ele tirel dü ünçe yetene ine sahip, edindi i bilgi ve becerileri günlük ya amda kullanabilen, do al çevre unsurları ile insan faaliyetleri arasındaki yakın ili kiyi saptayan, do al dinamikler ile toplumsal olguları belirli yakla ımlarla inceleyen (analitik yöntem, do rudan gözlem, kantitatif analizler ve laboratuvar ara tırmaları) ve ortama ait potansiyelleri, olanakları ve sorunları ortaya koyan, ça ımızın sosyal ve ekonomik ihtiyaçlarını anlayan bireyler yeti tirmektir. Bu e itim ile insanın do al ortam üzerindeki etkilerinden kaynaklanan sorunların çözümlenmesine yardımcı olmak hedeflenmi tir. Ayrıca ça da co rafya ara tırma teknikleri ile do al ortamdaki de i im ve etkilerden ba layarak be eri çevredeki sosyal, ekonomik, kültürel ve siyasal olaylara kadar uzanan çok çe itli ve kompleks olayları çözümlmek bunların küresel etkilerini açıklamak hedeflenen di er davranı lardır

Küreselle menin Türkiye üniversitelerinde co rafya e itimine etkilerini anlamak co rafya e itiminin bütünsel bir analizini yapmak ve göz önünde bulunması gereken de i kenlerin belirlenmesi gerekmektedir.

Böylece küreselle menin Türkiye üniversitelerinde co rafya e itimine etkisinin açıklanması hedeflenmi tir.

1.2. Çalışmanın Amaç ve Önemi

Ara tırmanın amacı (küreselle menin geli imi, analizi ve) Türkiye’de co rafya e itiminin de i iminde ve geli iminde küreselle menin etkilerini saptamaktır. küreselle menin etkileri sonucunda ortaya çıkabilecek sorunlarla ba etmesini bilen bireylerin yeti tirilmesinde izlenmesi gereken yollar konusunda öneriler sunmaktır.

Bu amaçla cevaplandırılacak sorular unlardır.

A.Üniversitelerin co rafya bölümlerinde küreselle me etkisi ile programlanmı ders türünden etkinlikler nelerdir? Bu etkinlikler, hangi tür, düzey ve içerik özelliklerine sahiptir? Bu amaçla programlanmı ders türünden etkinliklerden bazıları öyledir:

1. Küreselle me,
2. Küreselle me ve co rafya,
3. Küreselle me ve çevre sorunları,
4. Küresel klim De i ikli i ve Etkileri,
5. Uluslararası Göçler ve Türkiye.

B. Küreselle me sürecinde Türkiye üniversitelerinde co rafya e itimi ile bireylere kazandırılmak istenen beceriler nelerdir? Do a ve toplum bilim alanlarına göre, varsa, ortak ve özel yetenekler nelerdir? var olan uygulamalar ile, bu yeterlilikler ne ölçüde kazandırılmaktadır?

C. De i en Dünya düzeni içinde küreselle me yolunda ülkelerde bir çok de i imde kendini göstermiştir. Bu de i im etkisi ile Türkiye üniversiteleri co rafya bölümleri ile di er ülke üniversiteleri co rafya bölümleri arasında i birli inin boyutları ne düzeydedir?

D. Geli mi lik ile co rafya e itimi arasında sıkı bir ili ki var mıdır?

Ara tırma ile toplanacak verilerin özelliklerle;

1. Küreselle menin Türkiye üniversitelerinde co rafya e itimi üzerindeki etkisini ortaya çıkarıp, üzerinde dü ünme, tartı ma ve yeni ara tırma olanakları yarataca ı,
2. Co rafya e itiminde önemli farklılı malara yol açan, uygulamaların anla ılması, a ılması için bir çerçeve olu turmasına,
3. Co rafya e itim ve ö reniminde materyallerin zenginle mesinin sa lamasına,
4. Farklı ülkelerin co rafya e itim programlarını ülkemiz co rafya e itimi programları ile kar ıla tırma sa layacak böylece co rafya e itiminde küresel bir bakı açısına sahip olunmasına,
5. Farklı ülkeler co rafya bölümleri arasında ili kiler geli tirilip, bilgi alı veri inde bulunabilecek, co rafı yöntem ve teknikler geli tirilebilmesine,

1.3. Problem cümlesi

Küreselle me sürecinin Türkiye üniversitelerindeki co rafya e itimi üzerinde önemli bir etkisi var mıdır?

1.4. Alt problemler

1. Küreselle me ile e itim arasında önemli bir ili ki var mıdır?
2. Küreselle me ile co rafya e itimi arasında önemli bir ili ki var mıdır?
3. Küreselle menin geli mi ülkelerde co rafya e itimi üzerinde önemli bir etkisi var mıdır?
4. Geli mekte olan ülkelerde küreselle menin co rafya e itimi üzerinde önemli bir etkisi var mıdır?
5. Türkiye’de co rafyanın kurulu u ve geli mesi ile küreselle me arasında önemli bir ili ki var mıdır?
6. Küreselle menin co rafya bölümleri yapısı üzerinde önemli bir etkisi var mıdır?
7. Küreselle menin ders programları ve ders içerikleri üzerinde önemli bir etkisi var mıdır?

8. Küreselle menin akademik personel üzerindeki etkileri var mıdır?
9. Küreselle menin akademik yayınlar üzerinde önemli bir etkisi var mıdır?
10. Küreselle menin ders araç gereçleri üzerindeki önemli bir etkisi bulunmakta mıdır?
11. Küreselle menin öğrenciler üzerindeki etkisini var mıdır?
12. Küreselle menin coğrafya mesleği üzerindeki etkisi nasıl olmuştur?
13. 1980'li yıllardan bu yana küresel düzeyde egemen kılınmaya çalışılan yeni politikalar, küreselleme çerçevesinde değerlendirildiğinde, bu sürecin Türkiye üniversitelerindeki coğrafya eğitimi üzerine etkisi açısından daha aydınlatıcı sonuçlara varılabilir mi?
14. Gelimekte olan ülkeler ile gelişmiş ülkeler arasında coğrafya eğitimi alanında görülen farklılıklar ve benzerlikler nelerdir? Varsa farklılık ve benzerliklerin önem derecesi nedir?
15. Avrupa Birliği eğitim programları ülkemizde coğrafya eğitiminin geliştirilmesine katkıda bulunabilir mi?
16. Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne entegrasyonu ülkemiz coğrafya bölümleri ile Avrupa Birliği ülkeleri coğrafya bölümleri arasında ilişkileri geliştirir mi?
17. İnternet kullanımının yaygınlaşması ülkemizde coğrafya eğitiminde niteliğini artırabilir mi?
18. Uluslararası ekonomik ve siyasi ilişkiler geliştiğçe küreselle menin etkileri Türkiye'deki üniversitelerin coğrafya bölümleri üzerinde daha fazla etkili olabilir mi?

1.5. Sayıtlar (Varsayımlar)

Bu araştırmada aşağıdaki sayıtlardan (varsayımlardan) hareket edilecektir.

1. Küreselleme sürecinin Türkiye üniversitelerinde coğrafya eğitimi üzerine etkileri
  - Yönetmelik ve program türü belgelerden anlaşılabilir
  - Öğretim üyeleri ve doktora öğrencilerinin görüşleri ile değerlendirilebilir.
  - Yapılan alan çalışmaları ile değerlendirilebilir.
2. Bilimsel yöntem, bütün bilimsel alanlarda kullanılan bir problem çözme tekniği olup, araştırmacı yeterlilikler listesinin oluşturulmasında uygun bir başlangıç noktasıdır.
3. Küreselleme sürecinin Türkiye üniversitelerinde coğrafya eğitimi üzerine etkisi, bireysel ve toplumsal gelişmeyi önemli ölçüde etkileyen bir dendir.
4. Küreselle menin Türkiye üniversitelerinde coğrafya eğitimi üzerine etkisi, çevre sorunları, göç, küresel ısınma ve iklim değişikliği gibi denden anlaşılabilir.
5. Küreselle menin Türkiye üniversitelerinde coğrafya eğitimi üzerine etkisi, 1980'li yıllardan bu yana küresel düzeyde egemen kılınmaya çalışılan yeni politikalar ve küreselleme çerçevesinde değerlendirildiğinde daha aydınlatıcı sonuçlara varılabilir.

6. Küresellemenin Türkiye üniversitelerinde coğrafya eğitimi üzerine etkisi; küresellemenin sosyal, ekonomik ve çevresel etkilerinden anlaşılabilir.

1.6. Sınırlılıklar

Araştırma, önerinin hazırlandığı tarih itibarıyla küresellemenin Türkiye'deki üniversitelerin eğitim fakülteleri coğrafya öğretmenlikleri lisans bölümleri ile İktisadi İdari Bilimler Fakültesi'nin coğrafya lisans bölümleri üzerindeki etkileri ile sınırlıdır.

1.7. Kavramlar

Küreselleme: Ülkeler arasında ekonomik, siyasi ve kültürel ilişkilerin gelişmesi ve iletişim ve bilim teknolojilerinde meydana gelen hızlı dönüşümlerin etkisiyle ülkeler arasında karılıklı olarak siyasi ve kültürel ilişkilerin ve mal-hizmetlerin niteliksel ve niceliksel olarak artışı göstermesidir (Yüksel, 2001: 12)

Eğitim: Eğitimci bireylere öğrenme yöntemlerini kazandırma planıdır. Planlı olarak bireyin davranışlarında kendi yöntemiyle pozitif olarak yapılan değişim sürecine denilmektedir. Yani bireylerin davranışlarının planlı bir süreç dahilinde olumlu yönde değişmesine yönelik yapılan etkinlikleri kapsayan bir süreç olarak değerlendirilebilmektedir. Böylece bireyin yaşadığı topluma uyum sağlamasından, kendi hayatını sürdürebilmesini sağlamasına kadar tüm amaçları kapsayan bir olgu olarak tanımlanabilmektedir (Fidan ve Erden,1993'ten Akt., Erden ve Akman 2001: 14).

Öğretim: Öğrenmenin başlatılmasını, sürdürülmesini ve gerçekleştirilmesini kolaylaştıracak etkinliklerin düzenlenmesini ve bireyde istenen davranışların gerçekleştirilmesini içeren planlı süreçlerin tümüne denir (Gürkan ve Gökçe, 1999: 4).

Öğrenmenin tanımının nasıl yapılacağı, öğrenmeye hangi açıdan bakıldığını gösterir. Günümüzde öğrenmeyi açıklayan değişik kuramlar vardır. Bu kuramları davranışçı ve bilişsel olmak üzere iki grupta toplamak mümkündür. Günümüzde özellikle karmaşık insan davranışlarını anlamada bilişsel yaklaşım önem kazanmıştır.

Davranışçı açıdan öğrenme. Yaşamın sonucu gözlenebilen davranışlarda ortaya çıkan kalıcı değişiklik olarak tanımlanabilir. *Bilişsel açıdan öğrenme.* Bireylerin zihinsel yapılarında görülen değişimlerdir (Selçuk, 2000: 122).

Coğrafya eğitimi: Kendini geliştiren, doğal ortam ve insan arasındaki ilişkiyi analiz edip, Yapıcı, yaratıcı, eleştirel düşünce yeteneğine sahip, edindiği bilgi ve becerileri günlük yaşamda kullanabilen, doğal çevre unsurları ile insan faaliyetleri arasındaki yakın ilişkiyi saptayan, doğal dinamikler ile toplumsal olguları belirli yaklaşımlarla inceleyen (analitik yöntem, doğrudan gözlem,

kantitatif analizler ve laboratuvar ara tirmaları) ve ortama ait potansiyelleri, olanakları ve sorunları ortaya koyan, ça ımızın sosyal ve ekonomik ihtiyaçlarını anlayan bireyler yeti tirmek amacı ile yapılan e itime denir.

1.8. Kısaltmalar

1. A&HCI:Arts and Humanities Citation Index
2. AAG: Association of American Geographer
3. AB: Avrupa Birli i
4. ABD: Amerika Birle ik Devletleri
5. AKTS: Avrupa Kredi Transfer Sistemi
6. APEC: Asia-Pasific Economic Cooperation-Asya-Pasifik Ekonomik birli i
7. AR-GE: Ara tırma-Geli tirme
8. ASEAN: Association of Southeast Asian Nations-Güneydo u Asya Uluslar Birli i
9. B.A.E: Bachelor of Education -E itim Derecesi
10. B.A: Barchelor of Art-Edebiyat Fakültesi Lisans Derecesi
11. BDT: Ba ımsız Devletler Toplulu u
12. BM DÇS: Birle mi Milletler klim De i ikli i Çerçeve Sözle mesi
13. BSc: Barchelor of Science-Fen Fakültesi Lisans Derecesi
14. CBS/GIS: Co rafi Bilgi Sistemleri (Geographical Information Systems)
15. DPT: Devlet Planlama Te kilatı
16. DS: Diploma Supplement- Diploma Eki
17. DTCF: Dil Tarih ve Co rafya Fakültesi
18. ECTS/AKTS:Avrupa Kredi Transfer Sistemi (European Credit Transfer System)
19. ECTSSI : Avrupa Birli i Uyum Sürecinde Uluslararası Ö renci De i im Projesi
20. IGU: International Geographical Union-Uluslar Arası Co rafi Birlik
21. IMF: International Money Found (Uluslararası Para Fonu)
22. ISI: Institute for Scientific Information-Bilimsel Bilgi Enstitüsü
23. TÜ: stanbul Teknik Üniversitesi
24. KE : Karadeniz Ekonomik birli i
25. MEB: Milli E itim Bakanlığı
26. MMU: Market Model university
27. NAFTA: The North Amerikan Free Trade Agreement-Kuzey Amaerika Serbest Ticaret Antla ması
28. ODTÜ: Orta Do u Teknik Üniversitesi
29. OECD: Organisation For Co-Operation and Development-Ekonomik Kalkınma ve birli i Örgütü
30. OPEC: Petrol hraç Eden Ülkeler Örgütü (Organization of Petroleum Exporting Countries)
31. ÖSYM: Ö renci Seçme ve Yerle tirme Merkezi
32. RGS: Royal Geographical Society (With IBG)

33. SCI: Sciences Citation Index (Fen Bilimleri Atıf İndeksi)
34. SKHK: Sayılı Kanun Hükmünde Kararname
35. SPSS: Social Package For Social Scientist
36. SSCB:Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği
37. SSCI: Social Sciences Citation Index (Sosyal Bilimler Atıf İndeksi)
38. STK:Sivil Toplum Kuruluşları
39. TCK: Türk Ceza Hukuku Kurumu
40. TOBB: Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği
41. TUB TAK: Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumu
42. TÜİK: Devlet İstatistik Kurumu
43. TUSİAD:Türkiye Sanayicileri ve İşadamları Derneği
44. TÜBA: Türkiye Bilimler Akademisi
45. TÜRKSOY: Türk Kültür ve Sanatları Ortak Yönetimi
46. U.A: Ulusal Ajans
47. UA/RS: Uzaktan algılama (Remote Sensing)
48. ULAKBİM: Ulusal Akademik Ağ ve Bilgi Merkezi
49. UNESCO: United Nations Educational, Scientific and Cultural Organisation (Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim Ve Kültür Örgütü)
50. ÜAK: Üniversitelerarası Kurul
51. ÜDS: Üniversitelerarası Kurul Yabancı Dil Sınavı
52. WB: World Bank (Dünya Bankası)
53. WOS: Web of Science
54. WTO: World Trade Organisation-Dünya Ticaret Örgütü
55. YAYKUR: Mektupla öğrenim yapan Açık Öğretim Dairesi
56. YDD: Yeni Dünya Düzeni
57. YÖK: Yüksek Öğretim Kurumu

BÖLÜM II: LG L YAYIN VE ARA TIRMALAR

Konu ile ilgili do rudan ara tirmalar sınırlıdır. Derin bir literatür taramasından geçilerek seçilen, küreselle me ve co rafya e itimi ili kisine irdeleyen bu çalı malar, ara tırma ile ilgili temel dü üncelerin olu umunda katkıları olan akademik çalı malardır.

ER NÇ, S. (1973), Cumhuriyetin 50. Yılında makalesinde Türkiye de co rafyanın geli imi a amalarını u ekilde belirtirmi tir: Modern co rafya öncesi: 1915'ten önceleri, modern co rafyanın öncüleri ve ilk adımlar: 1915-1933, Türk co rafyasının kurulu ve te kilatlanması 1933-1941, Türk co rafyasının yükseli i 1942-1973. Makalenin sonuç kısmında Türkiye'de co rafyada geline son nokta ve yeni sorunlar belirtirmi tir.

ÖZEY. R. (1998), Yazar çalı masında, Türkiye üniversitelerinde bulunan co rafya bölümleri ve anabilim dallarının kurulu ları, geli meleri, akademisyenleri ve akademik çalı maları üzerinde durmu tur. Co rafya bölümlerinde e itim ve ö retim gören ö rencilerin sosyo-kültürel yapıları incelenmi tir. Türkiye üniversitelerinde co rafya bölümleri ve anabilim dalları ile sosyal bilimler bölümleri ve anabilim dallarının geçmi ten bugüne geli imi ve gelece i konusunda görü ler belirtirmi tir.

KOÇMAN, A. (1999), Yazar Cumhuriyet Döneminde Yüksek Ö retim Kurumlarında Co rafya Ö retimi ve Sorunları. adlı makalesinde, ça da co rafyanın konusu ve amaçlarını açıklanı , Türkiye'de co rafyanın kurulu u ve geli me dönemlerini belirtmi tir. Co rafya e itim ve ö retiminde kar ıla ılan sorunlar üzerinde durulmu tur.

KAYAN, . (2000), Yazar Türkiye Üniversitelerinde Co rafya E itimi makalesinde, co rafyayı tanımlayarak, günümüzde co rafyanın önemini irdelemi , Türkiye'de co rafya biliminin geli imi üzerinde durmu tur. Co rafya bölümlerinin yapısı hakkında bilgi verdikten sonra, jeomorfolojideki özel geli meler üzerinde durulmu tur. 1981 sonrası (YÖK dönemi) hakkında bilgi verilmi tir. E itim fakülteleri ve co rafya ö retmenli i de erlendirmeleri yapılmı ve fen edebiyat fakülteleri co rafya bölümleri ile co rafya ö retmenlikleri co rafya mesle i açısından kar ıla tırılmı ve edebiyat fakültesi mezunlarının ö retmenlik dı nda i imkanları yaratılması konusunda öneriler açıklanmı tır. Ayrıca çalı manın sonuç kısmında Türkiye üniversitelerinde co rafya e itiminin yapısal

düzenlemeler, program ve çalışma yöntemleri konusunda gözden geçirilmesi gerektiği belirtilmiştir.

TÜMERTEK N, E. VE ÖZGÜÇ, N. (2000), Yazarlar Co rafya adlı eserlerinde, toplumsal teori ve co rafya ili kisini açıklama lardır. Co rafyanın uzak geçmi i, akademik bir bilim dalı olarak co rafyanın ortaya çıkı nı belirtmişlerdir. Kurumla mı co rafya: Emperyalizm ça nda co rafya dernekleri ve üniversitelerde co rafya konusu Almanya, Fransa, İngiltere ve ABD ülkeleri bazında incelenmiştir. İnsan çevre ve bölgesel co rafya konusunda determinizm ve posibilizmin co rafya gelişimine etkisi vurgulanmıştır. Fiziki ve beşeri co rafyanın ayrılmazlığı/co rafyanın bütünlüğü ile co rafya ara tırma ve sentezde bölgenin yeri çalışmada açıklanmıştır. Ayrıca, ampirik-analitik bilim olarak co rafya, co rafya ve tarihi-yorumlamacı bilim ile ele tirden bilim ve toplum konuları ele alınarak ele tirden bir co rafyaya doğru konusunda çeşitli görüşler dile getirilmiştir.

AH N, A. (2001), Türkiye’de Co rafya Ö retimi çalışmasında yazar, fakültelerdeki yanlış yapılanma üzerinde durmuş, co rafya ö retiminde yapılan yanlış ö retim yöntemlerini örneklerle açıklamıştır. Ayrıca, Milli Eğitim Bakanlığı ilk ve ortaö retim müfredat programı ile dershaneler ve üniversiteye giriş sınavlarında co rafyanın yeri ve önemi belirtilmiş, çeşitli çözüm önerileri getirilmiştir.

ERSOY, H. ve ERSOY L. (2002). Küreselleşen Dünyada Bölgesel Oluşumlar ve Türkiye adlı çalışmasında yazarlar küreselleşme sürecine yönelik yaklaşımları inceleyerek küreselleşme sürecini askeri, ekonomik boyutlarını tartışmışlardır. Ayrıca Türkiye-İsrail örnek olayında orta doğuda küreselleşme süreci üzerinde durmuşlardır. Bunun yanında bölgesel oluşum girişimleri üzerinde durularak orta doğuda siyasal yapılar ve uluslararası ilişkilerin karışık bir analizi Türkiye – İran ve Mısır örnekleri ile desteklenmiştir. Bunun yanında enerji kaynakları ve terör sorunu ayrı başlıklar altında incelenen konulardan bazılarıdır.

KAZGAN, G. (2002). Küreselleşme ve Ulus devlet adlı çalışmasında yazar, ulus-devletle boy ölçü en, kazanım ve tahribatlarıyla, dünya ekonomik düzeninin çerçevesini değiştiren küreselleşme gerçeğinin tartışmaktadır. Teknoloji devrimi, Yeni Ekonomik Düzen ve Ulus devlet, 2000 yılların başında dünya ekonomisinin yapısı, yeni ekonomik düzenin doğuşu ve gelişimi, yeni küresel düzenlemeler ve çevre gibi başlıklarla küreselleşme incelenmiştir. Bunun yanında, merkezde bölgeselleşme, küreselleşen ulus-devlete yansımalar, sermaye

hareketlerinin serbestleşmesi, tekelleşmenin teknolojik ve örgütleşme süreçlerinin sosyal boyutu ulus-devletin daralan ekonomik ve toplumsal etkileri, yeni ekonomik düzenin yarınları gibi başlıklar ile yazar küreselleşmeyi tartışması sürdürülmüştür. Bilgi ve iletişim teknolojilerindeki gelişmeler, yeni bilgi çağı insanı, insan emeği ve bu emeğin değerindeki değişimi ya anlamakta olan Kuzey-Güney çelişkisi, bunun yarattığı adaletsizlikler, sivil toplum ve uluslararası örgütlenmeler ile çok uluslu şirketlerin satranç tahtasını andıran yeni etkiler arasındaki rollerini irdelemektedir. Yazar bu çalışmasıyla zengin kuzey, yoksul güney, gelişmiş - gelişmekte olan ülkeler, Doğu-Batı, Merkez-Çevre karşılıklarını ve bu etkiler arasında küreselleşme sürecini karşılaştırmalı bir perspektifle analiz etmektedir.

MUTLUER, M. / ÖLGEN, K. (2002), Yazarlar Türk Coğrafya Kurumunun 9-12 Temmuz 2002 yapılan Coğrafya Kurultayına sundukları “Türkiye’de Coğrafyanın Güncel Sorunları ve Yeni Etkiler” adlı bildiride Türkiye’de coğrafyanın güncel sorunlarını belirterek coğrafya alanında ortaya çıkan yeni etkileri vurgulamışlardır.

SÖNMEZ, V. (2002). Küreselleşmenin Felsefi Temelleri adlı makalesinde yazar, Küreselleşmeyi, kapitalist ülkelerce daha doğrusu 385 finans kuruluşunca tüm dünyanın pazar haline getirilmesi çabaları ve uygulamaları olarak ele alınabilir şekilde tanımlamıştır. Bu finans kuruluşlarının dünyayı kendileri için ortak bir pazar durumuna getirmek istediklerini belirten yazar bu nedenle öncelikle, ulus devletlerin zayıflaması ve giderek ortadan kalkması gerektiğini irdelemiştir. Ulus devleti ortadan kaldırmanın yolunun da yerel etnik, alt kültürleri (etnisite), geleneği, göreneği, masalı, efsaneyi, dini, farklı inançları, değerleri, göreceli etnik ön plana çıkarmak olduğunu vurgulamıştır. Bu özellikleri insan haklarımızı gibi göstererek ulus devletinin fonksiyonunu yitirmesine azalmasına ve uluslararası etnik bölümünü, çok uluslu şirketleri, rekabeti, yani neo-liberalizmi kaçınılmaz bir sonuç ve kurtuluş gibi sunma çabalarını tartışmıştır. Küreselleşmenin felsefi kaynaklarına değinerek küreselleşmenin stoacı felsefesinden evrensel etnik, pragmatizmden etnik etnik etnik, yeniden yapılanmayı, göreceli etnik, Hegel’den liberal devlet anlayışını, Feyerabend’den yerelleşmeyi, alt kültürleri, her şey uyan (anything goes), akla ve yönteme hayırını aldığını belirtmiştir.

TURAL, N.K. (2002). Küreselleşmenin Üniversite Üzerindeki Etkileri adlı makalesinde yazar, küreselleşmenin, üniversitelerin yönetim biçimlerini ve akademisyenlerin gündelik yaşamlarını birçok biçimde etkilediğini belirtiyor. Bu makalede incelenmeye çalışılan farklı ülkelerdeki ve bölgelerdeki pek çok üniversitenin, benzer sorunları ve baskıları

ya adının vurgulanmasıdır. Üniversitelerin sorunları ülkelere göre değişmekle birlikte ülkelerin bu sorunlara yaklaşımlarının tarihlerinden, kültürden, demokratikleme düzeylerinden gelen farklılıklar nedeniyle değişebilir, genelde üniversitelerin giderek daha çok piyasa yönelimli politikalar uygulamaya başladıklarını belirtmektedir. Bununla birlikte Yükseköğretimde küreselleşme ve rekabet, hesap verme yükümlülüğü, üniversite özerkliği, akademik özgürlük, yükseköğretim talebi, yükseköğretim finansmanı gibi konular küresel bir perspektifle analiz edilmeye çalışılmaktadır.

YURDABAKAN, . (2002). Küreselleşme Konusunda Yaklaşımlar ve Eğitim adlı çalışmasında yazar, son dönemlerde önem kazanan "küreselleşme" kavramını tanımlamak, farklı bakı açımlarını ortaya koymak ve bunun yanında küreselleşmenin etkileri sonucunda ortaya çıkabilecek sorunlarla baş etmesini bilen bireylerin yetiştirilmesinde izlenmesi gereken yollar konusunda öneriler sunmaktadır. Çalışmada küreselleşmeyi savunan "*hyperglobalists*" (Küreselleşme savunucuları), bunun yanında "kuşcular" (Skeptics) olarak bilinen "küreselleşme karşıtları" ve bu iki grubun dışında "dönüştürücüler" (Transformationalists) olarak düşün alanında küreselleşmenin etkileri ile ortaya çıkan bazı tartışmalar tartışılmaktadır.

GÜNEY, A. (2003). Ulusal planlamadan küresel düzenlemeye Türkiye’de eğitim politikası adlı çalışmasında yazar, eğitimin son yıllarda geçirdiği değişim, toplumsal algılaması, yeniden tanımlanması ve toplumsal konumlandırılması incelenmektedir. Eğitim politikalarının, 1980’li yıllardan bu yana küresel düzeyde egemen kılınmaya çalışılan yeni politikalar ve küreselleşme perspektifinde değerlendirildiğinde daha aydınlatıcı sonuçlara varılabilir vurgusu yapılmıştır. Ayrıca eğitimin kamusal bir hizmet olarak iktisadi bir metaya dönüşümü, ulusal planlamacı-kalkınmacı bir zihniyetten, küresel düzenlemeci bir amaçlamaya sıçraması tartışılmaktadır. Bu çalışma Türkiye’de eğitim sisteminin 20 yıllık macerasını farklı bir bakı açımlarıyla değerlendiren bir kuramsal ve kavramsal çerçeve sunmayı amaçlamaktadır.

BALAY, R. (2004). Küreselleşme, Bilgi Toplumu ve Eğitim adlı makalesinde yazar küreselleşme, bilgi toplumu ve eğitim hakkında daha önce ortaya konan görüşlerin bir analizini yaparak ve son gelişmelerinde eğitimde yaşanan değişimleri incelemektedir. Bununla birlikte küreselleşme, küreselleşmenin olumlu ve olumsuz yönleri, bilgi toplumu, eğitim sürecinde değişim, değişim sürecinde eğitim programları, okul, okul yöneticileri, öğretmen ve öğrenci konuları üzerinde yoğunlaşarak ve bunların eğitime yansımalarını tartışılmaktadır.

ERDEM, A.R. (2004). Türkiye’de Yüksek Ö retim ve De i imi adlı makalesinin birinci bölümünde yazar, yüksek ö retimin yönetimi, finansmanı ve bütçesi, yüksekö retimde özerklik, yüksekö retimin i levleri, yüksekö retimde akademik personel gibi konuları irdellemektedir. kinci bölüm ise Türk Yüksek Ö retiminde De i im adını ta ımakta ve Türk yüksek ö retim sisteminde toplumsal geli melere paralel olarak önemli de i melerin meydana geldi i vurusu yapılmı tır. Bu geli meler sistem de i mesi, bölge üniversitelerinin kurulması ve belli i levi yerine getirmek üzere üniversitelerin kurulması ekinde sıralanmı tır.

TÜMERTEK N, E. VE ÖZGÜÇ, N. (2005). Ekonomik Co rafya, Küreselle me ve Kalkınma adlı çalı mada yazarlar, ekonomik co rafyanın de i en yapısını ticari co rafyadan küreselle meye ekinde incelemi lerdir. Ekonomik küreselle menin biçimlenmesi, dünya ekonomisinin kontrolü, uluslararası ticaret sektörü ekonomik küreselle menin kapsamında yazarlar tarafından incelenmi tir. Geli mi lik ve az geli mi lik kavramları incelenmi ve geli mi ve geli mekte olan ülkeler arasındaki kalkınma farklılıkları açıklanmı tır. Küresel boyutta etkili olan ba lıca ekonomik faaliyetler ayrıntılı olarak ara tırılmı tır.

YAVAN, N. (2005). Yazar makalesinde 1945-2005 yılları arasında SCI VE SSCI Ba lamında Türkiye’nin Co rafya Biliminde Uluslararası Yayın Performansının Kar ıla tırılmalı Analizi yapmı tır. Yazar makalede 1945-2005 döneminde Türkiye’de co rafya’nın uluslararası yayın performansını atıf indekslerinde (SCI ve SSCI) taranan dergilerde yapılan yayımlara göre incelemektedir. ISI tarafından hazırlanan verilerin kullanıldı ı bu çalı mada, fiziki ve be eri co rafyanın evrensel bilime katkı düzeyini saptamak ve Türk co rafyasının yerini belirlemek amacıyla kar ıla tırılmalı bir analize ba vurulmu tur. 60 yıllık ara tırma döneminde co rafyacılara indekse giren dergilerde toplam 83 yayın yapmı oldukları yazar tarafından belirlenmi tir. Yapılan yayınların %89’u ngilizce, %90’ı stanbul, Ankara ve zmir’deki üniversiteler ve kurumlar tarafından yapıldı ı vurgulanmı tır. Yayınların %93’ünün fiziki co rafya özellikle jeomorfoloji, kuaterner çalı maları ve iklimle ilgili konularda yapılmı oldu u yazar tarafından saptanmı tır. Yayınların %34’ü co rafya dergilerinde, %45’i yabancı ortakla özellikle de Anglo-saksonlarla ve % 62’si sadece yedi co rafyacı tarafından yapılmı oldu u makalede belirtilmi tir. Yapılan yayınların kalitesinin Türkiye ortalamasının üzerinde oldu u ara tırımacı tarafından belirlenmi tir. Özellikle Jeomorfoloğların co rafya bilimine çok önemli

katkı yapmış oldukları vurgusu yapılmıştır. Küresel boyutta fiziki coğrafyayı jeologların, beşeri coğrafyayı da şehir ve bölge planacılarının coğrafyacılardan daha fazla temsil ettiğini yazarın yaptığı çalışmada görülmektedir. Türkiye'nin benzer gelişmişlik düzeylerine sahip Güney Kore, Polonya, Brezilya ve Yunanistan'a kıyasla, hem fiziki, hem de beşeri coğrafya alanında yayın performansı açısından bu ülkelerin çok gerisinde kaldığını yazar tarafında yapılan taramada ortaya çıkmıştır. Yazar makalesinin sonuç kısmında, Türk coğrafyasının küreselleşme düzeyini son derece düşük bulduğunu belirterek, son yıllarda kısmen de olsa olumlu bir sürecin başladığını belirtmektedir.

ARSLAN, M.M. ve BAHADIR, H. (2007). Bologna Süreci ve Türkiye adlı makalelerinde yazarlar, Bologna Sürecinin 1990'lı yılların sonlarına doğru Avrupa Birliği eğitim ve özellikle yükseköğretim bilginin dinamiklerine cevap verme temposunun giderek hız kaybetmesi ve bununla beraber yükseköğretim sisteminin çıktıkları olan öğrencilerin istihdam edilebilirliğine ivme kazandırma düzenlemeleri sonucunda ortaya çıktığını belirtmişlerdir. Böylece AB'nin 2010 sonuna gücünü bilgi ve bilimden alacak olan bilgi toplumuna dönüştürme girişimlerinin başladığını vurgulamışlardır. 1999 yılında 29 Avrupa ülkesinin eğitimden sorumlu bakanlarının Bologna bildirisini imzalamasıyla başlayan Bologna süreci ile Avrupa yüksek öğretiminde, birbirini anlayan ve karşılıklı güven duyulan bir platform oluşturulmak hedeflendiğini belirtmişlerdir. Avrupa'nın bu platformdaki etkileşimden enerjisini alan rekabet gücü yüksek ve bilgi temelli bir toplum oluşturmak amacıyla Avrupa yüksek öğretiminde geleceği planlandığını açıklamışlardır. Her iki yılda bir sürecin değerlendirilmesi amacıyla eğitim bakanları toplanacağını belirtilmiştir. Türkiye'nin bu toplantılara 2001 Prag'da atıldığını bu bağlamda Türkiye'nin, Bologna Süreci olumunun içinde yer alarak yükseköğretim bakımından dünyadaki yerini belirlemek istemekte olduğunu perspektifini tartışmışlardır.

KARATEPE, .D. (2007). Türkiye'de Üniversitelerin Yeniden Yapılandırılması adlı çalışmada yazar, üniversitelerin Avrupa'da ortaya çıkması, Osmanlı'da ilk kurumsallaşmalar, üniversitelerin yaygınlaşması ve market model üniversite, Türkiye üniversitelerindeki büyük dönüşümlerle Türkiye üniversitelerinin yeniden yapılandırılmasını küresel bir bakı açılarıyla değerlendirmektedir.

ENSES, F. (2007). Uluslararası Gelişmeler I ışığında Türkiye Yüksek Öğretim Sistemi adlı makalesinde yazar, Türkiye yükseköğretim sistemine ilişkin tartışmalar çerçevesinde

sistemin temel yapısal özelliklerini ana hatlarıyla de erlendirmekte ve sistemin son yıllardaki hızlı geni lemesine ve karma ık yapısına dikkat çekmektedir. Sistemin hedefleri arasındaki çeli kilere i aret edilmekte, karsıla tı ı kimi temel sorunlar ana hatlarıyla incelenmekte ve çözümlerine yönelik olarak öneriler geli tirilmektedir. Sorunlar arasında, fırsat e itsizli i, sistemin tek merkezden yönetilmesi, kendi içinde etkileşen bir akademik topluluk olu turma güçlükleri ve ara tırma gündeminin yerel anlamlılık yörüngesine oturtulamaması ön plana çıkarılmaktadır. Nicel hedeflere yönelimin nitelik üzerinde çe itli alanlarda yarattı ı olumsuz etkiler sistemin bugünkü hedeflerinin başlıca çeli kisi olarak de erlendirilmektedir. Yüksekö retim sistemini olu turan kurulu ların hedefleri açısından farklıla tırılması, sistemin Bu farklıla ma do rultusunda ve bugünkü karma ık yapının ortaya çıkardı ı yönetim güçlükleri karşısında yeniden yapılandırılması ve fırsat e itli ine, akademik özgürlüklere duyarlı, toplumla daha yakından ili kili, e itim süreçleri i gücü piyasalarıyla, ara tırma gündemi toplumsal sorunlarla daha yakından ili kilendirilmi bir akademik ortamın olu turulması çalı mada geli tirilen öneriler arasında yer almaktadır. Yüksek ö retim sisteminin temel yapısal özellikleri, neoliberal küreselle me ve yüksek ö retim sistemi, fırsat e itsizli i, i gücü piyasaları- bilgi toplumu, kalite, yabancı dilde e itim ile yüksek ö retim arasındaki ili ki açıklanmı tır. Ara tırma-akademik atama ve yükseltme, ara tırma merkezleri-bilimsel dergiler, akademik topluluk ve üniversitelerarası ili kiler, yüksek ö retim sisteminin yeniden yapılandırılması gibi ba lıklarla Uluslararası Geli meler I 1 ında Türkiye Yüksek Ö retim Sistemi küresel bir bakı ıyla de erlendirilmi tir.

BÖLÜM III: YÖNTEM

3.1. Ara tırma Modeli

Ara tırma tarama modeli ile yapılmı tır. Küreselle me sürecinin Türkiye üniversitelerinde co rafya e itimi üzerine etkisi ile kazandırılmak istenen yeterlilikler ile bilimsel tutum ve davranı lar anketle saptanmaya çalı ılmı tır.

3.2. Evren ve Örneklem

Ara tırma, üniversite düzeyindeki küreselle me sürecinin Türkiye üniversitelerinde co rafya e itimi üzerine etkisi önerinin hazırlandı ı tarih itibarı Türkiye'deki üniversitelerin e itim fakülteleri co rafya ö retmenli i bölümleri ile fen-edebiyat fakültelerinin co rafya bölümlerine yöneliktir ve bu amaçla istenen yeterliliklerin belirlenmesi hedeflenmi tir.

Elde edilecek verilerin genellenmek istenece i kurum ve elemanlar açısından ara tırmada iki tür evrenden söz edilebilir. Bunlar seçilen üniversiteye ba lı e itim fakültelerinin co rafya ö retmenlikleri ile fen-edebiyat fakültelerinin co rafya bölümleri; kaynak ki iler açısından ise bu kurumlarda çalı an akademisyenlerdir.

Küreselle me sürecinin Türkiye üniversitelerinde co rafya e itimi üzerine etkinliklerinin belirlenmesinde, evrene giren tüm kurumlar ayrı ayrı taranmı tır.

3.3. Veri Toplama Araçları

Ara tırma bir "alan çalı ması" olarak gerçekleştirimi tir. Bu nedenle ara tırma uygulamalı bir çalı ma olmu tur. Çalı manın yapısını ortaya koymak amacıyla öncelikli olarak ikincil veriler üniversitenin kütüphane ve network olanakları içinde analiz edilip, de erlendirilmi tir. Daha sonra olu turulan altyapıyı güçlendirmek amacıyla ki isel görü me yöntemi ilgili üniversitenin akademisyen ve uzman kadrosu ile yapılandırılmı yüz yüze ve internet üzerinden online görü me yöntemi ile gerçekleştirilmi tir. Buradan elde edilen veriler sonucunda, birincil verilerin sa lanmasına yönelik olarak yapılandırılmı anket formu kullanılmı tır (EK 41). Anket hem yüz yüze hemde e-posta ile toplam 60 ki i ile yapılmı tır. Ankette kavramsal çerçevede yer alan faktörlerden yola çıkılarak ortaya konan de i kenlerle ilgili varsayımlara yönelik açık ve kapalı uçlu sorular sorulmu tur. Uygulama, hedef kitlenin çok büyük olmamasından dolayı ana kütleye do rudan yapılmı tır. Anketten elde edilen bulgular bu ara tırmanın sekizinci bölümünde sunulmu tur.

De erlendirme Planı

- Ara tırmanın analiz ve de erlendirmesinden ara tırmacı sorumludur. Ara tırma de erlendirmesi iki farklı strateji üzerine kurulmu tur. Bunlar niteliksel ve sayısal yöntemler bazında, ekillendirme ve sonuçlandırma de erlendirmeleri olarak ele alınmaktadır.
- *ekillendirme De erlendirmesi:* Bu a amada, niteliksel yöntemlerden biri olan yapılandırılmış yüz yüze görüşme tekni i ile ilgili, akademisyen ve uzmanlardan veri toplanması hedeflenmiştir. Elde edilen verilerle, ikincil kaynaklardan sağlanan veriler birlikte de erlendirilip, sayısal de erlendirme çalışmasına ön hazırlık yapılmıştır. Ön hazırlık a masından sonra, uygulanacak olan anket çalışması tasarımı geliştirilmiştir. Ayrıca bir pilot anket çalışması uygulamaya geçirilmiştir. Ara tırmacı düzenli olarak danışmanı ile ekillendirme de erlendirmesine ilişkin olarak bulgularını paylaşmış ve toplamıştır.
- *Sonuçlandırma De erlendirmesi:* Bu a amada kantitatif analize yönelik olarak dönen anket çalışmalarının sonuçları de erlendirmeye alınmıştır. Sonuçlandırma de erlendirmesi, veri toplama ve analiz a malarından sonra ara tırmanın amaçları kısmında belirlenen amaç ele alınıp, analiz edilmesi ile tamamlanmıştır.

Toplanan veriler, bir kullanılabilirlik denetiminden geçirildikten sonra bilgisayara aktarılmıştır. Çözümlenmeler Excel programlarından yararlanılarak gerçekleştirilmiştir.

Haritaların elde edilmesinde Paint bilgisayar programı kullanılmıştır. Doküman incelenmesinde ise dokümanlara ulaşma ve orijinallerinin kontrol edilmesi, anlamalarının saptanması veri analizlerinin yapılması ve kullanılması a maları takip etmiştir.

BÖLÜM 4: KAVRAMSAL VE TEORİK ÇERÇEVE

4.1. Küreselleme

Günümüzün en önemli güncel konularından biri de küreselleme ve etkileridir. Küreselleme çok boyutlu bir kavram olmasına rağmen konunun daha çok ekonomik boyutu ön plana çıkmakta diğer boyutlarına yeterince değinilmemektedir. Konunun ekonomik boyutu yanında kültürel boyutu önem kazanmaktadır. Etkim küresellemenin kültürel boyutu içinde değerlendirilmektedir.

Küreselleme, son yıllarda üzerinde en çok tartışılan konulardan biri olmuştur. Günümüzde küresellemenin etkileri hemen her alanda görülmektedir. Etkim ve etkim kurumları küresellemenin etkilediği en önemli sektörlerdendir. Özellikle küresellemeye yol açtığı veya küresellemeyi hızlandırdığı düşünülen teknoloji ve bilgi (İnternet kullanımının gelişip yaygınlaşması gibi) kavramlarının etkim üzerindeki etkisi önem kazanmaktadır. Bu nedenle bir etkim kurumu olan üniversiteler bu gelişmelerden/ etkilerden en çok etkilenen kurumlar olmaktadır. 1980'li yıllardan itibaren gelişmekte olan ülkelerde uygulanan ekonomik istikrar politikaları, uluslararası ilişkilerin gelişmesi gibi faktörlerde küresellemenin etkilerinin etkim kurumları üzerinde açık bir şekilde görülmesine neden olmuştur.

Globalleşimin Türkçe karşılığı olarak kullanılan “Küreselleme” denildiği zaman akla gelen kavramlar; dünyanın ekonomik olarak büyük bir pazar haline gelmesi, teknolojik gelişmelerin insan hayatına etkisi, kültürel değişimler, popüler kültür, uluslararası ilişkilerin yeni boyut kazanması, ekonomik ve siyasi entegrasyon ve benzeri kavramlardır.

Küreselleme ile ilgili ortak bir tanıma ulaşılmamasına rağmen, giriş kısmında da belirtildiği gibi küreselleme niceliksel ve niteliksel olarak tanımlanabilir. Niceliksel olarak küreselleme, ticaret, sermaye akımları, yatırımlar ve insanların ülkeler arasındaki dolaşımından meydana gelen artış ifade etmektedir. Niteliksel olarak küreselleme politik, ekonomik ve sosyal süreçleri kapsar. Bugün küreselleme dünya en azından entelektüel düzeyde tek bir dünya görünümündedir. Yine teknolojik gelişmeler ve hükümet politikaları üretim, ticaret ve finansmanda transnasyonal ağların kurulmasına imkan vermekte ve böylece “sınırlara tabi olmayan dünya ekonomisi” ortaya çıkmaktadır (UNESCO 2000'den akt. Tombul, 2002: 80; Kaçmazolu, 2002: 49)

Küreselleme, uluslararası ilişkilerin artışı, uluslararası siyasal, ekonomik v.b. alanlarda devletler yanında yeni siyasal aktörlerin (çok uluslu şirketler) sahneye çıktığı bilim

ve teknolojinin geli ip yaygınla tı ı ve beraberinde bir çok yeni geli melere neden oldu u bir dönemece girmi bulunmaktadır.Bu geli melerle birlikte, küreselle mede ya anan hızlı de i im ile sermaye küresel ölçe e ula mı , özellikle ileti im teknolojisinde ya anan geli melerle dünya evrensel bir köye dönü mü , yerelli i canlandırmı , farklı alt kültürlerin kendini ifade edebilme olanaklarını arttırdı ı, ulus devlet ve ulusal kimliklerin zayıfladı ı bir dönüm noktasını da i aret etmektedir.

Levitt küreselle meyi, dünyayı bir noktaya do ru sürükleyen, birle tiren, yakınlı tıran, güçlü bir kuvvet olarak tanımlayarak, küreselle me sayesinde izole yerlerle ili ki kurudu unu ve yoksulla mı insanları modernitenin çekicilikleri için cesaretlendirdi ini belirtir (Levitt, 1983: 1). The Ekonomist'e göre ise küreselle me dünyanın dört bir yanında daha fazla veya daha az e zamanlı pazarlama ve aynı mal ve hizmet satı ıdır (The Ekonomist, Web, 23.09.2009: 1).

Bunların yanında yeni sömürü mekanizmalarını ortaya çıkmasına neden olmu tur. Yani küreselle mede ya anan yeni ve hızlı de i im do rudan sömürgecilik yerine dolaylı yoldan sömürgecilik anlayı nı da beraberinde getirmi tir. Örne in geli mekte olan ülkeler para, teknoloji vb. yardımında bulunmak, borçlarını ertelemek veya silmek, bu ülkeler do rudan veya dolaylı yollardan yatırım yapmak bütün bunlara kar ılıklı o ülkelerin do al kaynakları ve ucuz enek gücü vb.den faydalanmak gibi yeni sömürgecilik anlayı ları ortaya çıkmı tır. Böylece 1990'lardan sonra siyasi, ekonomik, teknolojik v.b alanlarda meydana gelen geli meler kısaca Yeni Dünya Düzeni (YDD) denilen olu um ve geli melere neden olmu tur.

Siyasi, kültürel, teknolojik, ekonomik, askeri gibi çok sayıda faktör küreselle me sürecinin ortaya çıkmasında rol oynamı tır. Küreselle menin ortaya çıkmasında bu kadar farklı alanların etkisinin olması, ki inin kendisini korumasının neredeyse imkansız oldu u bir dizi çevresel, politik, sosyal ve kültürel etki seline sebep olmu tur (Kralsen, 2002'den akt.Yılmaz ve Horzum, 2005: 107). Bu etki insanları standartla maya zorladı ı için küreselle menin en çok ele tirilen yanlarından biri olmu tur.

4.2. Küreselle me Sürecinin Ba laması

Küreselle me süreci tarihi oldukça eskiye dayanmaktadır. Bu konuda çe itli görü ler olmasına ra men küreselle menin ilk dinlerin ve imparatorlukların ortaya çıkı ıyla birlikte etkilerini göstermeye ba ladı ı söylenebilir. Ancak küreselle me sürecinde ya anan bazı önemli kırılma noktaları bulunmaktadır. Bunlardan birincisi 1500'lü yıllarda ba layan Co rafi Ke ifler kincisi 1890'larda ba layan Sanayi Devrimi üçüncüsü ise 1990'da Do u Bloku'nun ve 1991'de SSCB'nin da ılması ile so uk sava ın sona ermesidir. Bu geli meler

küresellemenin ortaya çıkması ve etkilerinin yeni olmadığını bugün yaşanan hızlı ve yoğun değişim ve gelişimim arka planında yukarıda belirtilen üç önemli kırılma noktasının yaratmış olduğu gelişmelerin önemli katkılarından olduğu bilinmektedir.

Ancak 1960'lı yıllarda küreselleme araçlarında meydana gelen gelişmeler ve yaygınlaşma, uluslararası alanda meydana gelen yakınlaşma, ekonomik gelişmeler v.b. dünyanın küresel köye dönüşünün göstergesiydi. Bu bağlamda 1964 yılında McLuhan'ın ortaya attığı "dünya küresel köye dönüşü" tezi önemli bir saptama olması yanında küresellemenin gelişimi açısından geldiği noktayı vurgulamak bakımından önemlidir. (Kızılcılık, 2003: 14).

1989 yılında soğuk savaşın sona ermesi ile (Doğu Blok'unun çökmesi, SSCB'nin 1991'de ortadan kalması, çift kutuplu dünyanın tek kutuplu hale gelmesi vb. gelişmeler) dünya çok hızlı ve yoğun bir politik askeri, ekonomik, teknoloji, kültürel değişim ve dönüşüm sürecini yaşamaktadır. Bu sürecin arka planında aşağıda kısaca özetlenen gelişmeler yatmaktadır:

1. 1500'li yıllardan itibaren başlayan coğrafyeye ifler. Bu süreç, Avrupa kıtasında 1800'lü yılların sonlarında başlayan sanayi devrimine kadar devam etmiştir. Bu süreçte Avrupa'da sermaye birikimi sağlanmış, sanayi devriminin gerçekleşmesi için gerekli bilimsel ve teknolojik altyapı kurulmuştur.
2. Küresellemenin etkilerinin ortaya çıkması ve hızlanmasında etkili olan en önemli odak noktalarından bir diğeri ise 1890'lı yıllarda başlayan sanayi devrimidir. Özellikle Batı Avrupa'da yaşanan sanayileme hareketleri ilk etapta Kuzey Amerika, Doğu Avrupa (Rusya) vb. alanlarda etkisini göstermeye başlamış daha sonra sanayi devriminin etkileri diğer alanlara yayılarak (Uzak Doğu'da Japonya, Çin) ve Latin Amerika ile Asya kıtasının çeşitli alanlarında etkili olmaya başlamıştır. Bu süreç ile birlikte hammaddeye ulaşma ve üretilen ürünlerin pazarlara ulaştırılması ve var olan pazarların korunması ile yeni pazarlar elde etme çabaları özellikle Batı Avrupa ülkeleri arasında çıkar çatışmalarına neden olmuştur, I. Dünya Savaşının çıkmasına zemin hazırlamıştır. Kısaca sanayi devrimi ile ortaya çıkan gelişmeler çeşitli biçimlerde dünyanın diğer alanlarında etkili olarak o günkü koşullar üzerinde etkili olmaya başlamıştır. Bunun yanında sanayi devrimi ile ortaya çıkan gelişmeler (çıkarcılıklar, rekabet uluslararası siyasi gerginlikler vb.) sömürge elde etme ve var olan sömürgeleri elinde tutma çabaları dünyayı o güne kadar görmediği kadar şiddetli bir yıkıma götüren I. Dünya Savaşının olmasının en önemli nedenlerinden birisi olmuştur.

3. Küresellemenin ortaya çıkışı ve hızı üzerinde etkili olan diğer bir gelişme ise özellikle 1980'lerde başlayan bilgi ve teknoloji alanında yaşanan gelişmelerin 1989 yılında Berlin Duvarı'nın yıkılması ve akabinde 1991'de SSCB'nin yıkılması ile yaşanan siyasi gelişmelerdir. Böylece soğuk savaş sona ermiş çift kutuplu dünya yerini tek kutuplu dünyaya bırakmıştır. Yaşanan bu siyasi gelişmelerle uluslararası alanda işbirliği ve işbirliği bölümü çalışmalarını artmıştır. Yaşanan bu süreç ile birlikte özellikle bilgi ve teknolojik gelişmeler ile zamanın etkisi azaltılmış, devletlerarası siyasi sınırların varlığı tartışılır hale gelmiştir. Ticaret, kapital hareketler, bilgi ve teknolojinin gelişip yaygınlaşması, insan hareketleri (özellikle uluslararası işçi göçleri) ve siyasi alanda yaşanan gelişmeler ile dünya küçülmüş, zaman kısalmış ve sınırlar ortadan kalkmıştır.

Küresellemenin ortaya çıkışı ve tarihi konusunda yukarıda kısaca belirttiğimiz gelişmelerden üçüncüsü diğerlerinden farklılık göstermektedir. Çünkü bilgi ve teknoloji alanında yaşanan hızlı ve yoğun gelişmeler zaman ve mekan sınırı tanımaksızın yaşanan gelişmelerin hızlı bir şekilde anında dünyanın diğer taraflarına iletilmesini sağlamaktadır. Böylece yaşanan bu gelişme ve değişimlerden haberdar olmayan insanların bile kısa sürede etkilenmelerine neden olmakta hayatlarını yönlendirmektedir.

Ancak bütün bu gelişmelere rağmen küresellemenin ortaya çıkmasını sağlayan asıl gelişmeler ekonomik ve teknolojik alanda yaşanan gelişmelerdir. Gerçekten 1500'lerde başlayan coğrafya keşifleri, 1890'da meydana gelen sanayi devrimi vb. Gelişmelerin arka planında hep ekonomik faktörler yatmaktadır. Yani yeni pazarların bulunması, sanayi için hammadde sağlanması ve daha fazla kar küreselleme tarihinde ve küresellemenin gelişiminde önemli rol oynamaktadır. Öte yandan özellikle 1950'li yıllardan sonra bilgi ve teknoloji alanında (özellikle kitle iletişim araçlarının yaygınlaşması) meydana gelen hızlı değişim küresellemenin hız kazanmasında önemli etkileri olmuştur.

4.3. Küresellemenin Felsefi Kaynakları

Küresellemenin felsefesini çeşitli görüşlerden almıştır. İnsanın bağımsızlığı, bireysellik (individualizm), bireysel farklılıkların gelişimi, dünya yurttaşlığı düşüncesi, doğaya ve akla uygun amaç, sürekli değişim gibi çeşitli kavramlar küresellemenin felsefesinin oluşmasında etkili olmuştur ve bu etkiler günümüz dünya küresi, küresel ilişkiler, küresel bütünleşme, küresellemeye uygun toplum sisteminin yaratılması, insanlığın yaşadığı bu değişimin hızı, yönü, yoğunluğu ve etkisi üzerinde, tanımlama ve açıklama girişimleri üzerinde bireysel kimliklerin patlaması ve siyasallaşması, bireyin davranış kalıbını küresel bir

perspektif ve kültürel duruma göre ayarlaması ve merkezi kurum ve yapıların etkilerinin azaltılmasına yönelik eylemlerin dayatılması gibi daha bir çok alanda etkisini göstermektedir.

Stoa felsefesinin ortaya koymu oldu u felsefi yapılanma küreselle menin tarihsel geli iminden günümüzde alt kültürlerin geli me imkanı ve ortamı bulması, bireysel farklılıkların geli imi için gerekli olan uygun ortamların bulunması bunun yanında bireyin kendine ve yasadı ı topluma yabancılaşması, uluslararası ekonomik ili kilerin geli mesine paralel olarak ticaret ve finanssal hareketler ile uluslararası alanda meydana gelen i çi göçleri, tüm bunların yanında daha da önemlisi bilgi ve teknolojinin yaygınlaşması ile uluslararası siyasi sınırların yavaş yavaş önemini kaybetmeye başlaması v.b. küreselle menin Stoa felsefesine uygun bir ekilde yol almakta oldu unu göstermektedir. Sıraladı ımız bu geli meler artık küresel dü ünen bireylerin ortaya çıkmasında etkili olmaktadır. Bilgi ve teknolojinin geli ip yaygınlaşması ile sınırların belli ölçülerde de olsa ortadan kalkması dünyayı ortak kullanılan bir co rafi mekan haline getirmektedir (Sönmez, 2002: 1-4).

Özellikle 1989 yılında Berlin Duvarının yıkılması ve akabinde 1991 yılında SSCB'nin çökmesi ile iki kutuplu dünya sistemi sona ermi ve liberal devletin önündeki en büyük engellerden biri ortadan kalkmı tır. SSCB'nin yıkılması ile sonuncul toplum biçiminin ortaya çıkması günümüze kadar gerçekleşmemi , kutuplaşma artarak devam etmi tir. Preferiden merkeze sürekli sermaye akımını merkezi zenginleşen çevreyi yoksulla mı tır. Bu durum merkez ülkeler ile çevre ülkeler arasında kaotik bir durumun ortaya çıkmasına neden olmu tur. Başka bir ifade ile küresel ba ımlılık denilen yeni sömürge biçimlerinin ortaya çıkmasına neden olmu tur.

Küreselle menin günümüzde de i ik etnik ve bireysel farklılıkların ortaya çıkmasına neden olarak çağımızın adeta kimlik ça ı olma özelli i kazanmasında etkili olmu tur. Bu olumların ortaya çıkması pragmatizmin ve Feyerabend'in savundu u görüşlerin etkisi büyüktür. Bu görüşlerin bilgi teknolojilerindeki hızlı geli me ile hemen hemen bütün bireylere ula tırılması yani bilgiye erişimin kolaylaşması bireyleri bu görüşlerin etkisinde kalarak bireysel özgürlük ve girişimcilik, barış ve dünya vatandaşlığı görüşlerinin etkisinde kalmasına neden olmu tur. Ayrıca, farklı etnik yapılara ait alt kültürlerin ortaya çıkmasında ve yerelle me hareketlerinin hız kazanmasında Küreselle meyi etkileyen görüşler etkili olmu tur.

4.4. Küreselle meye Yönelik Yaklaşımlar

Dünyanın küçülmesine kaynaklık eden küresellemenin etkileri nedeniyle küreselleme ile ilgili de i ik görüşler ortaya çıkmıştır.1980'li yıllardan sonra dünya çapında toplumsal ilişkilerin yoğunlaşması, bilim toplumu alanında yaşanan ilerlemeler, zihinsel üretimde meydana gelen de i im ve üretimin artması (bilimsel yayınlar alanında görülen nitel ve nicel artışlar v.b.), küresel ekonomik düzen, politika, terminoloji ve teknoloji alanında meydana gelen yoğun de i im ve gelişim ile daralan mekan, kısalan zaman ve yok olan sınırlar vb. gibi gelişmeler küresellemenin gelişimi üzerine dünya çapında ortaya farklı görüşlerin kendisini ifade etme imkanı sunmuştur.

Bu görüşler; küresellemeyi savunan “*aşırı küresellemeciler*” (Hyperglobalists), bunun yanında “kuşucular” (Skepticists) olarak bilinen “küreselleme karşıtları ve bu iki grubun dışında “dönümcüler” (Transformationalists) olarak dünya alanında küresellemenin etkileri ile ortaya çıkan bazı düşüncelerdir. Bu görüşler aşağıda özetlenecektir:

Bunlardan aşırı küresellemeciler (Hyperglobalists) göre küresellemenin etkilerinin artması ile ulus-devlet ve kurumları önemini kaybedecek, serbest piyasa ekonomisine göre yeni yapılanmaların ortaya çıkacağını savunmaktadırlar. Küresellemenin etkilerinin artmaya başlaması ile birlikte oluşacak küresel ekonomik düzen ile ulusların çok yönlü karlı ilişkileri artacağını böylece yeni avantajların ortaya çıkacağını iddia etmektedirler. Bu şekilde küresel bir pazarın oluşması ile dünya küresel köye dönüşecek ve ulaşılamaz denilen hiçbir deerin kalmayacağını savunmaktadırlar. Özellikle iletişim ve teknolojinin yaygınlaşması ile alt kültürlerle ait de erlerin ulaşılabilir hale gelmesini sağlayacaktır. Bu gelişmeler ile dünya çapında toplumsal ilişkiler yoğunlaşacak, küresellemeye uygun toplum biçimi ortaya çıkabilecektir.

Yaşanan hızlı teknolojik dönüşüm mekan ve zamanın kısalması, sınırların ortadan kalkması ile Küresellemenin etkileri her alanda belirginleşmektedir. Küresellemenin etkilerinin iletişim araçları ile hızlı bir şekilde bütün alanlarda kendisini göstermesi sonucunda küreselleme karşıtı söylemlerde ortaya çıkmıştır. Bu bağlamda küreselleme ile ortaya çıkan görüşler adeta karşıtların savaşına dönüşmektedir.

Yukarıda açıklanan küreselleme yanlılarının (Hyperglobalists) aksine küresellemenin kutuplaşmayı artıracak, toplumlar arasında bütünleşme sağlamayacağını, egemen kültürün alt kültürlerle baskın gelerek kültürel farklılıkları ortadan kaldıracak, insanı yabancılaştıracağını, preferiden merkeze sürekli sermaye transfer edileceğini, çevrenin merkezin sömürgesi haline geleceğini, çevre ile merkez arasındaki eşitsiz gelişimin

toplumsal ve ekonomik e itsizliklere neden olaca nını, ortaya çıkan e itsizliklerin ideolojik a ır ı uçların güçlenmesine neden olaca nını olu an kaygan mekanın kaotik bir durum ortaya çıkaca nını savunan görü leri yaygınla maktadır.

Bu görü leri savunanlara göre yukarıda belirtilen endi elere ek olarak dünyanın küresel bir Pazar haline getirilmeye çalı lması irketlerin egemen oldu u bir yapılanmayı birlikte getirecek ve teknoloji tekelleri, finanssal akımları kontrol eden tekeller ile kitle ileti im ve medya tekelleri v.b. ortaya çıkacak, do al kaynaklar tekeli kullanılacaktır. Böylece kendine yeterlili in yerini küresel ba ımlılı ın alaca nını iddia etmektedirler.

Küreselle menin etkilerini olumlu yönde yorumlayan a ır ı küreselle meciler (Hyperglobalists) ve küreselle menin olumsuzluklarını daha çok ön plana çıkaran ku kucuların (Skepticists) aksine dönü ümcüler (Transformationalists) ise küreselle meyi toplumsal de i me ve geli meyi sa layan esas güç olarak görmektedirler. Transformationalistlere göre bilgi ve teknolojinin geli ip yaygınla ması ile ileti imde ya anan hızlı geli meler, uluslararası ili kilerin geli mesi ile küresel bütünle me sa lanabilecektir. Dönü ümcüler bilgi, teknoloji ve ileti im alanında ya anan hızlı geli melerin yanında finans sektöründe ortaya çıkan yeni geli melerin küresel pazarların yönetilmesi ve yönlendirmesi üzerinde önemli etkilere sahip olaca nını iddia etmektedir. Bu ekilde küresel pazarların küresel bütünle meyi sa layaca nını ve toplumlar arasındaki e itsizlikleri ortadan kaldıracaklarına inanmaktadırlar (Held, McGrew, Goldbaltt, Perraton ve Rose 1999'dan akt. Yurdabakan 2002 : 62-63).

Yukarıda belirtilen görü leri do rultusunda bir de erlendirme yapıldı nda küreselle menin aslında ticaret, kapital hareketler, insan hareketleri ile bilgi ve teknolojinin geli ip yayılması ile bugünkü geli im ve yo unlu a eri ti i söylenebilir. Fakat ortaya çıkardı ı etkiler bakımından küreselle menin e itsiz geli meye neden olması (geli mi ülkeler ile geli mekte olan ülkeler arasında kutupla maya neden olması), toplumsal ve ekonomik e itsizliklerin artması gibi etkileri küreselle meye kar ı ku kulu yakla ımların ortaya çıkmasına neden olmu tur.

Bunun yanında rekabetçi bir ekonomik sistemin geli mesi, bilgi ve teknolojinin geli ip yayılması ile dünyanın küresel bir köye dönü mesi (daralan mekan, kısalan zaman ve yok olan sınırlar), ulusların çok yönlü kar ılıklı ili kileri, gezegen çapında pazar alanlarının yaratılması çabaları, küreselle meye uygun yeni yapılanmaların ortaya çıkmasına ve geli ip büyümesine, bireysel kimliklerin patlaması ve siyasalla ması, bireyin davranı kalıbını küresel bir perspektif ve kültürel duruma göre ayarlaması ile merkezi kurum ve yapıların etkisinin azalması küreselle menin kaçınılmaz sonuçları olarak ortaya çıkmı lardır.

Burada asıl önemli olan küreselle meye kar ı çıkmak veya kar ı çıkmamak de ildir. Asıl önemli olan bireylerin ortaya çıkan ve çıkacak fırsatları kendi ve toplum lehine kullanabilecek kapasiteye sahip olup olmamasıdır. Bu nedenle e itim kurumlarında (özellikle yüksek ö retim kurumlarında) verilen e itim ve ö retim bireylerin davranı larında küresel bir perspektifin geli mesinde etkilidir. E itim kurumlarının bireylere küresel bir davranı perspektifi kazandırması her eyden önce bu kurumların küresel bir davranı perspektifi kazanmasına ba lıdır.

4.5. Küreselle menin Etkileri

Ortaya çıkard ı etkiler bakımından küreselle me çok boyutludur. Dünyanın küçülmesi, zamanın kısılması ve sınırların ortadan kalkmaya ba laması ile uluslararası i bölümü artmı , dünya yurttalı ı dü üncesi yaygınla mı , alt kültürlerin (etnisity) kendini ifade etme olanakları ço almı , bireysellik (individualizm) ve bireysel farklılıklar önem kazanmı tır. Bunların yanında yeni bazı kavramların da ortaya çıkmasına neden olmu tur. Örne in; küresel köy, siberco rafya, küresel medya, küresel ilikiler, küresel ba ımlılık, küresel irketler, küresel bütünle meler gibi. Kısaca uluslararası ticaret, kapital hareketler, uluslararası i çi göçleri ile bilgi ve teknolojinin yaygınla ması yanında uluslararası siyasi ilikilerin geli mesi v.b. faktörler dünyanın küresel bir köye dönü tü ünü göstermektedir.

Bu durum dünyanın yeniden yapılanma (reconstructionism) sürecine girdi ini göstermektedir. Çünkü sınırların ortadan kalkması, zamanın kısılması ileti im araçlarının geli ip yaygınla ması ile meydana gelen herhangi bir olay anında dünyanın di er kö elerine ula maktaya da olu an ekonomik ve siyasi bunalımlar etkilerini çok kısa mesafeler dahilinde göstermekte böylece bu ekonomik kriz ve siyasi bunalımlardan ilikisi olmayan kililerin bile etkilenmesine neden olmaktadır. Ba ka bir ifade ile küreselle me dünyayı küçültmü , devletlerin etkilerini azaltmı , çok uluslu irketlerin etkilerini artırmı , bireysel hak ve özgürlüklerin artmasını sa lamı bunun yanında geli mi ülkeler ile geli mekte olan ülkeler arasındaki uçurumu arttırmı tır.

Di er taraftan dünyanın küçülmesi, zamanın kısılması ve sınırların ortadan kalkması gibi mekansal etkiler ulusal ve yerel motiflerin her alanda yok edilmeye çalı lmasına türde ve monist (tek) bir ya am tarzı ve motiflerinin evrensel geçerli bir ya am tarzı olarak sunulmak istemesi küreselle menin di er etkileri arasında sayılmaktadır. Bu durum, küreselle me sürecinin bu farklılıkların (bölgesel ve yerel) yok edilmesi üzerine in a edildi i yorumuna neden olmaktadır. Bu ba lamda, ekonomik, sosyal, siyasi, kültürel v.b. ya antıların söz edilen geli melerle biçimlendirilece i, ulusal ve yerel olan her türlü motifin önemini

Yitirece i böylece dünyanın küresel bir köye dönü ece i öngörüsü güçlenmektedir. Böylece sınırlar ortadan kalkacak, ülkeler arasında insan para ve teknoloji akı ı sürekli hale gelecektir. Ancak egemen kültür/ kültürler baskın gelece i için alt kültürlerin yok olmasına yani farklılıkların ortadan kalkmasına monist bir ya am tarzının egemen olmasına da neden olacaktır.

Teknoloji alanında meydana gelen hızlı de i im ve yaygınla ma ve ekonomik entegrasyon küreselle menin etkilerini kısa sürede bütün alanlarda görölmesine neden olmaktadır. Bu de i im ve bütünle menin etkisi küresel alanda dünyanın küçülmesini, sınırların öneminin azalmasını, zamanın kısılmasını, insan hareketlerinin (özellikle uluslararası i çi göçleri) daha hızlı ve yo un ya anmasını, finanssal hareketlerde meydana gelen de i imin bili im ve ileti im alanındaki hızlı geli meler sayesinde anında dünyanın di er alanlarında etkisini göstermesi ekinde özetlenebilir.

Üçüncü sanayi devrimi olarak adlandırılan yukarıdaki geli melerin özellikle bilgi ve teknolojik geli imin arkaplanında ABD'nin çabaları önemlidir. Bu alanda ABD öncü rol oynamaktadır. Eski Do u Blok'unun ve SSCB'nin teknolojik alanda ABD'nin gerisinde kalmaları daha sonra tarihe karı malarına neden olma nedenleri arasında yer almaktadır. Bu ba lamda bili im ve ileti im alanında yeterince geli me sa lamayan veya bu geli melerin etkisine kendini kapalı tutan devletlerin veya siyasi rejimlerin tarih sahnesinden silinmesine neden olabilece i gibi bu alandaki geli meleri yönlendiren ülkelerin ise küresel güç haline gelme nedenlerinden biri olabilmektedir (Kızılcık, 2003: 14; Kazgan 2002: 22).

Günümüzde küreselle menin etkilerinin yo un ve hızlı ya anmasını etkileyen en önemli faktörlerden biri geçmi te sanayile me alanında ya anan geli melerde yatmaktadır. Zira, sanayide buhar makinesinin kullanılması ve akabinde ya anan geli meler dünya pazarının olu ması için gerekli alt yapıyı hazırladı.

çten patlamalı motorların icadı ve sanayi de kullanılmaya ba lanılması ikinci sanayi devrimi olarak adlandırılan geli melerin ba lamasına önyak olmu tur.Ula tırma ve haberle mede ya anan hızlı geli meler yanında sa lık alanında salgın hastalıkların önlenmesi için yapılan çalı malar ve e itim alanında ya anan geli melerle kitlesel e itimin yaygınla ması ile daha sa lıklı daha iyi e itilmi kitleler yaratıldı. Böylece, daha iyi ya am ko ulları olu turularak hayat standartları geli ti.

Yeni bulu ların insan ya amını kolayla tırması yanında yeni pazarların bulunması ve bu pazarlara yönelik kitlesel üretim ile küreselle menin etkileri daha da artmı tır. leti im ve ula m alanında ya anan hızlı geli melerle daha o günlerden itibaren bugünkü yo unlukta ve

hızda olmasa bile dünyanın küçülmesini sağlayarak uluslararası alanda yeni ilişkilerin ortaya çıkmasını sağlamıştır.

O günkü şartlarda oluşan sanayi devrimi ile birlikte oluşan merkez-çevre ilişkisi günümüze benzer özellikler göstermektedir. Yani çevre bugün olduğu gibi merkezin ucuz iş gücü ve hammadde kaynağı ile pazarı durumundadır. Yinede yukarıda belirtilen gelişmelerin zamanla merkezden çevreye transfer edilmesiyle çevrede yaşananların da hayat şartlarında bir süre sonra azda olsa belli bir düzelme olmuştur. Fakat günümüzde üçüncü dünya ülkeleri olarak adlandırılan ülkeler yaşam şartları ortaçağ yaşam şartlarını aratmamaktadır. Bu nedenle sanayi devriminin etkileri küresel boyutuyla değerlendirildiğinde negatif yönlerinin de oldukça fazla olduğu görülmektedir.

Yukarıda kısaca tarihsel gelişimden bahsettiğimiz küreselleşmenin etkileri günümüzde finans, enerji, iletişim, teknoloji v.b. alanlarında yaşanan gelişmelerle iyice hissedilmektedir. Bu durum yeni bir küresel ekonomik düzenin ortaya çıkmasında, uluslararası ekonomik ilişkilerin yeniden düzenlenmesinde, rekabetçi bir ekonomik sistem ile küresel ilişkilerin küresel bütünleşmelerin yoğunluk kazanması, kendine yeterliliğin yerini ulusların çok yönlü karlı ilişkileri alması, kozmopolit üretim ve tüketim tarzının yaygınlaşması, küresel politikanın belirlenmesi ve uygulanması ile sermayenin rahat dolaşımı ile dünyanın küresel köye dönüşümü kaçınılmaz olmuştur. Böyle bir küresel durum haritasının ortaya çıkmasında küresel medyanın da önemi büyüktür.

Gezegen çapında pazar alanları yaratma çabaları, teknoloji ve finansal akımları kontrol eden tekellerin büyük bir kısmının merkez ülkelerde bulunması yanında doğal kaynakların tekellerin kullanımı, kitle iletişim ve medya ile teknoloji, kitle imha silahları üzerindeki tekeller hep merkez ülke kaynaklıdır ve bu tekeller sayesinde preferiden merkeze sürekli sermaye transfer edilmiştir. Bu durum eşitsiz gelişme, toplumsal ve ekonomik eşitsizliklere neden olurken, endüstriyel şirket ve hizmet aktivitelerinin coğrafya ile ilgili üretimi artırır. Böylece, küreselleşme kaotik bir durum yaratarak risk toplumu, marjinalleşen modern dünya toplumu, küresel tabakalaşma, küresel bağımlılık, modern kutuplaşmaya neden olan sonuçlar ortaya çıkarmıştır. Bunların en önemlilerinden biri şirketlerin egemen olduğu toplumlaşması ile küreselleşmeye uygun toplum sistemi oluşturmak çabalarıdır (Kazgan 2002: 22-27; Soyak, 2002: 9).

Bugünkü küresel durum haritasının ortaya çıkmasında etkili olan faktörler çeşitlidir. Yeni pazarların açılması, yeni aktörler, yeni normlar ve yeni kurallar, yeni ucuz ve hızlı iletişim araçları küreselleşmenin hızı, yönü ve yoğunluğu üzerinde etkili olmaktadır. Teknolojik ve

ekonomik düzeydeki bütünle menin mekan üzerindeki etkileri dünyanın küçülmesi, zaman kısılması ve sınırların ortadan kalkması eklinde olmaktadır.

Küreselle me sürecinin hız kazanmasın da yeni pazarların açılması, yeni aktörlerin ortaya çıkması, yeni normlar ve kuralların olu turulması, yeni ucuz ve hızlı ileti im araçlarının üretilmesi gibi faktörler ile küreselle me süreci daha da hız kazanmı tır (Tümertekin ve Özgüç, 2005: 33-34).

Her süreç ile birlikte bazı olum ve olumsuz özellikler ortaya çıkmakta ve etkileri çe itli biçimlerde olmaktadır. Özellikle 1980’li yıllardan itibaren etkileri belirginle en ve so uk sava döneminin sona ermesi ile 1990’lı yılların ortalarından itibaren etkileri iyice ortaya çıkan küreselle meye ili kin olumlu ve olumsuz etkiler öyle özetlenebilir.

4.5.1. Küreselle menin Olumlu Etkileri

- Küreselle me ile zaman ve mekan sınırları yüzyıllar boyunca adım adım geni leyerek günümüze kadar gelmi , dünyada olup biten her ey bütün insanlı a mal edilmeye ba lanmı tır.
- nsanlı ın ortak de erleri olu maya ba lamı , insan ve onun eserleri, yani kültür ve uygarlık yeni ba tan anlamlandırılmı tır.
- nsan hakları, özgürlük adalet ve e itlik gibi kavramlar yaygınla tıkça, insanlar yeni bir ki ilik kazanmaya, kendine inanmaya ve güven duymaya ba lamı tır. Kendini tanıyan ve giderek kendine güvenen insan, kendi de erini ke fetmi , hiçbir kimseye ve kuruma kul köle olmaması gerekti ini anlamı tır.
- Her ülkenin sadece seçkin bir kesiminin e itmenin çıkar yol olmadı ı, kalkınma için halkın tabanına kadar ula an bir e itim sistemiyle kitlesel olarak yeti mi nitelikli nüfusa ihtiyaç oldu u gerçe i kavranılmı tır.
- Sa lık alanında bir çok hastalık ülkeler ile i birli i ile yenilmi , bebek ve çocuk ölümleri azalmı , insanların ya am süreleri uzamı , sa lıklı ya am olanakları geni lemi tir.
- Ülkeler arasında çe itlenmi i gücünün serbest dola ımı sa lanmı , üretim ve tüketimde rekabet artmı , dünyanın neresinde olursa olsun insanlar birbirlerinin üretiminden faydalanmaya be birbirlerinin ürünlerini tüketmeye ba lamı tır.
- nsanlar arasında yeni ve ortak ya am biçimleri belirmeye ba lamı , ortak e itim politikaları yolu ile ülke vatanda ları arasında ortak kavrayı ve anlayı lar geli mi tir.

Bir ülke ihracatı ekonomik büyümesini sürüklediği zaman, uluslararası ticaret ekonomik kalkınmasına yardımcı olur. Hırcatsal büyüme zenginle en Asya'nın endüstriyel politikanın merkezinde yer aldı ve orada milyonlarca insanın çok daha iyi yaşamasına neden oldu. Küreselleşme yüzünden dünyada bir çok insan şimdi öncelere göre daha uzun yaşıyor ve yaşam koşulları ise daha iyileşkinde küreselleşme vurguları vardır (Stiglitz, 2002: 4).

4.5.2. Küreselleşmenin Olumsuz Etkileri

- Küreselleşen dünyada güçlü devletlerle bütünleşmekte zorunda kalan gelişmekte olan devletler ekonomik, siyasal ve kültürel açıdan büyük devletlerin açık etkisine maruz kalmışlardır. Bunun sonucunda bir tür bağımlılık durumu oluşmuş, ulusal sınırlar yok edilmiş, milli egemenlik ve bağımsızlık gibi kavramların içi boşaltılmış, emperyalist amaçlar küreselleşme adı altında me rula tırılmaya çalışılmıştır.
- Küreselleşme toplumların bir birinden farklı ve hatta zıt olan iki yöne doğru çekmeye başlamıştır. Birinci yönde toplumlar daha da yakınlaşmış bütünleşirken, öteki yönde ulusalcılık, etnik ulusalcılık ile parçalanma sürecine sokulmuştur. Birbirine zıt bu iki durum, üye ülkeler için bir yandan küreselleşme sürecinin dışında kalmamak, öte yandan ulusal bütünlüğü korumak gibi bir ikilem yaratmıştır.
- Dünyadaki ülkelerin üretim gücü ve tüketim olanakları aynı değildir. Bu yönden sanayileşmesini tamamlamış ülkeler daha üstün durumdadır. Küreselleşme zenginleşmenin ve refahın dağılımı kadar, fakirlik ve sefaletin dağılımını da hızlandırmıştır.
- Dünyada eğitim sürecine katılan insanların sayısı giderek artmaktadır. Her kademedeki eğitim kurumları teknolojik imkanları kullanarak insanların bilgi ve beceri düzeylerini yükseltmektedir. Buna karşılık eğitimden yararlanmayanların sayısında bir azalma değil, artma olduğu illeri sürülmüştür.

Öte yandan, Soğuk Savaş Dönemini sona ermesini takiben, özellikle 1990'lı yılların ortasından itibaren başlayan süreci küreselleşme süreci olarak değerlendirilen çalışmalarında mevcuttur. Buna göre:

1. Dünya ekonomisini kontrol eden şirketlerin eline geçmiştir,
2. Sermaye uluslararası alanda dolaşıma girmiştir,
3. Dünya ticaret hacminde gelişmiş ülkelerin payı artmıştır,
4. Sivil toplum örgütleri önem kazanmıştır,
5. Uluslararası örgütlerin artması,

6. Özelle tirme ve pazar ekonomisi önem kazanmı tır,
7. Demokratikle me ve insan haklarının benimsenmesi yaygınla mı tır,
8. Ucuz ve hızlı ileti im araçları yaygınla maktadır,
9. Kültürel emperyalizm yaygınla maktadır,
10. Geli mi ve geli mekte olan ülkeler arasındaki farklar artmaktadır (Atalay 2005: 385-388).

Popüler akıllılı ın aksine, dünya ekonomisinin saçaklarından irketler, global oyuncular olabilir. Özellikle çokuluslu irketlerin küresel boyuttaki a ırlıklarının arttı ı görülmektedir. Bu durum çok uluslu irketlerin global oyuncular haline geldi ini göstermektedir (Bartlett ve Ghoshal 2000: 1).

Kısaca, 1990'lerden sonra bilgi ve teknolojinin hızla geli ip yaygınla ması ile ya anan hızlı de i im dünyanın küçülmesine, zamanın kısalmasına ve sınırların ortadan kalkmasına neden olarak ya adı ımız her alanda hızlı ve yo un bir de i im ve dönü üm ba latmı tır. Bu hızlı ve yo un de i im ve dönü ümle birlikte bazı olumlu ve olumsuz etkilerde ortaya çıkmı tır. Olumsuz özelliklerden kaçınmak ve olumlu özelliklerden faydalanmak ancak bireylere verilen nitelikli bir e itimle mümkün olabilmektedir. Bireye bu e itimi verecek olan e itim kurumlarının özelde üniversitelerin küreselle mede ya anan hızlı de i ime ayak uydurmaları yani önce kendilerini gözden geçirmeleri gerekmektedir. Küreselle menin getirdi i olumsuz etkilere kar ı cephe alabilecek olumlu etkileri ise özümseyen bireyler yeti tirmek ancak küreselle menin olumlu özelliklerini benimsemi olumsuz özelliklerine kar ı ise alternatifler sunan e itim kurumları ile mümkün olabilecektir.

4.6. Küreselle menin E itim üzerindeki Etkileri

E itim, küreselle mede ya anan hızlı de i imden en fazla etkilenen sektörlerden biri olmu tur. Çünkü küreselle me ile ortaya çıkan çok boyutlu ve karma ık ili kilerin algılanması, analizi ve do ru bir e kilde kullanımı ancak bireylerin aldı ı e itimle yani bireye verilen e itimin nitelikleri ile çok yakından ilgili olmaya ba lamı tır. Küreselle me ile birlikte ortaya çıkan fırsatların ülke yararına en iyi e kilde de erlendiren ve yerel boyuttan ulusal boyuta, ulusal boyuttan küresel boyutta dü ünen, analiz yapabilen bireyler yeti tirmek e itim kurumlarının en önemli misyonlarından biridir. Ancak e itim kurumları bireylere verdikleri e itimle bireyin e itim boyutunun tamamlandı ı dü ünülemez. Yukarıda belirtilen misyonun bireye kazandırılması bireylerin sorumluluk ve bilinçlerini arttıracı ndan önemlidir. Fakat belirtilen misyonunun bireylere kazandırmak isteyen e itim kurumlarının öncelikle

küreselle me ile birlikte ortaya çıkan de i ime göre kendilerini yeniden yapılandırmaları gerekmektedir.

Küreselle menin hızı, yönü, yo unlu u ve etkisi nedeniyle ya anan hızlı ve yo un de i imin e itim kurumlarının ya anan bu hızlı ve yo un geli melere göre kendilerini yeniden yapılandırmalarını gerektirmektedir. Uluslararası ticari teknolojik bütünle meler, ülkelerarasında ö renci ve ö retim üyesi de i im uygulamalarının yo unluk kazanması, programlarının e de erlili i için yapılan çalı malar, uluslararası standardizasyon ve akreditasyon ile uluslararası normların yaratılması çabaları yanında, sekülerle me, yeni kentli ya am biçimi bilgi toplumu, kaliteli ucuz kitlesel üretim ve bunu pazarlara ula tırma vb. alanlarında ya anan hızlı ve yo un de i im e itim kurumlarının hızlı bir ekilde ya anan geli meleri yakalaması ve bunları bireylere aktarması gereklidir. Bunun için de i im e itim kurumlarından özellikle üniversitelerden toplumun di er kesimlerine yayılmalıdır (Tezcan, 2002: 57-58; Claude, 1998'den akt. Do an, 2002: 96).

Küreselle en dünyada güncel e itimin bütün özellikleri ve yapısı ile tam olarak bilinmemesi beraberinde bazı belirsizlikler ta ımaktadır. Bu durum, uluslararası e itim standardizasyonun net bir ekilde olu maması nedeniyle özellikle yüksek ö retim programlarının e de erlili i alanlarında belirsizliklere neden olmaktadır.

E itim kurumlarının küreselle menin etkisi ile yeniden yapılandırma yapılarken e itimcilerin rollerinin gözden geçirilmesi, sertifika sisteminin gözden geçirilmesi, e itimin her düzeyinde sonuçları yeniden dü ünme gibi ilkelere önem verilmelidir. Böylece küresel ölçekte dü ününen bireyler yeti tirilebilir ve e itim kurumları küreselle menin olumlu özelliklerini kazanır olumsuz özelliklerine kar ı alternatifler geli tirebilirler (Education et globalisation, 1998'den akt. Do an, 2002: 96-97)

Küreselle me bireyleri e itecek olan e itimcilerin kendilerini sürekli yenilemelerini ortaya çıkan geli meleri anında takip etmelerini adeta zorunlu kılmaktadır. Günümüzde bilgiye eri min önündeki engellerin önemli bir kısmı yeni teknoloji geli melerin etkisi ile ortadan kalkmaktadır. Örne in örne in internet ba lantılı bir bilgisayar aracılı ı ile bir e itimci dil sorununu çözebilirse hemen hemen istedi i materyale kavu abiliyor. İnternet ile artık kütüphaneler (sanal kütüphaneler) sanal ortamda bir çok materyali bireylere sunabilmektedir. Bu ekilde kendini sürekli yenileyen e itimciler bilgiye eri ir, buldu u bilgiyi analiz ederek payla ır. Ancak bütün bunların yapılabilmesi belli bir ekonomik altyapı gerektirdi i için bu konuda e itimcilere gerekli olan ekonomik destek sa lanmalıdır.

Küreselle mede ya anan hızlı ve yo un de i im, nitelikli i gücüne olan ihtiyacı adeta körüklemi tir.Uluslararası ticari teknolojik bütünle meler, kaliteli ucuz kitlesel üretim ve

bunu pazarlara ula tırma vb. geli meler nitelikli i gücüne olan ihtiyacı artırmı tır. Bu geli meler e itim kurumlarında uluslararası bir standardizasyonunun sa lanması çabalarını arttırmı tır. Böyle bir geli me uluslararası ö rencilerin serbestçe dola ımını kolayla tırabilir. Ayrıca çok uluslu irketler ihtiyacı olan yeni ve nitelikli i gücünü de sa layabilir. E itimde uluslararası normlar ile i gücünün niteli i artırılarak daha kaliteli ve ucuz üretim sa lanabilir. Bu nedenle uluslararası alanda programların e de erlili i sorunu (diploma denkli i sorunu) çözümlenmelidir.

Görüldü ü gibi küreselle menin ekonomik, politik, askeri, kültürel vb etkileri olumlu ve olumsuz ekilde bir arada bulunmaktadır. Özellikle, yo un bilgi birikimi ve teknoloji kullanımını sürecini ba latması e itim ba ta olmak üzere bütün alanlarda yeniden yapılanmayı gerektirmi tir. Küreselle me süreci sonucunda mevcut i alanlarından bir kısmı önemsizle ip ortadan kalkması istihdam üzerinde olumsuz etki yaparken, di er taraftan yeni i imkanları yaratarak yeni istihdam olanakları ortaya koymaktadır.

Yukarı özet bilgilerden anla ıldı ı gibi küreselle me olumlu ve olumsuz etkileri olan bir süreçtir. Bu sürecin olumlu etkileri peki tirip yaygınla tırmak, olumsuz etkilerini ise en aza indirmek gerekmektedir. Böylece bu süreçten en fazla fayda sa lanmı olacaktır. Özellikle küreselle menin olumsuz etkilerini minimum düzeye indirmede düzenleyici bir özelli i olan e itim faktörü önem kazanmaktadır.

1980'lerden sonra günümüze kadar küresel ölçekte uygulamaya konulan yeni politikalar (neo-liberal politikalar) küreselle menin e itim üzerindeki etkisini önemli ölçüde arttırmı tır. Küreselle menin e itim üzerindeki etkisi sadece küresel ölçekte uygulamaya konulan bu yeni politikalarla sınırlı de ildir. Özellikle bilim ve teknik alanındaki ilerlemeler, yeniden yapılanma süreci (devletçili e kar ı serbest piyasa, planlamaya kar ı özelle tirme gibi söylemler), ileti im sektöründe meydana gelen hızlı geli meler, Internet kullanımının yaygınla ması gibi geli meler küresel ölçekte yeni e itim politikalarının geli tirilmesine neden olmu tur.

1980'li yıllardan itibaren küresel ölçekte uygulanan yeni politikalar, ülkeler arasında i birli ini artırmı ve geli tirilen politikalar sonucunda e itim alanında önemli geli meler ya anmı tır. Ülkeler arasında i birli inin artması ile birlikte uluslararası alanda e itim kurumları arasında kar ılıklı bilgi alı veri i, ö renci de i imi, akademisyenlerin de i imi, yurt dı ı yayınlarda artı , ders araç gereçlerinde çe itlilik, ders programlarının yeniden düzenlenmesi ve ders programlarında küreselle menin etkilerine daha fazla yer verilmesi v.b. bu geli melere örnek verilebilir.

1980 sonrası uygulanmaya günümüze kadar uygulanmaya çalışılan neo-liberal politikalarından bütün kamu sektörleri etkilenmiştir. Eğitim sektörü bu sektörler içinde en çok etkilenen sektörlerden biridir. Özellikle anayasada belirtilen eğitimin parasız olduğu maddesi önem kaybetmiş eğitimin hizmeti toplumsal içeriden yalıtılarak ele alınmasına neden olmuştur. Artık eğitim insani gelişiminin, insan özgürleştirilmesinin olmazsa olmazı olmaktan çıkarılıp, piyasada alınıp satılan bir “meta” haline dönüştürülmüştür. Dolayısıyla birçok diğer metada olduğu gibi eğitimin miktarı ve kalitesi arz ve talebe bağlıdır. Bunun sonucunda ekonomik durumu daha iyi olan kesim özel eğitim kurumlarında en iyi sonuçları alırken eğitim hizmetini satın alamayan satın alma gücü düşük gelirli halkın çocukları devlet okullarında kalabalık sınıflarda çoğu zaman ders araç gereçlerinden ve öğretmenlerden yoksun bir şekilde eğitim hizmetini almaya çalışmaktadır. Bu durum eğitimde büyük fırsat eşitsizliklerinin ortaya çıkmasına neden olmaktadır.

Eğitim, tüm kamusal niteliklerden arındırılıp, piyasada alınıp satılan bir “meta” olarak ele alındığında, bireysel ve toplumsal özgürleştirme aracı olmaktan çıkar. Başka bir deyişle eğitimin bireyleri ve toplumu dönüştürücü, bireyleri ve toplumu eğiterek yeni koşullara uyumlu hale getirmesi işlevi sona erer. Bu noktadan itibaren salt bireylere yükleyeceği “malîyet” kazandıracak fayda, iş gücüne katacağı “değer” açısından değerlendirilir (ASI, 1984’ten akt. Güneş, 2003: 8).

Gelimekte olan ülkelerde uygulanan IMF(Uluslararası Para Fonu-International Money Found) ve WB (Dünya Bankası- World Bank) gibi uluslararası örgütler istikrar ve yapısal uyum politikaları ile kamu harcamalarının düşürülmesi ve buna köprü olarak eğitimin özelleştirilmesi eğitime olan talebi olumsuz yönde etkiler. Çünkü eğitimde özelleştirme satın alma gücü düşük olan (dolar karşısında sürekli değer kaybeden ulusal para birimlerinin karşılığına düşen milli geliri etkilediğinden) gelimekte olan ülkelerin gelirli halklarının olumsuz etkiler. Bu durum aynı zamanda niteliksiz-vasıfsız bir toplumun ortaya çıkmasına neden olmaktadır. Sonuçta düşük ücretle çalışmaya zorlanan bireylerden oluşan bir toplum ortaya çıkar.

1980’lerden sonra IMF istikrar politikaları uygulandığı ülkelerde devletin kamu harcamaları için yapmış olduğu harcamalarda azalma olmuştur. Eğitim sektörü devletin bütçe de en az pay ayırdığı alanlardan bir olmuştur. Yani neo-liberal ekonomi politikaları ve IMF yapısal uyum politikalarının direktifleri doğrultusunda eğitim harcamalarında sürekli kesintiye gidilmiştir. Özellikle Türkiye gibi gelimekte olan ülkelerde bu durum açık bir şekilde görülmektedir. Kamu Eğitim kurumlarına yeterli maddi imkanların sağlanmaması kamu eğitim kurumlarının birinci görevleri arasında sayılan bireyleri ve toplumu

dönü türücü, bireyleri ve toplumu e iterek yeni ko ullara uyumlu hale getirmesi i levi sona erer. Özellikle yüksek ö retim kurumlarının içinde bulundu u maddi sıkıntıları gidermede devletin ayırdı ı kaynaklar yetersiz kalmı ve ara tırma-geli tirme projeleri v.b.için yeterli maddi kaynak sa lanmamı tır.

Di er yandan, özellikle kamuya ba lı yüksek ö retim kurumları içinde buldukları maddi sıkıntıları atlatmak için yeni yönelimler içine girmi lerdir. Örne in bu kurumlara ait tesislerin özel sektöre kiralanması, ö renci harçlarının arttırılması, ikinci ö retim uygulamalarının ba latılması v.b. gibi. Ayrıca bir çok akademisyenlerin yeni açılan ve daha iyi çalı ma ortamı ve imkanları sa layan özel üniversitelere geçmesi, kamu üniversitelerinde e itimin kalitesinin dü mesine de neden olabilmektedir.

Türkiye, co rafi konumu nedeniyle do u ve batı kültürleri arasında bir geçi noktası olması yanında, hassas siyasi dengeleri, ulusal ekonominin iç ve dı geli melerin etkisiyle ile ya adı ı kararsızlık durumu, genç ve aktif nüfusun fazlalı ı yanında sosyal ve kültürel de erleri açısından do u ve batı uygarlıkları özelliklerini bünyesinde barındırması ile kendine özgü ilginç özellikleri olan bir ülkedir.

Türkiye ekonomisi özellikle 1950'lerden itibaren yeni bir sürece girmi tir. Anılan tarihten itibaren devletçilik ilkesinden uzakla ılmaya ba lanı , ekonominin küresel entegrasyonuna gidilmeye çalı ılmı tır. Özellikle Marshall planı çerçevesinde Türkiye ekonomisinin küresel entegrasyonu sa lanmaya çalı ılmı tır. Böylece ekonomimizde sürekli dalgalanmaların krizlerin ya andı ı yeni bir sürece girilmi olmaktadır.

Ekonomide ya anan bu geli melerden özellikle e itim sektörü çok etkilenmi ve e itimin kalitesi açısından Türkiye'nin Dünya sıralamasındaki yeri alt basamaklara do ru kaymı tır. özellikle 1980'li yıllardan itibaren sıkıca uygulanan ekonomik istikrar programları e itim alanında devletin çekilmesini, özel sektörün bu alana yatırım yapması için yasal düzenlemelerin yapılmasını (vergi indirimi, alt yapı hizmetlerinin tamamlanması, ucuz arsa v.b. gibi düzenlemeler yapması) ve desteklenmesini gerekli kılmı tır. Bunun sonucunda e itim hizmeti alınıp satılan bir metaya dönü tü ü için e itsel kalitede bundan etkilenmi tir.

E itim gibi bir sosyal hizmetin devletin elinden alınıp piyasanın dalgalanmasına bırakılması e itimde plansızla mayı da beraberinde getirmi tir. E itimin serbest piyasa ekonomisine göre yeniden düzenlenmesi e itim sisteminin bugün ya adı ı sorunların temel kaynaklarından biri olmu tur.

Burada yapılan kalkınma planlarının küresel ekonomi ile bütünle meye çalı an yerli sermayenin istekleri do rultusunda düzenle mesidir. E itimdeki düzenlemeler de belirtilen küresel ekonomi ile entegrasyon talepleri do rultusunda yeniden yapılmı tır. Bu konuda

ulusal sermayenin temsilcisi olan TUS AD'ın e itimle ilgili de erlendirmesi oldukça önem kazanmaktadır (Güney, 2003: 8-13).

Bu açıklamadan u sonuçlar çıkarılmaktadır:

1. E itim piyasada alınıp satılan bir meta olarak kabul edilmelidir.
2. Alınan e itim, e itimi gören ki ilerın zihinsel ve fiziksel eme in de erini arttıracaktır.

1980'li yıllardan itibaren küresel entegrasyon çabalarının bir sonucu olarak uygulanan neo-liberal ekonomi politikaları ile e itimin hem kendisi pazarda alınıp satılan bir meta haline gelmi , hem bir meta olarak eme in de erini arttırıcı bir faktör olmu tur. Bu çerçevede ülkemiz e itim alanında geli tirilen politikalar ve uygulamalar bu geli melerin etkisinde kalmı tır. 1980 sonrası uygulanan e itim politikaları, bir yandan belli bir orta-üst kesim için emek kalifiyesinin arttırılmasına hizmet ederken, di er yandan toplumun büyük kesiminin e itimsiz ve niteliksiz i gücü olarak piyasaya itilmesine, yedek ve ucuz i gücü olarak çalı tırılmasına neden olmu tur. Böylece e itimin bireyleri ve toplumu özgürle tirici, dönü türücü gücü önemsiz hale getirilmi tir.

BÖLÜM 5: KÜRESELLE ME VE CO RAFYA E T M

Dünyanın giderek küresel bir pazar haline gelmesi co rafya e itimi üzerinde de etkili olmaktadır. Dünyanın siyasal alanda, ticari ürünlerde, hizmet sektöründe sermaye hareketlerinde, bilgi ve teknolojik geli melerde ya adı ı yo un ve hızlı dönü üm co rafya biliminin kendisini yeniden gözden geçirmesini yeni bakı açısı ile olayları de erlendirmesini adeta zorunlu kılmı tır.

Co rafyanın bir bilim dalı olarak ortaya çıkı ı ile küreselle me arasında yakın ili ki vardır. Özellikle co rafi ke ifler ve sonrasında Avrupa kıtasında meydana gelen Rönesans ve daha sonra sanayi devriminin gerçekleşmesi co rafyanın geli imi üzerinde de etkili olmu tur.

1989'da Berlin Duvarı'nın yıkılması ile so uk sava sona ererken küreselle menin hız kazanmasına ve her alanda yo un de i im ve dönü ümlere neden olmu tur. So uk sava ın sona ermesi ile meydana gelen siyasal, ekonomik de i meler ile bilgi ve teknoloji alanında ya anan yo un de i im co rafya biliminin yeni bir dönü üm içine girmesine neden olmu tur. De i en siyasal ko ullara göre ulusal ekonomilerde ya anan yeniden yapılanma süreci, dünya ekonomisinin küreselle mesi ve geli mi ve geli mekte olan ülkeler arasında görülen kalkınmadaki farklılıkları co rafyayı bir bütün olarak etkilemi tir.

Bilgi ve teknolojiye ya anan yo un ve hızlı de i im dünyayı adeta küresel bir köye dönü türmü tür. Bu geli meler sayesinde co rafi zaman ve mekan etkisi azalmı tır. Bilgi ve teknoloji de ya anan geli meler ile ula ılamayan mekan kalmamı tır. Ayrıca teknolojik geli melerle zamanın etkisi adeta ortadan kaldırmı tır. Dünyanın herhangi bir alanında meydana gelen ekonomik-politik geli meler yanında ba ka geli meler de anında dünyanın di er alanlarına ula tırılmaktadır ve olay ile ilgisi olmayan ki ileri de etkilemektedir. Örne in 2009 ABD'de meydana gelen ekonomik kriz anında Türkiye'yi oldu u gibi dünyanın di er ülkelerini de etkilemi , sadece ABD ve di er geli mi ülkelerle sınırlı kalmamı tır. Bu ve benzeri ekonomik-politik geli meler özellikle 1989'dan sonra artık zaman ve mekan sınırı tanımamaktadır.

Yeni pazarların açılması (sanayi ve tarımsal ürün pazarları yanında, bankacılık, sigortacılık, ta imacılık, e itim özellikle yüksek ö retim küresel pazarları açılmı ve bu pazarlar sürekli büyümektedirler) özellikle ekonomik co rafyanın inceleme alanlarını geni letmi ve yeni inceleme alanlarının ortaya çıkmasına neden olmu tur. Bunun yanında çok uluslu irketlerin, Dünya Ticaret örgütü'nün, IMF'nin, Dünya Bankası'nın ortaya çıkması ve etkilerinin giderek artması yanında bu kurulu ların ulusal hükümetleri etkilemesi ile

ekonomik geli meleri kontrol etmeleri ve yönlendirmeleri co rafyanın ortaya çıkan geli meleri küresel bakı açısı ile de erlendirmesine neden olmaktadır

Küresel çevre kirlili i giderek artmakta, biyolojik farklılık azalmaktadır. Ozon tabakasının incilmesi, zararlı atıkların toplanması ve de erlendirilmesinde ya anan sorunlar artmaktadır. Çölle me ve iklim de i iklikleri, uluslararası artan göç (mülteci sorunlarının giderek artması ve mültecili in yaygınla ması) geli mekte olan ülkelerdeki a ırı nüfus artı ı devam etmektedir. Turizm ve göçlerin uluslararası nitelik kazanmaktadır. Enerji arayı larında küresel ölçekte ya anan sorunların uluslararası alanda daha çok tartı ılan güncel konular arasında yer alması co rafya çalı malarının küresel ölçekteki geli melere göre yeniden gözden geçirmesine neden olabilmektedir.

Küresel ölçekte yeni ucuz ve hızlı ileti m-ula m araçlarının yaygınla mayaba laması (mobil telefonlar, faks makineleri, kara, deniz ve hava yolu ta imacılı ında hızlı daha ucuz ta ima sistemlerinin geli mesi ve kullanılmaya ba laması) co rafyasının öneminin sürekli artmasına neden olmaktadır. leti m ve ula m alanında meydana gelen hızlı geli melerle dünya küçülmü , zamanın etkisi sınırlanmı tır.

Küreselle menin etkisi ile günümüz modern co rafyasında Co rafi Bilgi Sistemleri önemli oranda yer almaktadır. Co rafi bilgi sistemlerinin (CBS/GIS) geli ip yaygınla ması, CBS/GIS'in kent ve altyapı bilgi sistem uygulamalarında, arazi kullanımı ve planlamaya yönelik uygulamalarda, çevresel uygulamalarda, jeolojik uygulamalarda, ormancılık ve tarım uygulamalarında, ticari uygulamalarda, güvenlik amaçlı uygulamalarda vb alanlarda yo un bir ekilde kullanılmasına neden olmaktadır.

Günümüzde geli mi ülkelerde co rafi bilgi sistemlerine yönelik yo un ilgi ve CBS/GIS'in yaygın kullanımı alanı olmasına kar ılıklı geli mekte olan ülkelerde CBS/GIS yeni ö retilmeye ba lanılmakta, CBS/GIS kültürü ve alt yapısı yeni olu turulmaya çalı ılmaktadır. Bu konuda ortaya çıkan sorunların giderilmesi ve CBS/GIS kültürünün yerle mesinin ancak bu alana yapılan yatırımlar ve CBS/GIS'in co rafya e itiminin ve uygulamalarında kullanılması ile bu e itimi alan co rafyacılara yeti mesi yeti en bu elamanların CBS/GIS'i toplum yararına kullanmasına ve yaygınla tırmasına ba lıdır (Tümertekin ve Özgüç, 2005: 73).

Böylece ilk ça larda ta lar üzerine çizilmi haritalar kullanılırken günümüzde bilgisayar ekranındaki haritalar günlük ya antımızda ki yerini çoktan almı bulunmaktadır. Bilgisayara yazılımları ve grafik teknolojisindeki hızlı geli meler ekran haritalarının yaygın kullanılmasına ve kullanım alanı bulmasına neden olmu tur. Bu yolla co rafi bilgilerin görselle tirilmesi ve e itimde kullanılması co rafi bilginin ö retimini kolayla tırmı tır.

Ülkeler arasında lisans veya lisans üstü öğrenci ve öğretim elemanı eğitim uygulamaları co rafya alanında programların geliştirilmesi, verilen eğitimin niteliği gibi sorunlarında co rafyacılara arasında tartışılmasına neden olmakta, böylece uluslararası alanda co rafya eğitimi konusunda bir standardizasyon ve akreditasyon sağlanabilme imkanları ortaya çıkabilmektedir.

Bilgisayar yazılım ve donanımlarının gelişerek yaygınlaşması, co rafya eğitimini yeniden şekillendirmiştir. Örneğin SPSS, AUTOCAD, NETCAD v.b. gibi bilgisayar programları co rafyacıların vazgeçilmez unsurları haline gelmişlerdir ve co rafyacıların yaygın bir şekilde kullanılmaktadırlar. Bilgisayar yazılım ve donanımı alanında meydana gelen hızlı gelişmeler sayesinde veri toplama ve değerlendirilmesi alanında yaşanan sorunlar en aza indirilerek araştırmacılar üzerindeki zaman baskısı azaltılıp büyük avantajlar sağlanmıştır. Bunun yanında bilgisayar teknolojisindeki gelişmeler co rafyacılara bilgi alışverişi kolaylaştırdığı gibi bilgiyi edinme ve var olanlar arasında en uygununu seçme ve paylaşma gibi becerilere sahip bireylerin yetiştirilmesine duyulan gereksinimi de gündeme getirmiştir.

Bilgisayar destekli tasarımların yaygınlaşması ve belkide en önemlisi küreselleşmenin etkilerini çok açık bir şekilde yaşamamıza neden olan internet'in gelişip yaygınlaşması küreselleşmenin co rafya üzerindeki etkilerini açık bir şekilde ortaya koymaktadır. İnternet'in ortaya çıkması ve yaygın kullanım alanı bulması gelişmiş ülkelerde kısa sürede sanal eğitim kurumlarının kurulmasına ve yaygınlaşmasına neden olmuş co rafyada bu gelişmelerden etkilenerek sanal co rafya bölümleri açılmaya başlanmıştır. Böylece mekana gerek kalmadan herhangi bir İnternet bağlantılı bir bilgisayara sahip bir kişi gerekli koşulları sağladığı takdirde sanal ortamda co rafya eğitimi alabilmektedir.

Yukarıda ele alınan tüm bu gelişmeler dünyayı "küresel bir köy" haline getirmiştir. Belirtilen gelişmelerin etkisi ile mekan da değişmekte ve bu değişim alanında açıklanacak yollardan meydana gelmektedir.

1. *Dünyanın Küçülmesi:* hızlı gelişen iletişim teknolojileri dünyayı derinden etkilemektedir. İletim teknolojilerindeki hızlı gelişim ve ilerleme sayesinde yerel düzeyde meydana gelen bir olay anında binlerce kilometre uzaklıktaki insanlara ulaştırılabilmektedir.

2. *Zaman kısalımıdır:* Teknolojik gelişme ve ilerleme zamanın etkisini adeta ortadan kaldırmaktadır. Belli bir alanda meydana gelen herhangi bir olumlu veya olumsuz gelişme uzaklarda yaşayan insanların yaşamları üzerinde etkili olabilmektedir.

3. *Sınırlar ortadan kalkmaktadır:* Küresel ölçekte meydana gelen hızlı değişim siyasi sınırların anlam yitirmesine neden olmaktadır. Ekonomik ve siyasi alanda yaşanan gelişmeler,

teknolojik ve bilim sektörlerindeki hızlı gelişmelerin siyasi sınırların önemini kaybetmesine ekonomik ve siyasi alandaki birliğin önem kazanmasına neden olmaktadır. (Tümertekin ve Özgüç, 2005: 34).

5.1. Coğrafya Bölümlerinin Yapısı Üzerindeki Etkileri

Avrupa Birliği ülkeleriyle gelişmiş ülkelerin üniversitelerinde coğrafya eğitimi “Coğrafya Bilimleri”, “Coğrafya ve Yer Bilimleri”, “Coğrafya ve Çevre Bilimleri”, “Coğrafya ve Planlama”, “Coğrafya ve Yaşam Bilimleri”, “Coğrafya ve Bölgesel Gelişme”, “Coğrafya ve Antropoloji”, “Coğrafya ve Kent Analizi”, “Coğrafya ve Global Çalışmalar”, “Coğrafya ve Meteoroloji”, “Coğrafya ve Jeoloji”, “Coğrafya ve Kent Planlama”, “Kartografya ve Coğrafya”, “Politika ve Coğrafya”, “Coğrafya, Jeoloji ve Fizik”, “Coğrafya ve Arazi Çalışmaları”, “Coğrafya, Planlama ve Mimarlık”, “Coğrafya, Yönetim ve Tarih”, gibi çok sayıda değişik isimlerle anılan coğrafya bölümleri (Tablo 5.1) yanında sadece coğrafya bilgisi sistemleri üzerine çalışan bölümler, örneğin, Institute for Geographic Information Science (ABD.) University of Maine (ABD.), National Center for Geographic Information and Analysis (NCGIA) (ABD.), University of Massachusetts at Boston, Geographic Information Technologies Program (ABD.), Kingston University, Centre for GIS (İngiltere) ile coğrafya enstitüleri örneğin Humboldt University of Berlin, Institute of Geography (Almanya), Université Joseph Fourier, Institut de Géographie (Fransa) ile sadece coğrafya fakülteleri şeklinde yapılanmalarda vardır. Örneğin, Moscow State University, Faculty of Geography (Rusya), Universitat de Barcelona, Facultat de Geografia (İspanya) gibi.

Sıra	Gelişmiş Bazı Ülkelerde Coğrafya Bölümlerinin Bazı Bulunduğu Fakülteler
1.	State University of New York at Buffalo College of Arts and Sciences Department of Geography New York Eyalet Üniversitesi Buffalo Fen ve Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü
2.	Arizona State University, College of Liberal Arts and Sciences, School of Geographical Sciences
3.	California State University (Chico) Department of Geography and Planning (Bazı Olduğu Fakülte Veya College Belirtilmemi) Kaliforniya Eyalet Üniversitesi Coğrafya ve Planlama Bölümü
4.	State University of New York at Buffalo National Center For Geographic Information & Analysis (Ncgia) (Lisansüstü) New York Eyalet Üniversitesi Buffalo Ulusal Merkez için Coğrafya Bilgi ve Analiz.
5.	University of Cambridge, Physical Sciences, Department of Geography Cambridge Üniversitesi Fiziki Bilimler Coğrafya Bölümü
6.	University of Melbourne, Faculty of Arts School of Anthropology, Geography, and Environmental Studies, Department of Geography Melbourne Üniversitesi Edebiyat, Antropoloji, Coğrafya ve Çevresel Çalışmalar Fakültesi Coğrafya Bölümü
7.	Université de Paris IV - Sorbonne, department Geography and Urban Development (bazı olduğu fakülte veya college belirtilmemi) Paris Üniversitesi IV- Sorbonne Kent Gelişimi ve Coğrafya Bölümü
8.	J.W. Goethe University Frankfurt/Main, Institut Für Humangeographie (Institute of Human Geography) BA (Bachelor of Arts) J.W. Goethe Üniversitesi Frankfurt/Main Biri Coğrafya Enstitüsü
9.	W. Goethe University Frankfurt/Main. Institut Für Physische Geographie (Ipg), (Institute of Physical Geography (Ipg) J.W. Goethe Üniversitesi Frankfurt/Main Fiziki Coğrafya Enstitüsü

10.	Nihon University (Japonya) College of Humanities and Sciences Department of Geography Nihon Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Co rafia Bölümü
11.	St. Petersburg State University Faculty of Geography & Geo-Ecology Fakültesi St. Petersburg Devlet Üniversitesi Geo-Ekoloji Ve Co rafia Fakültesi
12.	Moskow State University Faculty of Geography –Moskova Devlet üniversitesi Co rafia fakültesi

ekil 5.1: Geli mi Bazı Ülkelerde Co rafia Bölümlerinin Ba lı Bulundu u Fakülteler.
Tablo, <http://www.findaschool.org/> 20.12.07 adresinden faydalınarak olu turulmu tur.

Geli mi ülkelerden ABD’de co rafia bölümleri college of arts and sciences (fen – edebiyat fakülteleri), co rafi bilimler okulu, co rafia ve planlama bölümleri, College of Liberal Arts and Sciences bünyelerinde veya sadece co rafia bölümleri olarak örgütlenmi ken, ngiltere’de Cambridge Üniversitesinde co rafia fizik bilimler içinde, Almanya’da co rafia enstitüleri ekinde, Rusya’da co rafia fakültesi olarak örgütlenmi tir. Avustralya’da edebiyat fakültesi bünyesinde, Japonya’da ise fen edebiyat fakülteleri bünyelerinde örgütlemi tir. Fransa’da ise herhangi bir fakülte ve koleje ba lı olarak de il de sadece co rafia bölümleri ekinde örgütlenme oldu u görülmektedir (Tablo 5.1).

Geli mi ülkelerde co rafia, co rafia bölümleri (Department of Geography) ekinde örgütlendi i gibi co rafi bilimler (Geographical Sciences), co rafia ve planlama (geography and planing), co rafia ve çevresel çalı malar (Geography, and Environmental Studies) co rafia ve kent geli imi (Department Geography and Urban Development) ekinde de örgütlendi i görülmektedir (Tablo 5.1).

Geli mi ülkelerden Almanya ve Rusya’da ise co rafia örgütlenmesi enstitü ve fakülte ekinde ortaya çıkmı tır. Almanya’daki enstitü ekinde örgütlenmeye ba ka ülkelerde görülmemektedir. Burada co rafyanın hemen hemen bütün alt dallarına ait enstitüler bulunmaktadır. Örne in fiziki co rafia enstitüsü (Institut für Physische Geographie -Institute of Physical Geography), be eri co rafia enstitüsü (Institut für Humangeographie - Institute of Human Geography) gibi. Rusya’da ise co rafyanın co rafia fakülteleri ekinde örgütlenmesi, bu fakültelerde co rafyanın bütün alt dallarının ayrı birer bölüm ekinde ortaya çıkmasına neden olmu tur. Örne in kartografya bölümü, bioco rafia bölümü gibi (EK 12).

Ayrıca Co rafia Bölümü ekinde çok sayıda yapılanma mevcuttur. Örne in; University of Sydney, Division of Geography (Avustralya), University of Tokyo Department of Geography (Japonya), Cambridge University, Department of Geography (ngiltere) gibi. Di er taraftan, geli mi ülkelerde her co rafia bölümü belirli alanlarda ara tırma yapan kurumlar ekinde örgütlenmi lerdir. Örne in, University of Bamberg, Subdepartment of Physical Geography (Almanya) bölümü sadece paleontoloji (Paleoecology); Güney Amerika, Kuzey ve Merkezi Avrupa; Sediment and Pollen Analiz konuları üzerine yo unla ırken, University of Freiburg, Institute of Cultural Geography ise Bölgesel co rafia: ili, Botswana,

The Sahel, Laos ve siyasi co rafia, ngiltere’de ki Kingston University, Centre for GIS: CBS üzerine yo unla rken, University of Bristol School of Geographical Sciences ise be eri ve fiziki co rafia, uzaktan algılama hidrometeoroloji, klimatolojik çalı malar için mikrodalga veri analizi (Microwave Data Analyses for Climatological Research); Cloud Liquid Water Retrieval; Land Cover Monitoring and Vegetation Assessment; Glaciological Applications of Remote Sensing Data konuları üzerinde yo unla mı tır. Benzer ekillerdeki yapılanma Amerika Birle ik Devletleri üniversiteleri co rafia bölümlerinde görülmektedir.

Oysa bugün batı ülkelerinde co rafia bölümleri farklı kentlerde ve çok farklı co rafi konularla ilgilenen bölümler halindedirler. Söz gelimi bir co rafia bölümünün çalı ma konusu a ırlıklı olarak GIS iken bir ba ka kentteki co rafia bölümü, jeopolitik, bir di eri ise çevre konusunda uzmanla mı ve kadrolarını da bu çerçevede olu turmu lardır. Bu bölümler ihtiyaca göre yapılandırılmı lardır (Mutluer ve Ölgen, 2000: 5). Fransa ve Almanya’da ki bazı üniversitelerin co rafia bölümlerinde bu durum açıkça görülmektedir (EK-6).

Geli mekte olan ülkelerden Özbekistan’da co rafia, co rafia fakültesi ekinde, Çin’de çevre ve turizm fakültesi (Environment and Tourism College) bünyesinde, Brezilya’da Yer Bilimleri (Setor de Ciencias da Terra -The Earth Sciences) ve do al bilimleri (Ciências Naturais -Natural sciences) bünyesinde bulunmaktadır. Yine geli mekte olan ülkelerden Arjantin’de Be eri bilimleri fakültesinde (Facultad De Ciencias Humanas – Faculty of Human Sciences), Hindistan’da sosyal bilimler fakültesi (Faculty of Social Sciences Delhi School of Economics, Department of Geography M.A. in Geography), Mısır’da Edebiyat fakültesi (Faculty of Arts), ran’da ise Edebiyat Fakültesi (Faculty of Humanities) bünyelerinde co rafia bölümleri bulunmaktadır (Tablo 5.2).

Sıra	Geli mekte Olan Ülkelerde Bazı Co rafia Bölümlerinin Ba lı Bulundu u Fakülteler – Collegeler
1.	National University of Uzbekistan (Özbekiston Milliy Universiteti) Fakultetlar <u>Geografiya</u> Özbekistan Milli Üniversitesi Co rafia Fakültesi
2.	Capital Normal University (Beijing –China) Resources, Environment and Tourism College Education Plans for Undergraduates Majoring in Geography Science Kapital Normal Üniversite (Pekin- Çin) Kaynaklar, Çevre ve Turizm Fakültesi Co rafia Bölümü
3.	Universidade Federal Do Parana (Brezilya) Setor de Ciencias da Terra (The Earth Sciences-Yer Bilimleri) Departamento De Geografia bacharelado Frderal Do parana Üniversitesi (Brezilya) Yerbilimleri Sektörü Co rafia Bölümü (Bachelorderecesi)
4.	Universidad Nacional De La Pampa Facultad De Ciencias Humanas (Human sciences) Licenciatura En Geografia (Licenciatura In Geography) De La Pampa Ulusal Üniversitesi Sosyal Bilimler Fakültesi Corafia Bölümü
5.	Delhi University Kamla Nehru College Department of Geograph B.A. Delhi Üniversitesi Kamla Nehru Fakültesi Co rafia Bölümü (B.A)
6.	University of Delhi Faculty of Social Sciences, Delhi School of Economics, Department of Geography Delhi Üniversitesi Sosyal Bilimler Fakültesi Delhi Ekonomi Okulu, Co rafia Bölümü
7.	<u>Minia University (Mısır) - Faculty of Arts, Department of Geography</u> Mina Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Co rafia Bölümü
8.	University of Ghana Faculty of Social Studies Department of Geography Resource and Development Gana Üniversitesi Sosyal Ara tırmalar/Çalı malar Fakültesi Co rafi Kaynak ve Geli me Bölümü.

9.	Addis Ababa University, College of Social Sciences Department of Geography and Environmental Studies undergraduate program (Bachelor of Arts degree) Addis Ababa Üniversitesi Sosyal Bilimler Fakültesi Co rafya ve Çevresel Ara tırmalar/Çalı malar Bölümü Lisans Programı (Bachelor Of Arts Degree)
10.	Tarbiat Modares University Faculty of Humanities Department of Geographical Sciences Tarbiat Modares Universitetesi Edebiyat Fakültesi Co rafi Bilimler Bölümü

Tablo 5.2: Geli mekte Olan Bazı Ülkelerde Co rafya Bölümlerinin Ba lı Bulundu u Fakülteler Tablo, <http://www.findaschool.org/> 20.12.07 adresinden faydalanarak olu turulmu tur.

Ayrıca üçüncü dünya ülkeleri olarak adlandırılan ülkelerden olan Gana ve Somali’de co rafya sosyal bilimler fakültesi bünyesinde (Faculty of Social Studies) yer almaktadır (Tablo 5.2).

Eski SSCB ve Do u Blo u ülkelerinde co rafyanın daha çok co rafya fakültesi ekinde yapılandı ı görülmektedir. Örne in Özbekistan Milli Üniversitesi Co rafya Fakültesi (Tablo 5.1), Moscow State University Faculty of Geography-Moskova Devlet üniversitesi Co rafya Fakültesi (EK 5), Geography Faculty, Bucharest University, Romania (Romanya Bükre Üniversitesi Co raafya fakültesi) gibi.

Geli mi ülkelerde lisans seviyesinden doktora seviyesine kadar co rafya e itimi çe itlilik kazanmı tır. Yani co rafya e itimi programları geli mi ülkelerde bir çok bakımdan verilen dereceler açısından geli mekte olan ülkelerdeki tek düzeli i göstermemektedir. Geli mi ülkelerde co rafya e itimi lisans seviyesinde BA (Barchelor of Art-Edebiyat Fakültesi Lisans Derecesi) BSc (Barchelor of Science-Fen Fakültesi Lisans Derecesi), B.A.E. (Bachelor of Education -E itim Derecesi), Minor in Geography (Co rafyada yan bran), Honour degree (Onur Derecesi) gibi de i ik dereceleri içermektedir. Aynı ekinde lisansüstü programlarda çe itlili in arttı ı gözden kaçmamaktadır.

Akademik Programlar	
1.	Undergraduate -lisans
2.	Graduate(lisanüstü) : Masters (MA) Programları
	1. Environmental Modeling and Analysis-Çevresel Modelleme ve Analiz
	2. Geographic Information Systems- Co rafi Bilgi Sistemleri
	3. Transportation and Business Geographics- Ula ım ve Co rafyaları
	<i>Concentrations requiring the completion of a research project (thesis) are (Bir ara turma projesinin tamamlamasını gerektiriyor olan konsantrasyonlar (Tez) dir:</i>
	4. Geographic Information Systems
	5. International Business and World Trade- Uluslararası ve Dünya Ticareti
	6. International Business (Dual MBA-MA degree) Uluslararası Ticaret (Çift MBA-MA Derecesi)
	7. Physical Geography and Environmental Systems-Fiziki Co rafya ve Çevre Sistemleri
	8. Urban and Regional Studies – Kent ve Bölgesel Çalı malar
3.	Graduate : Doktora (PhD) Programları
	1. Geographic Information Systems (including Geographic Information Science) Co rafi Bilgi Sistemleri (co rafi bilgi bilimini kapsar)
	2. International Economic and Business Geographies –uluslararası ekonomi ve i co rafyaları
	3. Urban and Regional Studies - Kent ve Bölgesel Çalı malar
	4. Physical Geography and Environmental Systems- Fiziki Co rafya ve Çevre Sistemleri
4.	Graduate :Advanced Certificate –illeri sertifika Programları
	1. Geographic Information Science - Co rafi Bilgi Bilimini

2. Transportation and Business Geographics (T&BG) Ula ım ve Co rafyaları

Tablo 5.3: New York Devlet Üniversitesi Buffalo Fen- Edebiyat fakültesi Co rafya Bölümü Akademik Pro ramları Tablosu (State University of New York at Buffalo College of Arts and Sciences Department of Geography). Tablo, <http://www.geog.buffalo.edu/> 19.09.07 adresinden faydalınılarak olu turulmu tur.

Geli mi ve geli mekte olan ülkelerde co rafya lisans e itim e itim süresi genellikle üç ile be yıl arasında de i mektedir. Avrupa Birli i ülkeleri ile Avustralya ve Yeni Zellanda gibi ülkelerde üç yıl olan co rafya lisans e itim süresi ABD, Kanada ve Japonya gibi geli mi ülkelerde dört yıldır. Türkiye’nde çinde Bulundu u geli mekte olan ülkelerin ço unda co rafya Lisans e itim süresi ortalama dört yıldır (Tablo 5.4).

ülke adı	Lisans süresi	ülke adı	Lisans süresi
ABD	4 Yıl	Türkiye	5 Yıl
ngiltere	3 Yıl	Mısır	4 yıl
Kanada	4 Yıl	Çin	4 Yıl
Avustralya	3 Yıl	Hindistan	3 Yıl
Japonya	4 Yıl	Brezilya	4 Yıl
Almanya	3 Yıl	Türkiye	5 Yıl
Fransa	3 Yıl	Arjantin	4 Yıl
Yeni Zellanda	3 Yıl		
rlanda	3 Yıl		

Tablo 5.4: Bazı ülkelerde lisans e itimi süreleri

<http://www.icep.com.tr/universite/> 14.04.08 adresinden yararlanılarak olu turulmu tur.

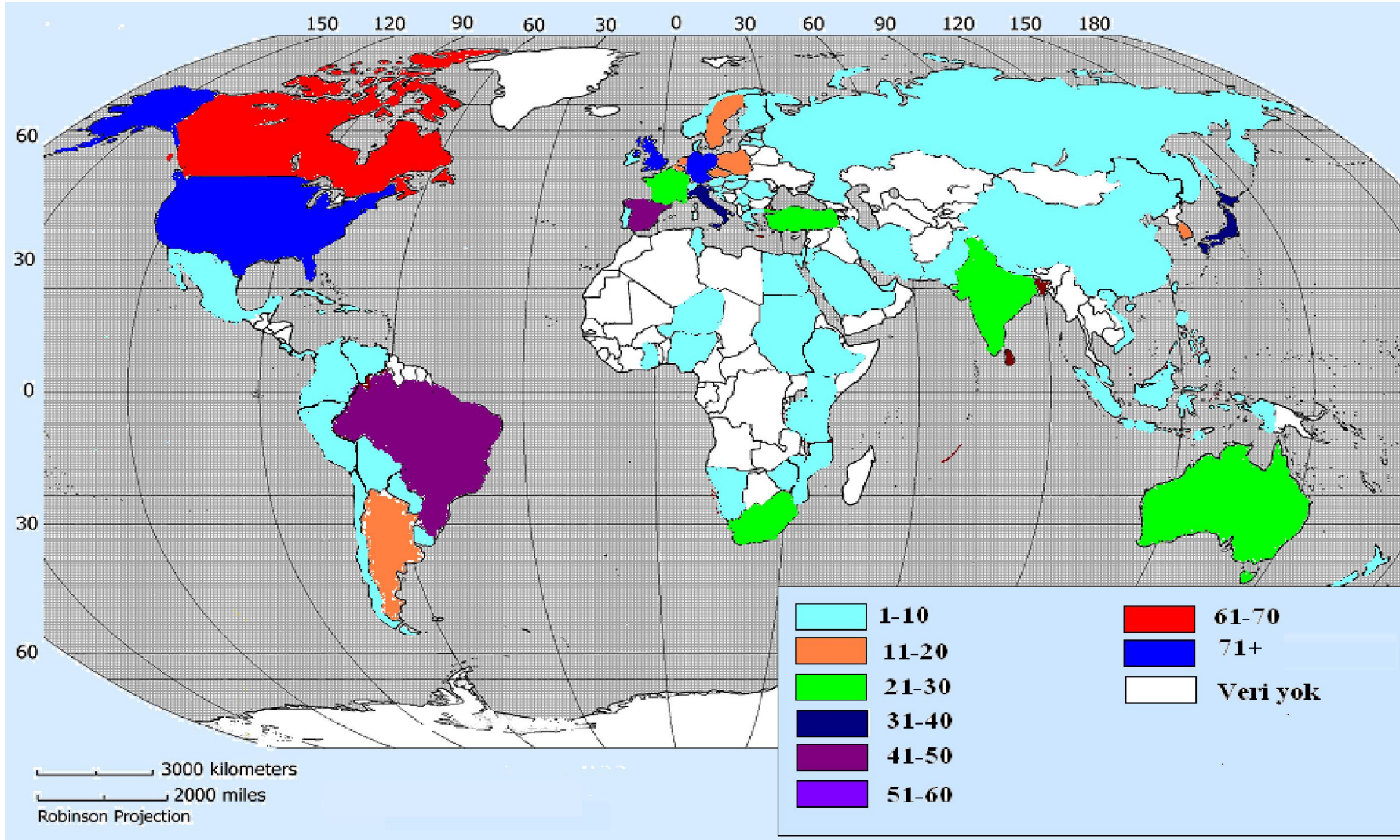
Tablo 5.5 ve ekil 5.1’de görüldü ü gibi co rafya bölümlerinin büyük bir bölümü geli mi ülkelerde bulunmaktadır. Co rafya bölümlerinin sayı itibarı ile özellikle Avrupa’da Almanya, Avusturya, Belçika, Çek Cumhuriyeti, Fransa Hollanda, ngiltere, ispanya, talya, Polonya, sviçre’de yo unluk kazandı ı Kuzey Amerika kıtalarında Amerika Birle ik Devletleri ve Kanada’da yo unluk kazandıkları görülmektedir. Bu durum de i en ve geli en artlara ba lı olarak co rafya ya olan ihtiyacın arttı ını ve co rafya e itiminin önem kazandı ını göstermektedir

Sıra	ülke	Co rafya Bölüm Sayısı	Sıra	ülke	Co rafya Bölüm Sayısı
1.	Almanya	95	45.	Litvanya	1
2.	ABD	298	46.	Macaristan	4
3.	Arjantin	17	47.	Makedonya	1
4.	Avustralya	22	48.	Malezya	5
5.	Avusturya	13	49.	Malta	1
6.	Banglade	3	50.	Meksika	6
7.	Belçika	15	51.	Mısır	4
8.	Birle ik Arap	1	52.	Mozambik	1
9.	Brezilya	48	53.	Namibya	1
10.	Bulgaristan	4	54.	Nepal	1
11.	Burkina Faso	1	55.	Nijer	1
12.	Çek Cumh	16	56.	Nijerya	7
13.	Çin	10	57.	Norveç	8
14.	Danimarka	3	58.	Pakistan	6
15.	Dominik Cum	1	59.	Panama	1
16.	Ekvator	3	60.	Paraguay	1
17.	Endonezya	3	61.	Peru	5
18.	Estonya	1	62.	Polonya	17
19.	Etiyopya	2	63.	Portekiz	9
20.	Fiji	1	64.	Romanya	6

21.	Filipinler	1	65.	Rusya Federasyonu	9
22.	Finlandiya	9	66.	Sırbistan	2
23.	Fransa	23	67.	Singapur	2
24.	Gana	1	68.	Slovakya	9
25.	Güney Afrika	19	69.	Slovenya	4
26.	Hırvatistan	2	70.	Srilanka	1
27.	Hindistan	23	71.	Sudan	2
28.	Hollanda	13	72.	Suudi Arabistan	4
29.	Hong Kong	4	73.	Swaziland	1
30.	ngiltere	86	74.	Sweden (sveç)	14
31.	ran	4	75.	Switzerland (sviçre)	10
32.	rlanda	6	76.	ili	7
33.	spanya	43	77.	Tayland	5
34.	srail	6	78.	Tayvan	6
35.	talya	31	79.	Trinidad and Tobago	1
36.	Jamaika	1	80.	Tunus	2
37.	Japonya	40	81.	Türkiye	26
38.	Kanada	63	82.	Urugay	1
39.	Kenya	1	83.	Ürdün (Jordan)	1
40.	Kolombiya	10	84.	Venezuela	3
41.	G.Kore Cumh	15	85.	Vietnam	2
42.	Kosta Rika	2	86.	Yeni Zellanda	6
43.	Küba	2	87.	Yunanistan	5
44.	lesotho	1	88.	Zimbabwe	1
Toplam		964		Toplam	210
Genel Toplam		1174			

Tablo 5.5: Co rafa bölümünün dünya genelinde da ılı 1.(Geography Departments Worldwide'den <http://univ.cc/geolinks/index.html> 20.09.09'den yararlanılarak olu turulmu tur).

ekil 5.1: Co rafya bölümlerinin dünya geneli dağılışı.

5.2. Geli mi ve Geli mekte Olan Ülke Üniversiteleri Co rafya Lisans Programlarındaki Benzer ve Farklı Dersler

Co rafya ders programları ve içerikleri öğrenim sürecinde öğrencilere başta do al ortam ve insan arasındaki ilişkiyi anlamasına yardımcı olabildiği gibi problem çözme, karar verme, konuları değerlendirme ve başka da er yargılarına saygılı olma becerilerinin geliştirilmesi gibi öğrencilerin davranış, tutum ve ilgilerini çekmelerine katkı sağlamaktadır.

Geli mekte olan ülkelerin co rafya lisans ders programları incelendiğinde gelişmiş ülke co rafya bölümleri lisans ders programlarında olduğu gibi derslerin genelden özele doğru bir diziliş gösterdiği görülmektedir. Geli mi ülkelerde olduğu gibi dersler zorunlu veya seçmeli derslerden oluşmakta ancak ders çeşitliliği azalmaktadır (EK 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 31, 32, 33, 34, 36, 37 ve 38). Bu durum, gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerin yüksek eğitim kurumları arasında işbirliğinin geliştirilmesi, eğitimde yeni teknolojilerin kullanımının yaygınlaştırılması ve eğitimde sürekliliğin sağlanması konusunda gerekli adımların atılmasını zorunlu hale getirmektedir.

Geli mi ve gelişmekte olan bazı ülkelerde co rafya lisans programlarında okutulan ortak dersler aşağıda belirtildiği gibidir (Tablo 5.6).

Jeomorfoloji, klimatoloji, harita bilgisi ve kartografya, toprak co rafyası, hidrografya, biyoco rafya ve paleoco rafya dersleri hemen hemen bütün gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerin co rafya lisans ders programlarında okutulan ortak fiziki co rafya dersleridir (Tablo 9).

Beşeri Co rafyaya Giriş, Nüfus co rafyası, Yerleşim Co rafyası, Kırsal yerleşim co rafyası, şehir co rafyası, Genel Ekonomik Co rafya, Tarım co rafyası, sanayi co rafyası, ulaşım co rafyası, enerji ve yer altı kaynakları, turizm co rafyası, ticaret co rafyası, siyasi co rafya, Dünya Ekonomik Co rafyası, Çevre Sorunları, doğal afetler co rafyası, Co rafya ve Bölge Planlaması, Sürdürülebilir Kalkınmanın Co rafya Temelleri, Co rafya Araştırma ve Statist. Yönt., Co rafyada Alan Araştırmaları dersleri ise beşeri ve ekonomik co rafya adı altında en çok okutulan ortak dersler arasındadırlar (Tablo 5.6).

Ülkeler co rafyası, Avrupa ülkeleri, Rusya federasyonu, Avustralya co rafyası, Yeni Zelanda ve Pasifik ülkeleri, Güney Doğu Asya:Genel, Doğu Asya:ülkeler ve bölgeler, Güney Asya: ülkeler ve bölgeler, Orta Asya Türk Cumhuriyetleri:ülkeler ve böl., Ortadoğu genel co rafyası, Kafkas ülkeleri: ülkeler ve bölgeler, Afrika ülkeler co rafyası, Kuzey Amerika: ülkeler ve bölgeler, Orta ve güney Amerika ülkeleri co rafyası, Akdeniz ülkeleri dersleri ülkeler co rafyası kısmında en yaygın olan ortak derslerdir (Tablo 5.6).

Bilgisayar, Co rafya bilgi sistemleri, CBS analiz, Uzaktan algılama ve co rafya bilgi sistemleri, Uzaktan algılama uygulamaları, CBS uygulamaları, bilgisayarda kartografya

uygulamaları dersleri co rafi bilgi sistemleri ve uzaktan algılama alanında yo unluk kazanan ortak derslerdir (Tablo 5.6) .

Farklı ülkeler arasındaki ekonomik, siyasi, e itim-kültürel, askeri ili kilerin globale me ile geli mesi yani farklı bölgeler arasında ba lantıların yaygınla ması, yo unla ması, bu bölge ve ülkeler arasındaki süreç ve etkinliklerin artması ile küreselle me sonucunda geli mi ve geli mekte olan bir çok ülkede co rafya lisans ders programlarında yukarıda belirtilen ortak noktalar ortaya çıkmaya ba lamı tır. De i ik ülkeler arasındaki süreç ve etkinliklerin artarak devam edece i ve co rafya lisans programlarında daha bir çok ortak noktanın ortaya çıkaca ı günümüz küreselle menin dinami i olan teknolojik geli meler, ülkeler arası siyasi ve ekonomik ili kilerin geli erek devam edece i güncel geli melerden anla ılmaktadır.

Fiziki Co rafya	Be eri ve Ekonomik Co rafya	Ülkeler Co rafyası
<ol style="list-style-type: none"> 1. Jeomorfoloji 2. Klimatoloji 3. Harita Bilgisi Ve Kartografya 4. Toprak Co rafyası 5. Hidrografya 6. Biyoco rafya 7. Paleoco rafya	<ol style="list-style-type: none"> 1. Be eri Co rafyaya Giri 2. Nüfus Co rafyası 3. Yerle im Co rafyası 4. Kırsal Yerle me Co rafyası 5. ehir Co rafyası 6. Genel Ekonomik Co rafya 7. Tarım Co rafyası 8. Sanayi Co rafyası 9. Ula ım Co rafyası 10. Enerji Ve Yer Altı Kaynakları 11. Turizm Co rafyası 12. Ticaret Co rafyası 13. Siyasi Co rafya 14. Dünya Ekonomik Co rafyası 15. Çevre Sorunları 16. Do al Afetler Co rafyası 17. Co rafya ve Bölge Planlaması 18. Sürdürülebilir Kalkınmanın Co rafi Temelleri 19. Co rafi Ara . ve statis. Yönt. 20. Co rafyada Alan Ara tırmaları	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ülkeler Co rafyası 2. Avrupa Ülkeleri 3. Rusya Federasyonu 4. Avustralya Co rafyası 5. Yeni Zelanda ve Pasifik Ülkeleri 6. Güney Do u Asya: Genel 7. Do u Asya: Ülkeler ve Bölgeler 8. Güney Asya: Ülkeler ve Bölgeler 9. Orta Asya Türk Cumhuriyetleri: Ülkeler ve Böl. 10. Ortado u Genel Co rafyası 11. Kafkas Ülkeleri: Ülkeler ve Bölgeler 12. Afrika Ülkeler Co rafyası 13. Kuzey Amerika: Ülkeler ve Bölgeler 14. Orta ve Güney Amerika Ülkeleri Co rafyası 15. Akdeniz Ülkeleri
CBS/GIS		
<ol style="list-style-type: none"> 1. Bilgisayar 2. Co rafi Bilgi Sistemleri 3. CBS Analiz 4. Uzaktan Algılama ve Co rafi Bilgi Sistemleri 5. Uzaktan Algılama Uygulamaları 6. CBS Uygulamaları 7. Bilgisayarda Kartografya Uygulamaları		

Tablo 5.6: Geli mi ve geli mekte olan ülkelerde co rafya lisans seviyesinde okutulan klasik (ortak-benzer) dersler.

Küreselle menin etkilerinden bütün ülkeler aynı oranda ve hızda etkilenmemektedir. Geli mi ülkelerde küreselle menin etkileri daha günceldir ve e itim bu etkilerden en çok

etkilenen alanlardan biri olmaktadır. Gelimekte olan ülkelerde ise globale menin etkileri geli mi ülkelere göre daha azdır. Ancak günümüz ekonomik, teknoloji, kültürel gelişmeleri gelimekte olan ülkelerde küreselle menin etkilerinin kısa süre içinde hızlı bir şekilde yayılmaya başlayacağını göstermektedir.

Bu durum küreselle menin etkilerinin en çok görüldüğü geli mi ülkelerde bile tek tip bir coğrafya programının ortaya çıkmasına neden olmamı tam aksine coğrafya küreselle menin etkilerinin iyice ortaya çıktığı geli mi ülkelerde daha çok çeşitlilik kazanmıştır. Asıl tek düzelik genellikle gelimekte olan ülkelerde görülmektedir.

Beşeri ve Ekonomik Coğrafya	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Network and Location Analysis (Network ve Lokasyon analizleri) 2. Children's Urban Geography (Kent Çocuk Coğrafyası) 3. Post- Fordism and the new World order (Fordizm Sonrası Yeni Dünya Düzeni) 4. The impact of global cities (Küresel Kentlerin Etkisi) 5. Famine in the Modern World (Modern Dünya'da açlık) 6. Topographical barriers power theory (Topografik Kısıla Güç Teorisi) 7. Geographical programming (Coğrafya Programlama) 8. Agricultural mountain village regional theory (Tarımsal Dağ Köylerinin Bölgesel Teorisi) 9. Introduction to anthropology and ethnology (Antropoloji ve Etnolojiye giriş) 10. Advertisement Geography (Reklam Coğrafyası) 11. Sports Geography (Spor Coğrafyası) 12. The technology and application of the multimedia (Teknoloji ve Mültimedya Uygulamaları) 13. Recreational Geography (Rekreasyonel Coğrafya) 14. Evolution of Geographical Thought (Coğrafya Düşüncesinin Gelişimi) 15. Univariate Statistics in Geography (Coğrafyada Tek Değişkenli İstatistik) 16. Multivariate Statistics in Geography (Coğrafyada Çok Değişkenli İstatistik) 17. Advanced Spatial Statistics (Gelişmiş Mekânsal İstatistik) 18. Historical geography of the AIDS pandemic (AIDS'in Tarihsel Coğrafyası)	
Fiziki Coğrafya	Ülkeler Coğrafyası
<ol style="list-style-type: none"> 1. Restoration Ecology (Yeniden Ekolojik Yapılanma) 2. Volcanology 3. Glacial environments Glasiyal ortamlar) 4. Quaternary environments (Kuaterner Ortamlar) 5. Introduction to Botany (Botaniğe Giriş) 6. Biogeography 7. Advanced Earth System Science (İleri Yer Sistem Bilimi)	<ol style="list-style-type: none"> 1. China in Transition (Çin'de Değişim) 2. The urban phenomenon in Southeast Asia-Güney Doğu Asya'da Kentleşme Fenomeni-görünüşü 3. State, Land and Resources in Sub-Saharan Africa (Sahra-altı Afrika'da Devlet, Toprak ve Kaynaklar)
CBS/GIS Farklı Dersleri	
<ol style="list-style-type: none"> 1. GIS marketing (CBS Pazarlama) 2. Landscape Modeling with GIS (CBS ile Peyzaj Modelleme) 3. GIS Algorithms and Data Structures (CBS Algoritmaları ve Veri Yapıları)	

Tablo 5.7: Gelişmiş ve gelimekte olan bazı ülkelerde bazı üniversitelerde coğrafya lisans seviyesinde okutulan farklı dersler.

Küreselle menin bütün etkilerine rağmen farklı ülkelerdeki coğrafya lisans programları tek tipleşmemiş, küreselle menin etkilerinin en fazla olduğu ülkelerde bile örneğin ABD'de farklı üniversitelerin coğrafya bölümleri arasında aynı programlar, aynı

dersler uygulanmamakta co rafya bölümleri bulunan her üniversitede küreselle me ile birlikte ortaya çıkan ortak dersler (örne in GIS/CBS gibi) yanında farklı derslerde co rafya lisan programlarında önemli yer kaplamaktadır. Özellikle be eri ve ekonomik co rafya alanında farklılı ın daha fazla oldu u görülmektedir (Tablo 5.7). Küreselle menin etkileri geli mi ülkelerden geli mekte olan ülkelere do ru arttıkça co rafya lisans programları derslerinde görülen farklılıklarda azalacaktır.

Sonuç olarak küreselle me olumlu yada olumsuz yönleriyle devam eden bir süreçtir .Bu sürecin etkileri her ülkede aynı oranda etkili olmamasına ra men co rafya lisans programlarında görülen benzerlikler yanında önemli oranda farklılıklarında ortaya çıkmasına neden olmu . Önemli olan bu farklılıkları bir zenginlik olarak de erlendirip faydalanmaktır.

5.3. Küreselle me ve Co rafya E itim Programları

E itim kurumlarında ö renme ö retme süreçleri e itim programı, ö retim programı veya ders programı ekinde de i ik kavramlarla ortaya çıkmaktadır. Ana hatlarıyla e itim, bireye kendi iste i ile olumlu davranı lar kazandırmak ve olumsuz davranı ların azaltılması veya sonlandırılması için sürdürülen sistematik çalı malardır. E itimde pek çok faktör etkile im halindedir. Bu nedenle bireyin geli iminde yer alan e itim kurumunun veya sosyal çevrenin, bireylerin ya antılarını düzenlemek ve zenginle tirmek için yürüttü ü tüm etkinlikler e itim programı kapsamında yer almalıdır. Bunun için e itim planlaması e itim amaçlarının tam olarak gerçekleştirilmesine yönelik olmalıdır.

E itim programı, “e itilecek bireylere, ö renme ya antılarını kazandırma planı” olarak tanımlamaktadır (Saylor, Alexander ve Lewis 1981: 8’den akt. Demirel 2008: 2) . Yine e itim programı okul sorumlulu unda ö rencilerin de erlerini, tutumlarını tavırlarını, de i tiren becerilerini geli tiren, bilgi ve anlayı kazanmalarını sa layan hem süreç hem de içerik olarak tanımlanmı ve okulun kontrolünde ö rencilerin tüm ya antılarının düzeni olarak görülmü tür (Ronald C. Doll, 1986: 8’den akt. Demirel 2008: 2)

Ö retim, bireyin bütün ya amı boyu süren e itimin okulda planlı ve programlı sürdürülmesi ve genellikle bir belge ile sonuçlanan e itim aktivitelerini ifade etmektedir. Ö retim programı bütün ö renme ö retme süreçlerini içermektedir.

5.3.1. Geli mi ve Geli mekte Olan Ülkelerde Küreselle menin Co rafya E itim Programları Üzerindeki Etkisi

Geli mi ve Geli mekte olan ülkelere göre co rafya bölümleri lisans e itim programları incelendi inde e itim programlarının genellikle genel konulardan özel konulara do ru sıralandı ı program akı larından görülmektedir (EK.19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 36,37 ve 38). Yani tümdengelim metodunun yaygın olarak kullanıldı ı görülmektedir. Bu durum co rafya lisans programlarında Tyler E itim Programı modelinin küresel düzeyde bir boyuta ula tı ı söylenebilir (Tablo 5.8).

5.3.2. Program Tasarım Yakla ımları Açısından

Program yakla ımları açısından bakıldı nda geli mi ve geli mekte olan ülkelerde co rafya e itim programlarında genellikle, Daimicilik (Prennializm) ve Esasicilik (Essentializm) e itim felsefelerine dayanan, programın bütünü bir parçası olarak ele alındı ı yani programın her bir unsuru bir bütün olarak de erlendirildi i e itim ö retim faaliyetlerinde en çok kullanılan *konu merkezli program* tasarımı yakla ımının yaygın olarak kullanıldı ı incelenen co rafya bölümü e itim programlarından anla ılmaktadır (EK.19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 36,37 ve 38). Bu yakla ımın konu tasarımı, disiplin tasarımı, geni alanlı tasarım ve süreç tasarımı boyutlarını kapsadı ı daha önce belirtilmi ti.

Ancak, bazı Avrupa ülkeleri örne in ngiltere’de Cambridge Üniversitesi co rafya bölümü lisans e itim programı incelenmesinden de anla ıldı ı gibi konu merkezli program tasarımı yerine toplumun yeniden yapılanması ile daha çok ilgilenen ve Yeniden kurmacılık (Reconstructionizm) e itim felsefesi etkisiyle geli en, bireylerin toplumsal sorunları, ihtiyaçları ilgi ve yetenekleri üzerinde yo unla an, gerçek sorunlar ön planda oldu u ve bu nedenle ki inin durumu dikkate alındı ı kültürel ve geleneksel de erlerin güçlenmesini sa lamak, toplumun imdiye kadar kar ılanmamı ihtiyaçlarını dikkate alarak olu turulan *sorun merkezli program tasarımının* kullanılmakta oldu u e itim programından anla ılmaktadır (EK 18).

5.3.3. E itimde Program Geli tirme Modelleri Açısından

Yukarıda açıklanan e itimde program geli tirme modelleri açısından bakıldı nda geli mi ve geli mekte olan ülkelere göre co rafya bölümleri lisans e itim programları incelendi inde e itim programlarının genellikle genel konulardan özel konulara do ru sıralandı ı program akı larından görülmektedir. Yani tümdengelim metodunun yaygın olarak kullanıldı ı görülmektedir. Bu durum co rafya lisans programlarında Tyler E itim Programı

modelinin küresel düzeyde bir boyuta ula tı ı söylenebilir (Tablo 5.8). Yukarıda da kısaca belirtildi i gibi bu e itim modelinde konular bilinenden bilinmeyene, kolaydan zora, somuttan soyuta, genelden özele ve basitten karma ı a göre düzenlenmektedir.

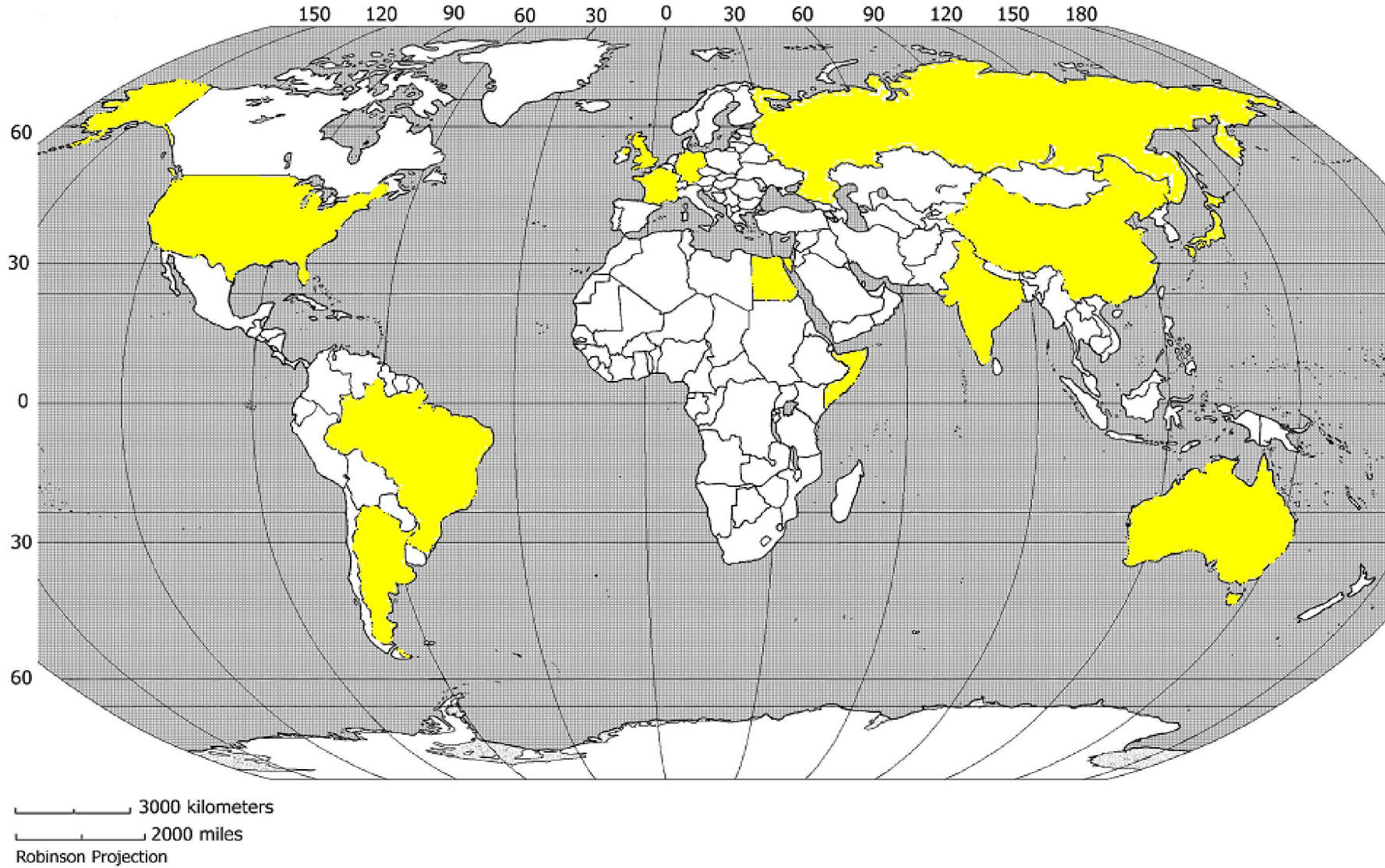
5.4. Bazı Geli mi ve Geli mekte Olan Bazı Ülke Co rafya E itim Programlarının Kar ıla tırılması

Co rafya e itim programlarının incelenmesinden anla ıldı ı gibi program tasarımları açısından olsun veya program geli tirme modelleri açısından olsun co rafya e itim programlarında global düzeyde ortak bir paydanın olu maya ba ladı ı görülmektedir. Bu durum küreselle me sürecinin e itim alanında ortaya çıkardı ı sonuçlardan sadece biridir. Tablo 5.8’de üzerinde çalı ılan co rafya bölümleri e itim programları ve program geli tirme ve program tasarım yakla ımlarına göre da ılımları ayrıca verilmi tir (ekil 5.2).

	Co rafya bölümleri	Program tasarım yaklaşımları açısından	E itimde program geli tirme modelleri açısından
1.	<u>State University of New York at Buffalo College of Arts and Sciences Department of Geography</u>	Konu Merkezli	Tyler Modeli
2.	<u>Arizona State University, College of Liberal Arts and Sciences, School of Geographical Sciences</u>	Konu Merkezli	Tyler Modeli
3.	<u>California State University College of Behavioral and Social Sciences Department of Geography and Planning</u>	Konu Merkezli	Tyler Modeli
4.	<u>University of Cambridge, Physical Sciences, Department of Geography</u>	Sorun Merkezli	Tyler Modeli
5.	<u>University of Melbourne, Faculty of Arts School of Anthropology, Geography, and Environmental Studies Department of Geography</u>	Sorun Merkezli	Tyler Modeli
6.	<u>The Sorbonne University (Paris IV) Geography and Urban Development Department</u>	Konu Merkezli	Tyler Modeli
7.	<u>J. W. Goethe-Universität Frankfurt Am Main Fachbereich Geographie Department Of Human Geography</u>	Konu Merkezli	Tyler Modeli
8.	<u>J. W. Goethe-Universität Frankfurt Am Main Fachbereich Geographie Institut Für Physische Geographie (Ipg) Bsc Geographie</u>	Konu Merkezli	Tyler Modeli
9.	<u>Nihon University (Japonya) College of Humanities and Sciences Department of Geography (Nihon Üniversitesi fen-edebiyat fakültesi Co rafya Bölümü)</u>	Konu Merkezli	Tyler Modeli
10.	<u>St. Petersburg State University Faculty of Geography & Geo-Ecology</u>	Konu Merkezli	Tyler Modeli
11.	<u>Capital Normal University (Beijing –China) Resources, Environment and Tourism College Education Plans for Undergraduates Majoring in Geography Science (normal)</u>	Konu Merkezli	Tyler Modeli
12.	<u>Universidade Federal Do Parana (Brezilya) Setor De Ciencias Da Terra Departamento De Geografia</u>	Konu Merkezli	Tyler Modeli
13.	<u>Universidad Nacional De La Pampa Facultad De Ciencias Humanas Profesorado en Geografía</u>	Konu Merkezli	Tyler Modeli
14.	<u>Delhi University Kamala Nehru College Department of Geography B.A. (Hons.) Geography</u>	Konu Merkezli	Tyler Modeli
15.	<u>Minia University (Mısır) - Faculty of Arts, Department of Geography</u>	Konu Merkezli	Tyler Modeli
16.	<u>University of Ghana Faculty of Social Studies Department of Geography Resource and Development</u>	Konu Merkezli	Tyler Modeli
17.	<u>Addis Ababa University, College of Social Sciences Department of Geography And Environmental Studies</u>	Konu Merkezli	Tyler Modeli

Tablo 5.8: ncelenen Co rafya Bölümleri e itim programlarının Program tasarım yaklaşımları açısından ve E itimde program geli tirme modelleri açısından kar ıla tırılması tablosu.

ekil 5.2: Küresel ölçekte çalı mada taranan co rafa bölümlerinin yer aldığı ülkeler.

Küresellemenin etkilerinin bütün ülkelerde aynı derecede etkili olduğu söylenemez. Siyasal, ekonomik teknoloji ve bilimsel gelişmeler ülkelere göre farklılık göstermektedir. Küresellemenin etkilerinin özellikle gelişmiş ülkelerde daha etkili bir şekilde ortaya çıktığı yani merkezden çevreye doğru yayıldığı bilinen bir gerçekliktir. Hatta küresellemenin etkileri gelişmiş veya gelişmekte olan herhangi bir ülkenin içindedir bölgesel farklılıklar (gelişmiş ülkelerin az gelişmiş bölgelerinde) nedeniyle bile farklı etkileri olmaktadır. Ülkelerin daha gelişmiş bölgelerinde küresellemenin etkileri daha etkili bir şekilde hissedilirken daha az gelişmiş bölgelerinde daha az etkili olabilmektedir. Ancak günümüzde teknoloji ve iletişim alanında yaşanan hızlı gelişmeler ve dönüşümler söz edilen farklılıkların en aza indirilmesine veya tamamen ortadan kalkmasına neden olmuştur. Bu nedenle dünyanın herhangi bir bölgesinde meydana gelen ekonomik, siyasi v.b gelişmelerde olduğu gibi eğitim ve sosyal alanlarında oluşan gelişmelerden dünyanın geri kalan bölümleri anında haberdar olabilmektedir. Bu durum sosyal alanlarında görülen ortak dersler yanında konular ve program modellerinin uygulaması açısından da değerlendirilebilir.

Mevcut bilgilerimize göre her ne kadar dünyada üzerinde uzlaşılmış bir sosyal program geliştirme modeli olmamasına rağmen eğitimde program geliştirme modelleri açısından gelinen noktada sosyal alanlarında tüm dengeli metodunun kullanıldığı Tyler eğitim modelinin yoğun bir şekilde kullanıldığı anlaşılmaktadır. Bu durum küresel ölçekte gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerde sosyal alanlarında eğitim programlarının felsefi, psikolojik, ekonomik ve sosyal temelde ülkelerin uzak, genel ve özel hedefleri bağlamında geliştirilmesine karşılık kullanılan program modellerinde küresel bir noktada birleşimleri görülmektedir. Bu bağlamda günümüzde küreselleme sürecini etkileri ile sosyal alanlarında eğitim programları düzenlenmesinde konuların genelden öze doğru sıralandığı böylece ortak bir paydada buluşu söylenebilir.

BÖLÜM 6 : KÜRESELLE MEN N TÜRK YE ÜN VERS TELER NE ETK S

6.1. Küreselle menin Türkiye Üniversitelerinin Tarihsel Geli imi Üzerine Etkisi

Küresel ölçekte üniversite sisteminin ya adı ı de i im çe itli a amalardan geçerek günümüze kadar ula mı tır. Geli mi Batı ülkelerinin üniversitelerin geli iminde üç a ama görülmektedir: Ortaça a özgü kilise merkezli üniversite, ulus-devletler sisteminin üniversitesi, mülti-versite ekinde tanımlanan üniversite modeli.

Kilise merkezli üniversite: Bu üniversiteler XI. Yüzyılın sonlarında olu maya ba lamı , kimi özelliklerini Rönesans ve Aydınlanma ça larında da sürdürmü tür. XVII. ve XVIII. yüzyıllar, bu modelin yeni ve ça da bilim anlayı na daha yakın bir üniversite modeline do ru evirildi i yüzyıllar olmu tur (Türel, 2003: 3)

XVIII. yüzyıl sonlarındaki siyasal ve ekonomik geli melerin tetikleyici gücü ve aydınlanma felsefesinin etkisi ile ortaya çıkan *ulus-devletler sisteminin üniversitesi* di er bir deyi le *Von Humboldt üniversitesi*. Türel'e göre bu üniversite modeli XIX Yüzyıl ve XX yüzyılın ilk üç çeyre ine a ırlı nı koymu ve XIX. yüzyılın ba larında bilimsel bilgi üretimine odaklanan Alman üniversiteleri ile Napolyon'un olu turdu u *Grandes Ecoles*, aynı "do um" sürecinin parçalarıdır (Türel, 2003: 3).

XX. yüzyılın son çeyre inden günümüze kadar olan süreçte küreselle me sürecinin etkilerinin daha belirgin olarak ya anmasına ba lı olarak ortaya çıkan *mülti-versite* üniversite modeli. Bu yüksek ö renim modeli genellikle ABD. üniversitelerinde yaygın olan bir modeldir. kinci dünya savaşından sonra ortaya çıkmı olan bu model 1970'li yıllardan sonra yaygınla mı tır.

Tablo 6.9'dan da anla ıldı ı gibi Von Humboldt ve mülti-versite örgütlenme, karar alma mekanizması, yönetim anlayı ı, finansman kayna ı, finanssal kaynak denetimi, akademik insan gücü ve bilimsel üretim, e itimin nitelikleri, ara tırma geli tirme özellikleri gibi konularda Von Humboldt üniversitesi modeli ile mülti-versite modeli özellikleri birbirlerinden farklıdır. Ama ülkemiz üniversitelerinin yapılanmasında bu her iki model de etkili olmu tur.

	Von Humboldt Üniversitesi	Müli-versite
Örgütlenme	Tiple tirmeye yatkın örgütlenme modelleri	De i ik i levler do rultusunda farklıla ma
Karar alma mekanizması	Otonomi	Üniversite dı ı örgütlerin karar alma süreçlerine artan katılımı
Yönetim anlayı ı	Meslekta ça (collegial)	Kısmen meslekta ca, giderek artan ölçüde “giri imci” ekipler eliyle yönetim
Finansman kayna ı	Büyük ölçüde devlet	Devlet, ö renciler ve i çevreleri
Finanssal kaynak denetimi	Ulusal ve yerel bütçeler aracılı ı ile	AR-GE için kaynak sa layan i çevreleri ve mezunlar a ının dolaylı denetimi
Akademik insan gücü ve bilimsel üretim	Bölüm/disiplin temelinde örgütlenmi , “zenaatkârca”, fakat sosyalle mi bilim üretimi	“Ara tırmacı” akademisyenlerin farklıla ma ve “takım”dan kopma e iliminde güçlenme.
E itimin nitelikleri	Seçkinci/ Müfredat esaslı/ Tek disiplin temelinde/ Ya ku a ı e itimi/ Ulusal alanda geçerli diploma	Yı nsal/ piyasasında geçerli beceri kazandırmaya dönük/ Çok disiplinli ve modüler olmaya e ilimli/ “Hayat boyu” e itim/ Uluslararası denkli i hedefleyen diploma
Ara tırma & Geli tirme öncelikleri	“Merak”la güdülenen yakla ım (“bırakınız ara tırsınlar”)	Toplum ve i çevrelerinin yönlendirdi i ara tırma ve geli tirme

Tablo 6.9: Von Humboldt Üniversitesi ve Müli-versite kar ıla tırma tablosu. Tekeli (2003: 53, akt: Türel, 2003. 6)’den yararlanılarak hazırlanmı tır.

Müli-versite modeli ile üniversiteler ile sanayi/i dünyası arasında do rudan ba kurulmakta büyük özel irketler giderek artan oranda üniversite karar mekanizmasında yer almakta ve finanssal kaynak sa lamaktadırlar. Bu durum üniversitelerin akademik yapıları üzerinde etkili oldu u gibi AR-GE çalı malarının özel sektör ba ımlısı haline gelmesine de neden olmaktadır.

Uluslararası alan çalı malarında, Amerikan üniversite modeli sıklıkla “market model university” (MMU) olarak kavramla tırılır. Ça da bir irket modeline göre tasarlanan MMU modelinin amacı ‘kârı maksimize etme’ kuralına uygundur. Bu kapsamda ö renci üniversite ili kisi, üniversite-toplum ili kisi ve en önemlisi akademik içerik bu kurala göre yapılandırılmı tır (Karatepe, 2007: Web eri im 09.02.09).

1980 sonrası özellikle so uk savaşın sona ermesi ile merkez ülkelerde refah devleti anlayı ının yeniden tanımlanması ile liberal, siyasi ve iktisadi politikaların yeniden

düzenlenmesi süreci balmıdır. Uygulamaya konulan yeni liberal politikaların en temel özelli i, devletin küçültülmesi, kamu harcamalarının kısıtlanması, rekabetçi pazar sisteminin ya amın her alanına müdale etmesinin sa lanması, giri imci, effaf, sivil inisiyatif ve yöneti im (governance) anlayı mın önem kazandı ı siyasal ve toplumsal bir ya am tarzının geli tirme çabaları olarak sıralanabilir.

1980 'li yılların ba larından itibaren uygulamaya konulan bu yeni siyasal ve ekonomik süreç üniversiteleri elit kesimin e itim gördü ü e itim kurumlarında kitlesel e itimim yapıldı ı kurumlara dönü türmü tür. Böylece üniversitelerde hem yapısal hemde yönetsel de i im ve dönü ümler olu maya balmıdır. Böylece üniversiteler çok fonksiyonlu, kitlesel e itimve ö retimin yapıldı ı, rekabetin önem kazanmaya baları e itim kurumları haline gelmeye balmı lardır. Yönetsel (governance) olarak ise ö retim üyelerinin yönetim kurulları ile idare ettikleri kurumlara olmaktan çıkıp, giri imcili in ve rekabetin önem kazandı ı, toplum ve i çevrelerinin yönlendirdi i ara tırma ve geli tirme, Üniversite dı ı örgütlerin karar alma süreçlerine artan katılımı ile yönetimde i letmecilik ilke ve kaygılarının önem kazandı ı e itim kurumları olmaktan kurtulamadılar (Tekeli, 2002: 159-170).

Ekonomik, teknolojik, sosyal v.b. geli melerin ekseninde yer alan üniversitelerin yeniden yapılandırılması sürecinde ülkemizde de özellikle 1980'den sonra mülti-versite modeli giderek önem kazanmaya balmıdır. Tablo 6.9'de verilen özelliklere bakıldı nda günümüzde ülkemizde Von Humboldt üniversitesi modeli yerine mülti-versite modeli gittikçe yaygınla makta ve ülkemiz üniversite sistemini derinden etkilemektedir. Bu süreci a a ıda Cumhuriyet öncesi ve sonrası olarak de erlendirmek daha uygun olacaktır.

6.1.1. Cumhuriyet Öncesi Türkiye'de Yüksek Ö retim

Cumhuriyetin ilan edilmesiyle bütün alanlarda oldu u gibi e itim alanında köklü de i iklikler yapılmıdır. E itim alanında yapılan reformlar yüksek ö retimi de etkilemi tir. Türkiye yüksek ö retimini geçmi ten günümüze de erlendirdi imizde medreseden üniversiteye uzanan bir geli imi görülmektedir. Bu balamda batılı anlamda ilk yüksek ö retim kurumlarının kurulu u Osmanlı imparatorlu unun son dönemlerine gerçekte mi tir.

Osmanlı Devleti, 19. yüzyılda gerileme sürecine girmi ve bu kapsamda bir çok yönetsel ve toplumsal reform balmıdır. Bu reformlar kapsamında ihtiyaç duyulan nitelikli insan gereksinimi, batılı ülkelerin benzeri bir yüksek ö retim sistemi olu turulmasını zorunlu kılmıdır. Ancak Osmanlı Devleti'nde yüksek ö retim sisteminin kurumsalla abilmesi 20. yüzyılın ba larında gerçekte e bilmi tir. Yüksek Ö retim sistemi Cumhuriyet döneminde bu temel üzerinde ekillenmi tir.

Yukarıda görüldü ü gibi Batı tarzı yüksek ö retim kurumları Osmanlı Devletinde 19. yüzyılda olu maya ba lamı ve cumhuriyetin ilan edilmesinden sonra bu kurumlarda yapılan bazı düzenlemelerle yüksek ö retim faaliyetlerine devam edilmi tir. Bu ba lamda yüksek ö retimin faaliyetlerinin günümüze kadar eri me sürecinde 19. yüzyılda Osmanlı devletinde yapılan atılımlar yanında asıl önemli geli melerin cumhuriyetin ilan edilmesinden sonra ortaya çıkan süreçte ya andı ı bilinmektedir (Erdem 2004: web eri im 13.02.09, Sargın, 2007: 134-136).

Cumhuriyetin ilanından sonra yüksek ö retim sisteminde meydana gelen geli meleri dönemler itibariyle farklı ba lıklar altında toplayıp de erlendirilmesi daha uygundur.

6.1.2. Cumhuriyet Döneminde Üniversiteler

Cumhuriyetin ilan edilmesiyle bugünkü yüksek e itim kurumlarına kadar uzanan yeni bir süreç ba lamı tır. 1933, 1946, 1973, 1981 yılları ve sonrası yüksek ö retim sistemimizde dönüm noktaları olmu tur. Kurtulu sava mının zaferle sonuçlanmasından sonra 1923 yılında cumhuriyetin ilan edilmesiyle önemli siyasal, ekonomik, hukuki, kültürel de i meler ve geli meler ya anmı tır. Cumhuriyetin ilanıyla birlikte ekonomik, sosyal, kültürel v.b alanlarda ya anan de i im ve geli melerin geni halk kitlelerine benimsetilmesinde e itimin oynayabilece i rolün önemi ortaya çıkmı tır. Bu nedenle her zamankinden daha fazla e itime önem verilmeye ba lanılmı tır. Bunun sonucunda 1924 yılında çıkarılan Tevhid-i Tedrisat (Ö retim Birli i) kanunu ile tüm okullar Maarif Vekaletine ba lanmı ve medreseler kaldırılmı tır. E itim laik ve demokratikle tirilmi tir. 24 Kasım 1928 yılında Latin alfabesi kabul edilmi her kesimi kapsayan bir e itim seferberli i ba latılmı tır. Bu geli meler yanında yüksek ö retim alanında da önemli geli meler ya anmı tır.

Bu geli melerin do al sonucu olarak, e itim alanında ortaya çıkan geli meler yüksek ö retime de yansımı tır. Ancak bu geli meler dönemler itibariyle farklılıklar göstermi tir. E itimciler ve e itim tarihi üzerine çalı an aydınlar tarafından farklı ekillerde ele alınsalar da, Türk yüksek ö retiminde belirgin yapısal de i iklikleri de ifade etmekte olan bu dönemler genellikle, 1923-1946 dönemi; 1946-1981 dönemi ve 1981 sonrası dönemi yüksek ö retim, ekinde sınıflandırılmı tır (Sargın, 2007: 136).

Yüksek ö retim sistemimizde dönemler itibariyle görülen geli meleri yukarıda belirtildi i gibi 1923-1946, 1946-1981 ve 1981 ve sonrası yüksek ö retim ekinde sınıflandırarak de erlendirilmeye çalı ılmı tır.

6.1.2.1. 1923-1946 Döneminde Üniversiteler

Cumhuriyetin ilanından sonra başlatılan yenilik hareketlerinin başarıya ulaşması ve ülkenin çağdaş uygarlık seviyesine ulaşması amacıyla yapılan çalışmalarından biride çeşitli reform hareketleri ile Osmanlı Devleti yüksek öğretim kurumları geliştirilerek yeni yüksek öğretim kurumları oluşturulmasıdır. Bu amaçla yüksek öğretim kurumlarını arttırmak ve yurt geneline yayma düşünceleri önem kazanmaya başlamıştır. 31.5.1933 ve 2252 sayılı yasa ile 1933 yılında yapılan üniversite reformu, 12.6.1946 gün ve 4936 sayılı üniversiteler kanunu bu amaçları gerçekleştirmek için yapılan düzenlemelerdir. 31.5.1933 ve 2252 sayılı yasa ile İstanbul Üniversitesi, 1944 yılında yürürlüğe giren 4619 sayılı kanun ile İstanbul Teknik Üniversitesi, 12.6.1946 gün ve 4936 sayılı üniversiteler kanunu ile Ankara üniversitesi kurulmuş ve diğer üniversitelerin çatı altında toplanması sağlanmıştır.

1923-1946 dönemi yüksek öğretim sistemimiz küresel gelişmelerin de etkili olduğu bir süreçte şekillenmiştir. Bu dönemdeki en önemli küresel gelişmeler 1929 dünya Ekonomik Bunalımı ve 1939-1945 yılları arasında yaşanan II. Dünya Savaşıdır. Nitekim 1929 Dünya ekonomik Bunalımı Kuzey Amerika ve Avrupa merkezli olmasına rağmen dünyanın geri kalanında yıkıcı etkiler yaratmıştır. II. Dünya Savaşı öncesi Almanya'dan Türkiye'ye gelen çoğu Musevi asıllı yabancı profesörlerle 1933'te İstanbul üniversitesi kuruldu. II. Dünya savaşı'nın yıkıcı etkilerinin devam etmesine rağmen 1944'te İstanbul Teknik Üniversitesi ve 1946'da Ankara Üniversitesi açılmıştır. Böylece, Cumhuriyetin kurulduğu ilk yıllarda ülkemizde yüksek öğretim kurumu olarak sadece İstanbul Darülfünunu vardı. 1933 yılında TBMM'si İstanbul Darülfünunu kaldırarak yerine İstanbul üniversitesini kurmuştur. 1933-1946 yılları yüksek öğretim kurumlarının ülke sathına yavaş yavaş yayılmaya başladığı yıllar olmuştur. 1943'te Ankara Üniversitesi, 1944 yılında İstanbul Teknik Üniversitesinin kurulması ile üniversite sayısı üçe yükselmiştir (ekil 6.3).

1933 üniversite reformu ile eski akademik unvanlar yerine bugün de kullanılan akademik unvanlar kullanılmaya başlanmıştır.

12.6.1946 gün ve 4936 sayılı yasa ile **Üniversitelerarası Kurul** adıyla yeni bir kurul oluşturulmuş (md. 13), Milli Eğitim Bakanını üniversitelerin başkanı kabul etmekte ve bakana üniversitelerle bağlı kuruluşları denetleme yetkisi vermektedir. Milli Eğitim Bakanının benzer yetkilerinin 1933'den beri var olduğu bilinmekle beraber, **Üniversitelerarası Kurul**'un üniversitelerarası işbirliğini sağlama, üniversitelerin ortak sorunlarını çözmesi bakımından önemli bir yenilik olduğu kabul edilebilir (Korkut, 2003: 7)

Yukarıdaki gelişmelere rağmen üniversitelerin İstanbul ve Ankara dışına yayılması, bölge üniversitelerinin kurulması çalışmaları 1950'li yıllarının ikinci yarısından itibaren hız

kazanımıdır. 1946'lı yılları izleyen yıllarda meydana gelen küresel ve ulusal siyasal, ekonomik, askeri ve sosyal gelişmeler yüksek öğrenimin yurt geneline yayılması gerektiğini ortaya koymuştur.

6.1.2.2. 1946-1981 Döneminde Üniversiteler

1950'li yıllardan sonra küresel ve ulusal ölçekte meydana gelen gelişmeler yüksek öğrenimin yurt çapında yaygınlaşması gerektiğini ortaya koymuştur. Gelişmekte olan ülkemizin hem kamu hemde özel sektörün yetiştirilmesi için gücü ihtiyacını karşılamak baskısı, toplumun gelişen ve gelişen sosyal ve ekonomik gereksinimleri nedeniyle yeni yüksek öğrenim kurumlarının zorunlu hale getirmiştir. Bu nedenle Von Humboldt üniversite modeli tarzında başta bölge merkezleri olan kentler başta olmak üzere yeni üniversiteler kurulmuştur. 1955 yılında İzmirde Ege Üniversitesi'nin kurulması, 1957 yılında Erzurumda Atatürk Üniversitesi'nin kurulması buna örnektir.

1960'dan sonra planlı dönemin başlamasıyla, yüksek öğrenimin dengeli bir şekilde yurt düzeyine yayılması fikri önemini gittikçe artırmaya başlamış, birkaç büyük kent üniversitesinin çeşitli illerde fakülteler açarak illerde bu illerde kurulacak üniversitelerin çekirdeklerini oluşturmuştur (Korkut, 2003: 15).

1950 yılına kadar Türkiye'de yüksek öğrenim kurumu olarak sadece üç üniversite, İstanbul Üniversitesi (1933), Ankara Üniversitesi (1946) ve İstanbul Teknik Üniversitesi (1944) bulunmaktadır (ekil 6.3). Bu tarihten sonra 1955 yılında İzmir'de Ege Üniversitesi, Trabzon'da ise Karadeniz Teknik Üniversitesi kurulmuştur. 1950'li yılların sonlarına doğru 1957 yılında Erzurum'da Atatürk Üniversitesi, 1959'da Ankara'da Ortadoğu Teknik Üniversitesi açılmıştır (ekil 6.4). Açılan bu yeni üniversiteler ile Türkiye'de yıllarında üniversite sayısı yediye ulaşmıştır.

1967 yılında kurulan Hacettepe Üniversitesi dışında 1960'lı yıllarda yüksek öğrenim alanında yeni yüksek öğrenim kurumu kurulmamıştır (ekil 6.3'den de anlaşılmaktadır).

Kentleşme oranında görülen artış kentlerde (1950 yılında kentleşme oranı % 25 iken bu oran 1970 yılında %38,5'e çıkmıştır) eğitim talebi arttırmıştır. Özellikle sanayi ve hizmet sektörleri başta olmak üzere yetiştirilmesi nitelikli eleman ihtiyacına olan talebin artması nedeniyle büyük kentlerde yüksek öğrenim kurumlarında artış olmuştur. 1950'li yıllarda açılan üniversitelerin daha çok ulusal ve bölgesel alanda çekim merkezi olan merkezlerde odaklanmasında bu gelişmelerinde etkisi vardır. Bu durum Türkiye'nin toplumsal ve ekonomik yapısında önemli değişimlere neden olmuştur.

1970'li yılların Türkiye'de yüksek öğrenim alanında yeni üniversitelerin kurulduğu yıllar olduğu gözden kaçmamaktadır. 1971 yılında Boaziçi Üniversitesi, 1973 yılında

Anadolu Üniversitesi, Çukurova Üniversitesi ve Dicle Üniversitesi aynı günde kurulmu tur. 1974 yılında Cumhuriyet üniversitesi, 1975 yılında ise nönü Üniversitesi, Fırat Üniversitesi, On Dokuz Mayıs Üniversitesi, Selçuk Üniversitesi ve Uluda Üniversitesi'nin kuruldu u görülmektedir. 1970'li yılların sonlarına do ru, 1978 yılında Erciyes üniversitesi kurulmu tur. 1970'li yıllar da kurulan bu yeni üniversiteler ile Türkiye'de üniversite sayısı on dokuz'a ula mı tır (ekil 6.3). 1970'li yıllarda açılan üniversitelerin de daha çok ulusal ve bölgesel alanda çekim merkezi olan merkezlerde odaklandı ı dikkati çekmektedir.

1970'li yıllarda ortaya çıkan petrol krizi ve 1974'de Kıbrıs askeri müdahalesi ile Türkiye hem ulusal hem uluslararası alanda zor günler geçirmesine neden olmu tur. Petrol krizi ve Kıbrıs'a askeri müdahale sonrası ülkemize uygulanan ambargo önemli oranda döviz sıkıntısına neden olmu , yatırımları durma noktasına getirmi tir. Bu geli melerin etkisiyle de ülkede siyasal ve toplumsal karı ıklar meydana gelmi tir. Ancak bütün bu olumsuz geli melere ra men yüksek ö retim alanında on yeni üniversite kurulmu tur.

6.1.2.3. 1981 ve Sonrası Yüksek Ö retim

1980 yılları itibari ile ülkemiz hızlı bir ekonomik, sosyal, kültürel vb. de i im sürecine girmi tir. Bu geli melerden en önemlilerinden birisi 1981 tarihli ve 2547 sayılı yasa ile yüksek ö retim sistemimizin yeniden yapılandırılmasıdır. Bu yasa ile Yüksek Ö retim Kurumu (YÖK) kurulmu , fakülte-akademi ve yüksek okullar üniversite çatısı altında toplanarak yeni bir çok üniversite açılmı ve daha bir çok akademik yenilik yürürlü e girmi tir.

12 Eylül Hareketinden sonra, daha önce giri ilen yasa çalı maları hızlandırılmı ve 4 Kasım 1981 tarihli ve 2547 sayılı yeni yüksek ö retim yasası yürürlü e girmi tir. Bu yasa ile getirilen düzenleme Atatürk'ün 1933 reformu ve 1956'da ODTÜ'nün kurulmasından sonra, bu alanda ülkemizde yapılan en köklü yasal düzenleme olarak görülmektedir. Özellikle Anglo-Sakson ülkelerinde e de eri bulunan YÖK adıyla bir ara kurulu olu turulmu tur. Bunun yanında rektörlerin ve dekanların atanması, akademik yapının bölümlere göre düzenlenmesi, enstitüler, yardımcı doçentlik unvan kademesi, asistanlı ın ara tırma görevlili ine dönü türülmesi, doçentlik tezinin kaldırılması ve profesörlü e terfi için uluslararası düzeyde yapımı olan ve bu yayınlara ba kalarınca yapılmı atıfların bulunması, ara tırma fonlarının kurulması, vakıf üniversitelerinin kurulması gibi, gerçekten reform niteli indeki yenilikler getirilmis tir (Gürüz, 2001: 305'ten akt. Korkut, 2003: 18).

1980-1990 yılları arasında toplam sekiz üniversite kurulmu tur. Bunlardan yedisi 1982 yılında kurulan Akdeniz Üniversitesi (Antalya), Dokuz Eylül Üniversitesi (zmir), Gazi Üniversitesi (Ankara), Marmara Üniversitesi (stanbul), Mimar Sinan Güzel Sanatlar

Üniversitesi (stanbul), Trakya Üniversitesi (Edirne), Yıldız Teknik Üniversitesi (stanbul) ve Yüzüncü Yıl Üniversitesi (Van) dir. Bu üniversiteler yanında 1987 yılında Gaziantep'te Gaziantep üniversitesi kurulmu tur (ekil 6.3). Bu üniversitelerin kuruldu u yerler dikkate alındı nda yine bölgesel ve ulusal geli me- çekim gücü olan merkezlerin ön plana çıktı ı görülmektedir.

Bu yıllarda dikkatimizi çeken di er bir özellik ise Türkiye'de vakıf üniversiteleri temellerinin bu dönemde atıldı dır. 1984 kurulan *Bilkent Üniversitesi* ile özel sektörün yüksek ö retime atılımı sa lanmı tır (ekil 6.3).

Bu üniversitelerle birlikte Türkiye'deki üniversite sayısı yirmi yediye ula mı tır (ekil 6.3). Daha önce üniversiteye sahip olan kentsel merkezlerde (stanbul'da Marmara Üniversitesi, Ankara'da Gazi Üniversitesi, zmir'de Dokuz Eylül Üniversitesi gibi) yeni üniversitelerin kurulması dikkat çeken di er bir unsurdur. Kurulan bu yeni üniversitelerin ço unun de daha öce kurulmu olan üniversitelerin birimleri oldukları (Ege Üniversitesi-Dokuz Eylül üniversitesi, Ortado u Teknik Üniversitesi-Gaziantep Üniversitelerinde oldu u gibi) ve bunları yeni bir isim altında toplanmak istedi i anla ılmaktadır. Böylece kurulan bu üniversitelerin hazır alt yapıları oldu u için geli meleri daha kolay olmu tur.

1980-1990 döneminde Türkiye'de ilk kez bir kanunla bu kadar sekiz yeni üniversitenin kurulması dikkat çekicidir. Çünkü bu tarihe kadar bir kanunla bu kadar çok üniversite kurulmamı tır. Bu durumun ortaya çıkmasında ulusal ve küresel geli melerinde önemli etkisi vardır. Bu geli meler özet bir ekilde a a ıda verilmeye çalı ılmı tır.

Kırsal kesimden kentlere olan göç nedeniyle ilk kez kentsel nüfus oranı kırsal nüfus oranını geçmi tir. 1985 yılı genel nüfus sayımına göre nüfusumuzun % 53'ü (26 865 757) kentlerde, % 47'si (23 798 701) köylerde ya amaktaydı. Nüfusun büyük bölümünün kentlerde toplanması yeti mi nitelikli i gücüne olan ihtiyacı artırmı , böylece yüksek ö retimim önemi daha da artmı tır.

Yukarıda kısaca özetlenen geli melere ya anırken ülkemizde yüksek ö retimi alanında, 1981'de 2547 sayılı Yüksek Ö renim Yasası çıkmı tır. 1982'de 2547 sayılı yasa ile tüm yüksek ö renim kurumları Yüksek Ö retim kuruluna ba lanarak yüksek ö retimde yeniden yapılanma a masına girilmi tir. 20.07.1982 gün ve 41 SKHK (2809 S.K) ile sekiz yeni üniversite, 27.06.1987 gün ve 3389 Sayılı Kanun bir yeni üniversite Kurulmu tur. Ayrıca 1984 yılında ilk kez bir özel üniversite kurularak yüksek ö retim alanında yeni açılımlar yapılmaya çalı ılmı tır.

Yüksek ö retim kurumları arasında koordinasyonu sa layacak bir birimin olmayı , 1960-1980 yılları arasında ülkemizdeki siyasi ve ekonomik bunalımlardan olumsuz

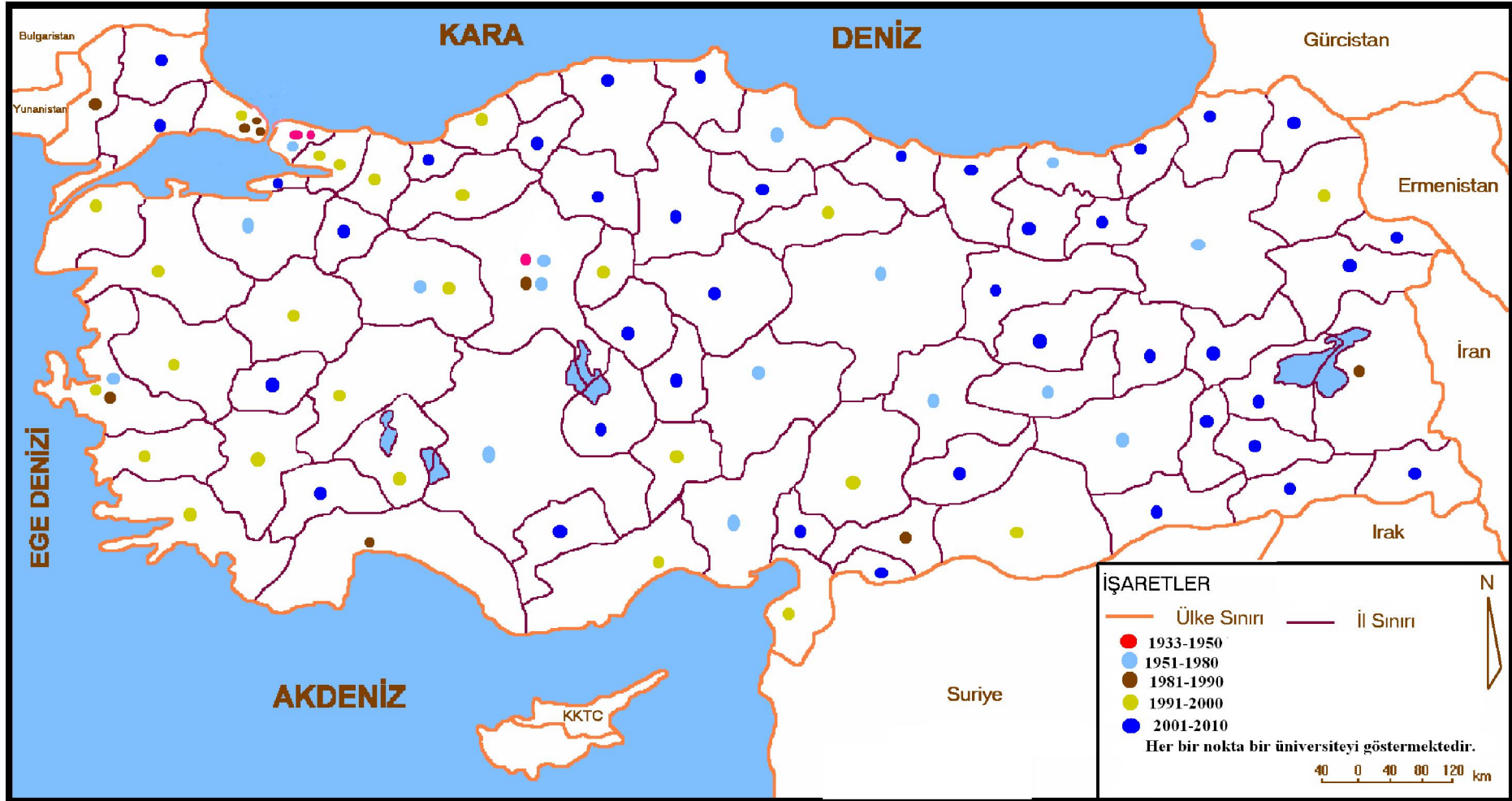

etkilenmeleri yine bu yıllara da yüksek öretim birimlerinin nicel artışı yanında çeşitlilik kazanmaları yanında öğrenci sayısında görülen artışlar nedeniyle bir merkezden kontrol edilmelerini adeta zorunlu hale getirmiştir.

Bütün bu gelişmeler nedeniyle 1980-1990 yılları Türkiye’de yüksek öretim sisteminin küresel gelişmelerin etkisiyle de ülkemizin içinde bulunduğu sosyal, ekonomik ve siyasal koşullara bağlı olarak yeniden şekillenip gelişimini göstermektedir.

1990-2000 yıllarında sayısal olarak Türkiye üniversitelerinde büyük bir gelişme anlamına gelen yeni kurulan yirmi beş üniversite ile birlikte üniversite sayısı elli bir’e ulaşmıştır (ekil 6.3). Üniversitedeki sayısal artış açısından 1992 yılının ön plana çıktığı görülmektedir. 1990-2000 yılları arasında kurulan yirmi beş üniversitenin yirmi üçü 1992 yılında 11.07.1992 Gün ve 3837 sayılı kanun ile bir günde 23 üniversite kurulmuştur. Böylece 1992 yılında bir günde yirmi üç üniversite gibi cumhuriyet tarihinde rekor sayılabilecek sayıda üniversitenin kurulduğu görülmektedir. Ekil 6.3’ünde anlaşıldığı gibi kurulan bu yeni üniversitelerin çoğunda daha önce kurulan üniversiteler bağlı birimler olduğu anlaşılmaktadır. Örneğin Pamukkale üniversitesini oluşturan akademik birimler 1992 yılına kadar Dokuz Eylül Üniversitesi’ne bağlı akademik birimlerdi. 1992 yılında 11.07.1992 Gün ve 3837 sayılı kanun ile yapılan düzenleme ile bu birimler Pamukkale Üniversitesi çatısı altında toplatılmıştır.

ekil 6.3: Kurulu yıllarına göre devlet üniversitelerinin Türkiye’de dağılımı

1990-2000 yıllarının Türkiye’de yüksek ö retimde atılım yılları oldu unun bir di er göstergesi vakıf üniversiteleri sayısında görülen artı tır. Daha önce 1984 yılında kurulan Bilkent üniversitesi dı nda 1992 yılına kadar Türkiye’de özel üniversite bulunmazken 1992-1999 yılları arasında toplam 19 özel üniversite kurulmu tur. Yeni kurulan bu özel üniversiteler ile Türkiye’de üniversite sayısı 1999 yılı itibariyle yetmi ikiye ula mı tır. (ekil 6.4).

Koç üniversitesi (1992), Ba kent üniversitesi (1994), Fatih Üniversitesi (1996), stanbul Bilgi Üniversitesi (1996), Sabancı Üniversitesi (1996), Yeditepe Üniversitesi (1996), Atılım Üniversitesi (1997), Do u üniversitesi (1997), Maltepe üniversitesi (1997) ve Bahçe ehir Üniversitesi (1998) 1992-1998 yılları arasında kurulan özel üniversitelerden bazılarıdır (ekil 6.4).

Özel üniversitelerin kurulu unun 1996-1997 yıllarında yo unluk kazandı ı görülmektedir. 1996’da 07.06.1996’da 4142 sayılı kanun ile toplam be özel üniversite kurulurken 1997 yılında 15.07.1997’de 4281, 4282 sayılı kanunlar ve 30.05.1997’de 4263 sayılı kanun ile bu rakam daha da artarak toplam sekiz özel üniversite kurulmu tur (ekil 6.4).

1990-2000 yılları küreselle menin etkilerinin iyice belirginle meye ba ladı ı yıllardır. Bu dönemde hem ulusal hem de uluslararası alanda meydana gelen geli meler di er alanda oldu u gibi yüksek ö retim alanında da etkisini göstermi tir. Nitekim uluslararası alanda izlenen liberal politikalara paralel olarak Türkiye’de daha önce bir olan özel üniversite sayısı 1990-1999 döneminde hızla artarak on dokuzu ula mı tır. Bu dönem özel üniversitelerin yo un bir ekilde kuruldu u yıllar olmakla birlikte devlet üniversitelerinde önemli oranda sayısal artı lar olmu tur. Bu nedenle bu dönem yüksek ö retim açısından büyük önem ta maktadır.

Bilindi i gibi Türkiye 1987 yılında Avrupa Toplulu u’na tam üye olmak gagesiyle ba vurma ancak bu ba vuru, ekonomik nedenler öne sürülerek kabul edilmemi , ancak 1996 ba ndan itibaren ise Türkiye Avrupa Birli i ile gümrük birli i antla masını imzalayarak Avrupa Birli i ile entegrasyonunu bir adım daha ilerliye ta mı tır.

Günümüzde globale en Dünyamızda küreselle menin etkileri, ülke içinde uygulanan iktisat politikalarına da tesir ederek özelle tirme, do rudan yatırımlar, portföy yatırımları ve borç olarak yabancı sermaye giri lerini etkilemi tir. IMF ile yapılan Stand-By anla maları da uygulanan iktisat politikalarının belirleyicisi haline gelmi tir. Ancak uygulanmak istenen iktisat politikalarında bu ve benzeri de i ikliklere ra men temelde, rekabet artlarını ve serbest piyasa ekonomisini hâkim kılmaya yönelik iktisat politikalarının uygulanmak istendi i gözlenmektedir (Gökçen, 2009: 1).

Kırsal kesimden kentlere olan göç nedeniyle kentlerde nüfus artmaya devam etmi tir. 1990 yılı genel nüfus sayımına göre nüfusumuzun % 59’u kentsel, % 41’i kırsal nüfustan

olu maktaydı. Nüfusun kentlerde toplanma eğilimi göstermesi yüksek ö retime olan talebi arttıran gelişmelerden biridir.

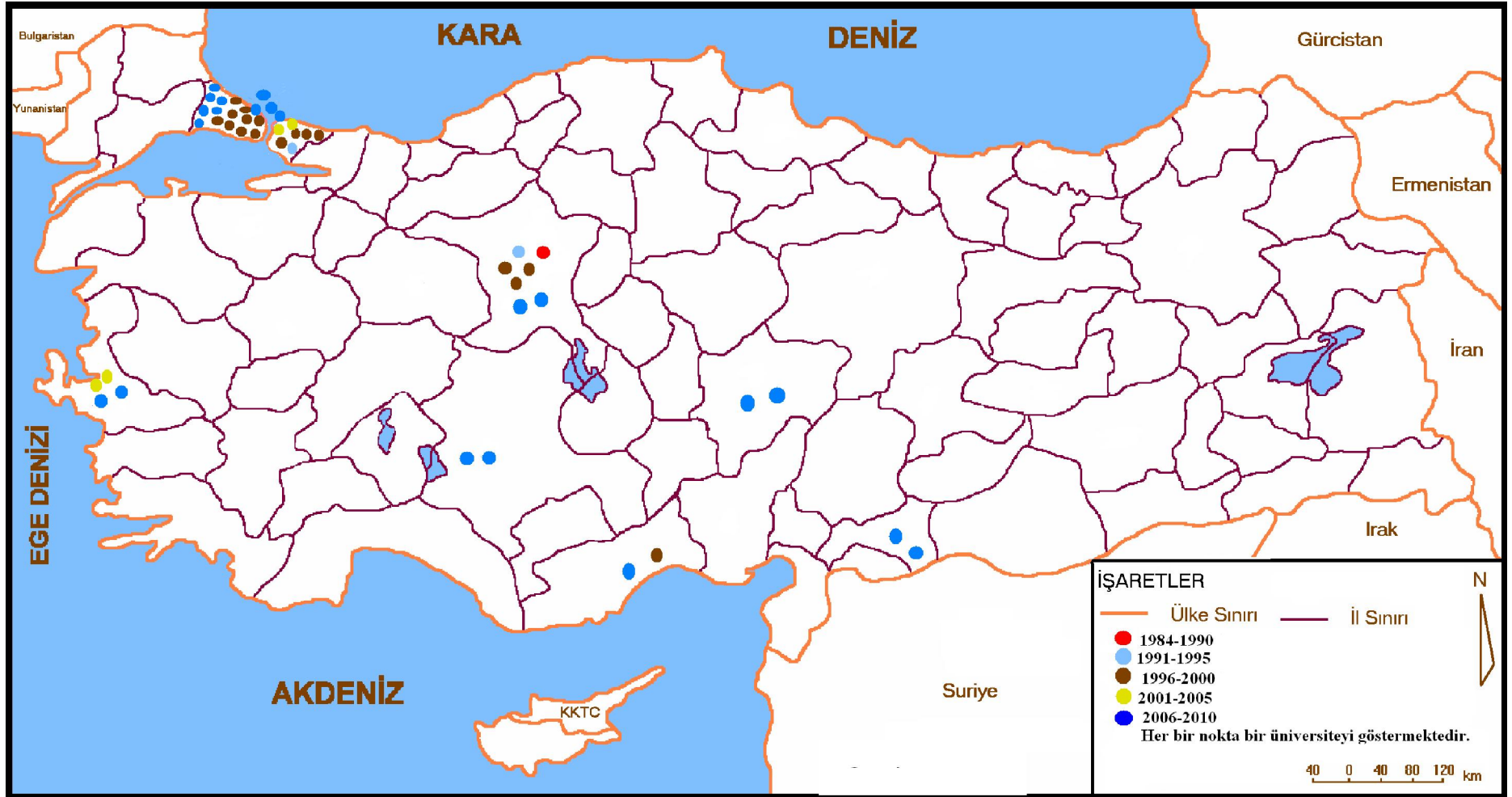
Yukarıda kısaca değinilen küresel ve ulusal ölçekli gelişmeler nedeniyle ülkemiz yüksek ö retiminde önemli nitel ve nicel gelişmeler meydana gelmiştir. Kurulan yeni özel ve devlet üniversiteleri ile nicel olarak artışı sağlanırken, aynı zamanda özel üniversiteler ile yüksek ö retimde verilen eğitim kalitesi arttırılmaya çalışılmıştır. Böylece bu dönemden başlayarak izlenen liberal ekonomik politikalarla devletin yüksek ö retim alanındaki tekeline son verilmiştir. Özel yüksek ö retim kurumlarının yoğun bir şekilde kurulması ile Türkiye yüksek ö retim sisteminin yeniden bir yapılanma sürecine girdiği söylenebilir.

2000 ve sonrası yılları 1992 yılı gibi Türkiye’de yaygın bir şekilde üniversitelerin kurulduğu ve sayısal olarak artışın sağlandığı yıllar olmuştur. Özellikle 2006, 2007, 2008 yılları sayısal artış açısından dikkati çeken yıllar olmuştur. Bu yıllarda kurulan kırk bir yeni üniversite ile Türkiye’de devlete ait üniversite sayısı doksan dörde ulaşmıştır. Yeni kurulan bu kırk bir üniversitenin onbeşi 2006’da, onaltısı 2007’de onunu 2008’de kurulmuştur (ekil 6.3). Daha önce belirtildiği gibi kurulan bu yeni üniversitelerin büyük kısmının daha önce kurulan üniversitelerle birliktedir. Örneğin 2006 da kurulan Giresun Üniversitesi daha önce Karadeniz Teknik Üniversitesine bağlı, 2007’de kurulan Muğla Sıhhiye Fakültesi Fırat Üniversitesine, 2008’de kurulan Ardahan Üniversitesi Kafkas Üniversitesine bağlı akademik birimlerden oluşuyordu. Daha sonra sırasıyla 17.03.2006’da 5467 Sayılı Kanun, 29.05.2007’de 5662 Sayılı Kanun ve 22.05.2008 tarih ve 5765 Sayılı Kanun ile bu üniversiteler kuruldu (ekil 6.3).

2000 ve sonrası yıllarında Türkiye’de devlet üniversitelerinde görülen nicel artışın benzeri özel üniversitelerde de görülmüştür. Daha önce 1999 yılına kadar kurulan yirmi özel üniversiteye ek olarak onbeş yeni özel üniversite daha kurularak özel üniversite sayısı otuzbeş’e Türkiye’deki toplam üniversite sayısı ise yüz otuz’a ulaşmıştır (ekil 6.4).

2000 ve sonrası yıllarda özel üniversite kurulumunun 2007 ve 2008 yıllarında yoğunluk kazandığı görülmektedir. 2000-2009 yılları arasında kurulan toplam onbeş özel üniversitenin yedisi 2007 yılında, beşisi 2008 yılında kurulmuştur (ekil 6.4).

İstanbul Ticaret Üniversitesi (2001), İzmir Ekonomi Üniversitesi (2001), Yasar Üniversitesi (2001), TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi (2003), İstanbul Bilim Üniversitesi (2006), Acıbadem Üniversitesi (2007), İzmir Üniversitesi (2007), Gazikent Üniversitesi (2008) ve Gediz Üniversitesi (2008) 2000-2009 yılları arasında kurulan özel üniversitelerden bazılarıdır (ekil 6.4).

ekil 6.4: Vakıf üniversitelerinin kuruluş yıllarına göre Türkiye’de dağılımı.

Kırsal alanlardan kentlere özellikle büyük kentlere yoğun göç nedeniyle bu dönemde de kentlerde nüfus artmaya devam etmektedir. 2000 yılı genel nüfus sayımına göre ülkemizde kentsel nüfus % 65'e, % 35'e ulaşmıştır. TÜİK'in (Devlet İstatistik Kurumu) adrese dayalı nüfus kayıt sistemi sonuçlarına göre 31 aralık 2008 tarihi itibarıyla Türkiye nüfusu 71.517.100 kişidir. Ülke nüfusunun % 75 i il ve ilçe merkezlerinde yaşamaktadır (TÜİK, 2009, Web adresi: 15.03.2009). Bu göstergeler nüfusumuzun dörtte üçünün kentlerde yaşamaya başladığını ve ilköğretim, ortaöğretim kurumlarına olduğu kadar yüksek öğretim kurumlarına olan ihtiyacın arttığını göstermektedir. Nitekim her yıl üniversite sınavına giren öğrenci sayısında görülen artış kentlerde yüksek öğretime olan toplumsal talebin arttığını kanıtlamaktadır.

2008'de kurulan yeni devlet üniversiteleri ile üniversitesi olmayan ilimiz kalmadı. Kurulan bu yeni yüksek öğretim kurumları ile yüksek öğretim bütün kentlerimizde ulaşılabilir bir hizmet haline geldi. Yüksek öğretim kurumlarının yurt çapında yaygınlaşmasına karşın yüksek öğretim kurumlarının akademik ve fiziki altyapı eksiklikleri v.b. nedenlerle yüksek öğretime olan yüksek talebi karşılayamamaktadır. Daha öncede vurgulandığı gibi kurulan yeni devlet üniversitelerinin tamamı daha önce çeşitli üniversitelere bağlı yüksek okul veya fakültelerden oluşmaktaydı. Yapılan düzenlemelerle bu kurumlar üniversite çatısı altında toplatılmaya çalışılmaktadır.

Bugüne kadar, yüksek öğretimde sağlıklı bir planlama yapılmadığı için, ihtiyaç-istihdam dengesi, ülkenin yakın ve uzak gelecekteki ihtiyaçları, sosyal talep gibi faktörlerden çok, ucuz maliyet ve politik baskı ölçütlerinin ön plana geçmesi, yeni üniversitelerin önemli bir kısmının tabii üniversitesi olma talihisizliğine uğratılmıştır (Korkut, 2002: 65'ten Akt. Korkut, 2003: 18).

Öte yandan, yüksek öğretime talep konusu daha ince bir ayrıntıda incelendiğinde, yeni üniversiteler kurulması talebinin önemli bir kısmının ciddi akademik etmenler yerine, kentlinin yatırımcılar için bir çekim merkezi olması ve kent ekonomisinin canlanması gibi ekonomik unsurlardan kaynaklandığı anlaşılmaktadır (İk, 2008: 159-176, İnces, 2007: 3)

Üniversitelerin kentsel fonksiyonların gelişmesi ve kentlerin alansal büyüme üzerindeki önemli etkileri bulunmaktadır. Üniversite kurulan kentlerde mevcut kent nüfusuna öğrenci ve akademisyen nüfusun katılmasıyla ekonomik faaliyetlerde artış olmakta, konuta olan ihtiyaç ise giderek artmaktadır. Bu nedenle üniversiteler kentlerin gelişmesi üzerinde önemli etkiye sahiptirler. Üniversitelerin kentlerin gelişimi üzerindeki etkileri günümüzde daha iyi anlaşıldığından bütün illerimizde üniversite kurulumu olur. Böylece hem ekonomik faaliyetlerde canlılık sağlanmakta hemde kentlerin sosyal kültürel gelişimi ve dönüşümünde

önemli rol oynamaktadır. Üniversitelerin Kentleşme Üzerindeki Etkileri I ık tarafından 2008’de yapılan ara tırmada ayrıntılı olarak incelenmiştir.

Bu dönemde meydana gelen en önemli gelişmelerden biri Türkiye’nin 2001 Prag’da Bologna Sürecine dahil olmasıdır. Türkiye Bologna sürecine katılmakla yüksek öğrenim alanında küresel ölçekteki gelişmelerden daha fazla etkilenme amaçlarına girmiştir.

1990’lı yılların sonlarına doğru Avrupa Birliğinde yüksek öğrenimi yeniden yapılandırma, yüksek öğrenimin bilgi ça ı dinamiklerine uyum sağlama konusunda görülen problemler yanında yüksek öğrenim mezunlarının istihdam edilebilirlik sorunları gibi nedenlerle yeniden yapılandırılma, sürecine girilmesi olayına Bologna süreci denilmektedir. Bu süreç ile birlikte 2010 sonunda kadar AB’nin gücünü bilimden ve bilgidен alacak olan bilgi toplumuna dönüşmesi hedeflenmektedir.

1999 yılında 29 Avrupa ülkesinin eğitimden sorumlu bakanlarının Bologna bildirisini imzalamasıyla başlayan Bologna süreci ile Avrupa yüksek öğreniminde, birbirini anlayan ve kar ılıklı güven duyulan bir platform oluşturulmak hedeflenmiştir. Avrupa’nın bu platformdaki etkileden enerjisini alan rekabet gücü yüksek ve bilgi temelli bir toplum oluşturmak amacıyla Avrupa yüksek öğreniminin gelece i planlanmaktadır. Her iki yılda bir sürecin değerlendirilmesi amacıyla eğitim bakanları toplanmaktadır. Türkiye bu toplantılara 2001 Prag’da dahil olmuştur. Türkiye Bologna süreci oluşturulmasının içinde yer alarak yüksek öğrenim bakımından dünyadaki yerini belirlemek istemektedir (Arslan ve Bahadır, 2007: 222).

2000 yıllarda Türkiye’nin AB’ne katılma çabalarının yoğunla tı ı yıllar olmuş ve nihayetinde Türkiye 3 Ekim 2005’te AB ile tam üyelik müzakerelerine başlamıştır. Üyelik müzakerelerinin ilk amaçlarını oluşturulan tarama süreci bilim ve araştırma alanında düzenlenen tanıtıcı tarama toplantısı ile başlaması bilim ve araştırma ve dolayısıyla bilim ve araştırma kurumları olan yüksek öğrenim kurumlarımızın Küresel gelişmelerden hızlı bir şekilde etkilendiğini göstermektedir.

2009 yılı verileri itibari ile yapılacak bir değerlendirme ile Türkiye yüksek öğrenim sisteminin son çeyrek yüzyılda ve özellikle son on sekiz yılda dünyada e ine az rastlanan bir gelişme ve yapısal değişim sürecine girdi i gözden kaçmamaktadır. Bu dönemde devlet üniversitelerinin sayısı 1981 yılında sadece 19 iken 1982’de 27’ye, 1992’ de büyük bir sıçrama göstererek o yıl kurulan 21 üniversite ve iki yüksek teknoloji enstitüsünün katılımıyla 51’e ve Mart 2006’da kurulan 15 yeni üniversite eklenerek 68’e yükselmiştir. Bu sayıya 29.05.2007’de 5662 Sayılı Kanun ile 16 yeni üniversite eklenmiş ve devlet üniversitelerinin sayısı 84’e ulaşmıştır. En son 22.05.2008 tarih ve 5765 Sayılı Kanun ile 10 yeni üniversite kurularak 2008 itibari ile 94 devlet üniversitesine ula ılmıştır (ekil 6.3).

Vakıf üniversitelerinin sayısı da hızla ve sürekli bir biçimde artarak 1984 yılında 1'den, 1994'de 3'e, 07.06.1996'da 4142 Sayılı Kanun ile kurulan yeni be üniversite ile 8'e, 1997'de 16'ya, 1999'da 20'ye, 2001'de 23'e 2006'da 25'e ve 18.05.2007'de 5656 Sayılı Kanun ile kurulan altı yeni üniversite ile Mayıs 2007 itibariyle de 31'e yükselmiş, 2008'de kurulan 5 yeni vakıf üniversitesi ile 36'ya ulaşmış ve toplam sayısı 130'ü bulan üniversitelerimiz içinde önemli bir konuma ulaşmıştır (ekil 6.4).

22.03.09 tarihi itibari ile Türkiye üniversitelerinde toplam 648 meslek yüksek okulu, 282 yüksek okul, 765 fakülte ve 389 enstitü bulunmaktadır. 648 meslek yüksek okulunun % 94,90'nı devlet (615'ü) %5,10'nu (36'sı) vakıf, 282 yüksek okulun % 86,52'si (244'ü) devlet % 13,48'i (38'i) vakıf, 765 fakültenin % 78,82'si (603'ü) devlet % 21,18'i (162'si) vakıf ve 389 enstitünün %77,38'i (301'ü) devlet, %22,62'si (88'i) vakıf üniversiteleri bünyesinde bulunmaktadır (Tablo 7.13).

1981 sonrası meydana gelen küresel ve ulusal ölçekli gelişmeler yüksek eğitim sistemimizin etkilenmesi üzerinde önemli rol oynamıştır. Bu dönemde küresel ve ulusal düzeyde uygulanan liberal ekonomik politikalar ile devletin yüksek eğitim alanındaki görevi daraltılmaya, özel sektörün yüksek eğitime yatırım yapma önündeki engeller kaldırılma politikaları izlenmeye devam edilmiştir. Bunun yanında Türkiye'nin Bologna Sürecine katılım ile yüksek eğitimde küresel ölçekte meydana gelebilecek gelişmelerden etkilenmek istendiği görülmektedir.

6.2. Üniversitelerimizin Dünyadaki Yeri ve Sıralaması

Sosyal savaşın sona ermesi ile uluslararası alanda siyasi, ekonomik, kültürel v.b alanlarda ilerilerin daha fazla gelişmeye başlaması her alanda olduğu gibi yüksek eğitimi de önemli ölçüde etkilemiştir. Ancak yüksek eğitim sistemlerinin ülkelere göre farklı yapılması bu alanda çeşitliliğe de neden olmaktadır. Küreselleşme sürecinin etkilerinin artması ile birlikte özelleştirme çalışmalarının hız kazanması ve bunun getirdiği yabancılaşma, vakıf üniversitelerinin yaygınlaşması, yabancı üniversitelerle işbirliği imkanlarının artması, öğrenci-akademisyen değişim programlarının yaygınlaşması, yabancı dilde eğitimin önem kazanması araştırma, akademik ve yükseltmelerde yeni kriterlerin getirilmesi, araştırma merkezleri ve bilimsel dergilerin yaygınlaşması gibi gelişmeler yüksek eğitim alanında yeni yeniden yapılanma hareketlerinin başlamasına neden olmaktadır.

Vakıf üniversitelerinin kuruluş yaygınlaşması ile yüksek eğitim parasız alınan hizmet haline gelmiştir. Bunun yanında devlet üniversitelerinde de yüksek eğitim ikinci eğitim, tezsiz yüksek lisans, yaz okulları v.b. uygulamalarla parasız alınan bir hizmet

haline gelmiştir. Bu ve benzeri gelişmeler son yıllarda küreselleme etkisiyle uygulanan liberal ekonomik politikalarla yüksek öretimde yapılan özelleştirmelerin boyutunu göstermektedir.

Küreselleme ile birlikte ortaya çıkan çok boyutlu ilişkiler ile uluslararası alanda ilişkilerin gelişmeye başlamasıyla özellikle gelişmiş ülkelerin önde gelen üniversiteleri gelişmekte olan ülkeler üniversiteleri ile işbirliği yaparak yüksek öretim alanında yatırımlar yapmaktadırlar. Bu durum gelişmiş ülkelerden gelişmekte olan ülkelere eğitim ihracatı (education export) algılanmaya neden olmaktadır. Bu girişimler sonucunda ülkemizde bir çok üniversite genellikle özel üniversiteler ile Batı Avrupa ve ABD önde gelen üniversiteleri arasında zaman zaman işbirliğinin yapıldığını göstermektedir. ABD'nin önde gelen üniversitelerinden Columbia Üniversitesi Teachers College (Eğitim Fakültesi) ile Bahçeşehir üniversitesi arasında 08.02.2009 tarihinde İstanbul'da birlikte fakülte açmak için antlaşma imzalanması bu duruma örnek gösterilebilir. Böylece küreselleme dünyada kampüslerin sınırlarının önemini kalmadığını görülmektedir.

Erasmus gibi AB yüksek öretim Araştırma, proje odaklı ve diğer bilimsel işbirlikleri ile öğrenci ve öğretim üyesi değişim programlarına katılımın artmaya başlaması küresellemenin üniversitemiz üzerindeki boyutu ve etkisini göstermesi açısından önemlidir.

Küresel alanda günümüzde yabancı dil vazgeçilmez unsurlardan biridir. Özellikle küresel gelişmelere yön veren gelişmiş ülkelerin dilleri günümüzde gittikçe önem kazanmaktadır. Bunlardan İngilizce uluslararası alanda çalışma hayatının vazgeçilmez yabancı dili olmaktadır. Özellikle dışarı açılan sektörlerde yabancı dil daha da önem kazanmaktadır. Bunun yanında ülke içindedeki yabancı dile verilen önem artmaya başlamıştır. Bu nedenle üniversitemizin lisans programlarının önemli bir bölümünde yabancı dil (genellikle İngilizce) hazırlık sınıfları bulunmaktadır. Lisansüstü programlarda ise zaten zorunludur. Ancak yabancı dille eğitim daha çok vakıf üniversitelerinde çekici bir unsur olarak önem kazanmaktadır. Uluslararası alanda yabancı dilin önem kazanmasının bir sonucu olarak üniversitemizde de yabancı dilde eğitim çalışmaları artmaya başlamıştır. Böylece uluslararası gelişmeleri (bilimsel teknolojik v.b) zamanında ve daha kolay anlayan, yorumlayan öğrenciler önlem alan bireyler yetiştirme isteği, mezunlarına başlıca ülkelerde veya kendi ülkesinde daha kolay iş bulabilme, yabancı öğrenci çekerek gelirlerini arttırma gibi nedenlerle üniversitelerin yabancı dille eğitime yöneldikleri anlaşılmaktadır.

Yabancı dilde eğitimi savunanların ön plana çıkardıkları bir nokta, İngilizce'nin hızla uluslararası bilim dili olmaya ve birçok ülkenin üniversite sistemi içinde yaygınlık kazanmaya başlamasıdır. Gerçekten de başta Avrupa ülkeleri olmak üzere birçok ülkede yabancı dil

ayrıklık programlarının sayısı önemli boyutlara ulaşmıştır. Örneğin, Almanya'da 1976 lisansüstü programın 250'sinde eğitim tümüyle İngilizce olarak verilmektedir. Ana dilin korunması konusundaki geleneksel duyarlılığına karşın Fransa'da da, başta eğitim yüksek lisans programları olmak üzere İngilizce program sayısında artış görülmektedir. Bu noktada göz ardı edilmemesi gereken bir durum bu ülkelerde yabancı dilde eğitimin lisans eğitimi yerine lisansüstü eğitimde yoğunlaşmasına karşın Türkiye'de lisansüstü eğitim yanında lisans eğitiminin de yabancı dilde yapılması eğitiminin hakim olmasıdır (Çenses, 2007: 16).

2001 yılında üniversitelerarası kurulun (ÜAK) akademik atama ve yükseltmelerde ölçütleri belirlemesi ile akademisyenlikte en önemli amaçlardan biri olan doçentlik eğitimi için SCI-E, SSCI, AHCI'ye giren dergilerde 1'i araştırma makalesi en az 3 yayın yapma zorunluluğu getirmesi, dil koşulları (uluslararası geçerliliği olan İngilizce, Fransızca, Rusça, Arapça gibi yabancı dillerden biri), yabancı dilde Üniversitelerarası Kurul Yabancı Dil Sınavı (ÜDS) Sınavında 65 puan barajı, gibi kriterler akademik atama ve yükseltmelerde küreselleşmenin etkileri olarak ön plana çıkmaktadır.

Son yıllarda bilimsel dergilerin yaygınlaşmasıyla birlikte özellikle doçentlik sınavında başarıyla sonuçlanabilenlerden biri olan SCI-E, SSCI, AHCI'ye giren dergilerde 1'i araştırma makalesi en az 3 yayın yapma zorunluluğu yurtdışı makale sayısında önemli artışlara neden olmuştur. Bunun yanında ulusal dergilerimiz uluslararası alanda tanınmak için yurtdışı indekslerde yer almak için çabalarını artırmışlardır.

Yukarıda bahsedilen durum EK 45'den de anlaşılabilir. EK 45 istatistiklerinin de gösterdiği gibi yayın sayısındaki artışa rağmen etki derecesine ulaşamamıştır. Bu durum yukarıda bahsedilen risklerin ortaya çıkmasına yayın sayısı ile birlikte atıf sayısının artmadığını gösteriyor. Bu da Türkiye bazlı uluslararası alanda yayınlanan makalelerin etki derecesini azaltmaktadır. Yüksek etki derecesine sahip dergilerde makale yayınlamak hem bilimsel çalışmada bulunan hem de ülke için gurur kaynağı olmalıdır. Bu nedenle etki faktörü sıralamasında üst sıralarda yer alan dergilerde Türkiye adresli makalelerin yeterince yer almaması niteliksel sorunların olduğunu göstermektedir. Bilimsel makale sayısındaki artış aynı zamanda yukarıda da belirtildiği gibi bilimsel alanda değerlendirilmelerin daha çok uluslararası yayınlara ölçülmek istenmesinden kaynaklanmaktadır. Bunun yanında bazı kurumların bilimsel yayınları ekonomik olarak desteklemesi de uluslararası alanda yayınlanan makale sayısının artmasına neden olan diğer bir faktördür.

Üniversitelerin dünyadaki yerleri konusunda son yıllarda sıralamalar yapılmaktadır. Webometrics Ranking of the World Universities, 2004'ten beri üniversitelerin web sıralaması <http://www.webometrics.info/index.html> adı altında yılda iki kez (Ocak ve Temmuz'da)

yayınlanmaktadır. Bu sıralama 16.000 yüksek ö retim kurumu ile dizinde dünyanın en büyük kapsamına sahiptir. Üniversitelerin durum etkinlik ve etkilerini gösteren kılavuzlardan biridir. Sıralama, üniversitelerin genel performansını özetliyor aday öğrenciler ve akademisyenler için bilgi sağlamak ve bilimsel bilginin yayılmasını taahhüdünü yansıtmaktadır.

Cybermetricslab Ocak 2009 sonuçlarına göre ilk 1000 Üniversitenin Kıtalara Göre Dağılımı Kuzey Amerika (ABD, Kanada) ilk 200 içinde 121, ilk 500 içinde 206 ve ilk 1000 içinde ise 392 üniversite ile ilk sırada yer almaktadır. Avrupa kıtası ise sırasıyla 60, 223 ve 412 üniversite ile ikinci sırada yer almaktadır. Türkiye'nin de içinde de erlendirildiği Asya kıtası ise sırasıyla 10, 40 ve 118 üniversite ile üçüncü sırada yer almaktadır. Dördüncü sırada Okyanusya, beşinci sırada Latin Amerika altıncı sırada Arap Dünyası ve yedinci sırada Afrika yer almaktadır Afrika kıtası ve Arap dünyasına üniversitelerin ilk 200 içinde bulunmaması dikkat çekici bir durumdur (Tablo 6.10).

Kıta	İlk 200	İlk 500	İlk 1000
1. Kuzey Amerika (ABD, Kanada)	121	206	392
2. Avrupa	60	223	412
3. Asya	10	40	118
4. Okyanusya	6	15	35
5. Latin Amerika	3	13	36
6. Arap Dünyası		2	2
7. Afrika		1	5

Tablo 6.10: Cybermetricslab Ocak 2009 üniversite sıralaması sonuçlarına göre ilk 1000 Üniversitenin Kıtalara Göre Dağılımı http://www.webometrics.info/Distribution_by_Country.asp 25.03.09

Cybermetricslab Ocak 2009 üniversite sıralaması sonuçlarına göre bazı ülkelerin yüksek ö retim kurumları açısından dünyadaki durumuna bakıldığında ilk sıralarda gelişmiş batı ülkeleri görülmektedir. Buna göre ilk on içinde sırasıyla birinci sırada ABD, ikinci sırada Almanya, üçüncü sırada Kanada, dördüncü sırada İngiltere, beşinci sırada Avustralya, altıncı sırada Hollanda, yedinci sırada İspanya, sekizinci sırada İsveç, dokuzuncu sırada Japonya ve onuncu sırada İsviçre yer almaktadır (EK 41).

Türkiye ise Macaristan, Yunanistan, Slovenya gibi Avrupa Birliği ülkelerini geride bırakarak otuz birinci sırada yer almaktadır. Ancak Türkiye gibi gelişmekte olan Tayvan (12. sırada), Brezilya (13. sırada), Çin (21. sırada) ve Meksika (25. sırada) gibi ülkelerin ise gerisinde yer almaktadır. Bu durum ülkemiz üniversitelerinin her açıdan giderek geliştiğini göstermektedir (EK 41).

Cybermetricslab Ocak 2009 üniversite sıralaması sonuçlarına göre dünya genelinde ilk 50'de bulunan üniversiteler (Birinci lig) içinde Türkiye'den üniversite bulunmamaktadır. EK 42 incelendiğinde ayrıntılı olarak ABD üniversitelerinin yer aldığı görülmektedir. Özellikle ilk 23'te ABD üniversitelerinin bulunması dikkat çekmektedir. Tabloda yer alan

üniversiteler arasında Meksika'ya ait bir üniversite dışında gelişmekte olan ülkelere ait üniversitelerin bulunmaması dikkat çeken diğer bir özelliktir ((EK 42).

Cybermetricslab Ocak 2009 üniversite sıralaması Türkiye'yi Asya kıtası kapsamında değerlendirilmiştir. Bu sıralamada özellikle doğu Asya ülkelerinin önemli oranda yer aldığını görmekteyiz. Başta Japonya olmak üzere Çin, Tayvan, Güney Kore, Tayland gibi ülkelerin ön plana çıktığı görülmektedir. EK 43 verilerine göre Asya kıtasındaki ilk 100 üniversite içinde Türkiye'den altı üniversite bulunmaktadır. Bunlar sırasıyla 40'inci sırada bulunan Ortadoğu Teknik Üniversitesi, 41'inci sırada bulunan Bilkent Üniversitesi, 49'uncu sırada bulunan Boaziçi Üniversitesi, 76'ncı sırada bulunan Ankara Üniversitesi, 91'inci sırada bulunan İstanbul Teknik Üniversitesi ve 100'üncü sırada bulunan Hacettepe Üniversitesi'dir. Diğer üniversitelerimiz bu sıralamaya girememişlerdir (EK 43).

Cybermetricslab Ocak 2009 üniversite sıralamasına göre dünyanın ilk 500 üniversitesi içinde ülkemizden sadece üç üniversite girebilmektedir. Bunlar 428 sıra ile Ortadoğu Teknik Üniversitesi, 430 sıra ile Bilkent Üniversitesi ve 489 sıra ile Boaziçi Üniversitesi'dir (EK 44). Dünyada ki ilk 500 üniversite içinde ülkemizden üç üniversitenin bulunması önemlidir.

Eğitim bilim ve AR-GE yatırımları pahalı yatırımlardır. Ülkemiz üniversiteleri sınırlı kaynaklarıyla eğitim öretim faaliyetlerini sürdürmektedir. Ekonomik olarak büyük sorunlar yaşamaktadırlar. Sadece ekonomik güçleri açısından değerlendirildiğinde bile gelişmiş ülke üniversite bütçeleriyle ülkemiz üniversite bütçeleri arasında büyük bir fark olduğu görülmektedir. Özellikle ekonomik kaynak sıkıntısı yaşayan üniversitelerimizden eğitim, bilim ve AR-GE'ye yeterince kaynak ayırmaları beklenmemelidir. Üniversitelerimizin dünya sıralamasında daha önde yer almamalarının en önemli sebeplerinden birisi budur. (Güçlü, 2008:1).

İlk 1000 üniversite içinde Türkiye'den dört üniversite bulunmaktadır. Bunlardan Ankara Üniversitesi 733'üncü sırada, İstanbul Teknik Üniversitesi 812'inci sırada, Hacettepe Üniversitesi 852'inci sırada, Ege Üniversitesi 960'ıncı sıradadır (EK 44).

Coğrafya bölümleri bu ilk 1000 üniversite sıralamasına giren üniversiteler içinde sadece Ankara ve Ege üniversitelerinde bulunmaktadır.

İkibin üniversite sıralaması içinde yer alan üniversitelerden Gazi, İstanbul, Dokuz Eylül, Selçuk ve Süleyman Demirel üniversiteleri kapsamlarında becoğrafya bölümü bulunmaktadır.

Dünya sıralamasına giren 3000 üniversitelerden Marmara, Çanakkale Onsekiz Mart, Karadeniz Teknik, Afyon Kocatepe, Fatih ve Sakarya üniversiteleri bünyesinde toplam yedi coğrafya bölümü bulunmaktadır.

Dünya sıralaması içinde ilk 4000 içinde yer alan üniversitelerimizden Balıkesir, Atatürk, On Dokuz Mayıs, Kahraman Sütcü mam, Yüzüncü Yıl, Dicle, Fırat Üniversiteleri bünyesinde toplam yedi co rafia bölümü bulunmaktadır.

Geriye kalan üç co rafia bölümü (Giresun Üniversitesi Fen-edebiyat fakültesi Co rafia Bölümü, Harran Üniversitesi Fen-edebiyat fakültesi Co rafia Bölümü, U ak Üniversitesi Fen-edebiyat fakültesi Co rafia Bölümü) ilk 4000'den sonraki sıralamada yer alan üniversitelerde yer almaktadır. İlk dörtbinden sonraki üniversitelerin listeleri yayınlanmadı ı için bunları ancak isim olarak belirtebiliyoruz.

Tablolardanda anla ıldı ı gibi co rafia bölümlerinin büyük bir kısmı (ondört bölüm) ilk üç bin ile dört bin sıralaması içinde yer alan üniversitelerde yer almaktadır. Bu durum üniversitelerde co rafia e itim ve ö retimini hakkında bilgi sabibi olmamız konusunda bir fikir verebilmektedir. Ba ka bir deyi le üniversitelerin durum etkinlik ve etkilerini gösteren Cybermetricslab Ocak 2009 üniversite sıralaması sonuçlarına göre co rafia bölümlerimizin büyük bir kısmı üniversitelerin ya amı oldu u ba ta ekonomik kaynak yetersizli i olmak üzere bütün sıkıntıları ya adı ı görölmektedir. Aksi halde bu üniversitelerimiz daha iyi bir sıralamada ve dolayısıyla co rafia bölümleride daha iyi durumda olurdu.

Sonuçta Cybermetricslab Ocak 2009 üniversite sıralamasına göre dünya genelinde ilk 4000 üniversite içinde Türkiye'den altmı üniversitenin yer alması oldukça önemlidir. Çünkü Cybermetricslab'da 15.000 üniversite sıralanmakta ve ö lkemizde bulunan 130 üniversitenin 59'u bu sıralamada ilk 4000 içinde yer alması yüksek ö retim kurumlarımızın bir çok sorunlarına ra men nicel ve nitel anlamda çok kötü olmadı ını göstermektedir.

BÖLÜM 7: KÜRESELLE MEN N TÜRK YE ÜN VERS TELER NDEK CO RAFYA E T M ÜZER NE ETK S

7.1. Küreselle menin Türkiye Üniversitelerinde Co rafya E itimi ve Ö retiminin Tarihsel Geli imi Üzerine Etkisi

Türkiye üniversitelerinde co rafya e itim ve ö retimi Osmanlı Devletinden (özellikle 19. yüzyılın ikinci yarısından) günümüze kadar sürekli bir geli im içinde olmu tur. Osmanlı Devletinde yer adları saymak ve istatistiksi bilgiler vermek ekinde anla ılan co rafya e itim ve ö retimini günümüzde bir çok ki i tarafında da benzer ekinde algılanmaktadır. Ancak Cumhuriyetin kurulması ile her alanda oldu u gibi e itim dolayısıyla co rafya e itim ve ö retimi alanında önemli de i im ve geli meler ya anmı tır. Ülkemizde modern co rafyanın kurulu u 1933 ve sonrasında meydana gelen geli meler ile ba lamı tır. Akademik bir disiplin olarak Türkiye üniversitelerinde co rafyanın kurulu u ve geli me dönemleri cumhuriyet öncesinden ba lamak üzere içinde bulunulan dönemlerin ekonomik, sosyal, siyasal ve küresel v.b. etkilere göre farklılık göstermektedir. Ancak bu konuda 1915'den önceleri, 1915-1933, 1933-1941, 1941-1981, 1981 ve sonrası tarihleri co rafya e itim ve ö retiminin geli imi açısından ön plana çıkan tarihler oldu u görülmektedir.

Türkiye'de co rafya ö retiminin geçirmi oldu u evreler, ba lama ve biti tarihlerine göre a a ıdaki ekinde ayırt edilmektedir:

1. Modern co rafya öncesi: 1915'den önceleri
2. Modern co rafyanın öncüleri ve ilk adımlar:1915-1933
3. Türk co rafyasının kurulu ve örgütlenmesi: 1933-1941
4. Türk co rafyasının yükseli i: 1941-1981
5. Türk co rafyasının yaygınla ması ve nitelikte kayıplar: 1981'den bu yana
(Koçman, 1999: 5).

7.1.1. Modern Co rafya Öncesi : 1915'ten Önceleri

1915 öncesi Osmanlı Devletinde co rafya e itim ve ö retimi ilk ve orta ö retime denk gelen ö retim kurumlarında ve dönemim yüksek ö retim kurumları olan medreselerde yapılmaktaydı. Ancak co rafya e itim ve ö retimi yer adları saymak ve bazı istatistiksi bilgileri bilmek ekinde verilmi tir. Kavram ve metot bakımından yeterli geli me gösterememi tir. Bu konuda de i ik çalı malar bulunmaktadır.

Co rafya istatistiksel kuru bilgiler yı mını de ildir. Akarsuların uzunlukları, da ların yükseklikleri, ülkelerin yüzölçümleri, nüfusu, yeti tirilen tarım ürünleri, kentlerin nüfus

miktarları gibi istatistiki bilgilerden ibaret de ildir. Co rafya olayları do al ortam insan ili kisi temelinde sebep sonuç ve da ılı ilkelerine göre inceleyen bir bilim dalıdır. Bu ba lamda cumhuriyet öncesi Osmanlı devletinde özellikle XIX yüzyılda verilen verilen co rafi bilgilerin büyük kısmının istatistiki bilgilerden ibaret yer adları ezberlemek, akarsu uzunluklarını bilmek, ezbere harita çizmek v.b. eklindedir. Bu co rafi anlayı co rafyanın gerçek bilimsel anlamda anla ılmasını zorla tırmaktadır. Ancak ancak askeri dü üncelerle çe itli seviyelerdeki okullarada co rafya e itimine geni yer ayrıldı ı bu amaçla yurt dı ndan co rafyacılara getirildi i bilinmektedir. Bunun yanında 1875 yılında Paris, 1895 yılında Londra'da toplanan uluslararası co rafya kongrelerine katılım sa landı ı ve ço u asker olan katılımcılara tarafından bazı ilginç co rafi eserlerin yayınlandı nı da olumlu geli me olarak kaydetmek gerekir. Bu durum küreselle menin ölkemiz co rafya e itimine etkisinin zayıfta olsa Osmanlı devletinin son yıllarında ba ladı nı göstermektedir (Erinç, 1973: 5-6, Koçman: 1999: 5).

Osmanlı yüksek ö retim kurumları olan medreselerde co rafya e itim ve ö retiminin verildi i Özey (1996) tarafından belirtilmi tir. Özey'e göre Osmanlı Devleti bütün olumsuz siyasi ve ekonomik durumuna ra men co rafya e itim ve ö retimine gerekli önemi vermi ve co rafyanın yaygınla masına çalı ılmı tır. Ancak Erinç (1973) ve Koçman'ın (1999) çalı masına göre Osmanlıda verilen co rafya e itim ve ö retimi bilimsel altyapıdan yoksun istatistiki bilgileri ezberlemek ve yer adları ö renmek eklindedir.

Ancak her iki çalı madan anla ıldı ı gibi Osmanlı devletinde co rafya e itim ve ö retimi verilmekteydi. Özellikle co rafi ke iflerler ve sava larda co rafi bilginin önem kazanmaya ba laması co rafyanın önemini küresel ölçekte arttırmıştır. Bunun sonucunda Avrupa'da co rafya alanında önemli bilimsel geli meler meydana gelmi , bilimsel bilgiye verilen önem arttı ve buna ba lı olarak co rafyada önemli oranda geli me kaydederek bilimsel bir temele oturtulmu tur.

Bütün bu geli meler Osmanlı Devletinde 18. yüzyıldan ba layarak özellikle askeri liselerde co rafya e itim ve ö retiminin de er kazanmasına co rafi bilgi altyapısının olu masına ve co rafyanın geli imi ve yaygınla masına katkıda bulunmu tur.

Osmanlı Devletinde ilk üniversite (Darülfunun) açılması alt yapı çalı maları sürdürülürken halka açık olarak verilen konferanslarda fizik, kimya, astronomi bilimleri yanında co rafya bilimine de yer verildi i görölmektedir. Böylece Osmanlı Devleti ilk üniversitesi kurulu unda yer verilen bilim dalları arasında co rafyanın da bulunmu olması bugün ki co rafi altyapının olu masına katkıda bulunması açısından önemlidir.

Erdo an'a göre 1863 yılında fizik, kimya, astronomi, co rafya ve jeoloji gibi konularda halka açık olarak ba latılan konferanslarda ilk üniversitenin (Darülfunun) temelleri atılmı oldu ve 1869 Maarif-i Umumiyesi'nde bölümleri ve çalı ma ekli ortaya konmu olan Darülfunun 1870 yılında kendi binasında törenle açıldı. Ekim 1919 Nizamnamesi ile "ilmi muhtariyet"e kavu an Darülfununa 1924 yılında da "tüzel ki ilik" tanındı (Erdo an, 2004'ten akt. Sargın, 2007: 3).

Buna ra men Osmanlı Devletinde verilen co rafya e itim ve ö retiminin küresel geli melerden yeterince etkilenmedi i görölmektedir. Batı Avrupa ölkeleri co rafi bilgileri kullanıp yeni ke ifler yapıp zenginle irken Osmanlı Devleti elveri li co rafi konumunu iyi de erlendirememi tir. Bunun sonucunda batıda co rafi ke iflerle birlikte bilimsel ve teknolojik geli meler ya anmı , Rönesans ve reform hareketleri ba lamı , sanayi devrimi ile üretim-da itım ve tüketim ili kileri yeniden ekillenmi ken Osmanlı Devleti bütün bu geli melerin gerisinde kalmı ve dolayısıyla co rafya e itim ve ö retimi istenilen düzeye ula amamı tır.

Küresel ölçekte meydana gelen bu geli meler Osmanlı Yönetimi tarafından yeterince anla ılmadı ı için co rafya e itim ve ö retimi yukarıdaki alıntılardan da anla ılaca ı gibi dönemin yüksek ö retim e itim kurumlarında verilmesine ra men daha çok askeri bir disiplin olarak önem kazanmı tır. Çünkü ya anan sava ların genellikle yenilgi ile sonuçlanması co rafi bilginin önemini artırmı tır. Bunun sonucunda co rafya alanında önemli çalı malar yapanların genelde asker kökenli oldukları görölmektedir.

Sonuçta özellikle 1500'lü yıllardan itibaren co rafi bilgilerden faydalanılıp co rafi ke iflere giri lmesi, dünyanın bilinmeyen co rafi bölümlerine gidilmesi yeni bilimsel ve teknolojik geli meler sonucunda co rafyanın önem kazanarak geli mesi sa lanmı tır. Ancak Osmanlı devleti bütün bu geli melerin içinde yeterice yer almadı ı için co rafya e itim ve ö retimi ezber bilgi, yer adları bilmek, bazı istatistiki bilgileri ö retmek ekinde olmu tur. Fakat Osmanlı Devletinin sava larda önemli oranda toprak kaybetmesi co rafi bilginin önemini arttırmı bunun sonucunda askeri okullarda 19'uncu yüzyıldan itibaren co rafyanın vazgeçilmez dersler arasında yer aldı ı görölmektedir.

7.1.2. Modern Co rafyanın Öncüleri ve İlk Adımlar: 1915-1933

Bu dönemde batılılarla ma çalı malarının hız kazanmaya ba ladı ı aynı zamanda I. Dünya Sava ı, Kurtulu Sava ı, 1929 dünya ekonomik bunalımı gibi küresel ve ulusal geli melerin etkileri altında co rafya e itim ve ö retimi ekillenme çalı maları sürdürülmü tür.

1915 yılında stanbul'da Darülfünun kurulması ve Darülfünun edebiyat fakültesinde edebiyat, felsefe ve tarih birlikte co rafya bölümünün kurulması ülkemiz co rafya tarihi ve geli imi açısından dönüm noktalarından biridir. Ayrıca, kurulan co rafya bölümü akademisyen ihtiyacının bir bölümünün yabancı (Almanya ve Fransa gibi) ülkelerden kar ılanması ve yurtdı ına modern co rafyayı ö renmek için çe itli tarihlere co rafyacıların gönderilmesi küreselle menin co rafya e itim ve ö retimine etkisi açısından önemlidir.

“Türk co rafyasının evriminde önemli yeri olan bu safha, bizde modern bilimsel co rafyanın kurulması yolunda esaslı hazırlıkların yapıldı ı ve ilk adımların atıldı ı bir dönem olarak temayüz eder. Fakat dönemin ba langıcı olarak 1915 ve biti tarihi olarak 1933'ün seçilmesini gerektiren sebep, sözü geçen yıllarda stanbul Darülfünunu co rafya bölümünün köklü reorganizasyonlara u ramı olmasıdır. Bu bölümün Türkiye'de modern co rafyanın kurulu ve geli mesinde ba lıca rölü oynamak, uzun yıllar boyunca yegane co rafi ara tırma merkezi olmak ve yüzlerce co rafyacı yeti tirmek suretiyle iktisab eti i müstesne mevki dikkate alınacak olursa, bu tarihlendirmenin isabeti münaka a edilmeyecek bir ekilde ortaya çıkar (Erinç, 1973: 9).”

Bu dönemde, yukarıdaki paragrafta da belirtildi i gibi batı ülkelerinden akademisyenlerin davet edilmesi batı tarzı modern anlamda co rafya e itim ve ö retiminin ülkemizde verilmeye ba landı ını göstermektedir. Bu durum aynı zamanda küresel etkilerin ülkemiz co rafya e itimi üzerindeki etkisini göstermektedir. Çünkü gelen yabancı akademisyenler ülkemizde bilimsel co rafyanın temellerini atmı , önemli alansal çalı malar yapmı , deneyim ve bilgilerini ülkemiz co rafyacılarına aktararak modern co rafyanın ülkemizde geli imine katkıda bulunmu lardır.

“Modern co rafyanın öncüleri ve ilk adımlar” olarak tanımlanan bu dönemde, Türk co rafyası Batı ülkelerinin ara tırmaya dayanan bilimsel co rafyası ile sıkı teması olmu ve ça ın co rafyasından etkilenmi tir. Bu ba lamda Chaput, jeomorfoloji konusunda alan çalı malarını getirmi ve Türk co rafyacılarının yeti mesine yardımcı olmu tur. Öte yandan, . Hakkı Akyol, özellikle fiziki co rafya ve jeoloji ö retimine a ırlık kazandırmı tir. Buna kar ılıklı, Hamit Sadi Selen ve Macit Arda be eri co rafya alanında ö retim yapmı lardır. Ancak, adı geçen bu iki de erli bilim adamı dönemin sonuna do ru bölümden ayrılmı lardır (Koçman, 1999: 6).

Bütün bu gelişmeler sonucunda ülkemizde modern co rafyanın gelişimi konusunda özellikle Alman ve Fransız co rafyacılarının büyük etkilerinin olduğunu söyleyebiliriz. Böylece günümüze göre etkileri daha az olmasına rağmen küreselleşmenin Cumhuriyetin kurulmasından sonra önceki döneme göre co rafya eğitim ve öğretiminde daha fazla etkili olduğunu görülmektedir. Bu durum Cumhuriyet kurulduktan sonra eğitim ve öğretime verilen önemi de ortaya koyması açısından son derece önemlidir. Çünkü bütün olumsuzluklara rağmen bir çok alanda inkılaplar gerçekleştirilmiş ve ülkemizde modern kurumların kurulması için yurtdışına akademisyenlerin gönderilmesi yanında yurtdışından akademisyenlerin davet edilmesi eğitim ve öğretime verilen önemi açıkça ortaya koymaktadır. Bunun sonucunda ülkemizde modern anlamda co rafyanın temelleri atılmıştır.

7.1.3. Türk Co rafyasının Kuruluşu ve Örgütlenmesi: 1933-1941

1933-1941 yılları Türkiye’de modern anlamda co rafyanın kuruluşu için çalışmaların yoğunlaştığı yıllar olmuştur. Uluslararası düzeyde eğitim – öğretim yapan iki co rafya bölümünün kuruluşu ile ülkemizde modern anlamda co rafya biliminin gelişip yaygınlaşmasında etkili olmuştur. Yine bu dönemde I. Co rafya Kongresinin toplanması ve bu kongrede alınan kararlar co rafyanın co rafyacıları ve araştırmacılarının co rafyolojiye göre yapılmasında önem arz etmektedir. Ayrıca uluslararası kongre ve sempozyumlarda türk co rafyacılarının katılım sağlaması önem kazanmıştır. Bunun yanında yurtdışından ülkemiz co rafya bölümlerine akademisyenlerin davet edilmesi ve yurtdışına co rafyacıları bilgi ve becerilerini artırmak üzere co rafyacıların gönderilmesi gibi gelişmeler küreselleşmenin co rafya bölümlerimiz üzerindeki etkilerini göstermektedir.

Bu dönemde, 1933 yılında yapılan üniversite reformu ile İstanbul Darülfünun üniversitesine çevrilmiştir. 1935 yılında Ankara’da Dil Tarih ve Co rafya Fakültesinin kuruluşu ve co rafya bölümünün açılıp 1936 yılında faaliyete başlaması bu dönemdeki önemli gelişmelerdir (ekil 7.5).

Bu dönemin sonlarında I. Co rafya kongresinin toplanması ve bu kongrede alınan kararlar ayrı bir öneme sahiptir. Türk Co rafya Kurumunun kuruluşu, Türk Co rafya Dergisinin çıkarılması kararı, Türkiye Co rafyacı Bölgelerinin belirlenmesi kararı I. Co rafya kongresinin önemini arttırmaktadır. Bu kongre ile modern co rafya biliminin ülkemizde kuruluşu ve örgütlenmesi alanında önemli adımlar atılmıştır. Yine bu dönemde yurtdışından akademisyenlerin co rafya eğitim ve öğretiminde yer alması yanında yurtdışına co rafya alanında co rafyacıları bilgi ve becerilerini arttırmak üzere akademisyenler gönderilmesi, uluslararası

arası kongre ve sempozyumlara co rafyacılara i tirak etmesi küreselle menin co rafya e itim ve ö retimi üzerindeki etkileri arasında gösterilebilir (Erinç, 1973:17)

Öte yandan, 1933 üniversite reformu ile ça da e itime ba layan Ankara Üniversitesi'nin Dil ve Tarih Co rafya Fakültesi bünyesinde 1935 yılında Co rafya Bölümü kurulmu tur. Bu bölümün kurulu kadrosunda Almanya'dan davet edilen H. Louis (Müdür), stanbul Co rafya Bölümü'nden Cemal Arif Alagöz, Danyal Bediz, Re at zbirak ve Niyazi Çıtako lu ö retim üyesi olarak görev almı lardır. Türkiye'de bilimsel co rafya alanında ara tırma ve yayınlarla büyük hizmetler veren bu bölümde "Fiziki Co rafya ve Jeoloji, Be eri ve ktisadi Co rafya ve Ülkeler Co rafyası" olarak adlandırılan üç ayrı kürsüde co rafya e itim-ö retimi verilmi tir.

Bu dönemde yukarıdaki alıntıdan anla ıldı ı gibi ulusal ve uluslararası ili kilerin co rafya bilim dalının geli mesine katkısı somut bir ekilde ortadadır. Co rafya bölümleri geli iminde uluslararası ve özellikle Avrupa boyutu ile yakından ilgili oldu u görülmektedir. Akademik ve idari kadronun seçilmesinde Avrupa Ülkelerinde co rafya e itim ve ö retimi görmü ki ilere yer verilmesi bu durumu peki tirmektedir. Böylece bu dönem mevcut co rafya bölümleri altyapısı olu turulma çalı malarında uluslararası ili kilerin (siyasi ve ekonomik v.b.) etkili oldu u açık bir ekilde ortaya çıkmaktadır. Bilgi, akademisyen ve teknoloji transferi ile mevcut co rafi altyapı güçlendirilmeye çalı ılmı tır. Bunun sonucunda ülkemizde modern co rafyanın kurulması için gerekli altyapı imkanları ortaya çıkmı tır.

1933-1941 co rafya örgütlenmesinin sonunda 1941 yılında I. Co rafya kongresi gerçekleştirerek co rafya alanında ya anan sıkıntıların, eksikliklerin giderilmesine katkıda bulunulmu tur. Nitekim 1941'de toplanan I'inci co rafya kongresi sonucunda Türk co rafyacıları arasında koordinasyonu sa layacak Türk Co rafya Kurumu'nun olu turulması, yapılan bilimsel çalı maların yayınlanabilmesi için Türk co rafya Dergisinin yayın hayatına ba layabilmesi, co rafya terimleri listesinin hazırlanması ve Türkiye Co rafya Bölgelerinin belirlenmesi birinci co rafya kongresi ile alınmı olan kararlardır. Bu kararlar sonucunda 1942 yılında ülkemizde co rafyanın örgütlenmesi ve kurumsalla ması açısından önemli olan Türk Co rafya Kurumu kurulmu ve bilimsel co rafi ara tırma ve incelemelerin yayınlanabilmesini sa layan Türk Co rafya Dergisi yayın hayatına ba lamı tır.

7.1.4. Türk Co rafyasının Yükselişi: 1941-1981

1941-1981 yılları Türkiye üniversitelerinde co rafya eğitim ve öğretimünün yükselişi geçtiği yıllar olarak bilinmektedir. Yukarıda da belirtildiği gibi bu dönemin hemen başında 1941 yılında yapılan birinci co rafya kongresinde alınan kararlar gereği 1942 yılında Türk Co rafya Kurumu oluşturulmuş yine aynı yılda Türk Co rafya Dergisi faaliyete başlamıştır. Bu dönemde co rafya bölümleri ve co rafya dergileri sayısında da artış yaşanmıştır.

Bu dönemin başlıca özellikleri, Türk co rafyasında her bakımdan kendini gösteren ilerleme, gelişme ve yükseliştir. Bu dönemde, bir önceki dönemde var olan co rafya bölümlerine yenileri eklenmiştir. Yurt içinde ve yurtdışında yetiştirilen yeni akademisyenlerin co rafya bölümlerine katılmasıyla co rafya bölümlerimizin akademisyen sıkıntısı önemli ölçüde giderilmiş ve araştırma-inceleme faaliyetleri önemli ölçüde artmıştır.

Bunun yanında araştırma konuları o zamana kadar Türk co rafyacıları tarafından hemen hemen hiç ele alınmamış saha ve konuları da kapsamak üzere genişlemiş co rafya bölümlerinin bünyelerinde araştırma enstitüleri kurulmuş, bilimsel yayın organlarının sayısı artmıştır. Türk co rafyacıları yabancı dergilerde de yayınlara başlamış, milletlerarası toplantılarda ve kurumlarda söz sahibi olmuş, Türk co rafyasında kendine özgü karakter gittikçe daha kuvvetli ve daha hakim bir hal almış, kısacası Türk co rafyası uluslararası düzeyde, hatta bazı bakımlardan bu düzeyin de üstüne çıkmıştır (Erinç, 1973: 27, Koçman, 1999: 8).

Nitekim, bu durum 1960'lerden Avrupa Konseyinin Avrupa üniversitelerinde co rafya öğretimi ile ilgili olarak yaptırdığı mukayeseli bir incelemede de açıkça ifade edilmiş ve hatta Türk üniversitelerindeki co rafya öğretim ve araştırma sistemi, bütün Avrupa üniversiteleri için ideal bir örnek olarak nitelenmiştir. Gene bu gelişmenin tabii bir sonucu olarak bu dönemde bazı yabancı co rafya lisansiyelerinin doktora yapmak üzere İstanbul ve Ankara Co rafya bölümlerine kaydolduklarını ve bunlardan bazılarının başanlı tezler hazırlayarak tahsillerini tamamlayıp yurtlarına döndüklerini, bu suretle co rafya bölümlerimizin artık yurtdışında da co rafya bilimine katkıda bulunmaya başladıklarını kaydetmek gerekir (Erinç, 1973: 27-28)".

Bu dönemde var olan co rafya bölümlerinden başka yeni co rafya bölümleri açılmıştır. 1974 yılında Atatürk Üniversitesi Edebiyat Fakültesinde, 1979 tarihinde ise Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Fakültesinde co rafya bölümü kurulmuştur. Yeni kurulan bu iki co rafya bölümü ile Türkiye'de co rafya bölümlerinin sayısı dörde yükselmiştir (Tablo 7.12, Ekil 7.5).

1941-1981 co rafya açısından ulusal ve küresel ölçekte gelişmelerin etkili olduğu yıllar olmuştur. Böyle ki ulusal düzeyde yeni bölümler açılarak co rafya eğitim ve öğretimi yurt dışında yaygınlaştırılmaya çalışılmıştır. Bunun yanında daha önce var olan dergilere ek

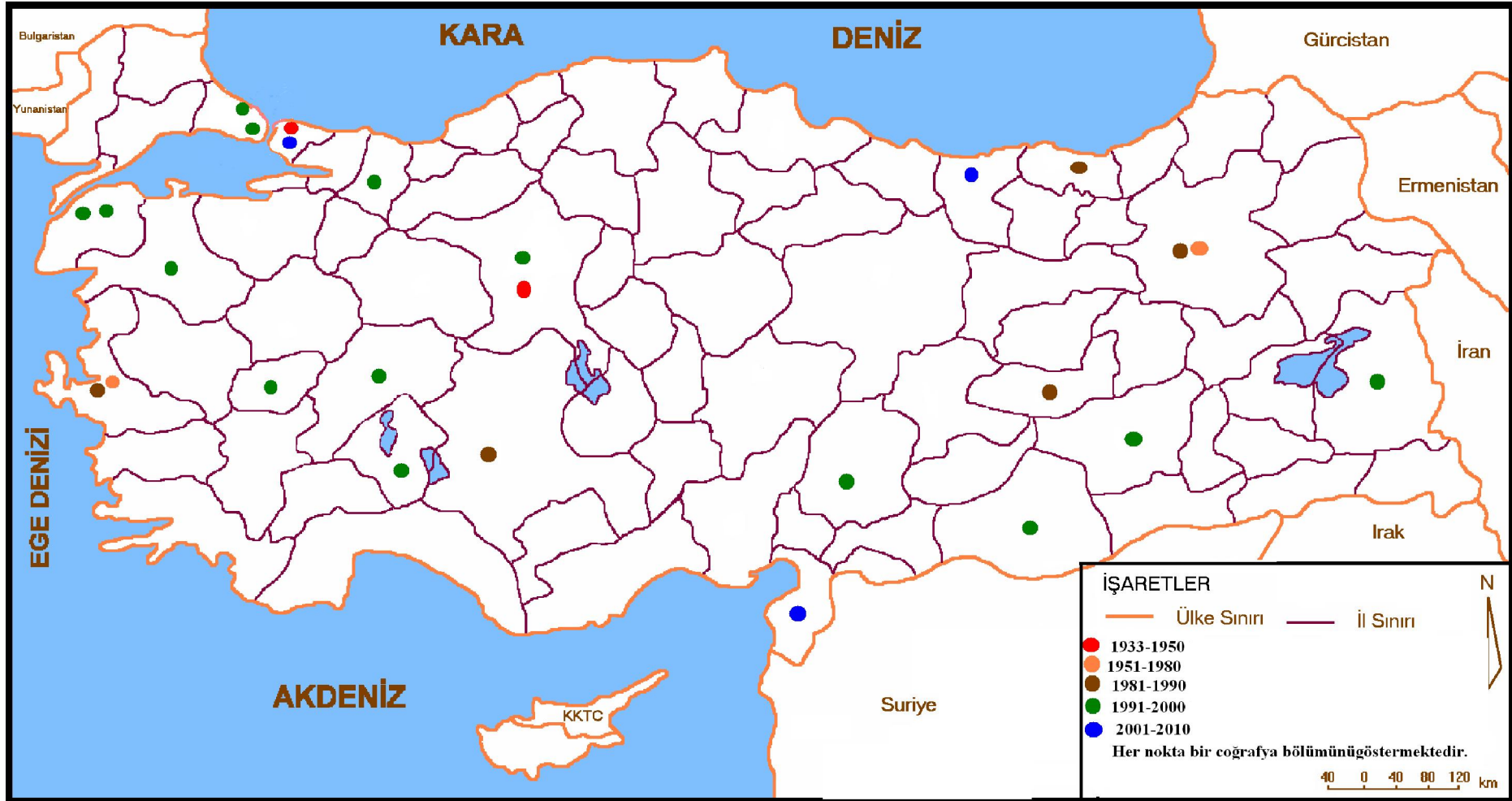
olarak yeni dergilerin yayın hayatına başlaması ulusal düzeyde co rafya biliminin gelişimi açısından önemlidir.

Bu dönemde küresel gelişmelerinde ülkemiz co rafya eğitimi ve öğretimi gelişimi üzerinde etkili olduğu görülmektedir. Özellikle bölümlerin akademisyen ihtiyaçlarının giderilmesi için hem yurtdışından akademisyenler davet edilmiş hem de yurtdışına co rafya bilgi ve becerisini arttırmak için akademisyen gönderilmesi küreselleşmenin etkilerini göstermektedir.

7.1.5. Türk Co rafyasının Yaygınlaşması ve Nitelikte Kayıplar: 1981'den Günümüze

1981 yılında YÖK'ün kurulması ile ülkemizde yüksek öğretim alanında yeni bir döneme girilmiştir. 1981 yılında 2547 sayılı yasa ile bütün yüksek öğretim kurumları YÖK çatısı altında toplanarak yüksek öğretimde yeniden yapılanma sürecine girilmiştir. Akademiler üniversitelere, eğitim enstitüleri eğitim fakültelerine dönüştürülmüştür. Yeni üniversiteler de kurularak yüksek öğretim yaygınlaştırılmaya çalışılmıştır. Bu bağlamda yeni co rafya bölümlerinin açılması ve co rafya eğitimi ve öğretiminin yaygınlaştırılmaya çalışıldığı görülmektedir. Bu süreçte yeni co rafya araştırma ve inceleme dergilerinin de yayın hayatına başlaması görülmektedir.

Tablo 7.12'den de anlaşılacağı gibi 1981 yılına kadar Türkiye'de sadece dört co rafya bölümü bulunurken 1982'den itibaren yeni bölümlerin açılmasıyla bu sayı günümüzde 26'ya ulaşmıştır. 1982 yılında Atatürk Üniversitesi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Selçuk Üniversiteleri eğitim fakültelerine bağlı co rafya öğretmenliği bölümlerinin açılması ile daha önce dört olan co rafya bölüm sayısı sekize ulaşmıştır (ekil 7.5).

ekil 7.5: Kuruluş yıllarına göre coğrafya bölümlerinin Türkiye’de dağılımı (Örnek alınımı yapan bölümler esas alınmıştır)

1990 yılına kadar yeni bölüm açılmamıştır. 1990 yılında Fırat Üniversitesi Fen-Edebiyat fakültesine bağımlı coğrafya bölümünün açılması ve 1991 yılında Dicle Üniversitesi Edebiyat Fakültesine bağımlı coğrafya öğretmenliği bölümünün açılması ile coğrafya bölümleri sayısı 10'a yükselmiştir (Tablo 7.12, ekil 7.5).

1993'te dört yeni coğrafya bölümü açılmıştır. Gazi Üniversitesi Edebiyat Fakültesine bağımlı coğrafya öğretmenliği bölümü, Harran Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi, K. Maraş İktisadi İdari Bilimler Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi ve Yüzüncü Yıl Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesine bağımlı coğrafya bölümlerinin açılmasıyla Türkiye'de üniversitelerde coğrafya bölümü sayısı 14'eye ulaşmıştır (Tablo 7.12, ekil 7.5).

1994 yılında yeni dört coğrafya bölümünün açılması ile coğrafya bölümü sayısı 18 olmuştur. Açılan bu yeni bölümler şunlardır: Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Edebiyat Fakültesi ve Marmara Üniversitesi Edebiyat Fakültesine bağımlı coğrafya öğretmenlikleri bölümleri ile Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi ile Süleyman Demirel Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesine bağımlı coğrafya bölümleridir (Tablo 7.12, ekil 7.5).

1996 yılında Afyon Kocatepe Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi ile Fatih Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesine bağımlı coğrafya bölümlerinin sayısı yirmiye ulaşmıştır. 1999 yılında iki yeni coğrafya bölümü daha açılarak bölüm sayısı 22'ye ulaşmıştır (Tablo 7.11). Bunlar Sakarya ve Uludağ Üniversiteleri Fen-Edebiyat Fakültelerine bağımlı coğrafya bölümleridir (Tablo 7.12, ekil 7.5).

2000 yılında Balıkesir Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesine bağımlı bir coğrafya bölümü, 2001 yılında Marmara Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü, 2008 yılında ise Giresun Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesine bağımlı bir coğrafya bölümü, 2009 yılında ise Mustafa Kemal Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi'ne bağımlı bir coğrafya bölümü açılarak var olan bölüm sayısı yirmi yediye ulaşmıştır (Tablo 7.12, ekil 7.5).

ekil 7.6 : ÖSYM 2009'a göre coğrafya öğretmenlikleri, coğrafya bölümleri ve ikinci öğretim veren coğrafya bölümlerinin Türkiye genelinde dağılımı.

1981 yılında YÖK'ün kurulmasıyla yüksek ö retim sistemimizde köklü de i iklikler yapılmı tır. Buna göre e itim enstitüleri e itim fakültelerine çevrilmi tir. YÖK kararıyla e itim yüksek okulları ve yüksek ö retmen okulları da dört yıllık daha sonrada be yıllık e itim fakültelerine dönü türülmü tür. E itim fakültelerinde orta ö retim sosyal alanlar e itimi bölümü Co rafya E itimi Anabilim Dalı, Tarih E itimi Anabilim Dalı ve Türk Dili ve Edebiyatı E itimi Anabilim Dalı ekinde yeniden yapılandırılmı tır. Ayrıca, günümüzde e itim fakültelerinin Sınıf Ö retmenli i E itim Anabilim Dalı, Sosyal Bilgiler E itimi Anabilim Dalı programlarında da co rafya ö retimine yer verilmektedir.

Böylece Türkiye'de co rafya ö retimi yaygınla tırılmı ve akademik kadroların geni letilmesi yoluna gidilmi tir. YÖK uygulamaları ile ülke sa tında yaygınla tırılan co rafya e itim-ö retimi, E itim Enstitüsü ve E itim Yüksek Okullarının fakülteye dönü türülmesi ve ba ımsız co rafya bölümlerinin olu turulması co rafya alanında ara tırma faaliyetlerini arttırmı ve özellikle yerel ara tırmaların kolaylıkla yapılabilmesine göreceli olanaklar sa lanmı tır. Burada belirtelim ki, bu iyi niyetli giri imler istenildi i ölçüde ve düzeyde yürütülemedi tir (Koçman,1999: 8).

Co rafya bölümlerinin 1982 yılından itibaren yurt çapında yaygınla maya ba ladı ı görülmektedir. Özellikle 1990-1999 yılları arasında bölüm sayısında daha önceki yıllara göre kıyaslanmayacak ölçüde sayısal bir artı m oldu u görülmektedir. 1990 yılına kadar sekiz olan co rafya bölüm sayısı 1990-1999 yılları arasında yeni on dört bölümüm açılmasıyla yirmi ikiye ula mı tır. Bu durum 1981 yılında YÖK'ün kurulmasıyla yurt genelinde yüksek ö retim kurumlarının yaygınla tırılması politikasıyla yakından ilgilidir. Yurt genelinde yüksek ö retim kurumlarının yaygınla tırılmasıyla co rafya bölümleri sayısal olarak büyük artı göstermi tir.

Bunun yanında küresel düzeyde meydana gelen geli melerinde etkisi ile de Türkiye'de ilk kez bir özel üniversiteye ba lı co rafya bölümü açılmı tır. Yukarda da belirtildi i gibi 1996 yılında vakıf üniversitesi olan Fatih Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesinde co rafya bölümü açılmı tır. Bu geli me küreselle menin Türkiye üniversitelerinde co rafya e itimi üzerindeki etkisini daha belirgin hale getirmektedir. Böylece ülkemizde co rafyanın geli iminde devlet üniversiteleri yanında özel üniversitelerinde devreye girmesi co rafya biliminin geli mesine katkıda bulunacaktır (Tablo 7.11).

Küresel geli melerin etkisi ile bazı co rafya bölümleride var olan imkanlarını kullanarak ikinci ö retim sistemine geçmi lerdir. Toplam dokuz co rafya bölümü ikinci ö retim programını sürdürmektedir. Bunlar: Atatürk üniversitesi Edebiyat fakültesi, Afyon Kocatepe, Balıkesir, Harran, K. Mara Sütçü mam ve U ak üniversiteleri Fen-Edebiyat Fakültesi, Samsun Ondokuz Mayıs ve Hatay Mustafa Kemal Pa a üniversiteleri Fen-Edebiyat Fakülteleri Co rafya Bölümleridir (Tablo 7.11, ekil 7.6).

Yukarıdaki alıntıdan anlaşıldığı gibi coğrafya bölümlerinin sayısal olarak artırılması coğrafya biliminin gelişmesine katkıda bulunmasına rağmen yeni açılan coğrafya bölümlerindeki altyapı ve akademisyen eksiklikleri coğrafya eğitimini ve öğretiminde niteliksel kayıplara neden olmaktadır. Başta yetmiş akademisyen yetersizliği yanında var olan akademisyenler üzerindeki zaman-mekan ve öğrenci sayısından kaynaklanan artı nedeniyle önemli sorunlar yaşanmaktadır. Bu durum daha sonraki bölümlerde ayrıca vurgulanacaktır.

Ayrıca, Adıyaman, Mehmet Akif Ersoy, Karabük Üniversiteleri Fen-Edebiyat fakülteleri ile Balıkesir ve Muğla Üniversiteleri Eğitim Fakülteleri bünyelerinde akademik kadro olmasına rağmen öğrenci almaya coğrafya bölümleri de bulunmaktadır (ekil 7.6).

Sonuçta Türkiye’de coğrafya eğitimi ve öğretiminin gelişip yaygınlaşması 1950’li yıllardan sonraya denk gelmektedir. Özellikle 1980’den günümüze kadar gerek ulusal gerek küresel düzeyde meydana gelen gelişmeler coğrafya bölümlerinin ülkemizde yaygınlaşması ve gelişmesine katkıda bulunmuştur.

Sıra	Bölümler	
1.	Afyon Kocatepe Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü	kinci öğretim var
2.	Ankara Üniversitesi DTCF Coğrafya Bölümü	
3.	Atatürk Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü	kinci öğretim var
4.	Atatürk Üniversitesi Eğitim Fakültesi Coğrafya Eğitimi	
5.	Balıkesir Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü	kinci öğretim var
6.	Çanakkale 18 Mart Üniversitesi Eğitim Fakültesi Coğrafya Eğitimi	
7.	Çanakkale 18 Mart Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü	
8.	Dicle Üniversitesi Eğitim Fakültesi Coğrafya Eğitimi	
9.	Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Coğrafya Eğitimi	
10.	Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü	
11.	Fatih Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü	
12.	Fırat Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü	kinci öğretim var
13.	Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Coğrafya Eğitimi	
14.	Giresun Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü	
15.	Harran Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü	kinci öğretim var
16.	İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü	
17.	K. Maraş Sütçü İmam Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü	kinci öğretim var
18.	Karadeniz Teknik Üniversitesi Eğitim Fakültesi Coğrafya Eğitimi	
19.	Marmara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Coğrafya Eğitimi	
20.	Marmara Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü	
21.	Mustafa Kemal Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü	kinci öğretim var
22.	19 Mayıs Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü	kinci öğretim var
23.	Sakarya Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü	
24.	Selçuk Üniversitesi Eğitim Fakültesi Coğrafya Eğitimi	
25.	Süleyman Demirel Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü	
26.	Uludağ Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü	kinci öğretim var
27.	Yüzüncü Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü	

Tablo 7.11: 2009 ÖSYS Yüksek Öğretim Programları ve Kontenjanları Kılavuzuna Göre Coğrafya Bölümü ve Coğrafya Öğretimli Bölümleri ile İkinci Öğretim Veren Coğrafya Bölümlerinin Üniversite ve Fakültelere Göre Dağılımı (öğrenci almıyıp alan bölümler esas alınmıştır).

<http://212.175.138.10/osyspuanlari/2009%20ÖSYS%20EN%20KÜÇÜK%20VE%20EN%20BÜYÜK%20PUANLAR%20TABLO4.pdf> erişim 31.08.09.

Sıra	Üniversite	Kurulu Tarihi
1.	İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü	1915
2.	Ankara Üniversitesi DTCF Coğrafya Bölümü	1935
3.	Atatürk Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü	1974
4.	Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü	1979
5.	1. Atatürk Üniversitesi Eitim Fakültesi Coğrafya Öğretmenliği Bölümü	1982
6.	2. Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eitim Fakültesi Coğrafya Öğretmenliği Bölümü	1982
7.	3. Karadeniz Teknik Üniversitesi Eitim Fakültesi Coğrafya Öğretmenliği Bölümü	1982
8.	4. Selçuk Üniversitesi Eitim Fakültesi Coğrafya Öğretmenliği Bölümü	1982
9.	Fırat Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü	1990
10.	Dicle Üniversitesi Eitim Fakültesi Coğrafya Öğretmenliği Bölümü	1991
11.	1. Gazi Üniversitesi Eitim Fakültesi Coğrafya Öğretmenliği Bölümü	1993
12.	2. Harran Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü	1993
13.	3. K. Maraş Sütçü İmam Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü	1993
14.	4. Yüzüncü Yıl Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü	1993
15.	1. Çanakkale 18 Mart Eitim Fakültesi Coğrafya Öğretmenliği Bölümü	1994
16.	2. Çanakkale 18 Mart Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü	1994
17.	3. Marmara Eitim Fakültesi Coğrafya Öğretmenliği Bölümü	1994
18.	4. Süleyman Demirel Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü	1994
19.	1. Afyon Kocatepe Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü	1996
20.	2. Fatih Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü	1996
21.	1. Sakarya Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü	1999
22.	2. Uşak Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü	1999
23.	Balıkesir Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü	2000
24.	Giresun Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü	2008
25.	Marmara Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü	2001
26.	Ondokuz Mayıs Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü	
27.	Mustafa Kemal Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü	2008

Tablo 7.12: Kuruluş Tarihinin Göre Türkiye Üniversitelerinde Coğrafya Bölümleri (öğrenci alan coğrafya bölümleri esas alınmıştır)

Kaynak http://www.yok.gov.tr/content/view/527/222/lang,tr_TR/ erişim 11.04.09 ve Özey 1998

7.2. Küresellemenin Coğrafya Bölümleri Yapısı Üzerindeki Etkileri

Ülkemiz yüksek öğretim sistemi son yıllarda hızlı bir genişleme ve yapısal değişim sürecine girmiş bulunmaktadır. 1981 yılında sadece 19 üniversite bulunurken 1982 yılında bu rakam 27'ye ulaşmıştır. 1992'de büyük bir sıçrama göstererek yeni kurulan üniversitelerle üniversite sayısı 51'e ulaşmıştır. 2006'da kurulan yeni 15 üniversite ile bu sayı 68'i bulmuştur. 2007'de 16 ve 2008'de ise 10 yeni üniversite kurularak devlet üniversitesi sayısı 94 olmuştur (ekil 6.3).

Devlet üniversitelerinde görülen bu gelişme küresel gelişmelerin etkisiyle değerlendirilen politikaların sonucu 1984 yılında ilk vakıf üniversitesi açılması daha sonraları 1990'lı yıllar boyunca yoğun bir şekilde vakıf üniversitelerinin kuruluşu ile devam etmiştir. 1992 yılında 1, 1994 yılında 1, 1996 yılında 5, 1997 yılında 8, 1998 yılında 2, 1999 yılında 2, 2001 yılında 3, 2007 yılında 6 yeni vakıf üniversitesi kurularak Türkiye'deki üniversite sayısı 130'ü bulmuştur (ekil 6.4).

Özellikle 1980'li yıllardan itibaren uluslararası alanda uygulanan neo-liberal politikalar ve 1989 yılında Berlin duvarının yıkılması ve akabinde SSCB'nin çökmesi ile soğuk savaşın sona ermesi son yıllarda meydana gelen önemli küresel gelişmelerdir. Bu gelişmelerin etkisi ile ülkemizde de neo-liberal politikalar uygulama çabaları başlamış ve bütün sektörlerde olduğu gibi eğitim sektöründe bu politikalar uygulama alanı bulmuş ve yeni kurulan devlet üniversiteleri yanında özellikle 1990'lı yıllarda çok sayıda vakıf üniversitesi kurularak yüksek öğretim alanında devlet tekeline son verilmiştir. Böylece yüksek öğretim alanında hem nitelik hem de niceliksel değişimler başlamıştır. Coğrafya alanında bunun en önemli örneği ise 1996 yılında bir vakıf üniversitesinde kurulan coğrafya bölümüdür.

Türkiye'de ilk öğretim yeniden yapılandırılması ve toplumun ihtiyaçlarına cevap verebilecek hale getirilmesine yönelik çabalar sonucunda 1997-1998 eğitim öğretim yılından itibaren ilk öğretimde sekiz yıllık zorunlu temel eğitime geçilmesi coğrafya eğitimi ve öğretim üzerinde de etkili olmuştur. Bu yeniden yapılandırma sürecinde küresel boyutta ilk öğretim süresinin genellikle sekiz yıl olması ancak ülkemizde beş yıl olması yanında diğer dinamikler etkili olmuştur. Bu gelişmeler sonucunda üniversiteler ilköğretimdeki ihtiyacı karşılayacak şekilde eğitim fakültelerinde yeniden yapılanarak sosyal bilgiler öğretmenliği bölümleri açılmaya başlamıştır.

7.2.1. Eğitim Yapısı Fakülteler ve Bölümler

Yukarıdaki kısa açıklamalardan da anlaşıldığı gibi ülkemizde şu an devlet ve vakıf üniversitesi olmak üzere toplam 130 üniversite bulunmaktadır. Coğrafya lisans eğitimi öğretim faaliyetleri bu üniversitelerimizin Edebiyat Fakülteleri, Fen-Edebiyat Fakülteleri, Dil, Tarih Coğrafya Fakültesi ile Eğitim Fakülteleri bünyesinde sürdürülmektedir. Coğrafya lisansüstü eğitimi ise üniversitelerin sosyal bilimler enstitüleri ile eğitim bilimleri enstitülerinde devam edilmektedir.

Mevcut üniversitelerimizin bünyesinde 389 enstitü, 765 fakülte, 282 yüksekokul ve 648 meslek yüksek okulu bulunmaktadır (Tablo 7.13).

Enstitülerin 8'i eğitim bilimleri, 122'si ise sosyal bilimler enstitülerinden oluşmaktadır. Eğitim bilimleri enstitülerinin %37,5'inde (3), sosyal bilimler enstitülerinin %17,1'inde (21) coğrafya lisansüstü eğitimi faaliyetleri sürdürülmektedir (Tablo 7.13).

765 toplam fakülte içinde 111 fen-edebiyat, 70 eğitim fakültesi, 3 edebiyat fakültesi, 1 Dil, Tarih ve Coğrafya fakültesi bulunmaktadır. Fen –edebiyat fakültelerinin %71,18'i (79) devlet üniversiteleri, %28,82'si (32) vakıf üniversiteleri bünyesinde, edebiyat fakülteleri ile DTCF fakültesi devlet üniversiteleri kapsamında bulunmaktadır. Toplam 26 coğrafya

bölümünün %57,70'i (15) fen-edebiyat fakültelerinde, %30,76'sı (8) e itim fakülteleri, %7,70'i (2) edebiyat fakültesi, %3,84'ü (1) DTCF bünyesinde bulunmaktadır (Tablo 7.14, ekil 7.8).

Ayrıca sosyal bilgiler ö retmenli i ile sınıf ö retmenli i bölümlerinde de co rafya dersleri e itim ö retim müfredatında yer almaktadır. Ülkemiz üniversiteleri e itim fakülteleri bünyesinde toplam kırk üç (43) sosyal bilgiler ö retmenli i ve 60 sınıf ö retmenli i bölümü bulunmaktadır. kinci ö retim programlarıyla birlikte bu sayı sosyal bilgiler ö retmenli inde 64'e, sınıf ö retmenli i bölümlerinde ise 101'e ula maktadır (Tablo 7.14).

Devlet Üniversitesi Toplam	Meslek Yüksek Ok Sayı %		Yüksek Okul Sayı %		Fakülte Sayı %		Enstitü Sayı %	
	615	% 94,90	244	% 86,52	603	% 78,82	301	% 77,38
Vakıf Üniversitesi Toplam	33	% 5,10	38	% 13,48	162	% 21,18	88	% 22,62
Genel Toplam	648	% 100	282	% 100	765	% 100	389	% 100

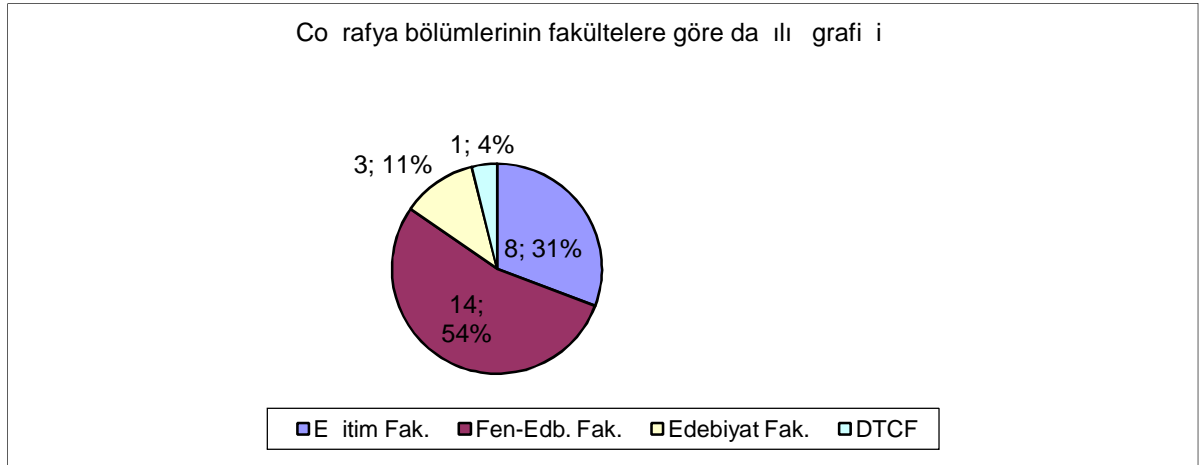
Tablo 7.13: Meslek yüksek okulu, yüksek okul, fakülte ve enstitülerin devlet ve vakıf üniversitelerine göre dağılımı. Kaynak: <http://www.yok.gov.tr/istatistikler/istatistikler.htm> erişim 21.03.09

Devlet Üniversitesi Toplam	Fen-Edb. Fak		E itim Fak.		Edebiyat fak		DTCF		E t. bil. Enst.		Sos. enst.	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
79	71,18	64	91,42	3	100	1	100	5	62,5	90	73,77	
Vakıf Üniversitesi Toplam	32	28,82	6	8,58					3	37,5	32	26,23
Genel Toplam	111	100	70	100	3	100	1	100	8	100	122	100
Co rafya bölümlerinin dağılımı	15	13,51	8	11,43	2	66,67	1	100	3	37,5	21	17,21
Sos. Bil. Ö r			43	61,43								
Sınıf ö rt.			60	85,71								
Toplam co böl. Sayısı (fen-edb. Fak.	15	57,70										
Toplam co . Ö retmenli i	8	30,76										
Edebiyat fak co . Böl	2	7,70										
DTCF co bl	1	3,84										
Toplam	26	100,00										

Tablo 7.14: Co rafya bölümlerinin fen-edebiyat, e itim fakültesi, DTCF, e itim bilimleri ve sosyal bilimler enstitülerine göre dağılımı

Ülkemizde co rafya e itim ve ö retimi fakülte ve bölümler itibari ile gelişiminde küreselleşme ve ulusal dinamiklerin rol oynadığı görülmektedir. Özellikle, küresel düzeyde serbest piyasa ekonomisine geçişten sonra izlenen politikalar ile eğitim sektörü küresel gelişmelerden en çok etkilenen sektörler arasında yer almaya başlamıştır. İzlenen ekonomik politikaların etkisiyle ikinci eğitim programlarının yoğun bir şekilde 1990'lı yıllardan sonra kurulduğunu görülmektedir.

Co rafya eğitim öğretim faaliyetlerinin büyük oranda Fen-Edebiyat fakülteleri kapsamında yapıldığı görülmektedir. Bunun yanında eğitim fakültelerinin de önemli paya sahip olduğunu görülmektedir. Hem co rafya öğretmenliği hemde sosyal bilgiler ve sınıf öğretmenliği bölümleri eğitim fakülteleri bünyesinde bulunmaktadır. Co rafya bölümlerinin dağılımı açısından bakıldığında Edebiyat fakülteleri ile DTCF fakültelerinde sayısal olarak daha az co rafya bölümünün bulunduğu görülmektedir (Tablo 7.11,12,13 ve ekil 7.6,7).

ekil 7.7: 2009 ÖSYS Yüksek Öğretim Programları ve Kontenjanları Kılavuzuna Göre Co rafya Bölümü ve Co rafya Öğretmenliği bölümlerinin fakültele göre dağılımı grafiği.

Co rafyanın bu ikili yapısını en iyi gösteren örneklerden biri, birçok ülkede (ABD ve İngiltere gibi) co rafya bölümlerinin bazı üniversitelerde sosyal bilimler veya edebiyat fakülteleri (College/Faculty of Social Science, College/Faculty of Liberal Arts, College/Faculty of Arts yada Faculty of Letters) içerisinde yer alırken, bazı üniversitelerde fen fakültesi (College/Faculty of Science) bazen ve daha nadir şekilde her ikisinin birlikte olduğu fakülteler bünyesinde (College of Arts and Science gibi) ya da çevre ve yer bilimleri fakülteleri (College of Environments and Earth Science, College of Earth and Mineral Science) gibi tamamen farklı bir fakülte içerisinde yer alabilmesidir. Hatta Avustralya ve Yeni Zelanda gibi bazı Anglo-Sakson ülkelerinde genç kuşak co rafyacılarının düşüncelerini yansıtmak üzere fiziki ve beşeri co rafyanın iki ayrı bölüm şeklinde iki ayrı fakülte bünyesinde oluşturulduğunu üniversitelere de sıkça rastlanmaktadır. Keza benzer durumlara

skandinav ve Do u Avrupa ülkelerinde de rastlanmaktadır. Nihayet ülkemizde de aynı e ilimin 1930'lardaki Üniversite Reformu sırasında gündeme geldi i, hatta Reform Komisyonu'nun co rafyayı önce ikiye ayırarak fiziki co rafyayı fen fakültesine, be eri co rafyayı edebiyat fakültesine ba lamayı dü ündü ü, ancak son anda bu uygulamadan vazgeçilerek co rafyanın eskiden oldu u gibi edebiyat fakültesi içinde kaldı ı görülmektedir (Akyol, 1943c: 274 ve Johnston, 1994: 312'den akt.Yavan, 2005: 38, Erinç, 1973:19).

Türkiye'de co rafya bölümleri içindeki anabilim dallarının olu turulması bölümden bölüme de i mekle birlikte genellikle ülke gereksinimleri ve küresel geli melerin etkileri dikkate alınmadan yapılmı oldu u görülmektedir. Co rafya genelde fiziki co rafya ve be eri - ekonomik co rafya anabilim dallarına ayrılmaktadır. Geli mi ülke co rafya bölümlerinde de bu durum görülmektedir. Ancak küresel geli meler ve ülke gereksinimlerine göre yeni anabilim dalları açılabilmekte ve ders programları da bu e kilde hazırlanmaktadır. Türkiye'de de bazı co rafya bölümlerinde fiziki ve be eri-ekonomik co rafya anabilim dallarına ek olarak yeni anabilim dallarının olu turuldu u görülmektedir. Örne in, Ankara Üniversitesi DTCF Co rafya Bölümü, Atatürk ve stanbul Üniversiteleri Edebiyat Fakültesi Co rafya Bölümü, Fırat Üniversitesi nsani ve Sosyal Bilimler Fakültesi, Balıkesir, Giresun, K.Mara Sütçü mam, Marmara ve Süleyman Demirel Üniversiteleri Fen-Edebiyat Fakültesi Co rafya Bölümlerinde co rafya; Fiziki co rafya anabilim dalı, Be eri ve ktisadi co rafya anabilim dalı, Türkiye co rafyası anabilim dalı ve Bölgesel co rafya anabilim dalı e klinde yapılandırılmı tır.

Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Co rafya Bölümü, Çanakkale 18 Mart, Sakarya ve U ak Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Co rafya Bölümlerinde ise Fiziki co rafya anabilim dalı, Be eri ve ktisadi co rafya anabilim dalı biçiminde anabilim dallarına ayrılmı tır.

Geli mi batılı ülkelerde co rafya bölümleri içindeki anabilim dallarının olu turulması, bilimsel geli meler çerçevesinde ve o ülkenin gereksinimleri do rultusunda olmaktadır. Örne in ngiltere'de bazı üniversitelerde Çevre Sorunları Co rafyası Anabilim Dalı kurulmu tur. Bu yapılırken co rafya ya yeni bir bölümün eklendi i iddiasıyla ortaya çıkılmamı , güncel sorunlara co rafi çözüm bulma yolunda co rafi çalı malara yen bir bakı açısı kazandırılmı tır (ahin, 2001: 41).

Co rafya alanında lisansüstü e itim sosyal bilimler enstitüleri ile e itim bilimleri enstitülerinde yapılmaktadır. Co rafya lisansüstü e itiminde a ırlı ın sosyal bilimler enstitülerinde oldu u görülmektedir.

Bölgümlere göre e itim sürelerine bakıldı ında Fen-Edebiyat, Edebiyat, DTCF fakültelerinde co rafya bölümlerinin e itim sürelerinin dört yıl oldu u görülmektedir. 1998 yılına kadar e itim fakültesi bünyesinde bulunan co rafya ö retmenli i bölümlerinin e itim süreleri de dört yıl idi. Ancak, hazırlıkları 1996 yılında ba layan ve 1998 yılında sonuçlandırılarak uygulamaya konan 'Hizmet Öncesi Ö retmen htıyacının Yeniden yapılandırılması' kapsamında e itim fakülteleri ö retmen yeti tirme programları yeniden düzenlenmi tir. 1998 den itibaren YÖK, MEB, ve Dünya Bankasının i birli i ile e itim fakülteleri yeniden yapılandırıldı ve lisans e itim süreleri be yıla çıkarıldı. Böylece co rafya ö retmenliklerinin e itim süreleri de be yıla çıkmı oldu (ekil 7.6).

Yeniden yapılandırma ile e itim fakültelerinde ilkö retimin II. kademesine ö retmen yeti tiren bölüm ve programlar açıldı , ortaö retim alan ö rencilerinin ö retmenlik formasyonu ve alan bilgisi yönünden daha donanımlı hale gelmeleri için "Tezsiz Yüksek Lisans" programları ba latıldı , uygulama okulları ve Milli E itim Bakanlı ı ile ilgili ilikiler artırıldı , ö retmenlik formasyonu dersleri yeniden düzenlenmi ve e itim fakültelerinde akreditasyon çalı maları ba latıldı tır. Tüm bu giri imlerin temel amacı ülkenin ihtiyaçlarına cevap verecek daha nitelikli ö retmenler yeti tirmektir (Kızılçao lu, 2005: 134).

Sonuçta fakülte ve bölümlerin yapısı açısından bakıldı ında co rafya e itim ve ö retim faaliyetlerinin ülkemizde önemli oranda Fen-Edebiyat fakülteleri ile e itim fakültelerinde, lisansüstü e itimin ise özellikle sosyal bilimler enstitülerinde yo unla tı ı görülmektedir. Bunun yanında 1998 yılında YÖK, MEB ve Dünya Bankası i birli i ile e itim fakültelerinin yeniden yapılandırılması ve lisans e itim-ö retim süresinin be yıla çıkarılması küreselle me etkisini boyutunu göstermektedir.

7.3. Küreselle menin Ders Programları ve Ders çerikleri Üzerindeki Etkileri

Küreselle menin ders programları üzerindeki etkileri açısından bakıldı ında ülkemizde olu turulan co rafya ders programlarının Tyler modeline uygunluk gösterdi i görülmektedir.

Tyler modelinde e itim ö retim faaliyetleri genelden özele, yasalardan olaylara do ru olan tümdengelim metodunu önermektedir. Bu ö retim modelinde ders konuları bilinenden bilinmeyene, kolaydan zora, somuttan soyuta, genelden özele ve basitten karma ıklı a do ru sıralanır.

Ülkemiz co rafya ders programları incelendi inde Tyler modelinin etkisi açık olarak görülmektedir. Ülkemiz co rafya ders programları ve konuların Tyler modeline uygun bir ekilde tümdengelim metoduna uygun olarak bilinenden bilinmeyene, kolaydan zora, somuttan soyuta, genelden özele ve basitten karma ıklı a do ru düzenlendi i görülmektedir. Bu durum daha önce belirtti imiz bazı ülkelerin izlemi oldu u co rafya lisans ders programı

ile uyuşmaktadır. Yani co rafa ders programlarının olu turulmasında küresel bir uyumun oldu u söylenebilir.

Ülkemiz co rafa lisans programları incelendi inde birinci yıldan son yıla kadar verilen konuların tündengelim metoduna uygun olarak .düzenlendi i görülmektedir. Örne in birinci yılda Jeomorfolojinin lkeleri, Klimatoloji-I, Nüfus Co rafyası-I, Genel Co rafa, Genel Fiziki Co rafa, Genel Be eri ve Ekonomik Co rafa gibi derslerin verildi i, verilen bu temel üzerinde di er yıllara ait derslerin in a edildi i görülmektedir (EK 36,37,38).

Konunun daha iyi anla ılması açısından Ege üniversitesi Edebiyat Fakültesi Co rafa Bölümü Lisans Programı, Dokuz Eylül Üniversitesi Buca E itim Fakültesi Co rafa E itimi Anabilim dalı ile Ankara Üniversitesi DTCF Co rafa Bölümü lisans programları incelenmi tir (EK 36,37,38).

Ankara Üniversitesi DTCF Co rafa Bölümü lisans programı düzenlemesi Avrupa Birli i ülkelerine uyumlu bir ekilde Avrupa Kredi Transfer Sistemi (AKTS)- European Credit Transfer System'ine (ECTS) sistemine uygun olarak yapılmı olması küresellemenin ülkemiz üniversitelerindeki co rafa bölümleri üzerindeki etkilerine örnektir (EK 38). Bu sistem ö rencilerin kendi ülkeleri dındaki ö retim kurumlarında belli bir süre e itim görmelerine olanak sa layan bir notlandırma sistemidir. Ülkemizdeki 26 co rafa bölümlerinden dokuzu lisans e itim programlarında ECTS uygulamasına yer vermektedir. Bu bölümler Tablo 7.15'te ve ekil 7.8'de gösterilmi tir.

Sıra	Bölümler	ECTS (AKTS)
1.	Afyon Kocatepe Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Co rafa Bölümü	Uygulanıyor
2.	Ankara Üniversitesi DTCF Co rafa Bölümü	Uygulanıyor
3.	Atatürk Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Co rafa Bölümü	
4.	Atatürk Üniversitesi E itim Fakültesi Co rafa Ö retmenli i Bölümü	
5.	Balıkesir Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Co rafa Bölümü	Uygulanıyor
6.	Çanakkale 18 Mart Üniversitesi E itim Fakültesi Co rafa Ö retmenli i Bölümü	Uygulanıyor
7.	Çanakkale 18 Mart Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Co rafa Bölümü	
8.	Dicle Üniversitesi E itim Fakültesi Co rafa Ö retmenli i Bölümü	
9.	Dokuz Eylül Üniversitesi Buca E itim Fakültesi Co rafa Ö retmenli i Bölümü	
10.	Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Co rafa Bölümü	Uygulanıyor
11.	Fatih Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Co rafa Bölümü	Uygulanıyor
12.	Fırat Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Co rafa Bölümü	
13.	Gazi Üniversitesi E itim Fakültesi Co rafa Ö retmenli i Bölümü	Uygulanıyor
14.	Giresun Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Co rafa Bölümü	
15.	Harran Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Co rafa Bölümü	Uygulanıyor
16.	İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Co rafa Bölümü	
17.	K. Mara Sütçü İmam Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Co rafa Bölümü	
18.	Karadeniz Teknik Üniversitesi E itim Fakültesi Co rafa Ö retmenli i Bölümü	
19.	Marmara Üniversitesi E itim Fakültesi Co rafa Ö retmenli i Bölümü	
20.	Marmara Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Co rafa Bölümü	Uygulanıyor
21.	Mustafa Kemal Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Co rafa Bölümü	
22.	19 Mayıs Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Co rafa Bölümü	
23.	Sakarya Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Co rafa Bölümü	Uygulanıyor
24.	Selçuk Üniversitesi E itim Fakültesi Co rafa Ö retmenli i Bölümü	
25.	Süleyman Demirel Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Co rafa Bölümü	Uygulanıyor
26.	Uşak Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Co rafa Bölümü	
27.	Yüzüncü Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Co rafa Bölümü	

Tablo 7.15: ECTS (AKTS)Uygulayan Co rafa Bölümleri (ö renci alımı yapan bölümler esas alınmı tir).

Kaynak: http://www.yok.gov.tr/content/view/527/222/lang,tr_TR/08.05.09

atama ve yükseltmelerde getirilen kriterler küresellemenin akademisyenler üzerindeki etkisini ortaya koymaktadır.

Üniversiteler arası işbirliği çalışmaları, küresel boyutta oluşturulan sempozyum, kongre ve konferanslar akademik personelin bilimsel faaliyet ve araştırma yapmasını kolaylaştırmaktadır. Ülkeler arası siyasi ekonomik, kültürel v.b. ilişkilerin gelişmesi ile bilimsel alanda üniversiteler arasında işbirliği imkanlarını arttırmıştır. Bu durum Avrupa Birliği ERASMUS programında açık bir şekilde görülmektedir. ERASMUS programı ile özetim elamanı dediği sayesinde dediği iki ülke akademisyenlerinin uzmanlık, bilimsel araştırma ve faaliyetleri için büyük fırsat ortaya çıkmıştır.

Teknoloji alanında yaşanan hızlı değişim akademik personel üzerinde de etkisini göstermektedir. Bilgisayar ve İnternet teknolojisinde yaşanan hızlı dönüşüm ve gelişmeler akademisyenlere alanlarındaki bilgilere daha kolay ve hızlı bir şekilde ulaşmalarını sağlamıştır.

Ancak akademisyenlerin bilimsel faaliyet ve araştırma yapımları önünde önemli engellerde bulunmaktadır. Özellikle altyapı ve ekonomik kaynakların sınırlı olması bu konuda yaşanan sıkıntıları artırmaktadır. Bu durum akademisyenlerin bilgiye erişim, bilgi ve düşünce alıverişi, çalışma ortamlarından kaynaklanan sorunlar gibi bir çok sorunla mücadele etmesine dolayısıyla bilimsel çalışmalarının niteliği ve niceliğini de etkilemektedir.

Akademik atama ve yükseltmelerde Üniversiteler Arası Kurulun getirdiği ölçütler küresellemenin akademik personel üzerindeki etkisini daha açık ortaya koymaktadır. Örneğin Doçentlik başvurusunda bulunabilmek için kendi alanında akademik bakımdan ilerlemesini sağlayan ve uluslararası geçerliliği bulunan dillerden birini bildiğini, ÖSYM tarafından yapılan merkezi yabancı dil seviye belirleme sınavından en az altmış beş puan alarak, belgelemesi gerekir. Ayrıca, uluslararası yayın ve atıfların daha fazla önem kazanması (SSCI, SCI-Expanded veya AHCI kapsamındaki dergilerde yayımlanmış tam makale) küresellemenin akademik personel üzerindeki etkilerini göstermektedir. Konuya örnek olması açısından Dokuz Eylül Üniversitesi ve Ege Üniversitesi akademik atama ve yükseltmelerdeki kriterleri aşağıda verilmiştir. Bu kriterlerde küresellemenin etkisi açık bir şekilde görülmektedir (EK 39, 40).

Bilimsel performans değerlendirme süreci ile ilgili farklı ülkeler farklı uygulamalar yürütmüştür. Bazıları kantitatif göstergelere daha fazla vurgu yaparken, bazı ülkeler kalitatif performans göstergelerini ön plana çıkarmışlardır. Ancak ortak olan kriter uluslararası yayın ve araştırma etkinliklerinin hem üniversitelerin, hem de bilim insanlarının performansının değerlendirilmesinde ön plana çıkmasıdır. Bu gelişme ile birlikte uluslararası dergilerde yayınlanan makale sayısı, yayınların yapıldığı bilimsel dergilerin indekslerce

taranmakta olması ve seçkinlik düzeyi ile bu yayınlara yapılan atıfların sayısı özellikle fen bilimleri alanında bilim insanlarının performansının de erlendirilmesinde üç temel ölçüt haline gelmiştir. Buna karşın sosyal bilim insanlarının performansının de erlendirilmesi birçok ülkede sorun olarak algılanmakta ve fen bilimleri için kullanılan ölçütlerin sosyal bilimler için kullanılması her durumda mümkün olmamakta ve bir çok sakınca yaratmaktadır (Denkel vd., 1999;enses, 2003'den akt. Yavan, 2005: 31-32, Tekeli, 2002: 159-170).

Ayrıca, gelişmekte olan ülkelere doğru olan beyin göçünde son yıllarda önem kazanmaya başlamış ülkemiz gibi gelişmekte olan ülkelerin beyin göçü yolu ile yetmiş nitelikli insanlarını kaybetmeleri ülkemiz açısından büyük kayıplar doğurmaktadır. Beyin göçü konusunda coğrafya alanında ülkemizden gelişmiş ülkelere sınırlı bir şekilde beyin göçü olduğu düşünülmektedir.

Akademik personelin coğrafya bölümlerine dağılımı tablosu incelendiğinde ise sayısal yetersizliği daha net ortaya çıkmaktadır (Tablo 7.16 ve ekil 7.10). Bazı coğrafya bölümlerinde akademik personel sayısı son derece yetersiz durumdadır. Örneğin, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü 26 akademisyen sayısı ile en fazla akademik personel bulunduran coğrafya bölümüdür. Ankara Üniversitesi DTCF Coğrafya Bölümü 16 akademik personel ile ikinci, Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü ile Fırat Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü ise on beş akademik personel ile üçüncü en fazla akademik personel bulunduran bölümlerdir (Tablo 16 ve ekil 7.10).

Çanakkale 18 Mart Üniversitesi ile Marmara Üniversitesi Eğitim Fakülteleri Orta Öğretim Sosyal Alanlar Eğitimi Bölümü Coğrafya Eğitimi Anabilim dallarında dörder akademisyen ve Süleyman Demirel Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü dört akademisyen ile en az akademisyen bulunduran bölümlerdir (Tablo 16 ve ekil 7.10).

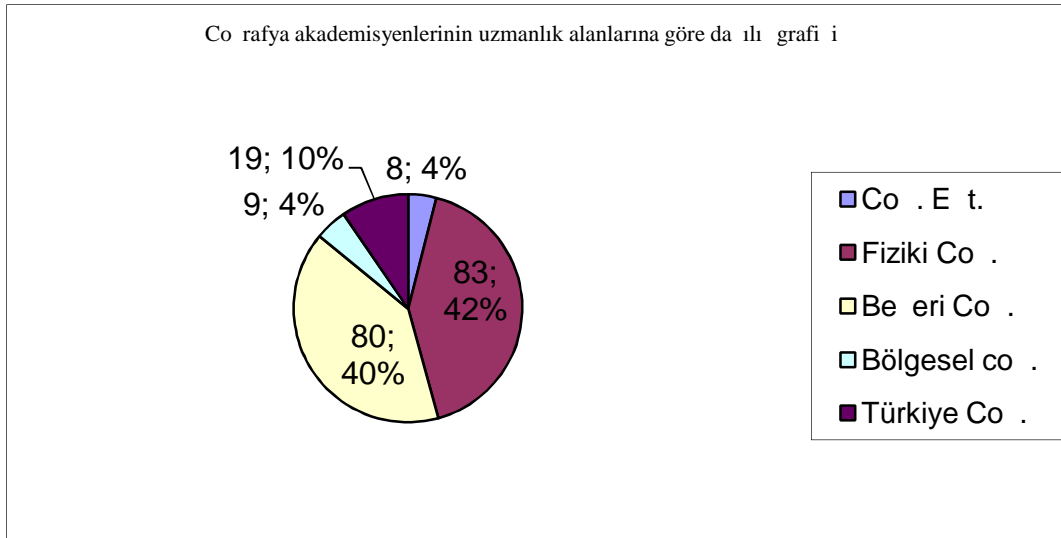
Coğrafya bölümleri akademisyenlerin uzmanlık alanları dağılımına bakıldığında uzmanlık bilgisine ulaşılan toplam 191 akademisyenin %41,7'si (83) fiziki coğrafya, %40,2'si (80) beşeri ve ekonomik coğrafya, %9,6'sı (19) Türkiye Coğrafyası %4,5'i (9) bölgesel coğrafya ve %4,0'ı (8) coğrafya eğitimi alanında eğitim öğretim faaliyetlerinde bulunduğu anlaşılmaktadır. Özellikle fiziki coğrafya ile beşeri ve ekonomik coğrafya alanlarında toplandı görülmektedir. Bu durum anket verileriyle de uyumludur (Tablo 7.17 ve ekil 7.9).

Her geçen gün gittikçe önem kazanan coğrafya eğitimi alanına ise yeterli ilginin gösterilmediği ortaya çıkmaktadır. Coğrafya eğitimi konusunda Marmara Üniversitesi Eğitim Fakültesi coğrafya eğitimi anabilim dalı ile Çanakkale 18 Mart Üniversitesi Eğitim Fakültesi coğrafya eğitimi anabilim dallarının önüne çıktığı görülmektedir (Tablo 7.17 ve ekil 7.9).

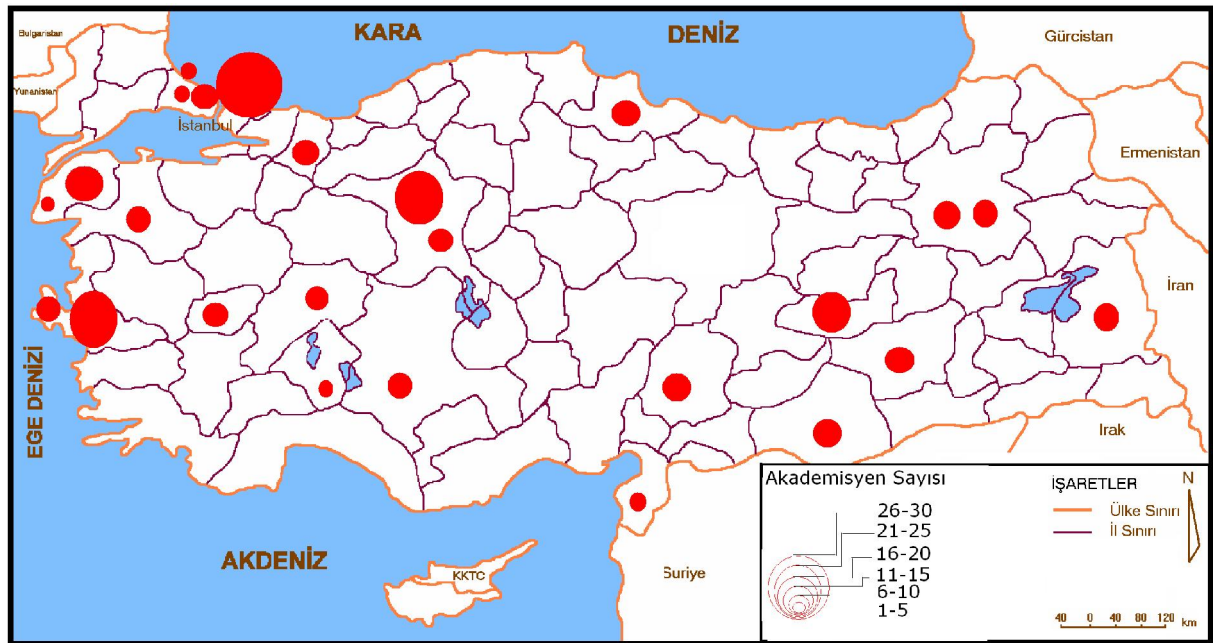
Sıra	Co rafa Bölümleri	Prof.	Doç.	Yrd. Doç	Dr.	Ara t. Görv.	Toplam
1.	Afyon Kocatepe Üniversitesi Fen-edebiyat Fakültesi Co rafa Bölümü	1	1	4	0	4	10
2.	Ankara Üniversitesi DTCF Co rafa Bölümü	6	3	2	3	2	16
3.	Atatürk Üniversitesi Fen-edebiyat Fakültesi Co rafa Bölümü	3	2	5	0	0	10
4.	Atatürk Üniversitesi E itim Fakültesi Co rafa Ö retmenli i Bölümü	2	1	3	0	3	9
5.	Balıkesir Üniversitesi Fen-edebiyat Fakültesi Co rafa Bölümü	1	3	3	0	1	8
6.	Çanakkale 18 Mart Üniversitesi Fen-edebiyat Fakültesi Co rafa Bölümü	3	2	4	0	3	12
7.	Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi E itim Fakültesi Co rafa Ö retmenli i Bölümü	0	1	2	0	1	4
8.	Dicle Üniversitesi E itim Fakültesi Co rafa Ö retmenli i Bölümü	1	1	3	0	1	6
9.	Dokuz Eylül Üniversitesi Buca E itim Fakültesi Co rafa Ö retmenli i Bölümü	1	0	4	0	2	7
10.	Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Co rafa Bölümü	4	3	3	0	6	16
11.	Fatih Üniversitesi Fen-edebiyat Fakültesi Co rafa Bölümü	0	0	4	0	1	5
12.	Fırat Üniversitesi Fen-edebiyat Fakültesi Co rafa Bölümü	1	2	9	0	3	15
13.	Gazi Üniversitesi E itim Fakültesi Co rafa Ö retmenli i Bölümü	0	2	3	1	2	8
14.	Giresun Üniversitesi Fen-edebiyat Fakültesi Co rafa Bölümü	0	0	0	0	0	0
15.	Harran Ü Üniversitesi Fen-edebiyat Fakültesi Co rafa Bölümü	0	1	5	0	1	7
16.	İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Co rafa Bölümü	5	7	8	2	4	26
17.	K. Mara Sütçü mam Üniversitesi Fen-edebiyat Fakültesi Co rafa Bölümü	0	1	5	0	3	9
18.	Karadeniz Teknik Üniversitesi E itim Fakültesi Co rafa Ö retmenli i Bölümü	0	0	0	0	0	0
19.	Marmara Üniversitesi Fen-edebiyat Fakültesi Co rafa Bölümü	3	2	2	0	1	8
20.	Marmara Üniversitesi E itim Fakültesi Co rafa Ö retmenli i Bölümü	1	0	1	1	1	4
21.	Mustafa Kemal Üniversitesi Fen-edebiyat Fakültesi Co rafa Bölümü	0	0	2	0	0	2
22.	Ondokuz Mayıs Üniversitesi Fen-edebiyat Fakültesi Co rafa Bölümü	2	4	2	0	0	8
23.	Sakarya Üniversitesi Fen-edebiyat Fakültesi Co rafa Bölümü	1	0	5	0	4	10
24.	Selçuk Üniversitesi E itim Fakültesi Co rafa Ö retmenli i Bölümü	0	0	5	0	2	7
25.	Süleyman Demirel Üniversitesi Fen-edebiyat Fakültesi Co rafa Bölümü	0	1	3	0	0	4
26.	U ak Üniversitesi Fen-edebiyat Fakültesi Co rafa Bölümü	0	0	5	0	3	8
27.	Yüzüncü Yıl Üniversitesi Fen-edebiyat Fakültesi Co rafa Bölümü	2	0	3	0	4	9
	Toplam	37	37	95	7	52	228

Tablo 7.16: Akademisyenlerin unvanlarına göre co rafa bölümlerine dağılımı (Ö renci alan bölümler esas alınmıştır). Tablo, http://www.yok.gov.tr/content/view/full/527/222/lang,tr_TR/ 14.05.09'den yararlanılarak oluşturulmuştur.

ekil 7.9: Co rafya akademisyenlerinin uzmanlık alanlarına göre dağılımı

ekil 7.10: Akademisyenlerin Co rafya Bölümlerine Dağılım Haritası.

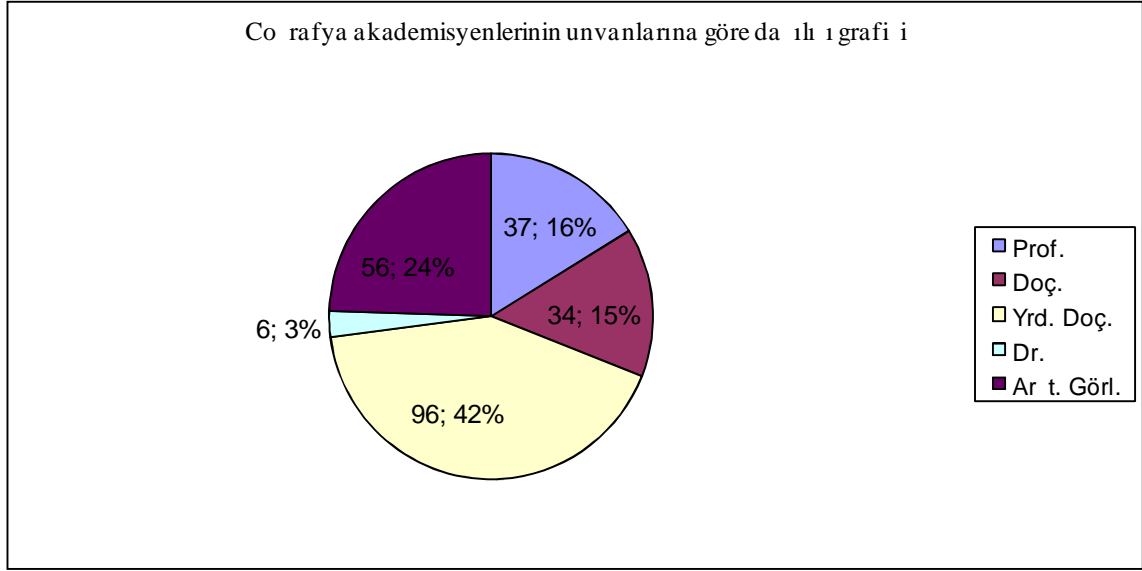

Sıra	Co rafa Bölümleri	Co rafa e itimi	Fiziki Co rafa	Be eri ve eko. Co	Bölgesel Co rafa	Türkiye Co rafyası	Toplam
1.	Afyon Kocatepe Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Co rafa Bölümü	0	3	1	6	1	7
2.	Ankara Üniversitesi DTCF Co rafa Bölümü	0	7	6	1	2	16
3.	Atatürk Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Co rafa Bölümü .	0	1	7	6	4	12
4.	Atatürk Üniversitesi E itim Fakültesi Co rafa Ö retmenli i Bölümü	0	3	4	6	1	8
5.	Balıkesir Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Co rafa Bölümü	0	3	4	1	0	8
6.	Ç.Kale 18 Mart Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Co rafa Bölümü	0	7	2	0	1	10
7.	Ç.Kale Onsekiz Mart Üniversitesi E itim Fakültesi Co rafa Ö retmenli i Bölümü	2	1	1	0	0	4
8.	Dicle Ü Üniversitesi E itim Fakültesi Co rafa Ö retmenli i Bölümü	0	2	3	0	0	5
9.	Dokuz Eylül Ü Üniversitesi Buca E itim Fakültesi Co rafa Ö retmenli i Bölümü	0	4	3	0	0	7
10.	Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Co rafa Bölümü	0	7	8	0	0	15
11.	Fatih Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Co rafa Bölümü	1	4	3	0	0	8
12.	Fırat Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Co rafa Bölümü	0	4	5	2	4	15
13.	Gazi Ü Üniversitesi E itim Fakültesi Co rafa Ö retmenli i Bölümü	1	1	3	0	0	5
14.	Giresun Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Co rafa Bölümü	0	0	0	0	0	0
15.	Harran Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Co rafa Bölümü	0	1	4	0	1	6
16.	İstanbul Üniversitesi Edebiyat fakültesi Co rafa Bölümü	0	9	10	4	3	26
17.	K. Mara Sütçü mam Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Co rafa Bölümü	0	4	3	0	1	8
18.	Karadeniz Teknik Üniversitesi E itim Fakültesi Co rafa Ö retmenli i Bölümü	0	0	0	0	0	0
19.	Marmara Ü Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Co rafa Bölümü	0	2	1	0	0	3
20.	Marmara Üniversitesi E itim Fakültesi Co rafa Ö retmenli i Bölümü	4	0	0	0	0	4
21.	Mustafa Kemal Ün. Fen-Edb. Fak Co rafa Bölümü	0	0	0	0	0	0
22.	Ondokuz Mayıs Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Co rafa Bölümü	0	3	1	0	0	4
23.	Sakarya Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Co rafa Bölümü	0	4	4	0	0	8
24.	Selçuk Üniversitesi E itim Fakültesi Co rafa Ö retmenli i Bölümü	0	3	3	0	1	7
25.	Süleyman Demirel Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Co rafa Bölümü	0	2	2	0	0	4
26.	U ak Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Co rafa Bölümü (9)	0	0	0	0	0	0
27.	Yüzüncü Yıl Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Co rafa Bölümü	0	6	2	1	0	9
	Toplam	8	83	80	9	19	199
	%	4,0	41,7	40,2	4,5	9,6	100,0

Tablo 7.17: Co rafa bölüm akademisyenlerinin uzmanlık alanına göre dağılımı

http://www.yok.gov.tr/content/view/full/527/222/lang,tr_TR/ 14.05.09

Açıklama: akademisyenler uzmanlık alanlarına göre sınıflandırılmamıştır. Tarafımızdan uzmanlık alanları online olarak araştırılarak oluşturulmuştur (öğrenci alan co rafa bölümleri esas alınmıştır).

ekil 7.11: Co rafya akademisyenlerinin unvanlarına göre dağılımı

Co rafya bölümleri akademisyenlerinin unvanlarına göre dağılımlarına bakıldığında toplam 229 akademisyenin % 16,2'si (37) Profesör, %14,8'i (34) Doçent, %41,9'u (96) Yardımcı Doçent, % 2,6'sı (6) Doktor ve % 24,5'i ara tırma görevlisi olarak görevini sürdürmektedir. Özellikle Yardımcı Doçentlik ve Ara tırma Görevlisi Kadrolarında yıllanmanın olduğu görülmektedir. Yardımcı Doçentlikte yıllanmanın nedeni küreselleme nedeniyle YÖK'ün (küresellemenin etkisiyle) yabancı dil dayatmasıdır (Tablo 7.16 ve ekil 7.11).

Sonuçta küreselleme ülkemiz üniversiteleri co rafya bölümleri akademik personeli üzerinde doğrudan etkili olmaktadır. Bu durum özellikle akademik atama ve yükseltmelerde daha net bir şekilde ortaya çıkmaktadır. Bunun yanında bilgisayar ve internet teknolojisindeki hızlı değişim ve gelişim bilgiye erişimi daha kolaylaştırdığı için akademik personelin akademik faaliyet ve çalışmalarını için gerekli olan bilgiye en kısa sürede ulaşmalarına imkan vermekte, bilgi ve düşünce alışverişi gibi etkinliklerin önündeki engeller geçmiş yıllara göre daha azdır. Ayrıca uluslararası ilişkilerin gelişmesiyle akademik personel değişim programları akademisyenlerin bilgi ve becerilerinin artmasına neden olmaktadır.

7.5. Küresellemenin Akademik Coğrafya Yayınları Üzerindeki Etkisi

Akademik dergiler özgün bilimsel çalışmaların yayınlanmasında ve bilimsel bilginin paylaşılmasında önemli rol oynayan araçlardır. Bunun yanında bilim insanlarının çalışmalarını kalıcı kılmaları nedeniyle önemlidirler. Ülkemizdeki akademik coğrafya yayınlarının önemli araçlarından olan akademik coğrafya dergilerindeki sayısal artışın küresellemenin etkilerinin artmaya başladığı 1950'li yıllardan sonra olması dikkat çekicidir. Günümüzde bilgisayar ve İnternet'in hızlı gelişimi sayesinde artık e-coğrafya dergileri hızlı bir şekilde çıkmaktadır. Böylece hem bilimsel çalışmaların daha kolay ve hızlı bir şekilde yayılması sağlanmakta hem de bilimsel bilginin paylaşımı daha kolay sağlanmaktadır. Bunun yanında posta ve kâğıt masraflarında da büyük oranda tasarruf sağlanarak ekonomik sorunlar azaltılabilmektedir. Ayrıca son yıllarda SSCI, SCI-Expanded veya AHCI kapsamındaki dergilerde yayımlanan makalelerin önem kazanması küresellemenin etkilerini belirgin bir şekilde ortaya koymaktadır.

Küresellemenin akademik personel üzerindeki etkisi yukarıda kısaca belirtilmiştir. Bunun yanında akademik personelin yenileme, yöntem, indeksler ve yayınları üzerinde de etkisi vardır.

Gelişen bilgi teknolojileri ile akademik personelin kendisini yenilemesi, uyguladığı metodlar ve benzeri üzerinde etkili olmaktadır. Böylece, bilgisayar ve İnternet teknolojisindeki hızlı gelişmeler sayesinde dil sorunu çözümlendiği takdirde dünyanın herhangi bir ülkesine İnternet ortamında kolay bir şekilde ulaşabilmektedir. Bu durum akademisyenlerin hem bilgiye erişimini kolaylaştırmakta hem de meslektaşları ile fikir alışverişinde bulunarak kendisini yenilemesine yeni teknik ve yöntemleri öğrenmesini kolaylaştırmıştır. Bu durum hem zaman hem de mekândan tasarrufu sağlayarak dünyanın küresel bir köyüne dönüşünü akademisyenlere önemli fırsatlar ortaya çıkardığını göstermektedir.

Diğer yandan ülkeler arası gelişen siyasi, ekonomik, kültürel v.b. ilişkiler sonucunda üniversiteler arası ilişkiler gelişmeye başlamış, uluslararası kongre, sempozyum gibi bilimsel etkinlikler artmıştır. Böylece üniversiteler arasında hem öğrenci hem de akademisyen değişim programları uygulanmaya başlamıştır. Bu değişim programlarına ve uluslararası kongre ve sempozyumlara katılan akademisyenler bilgi ve becerilerini artırarak yeni yöntem ve teknikler öğrenerek kendilerini geliştirme imkânlarını yakalamış olmaktadır.

Bilimsel yayın göstergelerini gösteren Tablo 7.18 incelendiğinde, yapılan yayın sayısı, katkı oranı, toplam atıf sayısı ve etki derejelerinden de anlaşılacağı gibi gelişmiş ülkelerde bilimsel çalışmaların gelişmekte olan ülkelere göre kıyaslanmayacak derecede ilerlediği durumdadır. Bu durum uluslararası ilişkilerde gündemi belirlemede de bu ülkelere önemli avantajlar sağlamaktadır. Diğer bir deyişle küresel ölçekte gündemi belirleyen ülkeler aynı zamanda bilimsel göstergelerde de ilk sıralarda yer almaktadırlar. Ancak tablodan da anlaşılacağı gibi gelişmekte olan ülkelere yayın sayısı nicelik olarak gelişmiş ülkelerin ulaştığı rakamın üzerine çıkmış görülmektedir. Örneğin Çin Halk Cumhuriyeti yayın sayısı açısından Avustralya, Hollanda, İsveç, İsviçre ve İsrail gibi ülkelerin ilerisinde bulunmaktadır. Fakat Çin Halk Cumhuriyeti yayın sayısı fazlalığına rağmen toplam atıf

sayısı ve etki de erleri açısından adı geçen ülkelerin çok gerisinde kalmaktadır. Yani niteliksel olarak adı geçen ülkelerin konumundan oldukça uzakta bulunmaktadır

Benzer durum ülkemiz içinde geçerlidir. Tablo 7.18 verilerine göre 21. sırada olmamız ülkemiz bilimsel yayıncılı ı açısından önemli olmakta birlikte yapılan yayın sayısı açısından, Yunanistan, Portekiz gibi Avrupa Birli i üyesi ülkelerin önlerinde olmamıza ra men, toplam atıf sayısı ve etki de erleri açısından bu ülkelerin gerisinde oldu umuz görülmektedir. Bu durumda niceliksel olarak yayın sayısında artı a ra men kaliteli yayın açısından hala sorunların oldu unu göstermektedir. Bu durum da Türkiye’de politik, dini ve kültürel etnisitenin rolünü ön plana çıkarmaktadır.

Sıra	Ülkeler	Yayın sayısı	Katkı oranı (%)	Toplam atıf sayısı	Etki de eri
1.	ABD	5.861.1401	36,01	123.847.576	21,13
2.	ngiltere	1.443.131	8,87	24.893.165	17,25
3.	Japonya	1.371.470	8,43	16.530.172	12,05
4.	Almanya	1.318.796	8,1	18.496.102	14,02
5.	Fransa	956.196	5,81	13.466.609	14,08
6.	Kanada	771.300	4,74	12.680.206	16,44
7.	talya	588.009	3,61	7.558.269	12,85
8.	Çin Halk Cumhuriyeti	478.737	2,94	2.524.807	5,27
9.	Avustralya	428.358	2,63	6.109.868	14,26
10.	Hindistan	405.785	2,49	2.008.846	4,95
11.	Hollanda	383.149	2,35	6.840.392	17,85
12.	spanya	375.133	2,3	3.832.993	10,22
13.	sveç	308.197	1,89	5.722.457	18,57
14.	sviçre	274.392	1,69	5.658.730	20,62
15.	srail	197.446	1,21	2.903.772	14,71
16.	Polonya	190.683	1,17	1.352.491	7,09
17.	Brezilya	168.022	1,03	1.181.837	7,03
18.	Finlandiya	137.856	0,85	2.135.932	15,49
19.	Avusturya	130.651	0,8	1.710.202	13,09
20.	Norveç	100.975	0,62	1.447.127	14,33
21.	Türkiye	98.196	0,6	428.642	4,37
22.	Yunanistan	86.7110	0,53	688.794	7,94
23.	Meksika	77.747	0,48	585.358	7,53
24.	Arjantin	72.574	0,45	586.039	8,08
25.	Portekiz	49.039	0,3	425.462	8,68
26.	ili	37.388	0,23	351.619	9,4
27.	ran	24.995	0,15	95,205	3,85
28.	Venezüella	16.678	0,1	141.474	8,48
29.	Latin Amerika	406.234	2,5	3.106.577	7,65
30.	Asya-Pasifik (Japonya hariç)	1.840.399	11,31	14.441.698	7,83
31.	Asya-Pasifik	3.161.514	19,42	30.461.688	9,64
32.	Avrupa Birli i	5.904.142	36,27	82.003.203	13,89
33.	OECD ülkeleri	12.833.766	78,85	207.511.166	16,17
34.	Dünya Toplamı	16.276.861	100	235.101.933	14,44

Tablo 7.18: Türkiye dahil 28 ülke ve Latin Amerika, Asya-Pasifik ((Japonya dahil), Asya-Pasifik (Japonya hariç), Avrupa Birli i, OECD ülkeleri ve bütün ülkelere ait (Dünya toplamı), 1981-2006 yılları arasındaki toplam yayın sayısı (YS), Katkı oranı (KO), Toplam atıf sayısı (TAS) ve etki de erleri (ED) verileri. Tablo, http://www.ulakbim.gov.tr/cabim/yayin/tbyg_1981-2006/16-17.pdf 27.09.08 adresinden yararlanılarak olu turulmu tur.

Sonuçta gelişimi ve gelişmekte olan ülkelerde küresellemenin etkisi ile meydana gelen teknolojik, politik ve ekonomik gelişmeler akademik süreli yayıncılığı hem nitelik hem de nicelik olarak etkilemiş e-dergi gibi yeni model dergilerle yapısal dönüşümü hızlandırması yanında yüksek öğrenim ve onun yayıncılık politikasında da değişim ve dönüşümlere neden olmuştur. Gelişmekte olan ülkelerin küresel ortama entegrasyon çabaları bu ülkelerin kaliteli akademik yayınlarının önemli bir bölümünün gelişmiş ülkelerde yayınlanmasına, yurtdışında yayınlanması kabul edilmeyen akademik yayınların yurt içinde ulusal süreli dergilerde yayınlanmasına böylece ulusal süreli yayınların kalitenin azalmasına neden olmaktadır. Bu sorunların yaşanmaması için uluslararası süreli yayınlar yanında ulusal süreli yayınlarında akademik atama ve yükseltmelerde önemli bir değerlendirme ölçütü olarak göz önünde bulundurulması gerekmektedir.

Küresellemenin etkilerinin 1990'lı yıllardan itibaren iyice artmaya başlaması ile birlikte yayınlar ve indeksler üzerinde de etkileri görülmeye başlamıştır. Bunun sonucunda SSCI (Social Sciences Citation Index), AHCI (Arts and Humanities Citation Index), SCI (Sciences Citation Index) ve SCI-Expanded gibi alan endeksleri gelişmeye başlamıştır. Bu endekslerde taranan dergilerde yayınlanmış makaleler akademik atamalarda önem kazanmaktadır. Bu nedenle son yıllarda bu endekslerce taranan dergilerde çoğaltılan akademisyenlerinin önemli çalışmaları mevcuttur. Ancak bu yayınların sayısı yetersizdir (Tablo 7.19).

2007 yılında tüm üniversitelerde **SCI+SSCI+AHCI**'te yayınlanan yayınların özetim üyesi başına düşen yayın sayısına göre sıralaması tablosundan da anlaşılacağı gibi yayınların özellikle SCI'da yoğunlaştığı görülmektedir. SCI'da 17788, SSCI'da 1006 ve AHCI'da 95 yayın bulunmaktadır. Toplam 34076 özetim üyesinin 18331 yayını bulunmakta ve bu yayınların oranı da 0,54'dür. Toplam 18331 yayın içinde çoğaltıcılara ait yayın sayısı 9 gibi düşük bir rakamdır (Tablo 7.19, EK 45).

Özetim üyesi ile yayın sayısı arasındaki oranın hesaplanması sonucu TOOB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi 1,46 oranı ile birinci olurken Bozok Üniversitesi 1,32 oranı ile ikinci, İstanbul Kültür Üniversitesi 1,30 oranı ile üçüncü sırada yer almaktadır. Köklü üniversitelerimizden Ortadoğu Teknik Üniversitesi 0,95 oranı ile altıncı, İstanbul Teknik Üniversitesi 0,67 oranı ile on altıncı sırada, Ankara Üniversitesi 0,60 oran ile yirmi sekizinci, Ege Üniversitesi 0,57 oran ile otuz üçüncü, İstanbul Üniversitesi 0,55 oran ile otuz yedinci sırada yer almaktadır. Bu konuda dikkat edilmesi gereken noktalardan biri üniversite özetim üyesi sayısı arttıkça üniversitenin yayın sıralamadaki yerinin daha alt sıralara kayması gerçektir (EK 45).

Türkiye'de sosyal bilimler ile fen bilimleri arasında yayın ve atıf sayıları bakımından gözükten performans farklılıklarını inceleyen Denkel vd. (1999) farkın temelinde iki nedenden

kaynaklandı nı ortaya koymu tur. İki, anadili İngilizce olmayan ülkelerde sosyal bilimler alanında yapılan İngilizce yayınların sınırlı kalması; di eri, fen ve sosyal bilimler arasındaki yayın sayısı farkının genelde ülkelerin geli mi lik düzeyi ile ters orantılı olmasıdır. Bundan ba ka, sosyal bilimlerde kitapların bilimsel ara tırmalarda ve bilimin geli mesinde çok önemli bir yeri olmasına kar ın, atıf indekslerinde kitaplar taranmamaktadır. Ayrıca sosyal bilim makalelerinin daha uzun ve ileri düzeyde karma ık bir dil kullanımını gerektirmesi, dergilerin makale kabul oranlarının fen bilimlerinden daha dü ük olması, yayınlarının yerel/bölgesel özellik ta ınması ile siyasal süreç ve paradigma de i ikliklerinden etkilenmesi de bu farklılıkta rol oynamaktadır (Erdo an, 2004; enses, 2003; Yurtsever vd. 2001'den Akt. Yavan, 2005:30).

enses (2003'ten akt. Yavan, 2005:30) ve Tekeli'ye göre (2002: 159-170) Türkiye'de sosyal bilimcilerin akademik performanslarının de erlendirilmesinde kullanılan ölçütler yanlış tır. Her iki ara tırmacıda, YÖK ve TÜBA'nın yanı sıra üniversitelerin atama ve yükseltmelerde uluslararası indekslere giren yabancı dildeki yayına Türkçe yayın kar ısında ayrıcalık tanınmasını Türkiye'de sosyal bilimlerin geli mesi açısından sakıncalı bulmaktadırlar. Akademisyenlerin mesleki verimlilikleri ve bilimsel çalı malara yaptıkları katkı önemli olmasına ra men her iki çalı ma, SSCI'da yayınlanan bir makalenin yurtiçinde yayınlanan bir makaleden her zaman daha kaliteli oldu unu söylemek güçtür. Bunun yurt dı nda ö retim görmü elemanlar lehinde bir durum yarattı nı, akademik performansın sadece yayın sayısı ile özde tutulamayaca ı, bunun yayında e itim-ö retim ve idari görevlerin de göz önünde bulundurulması gerekti ini belirtmektedir. Uluslararası yayınlar ülkelerin geli mi lik durumunu göstermesi yanında ülkelere küresel boyutta büyük saygınlık kazandırmaktadır. Bu ba lamda de erlendirildi inde ülkemizin uluslararası yayın sayısının hem nitelik hem de niceliksel olarak arttırılması ülkemize büyük avantajlara sa layacaktır.

Ancak akademik atama ve yükseltmelerde ya anan sorunların üstesinden gelebilmenin en iyi yollarından biri parklı parametreler kullanılsa da dahi nesnel bilimsel üretimi esasa alan bir de erlendirme sisteminin geli tirilmesi gerekmektedir. Böylece, akademik ya amın çok ciddi bir sorunu olan akademisyenlerin akademik atama ve yükseltmeleri sırasında ortaya çıkan engeller önemli ölçüde azaltılmı olur.

2006 yılında üniversitelerde **SCI+ SSCI+ AHCI**'te yayınlanan yayın istatistiklerinin fakülte/ bölüm bazında da ılım tablosu incelendi inde Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Fen –Edebiyat Fakültesi Co rafya Bölümü 4 yayın, Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Co rafya Bölümü 1 yayın, Harran Üniversitesi Fen -Edebiyat Fakültesi Co rafya Bölümü 2 yayın ile yer almaktadır (Tablo 7.19). Toplam 26 co rafya bölümünden sadece üçünün bu yayın indekslerinde bulunması Türkiye co rafyası geli mi açısından dü ündürücüdür ve

ayrıca de erlendirilmelidir. Bu durum, akademisyenlerin yurtdı ı ba lantıları ve lisansüstü e itimlerinin yurtdı nda yapanların yetersiz oldu unu göstermektedir.Çünkü yurtdı ı ba lantıları güçlü olan ve lisansüstü e itimini yurtdı nda tamamlayan akademisyenler yurtdı ı yayınları konusunda daha avantajlı bir konuma gelebilmektedirler.

	Üniversite Fakülte ve Bölüm	Tam zamanlı Ö r. Üye. Say.	Toplam Yayın sayısı
1.	Afyon Kocatepe Üniversitesi Fen -Edebiyat Fakültesi Co rafa Bölümü	4	0
2.	Ankara Üniversitesi DTCF Co rafa Bölümü	-	-
3.	Atatürk üniversitesi Fen -Edebiyat Fakültesi Co rafa Bölümü	9	0
4.	Atatürk Üniversitesi E itim Fak Orta Ö . Sos. Al. E t.	26	0
5.	Balıkesir Üniversitesi Fen -Edebiyat Fakültesi Co rafa Bölümü	-	-
6.	Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi E itim Fak Orta Ö . Sos. Al. E t.	5	2
7.	Çanakkale Onsekiz Mart Üniv. Fen -Edebiyat Fak. Co rafa Bölümü	7	4
8.	Dicle E itim Fak Orta Ö . Sos. Al. E t.	-	-
9.	Dokuz Eylül Üniv.Buca E itim Fak Orta Ö . Sos. Al. E t.	14	0
10.	Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Co rafa Bölümü	5	1
11.	Fatih Üniversitesi Fen -Edebiyat Fakültesi Co rafa Bölümü	3	0
12.	Fırat Üniversitesi Fen -Edebiyat Fakültesi Co rafa Bölümü	-	-
13.	Gazi Üniversitesi E itim Fak Orta Ö . Sos. Al. E t.	37	0
14.	Giresun Üniversitesi E itim Fak Orta Ö . Sos. Al. E t.	-	-
15.	stanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Co rafa Bölümü	19	0
16.	Harran Üniversitesi Fen -Edebiyat Fakültesi Co rafa Bölümü	7	2
17.	K. Mara ütçü mam Üniv. Fen -Edebiyat Fak. Co rafa Bölümü	4	0
18.	Karadeniz Teknik E itim Fak Orta Ö . Sos. Al. E t.	-	-
19.	Marmara Üniv. E itim Fak Orta Ö . Sos. Al. E t. Co . Ö retmenli i	-	-
20.	Marmara Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Co rafa Bölümü	-	-
21.	Mustafa Kemal Üniv. Fen-Edb. Fak Co rafa Bölümü	-	-
22.	Ondokuz Mayıs Üniversitesi Fen -Edebiyat Fakültesi Co rafa Bölümü	-	-
23.	Sakarya Üniversitesi Fen -Edebiyat Fakültesi Co rafa Bölümü	-	0
24.	Selçuk Üniv. E itim Fak Orta Ö . Sos. Al. E t. Co . Ö retmenli i	-	-
25.	Süleyman Demirel Üniv. Fen -Edebiyat Fak. Co rafa Bölümü	-	0
26.	U ak Üniversitesi Fen -Edebiyat Fakültesi Co rafa Bölümü	2	0
27.	Yüzüncü Yıl Üniversitesi Fen -Edebiyat Fakültesi Co rafa Bölümü	7	0
	Toplam	149	9

Tablo 7.19: 2006 yılında üniversitelerde **SCI+ SSCI+ AHCI**'te yayınlanan yayın istatistiklerinin fakülte/ bölüm bazında da ılımı

kaynak: http://www.yok.gov.tr/content/view/634/lang,tr_TR/01.05.09

AÇIKLAMA

1. Çalı mamızda kullanılan yayın sayıları; ISI Web of Science veri tabanında yer alan indekslerdeki dergilerde yayımlanan tam makalelere ait sayılardır.
2. Yayımlanan makaleler Üniversite adreslidir.
3. Yayınlar, Üniversitelerin tam zamanlı ö retim üyelerince (yayın yapan ö retim elemanları, hatta idari personel sayıları dahil edilerek) yapılmı tır.
4. İndeksler tarafından taranan dergilerde yayımlanan makaleler tek yazara ait de ilse, farklı bölümdeki ö retim üyelerince hazırlanmı sa, her bölüme 1 yayın ilave edilecektir. Bundan dolayı Bölüm bazında yayın sayısı toplamı, Üniversitenin net toplam sayısından daha yüksek çıkacaktır.
5. Üniversitelerin SCI+SSCI+AHCI İndekslerinde yer alan dergilerde yayımlanan makalelere ait net yayın sayıları 15 A ustos 2006 tarihinde “Yüksekö retim Kurulu Ba kanlı ndan Duyurular” kısmında açıklanmı tır.

Ülkemizde akademik co rafa yayınları arasında önemli yer tutan co rafa dergilerinin tarihsel geli imi co rafa bölümlerinin geli imine paralel bir seyir izlemi tir. 1941-1981

döneminde toplam dört dergi co rafya alanında yayınlanmıştır. Bu dönemde bilimsel co rafya ara tırma ve incelemelerin yayınlanabilmesini sağlayan co rafya dergileri bunlardır. 1941 yılında yapılan Birinci Co rafya Kongresinde alınan kararla çıkarılması kararlaştırılan ve 1942 yılında Türk Co rafya Kurumu tarafından çıkarılan Türk Co rafya dergisi, İstanbul Üniversitesi Co rafya Enstitüsü tarafından 1951 yılında çıkarılan İstanbul Üniversitesi Co rafya Enstitüsü Dergisi yine 1954 yılında İstanbul Üniversitesi Co rafya Enstitüsü tarafından çıkarılan Review ve Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih Co rafya Fakültesi Co rafya Bölümünün 1966 yılında çıkardığı Co rafya Ara tırmaları Dergisi sayılabilir (Tablo 7.20).

1981'den günümüze ise co rafya alanında yeni akademik dergilerin ortaya çıktığı görülmektedir. Bu dergiler bunlardır: Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Co rafya Bölümü tarafından 1983 yılında çıkarılan Ege Co rafya Dergisi, İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Co rafya Bölümü tarafından 1985 yılında çıkarılan Co rafya Dergisi, Atatürk K.D.T.Yüksek Kurumu Co rafya Bilim ve Uygulama Kolu tarafından 1989 yılında çıkarılan ve faaliyetine 1996 yılında son veren Co rafya Ara tırmaları dergisi, Ankara Üniversitesi DTCF Co rafya Bölümü Türkiye Co rafyası Ara tırmaları ve Uygulama Merkezinin 1992 yılında çıkardığı Türkiye Co rafyası Ara tırma ve Uygulama Merkezi Dergisi (bu dergi yerine 2003'te co rafya bilimler dergisi yayınlanmıştır), Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Co rafya E itimi Anabilimdalı tarafından 1995'te çıkarılan Do u Co rafya Dergisi, Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Co rafya E itimi Anabilimdalı tarafından 1997'de çıkarılan Marmara Co rafya Dergisi sayılabilir (Tablo 7.20).

Ayrıca İstanbul Üniversitesi Deniz Bilimleri ve Co rafya Enstitüsü'nün çıkardığı Bülten ve Türkiye Jeomorfoloğlar Derneği'nin çıkardığı Jeomorfoloji Dergileri de co rafya ara tırma ve çalışmaların yayınlanmasını sağlamaktadır. Ancak, İstanbul Üniversitesi Deniz Bilimleri ve Co rafya Enstitüsü'nün çıkardığı Bülten Dergisi 1992'de yayın hayatına tarihinde son vermiştir (Tablo 7.20).

Co rafya dergileri co rafya bölümleri kadar yaygınlaşmamış, genelde büyük kentlerimizdeki üniversitelerimizin co rafya bölümleri tarafından yayınlanmıştır.

Fakat günümüzde artık küreselleşmenin etkilerinin iyice belirginleşmesi ile akademik co rafya yayınları özellikle dergiler sanal ortamda yayınlanmaya başlamıştır. Böylece dergilerin yayınlanmasından dolayı ortaya çıkan kırtasiye masrafları, posta dağıtım masrafları gibi ekonomik sorunlar ortadan kalkmıştır. Bu durum, yayınlanan co rafya bilimsel çalışmaların ve bilimsel bilginin paylaşımını önemli ölçüde kolaylaştırmıştır.

Daha önceki bölümlerde küresel ölçekteki bir çok co rafya dergisinin artık sanal ortamda yayınlarına devam ettiklerini belirtmiştir. Bu dergilerin bir kısmını EK 35'de

gösterilmiştir. Ülkemizde de bu konuda örnekler vardır. İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümünün çıkardığı İstanbul Üniversitesi Coğrafya Dergisi (e-dergi) de bu örneklerden biridir.

Küresellemenin etkilerinin artmasıyla birlikte akademik coğrafya yayınlarından olan makaleler, bildiriler, kitaplar, yüksek lisans ve doktora tezleri, ara tırma projeleri ve raporlarda artış ve çeşitlilikte artış görülmüştür.

ISI (Institute for Scientific Information-Bilimsel Bilgi Enstitüsü) SCI (Science Citation Index), SSCI (Social Science Citation Index) ve AHCI (Arts and Humanities Citation Index) tarafından taranan dergilerde yetersiz olmasına rağmen coğrafya akademisyenlerine ait makalelerin yer alması önemlidir. 2006 yılında üniversitelerde **SCI+ SSCI+ AHCI**'te yayınlanan yayın istatistiklerinin fakülte/ bölüm bazında dağılımı tablosunda bu durum açıkça görülmektedir (Tablo 7.19).

Yavan (2005) tarafından yapılan “SCI ve SSCI Başlamında Türkiye'nin Coğrafya Biliminde Uluslararası Yayın Performansının Karşılaştırmalı Analizi: 1945-2005” adlı çalışmada 1945-2005 döneminde Türkiye'de coğrafya'nın uluslararası yayın performansını atıf indekslerinde (SCI ve SSCI) taranan dergilerde yapılan yayınlara göre incelemektedir. ISI tarafından hazırlanan verilerin kullanıldığı bu çalışmada, fiziki ve beşeri coğrafyanın evrensel bilime katkı düzeyini saptamak ve Türk coğrafyasının yerini belirlemek amacıyla karşılaştırmalı bir analize başvurulmuştur.

60 yıllık ara tırma döneminde coğrafyacılar indekse giren dergilerde toplam 83 yayın yapılmıştır. Yapılan yayınların %89'u İngilizce, %90'ı İstanbul, Ankara ve İzmir'deki üniversiteler ve kurumlar tarafından yapılmıştır. %93'ü fiziki coğrafya özellikle jeomorfoloji, kuaterner çalışmaları ve iklimle ilgili konularda yapılmıştır. %34'ü coğrafya dergilerinde, %45'i yabancı ortakla özellikle de Anglo-saksonlarla ve %62'si sadece yedi coğrafyacı tarafından yapılmıştır. Yapılan yayınların kalitesi Türkiye ortalamasının üzerindedir. Jeomorfoloğlar coğrafya bilimine çok önemli katkı yapılmıştır. Uluslararası arenada fiziki coğrafyayı jeologların, beşeri coğrafyayı da şehir ve bölge planlarının coğrafyacılar tarafından daha fazla temsil ettiği görülmektedir. Türkiye benzer gelişmişlik düzeylerine sahip Güney Kore, Polonya, Brezilya ve Yunanistan'a kıyasla, hem fiziki hem de beşeri coğrafya alanında yayın performansı açısından bu ülkelerin çok gerisinde kalmaktadır. Sonuç olarak, Türk coğrafyasının uluslararası ölçekte son derece düşük olmakla beraber, son yıllarda kısmen de olsa olumlu bir sürecin başladığını belirtmek gerekir (Yavan, 2005:27).

Ülkelerin gelişmişlik düzeylerinin ortaya çıkarılmasının en önemli araçlarından birisi de uluslararası bilimsel atıf indekslerinde (SCI, SSCI, AHCI) yer alan yayın sayısıdır. Ülkelerin

dünya bilimsel üretimine katkıları genellikle bu indekslerde yer alan makale sayısı ve bunlara yapılan atıflarla tespit edilebilmektedir. Atıf indeksleri ülkelerin bilimsel performanslarını üretimlerini ortaya koymalarından başka akademisyenlerin ve çeşitli disiplinlerin değerlendirilmesinde de başvurulan önemli göstergelerdendir.

Atıf indeksi göstergeleri son yıllarda ülkemiz bilim dünyasında gündemde olan ve giderek önem kazanan ara tırma, inceleme ve tartışma konulardan biridir. Bilim dünyasında bir kişinin yapmış olduğu bilimsel üretimin en önemli göstergelerinden biri yapmış olduğu bilimsel yayınlardır. Günümüzde gittikçe önem kazanan yayın sayısı neredeyse bilimsel içerik ve etkisinden daha fazla önemsenir bir düzeye ulaşmıştır. Akademik yükseltmelerde yayın sayısı kadar hatta daha fazla önemsenen bir diğer gösterge üretilen bilimsel yayınlara yapılan atıf sayısıdır. Bu nedenle yapılan bilimsel yayınların başkalarından aldığı atıf sayısı o yayının önem ve etki derecesini ortaya koymaktadır. Bu durum akademik atama ve yükseltmelere önem kazanmaktadır.

Atıf indeksinin Türkiye’de yoğun tartışmalara neden olmasının en önemli nedenlerinden biri, YÖK’ün 2001 yılından itibaren merkezi doçentlik sınavı ile akademik atama ve yükseltmelerde atıf SCI ve SSCI gibi atıf indeklerine giren dergilerde yayın yapmayı zorunluluk haline getirmesi yanında, uluslararası yayınları ulusal akademik dergilerde yayınlanan bilimsel yayınlara göre daha yüksek bir puanlama avantajı sağlaması nedeniyledir. Bu bağlamda son yıllarda Türkiye kaynaklı yurtdışı yayınlarda önemli artışların olması kaçınılmaz hale gelmiştir. Bu durum Tablo 7.18 ve EK 45’den de anlaşılmaktadır.

Diğer neden ise, Türkiye Bilim ve Teknoloji Politikası 1993-2003 kararları doğrultusunda, 1993 yılından itibaren Türkiye Bilimsel ve Teknik Ara tırma Kurumu’nun (TÜB TAK) Fen Bilimleri Atıf İndeksine (SCI), 1995’ten itibaren Türkiye Bilimler Akademisi’nin (TÜBA) Sosyal Bilimler Atıf İndeksine (SSCI) ve söz konusu iki kurumun yayın tevik programından ilham alınarak pek çok üniversitenin atıf indekslerine giren uluslararası yayınları tevik programı ile bilim insanları ve ara tırıcıları maddi destek sağlayarak özendirilmesi ve bu kurumlar tarafından verilen ödül, burs ve projelerde indekse giren yayınlara öncelik tanınmasıdır (TÜBA, 2005; TÜB TAK, 2005’ten Akt. Yavan, 2005: 28).

Küresel ölçekte yapılan yayınların ülkelerin gelişmişlik düzeyi hakkında bilgi vermesi gibi yayınlanan makalelerin etki faktörü (impact faktor) yüksek olan dergilerde yayınlanması da önemlidir. Atıf indeksi ve etki faktörü yapılan çalışmaların küresel ölçekte karşılaştırma imkanları vermektedir. Ayrıca ulusal ve uluslararası alanda üniversitelerin bilimsel performanslarını belirleme ve karşılaştırmada önemli parametrelerdir. Uluslararası

atıf indeksine kayıtlı bilimsel co rafya dergileri co rafya bölümlerinin di er disiplinler içindeki yeri, küreselle meden etkilenmeleri hakkında da yorum yapmamıza yardımcı olmaktadır.

Atıf indeksinin co rafyacılara arasında en fazla kullanıldığı yer ise fiziki ve be eri co rafya dergilerinin disiplin içindeki yerini belirleme, etki faktörlerinin analiz edilmesi, di er disiplinlerle kar ıla tırılması, dergilerin uluslararası ma derecesi, dil ve yayın yapma ko ullarının belirlenmesi ile ilgili olmu tur (Brunn, 1997; Ferguson, 2003; Gatrell ve Smith, 1984; Gutierrez ve Lopez-Nivea, 2001; Johnston, 2003; Lee ve Evans, 1984, 1985; Levia ve Underwood, 2004; Martin, 1998, 2001; Short vd., 2001; Smith, 2003; Turner, 1988; Wheeler, 2001; Whitehand, 1984; Wrigley, 1983'ten Aktaran Yavan, 2005: 29).

Yukarıdaki alıntı ülkemizde sosyal bilimler alanında yer alan Co rafyanın küresel yayın performansı hakkında da genel bir bilgiye sahip olmamızı sa lamaktadır. Co rafi yayınlar açısından ülkemiz co rafyasının yeterince küreselle medi i gibi bir durum ortaya çıkmaktadır. Bu durum co rafya akademisyenlerin SCI ve SSCI'da indekslenen dergilerde yaptı ı yayın sayısının az olmasıyla da ortaya çıkmı tır. Ayrıca, SCI ve SSCI'da indekslenen co rafi dergileri içinde ülkemizden hiçbir co rafya dergisinin bulunmaması (Tablo 7.21, 22 ve ekil 7. 12, 13) da küreselle menin etkileri konusunda ayrıca bir fikir vermektedir.

ISI, JCR veritabanı kullanılarak, 2009 yılı Mayıs ayı itibari ile SCI indeksinde 33 fiziki co rafya dergisi (Tablo 7.20), SSCI indeksinde ise 71 be eri co rafya dergisi (Tablo 7.21) olmak üzere toplam 104 co rafya dergisi tespit edilmi tir. Science Citation Expanded'deki Fiziki Co rafya Dergileri Listesinde ABD 13, ngiltere 9, Hollanda 7, Almanya 2, Kanada 1 ve Fransa'ya ait 1 adet dergi bulunmaktadır (Tablo 7.21, ekil 7.12).

Social Sciences Citation Expanded'deki Be eri Co rafya Dergileri Listesinde ngiltere 29, ABD 18, Almanya 7, Fransa 3, spanya'ya ya ait 2 dergi bulunurken Kanada, Yeni Zellanda, Slovenya, Çek Cumhuriyeti, Danimarka, Hollanda, Avustralya, Avusturya, Norveç, Singapur, Güney Afrika ve Polonya'ya ait birer dergi bulunmaktadır (Tablo 7.21, ekil 7.13).

Tablo 7.21 ve 22'den, ekil 7.12, 13'den de anla ıldı ı gibi bu dergilerin büyük kısmı Batı Avrupa ile Kuzey Amerika ülkelerine aittir. Ülkemizden bu listede yer alan herhangi bir co rafya dergisi yoktur. Bu durum ülkemiz yüksek ö retim co rafyasının yeterince küreselle medi i anlamına gelmez. Ancak, bu listelerde yer alan co rafya dergileri ülkelerinin bilimsel çalı malarına önemli oranda saygınlık katmaktadır. Bu listelerde yer almak için kriterleri ise ISI'ya Türkiye'den Türkçe dergiler danı mamı ULAKB M belirlemektedir.

ISI'ya önerilecek dergiler, temel bilimsel ve süreli yayıncılık standartlarını sa layarak ULAKB M ulusal veri tabanında yer alan akademik ve bilimsel dergiler arasında seçilmektedir. Veri tabanları kurulları tarafından yapılan de erlendirmeler sırasında dergilerin hakemli olması, düzenli ve zamanında yayınlanması, a ırlıklı olarak ara tırma makalesi içermesi, ngilizce öz, ba lık ve

anahtar kelime içermesi ve tarafsız olması vb. temel kriterler göz önünde bulundurulmaktadır (ULAKB M, 2009, Web eri im: 14.05.09).

Ayrıca TUB TAK'a ba lı ULAKB M (Ulusal Akademik A ve Bilgi Merkezi) Sosyal Bilimler Veri Tabanına Giren Dergi listesinde akademik co rafya dergilerinden sadece Do u Co rafya Dergisi, Co rafi Bilimler Dergisi ve Marmara Co rafya Dergisi bulunmaktadır.

Ortaya çıkan sonuç küreselle menin genel anlamda global düzeyde geli mi ülkelerdeki co rafya yayınları üzerinde önemli ölçüde etkili oldu u görülmektedir. Ancak, ülkemiz akademik co rafya yayınları açısından aynı eyi söylemek mümkün de ildir. Ülkemizde çok kökle mi co rafya dergileri bulunmasına kar ın bu dergilerin hiç birinin uluslararası alandaki SCI ve SSCI indeklerinde yer almaması uluslararası standartlara uygun olmadıklarını, bu konuda alınması gereken epey yol oldu unu göstermektedir. Türkiye ile benzer geli me düzeylerine sahip Polonya ve Slovenya gibi ülkelere ait co rafya dergilerinin SSCI ndesinde yer alması bu duruma örnektir. Ayrıca SCI ve SSCI tarafından indekslenen dergilerde ülkemiz co rafya akademisyenlerine ait yayın sayısının azlı ı küreselle menin akademik co rafya yayınları alanında yeterince etkili olmadı nı göstermektedir (Tablo 7.19). Ancak ülkemizde cumhuriyetin kurulmasından sonraki süreçte özellikle küreselle menin etkilerinin arttı ı 1950'li yıllardan itibaren ulusal ölçekte co rafya akademik yayınlarının artmaya ba ladı ı co rafyanın hemen her alanında önemli ve çok sayıda ara tırma ve incelemelerin yapıldı ı gerçe i de göz ardı edilemez.

Sıra	Kurumun adı	Derginin adı	İlk sayısının yayınlandığı yıl	Yayınlanan son sayılar no. ve yılı
1.	Türk Co rafya Kurumu	Türk Co rafya Dergisi	1942	53-2009
2.	İstanbul Co rafya Enstitüsü	İstanbul Co rafya Enstitüsü Dergisi	1951	23-1980
3.	İstanbul Co rafya Enstitüsü	Review	1954	17-1980
4.	Ankara Üniv. DTCF Co rafya Bölümü	Co rafya Ara tırmaları Dergisi	1966	12-1996
5.	Ege Üniv. Co rafya Bölümü	Ege Co rafya Dergisi	1983	18-2008
6.	İstanbul Üniv.Co rafya Bölümü	Co rafya Dergisi	1985	17-2008
7.	İstanbul Co rafya Bölümü	Review	1986-87	4-1997
8.	Atatürk K.D.T.Yüksek Kurumu Co rafya Bilim ve Uygulama Kolu	Co rafya Ara tırmaları Dergisi	1989	4-1996
9.	Ankara Üniv. DTCF Co rafya Bölümü Türkiye Co rafi Ar . ve Uygulama Merkezi	Türkiye Co rafi Ar . ve Uygulama Merkezi Dergisi	1992	8-2001
10.	Ankara Üniv. DTCF Co rafya Bölümü Türkiye Co rafi Ar . ve Uygulama Merkezi	Co rafi Bilimler Dergisi	2003	Cilt IV, Sayı:1, 2006
11.	Atatürk Üniversitesi K.K.E İtim Fakültesi	Do u Co rafya Dergisi	1995	24-2010
12.	Marmara Üniv. Atatürk E itim Fakültesi	Marmara Co rafya Dergisi	1997	21-2010
13.	İstanbul Üniversitesi Deniz Bilimleri ve Co rafya Enstitüsü	Bülten	1984	1992

Tablo 7.20 : Üniversitelerimizde ve di er kurumlarda yayınlanmı ve yayınlanmakta olan co rafya meslek dergileri (Koçman 1999'dan yararlanılarak olu turulmu tur).

Sıra	Dergi Adı	Yayın Sıklığı	Ülke
1.	Antarctic Science	Quarterly	İngiltere
2.	Arctic	Quarterly	Kanada
3.	Arctic Antarctic And Alpine Research	Quarterly	ABD
4.	Boreas	Quarterly	ABD
5.	Earth Surface Processes And Landforms	Monthly	İngiltere
6.	Erde	Quarterly	Almanya
7.	Geodinamica Acta	Bimonthly	Fransa
8.	Geografiska Annaler Series A-Physical Geography	Quarterly	ABD
9.	Geoinformatica	Quarterly	Hollanda
10.	Geomorphology	Biweekly	Hollanda
11.	Giscience & Remote Sensing	Quarterly	ABD
12.	Global And Planetary Change	Monthly	Hollanda
13.	Global Ecology And Biogeography	Bimonthly	ABD
14.	Holocene	Bimonthly	İngiltere
15.	IEEE Journal of Selected Topics In Applied Earth Observations And Remote Sensing	Quarterly	ABD
16.	International Journal of Geographical Information Science	Bimonthly	İngiltere
17.	Isprs Journal of Photogrammetry And Remote Sensing	Quarterly	Hollanda
18.	Journal of Biogeography	Monthly	ABD
19.	Journal of Coastal Research	Bimonthly	ABD
20.	Journal of Glaciology	Quarterly	İngiltere
21.	Landscape And Urban Planning	Bimonthly	Hollanda
22.	Landscape Ecology	Bimonthly	Hollanda
23.	Mountain Research And Development	Quarterly	ABD
24.	Palaeogeography Palaeoclimatology Palaeoecology	Semimonthly	Hollanda
25.	Permafrost And Periglacial Processes	Quarterly	İngiltere
26.	Photogrammetric Engineering And Remote Sensing	Monthly	ABD
27.	Photogrammetric Record	Quarterly	ABD
28.	Physical Geography	Bimonthly	ABD
29.	Progress In Physical Geography	Quarterly	İngiltere
30.	Quaternary International	Monthly	İngiltere
31.	Quaternary Research	Bimonthly	ABD
32.	Quaternary Science Reviews	Monthly	İngiltere
33.	Zeitschrift Fur Geomorphologie	Quarterly	Almanya

Tablo 7.21: Science Citation Expanded'deki Fiziki Coğrafya Dergileri Listesi

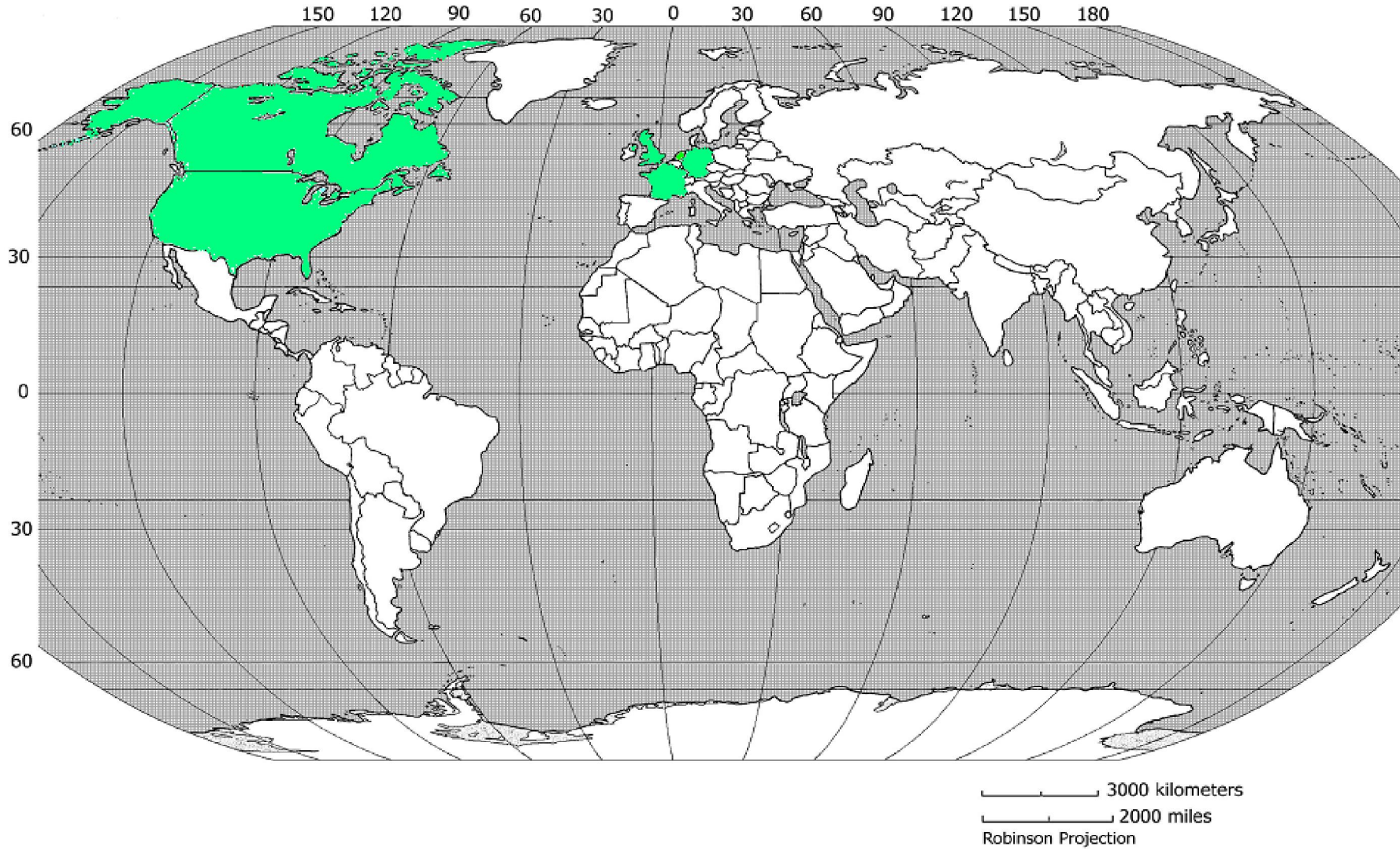
<http://scientific.thomsonreuters.com/cgi-bin/jrnlst/jlresults.cgi> 22.05.09

Quarterly: üç ayda bir çıkan dergi

Monthly: aylık dergi , Bimonthly :iki ayda bir çıkan dergi

Biweekly: iki haftada bir yayınlanan dergi , Semimonthly: onbe günde bir çıkan dergi

ekil 7.12: Science Citation Expanded'deki Fiziki Coğrafya Dergilerinin ülkelere göre dağılımı

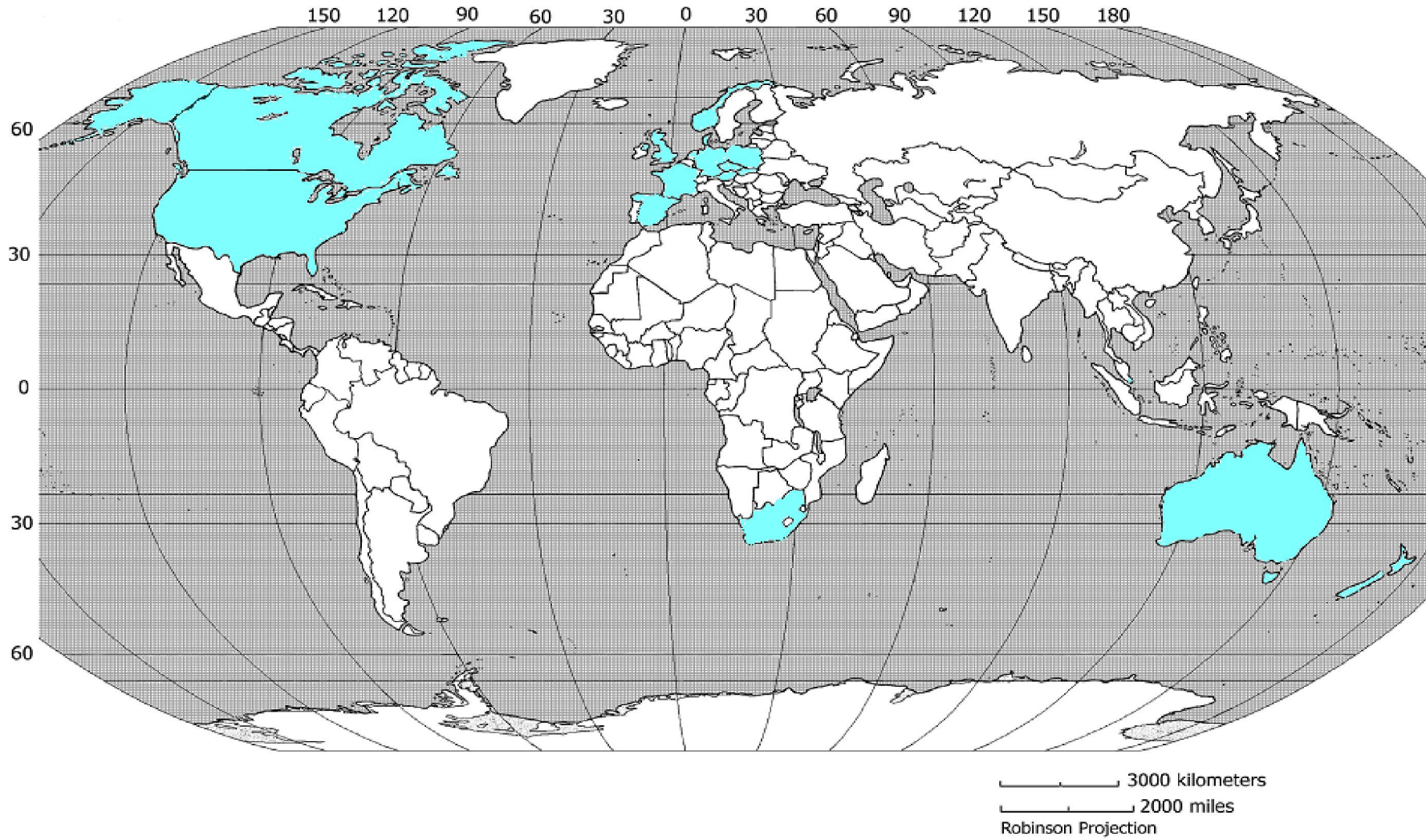

Sıra	Dergi Adı	Yayın Sıklı 1	Ülke
1.	Annales de Geographie	Bimonthly	Fransa
2.	Annals of Regional Science	Quarterly	ABD
3.	Annals of The Association of American Geographers	Quarterly	ngiltere
4.	Antipode	Bimonthly	ABD
5.	Applied Geography	Quarterly	ngiltere
6.	Area	Quarterly	ABD
7.	Asia Pacific Viewpoint	Tri-Annual	ABD
8.	Australian Geographer	Tri-Annual	Avustralya
9.	Boletin De La Asociacion De Geografos Espanoles	Semiannual	spanya
10.	Bulletin of The American Geographical Society of New York	Monthly	ABD
11.	Canadian Geographer-Geographe Canadien	Quarterly	Kanada
12.	Cartographic Journal	Semiannual	ngiltere
13.	Computers Environment And Urban Systems	Bimonthly	ngiltere
14.	Cultural Geographies	Quarterly	ngiltere
15.	Economic Geography	Quarterly	ABD
16.	Environment And Planning A	Monthly	ngiltere
17.	Environment And Planning D-Society & Space	Bimonthly	ngiltere
18.	Erde	Quarterly	Almanya
19.	Erdkunde	Quarterly	Almanya
20.	Eurasian Geography And Economics	Bimonthly	ABD
21.	European Planning Studies	Bimonthly	ngiltere
22.	Gender Place And Culture	Quarterly	ngiltere
23.	Geodetski Vestnik	Quarterly	Slovenya
24.	Geoforum	Quarterly	ngiltere
25.	Geografie	Quarterly	Çek Cumh.
26.	Geografisk Tidsskrift-Danish Journal of Geography	Semiannual	Danimarka
27.	Geografiska Annaler Series B-Human Geography	Quarterly	ABD
28.	Geographical Analysis	Quarterly	ABD
29.	Geographical Journal	Quarterly	ABD
30.	Geographical Research	Quarterly	ABD
31.	Geographical Review	Quarterly	ABD
32.	Geographical Teacher	-	ngiltere
33.	Geographische Zeitschrift	Quarterly	Almanya
34.	Geography	Tri-Annual	ngiltere
35.	Geopolitics	Quarterly	ngiltere
36.	Global Environmental Change-Human And Policy Dimensions	Quarterly	ngiltere
37.	Global Networks-A Journal of Transnational Affairs	Quarterly	ABD
38.	International Journal of Geographical Information Science	Bimonthly	ngiltere
39.	International Journal of Urban And Regional Research	Quarterly	ABD
40.	Journal of Economic Geography	Quarterly	ngiltere
41.	Journal of Geographical Systems	Quarterly	Almanya
42.	Journal of Geography	Bimonthly	ABD
43.	Journal of Geography In Higher Education	Tri-Annual	ngiltere
44.	Journal of Historical Geography	Quarterly	ngiltere
45.	Journal of The American Geographical Society of New York	Bimonthly	ABD
46.	Journal of Transport Geography	Bimonthly	ngiltere
47.	Landscape And Urban Planning	Bimonthly	Hollanda
48.	Landscape Research	Quarterly	ngiltere
49.	Mitteilungen Der Osterreichischen Geographischen Gesellschaft	Annual	Avusturya
50.	New Zealand Geographer	Tri-Annual	Yeni Zelanda
51.	Norsk Geografisk Tidsskrift-Norwegian Journal of Geography	Quarterly	Norveç
52.	Papers In Regional Science	Quarterly	ABD
53.	Petermanns Geographische Mitteilungen	Quarterly	Almanya
54.	Petermanns Mitteilungen	Monthly	Almanya
55.	Politikal Geography	Bimonthly	ngiltere
56.	Population Space And Place	Bimonthly	ngiltere
57.	Professional Geographer	Quarterly	ngiltere

58.	Progress In Human Geography	Quarterly	ngiltere
59.	Regional Studies	Monthly	ngiltere
60.	Revue De Geographie Alpine-Journal of Alpine Research	Quarterly	Fransa
61.	Scottish Geographical Journal	Quarterly	ngiltere
62.	Scottish Geographical Magazine	Tri-Annual	ngiltere
63.	Scripta Nova-Revista Electronica De Geografia Y Ciencias Sociales	Irregular	spanya
64.	Singapore Journal of Tropical Geography	Tri-Annual	Singapur
65.	Social & Cultural Geography	Quarterly	ngiltere
66.	South African Geographical Journal	Irregular	G. Afrika
67.	Sud-Ouest Europeen	Semianual	Fransa
68.	Tijdschrift Voor Economische En Sociale Geografie	Bimonthly	Polonya
69.	Transactions of The Institute of British Geographers	Quarterly	ngiltere
70.	Urban Geography	Bimonthly	ABD
71.	Zeitschrift Fur Wirtschaftsgeographie	Quarterly	Almanya

Tablo 7.22: Social Sciences Citation Expanded'deki Be eri Co rafya Dergileri Listesi
<http://scientific.thomsonreuters.com/cgi-bin/jrnlst/jlresults.cgi?PC=SS&SC=KU> 22.05.09

Quarterly: üç ayda bir çıkan dergi , Monthly: aylık dergi , Bimonthly :iki ayda bir çıkan dergi
Biweekly: iki haftada bir yayınlanan dergi , Semimonthly: onbe günde bir çıkan dergi
Tri-Annual: üç yılda bir , Annual: yılda bir , Irregular: düzensiz, Semiannual : altı ayda bir

ekil 7.13: Social Sciences Citation Expanded'deki Be eri Co rafya Dergilerinin Ükelere Göre Da ılı ı.

7.6. Küresellemenin Coğrafya Ders Araç Gereçleri Üzerindeki Etkisi

Günümüzde küresellemenin etkisiyle tüm dünyada, bilgisayar ve iletişim teknolojilerindeki hızlı gelişmelerin yer aldığı ve ürün üretim, dağıtım ve tüketim faaliyetlerinden hizmet üretimine, iletişime savunmaya, eğitimden sağlığa kadar her alanını etkileyen tarihsel ve toplumsal, ekonomik, siyasi, kültürel v.b. açıdan çok önemli bir değişim ve dönüşüm yaşanmaktadır. Bu değişim eğitim-öğretim ortamlarının vazgeçilmez unsurları olan ders araç ve gereçlerinde de hızlı bir şekilde kendisini göstermektedir.

Ders araç gereçleri daha etkili bir eğitim için vazgeçilmez kaynaklara arasındadır. Sınıf ortamında, kitap, defter ve yazı tahtası uzun süre eğitimin-öğretim faaliyetlerinin temel enstrümanı olmuştur. Bilim ve teknolojiye yaşanan hızlı gelişmeler eğitim öğretimde bu unsurların dışında da bir takım araç gereç kullanımını yaygınlaştırmıştır. Bütün öğretim kurumlarında öğrenmeyi kolaylaştıracak ders konularıyla ilgili haritalar, filmler, çizimler, slaytlar ile bunları göstermeye yarayan sinema ve projeksiyon makineleri, tepegözler vb. öğretim araç-gereçleri devreye girmiştir.

Öğretim faaliyetlerini kolaylaştıracak her araç ders araç gereci olarak tanımlanabilir. Günümüzde küresellemenin etkilerinin artması ile bilgisayarlar, İnternet, ses donanım sistemleri, video gösterileri, CD'ler, laboratuvar cihazları ve ekipmanları, TV'ler ders araç gereçlerinin ayrılmaz unsurları arasında yer almaktadırlar. Ayrıca son yıllarda bilgisayar ve İnternet'in yaygınlaşmasıyla ve ucuzlaşmasıyla bilgisayar ve İnternet'te bulunan bir şekilde ders araç ve gereci olarak kullanılmaya başlanmıştır. Bunların yanında CBS laboratuvarları da yaygınlaşmaya başlamıştır.

Öğrencide istenilen olumlu davranışların gerçekleştirilebilmesinde görsel ve işitsel yöntemlerin bir arada kullanılması olumlu katkı yapar. Görsel ve işitsel yöntemlerin bir arada kullanılması gösteri öğretme yöntemi tekniğinin kullandığı argümanlar arasında yer almaktadır. Gösteri yöntemi öğretilecek konunun gösterinin bir parçası olduğu ve konunun öğrencilerin önünde gösterilmesi yoluyla yapılan öğrenme tekniğidir. Fiziki, beşeri ve ekonomik coğrafya ders konularının öğretilmesinde gösteri yöntemi kullanılması kalıcı öğrenmenin gerçekleştirilmesinde önemli yere sahiptir. Coğrafya ders konularının öğretilmesinde ders araç ve gereçlerinin kullanılması gösteri yöntemi ile sağlanır. Coğrafya ders konularının haritalar, çizimler, grafikler, tablo, foto raflarla sunulması öğretilen konuların anlaşılır hale gelmesinde büyük öneme sahiptir.

Zaman sabit tutulmak üzere insanlar okuduklarının % 10'unu, i ittiklerinin % 20'sini, hem görüp hem de i ittiklerinin% 50'sini, söylediklerinin % 70'ini ve yapıp söyledikleri bir eyin ise % 90'ını hatırlar. Ö retimde görsel ve i itsel araçlar kullanıldı nda ö renme hem daha çabuk ve hem de daha kalıcı olur. Yukarıdaki açıklamalardan anla ıldı ı gibi bir ö retim etkinli i ne kadar çok duyu organına hitap ederse ö renme o kadar iyi gerçekleşir (Güngördü, 2003: Web eri im 27.05.2009).

Bilgi ve bilgiyi kullanma eskiden oldu u gibi günümüz de önemini korumaktadır. Ancak ders araç gereçleri sayesinde bilgi ve bilgiyi kullanma etkili bir ekilde bireylere aktarmaya yarayan unsurlardandır. Bilgiyi üretme ve bilgiye eri imin en önemli yollarından biri de ders araç gereçlerini etkili bir ekilde kullanmaktır. Bu ekilde yeti tirilen bireylerin, bilgi üretimi, payla ımı, bilgiyi düzenleme, sunma ve ileti im kurma becerileri daha fazla geli ebilmektedir. Bilim ve teknolojiadaki hızlı geli meler ders araç gereçleri konusunda de i imin kaçınılmaz oldu unu göstermektedir.

Görsel-i itsel araçlar; zamandan ve sözden ekonomi sa lar, belli bir fikrin göz önünde canlandırılmasına yarar, karma ık fikirleri basite indirgeyerek açıklar, i lemleri basitle tirir, fikir, i lem ve süreçlerin sırasını gösterir, ö retimi canlı ve açık hale getirir, ö rencilerin ilgi ve dikkatlerini arttırır, ö renme arzusu yaratır, ö renilecek konu üzerinde pratik yapma imkanı sa lar, ö retimi zenginle tirir, yaparak, ya ayarak, algılamada ve ö renmede etkinlik sa lar (Yılmaz, 2008: Web eri im 26.05.2009).

Ö retme sürecini hızlı geli ebilmesi için e itim ve ö retim süreçlerinde hem göze hem de kula a hitap edecek teknolojik araç ve gereçlerin kullanılması gereklidir. Bu ekilde ö renme daha kalıcı olabilmektedir. Ders araç gereçleri kullanımı, ö retmene etkili bir ö retme ortamı yarattı ı gibi, verimlili i artırarak e itimde niteliksel kazanımların yükselmesine de neden olabilmektedir. Ayrıca ö rencilerin bilgiyi ezberlemeleri yerine ders konularını görerek, duyarak ve yaparak ö renmelerini sa layarak kalıcı ö renmenin gerçekleşme sine yardımcı olur. Bunun yanında bazı sıkıcı geçen konularda ö rencilerin dikkatlerinin toplanmasına da katkıda bulunmaktadır. Böylece ö renci ba arısı üzerinde etkili olabilecektir.

Co rafya e itiminden beklenen amaçların gerçekleşme tirilmesi; co rafya e itim ve ö retiminde laboratuvar ve ders araç-gereç olanaklarının en iyi ekilde kullanılması ile mümkün olacaktır. E itim ö retim faaliyetlerinde kullanılan ders araç gereçleri görsel, i itsel ve görsel –i itsel olarak sınıflandırılmaktadır.

Küresellemenin etkisiyle de co rafya e itim ve öretiminde kullanılan ders araç-gereçlerinde önemli de i im ve dönüüm meydana gelmiştir. Co rafya e itim-öretim faaliyetlerinde kullanılan ders araç-gereçleri şunlardır:

Görsel araçlar

Kitaplar, haritalar, yazı ve gösterim tahtaları, resimler, gerçek eşyalar ve modeller, projektörler (Yansıtıcılar),

itsel araçlar:

Radyo, teyp, ses bandı ve CD'ler,

Görsel ve i itsel araçlar

Film makinesi ve hareketli filmler, kapalı devre televizyon, teleteks, video, etkileşimli (enteraktif) video, iletişim uyduları (uydu aracılığı ile ses, görüntü ve veri iletişimi aynı anda gerçekleştirebilmektedir).

Türkiye üniversitelerinde bulunan 26 co rafya bölümleri ders araç-gereçleri İnternet'te online olarak taranmış ve co rafya bölümlerimizde görsel ve i itsel ders araç-gereçleri yönünden çok az eksikliğe rağmen yeterli oldukları görülmektedir. Ancak, küreselleme ile birlikte gittikçe önem kazanan co rafya bilgi sistemleri ve CBS laboratuvarları konusunda önemli oranda eksikliklerin olduğu saptanmıştır. Bunun yanında co rafya konularının i lenmesi ve çeşitli analizlerin yapılması laboratuvarlar, laboratuvar cihazları ve ekipmanları konusunda eksiklikler oldukça fazladır (Tablo 7.23).

Yaptığımız online tarama sonucunda altı co rafya bölümümüz CBS laboratuvarına sahiptir. CBS laboratuvarlarına sahip co rafya bölümleri şunlardır: Ankara Üniversitesi DTCF co rafya bölümü, Çanakkale 18 Mart Üniversitesi Fen-Edebiyat fakültesi Co rafya bölümü, Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Orta Öğretim Sosyal Alanlar Eğitimi Bölümü Co rafya Eğitimi Anabilim Dalı, Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Co rafya Bölümü, Fatih Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Co rafya Bölümü, Sakarya Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Co rafya Bölümü (Tablo 7.23, ekil 7.14).

Ayrıca, 18 Mart Üniversitesi Fen-Edebiyat fakültesi Co rafya bölümü bünyesinde Jeomorfolojik analiz laboratuvarı, Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Co rafya Bölümü bünyesinde Alüvyal Jeomorfoloji laboratuvarı, Fatih Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Co rafya Bölümü bünyesinde Fiziki co rafya ve Genel Co rafya laboratuvarları bulunmaktadır (Tablo 7.23).

Yukarıda belirtildiği gibi çeşitli co rafya konularının uygulama ve analizlerinin yapıldığı co rafya laboratuvarları konusunda ülkemiz co rafya bölümlerinin önemli oranda eksiklikleri bulunmaktadır.

Sıra	Üniversite	CBS LAB	Kartografya ve Çizim Lab.	Jeomorfoloji Laboratuvarı	Koleksiyonlar
1.	Afyon Kocatepe Üniversitesi Fen-edebiyat Fakültesi Co rafya Bölümü				
2.	Ankara Üniversitesi DTCF Co rafya Bölümü	Co rafi bilgi sistemleri ve kartografya salonu			
3.	Atatürk Üniversitesi Fen-edebiyat Fakültesi Co rafya Bölümü				
4.	Atatürk Üniversitesi E itim Fakültesi Co rafya Ö retmenli i Bölümü	Teknoloji Sınıfı			
5.	Balıkesir Üniversitesi Fen-edebiyat Fakültesi Co rafya Bölümü				
6.	Çanakkale 18 Mart Üniversitesi Fen-edebiyat Fakültesi Co rafya Bölümü				
7.	Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi E itim Fakültesi Co rafya Ö retmenli i Bölümü	Co rafi bilgi sistemleri ve veri analizi laboratuvarı	Kartografya ve çizim laboratuvarı	Jeomorfolojik analiz laboratuvarı	
8.	Dicle Üniversitesi E itim Fakültesi Co rafya Ö retmenli i Bölümü				
9.	Dokuz Eylül Üniversitesi Buca E itim Fakültesi Co rafya Ö retmenli i Bölümü	CBS/GIS laboratuvarı	Kartografya ve çizim laboratuvarı		Ta ve fosil koleksiyonu
10.	Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Co rafya Bölümü	Co rafi bilgi sistemleri laboratuvarı		Alüvyal Jeomorfoloji laboratuvarı	
11.	Fatih Üniversitesi Fen-edebiyat Fakültesi Co rafya Bölümü	Co rafi bilgi sistemleri laboratuvarı	Fiziki Co rafya Laboratuvarı	Genel Co rafya laboratuvarı	
12.	Fırat Üniversitesi Fen-edebiyat Fakültesi Co rafya Bölümü	Teknoloji sınıfı	Kartografya ve çizim odası		Ta ve fosil koleksiyonu
13.	Gazi Üniversitesi E itim Fakültesi Co rafya Ö retmenli i Bölümü				
14.	Giresun Üniversitesi Fen-edebiyat Fakültesi Co rafya Bölümü				
15.	Harran Ü Üniversitesi Fen-edebiyat Fakültesi Co rafya Bölümü				
16.	stanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Co rafya Bölümü				
17.	K. Mara Sütçü mam Üniversitesi Fen-edebiyat Fakültesi Co rafya Bölümü				Ta ve fosil koleksiyonu
18.	Karadeniz Teknik Üniversitesi E itim Fakültesi Co rafya Ö retmenli i Bölümü				
19.	Marmara Üniversitesi Fen-edebiyat Fakültesi Co rafya Bölümü				
20.	Marmara Üniversitesi E itim Fakültesi Co rafya Ö retmenli i Bölümü				

21.	Mustafa Kemal Üniversitesi Fen-edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü				
22.	Ondokuz Mayıs Üniversitesi Fen-edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü				
23.	Sakarya Üniversitesi Fen-edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü	Coğrafya bilgi sistemleri laboratuvarı	Kartografya ve çizim odası	-	-
24.	Selçuk Üniversitesi Eğitim Fakültesi Coğrafya Öğretmenliği Bölümü		Kartografya ve çizim odası		
25.	Süleyman Demirel Üniversitesi Fen-edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü				
26.	Uludağ Üniversitesi Fen-edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü				
27.	Yüzüncü Yıl Üniversitesi Fen-edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü				

Tablo 7. 23: CBS ve diğer laboratuvarların ülkemiz coğrafya bölümlerine dağılımı.

Kaynak: <http://www.yok.gov.tr/content/view/full/532/lang,tr/> 30.05.09 üzerinden üniversitelerin web sitelerinden yararlanılarak oluşturulmuştur.

Resim 7. 14: CBS laboratuvarlarının ülkemiz coğrafya bölümlerine dağılımı.

7.7.Küreselle menin Ö rencileri Üzerindeki Etkileri:

Küreselle meni etkilerinin artmaya başlaması ile global ölçekte yapısal dönüşüm her alanda olduğu gibi eğitim alanında da başlamıştır. Eğitim sektörünün önemli bileşenlerinden olan öğrenciler küresel gelişmelerden en fazla etkilenenler arasında yer almaktadırlar. Dünyanın çeşitli üniversiteleri arasında yapılan öğrenci değişim antlaşmaları, ikinci öğretim yaygınlaşması, yurtdışında eğitim imkanlarının artması, mesleki alanda yeni fırsatların ortaya çıkması, bilgisayar ve İnternet kullanımının yaygınlaşması ile uzaktan eğitim olanaklarının artmaya başlaması, ulusal ve uluslararası sempozyum ve kongrelere katılma imkanlarının eskiye oranla yaygınlaşması, yeni öğrenme yöntem ve tekniklerinin küresel ve ulusal boyutta hızlı bir şekilde yayılması, sınıf ortamları ve ders araç gereçlerinde meydana gelen değişimler v.b. gibi gelişmeler küreselle menin öğrenciler üzerindeki doğrudan ve dolaylı etkileri arasında yer almaktadır.

20. yüzyılda meydana gelen hızlı gelişmeler eğitim-öğretim faaliyetlerinin küreselle mesinde önemli rol oynamıştır. Özellikle Avrupa Birliği, ABD ve OECD ülkelerinin eğitim alanında yapmış oldukları düzenlemeler eğitimin her alanında olduğu gibi öğrenciler üzerinde ve dolayısıyla coğrafya bölümü öğrencileri üzerinde de etkili olmaya başlamıştır. Özellikle Bologna süreci kapsamında yapılan düzenlemeler öğrenciler üzerinde doğrudan etkili olabilmektedir.

Bologna süreci ile özellikle öğrenci değişim programları ile öğrencilerin değişik kültürleri tanımaları ve özgüvenlerinin artması sağlanabilmektedir. Aynı zamanda öğrenciler diğer bir ülkenin programına katılarak, programların uyumluluklarını/farklılıklarını değerlendirme şansında bulmaktalar. Bologna süreci ile kolay anlaşılır ve karşılaştırılabilir dereceler verilmesi ile AB içerisinde bir yüksek öğrenim kurumundan mezun olan öğrencinin AB içerisinde başka üniversitede bir üst dereceye devam etmesi kolaylaşmış oluyor. Böylece mezun olan öğrencinin herhangi bir AB ülkesinde iş bulma ve çalışma durumu artmaktadır.

Özellikle Bologna Süreci ile yapılan düzenlemeler ile kolay anlaşılır ve karşılaştırılabilir dereceler, Temel olarak üç seviyeli yüksek öğrenim: lisans, yüksek lisans, doktora, Ortak Kredi sistemi (ECTS: European Credit Transfer System), Diploma Eki (DS: Diploma Supplement), Öğrenci/Öğretim üyesi hareketliliği, Kalite güvencesi, yaşam boyu öğrenim, Yüksek öğrenim kurumları ve öğrencilerle işbirliği sağlanması çalışmaları öğrenciler üzerinde küreselle menin etkilerine örnektir.

Değişik ülke üniversiteleri arasında yapılan öğrenci değişim antlaşmaları ile öğrenciler yüksek öğretimlerinin bir bölümünü yurtdışında antlaşmalı üniversite de sürdürmektedir. Ülkemizde bu konuda Fatih Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümünün başta

ABD ve Avrupa olmak üzere dünyanın pek çok ülkesindeki üniversitelerin co rafya bölümleri ile yapımı oldu u uluslararası i birli i antla maları gösterilebilir. Ayrıca ülkemizde Avrupa Birli i ECTS ders programını uygulayan co rafya bölümleri (Tablo 7.15) ö rencileri ö renimlerinin bir bölümünü Avrupa ülkelerinin de i ik üniversitelerine ba lı co rafya bölümlerinde sürdürebilme imkanına sahiptirler.

Üniversitelerimizin uluslararası üniversite ve kurulu larla i birli ini sürekli arttırmaktadır. Avrupa ve Amerika'daki bir çok üniversite ile birlikte ortak e itim-ö retim ve ö renci de i im programları ile ö rencilerin e itimleri süresinde dı dünyayı tanımaları ve küresel dü ünçe yeteneklerini geli tirmelerine katkıda bulunmaktadır. Üniversitelerimiz, özellikle Avrupa'da ya anmakta olan Bolonya sürecinin iyi anla ılması ve uygulamaları konusunda önemli çalı maları yerine getirmi lerdir. Bu kapsamda, Diploma Ekleri ve Avrupa Kredi Transfer Sistemi, e itim programlarında yaygınla maya ba lamı tır. Di er taraftan bir çok üniversitelerimiz, Avrupa Birli i içerisinde ö renci hareketlili ini desteklemekte önemli bir program olan ERASMUS programı içerisine seçilme ba arısını göstermi ve bu kapsam içerisinde bir çok ö renci ö renimlerinin bir kısmını Avrupa Üniversitelerinde yapabileme imkanına kavu mu tur.

Küreselle menin üniversitelerimizdeki co rafya e itim ve ö retimi faaliyetleri üzerindeki en büyük etkilerinden biri pek çok co rafya bölümümüzün ikinci ö retim uygulamalarına ba lamalarıdır. Böylece ekonomik sıkıntı içindeki üniversitelere kaynak bulunmakta hem de co rafya e itim ve ö retiminden yararlanmak isteyenler için yeni bir fırsat ortaya çıkmı tır. kinci ö retim veren co rafya bölümleri tablo 7.11'de gösterilmi tir.

Yurt dı ndaki e itim imkanlarına ula mak artık daha kolaydır. Bu nedenle bir çok alanda oldu u gibi co rafi bilgi ve becerilerini arttırmak isteyenler çe itli üniversiteler arasındaki i birli i, kamu ve özel burslarla veya tamamen kendi imkanlarıyla yurtdı ı üniversitelerin co rafya bölümlerine kayıt yaparak co rafya e itim ve ö retim faaliyetlerine katılabilmektedir.

Küreselle menin etkilerinin iyice artması co rafya bölüm mezunlarına yeni fırsatlar yaratmı tır. Bu konu küreselle menin co rafya mesle i üzerindeki etkileri kısmında daha ayrıntılı bir e kilde belirtilecektir.

Bilgisayar ve Internet'in kullanımının yaygınla ması ile uzaktan e itim ba ta olmak üzere global ölçekte e itim-ö retim faaliyetleri yaygınla mı tır. Co rafya ders konuları için gerekli olan her türlü ara tırma-inceleme malzemesi, ulusal ve uluslararası yayınları takip etmeye kadar geni bir alanda ö renciler için gerekli olan bilgi ve belgeler kolay ula ılabilir

hale gelmi tir. Özellikle co rafi bilgi sistemleri uygulamaları için gerekli olan uydu verilerine Internet üzerinden ula labilir olması büyük avantaj sa lamaktadır.

Teknolojinin küreselli i ve sa ladı ı etkile imlilik e itimde bir yandan uzaktan e itim sisteminin bilinen avantajlarını korurken, bir yandan da geleneksel e itimin yüz yüze sa ladı ı etkile imi “sanal ortamda” gerçekle tirebilmektedir. Bu yönü ile sistem, bilgi ça ının hızlı de i im ortamında, bireyin ara tırıcı bir yakla ımla, aktif olarak ö renme sürecine katılmasını da sa layarak, geleneksel sistemin “ezberci” yeti tirme zaafını da büyük ölçüde ortadan kaldıracı a benzemektedir (Karasar, 1999: 145).

Küreselle mede bili im ve ileti im teknolojileri giderek önem kazanmaktadır. Bilgi ve ileti im teknolojilerini üretmek ve kullanmak bilgi ça ının gereklerindedir. Yeni teknolojik araç-gereçlerle birlikte yeni ö renme yöntem ve süreçleri, teknik ve stratejileri güncel ya am alanlarımızda hızlı bir ekilde yerini almaktadır. Bilgisayarlar, Internet a ları, her yerden konu ulabilen mobil telefonlar, yerel, ulusal ve global basın-yayın a ı, ileti im uyduları sayesinde yapılan naklen yayınlar, ürün tanıtıcı reklamlar v.b. sayesinde üretilen bilgi ve bilgi akı ı kısa bir sürede kitlelere ula tırılabilir. Bu araç-gereçler aynı zamanda bilgi toplumunun bili im ve ileti im araç gereçleridir. Günümüzde bili im ve ileti im teknolojilerinin okur yazarlı ını bilmek, anlamak ve kullanmak küreselle me sürecinin ya amsal ko ullarından ve de erlerindedir. Bu nedenle özellikle co rafi alanındaki bili im araç gereklerinin kullanımını ö renmek co rafi e itim ö retim faaliyetlerinde büyük kolaylık sa lar. Bu durum aynı zamanda ö rencilere önemli avantajlar da sa lamaktadır. Örgün ö retim ortamları sonrasında da gereksinimleri do rultusunda ö renmeye devam edebilecektir.

Bu ba lamda e itim sistemleri de de i mekte ve geli mektedir. Bu radikal geli imlere ve sürekli bilgi akı ına paralel olarak e itim ve ö retim kavramları yeniden yapılanmakta ve sistemlerinde fonksiyonel de i imlere neden olmaktadır. Çünkü bireyler, geli en teknolojik e itim-ö retim araç-gereçleri ile her zaman, her yerde ve her ekilde e itim olanaklarıyla e itim-ö retimlerini sürdürebilmektedirler. Bu olanakları da ancak geli mi ülkeler kendi bireylerine sunmaktadır. Di er bireyler bu olanaklara bilgisayar ve Internet a ı ile ula salar bile belli bir a amadan sonra kapitalizmin öngörülerini ile kar ı kar ıya kalmaktadırlar. Zaten küreselle menin kapitalist geli me süreci ile sıkı bir ba ı oldu unu savunanlar da bulunmaktadır (Duman, 2002: 44).

Yeni ö renme yöntem ve teknikleri ile sınıf ortamı ve ders araç gereçlerinde meydana gelen geli meler ö renciler üzerinde do rudan etkili olabilmektedir. Küreselle menin etkilerinin hızla artı ı günümüzde sürekli ö renmenin önemini bilen, bilgiyi, nerede ara tırıp ve nasıl kullanaca ını ö renen, problemlerin üstesinden gelebilen ve çözümler üretebilen,

bireysel ve grupla öğrenmesini bilen, kendi öğrenmesini, etkinliklerini ve davranışlarını izleyerek kontrol eden, işbirliğine dayalı çalışmaları ilkelerine uyum sağlayan modern bireylerin eğitim ve öğretim önem kazanmıştır.

Bilgi ve iletişim teknolojilerindeki hızlı gelişmeler küreselleşmenin etkilerinin yaygınlaşmasında önde gelen gelişmelerdendir. Öğrenciler global gelişmelerden en fazla etkilenen kitleler arasındadır. Özellikle coğrafya eğitim faaliyetlerinde, üretken, yaratıcı bireylerin yetiştirilmesi, bireylere sunulacak eğitim yaklaşımıdır. Özellikle yaşam boyu öğrenmeyi temel alan bir öğretim ortamında piyasalardaki rekabet ortamına uyum sağlayabilen ve nitelikli iş gücünün yetiştirilmesine katkıda bulunacaktır.

7.8. Küreselleşmenin Coğrafya Mesleği Üzerindeki Etkileri

Küreselleşme sürecinde coğrafya mesleği diğer meslekler gibi küresel gelişmelerden etkilenmektedir. Ülkemizde coğrafya mesleği coğrafya öğretmenliği ile özdeşleşmiştir. Oysaki coğrafya bölümü mezunları gelişmiş ülkelerde coğrafya öğretmenliği dışında geniş bir alanda çalışmaları olanaklarına sahiptir. Ülkemizde Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi ile Fen-Edebiyat Fakülteleri coğrafya bölümleri coğrafyacı, eğitim fakülteleri Coğrafya eğitimi Bölümleri ise Coğrafya Öğretmeni yetiştirmektedir. Ancak, coğrafya bölümü mezunlarının istihdam edilmesindeki sorunlar nedeniyle problemler yaşamaktadır.

Küreselleşmenin etkilerinin artması ile bireylerin günümüz koşullarına cevap verebilecek bilgi ve beceri ile donatılmış olması gerekmektedir. Bunun yanında ana dilinden başka uluslararası alanda geçerli en az bir yabancı dil bilmesi bireye büyük avantajlar sağlamaktadır. Böylece birey geçerli bir mesleğe sahip olarak küresel düzeyde rekabet koşullarına kendisini uydurabilecektir.

Bireyin küreselleşmesi çağda bilgi ve beceriye sahip olması kendi dışındaki insanlarla “rekabet” edebilecek düzeye gelmesidir. Ülke ve uluslararası alanda adını ve anını bilmediği insanlarla rekabet edebilmek için insanın şu özelliklere sahip olması gerekir (Doğan, 2002: 71):

ŞÇağda uygun eğitim görmüş olması,

ŞGeçerli bir meslek sahibi olması. Bunun yanı sıra ikincil meslek ve becerilerle donatılmış olması,

ŞSorunların çözümünü araştırmada arayan bir karakter geliştirmesi,

ŞToplumsal ilişkilerinde gerekli entelektüel ve duygusal derinliğe ulaşmış olması,

ŞAna dili dışında geçerli bir yabancı dili iyi bilmesidir.

Bu niteliklere sahip insanların meydana getirdiği toplum, “Bilgi Toplumu”dur. Bilgi toplumu ortamında yer alan rekabet düzeyi yüksek insan modeliyle küresel gelişmelere adapte olmakta güçlük çekilmez.

Küreselle me ile birlikte i alanlarının da ılımı da de i mekte, beceri sahibi olmadan i sahibi olunmamaktadır. Birey artık “her i i yapabilirim” sloganıyla i bulamamaktadır. Süregelen i gelene i de i mi tir. Özetle çalı ma yapısal de i im göstermektedir. Küreselle me sürecinde dünyada de i en ko ullara uyum, rekabet, insan kaynaklarının geli tirilmesi, küresel piyasanın dinamik olarak izlenmesi, örgüt yapılarında esneklik ve maliyet kontrolü gibi önemli olgular olarak ya amımızı etkilemektedir (Çolako lu, J, 2002: 129).

Ülkemizde co rafyanın yeri ve öneminin yeterli anla ılmaması nedeniyle Dil ve Tarih Co rafya Fakültesi ile Fen-Edebiyat Fakülteleri co rafya bölümleri mezunlarının büyük bölümü kendi alanlarında istihdam edilmemektedir. Bu nedenle co rafya bölümü mezunlarının büyük kısmı co rafya ö retmenli i için tezsiz yüksek lisan programını bitirdikten sonra co rafya ö retmeni olarak atanabilmektedir. E itim fakülteleri Co rafya e itimi bölümleri mezunları ise do rudan co rafya ö retmeni olarak atanabilmektedir.

Zamanla sayıları artan üniversitelerde yıllık mezun sayısı arttıkça ö retmen atamalarında sıkıntı ya anmaya ba lanmı tır. Bunun üzerine, E itim Fakültelerinin kaliteli ö retmen yeti tiren yüksek ö retim kurumları olarak yerini daha net belirlemek için düzenlemeler yapılmı , 1997 yılında yürürlü e giren yönetmenlik de i iklikleri ve ekleriyle do rudan ö retmen olma hakkı e itim fakültelerinden mezun olanlara verilmi tir. Edebiyat Fakültelerini (Dil ve Tarih Co rafya Fakültesi ile Fen-Edebiyat Fakülteleri ile birlikte) bitirenlerin ö retmen olabilmeleri ise ö renimleri sırasında de il, mezuniyetlerinden sonra alacakları ayrı bir e itim (üç yarıyılık tezsiz yüksek lisans) artına ba lanmı tır (Kayan, 2000: 18-19).

Ülkemiz co rafya bölümleri ve co rafya e itimi bölümleri yabancı dil ö retimi açısından bireyleri yeterli bilgi ve beceri konusunda donatmamaktadır. Ancak, her geçen gün gittikçe önem kazanan yabancı dil (uluslararası geçerli bir yabancı dil, özellikle ngilizce) konusunda yetersiz kalmaktadır (Tablo 7.24). Di er önemli bir sorun ise geli en bilgisayar teknolojisi ve yazılımı ile co rafya e itim ve ö retiminin ayrılmaz bir parçası haline gelen Co rafi Bilgi Sistemi konusunda ya anan eksikliklerdir. Özellikle bu iki eksiklik giderilmedi i sürece co rafya mesle ine sahip bireyler küreselle menin merkezinde yer alan rekabet düzeyi yüksek insan modeliyle küresel geli melere ve dolayısıyla bilgi toplumuna uyum sa lamada büyük sorunlara ar.

Üniversite Fakülte ve Bölüm	Hazırlık sınıfı
1. Afyon Kocatepe Üniversitesi Fen-edebiyat Fakültesi Co rafya Bölümü	Yok
2. Ankara Üniversitesi DTCF Co rafya Bölümü	Yok
3. Atatürk Üniversitesi Fen-edebiyat Fakültesi Co rafya Bölümü	Yok
4. Atatürk Üniversitesi E itim Fakültesi Co rafya Ö retmenli i Bölümü	Yok
5. Balıkesir Üniversitesi Fen-edebiyat Fakültesi Co rafya Bölümü	Yok
6. Çanakkale 18 Mart Üniversitesi Fen-edebiyat Fakültesi Co rafya Bölümü	Yok
7. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi E itim Fakültesi Co rafya Ö retmenli i Bölümü	Yok
8. Dicle Üniversitesi E itim Fakültesi Co rafya Ö retmenli i Bölümü	
9. Dokuz Eylül Üniversitesi Buca E itim Fakültesi Co rafya Ö retmenli i Bölümü	Yok
10. Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Co rafya Bölümü	Var
11. Fatih Üniversitesi Fen-edebiyat Fakültesi Co rafya Bölümü	Var
12. Fırat Üniversitesi Fen-edebiyat Fakültesi Co rafya Bölümü	Yok
13. Gazi Üniversitesi E itim Fakültesi Co rafya Ö retmenli i Bölümü	Yok
14. Giresun Üniversitesi Fen-edebiyat Fakültesi Co rafya Bölümü	
15. Harran Ü Üniversitesi Fen-edebiyat Fakültesi Co rafya Bölümü	Yok
16. İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Co rafya Bölümü	Yok
17. K. Mara Sütçü mam Üniversitesi Fen-edebiyat Fakültesi Co rafya Bölümü	Yok
18. Karadeniz Teknik Üniversitesi E itim Fakültesi Co rafya Ö retmenli i Bölümü	
19. Marmara Üniversitesi Fen-edebiyat Fakültesi Co rafya Bölümü	Yok
20. Marmara Üniversitesi E itim Fakültesi Co rafya Ö retmenli i Bölümü	Yok
21. Mustafa Kemal Üniversitesi Fen-edebiyat Fakültesi Co rafya Bölümü	
22. Ondokuz Mayıs Üniversitesi Fen-edebiyat Fakültesi Co rafya Bölümü	Yok
23. Sakarya Üniversitesi Fen-edebiyat Fakültesi Co rafya Bölümü	Yok
24. Selçuk Üniversitesi E itim Fakültesi Co rafya Ö retmenli i Bölümü	Yok
25. Süleyman Demirel Üniversitesi Fen-edebiyat Fakültesi Co rafya Bölümü	Yok
26. U ak Üniversitesi Fen-edebiyat Fakültesi Co rafya Bölümü	Yok
27. Yüzüncü Yıl Üniversitesi Fen-edebiyat Fakültesi Co rafya Bölümü	Yok

Tablo 7.24:Yabancı dil hazırlık sınıfı olan co rafya bölümleri

Kaynak: http://www.yok.gov.tr/content/view/527/222/lang,tr_TR/ 27.06.09

Burada asıl sorunlardan biri Dil ve Tarih Co rafya Fakültesi ile Fen-Edebiyat Fakülteleri co rafya bölümü mezunlarının mezun oldukları alanda açıkta kalma sorunudur. Oysaki co rafya multidisipliner bir bölüm oldu u için co rafyacı kimli i ile mezun olanların bir çok alanda istihdam edilmesi gerekmektedir. Ancak, ülkemizde co rafyanın önemi konusunda yeterli bilinç olu madı ndan bu sorunlar ortaya çıkmaktadır. Oysa, geli mi ülkelerde co rafya bölümü mezunları co rafya ö retmenli i dı nda, bölge planlamacısı, CBS uzmanı, toprak bilimci, ehir planlamacısı, yer bilimci, Rekreasyon kaynakları planlamacısı vb. gibi alanlarda istihdam edilmektedirler.

Co rafya bölümü mezunlarının ülkemizde ve yurt dışında çalışmakta olduğu mesleklerden bazıları aşağıda sunulmuştur (<http://geography.fatih.edu.tr/?bolum=07.06.09>):

§ Arazi gözlemcisi	§ Harita kütüphanecisi,	§ Su kaynakları uzmanı,
§ Arazi kullanım planlamacısı,	§ Havafoto rafı yorumlayıcısı	§ şehir planlamacısı,
§ Bölge planlamacı,	§ Kartograf,	§ Tehlikeli atıkmadde uzmanı,
§ CBS uzmanı,	§ Ö retmen,	§ Toplum uzmanı,
§ CBS veri tabanı yöneticisi,	§ Pazarlama analizcisi,	§ Toprak bilimci,
§ CED uzmanı,	§ Rekreasyon kaynakları	§ Ulaştırma planlamacısı,
§ Çevre bilimci,	planlamacısı,	§ Yerbilimci
§ Harita editörü,	§ Sağlık koruma planlamacısı,	

Günümüzde hızla gelişen ve değişen dünyamızda co rafya gittikçe önem kazanmaktadır. Ancak, ülkemizde co rafyanın öneminin yeterince anlaşılması nedeniyle co rafya bölümleri mezunları gerçek anlamda mesleklerini icra edememekte ve co rafya mesleğinin co rafya ö retmenliği gibi dar bir kalıba girmesine neden olmaktadır. Küresel gelişmeler sonucunda küresel rekabet gittikçe önem kazanmaktadır. Bunun yabancı dil ö retimi önem kazanmakta ve Co rafy Bilgi Sistemleri Co rafyanın vazgeçilmez kaynakları arasında yerini almaktadır. Ülkemiz co rafya bölümleri mezunlarının mesleklerini küresel gelişmelere uygun bir şekilde icra edebilmeleri için yabancı dil ve CBS ö retimi konusunda yeterince donatılmaları gerekmektedir. Bu konuda yaşanan yetersizlikler, Ülkemizin co rafya mesleği alanında küresel gelişmelerden yeterince etkilenmediğini göstermektedir. Bu sorunun çözülmesi için co rafya bölümü mezunlarına co rafya ö retmenliği dışında istihdam edebilecekleri alanlar oluşturmak ve co rafya mesleğini yapacak kişilerin küresel gelişmelerin bir sonucu olarak yabancı dil ve CBS konusunda özellikle donatılmaları gerekmektedir.

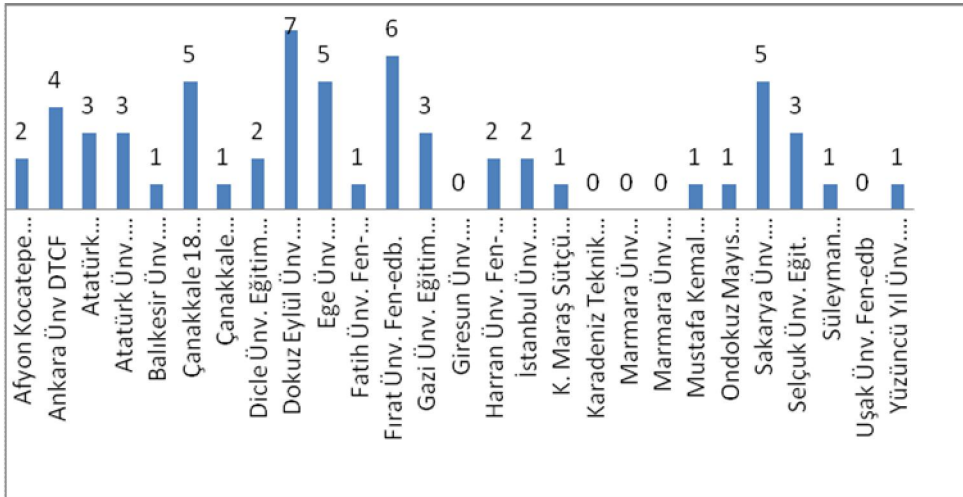
BÖLÜM 8: ARA TIRMA BULGULARI

Küreselle me ekonomik, sosyal, siyasal ve kültürel vb. alanlarda etkili olmakta ve hayatımızı etkilemekte pek çok de i ime neden olmaktadır. Günümüzde küreselle me dünya çapında etkile imi ifade eden bir kavram haline gelmi tir. Global boyutta çe itli alanlarda kar ılıklı ba ımlılı ın artmasına neden olmu tur. Hızla geli en teknolojik ve bilimsel geli meler ile bilginin daha hızlı yayılması ve uluslararası alanda üniversitelerarası ili kilerin kar ılıklı geli mesi bölümler üzerinde etkilerini göstermesi küreselle menin en önemli etkilerindedir.

Bu nedenle küreselle menin etkilerini daha iyi ö renebilmek için, bilgi üretimi ve payla ımı konusunda toplumun en üst kademesinde bulunan akademisyen görü leri her alanda oldu u gibi küreselle menin Türkiye Üniversitelerindeki Co rafya E itimi Üzerindeki Etkileri konusundaki önem kazanmaktadır. Bu amaçla tarafımızdan co rafya bölümü akademisyenlerine uygulanan anketten (EK 46) a a ıdaki de erlendirmelere ula ılmı tır.

8.1. Ankete Katılımın Üniversitelerin Co rafya Bölümlerine Göre Sayısal Da ılı ı

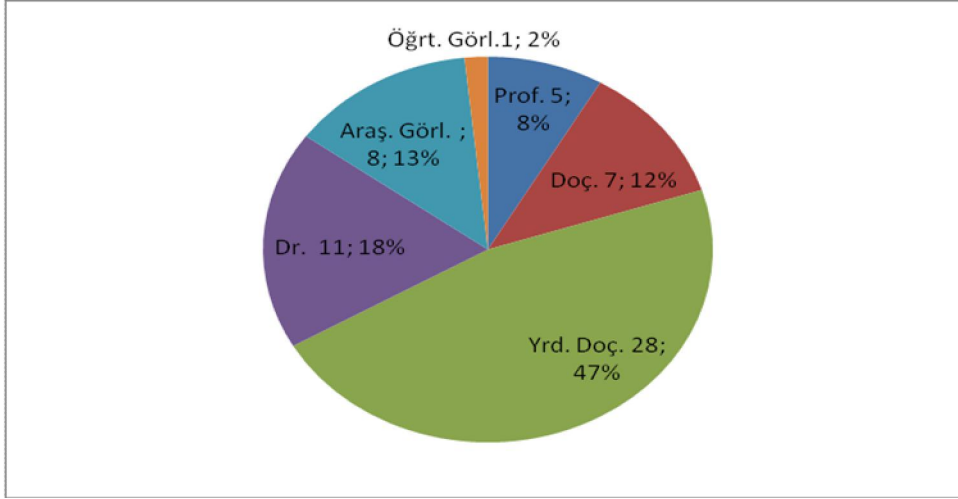
Ankete en fazla katılım yedi ki i ile Dokuz Eylül Üniversitesi'nden en az katılım ise bir ki i ile Balıkesir, Çanakkale Onsekiz Mart (E itim Fakültesi), K. Mara ıtçı mama Üniversitesi, Mustafa Kemal Üniversitesi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Süleyman Demirel Üniversitesi ve Yüzüncü Yıl Üniversiteleri Co rafya Bölümleridir. Giresun Üniversitesi, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Marmara Üniversitesi (Fen-Edebiyat ve E itim Fakülteleri Co rafya Bölümleri) ve U şak Üniversitesi Co rafya Bölümlerinden ise katılım olmamı tır (ekil 8. 15).

ekil 8.15: Ankete katılımın üniversitelerin co rafya bölümlerine göre sayısal da ılı ı

8.2. Ankete Katılan Akademisyenlerin Akademik Unvanlarına Göre Dağılımı

Ankete katılan akademisyenlerin, % 47'si (28) Yardımcı Doçent, % 18'i (11) Doktor, % 13'i (13) Araştırma Görevlisi, % 12'si (7) Doçent, % 8'i (5) Profesördür (ekil 8.16).

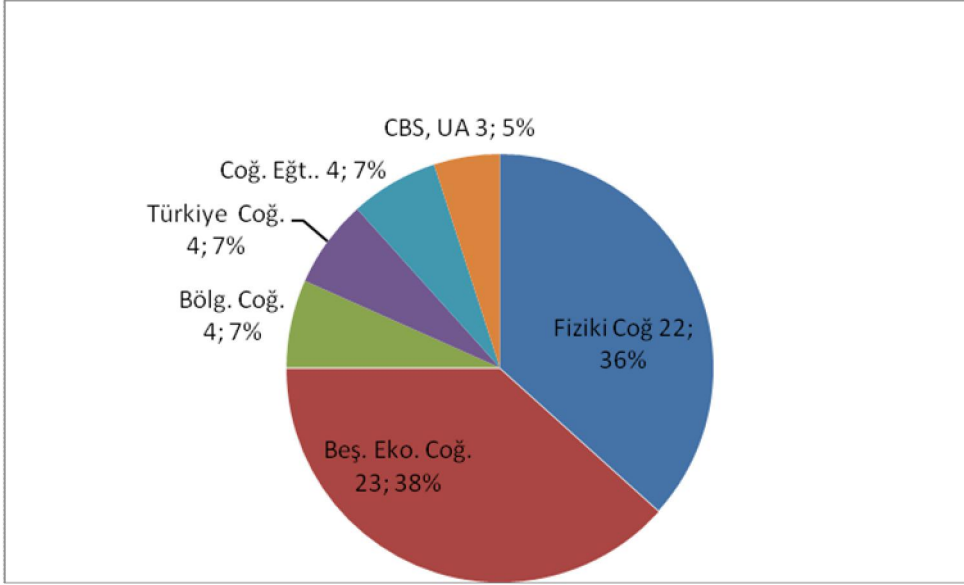

ekil 8.16: Ankete katılan akademisyenlerin akademik unvanlarına göre dağılımı

Ankete katılımın yardımcı doçentlik kadrosunda bulunan akademisyenlerde daha fazla olduğu görülmektedir. Ankete katılımın yardımcı doçentlik kadrosunda bulunan coğrafya akademisyenleri arasında daha yaygın olması bu akademik kadro dağılımının fazla olduğunu göstermektedir. Bu durum tablo 7.16 ve ekil 7.11'den de anlaşılmaktadır. Yardımcı doçentlik kadrosunda yaygın olmasının nedenlerinden biri akademik atama ve yükseltmelerde getirilen kriterlerin küresel gelişmelere paralellik göstermesinden kaynaklanmaktadır.

8.3. Ankete Katılan Akademisyenlerin Uzmanlık Alanlarına Göre Dağılımı

Ankete katılan akademisyenlerin % 38'inin (23) uzmanlık alanı beşeri ve iktisadi coğrafya iken, % 36'sının (22) uzmanlık alanı fiziki coğrafyadır. Bunun yanında akademisyenlerin % 7'si (4) bölgesel coğrafya, % 7'si (4) Türkiye Coğrafyası, % 7'si (4) coğrafya eğitimi ve % 5'i (3) coğrafya bilgi sistemleri (CBS) ve uzaktan algılama (UA) uzmanlık alanına sahiptir (ekil 8.17).

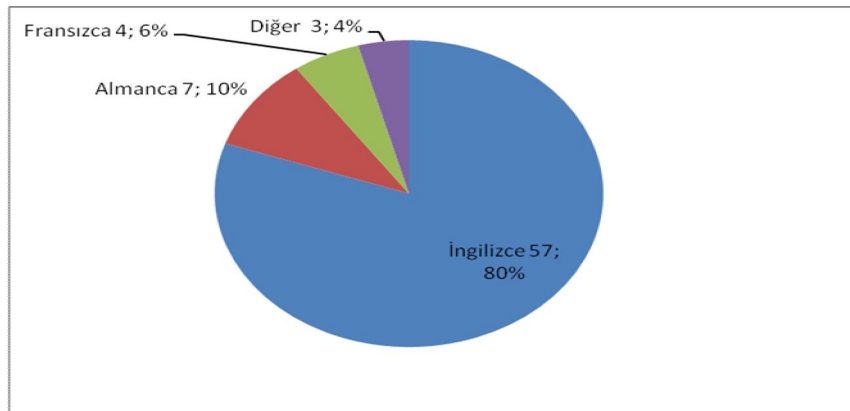

ekil 8.17: Ankete katılan akademisyenlerin uzmanlık alanlarına göre dağılımı

Bu durum bölüm 7 tablo 7.17'ye göre bölüm akademisyenlerinin uzmanlık alanına göre dağılımına da paralellik göstermektedir. Böyle ki dünya genelinde coğrafya konusunda akademik uzmanlaşma gittikçe yaygınlaşmaktadır. Ülkemiz coğrafya alanında akademik uzmanlaşma hem tablo 7.17'den hemde ekil 8.17'den de görüldüğü gibi gittikçe yaygınlaşmaktadır. Genelde yoğun olan beşeri ve ekonomik coğrafya ile fiziki coğrafya da olmasına rağmen CBS/GIS, coğrafya eğitimi, Türkiye coğrafyası, bölgesel coğrafya gibi alanlarda uzmanlaşmanın başlıca görülmektedir. Ancak CBS/GIS gibi küresel boyutta önem kazanan alanlarda yoğunluk az olması Türkiye coğrafyacılarının bir eksiği olarak değerlendirilmelidir.

8.4. Ankete Katılan Akademisyenlerin Bildiği Yabancı Dile Göre Dağılımı

Ankete katılan akademisyenlerin % 80'i (57) İngilizce, % 10'u (7) Almanca, %6'sı (4) Fransızca bilmektedir. Ankete katılan akademisyenlerin % 4'ü (3) ise diğer (Rusça ve Bulgarca ve Osmanlıca) yabancı dilleri bildiğini belirtmiştir (ekil 8.18).

ekil 8.18: Ankete katılan akademisyenlerin bildiği yabancı dile göre dağılımı

Küresel ölçekte meydana gelen gelişmeler yabancı dil öğrenmeyi adeta zorunlu hale getirmiştir. Özellikle teknoloji ve iletişim alanında meydana gelen gelişmeler, uluslararası siyasi ve ekonomik gelişmeler, eğitim, kültür ve bilimsel alanda yapılan çalışmalar, yabancı dil konusunun önem kazanmasına neden olmuştur.

Şekil 8.18'den de anlaşıldığı gibi ankete katılan akademisyenlerin ankette belirtilen dillerden en az birini bilmektedir. Akademisyenler arasında özellikle İngilizcenin yaygın olduğu ve önem kazandığı görülmektedir (Ankete katılan akademisyenler arasında İngilizce % 80 ile en çok bilinen yabancı dil olmuştur). Bu durum küresellemenin coğrafya bölümleri üzerindeki etkisini göstermesi açısından önemlidir. Çünkü akademik atama ve yükseltmelerde yabancı dil puanı önem kazanması yanında yapılan uluslararası yayınlarda yayın dilinin çoğunlukla İngilizce olması akademisyenler arasında İngilizcenin yaygınlık kazanmasına neden olmuştur.

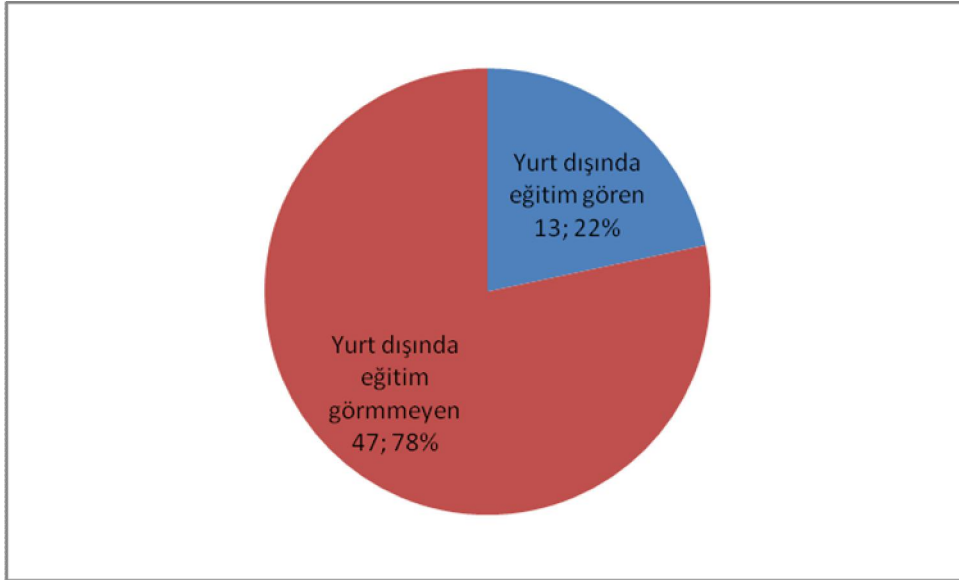
Uluslararası iletişim ve güvenlikte kullanılan kısaltmalar yine İngilizce kökenlidir. Bilimsel araştırmalar çoğunlukla bu dilde yapıldığından ya da bu dile çevrildiğinden eğitimde de bilgiye erişmek amacıyla kullanılan dil İngilizcedir. Ayrıca bilginin en kolay erişildiği ve iletişimin en yaygın olarak kullanıldığı internette ortak dil yine İngilizce kabul edilmektedir (Crystal,1997: 64'ten akt. İhan, M, 2009: 3).

Ankete katılımın yardımcı doçentlik kadrosunda bulunan akademisyenlerde daha yoğun olduğu görülmektedir. Coğrafya bölümü akademisyenlerinin yardımcı doçentlik kadrosunda yığıldığını göstermektedir. Bu durum Tablo 7.16'dan da anlaşılmaktadır. Tablo 7.16'de de görüldüğü gibi coğrafya akademisyenlerinin önemli bir kısmı yardımcı doçentlik kadrosunda (%42) bulunmaktadır. Yardımcı doçentlik kadrosunda yığılma olmasının önemli nedenlerinden biri de 2001 yılında itibaren ÜAK'un akademik atamalar ve yükseltmelerde getirmiş olduğu yabancı dilden 65 puan alma zorunluluğudur.

Bu durumda anket verilerinden de anlaşıldığı gibi küresellemenin coğrafya bölümlerimiz üzerindeki en önemli etkilerinden biri yabancı dil öğrenmenin gittikçe önem kazanmasıdır. Global ölçekte eğitim, bilim, iletişim, teknolojik gelişmelerin önemli bir kısmının İngilizce ile özdeşleşmesi sonucunda İngilizcenin küresel düzeyde önem kazanmasına neden olmuştur. Bu durum ankete verilen yanıtlarla da pekiştirilmiştir. Yani akademisyenlerimiz arasında yabancı dil öğrenmenin yaygınlaşması ve bu yabancı diller içinde İngilizcenin önem kazanması aynı zamanda küresellemenin coğrafya bölümlerimiz ve coğrafya eğitimi üzerindeki etkisini de göstermesi açısından önemlidir.

8.5. Ankete Katılan Akademisyenlerin Yurtdışı İnde Eğitim Görme Durumlarına Göre Dağılımı

Ankete katılan akademisyenlerin % 78'i (47) yurtdışı İnde eğitim görmediğini, % 22'si (13) yurtdışı İnde eğitim gördüğünü belirtmiştir (ekil 8.19).

ekil 8.19: Ankete katılan akademisyenlerin yurtdışı İnde eğitim görme durumlarına göre dağılımı.

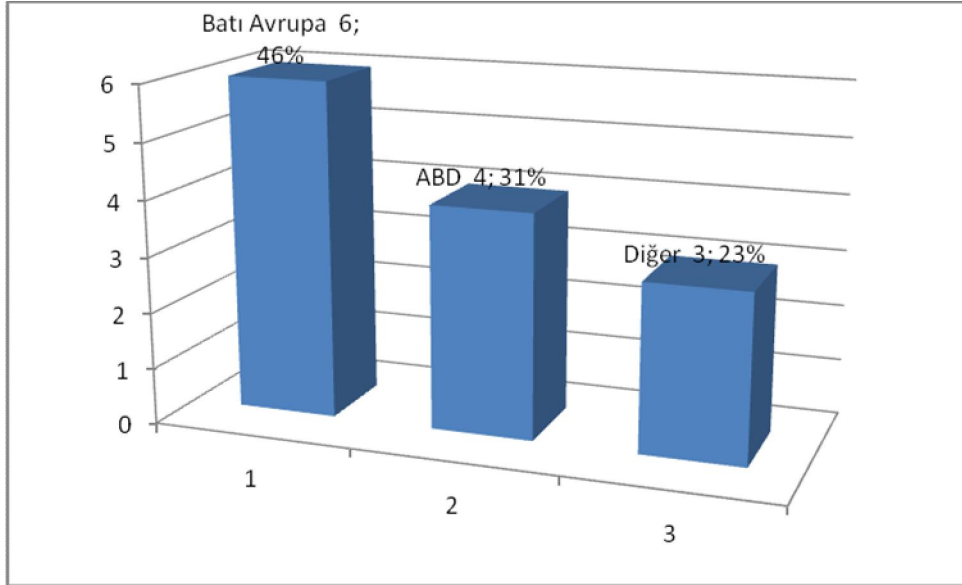
Günümüzde başarılı olabilmenin ve dünyaya uyum sağlayabilmenin en önemli yolu eğitimden geçiyor. Bu nedenle her yıl çok sayıda kişi yurtdışı eğitim olanaklarından faydalanmak için genellikle gelişmiş ülkelere sürekli veya geçici olarak göç etmektedir. Bu göç aynı zamanda ülkelerin yetmiş insanlarını kapsadığından gittikçe önem kazanmaktadır. Ancak burada konumuz kapsamı gereği yurtdışı coğrafya eğitimini alıp tekrar üniversitemiz coğrafya bölümleri bünyesine dönen akademisyenler üzerinde durulacaktır.

ekil 8.19'dan da anlaşıldığı gibi ankete katılan akademisyenlerin ancak % 22'si (13) yurtdışı İnde eğitim görmüştür. % 78'i (47) gibi büyük bir oranının ise yurtdışı İnde eğitim görmediğini anlamaktadır. Başta dil sorunu olmak üzere, ekonomik ve idari sorunlar nedeniyle yurtdışı İnde eğitim görmeyenlerin oranının fazla olduğunu düşünmekteyiz.

Fakat yine de ankete katılan akademisyenlerin % 22'sinin (13) yurtdışı İnde eğitim görmesi küreselleşmenin etkilerini bölümlerimiz üzerindeki etkilerini göstermesi bakımından değerlendirilmesi gerekir. Bu oran gelecek yıllarda, uluslararası ekonomik ve siyasi ilişkiler geliştikçe dil sorunu ve ekonomik sorunlar çözümlendikçe artacaktır.

8.6. Ankete Katılan Akademisyenlerden Yurtdışı Eğitim Görenlerin Coğrafik Dağılımı

Ankete katılan ve yurtdışı eğitim gören toplam on üç akademisyenden %46'sı (6) Batı Avrupa'da, % 31'i (4) ABD ve %23'ü diğ er (Avustralya, Balkan Ülkeleri ve Güney Kore) ülkelerde yurtdışı eğitim gördüklerini belirtmişlerdir (Şekil 8.20).

Şekil 8.20: Ankete katılan akademisyenlerden yurtdışı eğitim görenlerin coğrafik dağılımı

Şekil 8.20'den de anlaşıldığı gibi yurtdışı eğitim gören toplam on üç akademisyenin önemli bir kısmının (% 46) Batı Avrupa ülkelerinde yurtdışı eğitim aldıkları görülmektedir. Batı Avrupa hem coğrafik olarak yakınlık hem de cumhuriyetin kurulması ile Türkiye'nin bilimsel çalışmaları ile örnek aldığı coğrafik bölgedir. Bunun yanında ülkemizin Avrupa Birliği'ne katılma çalışmaları Batı Avrupa ülkeleri ile olan siyasi ekonomik ve bilimsel ilişkilerinde gelişmesine katkıda bulunmuştur. Bu nedenle Batı Avrupa coğrafya bölümlerimiz üzerinde cumhuriyetin kurulduğu yıllardan beri önemli bir etkiye sahiptir.

Ankete katılan akademisyenlerin % 31'inin (4) ABD de yurtdışı eğitim aldıkları görülmektedir. ABD ile ülkemiz arasında özellikle 1950'li yıllardan itibaren ilişkilerin gelişmesiyle bilimsel alanda bu ülke ile ilişkilerin gelişmesine katkıda bulunmuştur. Günümüzde bir çok akademisyen ya kendi imkanları ile veya çeşitli kurumların desteği ile özellikle dil ve ekonomik sorunları aştığı takdirde ABD gibi gelişmiş ülkelerde yurtdışı eğitim alabilmektedir.

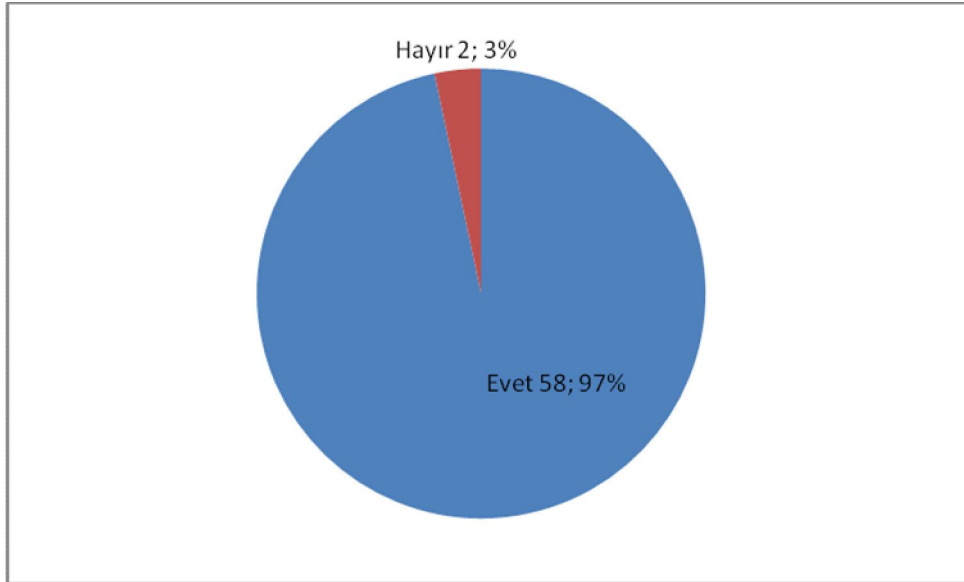
Anketi yanıtlayan akademisyenlerin % 23'ü (3) Avustralya, Balkan Ülkeleri ve Güney Kore gibi ülkelerde yurtdışı eğitim gördüklerini belirtmişlerdir. Bu durum alınan yurtdışı eğitimde Batı Avrupa ve ABD'ye karşı yeni alternatiflerin ortaya çıktığını göstermektedir. Böylece küreselleşme ile gelişen süreçte yurtdışı eğitimin coğrafya bölümleri

üzerinde etkili olmaya başladı. Özellikle Batı Avrupa ve ABD'nin bu süreçte ön plana çıktığı görülmektedir.

8.7. Ankete Katılan Akademisyenlerin İnternet Üzerinden Coğrafya Alanındaki Gelişmeleri İzleme Durumuna Göre Dağılımı

Ankete katılan akademisyenlerin % 97'si (58) internet üzerinden coğrafya alanındaki gelişmeleri izlediklerini, % 3'ü (2) ise izlemediklerini belirtmişlerdir (ekil 8.21).

ekil 8.21: Ankete katılan akademisyenlerin internet üzerinden coğrafya alanındaki gelişmeleri izleme durumuna göre dağılımı

İnternet, global ölçekte çok sayıda bilgisayarın birbirine bağlanmasını, bireyler ve kurumlar arasında karşılıklı iletişimi sağlayan küresel elektronik ağı olarak tanımlanabilir. Teknolojinin son yıllarda büyük gelişmeler göstererek hızla gelişmesi her alanda olduğu gibi eğitim alanında da yeni bir takım değişimlere neden olmuştur. Bilgiye erişimin kolaylaşması, e-dergilerin ortaya çıkması, bireyler arasında iletişimi kolaylaştırması online (çevrimiçi) işlemler ile hem zamandan hem maddi tasarruf sağlanması gibi birçok gelişme internetin ortaya çıkması ve yaygınlaşması sayesinde ortaya çıkmıştır. Eğitim alanında belki de en önemlisi bilgiye erişimin kolaylaşması, e-dergi, sanal üniversitelerin ortaya çıkması (özellikle gelişmiş ülkelerde), akademisyen ve öğrenci iletişiminin daha kolay ve hızlı bir şekilde gerçekleşmesini v.b. sağlamasıdır.

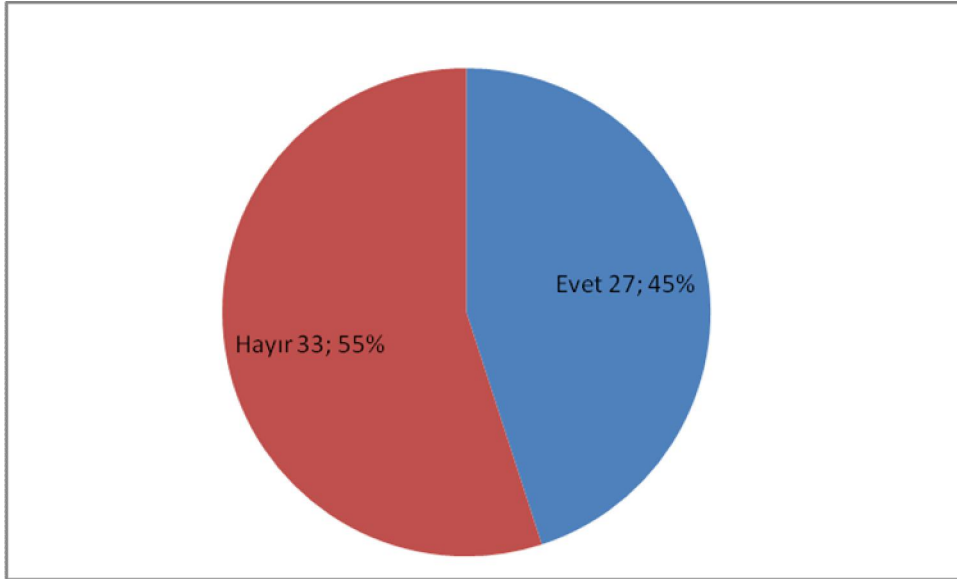
Coğrafya alanındaki bilimsel ve mesleki gelişmelerin takip edilmesinde günümüzde internet vazgeçilmez bir iletişim aracı haline gelmiştir. Artık birçok coğrafya dergisi aynı zamanda e-dergi olarak yayın yapmaktadır. Yine coğrafya alanındaki birçok mesleki ve

bilimsel çalı malara internet üzerinden kolay bir ekilde ula ılabilmektedir. Bu ve benzeri geli meler internetin günümüzde her alanda oldu u gibi co rafya e itimi üzerinde de etkili olmaya ba ladı ını göstermektedir.

ekil 8.21'den de anla ıldı ı gibi ankete katılan akademisyenlerin neredeyse tamamına yakın bir kısmı (% 97'si) internet üzerinden co rafya alanındaki geli meleri izleyebilmektedir. Bu durum küreselle menin ülkemiz co rafya bölümleri üzerindeki etkisini net bir ekilde göstermektedir.

8.8. Ankete Katılan Akademisyenlerin, Üniversitenizin Co rafya Bölümü ile Herhangi Bir Üniversite/Üniversitelerin Co rafya Bölüm/Bölümleri Arasında Bilimsel Anlamda Bir i Birli i Var Mıdır Sorusuna Verdikleri Yanıtlara Göre Da ılı ı

Ankete katılan akademisyenlerin %55'i (33), Üniversitenizin co rafya bölümü ile herhangi bir üniversite/üniversitelerin co rafya bölüm/bölümleri arasında Bilimsel anlamda bir i birli i var mıdır sorusuna hayır yanıtını % 45'i (27) evet yanıtını vermişlerdir (ekil 8.22)

ekil 8.22: Ankete katılan akademisyenlerin, Üniversitenizin co rafya bölümü ile herhangi bir üniversite/üniversitelerin co rafya bölüm/bölümleri arasında Bilimsel anlamda bir i birli i var mıdır sorusuna verdikleri yanıtlara göre da ılı ı.

Günümüzde üniversiteler arası i birli i giderek yaygınla maktadır. Ülkeler arasında uluslararası ili kilerin geli mesinde bilim ve e itim çok önemli rol oynamaktadır. Ülke ve kültürlerin tanıtılmasında, bilimsel bilgiye eri im ve payla ımı, ö renci ve akademisyen de i imi v.b. konusunda üniversiteler arası i birli i önem kazanmaktadır. Özellikle Avrupa Birli ine giri sürecinde birçok üniversitemiz Erasmus, Sokrates ve Leonardo Da Vinci programlarına katılarak Avrupa Birli ine uyum sürecine katkıda bulunmuşlardır.

ekil 8.22'den de anlaşıldığı gibi ankete katılan akademisyenlerin üniversitenizin coğrafya bölümü ile herhangi bir üniversite/üniversitelerin coğrafya bölüm/bölemleri arasında Bilimsel anlamda bir işbirliği var mıdır sorusuna % 45 (27) oranında evet, % 55 (33) hayır yanıtı vermişlerdir. % 45 oranında yabancı üniversite coğrafya bölümleri arasında işbirliği vardır yanıtı çıkması küreselleşmenin coğrafya bölümlerimiz üzerinde etkili olmaya başladığını göstermektedir. Özellikle Avrupa Birliği gibi global boyutlu bir işbirliğe giriş çabalarının yoğunlaşması üniversiteler arası işbirliğinin gelişmesine neden olmaktadır. Bu durum yakın gelecekte küreselleşmenin etkilerinin üniversitelerimiz coğrafya bölümleri üzerinde daha fazla hissedilmesine ve yabancı üniversite coğrafya bölümleri ile işbirliğinin daha da yaygınlaşmasını açıkça ortaya koymaktadır.

Ankete katılan akademisyenlerin (Üniversitenizin coğrafya bölümü ile herhangi bir üniversite/üniversitelerin coğrafya bölüm/bölemleri arasında Bilimsel anlamda bir işbirliği var mıdır? Sorusuna evet yanıtını verenlerin) üniversiteleri coğrafya bölümlerinin bilimsel işbirliği halinde oldukları yabancı üniversite / üniversitelerin coğrafya bölüm / bölümlerinin tamamının Avrupa merkezli oldukları görülmektedir.

Gelişmesini hızla devam ettiren ülkemiz açısından Avrupa Birliği ülkeleri ile üniversitelerimizin coğrafya bölümleri arasındaki işbirliği bilgi paylaşımı, öğrenci ve akademisyen değişimi gibi konularda gittikçe önem kazanmaktadır. Bilimsel araştırma ve çalışmalar uluslararası alanda paylaşımın en iyi yollarından biri üniversiteler arası işbirliğidir. Dolayısıyla üniversiteler arası işbirliği yoluyla hem ülkenin tanıtımı yapılmakta hem de akademisyen ve öğrencilerin karşılıklı değişimi ile farklı üniversitelerde ve farklı ortamlarda bilgi ve becerilerini arttırmaları sağlanmaktadır.

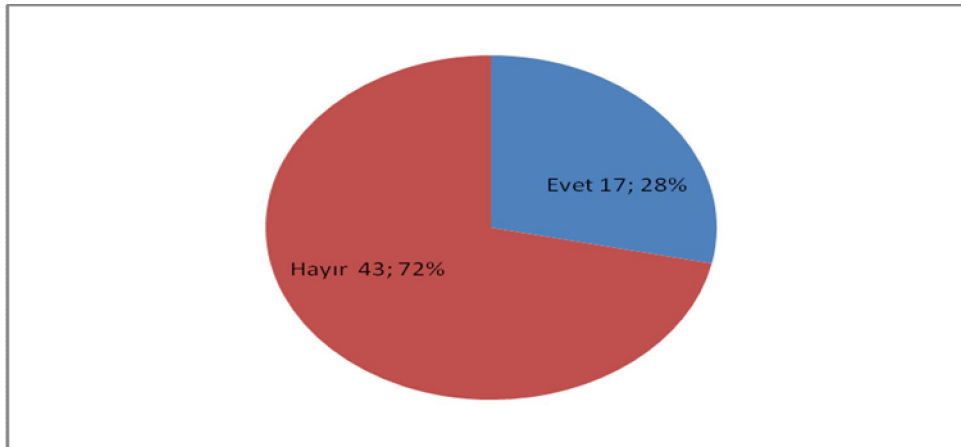
Ankete katılan akademisyenlerin (Üniversitenizin coğrafya bölümü ile herhangi bir üniversite/üniversitelerin coğrafya bölüm/bölemleri arasında Bilimsel anlamda bir işbirliği var mıdır? Sorusuna evet yanıtını verenlerin) üniversiteleri coğrafya bölümlerinin bilimsel işbirliği halinde oldukları yabancı üniversite / üniversitelerin coğrafya bölüm / bölümleri şunlardır:

1. Geography Faculty, Bucharest University, Bucharest-Romania Geography Institute
2. Nijmegen Üniversitesi Coğrafya Bölümü (Hollanda).
3. Polonya Nicolas Kopernicus Üniversitesi Coğrafya Bölümü
4. İrlanda St. Mary College University Department of Geography
5. İspanya Barselona Üniversitesi Coğrafya Bölümü
6. Romanya Babes Bolyei Üniversitesi Coğrafya Bölümü
7. Marburg Üniversitesi Coğrafya Bölümü (Almanya)-Erasmus
8. Salzburg, Craiova, Üniversitesi Coğrafya Bölümü
9. Osnabrück Üniversitesi, Coğrafya Bölümü, Almanya

10. Tübingen Üniversitesi Co rafia Bölümü (Almanya)
11. Estonya Devlet Üniversitesi Co rafia Bölümü
12. Hope University Department of Geography (İngiltere)
13. University of Trier, Department of Geography (Almanya)
14. Leipzig Üniversitesi Department of Geography (Finlandiya)
15. Joensuu University Department of Geography (Finlandiya),
16. Universidade Do Minho (Portekiz)
17. Presovská Univerzita V Presove (Slovakya)
18. University of Amsterdam, Tallahassee Community College, Florida State University
19. Cluj University (Romanya)
20. Sofia University (Bulgaristan)
21. Wrocław Üniversitesi (Polonya)
22. Friburg University of Education
23. Athens Technical University
24. Yunanistan Ege Üniversitesi
25. Bremen Üniversitesi (Almanya)
26. Justus Liebig (Almanya)

8.9. Ankete Katılan Akademisyenlerin Yurt Dışındaki Co rafia Bölümlerinde Akademik Çalışmalarda (Misafir Öğretim Görevlisi vb.) Bulunma Durumuna Göre Dağılımı

Ankete katılan akademisyenlerden % 72'si (43) yurt dışındaki co rafia bölümlerinde akademik çalışmalarda (misafir öğretim görevlisi v.b.) bulunmamı ken % 28'i (17) yurt dışındaki co rafia bölümlerinde akademik çalışmalarda (misafir öğretim görevlisi v.b.) olarak bulundu unu belirtmi tir (ekil 8.23).

ekil 8.23: Ankete katılan akademisyenlerin yurt dışındaki co rafia bölümlerinde akademik çalışmalarda (misafir öğretim görevlisi v.b.) bulunma durumuna göre dağılımı.

Günümüzde ülkelerin ihtiyaç duydukları öğretim üyesi ve ara tırcıların bir kısmının yeti tirilmesi yabancı ülke üniversiteleri ile yapılan iş birliği ile sağ lanmaktadır. Böylece ülkelerin kısa ve uzun vade de kalkınmasında ihtiyaç duyulan nitelikli eleman ihtiyacının bir kısmı bu şekilde karşılanır. Karılıklı öğrenci ve öğretim elemanı değişimi

programları sayesinde üniversitelerin co rafya bölümleri arasında hem ilikiler geli ir ülke tanıtılmasına katkıda bulunulmu olunur hem de yapılan bilimsel ve mesleki çalı maların payla ımı sa lanarak bilgi alı veri inde bulunmaktadır. Bunun yanında ö retim elemanı de i imi programlarına katılan akademisyenlerin akademik tecrübeleri de artmı olmaktadır.

Son yıllarda ülkemizin Avrupa Birli i katılım çabaların da yo unlu un ba laması ile birlikte ülkemiz üniversiteleri ile Avrupa Birli ine üye ülke üniversiteleri arasında Erasmus programı kapsamında ö renci ve ö retim elamanı de i imi giderek hız kazanmaktadır. Ülkemiz üniversiteleri ile Avrupa Birli i'ne üye ülke üniversiteleri arasında ö renci ve ö retim elemanı de i imi Ulusal Ajans'ın verdi i bilgilere göre a a ıdaki ekilde gerçekleşmektedir:

Ö renci ve ö retim elemanlarının ortak üniversitelerle de i imi yüksek ö retim kurumu bünyesinde organize edilmekte, kurumların Erasmus Koordinatörlükleriyle (Uluslararası İli kiler Ofisleri / AB Ofisleri / Dı İli kiler Ofisleri) yürütülmektedir. Kurumların bu de i imi organize edebilmeleri için Avrupa Komisyonu Erasmus ofislerine kırtasiye, donanım vb masraflarını kar ılamaya yönelik de maddi destek vermektedir

Erasmus ile Ö retim Üyesi De i imi Program'ından yararlanabilmek için gerekli art, " Bölümünüz/biriminiz ile gidece iniz kar ı bölüm arasında isminize düzenlenmi bir ikili anla ma'nın olmasıdır." sme ait olmayan anla malarda gidecek ö retim elemanına yüksek ö retim kurumu karar verecektir. Bir ikili anla maya birden fazla ö retim üyesi adayının olması durumunda:

- Mesleki alanında daha önce yurt dı ına çıkmamı ö retim elemanlarına öncelik
- Gidilen ülkelerin çe itlilik göstermesi, daha önce gidilmemi /az gidilmi bir ülke için seçilen ö retim üyesine öncelik ko ulları aranır

(UA: Ulusal Ajans <http://www.eucentre.itu.edu.tr/Icerik.aspx?sid=1036> eri im 29.12.09).

Bütün bu yukarıda verilen bilgilere göre ülkemiz co rafya bölümleri ile özellikle Avrupa Birli ine üye ülke üniversiteleri co rafya bölümleri arasında i birli inin geli mesi ve ö renci-ö retim elemanı de i iminin sa lanabilmesi için yabancı ülke co rafya bölümleri ile ülkemiz co rafya bölümleri arasında kar ılıklı bir ikili antla manın olması zorunlulu udur. Bu gerçekleşti i takdirde bölümler arasında kar ılıklı ö retim elemanı de i imi sa lanabilmektedir.

ekil 8.23'den anla ıldı ı gibi ankete katılan akademisyenlerin % 28'i (17 ki i) yurt dı ında akademik çalı malarda bulunmu geri kalan % 72 (43) gibi büyük bölümü yurt dı ında akademik çalı malarda bulunmamı tır. Akademisyenlerin %28'inin yurt dı ında akademik çalı malarda bulundu unu belirtmesi bu alanda küreselle menin etkilerinin daha az

oldu unu göstermektedir. Özellikle yabancı dil sorunu akademisyen de i imi programlarına katılımı azaltmaktadır. Bunun yanında co rafya bölümlerimiz ile yabancı ülke co rafya bölümleri özellikle Avrupa Birli i ülkeleri üniversiteleri co rafya bölümleri arasındaki ili kiler Avrupa Birli ine katılım sürecinin hız kazanması ile geli ecektir. Böylece, akademisyenlerimiz dil sorununu çözümledikleri taktirde ö retim elemanı de i im programlarına daha fazla katılacak ve akademik tecrübeleri daha da artacaktır.

Ankete katılan akademisyenlerden yurt dı ndaki co rafya bölümlerinde akademik çalı malarda (misafir ö retim görevlisi v.b.) bulunanların akademik çalı mada buldukları üniversitelerin tamamının Avrupa'da yer aldıkları görülmektedir. Bu durum üniversitelerimizde yapılan co rafya e itimi üzerinde Avrupa'nın dolayısıyla küreselle menin etkisini gösteren di er bir örnektir.

Akademisyenler ekonomik, sosyal, kültürel geli me ve dönü ümleri sa layan temel bile enlerdir. Bu nedenle ülkelerin kalkınmasında akademisyenlerin rolü yadsınamaz. Çünkü ülkelerin yeti mi nitelikli i gücünün kayna ı büyük oranda üniversitelerdir. Akademisyenlerin akademik bilgi ve becerilerinin geli tirilmesi, ülkenin kalkınması açısından önem ta ryan yeti mi i gücünün kalitesini de etkileyecektir. Bunun yanında bilimsel ara tırma ve çalı maların hem niteliksel hem de niceliksel olarak da artmasına neden olabilecektir. Ba ka bir ifade ile yurt dı ndaki co rafya bölümlerinde akademik çalı malarda bulunan akademisyenlerin mesleki bilgi ve becerileri daha da artabilir.

Ankete katılan akademisyenlerden yurt dı ndaki co rafya bölümlerinde akademik çalı malarda (misafir ö retim görevlisi v.b.) bulunanların akademik çalı mada buldukları üniversiteler unlardır:

1. Babe Bolyai
2. Berlin Teknik Üniversitesi, Almanya
3. Bremen (Almanya), Aegean (Yunanistan)
4. Bükre Üniversitesi, Lozan Üniversitesi
5. Durham Üniversitesi/ ngiltere
6. Geography Faculty, Bucharest University, Bucharest-Romania Geography Institute
7. Gödöllü Üniversitesi, Macaristan
8. spanya Bilimsel Ara tırmalar Yüksek Konseyi (CSIC), Instituto de Economia y Geografia, Madrid
9. Leipsig Üniversitesi, Almanya
10. Liverpool Hope Üniversitesi
11. Michigan State University, London University
12. Salzburg
13. Seoul National University, Department of Geography
14. University of Amsterdam
15. Unversity of Cambridge, Department of Geography
16. Wroclaw Üniversitesi / Polonya

8.10. Ankete Katılan Akademisyenlerin Yurt Dışı İnde Yayınlanan Yayın/Yayınlarına Göre Dağılımı.

Ankete katılan akademisyenlerden %80'ninin (48) yurt dışı İnde yayınlanan yayın/yayınları bulunurken %20'sinin (12) yurt dışı İnde yayınlanan yayın/yayınları bulunmamaktadır (ekil 8.24).

ekil 8.24: Ankete katılan akademisyenlerin Yurt dışı İnde yayınlanan yayın/yayınlarına göre dağılımı.

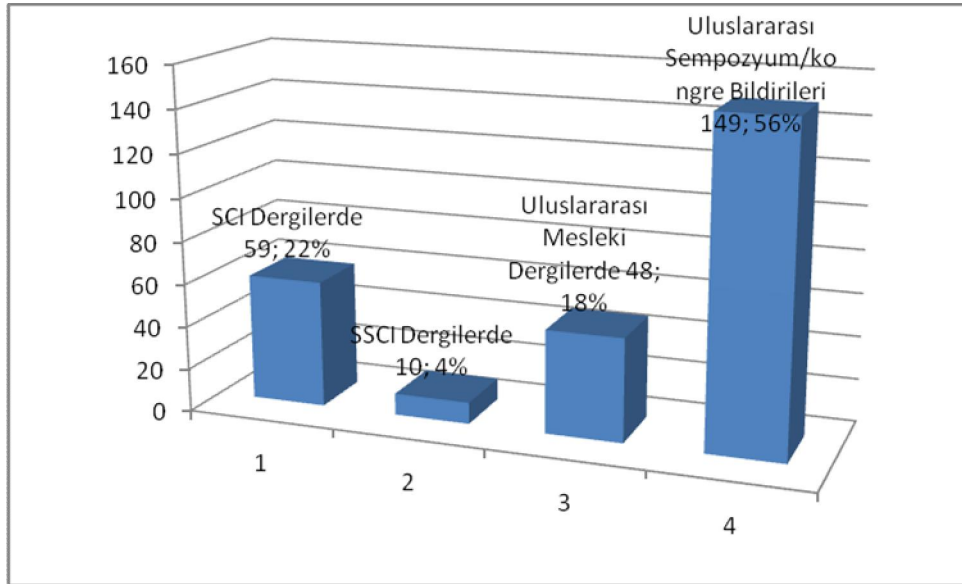
Son yıllarda SCI ve SSCI kapsamında yer alan dergilerde yabancı dillerde yayın akademik atama ve yükseltmelerde önem kazanmaya başlamıştır. Bu nedenle ulusal dergilerde yer alan yayınlar ikinci plana itilmeye çalışılıyor gibi bir izlenim ortaya çıkmaktadır. Aslında bu durum tamamen küresellemenin etkilerini göstermektedir. Özellikle yukarıda adı geçen İndekslerde yer alan dergilerde yayın yapmak günümüzde bir çok üniversitenin akademik atama ve yükseltmelerinde önemli kriterlerden biri haline gelmiştir. Durum böyle olunca yurt dışı yayınlarda sayısal olarak artış olmuştur (ekil 8.24 ve EK 39, 40, Tablo 7.20).

ekil 8.24'den de anlaşıldığı gibi ankete katılan akademisyenlerin % 80'ni (48) yurt dışı yayını bulunmakta, % 20'sinin (12) yurt dışı yayını bulunmamaktadır. Akademisyenlerin büyük kısmının yurt dışı yayınlarının bulunması küresellemenin etkisi ile yurt dışı yayınların ülkemizde giderek önem kazanması etkili olmuştur. Bu yolla, yapılan bilimsel ve mesleki çalışmalar global ölçekte paylaşılmaktadır. Bunun yanında yurt dışı yayınların atama ve yükseltmelerde önem kazanması sayısal olarak yurt dışı yayınların artış göstermesine neden olmuştur ve olacaktır.

8.11. Ankete Katılan Akademisyenlerin, SCI, SSCI Ve Uluslararası Mesleki Dergiler ile Uluslararası Sempozyum/Kongre Bildirilerindeki (Bildiri Kitabında Yer Alan) Yayınlarına Göre Dağılımı

Ankete katılan akademisyenlerden yurtdışında yayını olanların yayınlarının % 56'sı (149) uluslararası sempozyum/kongre bildirilerinde (Bildiri kitabında yer alan), % 18'i (48) uluslararası mesleki dergilerde, % 22'si (59) SCI bünyesinde yer alan dergilerde, % 4'ü (10) SSCI bünyesinde yer alan dergilerde yer aldığı görülmektedir (ekil 8.25).

ekil 8.25: Ankete katılan akademisyenlerin, SCI, SSCI ve uluslararası mesleki dergiler ile uluslararası sempozyum/kongre bildirilerindeki (Bildiri kitabında yer alan) yayınlara göre dağılımı.

Ankete katılan akademisyenlerin, SCI, SSCI ve uluslararası mesleki dergiler ile uluslararası sempozyum/kongre bildirilerindeki (Bildiri kitabında yer alan) yayınlara göre dağılımına bakıldığında yurtdışı yayınların daha çok uluslararası sempozyum/kongre bildirilerinde (Bildiri kitabında yer alan) (% 56) ve uluslararası mesleki dergilerde (% 18) yer aldığı görülmektedir. Ankete katılan akademisyenlerin uluslararası sempozyum/kongre bildirilerinde (Bildiri kitabında yer alan) ve uluslararası mesleki dergilerdeki yayınları yurtdışında yapılan yayınların zaten % 74 gibi büyük bir orana denk gelmektedir. Ancak küresellemenin üniversitemizce rafa bölümleri üzerindeki etkilerini göstermesi açısından da son derece önemlidir.

Akademik atama ve yükseltme işlemlerinde SCI, SSCI ve AHCI indekslerinde yer alan dergilerde yayın yapmak günümüzde gittikçe önem kazanmaktadır (EK 39, 40). Bu durum küresellemenin üniversitemizce rafa bölümleri üzerindeki etkilerine bakılarak

örnektir. Küresellemenin bu etkisi günümüzde üniversitemizi ilgilendiren en önemli güncel konulardan biri haline gelmektedir. Akademik atama ve yükseltmelerde yurt dışı yayının önem kazanması ülkemizde yayınlanması gereken bir çok ara tırma ve inceleme gibi bilimsel yayınların yabancı dilde ve yurt dışı nda yayınlanması ülkemiz de co rafya alanında yayın yapan dergilerde daha az önem ta ıyan yayınların ön plana çıkmasına neden oluyor gibi bir izlenimin ortaya çıkmasına da yol açmaktadır.

Yine üniversiteler ile ilgili de erlendirme ve kar ıla tırmalar yapılmasında SCI, SSCI ve AHCI indekslerinde yer alan dergilerde yapılan yayın sayısı önem kazanmaktadır. Bu eklede üniversitelerin ba arı sıralaması ortaya konmaktadır. Bu yakla ım üniversitelerin bilimsel de erlendirmelerinin sadece niceliksel verilerle yapıldı ını göstermektedir.

Institute for Scientific Information (ISI) tarafından hazırlanan atıf indekslerine göre Türkiye'nin 1980-2003 döneminde yapımı oldu u yayınların istatistiksel de erlendirmesi öyledir: 1980 yılında 439 olan yayın sayısı 24 yılda 28 kat artarak 12098'e ula mı tır. Bu sayı ile Türkiye 2003 yılında dünya biliminde binde 9.2 oranında katkıda bulunarak dünya sıralamasında 22.sıraya yükselmiştir. Sadece yayın sayısındaki artışa bakılarak yapılan de erlendirmeler yanıltıcı olmaktadır (Ak ve Gülmez, 2004: 527).

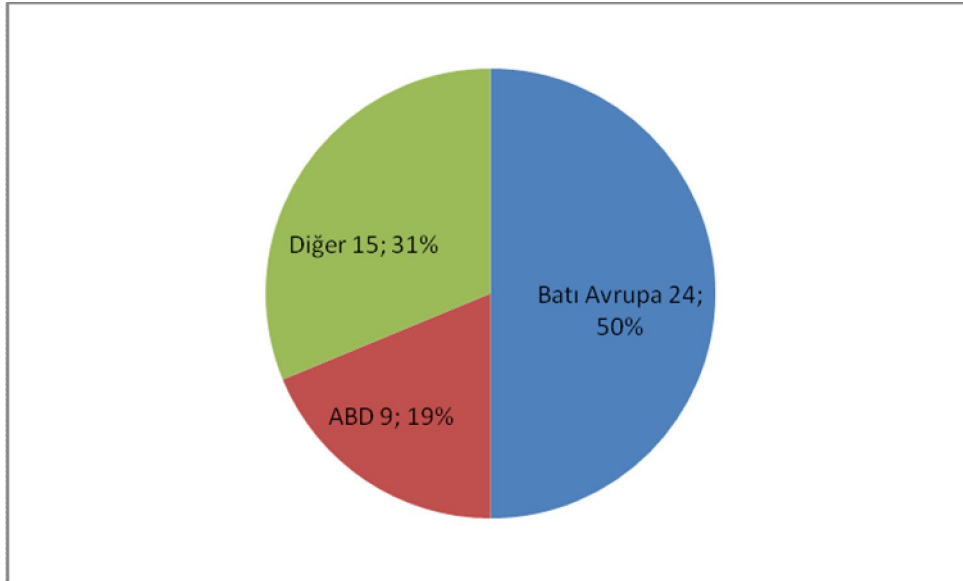
2007 yılında tüm üniversitelerde **SCI+SSCI+AHCI**'te yayınlanan yayınların ö retim üyesi ba ına dü en yayın sayısına göre sıralaması tablosundan da anlaşılabılır (EK 45) gibi bilimsel yayınların özellikle SCI'da yo unla tı ı görülmektedir. SCI'da 17788, SSCI'da 1006 ve AHCI'da 95 Türkiye kaynaklı yayın bulunmaktadır. Toplam 34076 ö retim üyesinin 18331 yayını bulunmakta ve bu yayınların oranı ortalaması da 0, 54'dür. Toplam 18331 yayın içinde Türkiye co rafya akademisyenlerinin 9 yayını bulunmaktadır. Bu rakam Türkiye co rafya akademisyenlerinin uluslar arası yayın indekslerince taranan dergilerde yayın yapma konusunda önemli sorunlarının oldu unu göstermektedir. Ba ta dil sorunu olmak üzere ekonomik yetersizlikler, a ır ders yükü nedeniyle ara tırma ve incelemelere yeterince zaman ayırmama gibi sorunlar nedeniyle uluslar arası indeklerde taranan dergilerde yayın yapma sorunları ya anıyor olabilir.

Türkiye'deki üniversitelerin yayın sayısı ve ö retim üyesi ba ına dü en yayın sayısı bakımından derecelendiren istatistikler YÖK tarafından yayınlanmaktadır (Tablo 7.25, 26). Ancak bu istatistikler yayınlanırken sadece SCI, SSCI ve AHCI indekslerinde yer alan dergilerde yapılan yayın sayısı de il ülkenin ko ullarına uygun bir üniversite e itimi ve yapılan bilimsel üretimin niteli ini sa layacak ko ulların sa lanıp sa lanmadı ı, akademisyenlerin çalı ma ortam ve ko ulları, genç nüfusun yüksek ö retime ula ma imkânı, üniversitelere ayrılan ekonomik kayna ın büyüklü ü gibi dataların da dikkate alınması

gerekti i görü ündeyiz. Bunun yanında ülkemiz akademik dergilerde yayınlanan ara tırma ve incelemelerin batıdakilerle e de er seviyede de erlendirilmesi, ara tırmayı yapan akademisyenlerin maddi ve manevi yönden desteklenmesi yayınları niteliksel ve niceliksel olarak arttıracaktır.

8.12. Ankete Katılan Akademisyenlerin Yurt Dı nda Yayınlanan Yayınlarının Yayınlandığı Co rafi Bölgelere Göre Da ılı ı

Ankete katılan akademisyenlerin yurt dı nda yayınlanan yayınlarının % 50'si (24) Batı Avrupa'da, % 31'i di er (Asya, Orta Asya, Güney Asya, e-dergi ve Kıbrıs, Balkan Ülkeleri, Bulgaristan, Tunus, Hindistan, Japonya, Romanya, Do u Avrupa, sviçre) yayınlandı ı, %19'unun ise ABD'de yayınlandı ı anket verilerinden anla ılmaktadır (ekil 8.26).

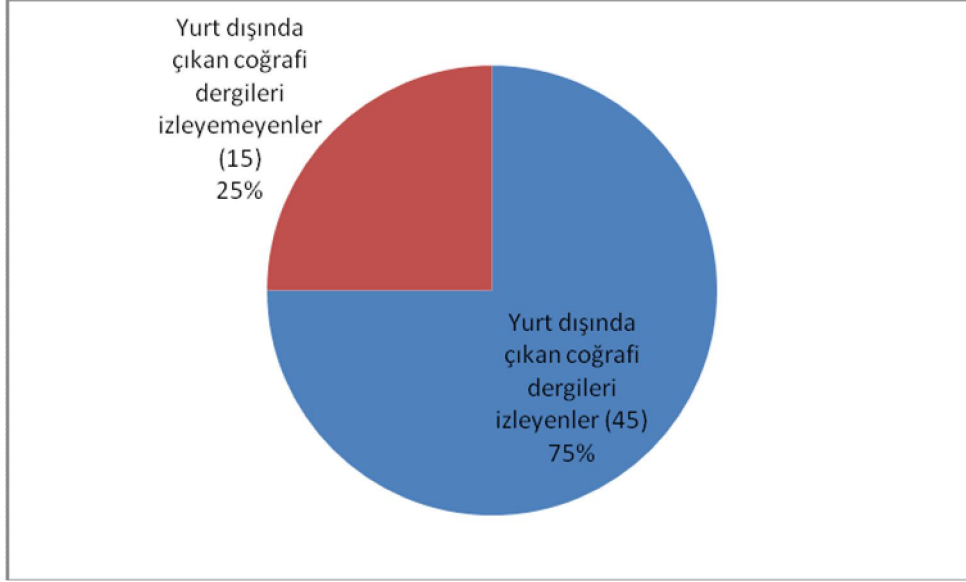

ekil 8.26: Ankete katılan akademisyenlerin yurt dı nda yayınlanan yayınlarının yayınlandığı co rafi bölgelere göre da ılı ı.

Ankete katılan akademisyenlerin yurt dı nda yayınlanan yayınlarının yayınlandığı co rafi bölgelere göre da ılı ına bakıldı ında yurt dı ndaki yayınların yarısının (%50) Batı Avrupa'da % 19'unun ABD 'de yayınlandı ı görülmektedir. Böylece yurt dı nda yapılan yayınların toplam %69'unu Batı Avrupa ve ABD'de yer aldı ı ortaya çıkmaktadır. Batı Avrupa ve ABD küreselle menin itici gücünü sa layan co rafi bölgelerdir. Dolayısıyla yayınların bu alanlarda yo unla ması normal kar ılanmalıdır. Küreselle menin etkilerinin artması ile Batı Avrupa ve ABD'ye alternatif yeni ülkelerin ortaya çıktığı görülmektedir. Bu ülkelerde ankete katılan akademisyenlerin yapımı oldu u yayın oranı % 31'e ula maktadır. Bu durum aynı zamanda Batı Avrupa ve ABD'ye olan ba ımlılı ın azaldığı ve batı yayın organlarında yapılan yayınların popülaritesinin de sorgulanması açısından önemlidir.

8.13. Ankete Katılan Akademisyenlerin Yurt Dışında Çıkan Coğrafi Dergileri İzleme Durumlarına Göre Dağılımları

Ankete katılan akademisyenlerin % 75'i (45) yurt dışında çıkan coğrafi dergileri izleyebildiğini, % 25'i (15) ise yurt dışında çıkan coğrafi dergileri izleyemediğini belirtmiştir (ekil 8.27).

ekil 8.27: Ankete katılan akademisyenlerin yurt dışında çıkan coğrafi dergileri izleme durumlarına göre dağılımları.

ekil 8.27'den de anlaşıldığı gibi akademisyenlerin % 75 gibi büyük bir kısmı yurt dışında çıkan coğrafi dergileri izleyebildiğini belirtmiştir. Bu sonuç bu ankete katılan akademisyenlerin yurt dışı yayınları izlemek için gerekli olan yabancı dil sorununu atıklarını göstermektedir. Bu durum aynı zamanda küreselleşmenin coğrafya bölümlerimiz üzerindeki diğer önemli etkilerinden biridir. Zira bilimsel çalışmalar için bazı durumlarda yurt dışında yayınlanan coğrafi dergilere başvurmak, yapılan çalışmanın içeriğine göre yurt dışında yapılan yayınların içerik ve kapsamını incelemek ve bunlardan faydalanmak günümüzde önem kazanmıştır. Bu nedenle yurt dışında yayınlanan dergileri izlemek günümüzde bütün bilim dallarında olduğu gibi coğrafya alanında da gittikçe zorunluluk haline gelmektedir.

8.14. Ankete Katılan Akademisyenlerin İzledikleri Yurt Dışı Çıkan Coğrafi Dergiler

Ankete katılan akademisyenlerin izledikleri yurt dışı çıkan coğrafi dergiler aşağıdaki gibidir. Dergilerin önemli bir kısmının Batı Avrupa ve ABD kaynaklı oldukları görülmektedir (Tablo 8.25).

Sıra	Dergi Adı	Sıra	Dergi Adı
1.	African Journal of Environmental Science and Technology	65.	International journal of migration
2.	Agricultural Systems	66.	International Journal of Population Geography
3.	Agriculture	67.	International Jurnal of Remote Sensing
4.	<u>American Geographical Society</u>	68.	International Migration
5.	<u>American Society for Photogrammetry and Remote Sensing</u>	69.	Journal of Climate
6.	Annals of the Association of American Geographers	70.	Journal of Coastal Research
7.	Annals of Tourism Research	71.	Journal of Cultural Geography
8.	Annals	72.	Journal of Economic Geography
9.	Antiope	73.	Journal of Environmental Management
10.	Antipode	74.	Journal of Fluid Mechanics
11.	Applied Geography	75.	Journal of Geography n Higher Education
12.	Catena	76.	Journal of Geography
13.	Climate Dynamics	77.	Journal of Geomorphology
14.	<u>Conference of Latin Americanist Geographers</u>	78.	Journal of Higher Education
15.	Cybergeo	79.	Journal of Historical Geography
16.	Da AREA	80.	Journal of Hydrology
17.	Demographic Research;	81.	Journal of Planning Education And Research
18.	Demography	82.	Journal of the Association of American Geographers
19.	Die Erde	83.	Journal of Urban Economics
20.	Ebsco-Host (E-Dergi)	84.	Journal of Urban Planning and Development,
21.	Economic Geography	85.	Journal ofthe American Planning Association
22.	Ecosystems and Environment	86.	JQR
23.	Environment And Planning A ve D Serileri	87.	Land Use Policy
24.	Environment And Urban Systems	88.	Landscape and Urban Planning
25.	Environment and Urban Systems	89.	Landslides
26.	Environmental Bulletin	90.	Leisure Sciences
27.	Environmental Geology	91.	Marine Geology
28.	Environmental Impact Assessment Review	92.	Nature
29.	EPS	93.	New academic social science
30.	Erdkunde	94.	Observation and Geoinformation
31.	Eurasian Geography And Economics	95.	Observation And Geoinformation
32.	European Planning Studies	96.	Papers In Regional Science
33.	European Planning	97.	Physical Geography
34.	<u>Federation of Australian Scientific and Technological Societies</u>	98.	Political Geography
35.	Florida Geographer	99.	Population
36.	Fresenius Fuzzy Sets and Systems	100.	Professional Geographer
37.	Generalisation of Geographic Information	101.	Progress In Human Geography
38.	Geografiska Annaler Series A: Physical Geography	102.	Progress in Physical Geography
39.	Geografiska Annaler	103.	Progress in Planning
40.	Geographical Sciences	104.	Pysica-D
41.	Geographical Journal	105.	Pysica-E

42.	Geographical Review	106.	QI
43.	<u>Geographical Society of Finland</u>	107.	QSR
44.	<u>Geographical Society of Ireland</u>	108.	Regional Studies
45.	<u>Geographical Society of New South Wales Inc.</u>	109.	Remote Sensing of Environment
46.	Geographisches Rundschau	110.	Res. Tourism, Annals of Geo...
47.	Geography and Natural Resources	111.	Resource Of Mountainous Areas By RS
48.	Geography	112.	Science
49.	<u>Geological Society of America</u>	113.	Social&Cultural Geography
50.	Geology	114.	Space and Place
51.	Geomorpholog	115.	The Professional Geographer
52.	Geopoliitcs	116.	Tijdschrift Voor Economische En Sociale Geografie
53.	Global and Planetary Change	117.	Tourism Management
54.	Habitat International	118.	Transactions of The Institute of British Geographers
55.	Health And Place	119.	Turkish Journal of Earth Sciences
56.	Historical Geography	120.	Urban Affairs Review
57.	Housing Studies	121.	Urban Geography
58.	Hydrological Sciences Journal	122.	Urban Studies
59.	IEEE Trans. Fuzzy Systems	123.	Urban Studies; Cities
60.	IEEE Trans. Systems and Cybernetics	124.	Urban Study
61.	International Journal of Clımatology	125.	Water Resourch
62.	International Journal of Urban And Regional Research	126.	Work And Occupations
63.	<u>International Geographical Union</u>	127.	Zeischrift für Geomorphologie
64.	International Journal of Applied Earth		

Tablo 8.25: Ankete katılan akademisyenlerin izledikleri yurt dı ında çıkan co rafi dergiler

BÖLÜM 9: KÜRESELLEME SÜRECİNDE TÜRK YE ÜNİVERSİTELERİNİN CO RAFYA BÖLÜMLERİ ve CO RAFYA BİLİMİNİN BAZI SORUNLARI

Küresellemenin en önemli etkilerinden biri eğitim sistemleri üzerinde meydana getirdiğidir. Küreselleme sürecinde üniversitelere bilgiyi üretme ve toplumun çağdaşlaşmasında en önemli görevler düğmektedir. Küresellemenin en fazla etkili olduğu eğitim kurumları arasında üniversiteler ilk sıralarda yer almaktadır. Bu nedenle çağdaş değerlerle donanmış bir toplumun oluşturulmasında, küresel gelişmelere uyum sağlayan bireylerin yetiştirilmesinde üniversiteler birincil öneme sahiptir. Küresellemenin bütün etkilerine rağmen co rafya bölümlerimizde bazı sorunlar varlığını sürdürmektedir. Bu sorunları aşağıda kısaca vurgulamaya çalıştık.

Çeşitli ülkelerde co rafye eğitimdeki problemler karışıldır. Bu tür sorunlar şunlardır: Amerika Birleşik Devletleri orta dereceli okul programlarında co rafya için güvenli bir yer sağlamak (Wilms, 1988); Hollanda'da co rafyacılar için mesleğin düşük algılanması (Veen, 1987); Uganda'da üçüncü düzeyde ikincil ve kavramsal çatı madda malzemeleri okumak eksikliği (Kyagulanyi, 1987); Hindistan'da ö retimi iyileştirmek ve sınavlar üzerinde vurguyu azaltmak (Pande, 1987); ve Jamaika'da yorumlayıcı yöntemlerin artırılması ve zayıf ara tırma materyali (Webb, 1987). Bir çok ülkede, co rafye eğitim ö rencisi ve toplum üzerinde etki yapmak için yeterli değildir. Böyle uluslar, konunun ö retisini geliştirmek için bir tarif olarak co rafye birliklerini aktif hale getirmeyi denemeliydi (Okpala, 1992: 290).

Genelde Birleşik Devletlerde Co rafya eğitimini Rönesansın büyük ölçüde Ulusal Co rafya Topluluğu Kurumunun finansı ile özel ve hükümet ajansları tarafından diğer projelerle fonlandırılıp geliştirilmektedir (Stoltman, 1992: 275)

9.1. Co rafya Bölümleri Üzerine Bir Değerlendirme

Co rafya bölümleri arasında Dokuz Eylül- Ege, İstanbul-Ankara gibi yapay ayrımlar ortaya çıkmıştır. Bu anlayışı yeni co rafya bölümlerinin açılmasına rağmen yok olmaması, aksine katlanarak artmıştır. Ayrıca, bölümlere asistan, ö retim görevlisi v.b. akademik kadro alımında bölümde etkisi daha fazla olan akademisyene yakın kişilerin tercih edilmesi gibi dar anlayışlar Fransa'daki gibi ekol tarzında co rafyanın Türkiye'de gelişmesini engellemiştir.

Türkiye'de fiziki Co rafyanın yayın sayısı bakımından beşeri ve ekonomik co rafya göre daha geliştiğidikkat çekmektedir. Bu durum bölümlerde Fiziki Co rafya kökenli akademisyenlerin sayıca fazla olmasından kaynaklanmaktadır.

1941'de I. Co rafya Kongresinde alınan kararla kurulan 12 Mart 1942 yılında kurulan TCK'nın 1982 yılında faaliyetlerini tamamen durdurması Türkiye'de co rafya biliminin gerilemesinde en önemli dönüm noktalarından biridir. Devletin TCK'dan desteğini çekmesi ve üyelerinin gereken destek ve ilgiyi sağlayamaması nedeniyle TCK 1982 yılında faaliyetlerini durdurmuştur. 1992 yılında İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi co rafya bölümünün katkılarıyla faaliyetlerine yeniden başlamasına rağmen eski seviyesini kaybetmiştir. Fakat son yıllarda kurumu etkili hale getirmek için yapılan çalışmaların önündeki en büyük engellerden biri kurumun içinde bulunduğu ekonomik sıkıntılar ve co rafaçıların ilgisizliğidir. Özellikle ekonomik sıkıntılar nedeniyle TCK, Türk Co rafya Dergisini basım masrafları vb. karşılayamadığı için 53. sayıdan itibaren e-dergi şeklinde yayınlamıştır. Bu girişim hem maliyeti düşürmüştür hem de dergiye ulaşılabilirliği kolaylaştırmıştır. Kurumun toplam üye sayısı 300 civarındadır. 10 Ocak 2010 tarihinde yapılan olağan genel kurulda oy kullanmak üzere katılan üye sayısı ise 26'dır. Kurum üyelerinin aidat borçları 40.000 TL civarındadır. Ekonomik sıkıntılar, var olan üyelerinin yetersiz ilgisi, co rafya akademisyen ve öğretmenlerinin ilgisizliği (Türkiye'de 11.000 civarında co rafya öğretmeni olmasına karşın kurum üye sayısının sadece 300 olması destek ve ilgisizliğin had safhada olduğunu göstermektedir) gibi olumsuz koşullar altında TCK'nın hiçbir gelişme göstermediği co rafaçının ilerlemesine yeterli katkı sunmadığı daha iyi anlaşılmaktadır. Bu durum Türkiye'de co rafya eğitim ve öğretimi önünde sağlıklı bir örgüt veya kurumun olmadığını göstermektedir. Bu şartlar altında co rafaçının bilimsel açıdan gelişip yaygınlaşması ve seviyelleşmesi beklenmemelidir.

Özellikle 1990'lı yıllardan itibaren Türkiye üniversitelerinde co rafya görüntü olarak bugünkü duruma benzer koşullar altında gelişmeye başlamıştır. YÖK'ün üniversiteler üzerinde etkisini iyice arttırması ile birlikte hem co rafya bölüm sayısında artış olmuş hem de bölümlere alınan öğrenci kontenjanında artışlar meydana gelmiştir (Tablo.9.19). Bunun yanında co rafya akademisyenlerinin büyük bölümlerinin büyük kentlerimizdeki üniversitelerin co rafya bölümlerinde özellikle İstanbul Üniversitesi Co rafya bölümü ile Ankara Üniversitesi DTCF co rafya bölümlerinde toplandıkları görülmektedir (Tablo 7.16, ekil 7.9,10,11). Ayrıca, akademik yükselme ve bilimsel üretim yerine ahbab-çavuş ilişkileri ve siyasi kadrola ma bilimsel gelişmenin önüne geçmesi küreselleşme ile ortaya çıkan fırsatlar co rafaçının gelişimi için değerlendirilmemiştir.

Co rafya lisans eğitim programlarının özellikle eğitim fakülteleri co rafya öğretmeni lisans programlarının orta öğretimde verilen co rafya eğitim programına uyumlu olması gerekir. Orta öğretimde co rafya öğretimi müfredat değişikliği 2005 yılında

yapılmasına rağmen eğitim fakülteleri co rafya ö retim müfredatlarının da bu de iikli e uygun ekilde yeniden yapılandırılması gerekmektedir.

Yükseli döneminde dikkat edilecek noktalardan bir di eri de DTCF Co rafya Bölümünün daha özel konulara yönelmesi, stanbul Co rafya Bölümünün ise daha çok genel co rafya ö retimi ile ilgili yayıncılı a a ırlık vermesidir. Yayın bakımından hiçbir dönemde di er bölümler stanbul Co rafya Bölümüne yeti emese de Ankara co rafyanın bu evrede e itim kalitesi olarak daha ön plana çıktı nı söylemek yanlış olmaz. Bunun bir di er nedeni de stanbul co rafyanın 1970'li yıllarda fazla sayıda ö renci yeti tirmekte olmasıdır (Ate , 2004).

Erzurum Atatürk üniversitesi co rafya bölümü ve co rafya ö retmenli i bölümü a ırlıklı olarak be eri ve ekonomik co rafya yapılanması gösterdi i fiziki co rafyaya yeterince önem verilmedi i ders programları ve akademisyenlerin uzmanlık alanlarına göre da ılı larından da anla ılmaktadır. Benzer durum Do u Co rafya Dergisinde yayınlanan makalelerde de kendisini göstermektedir. Co rafya fiziki ve be eri ve ekonomik co rafya olarak bir bütün halinde ele alındı nda ancak anlam kazanır. Co rafyanın sadece bir yönü ile ele alınması anlayı ı ile hareket edilmesi co rafya ve topluma bir fayda vermeyecektir.

Bölüm bazında Ege üniversitesi Co rafya Bölümü son yıllarda yaptı ı çalı malar ile dikkat çekerek Türkiye'nin önde gelen saygın co rafya bölümleri arasında yer almı tır. Bu ba arıda bölümde yer alan fiziki ve be eri co rafya akademisyenlerinin ba arılı co rafya yöntembilim uygulamaları oldukça etkili olmu tur. Bölüm co rafyayı uygulama alanlarında da (alüvyal jeomorfoloji laboratuvarı, CBS laboratuvarı v.b ile) kullanabilecek ekilde yapılandırılmı tır. Ayrıca bölüm bünyesinde yayınlanan Ege Co rafya Dergisi çe itli co rafi ara tırma ve incelemelerin yayımlandı ı süreklili i olan Türkiye'nin en önemli co rafya dergilerinden biridir.

Çanakkale On Sekiz Mart Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Co rafya bölümü de son yıllarda önemli geli melerin ya andı ı bir bölüm haline gelmi tir. Bölüm hem akademik olarak kadrosunu zenginle tirmi hem de dı arıda çalı an de erli co rafya akademisyenlerini de bölüme çekmeyi ba armı tır. Ayrıca, 2006 yılında üniversitelerde **SCI+ SSCI+ AHCI**'te yayınlanan yayın istatistiklerinin fakülte/ bölüm bazında da ılımı (Tablo 7.19) tablosu incelendi inde bölüm akademisyenlerine ait yayınların di er co rafya bölümlerine göre daha fazla oldu u görülmektedir. Bu durum küreselle menin bölüm üzerinde etkilerini göstermesi açısından önemlidir.

Adı geçen bölümler dı nda Afyon, Balıkesir, Elazı , Giresun, Hatay, Mara , Sakarya, Samsun, Van, Urfa ve U ak'da bulunan üniversitelerin fen-edebiyat fakülteleri bünyesinde co rafya bölümleri yetersiz akademisyen ve alt yapı ile çalı malarına devam etmektedir.

Benzer durum, Marmara Üniversitesi, Çanakkale On Sekiz Mart Üniversitesi, Gazi Üniversitesi, Atatürk Üniversitesi, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Dicle Üniversitesi, Selçuk Üniversitesi e itim fakülteleri co rafya ö retmenli i bölümlerinde de ya anmaktadır Adı geçen bölümlerin eski ve köklü bölümler olmaması ya anan olumsuzlukların giderek artmasına neden olmaktadır.

Dokuz Eylül Üniversitesi Co rafya ö retmenli i bölümü co rafya ö retmenli i bölümleri içinde ve di er co rafya bölümleri ile kıyaslandı nda küreselle menin etkilerinden en çok etkilenen bölümlerden biri oldu u görülmektedir. Uluslar arası alanda yaptı ı i birli i ve uluslararası sempozyum ve kongreler düzenlemesi, CBS laboratuvarını kuran ilk co rafya ö retmenli i bölümü olması bölümün küreselle meden en fazla etkilenen bölümler arasında yer aldı nı göstermektedir.

Bir vakıf üniversitesi olan Fatih Üniversitene ba lı co rafya bölümünün kurulması co rafyanın geli imi açısından önemlidir. Ders araç-gereçlerinin küreselle menin etkisi ile ortaya çıkan bilgi ve ileti im teknolojilerine uygun olması, laboratuvarlar açısından yeterli olması, ngilizce hazırlık sınıfına sahip olması, ders programında güncel konulara yer vermesi ve ders programının ngilizce olması, uluslararası alanda yaptı ı i birli i ile kar ılıklı ö renci de i imi sa laması, ulusal ve uluslar arası kongre ve sempozyum etkinliklerinde bulunması gibi birçok gösterge açısından küreselle menin etkilerinden en çok etkilenen co rafya bölümü oldu u anla ılmaktadır. Ancak lisans e itim programının tümüyle ngilizce olması negatif bir etki do urmaktadır.

9.2. Akademik Yayınlar

Akademik yayınların kalitesi ülkelerin geli mi lik ve uluslar arası saygınlı nı önemli ölçüde etkilemektedir. Türkiye’de bilimsel yayıncılık konusunda son yıllarda önemli geli meler ortaya çıkmı tır. Akademik co rafya yayınları alanında da küresel geli melerin etkisi görülmektedir. Akademik co rafya dergileri ve yayınlarında meydana gelen artı , co rafya dergilerinin e- dergi olarak yayınlanması, hakemli hale getirilmesi yayın kalitesinin artmasını sa lamı ve bu dergilere ula mayı kolayla tırmı tır. Fakat akademik yayınlar konusunda önemli sorunlar bulunmaktadır.

Özellikle son 10-15 yılda yapılan ara tırma ve yayınların önemli bir kısmı niteliksiz, daha önce yapılmı çalı maların tekrarı ekinde olup co rafı ara tırma ilke ve metodlarının tam anlamıyla uygulanmadı ı kalite ve niteliktedir. Hiç ku kusuz, co rafya bölümlerindeki kadroların eksik olması, yeti mi elemanların sayıca azlı ı ve ileti imsizlik bu sonucu

do urmaktadır. Alanında uzman ki ilerce gözden geçirilmemi , hakemsiz ve kontrolsüz ara tırma ve yayınlar gün gittikçe ço almaktadır (ahin, 2001: 152).

Co rafyacilar bugün do al ve sosyal afetlere kar ı ne gibi çözüm yolları üretmektedir ya da üretecek imkân ve olanaklara sahip midirler? Ülkemizin aktif bir deprem ku a nda bulunması, erozyonun iddetini arttırması, küresel boyutta meydana gelen göçler, sava lar ya anan ekonomik krizler ve toplumsal erozyon konusunda co rafyacıların yazdı ı ve do rudan sorun çözmeye yönelik yayınların azlı ı dikkat çekmektedir. Master ve doktora tezlerinin genellikle genel konuları kapsar ekilde yapıldı ı anla ılmaktadır. Bu durum genel konularda çalı ma alı kanlı ının yaygın oldu unu spesifik konulara ilginin daha az oldu unu göstermektedir.

Ayrıca anket çalı masında da görüldü ü gibi uluslararası yayınlara önemli artı görülmesine ra men yapılan uluslar arası yayınların önemli bir kısmının uluslararsı kongre ve sempozyumlar da yer almak ekinde yapıldı ı görülmektedir (ekil 8. 28). Ancak uluslararsı alanda gittikçe önem kazanan SCI ve SSCI indekslerinde ise ülkemiz co rafyacılarına ait yayınların yetersizli i açık bir ekilde görülmektedir (Tablo 7.19). Bunun yanında daha önce vurgulandı ı gibi akademik co rafya dergilerimizin hiç biri SCI ve SSCI indekslerinde yer almamaktadır (Tablo 7.21, 22 ve ekil 7.12, 13).

TUB TAK'a ba lı ULAKB M (Ulusal Akademik A ve Bilgi Merkezi) Sosyal Bilimler Veri Tabanına Giren Dergi listesinde ise Do u Co rafya Dergisi, Co rafi Bilimler Dergisi ve Marmara Co rafya Dergisi yer almaktadır. Di er co rafya dergilerimiz ULAKB M Sosyal Bilimler Veri Tabanına Giren Dergi listesinde bile yer almamaktadır.

Küreselle menin etkilerinin yaygınla ması ile tasviri ve monografik yöntemleri ile yapılan akademik yayınların önemi azalmaktadır. Tasviri ve monografik yöntemleri Türkiye akademik co rafya yayınlarında yaygın kullanılmaktadır. Akademik co rafya yayınlarımızda bu yöntemler yerine modern co rafi yöntemlere kullanılmalıdır. Yani yapılan yayının günlük hayata yönelik olması, toplanan verinin bilgi ve prati e dönü türülmesi ve bu bilgi ve pratikten siyasal, sosyal ve ekonomik sonuçlar çıkarılması gereklidir. Bu nedenle Türkiye akademik co rafya yayınlarına yapılan atıf ve günlük hayata yönelik önemi nedir? Bu yayınlardaki ham bilginin ne kadarı yenidir ve prati e dönü türülebilir soruları da gittikçe önem kazanmaktadır.

9.3. Co rafya Anlayı ı

letim teknolojilerinde meydana gelen hızlı ilerlemeler, dünya çapında siyasi, ekonomik ve kültürel ilerlemelerin gelişmesi ile dünya küresel bir köye dönüşümü tür. Bu gelişmelerin etkisi ile günümüz co rafyası büyük ölçüde veri toplayıp bilgi üretimine dönüşüren, sayısal analizler yapan, bunlardan sosyal-siyasal ve ekonomik sonuçlar çıkarabilen, istatistik yönü önem kazanan ve bu nedenle de beşeri ve ekonomik co rafya a ırlıklı bir bilim haline dönüşmektedir. Bu bağlamda co rafya e itim ve ö retim faaliyetlerinin bu anlayı a göre yeniden düzenlenmesi gerekmektedir.

Türkiye üniversitelerinde yer alan co rafya bölümlerinde yürütülen e itim ö retim faaliyetleri önemli ölçüde küresel gelişmelerden uzak bilgi üretiminden çok biçime önem veren bir anlayı la sürdürülmektedir. Küreselleşmenin etkilerinin yaygınlaşması ile co rafya e itim ve ö retiminde önemi azalan tasvirî co rafya ve monografik ö retim yöntemleri ülkemiz co rafya e itim ve ö retiminde yaygın bir şekilde kullanılmaktadır. Bu anlayı ın bir an önce terk edilerek yukarıda belirtilen modern co rafya anlayı na yönelmesi gerekmektedir. Özellikle Ankara Üniversitesi DTCF ve Atatürk Üniversitesi co rafya bölümü ve co rafya ö retimî bölümlerinde tasvirî ve monografik e itim-ö retim ö retim anlayı ının yaygın olması yeti tirilen co rafyacılardan ve co rafya ö retimîlerini olumsuz etkilemektedir.

Co rafya e itim-ö retim yapılanmasından görülen bir diğer sorun ise Türkiye co rafyası Anabilim Dalı uygulamasıdır. Bilimsel olarak böyle bir yapılanma doğru değildir. Ülkeler co rafyası içinde böyle bir yapılanmaya gidilebilir. Ancak, co rafya bölümleri fizikî co rafya ile beşeri ve ekonomik co rafya ekinde yapılanmalıdır. Gelişmiş ülkelerde bu şekilde yapılanma görülmektedir. Diğer bütün yapılanmalar yeniden revize edilip fizikî ve beşeri-ekonomik co rafya kapsamına alınmalıdır.

DTC Fakültesi Co rafya Bölümünü bitiren bir Co rafyacılardan oluşan bir formasyonla hangi devlet kurulu unda hangi görevde çalışabilir' Amaçsız olarak, geçmişin olumsuz tortulan üzerine, kompleks ve kaprisli olarak, Ça da Co rafya anlayı ından yoksunluğun etkisiyle hazırlanmış bu ve benzeri programlardan mezun olanlar, ne iyi bir Co rafya Ö retimî ne de iyi bir Co rafyacılardan olabilirler. Co rafyanın uygulamaya dönük herhangi bir alanındaki uzmanlığı hedeflemeyen, sadece kuru bilgi yığınından oluşan Türkiye Co rafyası Uzmanlığı na göre yeti tirilen öğrenciler hangi kadroda görev alabilirler? İhtisas derslerinin okutulduğu 3. ve 4. yıllarda verilen bölüm derslerinin toplam sayısı (yardımcı dersler hariç) 44'dür. Bunlardan 25 tanesinin "Türkiye Co rafyası" olduğu dikkate

alınır, programın hangi amaçla veya amaç dı ı hazırlanmı oldu u açıkça ortaya çıkmaktadır (ahin, 2001: 61).

Küresel geli melerin etkisi ve teknoloji geli melere paralel olarak co rafya e itim ve ö retiminde kullanılan bazı bilgilerin yeniden düzenlenmesi veya ö retim müfredatından çıkarılmasını gerektirmektedir. Örne in geli mi ÷ lkelerde kartografya dersi artık CBS ile ö retilmektedir. ÷ lkemiz co rafya e itim ve ö retiminde kullanılan kartografik bilgilerin CBS'ye uyumlu hale getirilmesi gerekmektedir. Ayrıca, co rafya müfredat programlarında Türkiye'nin fiziki ve be eri-ekonomik özellikleri yeterince i leniyor. Ayrıca Türkiye bölgeler co rafyası derslerinin müfredata konulmasına gerek yoktur. Müfredata konulsa da bu derslerin daha sistematik bir ekilde verilmesi gerekmektedir. Bu dersler yerine küreselle me ile birlikte önem kazanan CBS, UA, istatistik ile küreselle menin etkilerini kapsayan derslere yer verilmelidir.

9.4. Akademisyenler

Türkiye üniversitelerinde verilen co rafya e itim-ö retiminin en önemli sorunlarından biri akademisyenlerin durumudur. Küreselle menin etkisiyle gittikçe yaygınla an modern co rafya anlayı ı, veri toplayıp bilgi üretimine dönü türen, sayısal analizler yapan, bunlardan sosyal-siyasal ve ekonomik sonuçlar çıkarabilen spesifik konulara yönelen bir co rafi anlayı ile yeti en akademisyenler gerektirmektedir. Tasviri, monografi ve genel co rafya konularına yönelen co rafya anlayı ı ile yeti mi akademisyenlerden günümüz sorunlarına çözüm getirmeleri beklenemez. Bu nedenle klasik co rafya anlayı ı ile yeti en co rafya akademisyenleri yerine modern co rafya anlayı ı ile yeti en akademisyenler desteklenmelidir. Co rafya alanına kazandırılacak yeni akademisyenlerin modern co rafya anlayı na göre yeti tirilmeleri gereklidir. Türkiye üniversiteleri co rafya bölümleri akademisyenleri önemli ölçüde tasviri ve monografik co rafya anlayı ı ile yeti tirilmi lerdir. Bu nedenle küreselle menin etkilerine en kapalı ve bu etkilere en çok direnç gösteren akademisyen grupları arasında yer almaktadırlar.

Yukarıda teklif edilen de i ikliklerin ço u fizikî yapılanmayla ilgilidir. Ancak bunlar, do ru ve geçerli Co rafya ö retimi için yeterli de ildir. Çünkü sorun temelde ö retim elemanına, ö retim elemanının bilimsel ve zihinsel kapasitesine ba lıdır. Dünyanın en ça da Co rafya bölümleri konumuna getirilseler bile bu bölümlerin, yeterli bilimsel formasyona sahip olmayan ve bugünkü durumun sorumluları olan dinazorik ki ilerin yönetimine verilmesinin hiç bir anlamı olmayacaktır. Onun için yeniden kurulacak bölümlerin ba na ara tırma çalı maları olan ö retim üyelerinin getirilmesi çok önemlidir. Aksi hâlde geçmi in bıraktı ı tortuların etkisiyle olu an komplekslerin altında ezilmekte olan ki ilerin bölüm

ba kanı olması, gerçekte tirilecek yeni fizikî yapılanmadan gerekli sonuçların alınmasını engelleyecek ve “Co rafya Ö retimi yerinde sayacak Co rafyacılara sorunları bilmeyecektir (ahin 2001: 162).

Bazı akademisyenlerin bölümlerine uyum sa layamadı ı ve kısa zaman sonra akademik kariyerlerini tamamlamadan bölümlerden ayrıldıkları dikkat çekmektedir. Bölümlerdeki farklı akademik anlayı lar ve geçmi ten gelen usta çırak ili kilerinin bilimde de uygulanmaya çalı lması bazı akademisyenlerin co rafya bölümlerden so umasına hatta ayrılmasına sebep olmu tur.

Küreselle menin etkileri co rafya bölümlerine ö retim elamanı ve asistan alımlarında da yeterince etkili olmamaktadır. Küreselle menin etkilerinin artması ile birlikte co rafi alanda veri toplayıp bilgi üretimine dönü türen, sayısal analizler yapan, bunlardan toplum yararına sosyal-siyasal ve ekonomik sonuçlar çıkarabilen spesifik konulara yönelen akademisyenlerin varlı ı önem kazanmaktadır. Fakat Türkiye co rafya bölümlerine akademisyen alımlarında bu anlayı yerine ki isel ve siyasi faktörler daha fazla etkili oldu u görülmektedir. Bu durum co rafyanın geli mesi önündeki en önemli engellerden biridir.

Asistan ve ö retim üyeleri alımları liyakat ve sınav esaslarına göre yapılmamaktadır. Ancak, görüntüde sınavla alınmaktadır. Ama sınavların sadece belirlenmi ki ilerin alınması için özellikle mülakatlarla yapılması bu sınavları danı ıklı dövü olmaktan öteye götürmemektedir. Asistan ve ö retim elamanı alımında bilimsel çalı malar yerine siyasi ve ki isel faktörler tercih edilmektedir. Lisans e itim yıllarında bölümlerde biraz ayak i lerinde ko turabilecek ö renciler asistan olabilmektedir (Ate , 2004: Web eri im 02.04.2010).

Bunun yanında, doktorasını bitiren ara tırma görevlilerinin kadro beklentileri, yardımcı doçentlerin doçentlik kadro beklentileri de co rafya ö retim ve e itimi önünde önemli engellerden biridir. Doktora sonrasında asistanların kadro beklentileri ile yardımcı doçentlerin doçentlik kadro beklenti kaygıları ta ımları bu ki ilerin bilimsel olarak yeterince yararlı olmalarını engellemektedir. Bunun yanında YÖK sistemi ile akademisyenlerin ücret ve amir baskısı altında çalı ma ko ullarına maruz kalması bilimsel alanda verimliliklerinin azalmasına neden olmaktadır. Ö retim üyelerinin pedagojik formasyonlarının da arttırılması gerekmektedir. Böylece ö renci-akademisyen arasında ya anması olası sorunlar en aza indirilebilir.

Kullanılan akademik unvanlara arasında yer alan yardımcı doçentlik YÖK sisteminin kurulması ile ülkemizde kullanılan bir akademik a amadır. Geli mi ülkelerde böyle bir akademik a ama yoktur. Bu nedenle yeni bir düzenleme yapılarak yardımcı doçentlik a aması kaldırılmalıdır.

9.5. Ders Araç-Gereçleri

E itim ö retim süreçlerinde ders araç gereçleri, çoklu ö renme ortamı sa lamaları, ö rencilerin bireysel ö renme ihtiyaçlarını kar ılamada yardımcı olmaları, dikkatin ö retilecek konuya çekmeleri, hatırlatmayı kolayla tırmaları, soyut kavramları somutla tırmaları gibi sebepler nedeniyle e itim-ö retim sisteminin ayrılmaz parçalarıdır.

Bilgi ve ileti im teknolojilerinde meydana gelen hızlı geli meler ders araç gereçlerini de etkilemi tir. Eskiden model küre, harita, atlas vb. ile desteklenen e itim-ö retimi günümüzde artık yerini önemli oranda bilgisayarlara bırakmı tır. Fakat bilgisayar ça nda co rafya bölümlerimize bilgisayar yeni girmi birçok bölümümüzde CBS e itim ve ö retimi için gerekli olan CBS laboratuvarları bile kurulmamı tır (Tablo 7.23 ve ekil 7.14).

Bu nedenle yeti tirilen co rafya ö retmenleri lisans e itim süresince ders araç gereçlerini yeterince kullanmadan- kullanmayı ö renmeden mezun olmaktadır. Bu ko ullarda yeti tirilen co rafya ö retmenleri görev aldıkları orta ö retim kurumlarında bilgisayara dokunmaktan (dokunursam bozular) korkan -çekinen bireyler haline gelmekte ve ders araç gereçlerinin yeterli oldu u okullarda bu araç gereçler yeterince kullanılmayarak co rafya e itim ve ö retiminin verimli bir ekilde yapılmamasına neden olmaktadır.

9.6. Uygulanan Lisans E itim Programları

Türkiye üniversitelerinde yer alan 27 co rafya bölümünün co rafya e itim programları bir birine benzer görünen fakat birbirinde oldukça farklı müfredata sahiptir. Aynı co rafı bilginin program farklılıkları nedeniyle ö renciye farklı verilmesi co rafya alanında bilgi kirlili ine neden olmaktadır. Bu anlayı la yeti tirilen co rafyacılarda en temel konularda bile ortak bir noktada bulu maktadırlar. Bu nedenle co rafya e itim programlarının asgari düzeyde ortakla tırılması gerekmektedir. Co rafya lisans ders programlarında görülen bazı eksiklikler a a ıda belirtilmi tir.

Co rafya bölümlerinin pek ço unda bitirme tezi ve staj uygulamasın yetersiz olması, co rafya ders programlarının eksiklikleri arasında yer almaktadır. Özellikle bilimsel yayının temel düzeyde nasıl hazırlandı mını ö renmesi nedeniyle bitirme tezi önem kazanmaktadır. Staj uygulaması ise ö rencilerin ö renim gördükleri program/alanına uygun olarak seçilen bir kurulu ta belli bir süre çalı arak i deneyimi edinmesidir. Böylece ö rencilerin i hayatını tanıma ve e itim gördükleri programın uygulama alanını görme fırsatı sunarak mezun olduklarında çalı acakları i ortamlarına uyumlarında önemli oranda destek sa lamaktadır. Bu nedenle staj uygulaması giderek önem kazanmaktadır. E itim fakülteleri co rafya bölüm

ö retim öğrencileri lisans programları gereği yeterli staj uygulaması almaktadır. Eğitim fakültelerinde dördüncü sınıftan itibaren başlayan staj uygulaması beşinci sınıfta devam ederek coğrafya öğretmen adaylarına önemli tecrübe kazandırmaktadır. Ancak coğrafya bölümlerinde bu uygulamalar daha kısıtlıdır.

CBS/GIS küreselleşmenin coğrafya eğitim-öretimi üzerindeki en büyük etkilerinden biridir. CBS/GIS ile dünya üzerindeki karmaşık sosyal, ekonomik, çevresel v.b. problemlerin çözümüne yönelik mekân/konuma yönelik karar verme amaçlarında önemli kolaylıklar sağlanmaktadır. Kullanıcılara yönelik olmak üzere büyük hacimli coğrafya verilerinin, toplanması, depolanması, işlenmesi, yönetimi, mekânsal analizi, sorgulanması, mekânsal analizi ve sunulması fonksiyonlarını yerine getiren donanım, yazılım, personel, coğrafya veri ve yöntemler bütünüdür. CBS ile sağlanan veriler sürekli güncellenebilmektedir. Sistemin temel amacı olan farklı verilerin aynı tabanda birleştirilmesi ile oluşan görsel veriler kullanıcılar kolaylıkla ulaşabilmektedir. Veriler üzerinde analiz yapabilme imkânı sistemin sağladığı önemli avantajlar arasında yer alır (Wikipedia.org Web erişimi 13.04.10).

Bilgi teknolojisi (Information Technology) yüksek ve ortaöğretim coğrafyacıları arasında yüksek bir ilgi için odak noktası haline gelmiştir. Yüksek öğretim coğrafyacıları coğrafya bilgi sistemleri ve uydu görüntüleri ile yüksek ölçüde heyecan verici deneyimler yapıyorlar. Burada yapıcı, ortakça yararlı diyalog için gerçek bir fırsat vardır (Kent, 1992: 76).

Küreselleşmenin etkilerinin artması ile CBS/GIS giderek önem kazanmaktadır. CBS/GIS coğrafyanın ayrılmaz bir parçası haline gelmektedir. Modern coğrafya anlayışı önemli oranda CBS/GIS kullanımına dayanmaktadır. Bu nedenle CBS/GIS eğitimi öğretim geliştirmiş ülkelerde coğrafya eğitimi öğretiminin temel konuları arasında yer almaktadır CBS/GIS'e ders programlarında daha fazla yer verilmektedir.

Gerçek dünyaya ilişkin artan ölçüde mekânsal bilgi ihtiyacı ve bunun yarattığı büyük ekonomik pazar, coğrafya bilginin bilgisayarla işlenmesini zorunlu hale getirmiştir. Bu durum yeni bir alt disiplin olarak **Coğrafya Bilgi Sistemleri (Geographical Information Systems – GIS)**'in doğmasına ve modern coğrafyanın giderek GIS'a dönüşmesine yol açmıştır (Pickles, 1995, Tikunov, 1996'dan akt. Ölgün, 2003: 52).

Ancak ülkemiz coğrafya bölümlerinin bazılarında CBS/GIS eğitimi-öğretimine yer verilmediği görülmektedir. Ayrıca CBS/GIS'a programlarında yer veren coğrafya bölümlerinin de CBS/GIS dersleri yetersizdir. Zaten, teknik ve ekonomik altyapı yetersizlikleri nedeniyle CBS/GIS laboratuvarları bütün coğrafya bölümlerimizde bulunmamaktadır (Tablo 7.22). Ayrıca, bölüm bünyelerinde CBS/GIS uzmanları, eğitim öğretim verecek akademisyenler ya yoktur ya da son derece azdır (Tablo 7.16). Bu durum

modern co rafyanın Türkiye’de ö retilmesi önündeki en önemli engellerdendir. Bu nedenle co rafya e itim programlarında CBS/GIS’a yeterince yer verilmeli, teknik, ekonomik ve uzman akademisyen sorunu giderilip CBS e itim ve-ö retimi yaygınla tırılmalıdır.

Çevre ve ekoloji dersleri gittikçe önem kazanmaktadır. Sanayile me, a ırılı nüfus artışı vb. faktörler nedeniyle do al kaynaklarından a ırılı faydalanma ve bu durumun ekosistemler üzerindeki olumsuz etkileri nedeniyle çevre ve ekoloji konuları herkesin günlük ya antısını derinden etkileyen sorun haline gelmiştir. Bu nedenle geli mi ülkelerde çevreye verilen önem artmaktadır. Do al çevrenin korunması için üniversiteler bünyelerinde bölümler açılmakta, bu konuda bilimsel çalı malar yo unluk kazanmaktadır. Bununla birlikte, co rafya bölümleri co rafya ders programlarına çevre ve ekoloji ile ilgili dersler konmakta ve bu derslerin a ırılı ı giderek artmaktadır. Ayrıca, do al çevre ilgili siyasi parti ve sivil toplum kuruluşlarının sayıları ise giderek yaygınla maktadır. Böylece çevrenin korunması konusunda toplumsal destek giderek artmaktadır. Ekosistemlerin korunması için uluslararası antla malar imzalanmaktadır.

Ramsar sözleşmesi (1971), Stockholm Konferansı (1972), Brutland Raporu (1987), Biyolojik Çe itlilik Sözleşmesi (Rio Zirvesi 1992), Kyoto Sözleşmesi (1997) uluslararası alanda çevre ile ilgili yapılan çalı malar bazılarınıdır. Türkiye üniversitelerinde yer alan co rafya bölümleri ders programlarında çevre ve ekoloji ile ilgili dersler olmasına rağmen, geli mi ülkelerdeki gibi co rafya programlarında yeterli a ırılık ta imamaktadırlar. Bu nedenle co rafya e itim programlarında çevre ve ekoloji derslerine yeterince yer verilmeli, teknik, ekonomik ve uzman akademisyen sorunu giderilip çevre ve ekoloji e itim ve-ö retimi yaygınla tırılmalıdır.

Sıra	Co rafya Bölümleri	Çevre ve Ekoloji ile İlgili Okutulan Dersler
1.	Afyon Kocatepe Üniversitesi Fen-edebiyat Fakültesi Co rafya Bölümü	Ders programı verilmemi
2.	Ankara Üniversitesi DTCF Co rafya Bölümü	Biyoco rafya ve Ekoloji, Çevre Etki De erlendirme
3.	Atatürk Üniversitesi Fen-edebiyat Fakültesi Co rafya Bölümü	Ders Programı Verilmemi
4.	Atatürk Üniversitesi E itim Fakültesi Co rafya Ö retmenli i Bölümü	Ders Programı Verilmemi
5.	Balıkesir Üniversitesi Fen-edebiyat Fakültesi Co rafya Bölümü	Çevre Sorunları, Çevre Etki De erlendirme Yöntemleri
6.	Çanakkale 18 Mart Üniversitesi Fen-edebiyat Fakültesi Co rafya Bölümü	Çevre Bilimi
7.	Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi E itim Fakültesi Co rafya Ö retmenli i Bölümü	Ekoloji ve Çevre Sorunları
8.	Dicle Üniversitesi E itim Fakültesi Co rafya Ö retmenli i Bölümü	Ders Programı Verilmemi
9.	Dokuz Eylül Üniversitesi Buca E itim Fakültesi Co rafya Ö retmenli i Bölümü	Türkiye’nin Eko-Sistemleri, Çevre Sorunları

10.	Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Co rafya Bölümü	nsan ve Çevre, Ekolojik Bitki Co rafyası, Türkiye Çevre Sorunları
11.	Fatih Üniversitesi Fen-edebiyat Fakültesi Co rafya Bölümü	Biyoco rafya, Natural Hazards (Çevre Sorunları), Field And Lab. Tecniques In Environmental Analysis (Çevresel Analizde Laboratuar ve Uygulama Teknikleri), Environmental Problems In Turkey(Türkiye'nin Çevre Sorunları), Çevre Bilimi, Enerji ve Çevre, Environmental Planning And Management (Çevre Yönetimi ve Planlaması), Environmental Impact Assessment (Çevresel Etki De erlendirmesi), Çevresel Örnekleme ve Analiz (Environmental Sampling And Analysis), Environmental Data Analysis (Çevresel Veri Analizi), Envorimental Issues And Politics (Çevresel Sorunlar ve Politikalar)
12.	Fırat Üniversitesi Fen-edebiyat Fakültesi Co rafya Bölümü	Çevre Sorunları
13.	Gazi Üniversitesi E itim Fakültesi Co rafya Ö retmenli i Bölümü	Ekoloji ve Çevre Sorunları,
14.	Giresun Üniversitesi Fen-edebiyat Fakültesi Co rafya Bölümü	Çevre Sorunları, Türkiye'nin Çevre Sorunları,
15.	Harran Ü Üniversitesi Fen-edebiyat Fakültesi Co rafya Bölümü	Çevre Sorunları
16.	stanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Co rafya Bölümü	Ders Programı Verilmemi
17.	K. Mara Sütçü mam Üniversitesi Fen-edebiyat Fakültesi Co rafya Bölümü	Ders programı verilmemi
18.	Karadeniz Teknik Üniversitesi E itim Fakültesi Co rafya Ö retmenli i Bölümü	Ders programı verilmemi
19.	Marmara Üniversitesi Fen-edebiyat Fakültesi Co rafya Bölümü	Ders programı verilmemi (Eri ilmiyor 28.04.10)
20.	Marmara Üniversitesi E itim Fakültesi Co rafya Ö retmenli i Bölümü	Ders programı verilmemi
21.	Mustafa Kemal Üniversitesi Fen-edebiyat Fakültesi Co rafya Bölümü	Ders programı verilmemi
22.	Ondokuz Mayıs Üniversitesi Fen-edebiyat Fakültesi Co rafya Bölümü	Çevre Bilimine Giri , Çevre Sorunları, Çevresel Etki De erlendirmesi,
23.	Sakarya Üniversitesi Fen-edebiyat Fakültesi Co rafya Bölümü	Ders programı verilmemi
24.	Selçuk Üniversitesi E itim Fakültesi Co rafya Ö retmenli i Bölümü	Çevre Sorunları
25.	Süleyman Demirel Üniversitesi Fen-edebiyat Fakültesi Co rafya Bölümü	Ders Programı Verilmemi
26.	U ak Üniversitesi Fen-edebiyat Fakültesi Co rafya Bölümü	Çevre Sorunları, Türkiye Çevre Sorunları,
27.	Yüzüncü Yıl Üniversitesi Fen-edebiyat Fakültesi Co rafya Bölümü	Ders programı verilmemi

Tablo 9.26: Türkiye Üniversiteleri co rafya lisans programlarında yer alan çevre ve ekoloji ile ilgili dersler.

Co rafya bölümlerimizde ders programlarında yer verilen çevre ve ekoloji ile ilgili dersler unlardır: Biyoco rafya ve Ekoloji , çevre Sorunları, Çevre Bilimi, Ekoloji ve Çevre Sorunları, Türkiye'nin Eko-Sistemleri, nsan ve Çevre, Ekolojik Bitki Co rafyası, Türkiye Çevre Sorunları, Natural Hazards (Çevre Sorunları), Field And Lab. Tecniques In

Environmental Analysis (Çevresel Analizde Laboratuvar ve Uygulama Teknikleri), Enerji ve Çevre, Environmental Planning And Management (Çevre Yönetimi ve Planlaması), Environmental Impact Assessment (Çevresel Etki De erlendirmesi), Çevresel Örneklem ve Analiz (Environmental Sampling And Analysis), Environmental Data Analysis (Çevresel Veri Analizi), Environmental Issues And Politics (Çevresel Sorunlar ve Politikalar), Türkiye'nin Çevre Sorunları (Tablo. 9.26).

Çevre ve ekoloji ile ilgili derslere bütün co rafia bölümlerinde yer verilmesine ra men, Dokuz Eylül, Ege, Fatih, Ondokuz Mayıs Üniversiteleri co rafia Bölümleri lisans programlarında çevre ve ekoloji ile ilgili derslere daha fazla yer verildi i görülmektedir (Tablo. 9.26).

Kalıcı ö renmenin olu masında uygulamalı dersler önem kazanmaktadır. Bu nedenle uygulamalı e itim ça da e itimin en belirgin özelliklerinden biridir. Ancak klasik e itime göre daha pahalı ve daha fazla uzmanla ma gerektirmektedir. Teorik e itim yanında uygulamalı e itim ile donanmı bireyler i hayatına atıldı nda i ortamına daha kolay uyum sa lamaktadır. Uygulamalı e itim sadece arazi çalı malarından ibaret de ildir. Derslerin özelliklerine göre farklılık ta ımaktadır. Laboratuvarlarda yapılabildi i gibi saha çalı ması ekinde de yapılabilmektedir. Co rafia bilimsel yapısı nedeniyle uygulamalı e itime en uygun olan bilim dallarından biridir. Bu nedenle uygulamalı co rafia derslerine lisans programlarında yeterince yer verilmelidir.

Co rafiada yanlı algılamalardan biri de saha çalı malarıdır. Saha çalı maları özellikle ülkemiz co rafyasının ilk dönemlerinde jeoloji kökenli batılı hocaların, jeomorfoloğların, köy monografilerinin yapıldı ı dönemlerin temel u ra sıdır. Bu metot bugün de Jeomorfoloji için olmazsa olmazlardan biridir. Fakat saha çalı ması yapmak herkesin her zaman yapması gereken bir zorunlulukmu gibi algılanmakta, ö renciler ça ın gerisindeki bu anlayı nedeniyle da -bayır gezdirilmekte, do al olarak bu geziler pikni e dönü mektedir. Halen daha ta -fosil toplamak, defter arasında bitki kurutmak, köy anketleri yapmak pek mühimmi gibi ele alınmaktadır (Ate , 2004: Web eri im 02.04.2010).

Türkiye üniversiteleri co rafia bölümlerinde uygulamalı olarak verilen dersler içinde uygulamalı jeomorfoloji, uygulamalı klimatoloji, CBS uygulamaları gibi derslerin ön plana çıkan dersler oldu u görülmektedir. Co rafia bölümlerimizde verilen uygulamalı dersler unlardır: Jeomorfolojik arazi çalı maları, CBS, ekonomik co rafia alan çalı maları, CBS arazi çalı maları, CBS konu uygulamaları, Uzaktan algılama (UA), kırsal alan ara tırmaları, arazi çalı ması I, II,III ve IV, uygulamalı jeomorfoloji, temel jeoloji, meteorolojiye giri , harita bilgisi, klimatoloji ve meteoroloji, tarım co rafyası, hidroloji ve su kaynakları, yerle me co rafyası, toprak co rafyası, uygulamalı klimatoloji, siyasi co rafia, turizm

co rafyası, biyoco rafya, oceanografya, sanayi co rafyası, havza yönetimi, harita bilgisi ve uygulamaları I ve II, bilgisayarda kartografya uygulamaları, uygulamalı kent ara tırmaları, uygulamalı kırsal yerle me ara tırmaları, uygulamalı hidrografya, bilgisayarda kartografya uygulamaları (Tablo 9.27).

Sıra	Co rafya Bölümleri	Uygulamalı Dersler
1.	Afyon Kocatepe Üniversitesi Fen-edebiyat Fakültesi Co rafya Bölümü	Ders programı verilmemi
2.	Ankara Üniversitesi DTCF Co rafya Bölümü	Jeomorfolojik arazi çalışmaları, CBS, ekonomik co rafya alan çalışmaları, CBS arazi çalışmaları, CBS konu uygulamaları, UA, kırsal alan ara tırmaları
3.	Atatürk Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Co rafya Bölümü	Ders programı verilmemi
4.	Atatürk Üniversitesi E itim Fakültesi Co rafya Ö retmenli i Bölümü	Ders programı verilmemi
5.	Balıkesir Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Co rafya Bölümü	Arazi çalışması I, II,III ve IV, uygulamalı jeomorfoloji, CBS,
6.	Çanakkale 18 Mart Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Co rafya Bölümü	Temel jeoloji, meteorolojiye giri , harita bilgisi, klimatoloji ve meteoroloji, tarım co rafyası, hidroloji ve su kaynakları, yerle me co rafyası, CBS, toprak co rafyası, uygulamalı jeomorfoloji, uygulamalı klimatoloji, siyasi co rafya, turizm co rafyası, biyoco rafya, oceanografya, sanayi co rafyası, havza yönetimi
7.	Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi E itim Fakültesi Co rafya Ö retmenli i Bölümü	Harita bilgisi ve uygulamaları I ve II, jeomorfoloji uygulaması, klimatoloji uygulaması,
8.	Dicle Üniversitesi E itim Fakültesi Co rafya Ö retmenli i Bölümü	Ders programı verilmemi
9.	Dokuz Eylül Üniversitesi Buca E itim Fakültesi Co rafya Ö retmenli i Bölümü	CBS, uygulamalı klimatoloji,
10.	Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Co rafya Bölümü	Bilgisayarda kartografya uygulamaları, klimatoloji uygulaması, CBS, uygulamalı kent ara tırmaları
11.	Fatih Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Co rafya Bölümü	CBS, U.A
12.	Fırat Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Co rafya Bölümü	Harita uygulamaları, co rafyada bilgisayar kullanımı, CBS, klimatoloji uygulamaları, arazi uygulamaları, uygulamalı jeomorfoloji,
13.	Gazi Üniversitesi E itim Fakültesi Co rafya Ö retmenli i Bölümü	Harita bilgisi ve uygulamaları, klimatoloji uygulaması, CBS,
14.	Giresun Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Co rafya Bölümü	Arazi çalışması, CBS,
15.	Harran Ü Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Co rafya Bölümü	CBS uygulaması, uygulamalı kırsal yerle me ara tırmaları, uygulamalı ehir ara tırmaları, uygulamalı hidrografya, bilgisayarda kartografya uygulamaları
16.	İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Co rafya Bölümü	Ders programı verilmemi
17.	K. Mara Sütçü mam Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Co rafya Bölümü	Ders programı verilmemi
18.	Karadeniz Teknik Üniversitesi E itim Fakültesi Co rafya Ö retmenli i Bölümü	Ders programı verilmemi
19.	Marmara Üniversitesi Fen-edebiyat Fakültesi Co rafya	Ders programı verilmemi

	Bölümü	
20.	Marmara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Coğrafya Öğretmenliği Bölümü	Ders programı verilmemi
21.	Mustafa Kemal Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü	Ders programı verilmemi
22.	Ondokuz Mayıs Üniversitesi Fen-edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü	Arazi tatbikatları, CBS,
23.	Sakarya Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü	Ders programı verilmemi
24.	Selçuk Üniversitesi Eğitim Fakültesi Coğrafya Öğretmenliği Bölümü	Klimatoloji uygulamaları, CBS, uygulamalı jeomorfoloji,
25.	Süleyman Demirel Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü	Ders programı verilmemi
26.	Uşak Üniversitesi Fen-edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü	Klimatoloji ve uygulamaları, kartografya uygulamaları, CBS, arazi uygulamaları, uygulamalı jeomorfoloji
27.	Yüzüncü Yıl Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü	Ders programı verilmemi

Tablo 9.27: Türkiye Üniversiteleri Coğrafya bölümleri lisans programlarında yer alan uygulamalı dersler

Ankara, Çanakkale 18 Mart, Ege, Fırat, Harran, Uşak Üniversiteleri coğrafya bölümlerinin uygulamalı derslere daha fazla ağırlık verdikleri görülmektedir (Tablo 9.26).

Örenilen teorik bilgilerin pekiştirilmesi amacıyla uygulamalı arazi çalışması dersi ders programlarına zorunlu olarak konulmalıdır. Arazi çalışmaları öğretim elamanının ve diğer artların etkilerine açık halde bırakılmamalıdır.

Hazırlık sınıfı ve İngilizce coğrafya dersleri önem kazanmaktadır. Bugün hızla değişen ve gelişen dünyamızda diğer ülkelerle bilimsel, kültürel, ekonomik siyasi vb. işbirliği yapmak, ilişkileri geliştirmek ve kendi düşüncelerimizi ifade edebilmek için kendi anadilimizden başka en az bir yabancı dilin temel düzeyde bilinmesi gereklidir. Özellikle ikinci dünya savaşından sonra ABD'nin artan etkisiyle birlikte İngilizce dünyada ve Türkiye'de önem kazanmaya başlamıştır. Küreselleşmenin ortaya çıkardığı fırsatların daha iyi değerlendirilmesi açısından İngilizcenin öğrenilmesi gerekmektedir. Böylece küresel gelişmeler ve etkiler en iyi şekilde değerlendirilerek çabı yakalayan, diğer ülkelerle ekonomik, kültürel, teknolojik vb. alanda iletişim sağlayabilen iyi eğitimli ve alanında yeterli bilgisi olan bireyler yetiştirilebilir. Bu nedenle coğrafya bölümleri lisans seviyelerinden önce öğrenciler yoğun bir İngilizce hazırlık aşamasından geçirilmelidir. Lisans derslerinden bazıları ise İngilizce verilebilmelidir. Çünkü coğrafya bölümümüzde (Ege Üniversitesi Coğrafya Bölümü ve Fatih Üniversitesi Coğrafya Bölümü) İngilizce hazırlık sınıfı bulunmaktadır. Türkiye üniversiteleri coğrafya bölümlerinin bazılarının coğrafya lisans programlarında İngilizce coğrafya dersleri olmasına karşılık, uluslararası gelişmelerin ulusal boyuta göre

oldukça yetersiz kalmaktadır. Bu nedenle İngilizce hazırlık sınıfı zorunlu hale getirilmeli ve lisans derslerinden bazıları İngilizce verilebilmelidir.

Türkiye Coğrafyası derslerinde bölgesel coğrafya ile ilgili yeterli bilgi verildiği için ayrıca bölgesel coğrafya dersleri programlarda yer almamalıdır veya ders programları içindeki ayrıntı azaltılmalıdır. Bunun yerine istatistik derslerine ve güncel gelişmelere uygun konuları kapsayan derslere yer verilmelidir.

Ülkeler coğrafyası dersleri öncelikli olarak Türkiye'nin komşuları ile ekonomik, kültürel, siyasi ve askeri ilişkilerinin geliştiği ülkeleri kapsamalıdır. Türkiye'nin ilişkilerinin olmadığı veya az olduğu ülkelere ait konulara daha az yer verilmelidir.

İngiltere, ABD gibi gelişmiş ülke üniversiteleri coğrafya bölümlerinde ve bilimde ilerlemiştir hiçbir ülke üniversitesinde ülkeler coğrafyası Türkiye'deki kadar çok ve kapsamlı bilgiyi sunmamaktadır. Ekonomik ve siyasal yönden yakın ilişkiler içinde bulunan ülkelerin ise fiziki özelliklerine ek olarak sadece siyasi ve ekonomik coğrafyası ana hatları ile incelenmektedir. Sömürgecilik, gelişmişlik düzeyi, çevre sorunları gibi konular arasında bağlantı kurularak öğrencilere dünya görüşü kazandırılmaktadır. Almanya ve Fransa gibi ülkelerin üniversitelerinde coğrafya bölüm programları aynı düzeydeki derslerden oluşmaktadır (Aydın, 2001: 61).

9.7. Coğrafya Mesleği

Coğrafyacı ve coğrafya öğretmeni birbirinden farklı mesleklerdir. Bu nedenle coğrafya bölümü ile coğrafya öğretmeni bölümlerinden mezun olanların çalışmaları farklı olacaktır. Küreselleşmenin getirdiği yeni fırsatlara rağmen ülkemizde özellikle coğrafya bölüm mezunlarının istihdam edilmesinde sorunlar yaşanmaktadır. Yasalar nezdinde coğrafyacı tanımı ve mesleği tanımı yapılmamıştır. Bu nedenle istihdamda asıl sorun buradan kaynaklanmaktadır. 1997 yılında fen-edebiyat fakülteleri mezunlarına öğretmenlik hakkının kaldırılması ile bu fakültelerin coğrafya bölümlerinden mezun olanların istihdam edilmeleri sorunu katlanarak arttı. Ancak, daha sonra fen-edebiyat fakülteleri mezunlarının almış oldukları lisans eğitimlerine ek olarak bir buçuk yıl tezsiz yüksek lisans pedagojik formasyon almalarının sağlanması ile fen-edebiyat fakülteleri mezunlarının öğretmenlik yapmaları önündeki engel böylece ortadan kaldırıldı. En son 2009 yılında YÖK tarafından yapılan yeni düzenleme ile lisans süresince fen-edebiyat fakülteleri bölümlerinde isteyen öğrenci pedagojik formasyon alarak mezun olduğunda öğretmenlik yapabilecek şekilde düzeye erişecek ayrıca tezsiz yüksek lisans yapmasına gerek kalmayacaktır. Böylece lisans eğitiminden sonra hem zaman kaybı önlenecek hem de bu konuda yaşanan ekonomik, eğitimsel sorunlar azalacaktır.

Üniversite Fakülte ve Bölüm	2005		2006		2007		2008		2009	
	Normal	Ö	Normal	Ö	Normal	Ö	Normal	Ö	Normal	Ö
1. Afyon Kocatepe Üniversitesi Fen-edebiyat Fakültesi Co rafa Bölümü	40		50		50		60	60	60	60
2. Ankara Üniversitesi DTCF Co rafa Bölümü	50		50		50		60	-	60	-
3. Atatürk Üniversitesi Fen-edebiyat Fakültesi Co rafa Bölümü	50	50	60	40	60	40	70	70	70	70
4. Atatürk Üniversitesi E itim Fakültesi Co rafa Ö retmenli i Bölümü	50		40		40		50	-	50	-
5. Balıkesir Üniversitesi Fen-edebiyat Fakültesi Co rafa Bölümü	40		60		60		70	70	70	70
6. Çanakkale 18 Mart Üniversitesi Fen-edebiyat Fakültesi Co rafa Bölümü	30		40		50		65	-	65	-
7. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi E itim Fakültesi Co rafa Ö retmenli i Bölümü	30		-		-		30	-	30	--
8. Dicle Üniversitesi E itim Fakültesi Co rafa Ö retmenli i Bölümü	30		30		30		40	-	40	-
9. Dokuz Eylül Üniversitesi Buca E itim Fakültesi Co rafa Ö retmenli i Bölümü	40		40		40		50	-	40	-
10. Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Co rafa Bölümü	45		50		50		60	-	60	-
11. Fatih Üniversitesi Fen-edebiyat Fakültesi Co rafa Bölümü	40		38		34		44	-	46	-
12. Fırat Üniversitesi Fen-edebiyat Fakültesi Co rafa Bölümü	40		60		60		70	-	70	70
13. Gazi Üniversitesi E itim Fakültesi Co rafa Ö retmenli i Bölümü	40		40		40		50	-	40	-
14. Giresun Üniversitesi Fen-edebiyat Fakültesi Co rafa Bölümü	-		-		-		40	-	40	-
15. Harran Ü Üniversitesi Fen-edebiyat Fakültesi Co rafa Bölümü	30		30		30		40	40	40	40
16. stanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Co rafa Bölümü	10		100		100		100	-	105	-
17. K. Mara Sütçü mam Üniversitesi Fen-edebiyat Fakültesi Co rafa Bölümü	40	40	50	30	50	40	60	60	60	60
18. Karadeniz Teknik Üniversitesi E itim Fakültesi Co rafa Ö retmenli i Bölümü	-		-		-		30	-	30	-

19. Marmara Üniversitesi Fen-edebiyat Fakültesi Co rafya Bölümü	-		30		30		40	-	40	-
20. Marmara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Co rafya Öğretmenliği Bölümü	40		30		30		40	-	40	-
21. Mustafa Kemal Üniversitesi Fen-edebiyat Fakültesi Co rafya Bölümü	-		-		-		-	-	30	30
22. Ondokuz Mayıs Üniversitesi Fen-edebiyat Fakültesi Co rafya Bölümü	40		40		40		50	-	50	50
23. Sakarya Üniversitesi Fen-edebiyat Fakültesi Co rafya Bölümü	30		30		30		40	--	40	-
24. Selçuk Üniversitesi Eğitim Fakültesi Co rafya Öğretmenliği Bölümü	50		30		30		40	--	40	-
25. Süleyman Demirel Üniversitesi Fen-edebiyat Fakültesi Co rafya Bölümü	30		30		30		40	-	40	-
26. Uşak Üniversitesi Fen-edebiyat Fakültesi Co rafya Bölümü	40		40		40		50	50	50	50
27. Yüzüncü Yıl Üniversitesi Fen-edebiyat Fakültesi Co rafya Bölümü	40		40		40		50	-	50	-
Toplam	875	90	1008	70	1014	80	1339	350	1356	500
	965		1078		1094		1689		1856	

Tablo 9.28: ÖSYM 2005-2009 yüksek öğretim programları ve kontenjan kılavuzlarına göre co rafya bölümleri ve co rafya öğretmenliklerinin lisans düzeyinde kontenjanları.

<http://www.osym.gov.tr/Genel/BelgeGoster.aspx?F6E10F8892433CFFAC8287D72AD903BE8F59EC439361379116.04.2010> adresinden yararlanılarak oluşturulmuştur.

ATAMA DÖNEM	KADROLU		SÖZLE MELİ	
	M N. PUAN	ATANAN	M N. PUAN	ATANAN
2009/1	78,887	101	74,331	166
2009/2	78,537	69	76,911	164
2009/4 ARALIK	77,435	200	-	-
2009/5 ARALIK DÖNEM	78,653	4	74,779	178
2009 TOPLAM ATANAN	374		508	
	882			

Tablo 9.29: 2009 yılı ilk atama sonucu oluşan kadrolu ve sözleşmeli co rafya öğretmenliği sayısal verileri Kaynak: http://personel.meb.gov.tr/sayfa_goster.asp?ID=207 27.04.10

2009'da Milli Eğitim Bakanlığı yaptı ö retmen atamalarının 882'sini co rafya ö retmenli i olu turmaktaydı (Tablo 9.29). Ancak 2005'te co rafya lisans programlarına ba layan 965 ki i (Tablo 9.28) 2009'da mezun oldu unda ancak 882'si co rafya ö retmeni olabilecektir. Önceki yıllardan da yı ılmanın oldu u dü ünülürse açılan 882 ki ilik kadronun yetersiz oldu u görülmektedir. Mezun olan 965 ki iden geri kalan 83 ki i e itilmi i sizler ordusuna katılacaktır. Benzer risk ilerleyen yıllarda daha artacaktır. Çünkü co rafya normal lisans e itimi yanında ikinci ö retim veren bölüm sayılarında artı oldu u yukarıdaki tablo 9.27'den de anla ılmaktadır. Normal mezunlar yanında ikinci ö retim mezunlarının da Türkiye'de öncelikli çalı ma alanı co rafya ö retmenli i oldu u için gelecek yıllarda açılan kadrolara ba vuran ki i sayısı artacaktır. Bu durum daha fazla i siz co rafyacı anlamına gelmektedir. Özel dersanelerin co rafya ö retmeni ihtiyacı da bu kütleyi eritmeyecektir. Bu nedenle fen-edebiyat fakülteleri co rafya bölümleri mezunlarına mutlaka yeni i alanları açılması gereklidir.

Tablo 9.28 ve 29 de de görüldü ü gibi açılan co rafya ö retmenli i kadrolarının co rafya ö retmenli i mezunlarını kar ıladı ı görülmektedir. Ancak co rafya bölümü mezunlarının tezsiz yüksek lisan alıp ö retmenlik ko ullarına uygun hale gelmesi ve ba vuruda bulunmaları açılan kadroların yetersiz kalmasına neden olmaktadır.

Memur alımlarında küresel geli melere paralel olarak kadrolu yerine sözleşmeli personel alımlarına a ırlık verildi i tablo 9.28'den de anla ılmaktadır.

Bu nedenle yeni co rafya bölümü açılmamalı var olan co rafya bölümlerinin kontenjanları dü ürülmelidir. Toplam kontenjan sayısı 2005 yılında 965, 2006 yılında 1078, 2007 yılında 1094, 2008 yılında 1689 iken 2009 yılında 1856'ya ula maktadır. En çok kontenjana sahip bölümün stanbul üniversitesi Edebiyat Fakültesi Co rafya Bölümü oldu u dikkat çekmektedir. Dikkat çeken bir di er nokta co rafya bölümleri kontenjanlarının genelde co rafya ö retmenliklerine göre daha fazla oldu udur (Tablo 9.28).

Kontenjanların özellikle 2008 yılında ikinci ö retim veren yeni co rafya bölümlerinin açılmasıyla arttı ı görülmektedir (Tablo 9.28). Bu durum co rafyanın yaygınla masına neden olurken normal mezunların i bulma imkânlarını azaltmı tır. Co rafyacı i sizler ordusunun büyümesine neden olmu tur. Bunun için gittikçe yaygınla an co rafya ikinci ö retim programlarının kontenjanları azaltılmalı ya da ikinci ö retim programlarının açılmasına izin verilmemelidir.

Mevcut 27 co rafya bölümünden dokuzunda ikinci ö retim faaliyetlerinin yapıldı ı ekil 7.7 ve 9.28'den de anla ılmaktadır. Böylece toplam 27 co rafya bölümü yerine 36 co rafya bölümü ortaya çıkıyor. Bölüm sayısındaki artı , özellikle ikinci ö retim programlarındaki artı , Türkiye'de co rafya biliminin nitelik kaybetmesine neden olan

faktörlerden biridir. 2008 yılında ikinci ö retim programlarının açılmasının yo unluk kazandı ı görülmektedir (Tablo 9.28). 2008 yılına kadar sadece iki co rafya bölümünde ikinci ö retin verilirken 2008 yılında bu sayı altıya ula mı tır. 2009 yılında ise ikinci ö retim veren co rafya bölümü sayısı dokuzaya ula mı tır. İkinci ö retim programlarının sadece co rafya bölümlerinde oldu u görülmektedir. Toplam 19 co rafya bölümünün 9'unda ikinci ö retim programı var iken co rafya ö retmenliklerinin hiç birinde ikinci ö retim programlarının olmaması dikkat çekicidir (Tablo 9.28). Küreselle menin getirmi oldu u etkilere ba lı olarak ikinci ö retim programlarının yaygınla malarının temel sebeplerinden biri bölümlerin içinde buldukları ekonomik sıkıntıları a ma çabalarından kaynaklanmaktadır.

Türkiye'de co rafyacılara co rafya ö retmenli i dı nda istihdam edilmeleri sorunlarının ya andı ı bilinen bir gerçektir. Küreselle menin ortaya çıkardı ı fırsatlar iyi de erlendirilmemektedir. Co rafya ö retmenli ine alternatif çalı ma alanları yaratılmamaktadır. Bu alanda ya anan istihdam sorunlarının a lması için lisan seviyesinden itibaren göstermelik yabancı dil hazırlık sınıfı yerine yo un bir yabancı dil hazırlık sınıfı e itimi verilmelidir. Lisans derslerinden bazıları yabancı dilde verilebilmelidir. CBS/GIS'a a ırlık verilmelidir. Bunun yanında co rafya bölümlerinde lisans e itimi verilirken küresel geli meler dikkate alınmalıdır. Böylece ö retmenlik mesle ine alternatif alanlarda (turizm, planlama vb.) co rafyacılara çalı maları sa lanabilmektedir. Ayrıca co rafyacılara co rafya ö retmenli i dı nda istihdam edilmeleri önündeki yasal engeller kaldırılmalıdır. Co rafya bölüm akademisyenlerine bu konuda büyük sorumluluklar dü mektedir. Ancak bu konuda ki örgütlenme yetersizli i önemli engellerdendir. Türk Co rafya Kurumu yeniden yapılandırılıp etkili bir sivil toplum kurulu una dönü türülerek siyasiler üzerinde baskı olu turularak co rafyacılara istihdamı önündeki engeller kaldırılmalıdır.

9.8. Küreselle menin Türkiye Üniversiteleri Co rafya Bölümlerine Etkileri Konusunda Genel Bir De erlendirme ve Öneriler

Geli en küresel etkilerle birlikte küreselle menin etkileri her alanda oldu u gibi üniversiteler üzerinde dolayısıyla üniversitelerin co rafya bölümleri üzerinde de etkili olmaya ba lamı tır. Ancak her bölümde ve co rafyanın her alanında aynı zaman ve hızda gerçekte memektedir. Türkiye co rafya bölümlerinin kendine özgü özellikleri nedeniyle farklılıklar ta ımaktadır. Küreselle menin Türkiye üniversiteleri co rafya bölümleri üzerindeki etkileri ile ilgili ankette sorulan açık uçlu soruya verilen yanıtlardan da yararlanılarak a a ıdaki bazı sonuçlara ula ılmaktadır:

1. Geli en siyasi, ekonomik ve ileti im imkânları ile hem Türkiye üniversitelerinin co rafya bölümlerinin kendi aralarında hem de yabancı ülke co rafya bölümleri ile bilgiye eri imi ve bilgi akı nını kolayla tırması yanında, ileti imlerinde de i birli i olanakları artmı tır.
2. DEÜ Buca E itim Fakültesi Co rafya ö retmenli i bölümü ile ve Bucharest University Geography Faculty-Romania arasında yapılan workshop, Avrupa Co rafya Birli i toplantısı, GEOMED gibi DEÜ Buca E itim Fakültesi Co rafya ö retmenli i bölümünün katıldı ı çok sayıda uluslararası etkinlik olmasına ra men uluslararası i birli i ve entegrasyonun yetersiz oldu u görülmektedir. Bunun yanında uygulamalı çalı ma ve ngilizce yayın (DEÜ Buca E itim Fakültesi Co rafya ö retmenli i bölümünde yapılmasına ra men) yetersizdir.
3. Bazı co rafi dergileri e-co rafya dergilerine dönü mesi, e-mail grupları yoluyla hızlı haberle me, web siteleri aracılı ıyla yeni çıkan yayınları takip etme ve eri me gibi geli meler, küreselle menin Türkiye üniversitelerindeki co rafya bölümleri üzerine etkilerini gösteren sınırlı örneklerden bazılarıdır.
4. Uluslar arası alanda çe itli ülke co rafya bölümleri ile ö renci ve ö retim elemanı de i imi yapılarak de i ik co rafya bölümlerinin sahip oldukları imkânların görülmesi, daha iyi oldukları konuların örnek alınması sa lanabiliyor. Bunun yanında teknolojik alandaki (CBS/G S gibi) geli meleri de kısa zamanda uygulayabilme imkânı sa lanıyor.
5. Küreselle menin YÖK ve Üniversiteler üzerinde etkisi arttıkça, tıpkı di er bölümler gibi co rafya da etkilenecektir. Ancak, Türkiye’de tarih, edebiyat gibi sosyal bilimler kapsamında yer alması nedeniyle, co rafya sosyal bir bilim gibi algılanmaya devam ediyor. Co rafya sosyal bilimlerden uzakla tıkça, kendi kategorisi olan yer ve yer sistemleri bilimleri içine do ru kaydıkça, co rafyanın dar bir bakı açısıyla algılanı ı ve de erlendirilmesi sona erebilir ve mezunları ne i yapar sorusu çok daha kolay yanıtlanacaktır.
6. Geli en küresel ili kiler sayesinde dünyaya açılmayı, co rafi alandaki yeniliklerden daha kısa zamanda yararlanmayı ve takip etmeyi sa lamı tır. Fakat bölümlerarası görülen farklılıklar nedeniyle her bölüm üzerinde küreselle menin etkileri farklı olmaktadır.
7. Küreselle me, co rafyacılarda co rafyayı yeniden ke if duygusu olu turarak hem ulusal hem de küresel çapta yayın yapma istek ve çabalarında artı lar meydana getirdi. Co rafya e itim ve ö retimine yeni derslerin ve ö retim tekniklerin girmesine (CBS/G S gibi) neden oldu. Yurtdı ndaki co rafya bölümleri ile yeni ili kilerin kurulmasına ve var olanların geli tirilmesine olanak sa ladı. Teknoloji ve uluslar arası ili kilerin geli mesiyle

küresel boyutta co rafya gündemi daha kolay ve hızlı izlenmeye ba lanmasının önündeki engeller en aza indirilmi tir.

8. Küreselle menin etkilerine kar ı co rafya akademisyenleri arasında sanki bir direnç olu tu u izlenimi ortaya çıkmaya ba lamı tır. Daha önceki geleneklerin sürdürülme istekleri do rultusunda bir direncin olu tu u kanısı varmı gibi bir izlenim ortaya çıkmı tır. Bu durum Türkiye’de co rafya akademisyenlerinin önemli bir kısmının küresel bakı açısını henüz almı ya da almamı oldu unu göstermektedir. Yaptı ımız anket çalı masında da böyle bir izlenimin oldu u görülmektedir. Özellikle yabancı ülke üniversiteleri ile i birli inin az olması, co rafya bölümlerimizde CBS dersleri ve laboratuvarlarının yeni yeni yaygınla maya ba laması, yabancı dil hazırlık sınıflarının yetersizli i gibi faktörler bu duruma örnek verilebilir. Verilen örneklerden de anla ıldı ı gibi küreselle menin co rafya bölümleri akademisyenleri üzerinde etkilerinin sınırlı oldu unu göstermektedir.
9. leti im araçları ve küresel ili kilerin geli mesiyle yabancı yayınlar ve co rafya bölümleri hakkında bilgi sahibi olma ve Türkiye de yapılan akademik co rafya yayınları ile Türkiye co rafya bölümleri ile yabancı ülke co rafya bölümlerini kar ıla tırarak Türkiye’de co rafyanın gelmi oldu u yer hakkında bilgi sahibi olmamızı sa lamaktadır.
10. Küreselle menin etkilerinin artmaya ba laması ile bilimsel ve teknolojik ilerlemeye önem veren bölümler daha donanımlı, mekânsal algıya sahip, güncel politikaları daha gerçekçi irdeleyen ö renciler yeti tirmeye ba ladı. Yine aynı bölümler, daha kaliteli yayınlar yapıp, uluslararası ili ki ve i birliklerini geli tirme imkânı bulabilme olanaklarına daha da yakla abilirler.
11. Ders programlarının küresel etkilere göre yeniden olu turulması, kaliteli yayın yapma ve co rafya e itim ve ö retiminde yeni yöntem ve tekniklerin kullanılması yaygınla maya ba lamı tır.
12. Geli en küresel ili kiler sayesinde co rafya alanındaki mesleki geli meleri takip edebilmek ve farklı co rafyalarda deneyim kazanabilmek için büyük fırsatlar ortaya çıkmı tır. Ö retim üyesi ve ö renci de i im programları sayesinde ülkemizin co rafi özelliklerinin di er ülkeler tarafından tanınması ve di er ülkelerin de aynı ekilde ülkemizin co rafi potansiyelini ara tırılabilmesi olanakları geli ebilmektedir.
13. Küresel geli meler artık bütün bilimsel alanlarda oldu u gibi co rafya alanında da zorlayıcı, kalite artırıcı ve yaptırım gücüne sahiptir. Küreselle menin ortaya çıkardı ı etkiler adeta bireyi ça da bilgi ve beceriye sahip olması kendi dı ındaki insanlarla “rekabet” edebilecek düzeye getirmeye zorlamaktadır. Bireyin ça a uygun e itim görmü olması, geçerli bir meslek sahibi olması gerekir. Bunun yanında bireyin ikincil meslek ve

becerilerle donatılmı olması, ana dili dı ında geçerli bir yabancı dili iyi bilmesi gereklidir. Bu özelliklere sahip bireyler iyi bir e itim sistemi ile özellikle iyi bir yüksek ö retim sistemi ile yeti tirilebilir. Ancak Türkiye co rafya bölümlerinde verilen co rafya e itimi ile küresel düzeyde rekabet edecek bireyler yeti tirmek mümkün de ildir. Yeti tirilen co rafyacılarda bilgisayar tu larına dokunamamakta, en basit anlamda tepegözü bile derslerinde kullanmayı bilmemektedir.

14. Küreselle menin etkilerinin artması ile internet kullanımının yaygınlık kazanması ile klasik co rafyacı tipi artık yok olmaya ba lamı tır. Günümüz insanı her gün her yerde her zaman bulabilece i bilgileri kendisine zorla aktarmaya çalı an co rafyacılardan bir ey beklemiyor. stenilen herhangi bir co rafi bilgiye artık internetten ula ılabiliyor. Bu nedenle co rafi bilgiyi derleyen de il üreten co rafyacılarda yaygınla maya ba laması gerekir. Bu durumun gerçekleşmesi co rafi felsefeyi esas alan co rafyacılarda sa lanabilir. Ancak, günümüz Türkiye üniversitelerinde verilen co rafya e itimi ile bunun gerçekleşmesi pek mümkün görünmüyor.
15. Küreselle me sürecinde uluslararası rekabete uyamayan bölümler imdi oldu u gibi i e yaramayan ö renciler mezun etmeye devam edecekler. Mevcut e itim-ö retim durumları ile Türkiye co rafya bölümleri i siz co rafyacı yeti tirmeye devam edecektir. Bu durum son yıllarda dünyada meydana gelen de i imi co rafya bölümlerinin yakalayamadıklarını göstermektedir.
16. Bunun yanında co rafya derslerinin program açısında geli tirilmeye ihtiyaç duyulan özellikleri, sınıf ortamında ö retmen merkezli uygulanı ı, daha çok ders kitabı üzerinde durulması, sınıf içi ve sınıf dı ı ders uygulamalarının (geziler) yetersizli i co rafya ö retimini pasifle tirmektedir. Üniversite ortamında co rafyanın bilimsel yönü açısından kazandırılması gereken bilgi, beceri ve yetenekler ile disiplinlerarası çalı ma yöntemleri v.b. açısından da Türkiye co rafya bölümleri küresel geli melerin gerisinde kalmı tır.
17. Çok az sayıda co rafyacı küresel güncel geli meleri izleyebilmekte, ulusal ve küresel ölçekte etkili olabilecek kaliteli yayın yapabilmektedir. Co rafya bölümleri küreselle menin getirmi oldu u dinamizmden uzak eski hantal yapılarını korumaktadır. Ulusal çapta yayın yapan co rafya dergileri incelendi inde yayınlanan makalelerin küresel geli melerden uzak önemli bir kısmının eskiyi tekrar etti i ve içerikte hiç yenilik ta imadı ı görülmektedir.
18. Küreselle menin getirmi oldu u büyük de i ime ra men Türk co rafyacılarda arasında ki ileti im (kongre, çalı tay, seminer, tartı ma, kritik dü ünme ve ifade etme vb.) halen

dü ük düzeyde seyretmektedir. Bölümlerarası kısır çekimler ve iletişim yetersizliği nedeniyle co rafya alanında beklenen olumlu gelişmeler ya anmamaktadır.

19. Küresel boyutta kimliklerin önemli bir kısmı mesleki getirisi olmayan (co rafyacılarca yapılmayan veya onların katılmadığı dolayısıyla mesleki getirisi çok zayıf olan) yerlerde yapılan kongrelere katılım ile sınırlı kalmaktadır. Bu durum yaptığımız anket de net bir şekilde ortaya çıkmıştır. Ankete katılan akademisyenlerin, SCI, SSCI ve uluslararası mesleki dergiler ile uluslararası sempozyum/kongre bildirilerindeki (Bildiri kitabında yer alan) yayınlara göre dağılımına bakıldığında ankete katılan akademisyenlerden yurtdışında yayını olanların yayınlarının % 56'sı (149) uluslararası sempozyum/kongre bildirilerinde (Bildiri kitabında yer alan), % 18'i (48) uluslararası mesleki dergilerde, % 22'si (59) SCI bünyesinde yer alan dergilerde, % 4'ü (10) SSCI bünyesinde yer alan dergilerde yer alması yukarıda belirttiğimiz düzeyimizi desteklemektedir (ekil 8.25). Özellikle SCI ve SSCI indekslerince taranan dergilerde yayınlanan makalelerin hem mesleki getirisi fazla hem de ülkenin uluslararası alandaki saygınlığını arttırmaktadır. Ancak ülkemiz co rafyacılarının bu indekslerdeki yayınları yetersizdir. Bu durum hem ülkemiz co rafya bilimi gelişimini hem de Türkiye'nin uluslararası alandaki saygınlığını olumsuz etkilemektedir.
20. Ayrıca, küresel boyutta örgütlenen IGU, RSA, AAG ve RGS-IBG gibi önemli co rafya kuruluşlarına üyelik, buralarda temsil ve bunların faaliyetlerine katılımın yeterli değildir.
21. Yukarıda sayılan olumsuzluklar Türkiye üniversitelerinin co rafya bölümlerinin hantal yapısı, co rafya bölümlerinin büyük kısmının yeni ve yetersiz olması nedeniyle yeniliklere, dolayısıyla küreselleşmenin etkilerine yeterince açık olmadıklarını göstermektedir. Bunun yanında küreselleşmenin Türkiye co rafya bölümleri üzerinde etkili olabilmesi için yeterince zaman geçmemiştir. Ayrıca, co rafya bölümlerindeki akademisyenlerin yetersiz ve etkin olmayan tutumları ile co rafya bilimine diğer bilimlerin yanlı bakışı ve yaklaşımı da küreselleşmenin co rafya bölümleri üzerindeki etkilerini sınırlandırmaktadır.
22. Co rafya bölümlerimizin hantal yapısı, birçokunun yeni ve akademisyen ve ders araç-gereçleri yönünden yeterince donanımlı olmaması, co rafya bölümü akademisyenlerinin etkin olmayan faaliyetleri küreselleşmenin co rafya bölümlerine etkisini sınırlandırmıştır. Bunun yanında yabancı dilde eğitimimizin sınırlı olması, ulusal düzeyde izlenen politikalarda co rafyaya yeterince önem verilmemesi, diğer bilim dallarının co rafyaya yanlı bakışı gibi faktörler Türkiye co rafya bölümlerini adeta dünyadan izole etmiştir. Bu gibi gelişmeler Türkiye co rafya bölümlerinin küresel de işimin bir parçası haline gelmesini engellemektedir.

23. Ayrıca Türkiye’de co rafia bölümlerinin uluslar arası alanda saygınlık kazanan Bo aziçi, Ortado u Teknik, Bilkent, Sabancı ve Koç gibi üniversiteler bünyesinde yer almaması co rafyanın Türkiye’de geli mesini olumsuz etkilemi tir. Bu üniversitelerimiz bünyesinde tarih, sosyoloji, psikoloji ve antropoloji gibi disiplinler yer alırken co rafyanın yer almaması önemli bir eksikliktir. Bilindi i gibi bu üniversitelerde e itim dili ngilizcedir. Bu nedenle co rafyanın bu üniversiteler kapsamında yer almaması küresel geli melerin Türkiye co rafia bölümlerini daha az etkilemesine neden olan geli melerden biri olmu tur.
24. Küreselle menin Türkiye’de co rafia bölümlerinin yapısal özellikleri üzerinde ciddi etkisi yoktur. Geli mi ülkelerde co rafia, co rafia bölümleri (Department of Geography) ekinde örgütlendi i gibi co rafi bilimler (Geographical Sciences), co rafia ve planlama (geography and planing), co rafia ve çevresel çalı malar (Geography, and Environmental Studies) co rafia ve kent geli imi (Department Geography and Urban Development) ekinde de örgütlendi i görülmektedir (Tablo 5.1). Oysa Türkiye’de co rafia fen-edebiyat fakülteleri bünyesinde co rafia bölümü, e itim fakülteleri bünyesinde co rafia e itimi anabilim dalı ekinde örgütlenmi tir. Türkiye’de co rafyanın geli mi ülkelerdeki gibi örgütlenmesi için co rafia bölüm akademisyenlerinin kendi aralarındaki kısır döngü çeki melere son verip co rafia bölümlerini geli mi ülkelerde oldu u gibi yapılandırmaları gerekmektedir. Ancak co rafia akademisyenleri arasındaki çeki meler ve Türkiye’de co rafyanın öneminin yeterince anla ılmaması nedeniyle böyle bir yapılanma sürecine girilmesi yakın gelecekte pek mümkün görülmüyor.
25. Türkiye’deki co rafia ö retmenli i ve co rafia bölümü sayısı 90’lı yıllarla beraber artarak ve co rafia e itimi ulusal düzeyde yaygınla mı tir. Ancak co rafia e itiminin yurt çapında yaygınla tırılmasına ra men mevcut bulunan co rafia akademik kadroları sayısal olarak yetersiz kalmı tır. Tablo 7.16’dan da anla ılaca ı gibi bazı co rafia ö retmenli i/ co rafia bölümlerinde akademisyen sayısı son derece yetersizdir. Akademisyenlerin sayısal olarak yetersizli i (ba ta a ır ders yükü sorumlularıyla u ra mak v.b.) co rafia akademisyenlerinin bilgi ve becerilerini geli tirmeleri önündeki en önemli engellerden bir olmaktadır. Örne in Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi E itim Fakültesi Co rafia Ö retmenli i Bölümü, Marmara Üniversitesi E itim Fakültesi Co rafia Ö retmenli i Bölümü, Süleyman Demirel Üniversitesi Fen-edebiyat Fakültesi Co rafia Bölümü dörder akademisyen ile e itim ve ö retim faaliyetlerine devam etmektedir. Buna kar ın, Mustafa Kemal Üniversitesi Fen-edebiyat Fakültesi Co rafia Bölümü iki akademisyen ile e itim ve ö retim faaliyetlerine devam etmektedir.

Kısaca küreselle me bilgiye eri imi ve bilgi akı nı kolayla tırması yanında, ulusal ve küresel düzeyde co rafya bölümleri arasında i birli i olanaklarını arttı tır. Ancak, küreselle menin etkilerine kar ı akademisyenler arasında bir direnç olu ması, akademisyenler ve co rafya bölümleri arasındaki kısır döngü çeki meler, ulusal düzeyde co rafyanın öneminin yeterince kavranmaması, ekonomik ve alt yapı sorunlarının devam etmesi v.b. gibi geli meler küreselle menin co rafya bölümleri üzerindeki etkilerini sınırlandırmaktadır. Bütün bu olumsuzlukların a ılması için a a ıdaki öneriler do rultusunda Türkiye üniversitelerindeki co rafya lisan e itimi yeniden yapılandırılabilir.

9.8.1. Koordinasyon Kurulu Olu turmak

Küreselle menin etkilerinin yaygınla ması ile Türkiye'nin çıkarlarına ve gerçeklerine uygun bir co rafya e itimi için, co rafya e itimindeki sorunları çözecek, e itimi koordine edecek ve derleyip toplayacak akademik bir kurula ihtiyaç ortaya çıkmı tır. Co rafya e itimi alanında akademik çalı malar yapan üyelerden olu acak bu kurul, co rafya e itiminin ülke gerçeklerine ve küreselle me ile ortaya çıkan de i im ve dönü ümlere uygun bir ekilde bilimsel olarak planlanmasını amaçlamalıdır. Ara tırma verilerine göre çalı malar yapacak bu kurul öncelikle genel bir amaç ve co rafya e itim politikası belirleyebilir. Daha sonra bu amaçları örgün ve yaygın e itim boyutlarında özelle tirerek, de i ik e itim düzeylerinde küreselle menin de etkilerini kapsayan bütüncül bir co rafya e itim sistemi öngörebilir. Co rafya ö retmeni ve co rafyacı yeti tirme sisteminden, yöntemlere, co rafya malzemeleri ve ölçme-de erlendirmeye kadar co rafya ile ilgili her konuda bu kurul danı ma görevi yapabilir. Bu ekilde, ülkemiz gerçekleriyle örtü en, küresel geli meler uygun bir co rafya e itim modeli ortaya çıkabilir. Böylece, Türkiye'de co rafya e itimi alanında küreselle me ile ortaya çıkan etkileri, soru ve sorunları tartı mak için etkin bir platform olu turarak co rafya e itimi alanında istenilen hedeflere ula ılabilir.

9.8.2. Yeni Bir Co rafya E itimi Müfredatı (zencesi) Olu turmak

Ülkemiz co rafya e itim programları incelendi inde küresel geli melerin etkilerinin yeterince yer almadı ı görülmektedir. Küresel geli melerin etkisiyle ortaya çıkan artlara göre yapılandırılmı yeni co rafya e itim programları hazırlanıp uygulanabilir. Özellikle, her geçen gün giderek artan küresel ekonomik, siyasi ve kültürel ili kiler, çevre sorunları, uluslar arası göçler gibi konuları kapsayan derslere co rafya e itim programlarında daha fazla yer verilebilir.

Bunun yanında co rafya e itim ve ö retiminde geli mi ülkelerde vazgeçilmez hale gelen GIS/CBS ve uzaktan algılama gibi teknoloji a ırlıklı dersler ülkemiz co rafya e itim

programlarının vazgeçilmezleri arasında yer almalıdır. Ancak, ülkemiz coğrafya ve eğitim programlarının birçoğunda CBS laboratuvarları bile bulunmaması CBS ve eğitimini güçle tirmektedir. (Tablo 7.23).

Ayrıca, yabancı dilde ve eğitimin etkileri giderek önem kazanmaya başlamıştır. Bu nedenle lisans seviyesinden başlayarak bazı derslerin ve eğitimi yabancı dilde yapılabilir. Örneğin genel fiziki coğrafya ve genel beşeri ve ekonomik coğrafya dersleri ve eğitimi İngilizce yapılabilir. Ancak, yabancı dilde ve eğitimin yapılabilmesi için akademisyen ve öğrencilerin en azından temel düzeyde yabancı dil bilgisine sahip olmaları gerekmektedir. Bu konuda da üniversitelerimizin coğrafya bölümleri ve coğrafya ve eğitimi anabilim dallarının küresel etkilere kapalı oldukları görülmektedir. Sadece iki coğrafya bölümümüzün Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü ile Fatih Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümünün İngilizce hazırlık sınıfları olduğu Tablo 7.24'ten anlaşılmaktadır.

Bunun yanında uygulamalı çalışmalar (gezi, gözlem v.b.) ders programlarında daha da ağırlık verilerek teorik olarak öğrenilenler pratik yapılarak pekiştirilebilir.

Yabancı ülke coğrafya bölümleri ile işbirliği gerçekleştirilerek ve bu işbirliği ders programlarına yansıtılarak karşılıklı akademisyen ve öğrenci değişim programları uygulanabilir. Böylece hem akademisyen ve öğrencilerin bilgi ve becerileri artmış olur hem de ülkemiz tanıtımına katkıda bulunulmuş olur.

Yukarıda özetlenen düzenlemelere coğrafya ve eğitim programlarında yer verildiğinde hem akademisyenlerin hem de öğrencilerin mesleki gelişimleri desteklenecek, aynı zamanda özgüven ve yaratıcılık kazanmalarına da yardımcı olacaktır.

9.8.3. Yöntemsel Düzenleme

Küreselleşmenin eğitim üzerindeki en önemli etkilerinden biri öğrenme-öğrenme yöntemleri üzerindedir. Öğretilecek konunun nasıl öğretileceği sorusu eğitim bilimcilerin önemli uğraşlarından biridir. Öğretilecek konu öğretiminde izlenen yöntemler her bilim dalında olduğu gibi coğrafya öğretiminde de önem kazanmaktadır. Sunu, buluş (keşfetme), araştırma-inceleme, tartışma, tam öğrenme stratejisi, işbirliğine dayalı öğrenme stratejileri yoluyla öğretim yöntemleri/teknikleri başlıca öğretim tekniklerindedirler.

Sunu yoluyla öğretim stratejisi kavram, genelleme ve sınıflama davranışlarının öğretiminde kullanılabilir. Öğretmenin aktif olarak dersi sunmasıdır.

Bulu yoluyla ö retme stratejisi Jerome Bruner tarafından geli tirilen bu ö retme yönteminin merkezinde ö renci bulunmaktadır. Bu yakla ımda ö renen kurallara ve genellemelere örneklerden ke federek ula maktadır.

Jhon Denewey tarafından geli tirilen ara tırma- inceleme yoluyla ö retim stratejisi bilimsel yöntemleri günlük ders durumu gibi küçük zaman dilimlerine sıkı tırtan alı tırmalar vasıtasıyla ö rencileri do rudan bilimsel süreçlerin içine katan bir yakla ımdır. Bu stratejinin kullanılabilmesi için konunun hedef davranı boyutu en az uygulama ve daha üst düzeyde olmalıdır. Dolayısıyla üst düzeyli zihinsel süreçlerin geli tirilmesinde en etkili yöntemlerden biridir.

Tam ö renme stratejisi e er uygun ko ullar sa lanırsa " hemen hemen tüm ö renciler okulların ö retmeyi hedefledi i tüm davranı ları ö renebilece i" görü üne dayanır. Bu strateji Carrol'un "ö retim modeli" ne dayalı olarak Bloom tarafından geli tirilmi tir. Bu strateji de kilit soru "**bu çocuk nasıl ö renir?**" sorusudur. Bu sorunun altında yatan felsefeye göre çocuklar arasında gözledi imiz ba arı farkları, büyük ölçüde ö renme yetenekleri arasındaki farktan de il, çevre farklarından ileri geldi idir. Bu nedenle "çocu un niçin ö renemedi i", "çocu un ö renmesini hangi ö elerin kısıtladı ı ya da engelledi i" ortaya çıkarılmalıdır. Modelin temel ö esi her ö renciye kendi hazır bulunu luk durumuna ve ö renme hızına uygun bir sürenin tanınmasıdır (Erdem, 2006: Web eri im 28.03.2010).

Türkiye'de co rafya e itimi alanında, sarf edilen bunca kaynak ve eme e ra men, istenilen seviyede verim alınamadı ı de erlendirilmektedir. Bunun nedeni olarak, öteden beri devam eden geleneksel co rafya ö retme alı kanlıkları, co rafya e itimi planlamasındaki eksiklikler ve bunların do urdu u yöntem, etkinlik, malzeme ve ölçme-de erlendirmedeki yetersizlikler ya da yanlı lar gösterilebilir.

Co rafya e itimindeki en önemli eksikliklerden biri yönlemsel hatalardır. Türkiye üniversiteleri co rafya bölümleri ve co rafya e itimi anabilim dallarında co rafya ders konularının ö retiminde sunu yoluyla ö retim tekni inin yaygın olarak kullanıldı ı bilinmektedir. Sunu yoluyla ö retim tekni i ö reneni pasifize ederek ö renmeyi olumsuz etkileyebilmektedir. Sunu yoluyla ö retme stratejisi yanında, bulu (ke fetme), ara tırma- inceleme, tartı ma, tam ö renme stratejisi, i birli ine dayalı ö renme stratejileri de co rafya e itim ve ö retiminde yaygın olarak kullanılmalıdır.

Küreselle menin olumsuz etkilerinden uzakla mak ve küreselle me sürecine ayak uydurabilmek için akademik yeterlili e sahip bir kurulun yönlendirmesi ile ortam ve gereksinim çözümlenmeleri yapılarak, co rafya e itimi ile ilgili nesnel veriler toplanmalıdır. Bu veriler ile co rafya e itiminin resmi bir bütün olarak görülebilmelidir. Bu veriler ı ı nda, co rafya e itimi çalı maları yapılarak küreselle me süreci ile ya anan dönü üme uygun gerçekçi özel ve genel amaçlar ortaya

konmalıdır. Bu amaçları gerçekte tirmek için nasıl bir co rafya ö retim yöntemi ya da yöntemleri izlenebilece i de belirlenmelidir. Bütün bunları gerçekte tirmek için de en önemli boyut olarak co rafyacı ve co rafya ö retmenlerinin yeti tirilmesi ortaya çıkmaktadır. Küreselle mede yeni bilgi ve ileti im teknolojisi kullanımı önemi giderek artmaktadır. Bu nedenle co rafya lisans e itimi gözden geçirilerek, ön görülen amaçlara ula mak için, bilgi ve teknolojiyi etkin kullanmak amacıyla yeterli alan ve yönünsel bilgi ile donatılmı akademisyenlere sahip olunmalıdır. Bunun yanında lisans programlarında küreselle menin etkilerini ortaya koyan derslere a ırlık verilmelidir. Bu ba lamda, co rafya e itimi açısından insan kaynakları planlaması ve yetkin bir güç olu turulması politikası öne çıkarılmalıdır. Böylece, co rafya akademisyen ve ö rencilerinin yaratıcılıklarını geli tirmeleri, öz güvenlerini artırmaları, küresel geli melerin olumsuzluklarından en az etkilenen ulusal co rafya e itim-ö retim sistemleri olu turulması açısından önem ta ımaktadır.

BÖLÜM 10: SONUÇ

Küresellemenin ülkemiz üniversitelerindeki coğrafya eğitimi üzerindeki etkileri araştırmaları ile ortaya çıkan en önemli sonuç küresellemenin ülkemiz üniversiteleri coğrafya bölümleri üzerinde etkilerinin gittikçe artan bir şekilde ortaya çıktığı bir sürece girildiğini göstermektedir. Bu süreç ile birlikte uluslararası işbirliğinin artmasına paralel olarak üniversitelerarası işbirliğinin dolayısıyla de ik üniversite coğrafya bölümleri arasındaki işbirliğinin de gelişmeye başladığı görülmektedir. Bölümler arası işbirliğinin imkânlarının artması yanında küreselleme ile ortaya çıkan dinamiklerin (yabancı dil öğreniminin yaygınlaşması ve internet kullanımının yaygınlaşması, uluslararası yayınların akademik atama ve yükseltmelerde gittikçe önem kazanması, ders araç gereçlerinde ortaya çıkan gelişmelerin bölümlere yansması vb.) coğrafya bölümlerimiz üzerinde günümüzde daha fazla etkili olmaya başladığını göstermektedir.

Gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerde coğrafya eğitiminin bazı farklılıklar taşıdığı çalışmaları ile ortaya çıkmıştır. Özellikle coğrafya bölümlerinin yapısı üzerinde farklılıklar olduğu ortaya çıkmaktadır. Gelişmiş ülkelerde coğrafya genellikle fiziki coğrafya ve beşeri coğrafya bölümleri olarak yapılandırılmıştır. Fiziki coğrafya fen fakülteleri bünyesinde yer alırken beşeri coğrafyanın ise edebiyat fakülteleri içinde yapılandırıldığı görülmektedir.

Bunun yanında gelişmiş ülkelerde coğrafya, coğrafya ve planlama (ABD), yerbilimleri ve coğrafya (Almanya), coğrafya ve jeo-ekoloji (Rusya), coğrafya fakültesi (Rusya), coğrafya ve kentsel gelişme (Fransa) v.b. şeklinde yapılandırılmıştır.

Gelişmiş ülkelerde Coğrafya eğitimi lisans süresinin genellikle üç yıl olduğu görülmektedir. Ancak bu üç yıllık lisans eğitimi yanında daha kısa süreli coğrafya eğitimi sertifikaları ile coğrafya eğitimi desteklenmiş olduğu görülmektedir.

Gelişmiş ülkelere de akademik personel gelişmekte olan ülkelerdeki akademik personel kadar sıkıntılar en azından ekonomik ve dil sorunu yaşamamaktadır. Gelişmekte olan ülkelerdeki kıt ekonomik ve alt yapı imkânları, ağır iş yükü yanında yabancı dil sorunu akademik personelin akademik gelişimi önündeki en büyük engellerdendir.

Akademik coğrafya yayınları açısından ortaya çıkan sonuç ise akademik çalışmaların gelişmiş ülkelerde daha fazla yoğunluk kazandığını göstermektedir. Özellikle Türkiye dahil 28 ülke ve Latin Amerika, Asya-Pasifik (Japonya dahil), Asya-Pasifik (Japonya hariç), Avrupa Birliği, OECD ülkeleri ve bütün ülkelere ait (Dünya toplamı), 1981-2006 yılları arasındaki toplam yayın sayısı tablosundan (Tablo 7.18) bu durum net olarak ortaya çıkmaktadır. Yine coğrafya alanında yayınlanan akademik dergilerin büyük kısmının gelişmiş

ülkelerde bulundu u görülmektedir. Ayrıca SCI ve SSCI’de yer alan fiziki ve be eri co rafya dergilerinin neredeyse tamamı geli mi ülkelerde yayın yapan dergilerden olu maktadır. Tablo 7.20 ve 7.21’den anla ılmaktadır.

Küreselle menin etkilerinin artması ile birlikte co rafya bölümlerinden mezun olanlar geli mi ülkelerde de i ik sektörlerde çalı ma imkânı bulurken ülkemizde co rafya bölümü ve co rafya ö retmenli i bölümü mezunlarının co rafya ö retmeni olarak çalı ması dı nda fazla bir seçene i bulunmadı ı bilinen bir gerçektir.

Geli mi ve geli mekte olan ülkelerde co rafya bölümleri lisan programlarında yer alan derslere bakıldı ında co rafya ö retimi için gerekli olan temel derslerin (fiziki co rafyaya giri , be eri ve ekonomik co rafyaya giri , jeomorfoloji, klimatoloji, nüfus ve yerle me co rafyası gibi) okutulmasında küresel boyutta ortak bir paydanın yakalandı ı söylenebilir.

Ancak geli mi ülke co rafya bölümleri lisan programlarının hem içerik hem de temel dersler dı nda farklı dersler (örne in kent çocuk co rafyası, spor co rafyası, sa lık co rafyası vb.) içermesi açısından farklılık ta ıdı ı görülmektedir.

Co rafya e itim programları açısından bakıldı ında program tasarım yakla ımları ve e itimde program geli tirme modelleri açısından de erlendirildi inde co rafya bölümleri lisans programlarında uygulanan programlarda küresel düzeyde bir fikir birli inin olu tu u söylenebilir. Özellikle program tasarım yakla ımları açısından konu merkezli, e itimde program geli tirme modelleri açısından Tyler modelinin küresel ölçekte co rafya bölümlerinde yaygınlık kazandı ı görülmektedir (Tablo 5.8).

Co rafya bölümleri lisans ders programları içerik olarak kar ıla tırıldı ında ülkelerin izlemi oldukları e itim politikaları ile ülkelere özgü ekonomik ve sosyal ko ulların etkili oldu u görülmektedir.

Üniversitelerimizin tarihsel geli imine bakıldı ında küreselle menin etkileri daha net görülebilmektedir. Üniversiteler üzerindeki küresel etkiler bölümlere do rudan yansıyaca ından küreselle menin etkileri daha iyi anla ılabilir. Özellikle 1990’lı yıllardan itibaren dünya çapında ölçekte uygulanmaya ba lanan ekonomik, siyasi, sosyal vb. politikaların etkileri günümüzde üniversitelerimiz üzerinde belirgin bir ekilde ortaya çıkmı tır. Örgütlenme, karar alma mekanizması, yönetim anlayı ı, finansman kayna ı, finanssal kaynak denetimi, akademik insan gücü ve bilimsel üretim, e itimin nitelikleri, ara tırma geli tirme özellikleri gibi konularda mülti-versite modeli günümüzde küresel ölçekte uygulanan siyasi ve ekonomik politikalara uygun olarak gittikçe yaygınlık kazanmaktadır.

Cybermetricslab Ocak 2009 üniversite sıralaması sonuçlarına göre Üniversitelerimizin dünyadaki yeri ve sıralamasına bakıldı ında ülkemiz üniversitelerinin tamamının ilk dört bin

üniversite içinde yer aldığı görülmektedir. Fakat ilk be yüz üniversite içinde ülkemizden sadece üç üniversitenin (Boaziçi, ODTÜ ve Bilkent üniversiteleri) yer aldığı görülmektedir. Coğrafya bölümlerimizin yer aldığı üniversitelerimizin çoğunluğunun (on dört bölüm) ilk üç bin ile dört bin sıralaması içinde yer alan üniversiteler kapsamında bulunmaktadır.

Küresellemenin Türkiye Üniversitelerinde Coğrafya Eğitimi ve Öğretiminin Tarihsel Gelişimi Üzerine Etkisine bakıldığında 1915 öncesi Osmanlı Devletinde coğrafya eğitimi ve öğretimi ilk ve orta öğretime denk gelen öğretim kurumlarında ve dönemim yüksek öğretim kurumları olan medreselerde yapılmıştır. Ancak bu eğitimi ve öğretim faaliyetlerinin yer adlarını saymak ve bazı istatistikî bilgileri bilmekte zordur. 1915 yılları öncesi Osmanlı devletinde verilen coğrafya eğitimi ve öğretimi kavram ve metot açısından yeterli gelişme gösterememiştir. Ayrıca bu dönemde küresellemenin coğrafya eğitimi üzerinde son derece sınırlı olduğu görülmektedir.

1915 yılında İstanbul'da Darülfünun kurulması ve Darülfünun edebiyat fakültesinde edebiyat, felsefe ve tarih birlikte coğrafya bölümünün kurulması ülkemiz coğrafya tarihi ve gelişimi açısından önemlidir. Ayrıca, Darülfünun edebiyat kurulan coğrafya bölümü akademisyen ihtiyacının bir bölümünün yabancı (Almanya ve Fransa gibi) ülkelere gönderilmesi yoluna gidilmesi ve ülkemizde modern coğrafya eğitiminin ve modern coğrafya kurumlarının kurulması için yurtdışına çağrılan tarihler akademisyen coğrafyacıların gönderilmesi küresellemenin coğrafya eğitimi ve öğretimi üzerinde etkili olmaya başladığını göstermektedir.

1933-1941 yıllarında arası ülkemizde modern coğrafya eğitimi ve öğretimi ile modern coğrafya kurumlarının kurulması için yoğun çabaların olduğu görülmektedir. Nitekim 1933 yılında yapılan üniversite reformu ile İstanbul Darülfünun üniversiteye çevrilmesi ve 1935 yılında Ankara'da Dil Tarih ve Coğrafya Fakültesinin kurulması ve bu fakülteye bağlı coğrafya bölümünün açılıp 1936 yılında eğitimi öğretime bağlanması önemlidir. 1933-1941 dönemin sonlarında 1941'de I. Coğrafya kongresinin toplanması ile Türk Coğrafya Kurumunun kurulması, Türk Coğrafya Dergisinin çıkarılması kararı, Türkiye Coğrafya Bölgelerinin belirlenmesi kararlarının alınması ülkemizde coğrafya eğitimi, öğretimi faaliyetlerinin gelişimini önemli ölçüde etkilemiştir. Alınan bu kararlar ile ülkemizde modern coğrafyanın kuruluşu ve örgütlenmesi için gerekli alt yapı oluşturulmaya çalışılmıştır.

1933-1941 arasındaki yıllarda meydana gelen küresel gelişmelere bağlı olarak (II. Dünya Savaşı gibi) yurtdışından özellikle Almanya'dan akademisyenlerin ülkemiz coğrafya eğitimi ve öğretimi faaliyetlerinde yer aldığı görülmektedir. Bunun yanında yurtdışına mesleki bilgi ve becerilerini artırmak için coğrafya akademisyenlerinin de gönderildiği görülmektedir.

Yukarıda belirtilen gelişmeler küresellemenin coğrafya eğitim ve öğretimimiz üzerinde etkisinin giderek arttığını göstermektedir.

1941-1981 yılları ülkemizde coğrafya eğitim ve öğretim faaliyetleri açısından olsun kuruluş ve örgütlenme faaliyetleri açısından yükselişe geçtiği yıllar olarak değerlendirilmektedir. 1941 yılında yapılan birinci coğrafya kongresinde alınan kararlar gereği 1942'de Türk Coğrafya Kurumu kurulmuş ve Türk Coğrafya Dergisi yayın hayatına başlamıştır. Bu dönemde daha önce var olan iki coğrafya bölümlerinden başlıca 1974 yılında Atatürk Üniversitesi Edebiyat Fakültesinde, 1979 tarihinde ise Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Fakültesinde coğrafya bölümü açılmıştır. Ayrıca yeni coğrafya dergileri de yayın faaliyetlerine başlamışlardır. Yine bu dönemde de bölümlerin akademisyen ihtiyaçlarının giderilmesi amacıyla yurtdışından akademisyenlerin davet edilmesi ve yurtdışına coğrafya bilgisi ve becerilerini arttırmak için akademisyenler gönderilmesi küresellemenin etkilerine örnektir.

1981 yılında YÖK'ün kurulması ile ülkemizde küresellemenin etkilerinin daha fazla hissedilmeye başlanacağı yüksek öğretim alanında yeni süreç başlamıştır. 1981'den günümüze uzanan süreçte ülkemizde coğrafya eğitim-öğretim faaliyetleri ile coğrafya kurumlarının kurulmasının ulusal düzeyde yaygınlaştığı yıllar olmuştur. Ayrıca yeni coğrafya dergilerinin yayın hayatına başladığı görülmektedir. 1981 yılına kadar Türkiye'de sadece dört coğrafya bölümü bulunurken 1982'den itibaren yeni bölümlerin açılmasıyla bu sayı günümüzde 27'ye ulaşmıştır. Bu durum ülkemizde coğrafya eğitiminin ülke genelinde yaygınlaşmaya başlandığını göstermektedir.

Ayrıca bu dönemde bir vakıf üniversitesine bağlı coğrafya bölümünün açılması, coğrafya lisans bölümlerinin bazılarında ikinci öğretim faaliyetlerine başlanması küresellemenin coğrafya bölümlerimiz üzerine etkilerine örnektir. Bunun yanında Avrupa Birliğine girişi sürecinde Avrupa Birliği üye ülke üniversiteleri coğrafya bölümleri ile işbirliğinin artması, internet kullanımının yaygınlaşması, bilim ve teknoloji alanındaki hızlı gelişmelerin coğrafya eğitim ve öğretim faaliyetlerini etkilemesi (CBS/GIS gibi), yabancı dil öğreniminin önem kazanması küresellemenin coğrafya bölümlerimiz üzerine etkilerine diğer bazı örnekleri oluşturmaktadır.

Ülkemiz yüksek öğretime son yıllarda hızlı bir gelişme ve yapısal değişim sürecine girmiştir. Coğrafya lisans eğitim-öğretim faaliyetleri üniversitelerimizin Edebiyat Fakülteleri, Fen-Edebiyat Fakülteleri, Dil, Tarih Coğrafya Fakültesi ile Eğitim Fakülteleri bünyesinde sürdürülmektedir. Coğrafya lisansüstü eğitimi ise üniversitelerin sosyal bilimler enstitüleri ile eğitim bilimleri enstitülerinde sürdürülmektedir. Ülkemizde Coğrafya lisans eğitim-öğretim faaliyetlerinin büyük oranda Fen-Edebiyat fakülteleri kapsamında yapıldığı anlaşılmaktadır.

Edebiyat Fakülteleri, Fen-Edebiyat Fakülteleri, Dil, Tarih Co rafya Fakültelerinde co rafya lisans e itimi süresi dört yıl iken 1998 den itibaren YÖK, MEB, ve Dünya Bankasının i birli i ile e itim fakülteleri yeniden yapılandırılması sonucunda lisans e itim süreleri be yıla çıkarıldı. Bu düzenleme ile co rafya ö retmenliklerinin e itim süreleri de be yıla çıkarıldı.

Küreselle menin ders programları üzerindeki etkileri açısından bakıldı nda ülkemizde olu turulan co rafya lisans ders programlarının Tyler modeline uygunluk gösterdi i görülmektedir. Tyler modelinde e itim ö retim faaliyetleri genelden özele, yasalardan olaylara do ru olan tümdengelim metodunu önermektedir.

Avrupa Birli ine giri sürecinde bazı co rafya bölümlerimizin lisans programlarının Avrupa Birli i ülkelerine uyumlu bir ekilde Avrupa Kredi Transfer Sistemi (AKTS)-European Credit Tranfer System'ine (ECTS) sistemine uygun olarak yapımı oldukları görülmektedir. Örne in Ankara Üniversitesi DTCF Co rafya Bölümü lisans programı düzenlemesi bu ekildedir. Bu durum küreselle menin ülkemiz üniversitelerindeki co rafya bölümleri üzerindeki etkilerine ba ka bir örnek olu turmaktadır. Ayrıca küreselle menin etkilerinin yaygınla ması sonucu yabancı dil ö reniminin önem kazanması sonucu üniversitelerimizin lisans bölümlerinde ngilizce hazırlık sınıfları kurulmu tur. Ege Üniversitesi co rafya bölümü ile fatih üniversitesi co rafya bölümü bu duruma örnektir.

Küreselle me yüksek ö retim e itim kurumlarının bütün birimlerinde etkisini belirleyici bir ekilde göstermektedir. Bu etkilerden biriside co rafya bölümleri akademik personel üzerindeki etkisidir. Uluslararası ili kilerin geli meye ba laması sonucunda küresel ölçekte üniversiteler arası i birli inin artması, dünya çapında gerçekleştirilen sempozyum, kongre ve konferanslar akademik personelin mesleki geli iminde etkili olmaktadır.

Ancak, akademisyenlerin bilimsel faaliyet ve ara tırma yapmaları önünde önemli engellerde bulunmaktadır. Özellikle geli mekte olan ülkelerdeki üniversitelerde altyapı, ekonomik kaynakların sınırlı olması ve akademisyenler üzerindeki ders yük baskısı bilimsel faaliyetlerin verimli bir ekilde yapılmasını engellemektedir.

Ülkemizde Akademik atama ve yükseltmelerde Üniversiteler Arası Kurulun (ÜAK) getirmi oldu u kriterler küreselle menin akademik personel üzerindeki etkisine dolayısıyla co rafya bölümlerimize etkisinin arttı nı göstermektedir.

Bazı co rafya bölümlerimizdeki akademik personelin sayısal olarak yetersiz oldu u görülmektedir.

Küreselle menin etkisiyle son yıllarda SSCI (Social Sciences Citation Index), AHCI (Arts and Humanities Citation Index), SCI (Sciences Citation Index) ve SCI-Expanded gibi alan endeksleri geli meye ba lanmı tır. Bu endekslerde taranan dergilerde yayınlanmı makaleler

akademik atamalar ve yükseltmelerde giderek önem kazanmaktadır. Bundan dolayı son yıllarda bu endekslerce taranan dergilerde co rafya akademisyenlerinin önemli ara tırmaları yayınlanmaya ba lanılmı tır. Ancak bu yayınların sayısının Türkiye ile benzer geli me düzeyine sahip ülkelerle kar ıla tırıldı nda yetersiz oldu u görülmektedir.

Ülkemizde çok sayıda nitelikli akademik co rafya dergileri bulunmasına kar ın bu dergilerin hiç birinin uluslararası alandaki SCI ve SSCI indekslerinde yer almadıkları görülmektedir. Türkiye ile benzer geli me düzeylerine sahip Polonya ve Slovenya gibi ülkelere ait co rafya dergilerinin ise SSCI ndeksinde yer aldı ı görülmektedir. Bu durum akademik co rafya dergilerimizin niteliklerinin küresel ölçekte önem kazanan SCI ve SSCI indeksleri standartlarında olmadı ını göstermektedir. Akademik co rafya dergilerimizin neredeyse tamamı bile ülkemizde TUB TAK'a ba lı ULAKB M (Ulusal Akademik A ve Bilgi Merkezi) Sosyal Bilimler Veri Tabanına Giren Dergi listesinde yer almamaktadır. Akademik co rafya dergilerimizden sadece Do u Co rafya Dergisi, Co rafi Bilimler Dergisi ve Marmara Co rafya Dergisi, ULAKB M Sosyal Bilimler Veri Tabanına Giren Dergi listesinde yer almaktadır.

Son yıllarda hızla geli en bilimsel ve teknolojik geli meler co rafya e itim ve ö retiminde kullanılan ders araç-gereçlerinde önemli de i im ve dönü üm ya anmasına neden olmu tur. Ülkemiz üniversitelerinde bulunan 27 co rafya bölümlerimizin ders araç gereçleri Internet'te online olarak taranmı ve co rafya bölümlerimizin görsel ve i itsel ders araç gereçlerinin yeterli oldu u görülmektedir. Ancak, küreselle menin etkilerinin artması ile giderek önem kazanan co rafi bilgi sistemleri ve CBS ders araç gereç-laboratuarları konusunda co rafya bölümlerimizin global boyutta ya anan geli melerin gerisinde kaldıkları görülmektedir. Ayrıca, co rafya e itim ve ö retim faaliyetleri için gerekli olan di er (çe itli analizlerin yapılaca ı laboratuarlar, laboratuar cihazları ve ekipmanları) ekipmanlar açısın da da eksikliklerin oldu u görülmektedir.

Ortak kredi sistemi (ECTS), Erasmus programı kapsamında ö renci/ö retim üyesi hareketlili i, akademisyen odaklı ö retimden, ö renci merkezli ö renime geçi , yüksek ö renim kurumlarının ö rencilerle i birli ini arttırmaları. Yabancı dil hazırlık sınıflarının yaygınla maya ba lanılması gibi küresel geli meler ö renciler üzerinde etkili olabilmektedir.

Co rafya mesle i küresel geli melerden en çok etkilenen meslekler arasında yer almaktadır. Ancak, Ülkemizde co rafya mesle i co rafya ö retmenli i ile özde le mi tir. Oysaki co rafya bölümü mezunları geli mi ülkelerde co rafya ö retmenli i dı nda geni bir çalı ma yelpazesine sahiptir.

Küresellemenin Türkiye üniversitelerindeki coğrafya eğitimi üzerine etkileri konulu çalışmaları için üniversitelerimizin coğrafya bölümleri akademisyenleri ile yapılan anket ile küresellemenin ülkemiz coğrafya bölümleri üzerindeki etkileri ortaya çıkarılmaya çalışılmıştır.

Küresellemenin etkilerine bağlı olarak akademisyenler arasında yabancı dil (özellikle İngilizce) öğreniminin yaygınlaştığı görülmektedir (ekil 8.18). Ancak akademisyenlerimizin önemli bir kısmının yurt dışında öğrenim görmediği (% 78) anket sonuçlarından anılmaktadır (ekil 8.22). Yurt dışında öğrenim görenlerin yoğunlaştığı bölgelerin başında küresellemenin önemli aktörlerinden Batı Avrupa ve ABD gelmektedir (ekil 8.20).

Küresellemenin en önemli etkilerinden olan internetin coğrafya bölümü akademisyenleri üzerinde etkili olan en önemli küresel araç olduğu görülmektedir. Ankete katılan akademisyenlerin neredeyse tamamı (% 97) internet üzerinden coğrafya alanındaki gelişmeleri izleyebildiklerini belirtmişlerdir (ekil 8.21).

Anket sonuçlarından çıkan diğer önemli bir gelişme coğrafya bölümlerimizin uluslararası alanda farklı ülke coğrafya bölümleri ile işbirliği yapmalarıdır (ekil 8.22). Bu işbirliği şu anda ırlıklı olarak Avrupa Birliği ülkeleri ile gerçekleştirilmeye başlanmıştır. gelecekte daha küresel bir boyut kazanacaktır.

Yurt dışında akademik çalışmalarda bulunma durumu küresellemenin etkilerinin artması ile giderek önem kazanmaktadır. Ancak ankete katılan akademisyenlerin % 72 (43) gibi büyük bir bölümü böyle bir mesleki çalışmada bulunmadıklarını göstermektedir (ekil 8.23). Bu durum küresellemenin üniversitelerimizin akademik gelişmesi üzerinde bu konuda yeterince etkili olmadığını göstermektedir.

Ankete katılan akademisyenlerin % 80'ini yurtdışı yayını olduğunu belirtmişlerdir (ekil 8.24). Günümüzde hem bilimsel çalışmalar hem de akademik atama ve yükselmelerde yurtdışı yayınlar giderek önem kazanmaktadır. Bu nedenle yurtdışı yayın küresellemenin etkilerine bağlı olarak artışı göstermiştir. Fakat yurtdışı yayınların önemli bir kısmının SCI ve SSCI'de endekslenen dergiler yerine uluslararası sempozyum ve kongre bildiri kitaplarında (% 56) yer aldıkları görülmektedir (ekil 8.25). Aynı zamanda yurt dışında yayınlanan yayınların başta Batı Avrupa olmak üzere ABD gibi alanlarda yoğunlaştığı görülmektedir (ekil 8.26).

Yurtdışında çıkan akademik coğrafya dergileri izleme açısından bakıldığında küresellemenin bu alanda da etkili olduğu görülmektedir. Ankete katılan akademisyenlerin % 75'inin (45) yurtdışı akademik coğrafya dergilerini izlediklerini belirtmesi küresellemenin etkisini göstermesi açısından önemlidir (ekil 8.27).

Coğrafya bölümleri arasında Dokuz Eylül- Ege gibi yapay ayrımlar ortaya çıkmıştır. Bu durum ekol tarzında coğrafyanın Türkiye'de gelişmesini engellemiştir. Türkiye'de fiziki

Co rafya yayın sayısının be eri ve ekonomik co rafya ya göre daha fazla oldu u görülmektedir. 1942 yılında kurulan TCK'nın 1982 yılında faaliyetlerini tamamen durdurması Türkiye'de co rafya biliminin yeterince geli memesi önündeki en önemli engellerdendir. 1992 yılında faaliyetlerine yeniden ba lamasına ra men eski i levseli ini kaybetmi tir. Son yıllarda kurumu etkili hale getirmek için yapılan çalı maların co rafyacılara ilgisizli i ve ekonomik sorunların a ılmaması nedeniyle ba arılı olması beklenmemelidir.

Son yıllarda YÖK'ün üniversiteler üzerinde etkisini iyice arttırması ile birlikte co rafya bölüm sayısında artı yanında ö renci kontenjanında artı lar meydana gelmi tir (Tablo 9.28). Co rafya akademisyenlerinin büyük bölümlerinin büyük kentlerimizdeki üniversitelerin co rafya bölümlerinde özellikle stanbul, Ankara ve zmir'de toplandıkları görülmektedir (Tablo 7.11,12). Akademik yükselmede bilimsel üretim yerine ki sel ili kileri ve siyasi kadrola ma Türkiye'de bilimsel geli menin önüne geçmi co rafya bilimi de bundan etkilenmi tir. Böylece küreselle me ile ortaya çıkan fırsatlar co rafyanın bilimsel geli imi için yeterince de erlendirilmemi tir.

Co rafya bölümü sayısı 90'lı yıllardan itibaren ulusal düzeyde yaygınla mı tır. Fakat co rafya bölümlerinin yaygınla tırılmasına ra men akademik kadrolar aynı oranda arttırılmamı tır. Tablo 7.16, 17'den de anla ılaca ı gibi bazı co rafya ö retmenli i/ co rafya bölümlerinde akademisyen sayısı son derece yetersizdir.

Co rafya lisans e itim programlarının orta ö retimde verilen co rafya e im programına yeterince uyumlu olmadı ı görülmektedir.

DTCF Co rafya Bölümünün daha özel konulara yönelmesi, stanbul Co rafya Bölümünün ise daha çok genel co rafya ö retimi ile ilgili yayıncılı a a rlık verdi i anla ılmaktadır. Atatürk üniversitesi co rafya bölümü ve co rafya ö retmenli i bölümü a rlıklı olarak be eri ve ekonomik co rafya yapılanması gösterdi i fiziki co rafyanın ise ikinci planda oldu u akademisyen ve ders programlarından anla ılmaktadır. Ege üniversitesi Co rafya Bölümü son yıllarda yaptı ı çalı malar ile Türkiye'nin önde gelen saygın co rafya bölümlerinden biri haline gelmi tir. Çanakkale On Sekiz Mart Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Co rafya bölümü hem akademik olarak kadrosunu zenginle tirmi hem de dı arıda çalı an de erli co rafya akademisyenlerini de bölüme çekmeyi ba ararak co rafya biliminin ülkemizde geli mesinde önemli katkılarda bulunmu tur.

Fatih Üniversitesi co rafya bölümünün birçok gösterge açısından küreselle menin etkilerinden en çok etkilenen co rafya bölümü oldu u görülmektedir. Fakat lisans e itim-ö retim faaliyetlerinin tamamen ngilizce olması olumsuz bir geli me olarak de erlendirilmektedir.

Dokuz Eylül Üniversitesi Coğrafya Öğretmenliği Bölümü küreselleşmenin etkilerinden en çok etkilenen bölümlerden biri olduğu görülmektedir. Uluslararası alanda yaptığı birliği ile ulusal ve uluslararası sempozyum ve kongreler düzenlemesi, CBS laboratuvarını kuran ilk Coğrafya Öğretmenliği Bölümü olması gibi bir çok gösterge açısından değerlendirildiğinde küreselleşmenin etkilerinden en fazla etkilenen bölümler arasında yer almaktadır.

Afyon, Balıkesir, Elazığ, Giresun, Hatay, Maraş, Sakarya, Samsun, Van, Urfa ve Uludağ üniversitelerinin fen-edebiyat fakülteleri bünyesinde Coğrafya bölümleri ile Eğitim Fakülteleri Coğrafya Öğretmenliği bölümlerinin çoğu yetersiz akademisyen ve alt yapı ile çalışmalarına devam etmektedir.

Küreselleşmenin etkilerinin artması tasvirî ve monografî yöntemler ile yapılan akademik yayın ve Eğitim-Öğretim faaliyetlerinin önemini azalmamasına neden olmaktadır. Türkiye akademik Coğrafya yayınlarında ve Coğrafya Eğitim-Öğretiminde tasvirî ve monografik yöntemler yaygın kullanılan yöntemlerdendir. Akademik Coğrafya yayınları ile Coğrafya Eğitim ve Öğretiminde bu yöntemler yerine modern Coğrafya yöntemleri tercih edilmelidir.

Küresel gelişmelerin etkisi ve teknolojik gelişmelere paralel olarak Coğrafya Eğitim ve Öğretiminde yer verilen derslerden bazılarının bilgilerinin ve verili yöntemlerinin gözden geçirilmesi gerekmektedir. Örneğin gelişmiş ülkelerde kartografya dersi artık CBS yöntemleri ile öğretilmektedir. Türkiye üniversitelerinde Coğrafya Eğitim ve Öğretiminde kullanılan kartografik bilgilerin en kısa zamanda CBS'ye uyumlu hale getirilmesi Coğrafyanın gelişimine önemli katkılar sağlayacaktır.

Coğrafya alanına kazandırılacak yeni akademisyenlerin modern Coğrafya anlayışına uygun yetiştirilmeleri Coğrafya biliminin niteliksel olarak gelişmesine de yardımcı olacaktır. Türkiye üniversitelerinde Coğrafya bölüm akademisyenleri önemli ölçüde tasvirî ve monografik Coğrafya anlayışı ile hareket etmektedir. Bu nedenle küreselleşmenin etkileri Coğrafya bölümleri üzerinde yeterince etkili olamamaktadır.

Bilgi ve iletişim teknolojilerinde yaşanan hızlı gelişme ve dönüşümler ders araç gereçlerine de yansımıştır. Model küre, harita, atlas vb. ile desteklenen Eğitim-Öğretim faaliyeti yerini küreselleşmenin etkisiyle günümüzde bilgisayar ortamında yapılan Eğitim-Öğretim faaliyetleri almıştır. Bilgi ve iletişim teknolojilerindeki bu hızlı gelişmelere rağmen Coğrafya bölümlerimize bilgisayar yeni girmiş birçok bölümümüzde CBS Eğitim ve Öğretimi için gerekli olan CBS laboratuvarları bile yeni kurulmuş ya da bulunmamaktadır. Böylece modern bilgi teknolojilerini kullanmasını bilmeyen Coğrafyacı ve Coğrafya Öğretmenleri yetiştirilmektedir.

Türkiye üniversitelerinde Coğrafya bölümlerinin Eğitim programları birine benzer görünen fakat birbirinde oldukça farklı müfredata sahiptir. Benzer Coğrafya bilginin program farklılıkları

nedeniyle ö renciye farklı verilmesi co rafya alanında bilgi kirlili ine neden olmaktadır. Böylece co rafyacılara en temel konularda bile ortak bir platformda bulmakta zorlanmaktadır. Farklılıklara rağmen en azından co rafya lisans eğitim programlarının asgari düzeyde ortaklaştırılması gerekmektedir.

Küresellemenin etkisi ile gittikçe önem kazanan bazı derslere co rafya lisans programlarında yeterince yer verilmediği anlaşılmaktadır. Co rafya bölümleri lisans programlarının pek çoğunda bitirme tezi ve staj uygulaması yapılmaması, CBS/GIS, Çevre ve ekoloji dersleri ile uygulamalı derslere yeterince yer verilmemesi, hazırlık sınıfı ve İngilizce co rafya derslerinin hemen hemen olmaması co rafya lisans ders programlarında görülen eksikliklerden bazılarıdır (Tablo 9.26, 27).

Küresellemenin etkilerinin artmaya başlaması ile ulusal ve uluslararası alanda gelişen siyasi, ekonomik, sosyal ve iletişim olanakları ile hem Türkiye üniversitelerinin co rafya bölümleri arasında hem de yabancı ülke co rafya bölümleri ile bilimsel alanda işbirlikleri kapsamında yeni fırsatlar ortaya çıkmıştır.

YÖK ve Üniversiteler üzerinde küresellemenin etkisi arttıkça, co rafya bölümleri de bu etkilerden diğer bölümler gibi etkilenecektir. Ancak, Türkiye’de tarih, edebiyat gibi sosyal bilimler kapsamında yer alması nedeniyle, co rafya sosyal bir bilim gibi algılanmaya devam edecektir.

Bilimsel ve teknolojik gelişmeleri önemseyen bölümler daha donanımlı, mekânsal algıya sahip, güncel gelişmeleri daha gerçekçi irdeleyen bireyler yetiştirmeye başlamıştır. Bu bölümler, daha kaliteli yayınlar ile uluslararası alanda bilimsel işbirliklerini geliştirme ve daha ileri boyutlara taşıyabilme düzeyine ulaşabilirler. Ancak, co rafya bölümlerimizden hiç biri uluslararası alanda istenilen bilimsel işbirliği düzeyine erişememiştir. Ulusal düzeyde bile bilimsel işbirliği sınırlı durumda bulunmaktadır.

Ders programlarının küresel etkilere göre yeniden biçimlendirilmesi, akademik yayın sayısında artış yanında niteliğinde iyileşmeler meydana gelmesi ve co rafya eğitim-öğretim faaliyetlerinde yeni yöntem ve tekniklerden yararlanma yoluna gidilmiştir. Böylece, Küresel gelişmeler bütün bilimsel alanlarda olduğu gibi co rafiada da zorlayıcı, kalite artırıcı ve yapıtırım gücüne sahip bir faktör haline gelmiştir.

Küreselleme etkilerinin artması ile internet kullanımının yaygınlık kazanması sonucunda klasik co rafyacı tipi artık yok olmaya başlamıştır.

Küresel rekabete uygun eğitim ile bireyleri donatmayan co rafya bölümleri işsiz bireyler mezun etmeye devam edecektir. Mevcut eğitim-öğretim durumları ile Türkiye co rafya bölümleri işsiz co rafyacı yetiştirme devam edecektir.

Co rafya derslerinin program açısında geli tirilmeye ihtiyaç duyulan özellikleri, sınıf ortamında ö retmen merkezli uygulanı ı, daha çok ders kitabı üzerinde durulması, sınıf içi ve sınıf dı ı ders uygulamalarının (geziler) yetersizli i co rafya e itim-ö retimini pasifle tirmektedir. Üniversite ortamında co rafyanın bilimsel yönü açısından kazandırılması gereken bilgi, beceri ve yetenekler ile disiplinler arası çalı ma yöntemleri v.b. açısından da Türkiye co rafya bölümleri küresel geli melerin gerisinde kalmı tır.

Co rafya bölümlerinde, küreselle menin getirmi oldu u teknolojik geli melere ra men, küresel ve güncel bilimsel geli meler yeterince izlenememekte ulusal ve küresel ölçekte etkili olabilecek kaliteli yayın yeterince yapılamamaktadır. Co rafya bölümleri küreselle menin getirmi oldu u dinamizme ra men eski hantal yapılarını sürdürmektedirler. Ulusal çapta yayın yapan akademik co rafya dergileri incelendi inde yayınlanan makalelerin küresel geli melerin etkisinden uzak ve bir kısmının biçim ve içerik açısından eski makalelerin tekrarı oldu u görülmektedir.

Küreselle menin getirmi oldu u büyük de i ime ra men Türk co rafyacaları arasında ki bilimsel ileti imin (kongre, çalı tay, seminer, tartı ma, kritik dü ünme ve ifade etme vb.) yetersiz oldu u anla ılmaktadır. Bölümler arası kısır çeki meler ve ileti im yetersizli i küreselle menin etkilerine ra men a ılamamı ve bilimsel alanda beklenen pozitif geli meler yeterince ya anmamı tır.

Küresel boyutta ki bilimsel ili kilerin önemli bir kısmı mesleki getirisi daha az olan (co rafyacılarca yapılmayan veya onların katılmadı ı dolayısıyla mesleki getirisi çok zayıf olan) yerlerde yapılan kongrelere/ sempozyumlara katılım ile sınırlı kalmaktadır.

Küresel ölçekte örgütlenen IGU, RSA, AAG ve RGS-IBG gibi önemli co rafya kurulu larına üyelik, buralarda temsil ve bunların faaliyetlerine katılım yetersizdir. Zaten ulusal ölçekte ki önemli co rafya kurulu larına üyelik, ilgi ve çalı malarına katılımda son derece sınırlıdır.

Co rafya bölümlerimizin hantal yapısı, birço unun yeni ve akademisyen ve ders araç-gereçleri yönünden yeterince donanımlı olmaması, co rafya bölümü akademisyenlerinin etkin olmayan faaliyetleri küreselle menin co rafya bölümlerine etkisini sınırlandırmı tır. Bunun yanında yabancı dilde e itimin sınırlı olması, ulusal düzeyde izlenen politikalarda co rafyaya yeterince önem verilmemesi, di er bilim dallarının co rafyaya yanlı bakı ı gibi faktörler Türkiye co rafya bölümlerini adeta dünyadan izole etmi tir. Bu gibi geli meler Türkiye co rafya bölümlerinin küresel de i imin bir parçası haline gelmesini engellemektedir.

Bo aziçi, Ortado u Teknik, Bilkent, Sabancı ve Koç üniversiteleri küresel ölçekte yapılan sıralamalarda ilk be yüz üniversite içerisine girebilmektedir. Bu üniversitelerin kapsamında co rafya bölümlerinin bulunmaması co rafyanın Türkiye’de geli mesini olumsuz

etkilemi tir. Bu üniversitelerimiz bünyesinde tarih, sosyoloji, psikoloji ve antropoloji gibi sosyal bilimler mevcut iken co rafyanın bulunmaması önemli bir eksiklik tir.

Türkiye Üniversiteleri Co rafya Bölümlerinin küreselle menin olumsuz etkilerinden en az etkilenmesi ve olumlu etkilerinden daha fazla yararlanılması için co rafya bölümleri arasındaki ili kileri düzenleyecek bir koordinasyon kurulu ile küreselle menin etkilerini de kapsayan yeni bir co rafya e itimi müfredatı (izlencesi) olu turulmalı ve yeni yöntemsel düzenlemeler yapılmalıdır.

Co rafya mesle i alanında ya anan sorunlar küreselle menin getirmi oldu u fırsatlara ra men devam etmektedir. Ülkemizde özellikle co rafya bölüm mezunlarının mezuniyet sonrası ya adıkları i sızlık sorunu co rafya ö retmenli i mesle ine yönelilerek giderilmeye çalı ılmaktadır. Co rafya bölümü/ö retmenli i mezunlarının co rafya ö retmenli i dı nda çalı abilece i yeni alanların açılması için yapılan giri imler yetersizdir.

Sonuçta küreselle menin co rafya bölümlerimiz üzerinde bazı alanlarda daha fazla bazı alanlarda ise daha az etkili oldu u ortaya çıkmı tır. Co rafya e itim ve ö retiminin tarihsel geli imi, ders programları, akademik personel, ders araç-gereçleri, yabancı dil ö renimi, co rafya e itim ve ö retiminde internet kullanımı, uluslararası yayın ve yurtdı nda çıkan co rafi dergileri izleme konularında küreselle menin etkilerinin daha belirgin oldu u anla ılmaktadır. Co rafya bölümlerinin yapısı, akademik co rafya yayınları, akademik co rafya dergileri, ö renciler ve co rafya mesle i üzerinde ise küreselle menin daha az etkili oldu u görülmektedir.

KAYNAKÇA

- AK, M. Z& Gülmez A (2004). Atıf ndekslerine Göre Türkiye'nin Bilimsel Yayın Performansının Analizi:1980-2003. <http://iibf.ogu.edu.tr/kongre/bildiriler/12-04.pdf> eri im 30.12.09.
- ARSLAN, M. M.& BAHADIR, H (2007). **Bologna Süreci ve Türkiye. Sosyal Ara tırma Dergisi. 2, (2007): 222-229.** <http://sosyalb.gop.edu.tr/4.sayi/bologna.pdf> 08.02.09.
- ATE , D 84004). Türkiye Üniversitelerinde Co rafya Ö retiminin Sorunları ve Çözüm yolları **http://www.cografya.biz/index.php?ind=reviews&op=section_view&idev=33** 02.04.2010
- ATALAY, . (2005). **Genel Be eri ve Ekonomik Co rafya.** zmir: Meta Basım.
- BALAY, R. (2004). Küreselle me, Bilgi Toplumu ve E itim, **Ankara Üniversitesi, E itim Bilimleri Fakültesi Dergisi**, Cilt:37, Sayı:2, 61-82.
- BARTLETT, C.A. ve GHOSHAL, S. (2000). "Going Global: Lessons From Late Movers", Harward Business Review, March, 2000.<http://hbr.harvardbusiness.org/2000/03/going-global/ar/1> eri im 04.10.2009.
- ÇOLAKO LU, J (2002). Ya am Boyu Ö renmede Motivasyonun Önemi. Milli E itim Dergisi, Sayı: 155-156, Sayfa: 127-134. <http://yayim.meb.gov.tr/dergiler/155-156/colakoglu.htm> 05.06.09.
- DEM REL, Ö. (2008) **Kuramdan Uygulamaya E itimde Program Geli tirme**, Pegem Akademi, Ankara.
- DO AN, E. (2002) .E itimde Küreselle me. **E itim Ara tırmaları** Dergisi, Sayı: 6, stanbul:Anı Yayıncılık.
- DO AN, (2002). Sosyoloji Kavramlar ve Sorunlar. Pegema Yayıncılık, Ankara.
- DUMAN, B (2002). Küreselle me Sürecinde Ö renme-Ö retme Nasıl Yapılmalıdır? Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitü Dergisi, Cilt:9, Sayı: 9, S.40-55. <http://sosyalbilimler.cukurova.edu.tr/dergi/dosyalar/2002.9.9.54.pdf> eri im 05.06.09.
- ERDEM, A.R. (2004). **Türkiye'de Yüksekö retim ve De i imi.** E itim Bilim ve Dü ünce Dergisi Haziran 2004, Cilt 4, Sayı: 2 <http://www.universite-toplum.org/text.php3?id=190> eri im 13.02.09.
- ERDEM, A.R (2006). **Nasıl Ö retmeliyim: Ö retim Strateji, Yöntem ve Teknikleri.** Bilim, E itim ve Dü ünce Dergisi, Haziran 2006, Cilt 6, Sayı 2. <http://www.universite-toplum.org/text.php3?id=274> 28.03.2010.
- ERDEN, M. ve AKMAN, Y (2001). **Geli im ve Ö renme.** Ankara: Arkada Yayıncılık.
- ER NÇ, S, (1973). Cumhuriyetin 50. Yılında Türkiye'de Co rafya. Ba bakanlık Kültür Müste arlı ı Cumhuriyetin 50. Yıldönümü Yayınları: 11, Ba bakanlık Basımevi, Ankara.

ERSOY, H.ve ERSOY, L (2002). **Küreselle en Dünyada Bölgesel Olu umlar ve Türkiye.**

Ankara: Siyasal Kitapevi.

GÖKÇEN, A.M (2009). Türkiye’de ktisat Politikaları ve Ekonomik Geli me

<http://www.ahmetgokcen.org/pdf/8.pdf> 04.03.09.

GÜNEY, A. (2003). Ulusal Planlamadan Küresel Düzenlemeye Türkiye’de E itim Politikası,

E itim Ara tırmaları Dergisi. Sayı: 9. stanbul: Anı Yayıncılık.

GÜNGÖRDÜ, E (2003). Ö retimde Görsellik ve Görsel Araçlarda Bulunması Gereken

Özellikler. Milli E itim Dergisi, Sayı:157 K1 2003.

<http://yayim.meb.gov.tr/dergiler/157/gungordu.htm> 27.05.09.

GÜRKAN,T. ve GÖKÇE, E (1999). Türkiye ve Çe itli Ülkelerde İkö retim. Siyasal

Kitapevi, Cem Web Ofset, Ankara.

ISI, Science Citation Expanded <http://scientific.thomsonreuters.com/cgi-bin/jrnlst/jlresults.cgi> 22.05.09.

ISI, Social Sciences Citation Expanded

<http://scientific.thomsonreuters.com/cgi-bin/jrnlst/jlresults.cgi?PC=SS&SC=KU> 22.05.09.

I İK, (2008). Türkiye’de Üniversitelerin kentle me Üzerine Etkileri. Dokuz Eylül

Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Cilt: 10, Sayı:3, S: 157-179.

LHAN, M (2009). Küreselle me ve ngilizce. <http://www.ingilish.com/kuresellesme-ingilizce.htm> eri im 28.12.09.

KAÇMAZO LU, H.B .(2002). Do u- Batı Çatı ması Açısından Globalle me. **E itim**

Ara tırmaları Dergisi. Sayı:6. stanbul: Anı Yayıncılık.

KARATEPE, .D. (2007). Türkiye’de Üniversitelerin Yeniden Yapılandırılması.

http://www.sendika.org/yazi.php?yazi_no=13167 eri im 09.02.09.

KARASAR, S (1999). “ nternet Ortamında E itim” E itim Yönetimi Sayı 18, Pegem Yayıncılık Ankara.

KAYAN, . (2000). Türkiye Üniversitelerinde Co rafya E itimi. **Ege Co rafya Dergisi.**

Sayı:11, S: 7-22, zmir.

KAZGAN, G.(2002). **Küreselle me ve Ulus-Devlet.** stanbul: Bilgi Üniversitesi Yayınları.

KENT, W.A. (1992). **The New Technology and Geographical Education.** Geography and Education, Institute of Education, University of London, s: 163-176.

KIZILÇAO LU, A (2005). E itim Fakültelerinde Yeniden Yapılandırma Sürecine li kin

Ele tiriler ve Öneriler. Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi. Cilt: 8 sayı:

14, S:133-140 <http://sbe.balikesir.edu.tr/dergi/edergi/c8s14/makale/c8s14m7.pdf> eri im 25.04.09

KIZILÇEL K, S. (2002). Kapitalizmin Diasporası olarak Küreselle me. **E itim**

Ara tırmaları Dergisi, Sayı:6. stanbul: Anı Yayıncılık.

- KIZILÇEL K. S. (2003). **Küreselle me ve Sosyal Bilimler**. Ankara: Anı Yayıncılık.
- KOÇMAN, A (1999). Cumhuriyet Döneminde Yüksek Ö retim Kurumlarında Co rafya Ö retimi ve Sorunları. **Ege Co rafya Dergisi**, Sayı:10, S: 1-14, zmir.
- KORKUT, H (2003). Türkiye’de Cumhuriyet Döneminde Üniversite Reformları. Milli E itim Dergisi, Sayı: 160. <http://yayim.meb.gov.tr/dergiler/160/korkut.htm> 18.11.2009.
- LEV TT, T. (1983). The Globalisation of Markets”, Harward Business Review, May-June 1983. <http://www.vuw.ac.nz/~caplabtb/m302w07/Levitt.pdf> 17.10.09.
- MUTLUER, M. / ÖLGEN, K. (2005) “Türkiye’de Co rafyanın Güncel Sorunları ve Yeni E ilimler”, Türk Co rafya Kurumu Co rafya Kurultayı, 9-12 Temmuz 2002, Gazi Üniversitesi, Ankara.
- OKPALA, J (1992). **Geography Education Beyond the Western Wold: a case study of Nigeria**. Geography and Education, Institute of Education, University of London, S: 276-290.
- ÖLGEN, K. (2003) “Siber Co rafya: Co rafyaya Yeni Bir Yakla ım”. **Ege Co rafya Dergisi**, Cilt 12, Sayı:1, S. 51-58.
- ÖSYM 2009 Yüksek Ö retim Programları ve Kontenjanları Kılavuzu
<http://212.175.138.10/osyspuanlari/2009%20ÖSYS%20EN%20KÜÇÜK%20VE%20EN%20BÜYÜK%20PUANLAR%20TABLO4.pdf> eri im 31.08.09.
- ÖSYM 2005-2009 yüksek ö retim programları ve kontenjan kılavuzlarına göre co rafya bölümleri ve co rafya ö retmenliklerinin lisans düzeyinde kontenjanları.
<http://www.osym.gov.tr/Genel/BelgeGoster.aspx?F6E10F8892433CFFAC8287D72AD903BE8F59EC4393613791> 16.04.2010.
- ÖZEY, R (1998). Türkiye Üniversitelerinde Co rafya E itimi ve Ö retimi. Öz E itim Yayınları. Konya.
- SARGIN, S. (2007). Türkiye’de Üniversitelerin Geli im Süreci ve Bölgesel Da ılım. Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi. Yıl/Volume 3, Sayı/ ssue: 05, 133-150 http://sosyalbilimler.sdu.edu.tr/PDF/yil3_sayi5_08.pdf eri im 09.02.09.
- SELÇUK, Z (2000). Geli im ve ö renme. Nobel Yayın Da ıtım, Ankara.
- SOYAK, (2002). Küreselle me. Om Yayıncılık, stanbul.
- ST GL TZ, J. (2002). “Globalisation and its Discontes”, W.W. Norton, New York, and Allen Lane, London.
http://www.amazon.com/reader/0393051242?_encoding=UTF8&token=mJfYTa8iibOFsNNGq6e57r mUA7x1k9LdVHG9jTicwEE%3D&ref _sib%5Ffs%5Ftop&page=31#reader, eri im: 17.10.09.
- SÖNMEZ, V. (2002). Küreselle menin Felsefi Temelleri. **E itim Ara tırmaları Dergisi**, Sayı:6. stanbul: Anı Yayıncılık.

STOLTMAN, JP. (1992). **Geographic Education in the United States: The Renaissance of the 1980s**. Geography and Education, Institute of Education, University of London, S: 262-275.

AH N, A. (2001). **Türkiye’de Co rafia Ö retimi**. Ankara: Gündüz E itim ve Yayıncılık.

ENSES, F. (2007).Uluslararası Geli meler I 1 nda Türkiye Yüksekö retim Sistemi: Temel E ilimler, Sorunlar, Çeli kiler ve Öneriler. ERC (Economic Research Center), Working Papers in Economics 07/05 September 2007 Middle East Technical University Ankara 06531 Turkey <http://www.erc.metu.edu.tr/menu/series07/0705.pdf> eri im 15.03.09.

TEKEL , . (2002). “Sosyal bilimcilerin performanslarının de erlendirmesinde kullanılan ölçütleri tartı maya açmak”, *Toplum ve Bilim*, 95, 159-170.

TOMBUL, E.(2002). Küreselle me ve E itim E itsizlikleri. **E itim Ara tırmaları Dergisi**. Sayı:6. stanbul: Anı Yayıncılık.

TURAL, N,K. (2002). Küreselle menin Üniversite Üzerine Etkileri: Çe itli ÷lkelerden Örnekler. **E itim Ara tırmaları Dergisi**, Sayı:6, Anı Yayıncılık, stanbul.

TÜMERTEK N, E. VE ÖZGÜÇ, N. (2005). **Ekonomik Co rafia, Küreselle me ve Kalkınma**. Çantay Kitapevi, istanbul.

TÜMERTEK N, E. VE ÖZGÜÇ N. (2000). Co rafia. Çantay Kitapevi, stanbul.

TÜREL, O. (2003)Türkiye’de Yüksekö retimin (Yeniden) Kurumsalla ması Üzerine Dü ünceler.http://www.mulkiyederigi.org/index.php?option=com_docman&task=cat_view&id=53&Itemid=2 05.01.09

THE ECONOMIST (2009). Globalisation.

http://www.economist.com/research/articlesBySubject/displaystory.cfm?subjectid=423172&story_id=14031230 eri im:23.09.09.

YAVAN, N (2005). SCI ve SSCI Ba lamında Türkiye’nin Co rafia Biliminde Uluslararası Yayın Performansının Kar ıla tırmalı Analizi: 1945-2005. **Co rafi Bilimler Dergisi Cilt 3, Sayfa 27-57**, Ankara. <http://www.ankara.edu.tr/kutuphane/cografya/c3s1.pdf> eri im 15.05.09.

YILMAZ, E (2008). Bilgi Teknolojilerinin Yüksekö retim Kullanımı ve Üretimi. <http://www.guvenliweb.org.tr/content/bilgiteknolojilerinininy%C3%BCksek%C3%B6%C4%B1-ve-%C3%BCretimi> 26.05.09.

YILMAZ, K ve Horzum, M.B. (2005). Küreselle me, Bilgi Teknolojileri ve Üniversite, **nönü Üniversitesi E itim Fakültesi Dergisi**, Cilt:6 Sayı:10 S:103-121.

YÖK (2007). **Ö retmen Yeti tirme ve E itim Fakülteleri (1982-2007)**, Yüksek Ö retim Kurulu Yayını 2007-5, Meteksan A. . Ankara. <http://www.yok.gov.tr/content/view/16/52/> eri im 25.04.09.

YURDABAKAN, . (2002). Küreselle me Konusundaki Yakla ımlar ve E itim. **E itim Ara tırmaları Dergisi**. Sayı:6. stanbul: Anı Yayıncılık.

YÜKSEL, M. (2001). **Küreselle me Ulusal Hukuk ve Türkiye**. Siyasal Kitapevi Ankara.

YARARLANILAN NTERNET KAYNAKLARI

<http://www.findaschool.org/> 20.12.07

<http://www.geog.buffalo.edu/> 19.09.0

http://web.du.ac.in/~geography//main_files/facilities.htm 26.10.07

<http://www.geog.ufpr.br/> 28.10.07

http://www.geog.buffalo.edu/facilities/gial_equipment.shtml 06.10.07

http://www.univ-paris1.fr/formation/arts_sciences_humaines/ufr08/article109.html 14.10.07

http://www.geogr.msu.ru/GeoSite/labs_eprp.html 25.10.07

http://www.google.com/language_tools?hl=en 25.10.07

<http://www.geog.cam.ac.uk/> 07.06.07

<http://www.sages.unimelb.edu.au/geography/> 06.06.07

<http://univ.cc/geolinks/search.php?dom=fr&key=11>.06.08

<http://univ.cc/geolinks/search.php?dom=de&key=&start=51> 11.06.08

<http://translation.babylon.com/French/to-Turkish#> 25.12.08 <http://translation.babylon.com/German/to-Turkish> 25.12.08

<http://geography.asu.edu/> 10.06.07

<http://www.spbu.ru/e/Education/Faculties/> 28.08.07

<http://www.spbu.ru/e/Education/Faculties/geography/departments.html> 28.08.07

http://www.geogr.msu.ru/GeoSite/depts_bio.html 17.11.07

http://www.google.com/language_tools?hl=en 17.11.07

<http://www.geog.buffalo.edu/facilities/> 06.10.07

<Http://Www.Geog.Cam.Ac.Uk/Facilities/> 07.10.07

<http://www.giub.uni-bonn.de/> 13.10.07

<http://www.giub.uni-bonn.de/institut/einrichtungen/einrichtungen.html> 13.10.07

http://www.ritsumei.ac.jp/acd/cg/lt/geo/eng/information/department_facilities.html 09.10.07

http://www.geog.buffalo.edu/academic_programs/undergraduate/courses.shtml23.09.07

<http://www.sages.unimelb.edu.au/geography/> 06.06.07

<http://www.geo.uni-frankfurt.de/ifh/Studium/studiengaenge/bachelor/index.html> 26.08.07

http://www.google.com/language_tools?hl=en 21.08.07

<http://www.geo.uni-frankfurt.de/ipg/stud/bsc.html>,26.08.07

http://translate.google.com/translate_t?langpair=de|en 27.08.07

http://chiri.chs.nihon-u.ac.jp/curriculum/curriculum_curriculum.htm 15.07.07 .

http://www.google.com/language_tools?hl=en, 15.07.07.

<http://www.nuu.uz/faculties/geography/> 02.10.07

<http://www.geog.ufpr.br/grde.htm> 27.10.07

http://www.fchst.unlpam.edu.ar/academico/carreras/ver_carrera.php?idcarrera=7,06.11.07

<http://www.kamalanehrucollege.org/Faculty.htm#geo> 17.06.07

<http://www.ug.edu.gh/deptdetails.php?recordID=27> 14.09.07

<http://www.aau.edu.et/faculties/css/gbakk.htm>16.09.07

<http://www.colorado.edu/geography/virtdept/resources/journal/journals.htm> 07.11.07

http://translate.google.com/translate_t# 12.01.08

<http://www.geog.cam.ac.uk/about/> 04.11.08

<http://geography.asu.edu/courses> 02.10.08

<http://eng.cnu.edu.cn/courses/undergraduate.jsp> 09.10.08

http://eng.cnu.edu.cn/new/course_mj.jsp?id=56 09.10.08

<http://www.csuchico.edu/catalog/programs/geog/GEOGNONEBA.html#GEOGHMGPBA> 09.02.08

<http://www.icep.com.tr/universite/> 14.04.08

http://www.ulakbim.gov.tr/cabim/yayin/tbyg_1981-2006/16-17.pdf 27.09.08

<http://translation.babylon.com/French/to-Turkish#> 25.12.08

<http://translation.babylon.com/German/to-Turkish> 25.12.08

<http://www.csuchico.edu/catalog/programs/geog/GEOGNONEBA.html#GEOGHMGPBA> 09.02.08

<http://www.paris-sorbonne.fr/fr/spip.php?article4048> 10.02.08

http://translate.google.com/translate_t?langpair=fr|en 06.04.08

<http://www.hemencevir.com:82/default.asp> 06.04.08

<http://iolpsozluk.com/iolpsozluk/search/Engagement%20.aspx> 06.04.08

<http://www.minia.edu.eg/Minya/arts/Geography.htm> 14.09.07 03.09

<http://edebiyat.ege.edu.tr/bolumler/cografya/bolum.html> 23.04.09

<http://www.deu.edu.tr/DEUWeb/Icerik/Icerik.php?KOD=7213> 23.04.09

<http://www.geography.humanity.ankara.edu.tr/ECTS.htm> 07.05.09

www.deu.edu.tr/UploadedFiles/Birimler/14988/kriterler.doc 01.05.09

<http://turkuaz.yok.gov.tr/AkademikDuyuru/?sayfa=akademikyukselme> 30.04.09

http://www.yok.gov.tr/content/view/320/118/lang,tr_TR/ 05.05.09

http://translate.google.com/translate_t#pt|en|SETOR%20DE%20C%C4%B0ENC%C4%B0AS%20DA%20TERRA%20%20DEPARTAMENTO%20DE%20GEOGRAF%C4%B0A 10.01.09

<http://www.geo.uni-frankfurt.de/index.html> 06.7.01.09

<http://univ.cc/geolinks/index.html> 20.09.09

http://www.tuik.gov.tr/PreTablo.do?tb_id=39&ust_id=11 , 15.03.09

<http://www.webometrics.info/index.html> 22.03.09

http://www.webometrics.info/Distribution_by_Country.asp 25.03.09

http://www.webometrics.info/Distribution_by_Country.asp 25.03.09

<http://www.webometrics.info/premierleague.asp> eri im 24.03.09

http://www.webometrics.info/top100_continent.asp?cont=asia 24.03.09

<http://www.webometrics.info/top4000.asp> 25.03.09

http://www.yok.gov.tr/content/view/527/222/lang,tr_TR

http://www.yok.gov.tr/content/view/527/222/lang,tr_TR/ 08.05.09

http://www.yok.gov.tr/content/view/527/222/lang,tr_TR/ 14.05.09

http://www.yok.gov.tr/content/view/634/lang,tr_TR/ 01.05.09

http://www.ulakbim.gov.tr/cabim/vt/uvt/sbvt/uvt_journal_index.php?the_db=4&the_year=2008 eri im 14.05.09

http://www.ulakbim.gov.tr/cabim/vt/uvt/isi_danisman.uhtml 23.05.09

<http://scientific.thomsonreuters.com/cgi-bin/jrnlst/jlresults.cgi> 22.05.09

<http://scientific.thomsonreuters.com/cgi-bin/jrnlst/jlresults.cgi?PC=SS&SC=KU> 22.05.09

<http://www.yok.gov.tr/content/view/532/lang,tr/> 30.05.09

http://www.yok.gov.tr/content/view/527/222/lang,tr_TR/ 27.06.09

<http://geography.fatih.edu.tr/?bolum> 07.06.09

Ulusal Ajans <http://www.eucentre.itu.edu.tr/Icerik.aspx?sid=1036> eri im 29.12.09

http://tr.wikipedia.org/wiki/Co%C4%9Fraf%C4%9F_Bilgi_Sistemi 13.04.2010

<http://www.osym.gov.tr/Genel/BelgeGoster.aspx?F6E10F8892433CFFAC8287D72AD903BE8F59EC4393613791> 16.04.2010

http://personel.meb.gov.tr/sayfa_goster.asp?ID=207 27.04.10

<http://www.guzelsozluk.com/ingilizce.php?tur=K%C3%9CRESSELLE%C5%9EMEN%C4%B0N+T%C3%9CRK%C4%B0YE+%C3%9CN%C4%B0VERS%C4%B0TELER%C4%B0NDE+%0D%0ACO%C4%9ERAFYA+E%C4%9E%C4%B0T%C4%B0M%C4%B0+%C3%9CZER%C4%B0NDEK%C4%B0+ETK%C4%B0LER%C4%B0%0D%0A> 16.01.10

EKLER

EK 1: University of Delhi Faculty of Social Sciences, Delhi School of Economics, Department of Geography (Delhi Üniversitesi Sosyal Bilimler Fakültesi Delhi Ekonomi Okulu, Co rafya Bölümü) ders araç gereçleri tablosu. Tablo, http://web.du.ac.in/~geography//main_files/facilities.htm 26.10.07 adresinden faydalanılarak olu turulmu tur.

1.	Computer and GIS Lab.: The GIS laboratory is fully equipped with 20 Pentium-IV computers, Server, scanners, plotter, printers, latest GIS, Remote Sensing and statistical software like ARC GIS, ARC View, ILWIS, ERDAS, AUTODESK-4, SPSS, and SMARTSUIT. Bilgisayar ve CBS laboratuvarı: CBS laboratuvarı 20 Pentium-IV bilgisayar, Server, scannerler, plotter, yazıcılar, son CBS, uzaktan algılama ve ARC GIS, ARC View, ILWIS, ERDAS, AUTODESK-4, SPSS, SMARTSUIT gibi istatistiksel yazılımlar ile tamamen donatılmıştır.
2.	Geomorphology-cum-remote sensing laboratory with facilities for photogrammetry, aerial photo interpretation, digital image processing and soil analysis Jeomorfoloji ile birlikte uzaktan algılama fotogrammetri, hava foto rafı yorumlama, dijital görüntü i leme ve toprak analizleri laboratuvarı
3.	There is a Map Library consisting of Survey of India topographic sheets on different scales covering different areas of the country Ülkenin farklı alanlarını kapsayan farklı ölçeklerde Hindistan topografik parçalarının incelemesine dayanan bir harita kütüphanesi vardır
4.	Scanning and Printing Facilities- tarama ve yayın imkamları
5.	Classroom with latest Audio-Visual aids - En son ses ve görüntü içeren yardımlarla sınıf
6.	UGC—SAP Documentation Centre - UGC—SAP belgeleme merkezi

EK 2: Universidade Federal Do Parana (Brezilya) Setor De Ciencias Da Terra Departamento De Geografia (Federal Do Parana Üniversitesi (Brezilya) Yerbilimleri Sektörü Co rafya Bölümü) **Laboratórios-** laboratuvarları tablosu. Tablo, <http://www.geog.ufpr.br/> 28.10.07 21.30 adresinden faydalanılarak olu turulmu tur.

1.	LAP GO: Laboratorio de Processamento Digital de magens e Sistemas de nformacao Geografica Dijital Görüntü leme ve Co rafi Bilgi Sistemleri Laboratuvarı
2.	LABOGEO: Laboratório Pedagógico de Geografia- Co rafya Ö retimi Laboratuvarı
3.	LABOCLIMA: Laboratório de Climatologia- Klimatoloji Laboratuvarı
4.	LABOFIS: Laboratório de Geografia Física- Fiziki Co rafya Laboratuvarı
5.	LAGHUR: Laboratório de Geografia Humana e Regional- Be eri Ve Bölgesel Co rafya Laboratuvarı
6.	LABS: Laboratório de Biogeografia e Solos- Biyoco rafya ve Toprak Laboratuvarı

EK 3: New York Eyalet Üniversitesi Bufalao Fen –Edebiyat Fakültesi Co rafya Bölümü **Geographic Information & Analysis Laboratory > Equipment** (Co rafi bilgi ve Analiz Laboratuvarı **ekipman tablosu.** Tablo, http://www.geog.buffalo.edu/facilities/gial_equipment.shtml 06.10.07 23.25 adresinden yararlanılarak olu turulmu tur.

Hardware (Donanım)	
PC's:	
18 Dell Pentium III PCs 1. 550MHz processors (550MHz lemci) 2. 128mb of RAM 3. 3D Rage Pro graphics cards (Rage Pro Grafik Kartları) 4. 250mb zip drives (250mb zip sürücüler)	
6 Dell Pentium II PCs 1. 233MHz processors (233MHz i lemci) 2. 64mb of RAM 3. 100mb zip drives (250mb zip sürücüler)	
6 Dell Pentium PCs 1. 166MHz processors 2. 96mb of RAM	
SUN's:	

15 SUN Ultra 5 workstations <ol style="list-style-type: none">
1. 500MHz processors
2. 128mb of RAM
Peripherals (çevresel , dı kenara ait): <ol style="list-style-type: none">
1. 1 - HP LaserJet 4si/mx black & white printer
2. 1 - HP LaserJet 5000 black & white printer
3. 1 - HP Color LaserJet 4550N
4. 1 - Calcomp 9600 digitizer with cordless puck
5. 1 - HP ScanJet 640
Software (Yazılım)
PC's:
ArcView 3.2a <ol style="list-style-type: none">
1. ArcInfo 8.1 workstation & desktop (ArcMap, ArcCatalog, ArcToolbox)
2. Erdas Imagine 8.4
3. Freehand 8
4. Manifold System
5. Photoshop 5.5
6. SPSS 10.0.7
7. SAS 8.1
8. TransCAD 3.2
9. MS Office 2000
10. Census CD
11. Oracle Client Tools for Windows NT
12. Visual Basic 6.0
SUN's:
<ol style="list-style-type: none">
1. Arcinfo 8.1 workstation
2. ArcView 3.2a
3. SAS
4. SPSS
5. StarOffice
6. see /util directory for additional software available from CIT

EK 4: Université Paris I - Panthéon Sorbonne Arts & Sciences Humaines Géographie (Paris I üniversitesi- Panthéon Sorbonne Edebiyat ve Be eri Bilimler Co rafya Bölümü) Laboratuarları tablosu. Tablo, http://www.univ-paris1.fr/formation/arts_sciences_humaines/ufr08/article109.html 14.10.07 23.05 adresinden faydalanılarak olu turulmu tur.

1.	The Physical Geography Laboratory –fiziksel co rafya laboratuvarı
2.	Géographie- Cités –co rafya kentler
3.	Biogeography-Ecology (biyoco rafya-ekoloji)
4.	The Research Centre for Industry and Town and Country Planning (sanayi kent ve kırsal planlama için ara tırma merkezi)
5.	Tourism-Development (Turizm- geli me/kalkınma)
6.	Prodig (Pôle de Recherche pour l'Organisation et la diffusion de L'Information Géographique- Pole of Research for the Organization and the dissemination of Geographic Information) Co rafi bilginin organizasyon ve yayması için ara tırmanın kutbu.
7.	Ladyss (Laboratoire dynamiques sociales et recomposition des espaces-social dynamics laboratory and recomposition of spaces) Sosyal dinamikler laboratuvarı ve mekânın yenidenyapılandırılması.

EK 5: Moscow State University Faculty of Geography Laboratories (_____) (Moskova Devlet üniversitesi Co rafya Fakültesi) Laboratuvarları tablosu. Tablo, http://www.geogr.msu.ru/GeoSite/labs_eprp.html 25.10.07 22.55 http://www.google.com/language_tools?hl=en 25.10.07 22.55 adresinden yararlanılarak online olarak Rusça'dan İngilizce'ye İngilizceden Türkçeye çevrilerek oluşturulmuştur.

1.	Renewable Energy Laboratory (Yenilenebilir Enerji Laboratuvarı)
2.	Laboratory Geoekology North (Kuzey Jeoekoloji Laboratuvarı)
3.	Integrated Laboratory Kartografirovaniya (Entegre Kartografya Laboratuvarı)
4.	Laboratory Noveyshih Pleistocene Sediments and Paleogeography (Noveyshih Buzul Dönemi Tortuları ve Paleogeography Laboratuvarı)
5.	Regional Analysis Laboratory and the Political Geography (Bölgesel Analiz Laboratuvarı ve Siyasi Co rafya)
6.	Laboratory of Avalanches and Mudflows (Çı ve Toprak Kayması laboratuvarı)
7.	Laboratory Sustainable Development Territory (Sürdürülebilir Kalkınma Arazi Laboratuvarı)
8.	Laboratory of Soil Erosion and Channel Processes (Toprak Erozyonu ve Kanal Süreçleri Laboratuvarı)

EK 6: Fransa ve Almanya'da bazı üniversitelerde co rafya bölümleri

Tablo, <http://univ.cc/geolinks/search.php?dom=fr&key=11.06.08> ve <http://univ.cc/geolinks/search.php?dom=de&key=&start=51> 11.06.08 adreslerinden yararlanılarak tarafımızdan oluşturulmuştur. <http://translation.babylon.com/French/to-Turkish#> 25.12.08 ve adresinden yararlanılarak online olarak Fransızca'dan Türkçeye ve <http://translation.babylon.com/German/to-Turkish> 25.12.08 adresinden yararlanılarak online olarak Almanca'dan Türkçeye çeviri yapılmıştır.

FRANSA	
1.	<u>Ecole Normale Supérieure, Paris, <i>Section de Géographie</i></u> Ecole Normale Supérieure, Paris, co rafya bölümü
2.	<u>Ecole Normale Supérieure, Lyon, <i>Bio-Géographie</i></u> -Ecole Normale Supérieure, Lyon, Bio-co rafya
3.	<u>Université Joseph Fourier, Grenoble, <i>Institut de Géographie</i></u> Joseph Fourier üniversitesi, Grenoble, co rafya enstitüsü
4.	<u>Université Louis Pasteur, Strasbourg, <i>Department of Physical Geography</i></u> Louis Pasteur Üniversitesi, Strasbourg, Fiziki Co rafya Bölümü
5.	<u>Université Michel de Montaigne - Bordeaux-3, <i>Géographie et gestion des espaces</i></u> Michel de Montaigne üniversitesi - Bordeaux-3, Co rafya ve Mekan Yönetimi
6.	<u>Université Toulouse le Mirail, <i>Géographie & Aménagement</i></u> Toulouse le Mirail Üniversitesi, Co rafya ve Planlama
7.	<u>Université de Nantes, <i>IGARUN (Institut de Géographie et d'Aménagement Régional)</i></u> <u>Nantes Üniversitesi, <i>IGARUN (Bölgesel Planlama ve Co rafya Enstitüsü)</i></u>
8.	<u>Université de Nice, <i>Département Histoire Géographie</i></u> Nice üniversitesi, Tarih Co rafya Bölümü
9.	<u>Université de Paris VII - Denis Diderot, <i>Geographie, Histoire et Sciences de la Société</i></u> Paris VII üniversitesi - Denis Diderot, Co rafya, Tarih ve Toplum Bilimi
ALMANYA	
1.	<u>Bildungswissenschaftliche Hochschule Flensburg - Universität, Institut für Geographie und ihre Didaktik, Landeskunde und Regionalforschung</u> Flensburg Eğitim ve Bilim Koleji-Üniversitesi, Co rafya ve Eğitim Enstitüsü, Co rafya ve Bölgesel Araştırmalar
2.	<u>Europa-Universität Viadrina, Lehrstuhl für Wirtschafts- und Sozialgeographie</u> Avrupa Üniversitesi Viadrina Ekonomik ve Sosyal Co rafya Bölümü

3. <u>Fachhochschule Karlsruhe</u> , Fachbereich Geoinformationswesen
4. <u>Free University of Berlin</u> , John-F.-Kennedy Institute for North American Studies, Dept. of Geography Berlin özgür Üniversitesi, Kuzey Amerika Çalışmaları için John-F.-Kennedy, Coğrafya Bölümü
5. <u>Freie Universität Berlin</u> , Institut für Geographische Wissenschaften Berlin özgür Üniversitesi Coğrafya Bilimler Enstitüsü
6. <u>Georg-August-Universität Göttingen</u> , Geography <u>Georg-August-Universität Göttingen</u> , Coğrafya
7. <u>Humboldt-Universität zu Berlin</u> , Geographisches Institut <u>Humboldt-Universität zu Berlin</u> , Coğrafya Enstitüsü
8. <u>J. W. Goethe-Universität Frankfurt am Main</u> , Fachbereich Geographie <u>J. W. Goethe-Universität Frankfurt am Main</u> , Coğrafya Bölümü
9. <u>J. W. Goethe-Universität Frankfurt am Main</u> , Institut für Physische Geographie <u>J. W. Goethe-Universität Frankfurt am Main</u> , Fiziki Coğrafya Enstitüsü
10. <u>J.W. Goethe-Universität Frankfurt am Main</u> , Institut für Kulturgeographie, Stadt- und Regionalforschung <u>J. W. Goethe-Universität Frankfurt am Main</u> , Kültürel Coğrafya Enstitüsü, Bölgesel ve Kent Araştırmaları
11. <u>Justus-Liebig-Universität Gießen</u> , Institut für Didaktik der Geographie <u>Justus-Liebig-Universität Gießen</u> , Coğrafya Enstitüsü
12. <u>Katholische Universität Eichstätt</u> , Fachgebiet Geographie <u>Katholische Universität Eichstätt</u> , Coğrafya Bölümü
13. <u>Ludwig-Maximilians University Munich</u> , Department for Earth- and Environmental Sciences <u>Ludwig-Maximilians University Munich</u> , Yer ve Çevresel Bilimler Bölümü
14. <u>Technische Universität Braunschweig</u> , Institut für Geographie und Geoökologie <u>Technische Universität Braunschweig</u> , Coğrafya ve Geo-ekoloji Enstitüsü
15. <u>Universität Bonn</u> , Seminar für Historische Geographie Bonn Üniversitesi, Tarihsel Coğrafya Semineri
16. <u>Universität Freiburg</u> , Institut für Kulturgeographie Freiburg Üniversitesi Kültürel Coğrafya Enstitüsü
17. <u>Universität Freiburg</u> , Institut für Physische Geographie Freiburg Üniversitesi Fiziki Coğrafya Enstitüsü
18. <u>Universität Hamburg</u> , Didaktik der Geographie, Geschichte, Politik und des Sachunterrichts
19. <u>Universität Rostock</u> , Institut für Bodenkunde –Rostock Üniversitesi Toprak Coğrafyası Enstitüsü
20. <u>Universität Stuttgart</u> , Institute for Photogrammetry- Stuttgart Üniversitesi Photogrammetry Enstitüsü
21. <u>Universität Vechta</u> , ISPA - Institute for Spatial Analysis & Planning in Areas of Intensive Agriculture <u>Vechta Üniversitesi</u> , ISPA, Yoğun Tarım Alanlarını Planlama ve Mekansal Analiz için Enstitü
22. <u>Universität des Saarlandes</u> , Institut für Biogeographie Saarlandes Üniversitesi, Biyocoğrafya Enstitüsü
23. <u>Universität des Saarlandes</u> , Institut für Physische Geographie und Umweltforschung Saarlandes Üniversitesi, fiziki coğrafya ve Çevre Araştırmaları Enstitüsü
24. <u>Westfälische Wilhelms-Universität Münster</u> , Institut für Geoinformatik Westfälische Wilhelms-Universität Münster, Coğrafya Bilgileri Enstitüsü.
25. <u>Westfälische Wilhelms-Universität Münster</u> , Institut für Landschaftsökologie Westfälische Wilhelms-Universität Münster, Landscape (Peysaj-Manzara) Ekolojisi Enstitüsü

EK 7: Arizona State University, College of Liberal Arts and Sciences (Fen-Edebiyat fakültesi), School of Geographical Sciences (co rafi bilimler okulu) akademik programlar tablosu. Tablo, <http://geography.asu.edu/10.06.07> adresinden faydalanılarak oluşturulmuştur.

Akademik Programları	
1.	Under Graduate Degree (Lisans Dereceleri): 1. Bachelor of Arts (B.A.) (Edebiyat Fakültesi Derecesi) 2. Bachelor of Science (B.S.) (Fen Fakültesi Derecesi) 3. Bachelor of Education (B.A.E.) (Eğitim Derecesi) 4. Geographic Information Systems Certificate (Co rafi Bilgi sistemleri Sertifikası)
2.	Honour Derecesi var
3.	Graduate Degree (Lisansüstü Dereceleri): 1. Master of Arts (M.A.) (30 saatlik krediden oluşuyor) (Edebiyat Fakültesi Master Derecesi) 2. Doctor of Philosophy (P.h.D.) (30 saatlik krediden oluşuyor) (Bilim Doktorası) 3. Geographic Information Systems Certificate (Co rafi Bilgi sistemleri Sertifikası)
4.	Professional 1. Master of Advanced Study in Geographic Information Systems (MAS-GIS) (co rafi bilgi sistemlerinde illeri çalıştırma master derecesi-bir yıllık zaman periyodundan oluşuyor-tezsiz) 2. Master of Advanced Study in Geographic Education (MAS-GE) (co rafi eğitimde illeri çalıştırma master derecesi tezsiz- bir yıllık zaman periyodundan oluşuyor)
5.	Kuruluş Yılı: 1885
6.	Lisans Eğitim Süresi : en az 45 krediden oluşan major (ana program) ve en az 18 krediden oluşan minor (ikincil program)' dan oluşuyor

EK 8: California State University College of Behavioral and Social Sciences **Department of Geography and Planning** (The Bachelor of Arts in Geography-BA) – Kaliforniya Devlet Üniversitesi Davranışsal ve Sosyal Bilimler Fakültesi Co rafi ve Planlama Bölümü akademik programları tablosu..
Tablo: <http://www.csuchico.edu/catalog/programs/geog/GEOGNONEBA.html#GEOGHMGPBA> 09.02.08 03.24 adresinden faydalanılarak oluşturulmuştur.

Undergraduate
• BA in Geography (co rafi BA derecesi) Option in: 1. Human Geography & Planning (Beşeri Co rafi & Planlama) 2. Physical and Environmental Geography (Fiziksel ve Çevresel Co rafi)
• Certificate in Geographic Information Systems (GIS) Technology (Co rafi Bilgi Sistemleri Teknolojisi Sertifikası)
• Certificate in Rural & Town Planning (Kırsal & kent Planlama Sertifikası)
• Minor in Environmental Studies (Çevresel çalışmalarda yan branş)
• Minor in Geography (Co rafi yan branş)
• Minor in Planning & Development (Planlama & Kalkınmada yan branş)
• MA in Geography (Co rafi MA derecesi) 1. Option in Geography (Co rafi seçeneği) 2. Option in Rural & Town Planning (Kırsal ve kentsel planlamada Seçeneği)

EK 9: University of Cambridge, Physical Sciences, Department of Geography (Cambridge üniversitesi Fiziki Bilimler, Coğrafya Bölümü) akademik programlar tablosu
Tablo; <http://www.geog.cam.ac.uk/07.06.07.01.43> adresinden yararlanılarak oluşturulmuştur.

Akademik Programlar	
1.	Lisans Dereceleri
	1. BA (Bachelor Arts) (Edebiyat Fakültesi Derecesi)
	2. BSc (Bachelor Science) (Fen Fakültesi Derecesi)
	3. Honour degree (Onur Derecesi)
2.	Lisansüstü Dereceler
	1. M.Phil. in Environment, Society and Development (Çevre, Toplum ve Kalkınma Master Derecesi)
	2. M.Phil. in Geographical Information Systems and Remote Sensing (Coğrafya Bilgi Sistemleri ve Uzaktan Algılama Master Derecesi)
	3. M.Phil. in Geographical Research (Coğrafya Araştırma Master Derecesi)
	4. M.Phil. in Polar Studies (Jointly taught with the Scott Polar Research Institute) (Kutup Araştırmaları Master Derecesi- Scott Kutup Araştırma Enstitüsü ile Ortak Öretim)
	5. Ph.D. Degree (Doktora Derecesi)
	6. Post Doctoral research (doktora sonrası araştırma- post doktora eğitim bölümünde verilmemektedir)
<i>Bölüm 1888'de kurulmuştur, lisans süresi üç yıl, bölüm akademisyenleri akademik ve araştırma grubu personeli olmak üzere iki gruba ayrılmıştır.</i>	

EK 10: University of Melbourne, Faculty of Arts School of Anthropology, Geography, and Environmental Studies, Department of Geography (Melbourne Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Antropoloji, Coğrafya ve Çevresel Çalışmalar Okulu Coğrafya Bölümü) akademik programları tablosu.

Tablo <http://www.sages.unimelb.edu.au/geography/06.06.07.02.25> adresinden faydalanarak oluşturulmuştur.

Akademik Programlar	
	Lisans Dereceleri
	A) Major Lisans Dereceleri: (üniversitede ana/esas dal):
	1. Bachelor of Arts (Edebiyat Fakültesi Derecesi)
	2. Bachelor of Science, (Fen Fakültesi Derecesi)
	3. Bachelor of Urban Planning and Development (Kalkınma ve Planlama Edebiyat Fakültesi Derecesi)
	B) Minor Lisans Dereceleri (Yan Branşlar):
	1. Asian Studies (Asya Çalışmaları)
	2. Australian Studies (Avustralya Çalışmaları)
	3. Development Studies (Kalkınma/Gelişme Çalışmaları)
	4. Australian Indigenous Studies (Avustralya Yerli Çalışmaları)
	C) Honours dereceleri (Onur Dereceleri)
	1. BA Honours (Edebiyat Fakültesi Onur Derecesi)
	2. BSc Honours (Fen Fakültesi Onur Derecesi)
	Lisansüstü Dereceleri
	1. Graduate Certificate in Arts (Geography) (Edebiyat Fakültesi Lisans Üstü Sertifikası)
	2. the Graduate Diploma in Arts (Geography) (Edebiyat Fakültesi Lisans Üstü Diploması)
	3. Postgraduate Diploma in Arts (Geography) (Edebiyat Fakültesi Lisans Üstü Sonrası Diploması)
	4. Master of Arts in Geography (thesis only). (Coğrafyada Master Derecesi – Sadece Tezli)
	5. The School of Graduate Studies administers the Master of Science and the Doctor of Philosophy (PhD) program (Lisansüstü Çalışmaların Yönlendirildiği Okulun Yüksek Lisans ve Doktora Programları)
<i>Bölüm 1959 yılında kurulmuştur lisans eğitimi süresi dört yıldır (üç yıl lisans derecesine ek olarak bir yılda onur derecesi için), akademisyenler sadece teaching staff olarak bulunur.</i>	

EK 11: Frankfurt J. W. Goethe University Academic Faculties Geosciences and Geography (Frankfurt J. W. Goethe Üniversitesi Yerbilimleri ve Co rafa Fakültesi Bölümleri) bölümleri tablosu. Tablo <http://www.geo.uni-frankfurt.de/index.html> 06.7.01.09 adresinden yararlanılarak olu turulmu tur.

Bölümler
1. nstitut Für Geowissenschaften (Yerbilimleri Enstitüsü/bölümü)
2. nstitut Für Atmosphäre Und Umwelt (IAU) (Atmosfer ve Çevre Enstitüsü/bölümü)
3. nstitut Für Humangeographie (Be eri Co rafa Enstitüsü/bölümü)
4. Institut Für Physische Geographie (Fiziki Co rafa Enstitüsü/bölümü)

EK 12: St. Petersburg State University Faculty of Geography & Geo-Ecology (St. Petersburg Devlet Üniversitesi Co rafa ve Jeo-Ekoloji Fakültesi) bölümler ve akademik pro ramları tablosu. Tablo, <http://www.spbu.ru/e/Education/Faculties/> 28.08.07 / 00.15 ve <http://www.spbu.ru/e/Education/Faculties/geography/departments.html> 28.08.07 /01.47 adreslerinden faydalanılarak olu turulmu tur.

Departments (Bölümler):
1. <u>Biogeography and Environmental Protection</u> (Biyoco rafa ve Çevresel Koruma)
2. <u>Cartography</u> (Kartografya)
3. <u>Climatology and Ecological Monitoring</u> (Klimatoloji ve Ekolojik zleme)
4. <u>Ecological Security and Stability of Regional Development</u> (Ekolojik Güvenlik ve Bölgesel Kalkınma Dengesi-istikrarı)
5. <u>Economic Geography and Social Ecology</u> (Ekonomik Co rafa ve Sosyal Ekoloji)
6. <u>Geo-ecology and Nature Management</u> (Jeo-Ekoloji ve Do a Yönetimi)
7. <u>Geomorphology</u> (Jeomorfoloji)
8. <u>Land Hydrology</u> (KaraHidrolojisi)
9. <u>Oceanology</u> (Oseonografya-Okyanus Bilimi)
10. <u>Physical and Evolutional Geography</u> (Fiziki Co rafa ve Co rafi Evrim)
11. Regional Geography and International Tourism (Bölgesel Co rafa ve Uluslar arası Turizm)
Study programmes (Çalı ma Programları):
Bachelor's degree (Lisans Dereceleri)
1. Ecology & Use of the Environment (Ekoloji & Çevreden Faydalanma)
2. Geography (Co rafa)
3. Hydrometeorology (Hidrometeoroloji)
Master's degree (Yüksek Lisans Dereceleri)
1. Ecology & Use of the Environment (Ekoloji & Çevreden Faydalanma)
2. Geography (Co rafa)
3. Hydrometeorology (Hidrometeoroloji)
Specialist's degree (Özel Dereceler)
1. Cartography (kartografya) Ecology (Ekoloji) 2. Geocology (Jeoekoloji) 3. Geography (Co rafa)
4. Use of the Environment (Çevreden Faydalanma)
Ph.D. degree (Doktora Dereceleri)
1. Biogeography & Geography of Soils (Biyoco rafa ve Toprak Co rafyası)
2. Economic, Social & Political Geography (Ekonomik, Sosyal & Siyasi Co rafa)
3. Geographical Cartography & Geo-Informatics (Co rafi kartografya & Geo-Bili im)
4. Geographical Ecology (Co rafi Ekoloji)
5. Geomorphology & Evolutional Geography (Jeomorfoloji & Evrimsel Co rafa)
6. Hydrology of Land, Water Resources, & Hydrochemistry (Kara Hidrolojisi, Su Kaynakları, & Hidrokimya)
7. Meteorology, Climatology & Agrometeorology (Meteoroloji, Klimatoloji & Agrometeoroloji)
8. Oceanology (Oseonografya-Okyanus Bilimi)
9. Physical Geography, Geophysics & Geochemistry of Terrains (Fiziki Co rafa, JeoFizik & Arazilerin Jeokimyası)
Senior doctoral degree (Üst Düzey Doktora Dereceleri):
1. Biogeography & Geography of Soils (Biyoco rafa ve Toprak Co rafyası),
2. Economic, Social & Political Geography (Ekonomik, Sosyal & Siyasi Co rafa),
3. Geographical Cartography & Geo-Informatics (Co rafi kartografya & Geo-Bili im),
4. Geographical Ecology (Co rafi Ekoloji),
5. Geomorphology & Evolutional Geography (Jeomorfoloji & Evrimsel Co rafa),
6. Hydrology of Land, Water Resources, & Hydrochemistry,

(Kara Hidrolojisi, Su Kaynakları, & Hidrokimya), 7. Meteorology, Climatology, & Agrometeorology (Meteoroloji, Klimatoloji & Agrometeoroloji), 8. Oceanology (Oseonografya-Okyanus Bilimi), 9. Physical Geography, Geophysics & Geochemistry of Terrains, (Fiziki Co rafya, JeoFizik & Arazilerin Jeokimyası), 10. Ecology & Use of the Environment (Ekoloji & Çevreden Faydalanma), 11. Geography (Co rafya), 12. Hydrometeorology (Hidrometeoroloji).
<i>Fakulte, Natural Sciences & Humanities (Fen-Edebiyat bilimler.) Natural Sciences (Do al bilimler) kapsamında bulunuyor.</i>

EK 13: Moskow State University Faculty of Geography (Moskova Devlet üniversitesi Co rafya Fakültesi) bölümleri tablosu.

Tablo, http://www.geogr.msu.ru/GeoSite/depts_bio.html 17.11.07 23.46 adresinden faydalanılarak olu turulmu tur. Rusça'dan İngilizceye çeviri http://www.google.com/language_tools?hl=en 17.11.07 adresinden faydalanılarak online olarak yapılmı tur.

	Department – (Chairs- bölümler-Kürsüler)
1.	Geomorphology and paleogeography ( ) Jeomorfoloji ve Paleoco rafya
2.	The geography of the world economy ( ) Dünya Ekonomik Co rafyası
3.	Geochemistry landscapes and geography soil ( ) Geokimya Peysajlar ve Toprak co rafyası
4.	Terrestrial Hydrology ( ) Karasal Hidrolojisi
5.	Cartography and geoinformatics ( ) Kartografya ve Geobili im
6.	Kriolitology and Glaciology ( ) Kriolitoloji ve Glasiyoloji
7.	Meteorology and Climatology ( ) Meteoroloji ve Klimatoloji
8.	Oceanology ( ) Oseonografya
9.	Environmental Management ( ) Çevre Yönetimi
10.	Socio-economic geography of foreign countries ( ) ( ) Yabancı Ülkelerin Sosyo-Ekonomik Co rafyası
11.	Physical Geography and landscape ( ) Fiziki Co rafya ve Peysaj
12.	The physical geography of the world and Geo-ecology ( ) Dünya Fiziki Co rafyası ve Jeo-ekoloji
13.	Economic and social geography Russia ( ) Rusya'nın Ekonomik ve Sosyal Co rafyası
14.	Department Biogeography ( ) Biyoco rafya Bölümü

EK 14: University At Bufalo The State University Of New York College Of Arts And Science Department Of Geography (New York Eyalet Üniversitesi Bufalao Fen –Edebiyat Fakültesi Co rafya Bölümü) laboratuar tablosu. Tablo, <http://www.geog.buffalo.edu/facilities/> 06.10.07 23.19 adresinden faydalanılarak olu turulmu tur.

1.	Geographic Information and Analysis Laboratory (GIAL) (Co rafi bilgi ve Analiz Laboratuvarı)
2.	Landscape-based Environmental System Analysis & Modeling (LESAM) Laboratory (Landscape (Peysaj) Temelli Çevresel Sistem Analizi & Modelleme laboratuvarı)
3.	Soils and Geomorphology Laboratory (Toprak ve Jeomorfoloji laboratuvarı)
4.	Biogeography Laboratory (Biyoco rafya laboratuvarı)

EK 15: Department of Geography, University of Cambridge (Cambridge Üniversitesi Co rafia Bölümü) Ders Araç Gereçleri Tablosu. Tablo, [Http://Www.Geog.Cam.Ac.Uk/Facilities/](http://Www.Geog.Cam.Ac.Uk/Facilities/) 07.10.07 00.08 adresinden faydalanılarak olu turulmu tur.

1.	<u>Map Library</u> (Harita Kütüphanesi)
2.	<u>Cartographic and Reprographic Units</u> (Kartografik ve harita sayısalla tırma Birimleri)
3.	<u>Computing, Automated Cartography and Remote Sensing facilities</u> (Bilgisayar, Otomatik kartografya ve Uzaktan Algılama Özellikleri)
4.	<u>Physical Geography Laboratories and Workshop</u> both providing support to the <u>Fieldwork Equipment Service</u> (Alan Çalı ması Ekipman Destek Sa lama Servis Atölyesi ve Fiziksel Co rafia Laboratuvarları)
5.	General administrative support (Genel dari Destek)
6.	<u>Audio-visual facilities for visiting speakers</u> (Konuk Konu macılar çin Görsel- itsel Özellikler)
7.	Department Library (Bölüm Kütüphanesi)
8.	Reprographics Unit (harita sayısalla tırma birimi)

EK 16: University of Bonn, Department of Geography The Technical Equipment -Die Technische Ausstattung (Bonn Üniversitesi Co rafia Bölümü ders araç gereçleri) tablosu. Tablo, <http://www.giub.uni-bonn.de/> 13.10.07 23.10 ve <http://www.giub.uni-bonn.de/institut/einrichtungen/einrichtungen.html> 13.10.07 23.14 adresinden faydalanılarak olu turulmu tur.

1.	A physical laboratory for geomorphologisch (Jeomorfoloqlar çin Bir Fiziki Co rafia Laboratuvarı)
2.	Computer facilities for remote sensing, satellite image processing, statistics, etc. processing, GIS (Geographical Information Systems) for research and teaching (CIP Pool) Uzaktan algılama, uydu görüntü i leme, istatistikler vb. i leme, ara tırma ve ö retim (CIP havuzu) için CBS (co rafi bilgi sistemleri) için bilgisayar özellikleri
3.	A cartographic department with a computer-mapping and reprographics, but in general, the students are not immediately accessible (Bir Bilgisayarlı haritalama ve harita sayısalla tırma ile birlikte bir kartografik bölüm. Fakat genel olarak ö renciler hemen ula amaz)
4.	A photo lab (bir fotograf labaratuvarı)
5.	A workshop for electronics and mechanics and field equipment to conduct geomorphological geohydrologischer soil and terrain studies and pratice (Elektronik ve mekanikler için bir çalı ma atölyesi ve jeomorfolojik jeohidrolojik toprak ve arazi çalı maları ve uygulama idaresi için saha ekipmanı.)

EK 17: Ritsumeikan University (Japonya) College of Letters Department of Geography Ritsumeikan Üniversitesi (Japonya) Edebiyat Fakültesi Co rafia bölümü ders araç gereçleri tablosu. Tablo, http://www.ritsumei.ac.jp/acd/cg/lt/geo/eng/information/department_facilities.html 09.10.07 23.27 adresinden faydalanılarak olu turulmu tur.

1.	Map Library (Harita Kütüphanesi)
2.	Map Library Office-harita kütüphanesi ofisi (aerial photograph is stored; assistant Office-hava foto rafların depolandı 1, asistan ofisi)
3.	Geography department office (department headquarter; the secretarial office) co rafia bölüm ofisi (bölüm ba kanı ve sekreter ofisi)
4.	Multi Lab (facilities for chemical experiments) mülti laboratuvar (kimyasal deneyler için imkânlar)
5.	GIS and Survey room (facilities for GIS, remote sensing and surveying) CBS ve inceleme/ölçme odası (CBS, uzaktan algılama ve inceleme için olanaklar)
6.	Geography student office (room for under- and post-graduate students)
7.	Cartography room (facilities for cartography and surveying) kartografya odası (kartografya ve inceleme/ölçme için imkânlar)
8.	Geography experiment room (room for classes and seminars) co rafi deneyim odası (ders ve seminerler için)
9.	Geography display room (exhibition of specimens) co rafi sergi odası (sergi örnekleri)

EK 18: University of Cambridge, Physical Sciences, Department of Geography (Cambridge üniversitesi Fiziki Bilimler, Coğrafya Bölümü) Bachelor Arts (B.A) derecesi eğitim programı tablosu.

Tablo, <http://www.geog.cam.ac.uk/about/04.11.08> adresinden yararlanılarak oluşturulmuştur.

First year (İlk yıl)	
1.	People, Space and Geographies of Difference (Toplum, Mekân ve Farklılık Coğrafyaları) § Globalization: global finance and global culture. (<i>Küreselle me: Küresel finans ve küresel kültür</i>) § Post-Fordism and the new world order. (<i>Post Fordizm ve Yeni Dünya Düzeni</i>) § Social geography: welfare and inequalities. (<i>Sosyal Coğrafya: Refah ve Eşitsizlikler</i>) § The impact of global cities (<i>Küresel kentlerin etkisi</i>)
2.	Historical Geography (Tarihsel Coğrafya) § Europe and the 'world system': the cultural and historical geography of the development gap. (<i>Avrupa ve 'Dünya Sistemi': Geli me farkının kültürel ve tarihsel coğrafyası.</i>) § Modernization in the European core. (<i>Avrupa çekirdeğinde modernleşme</i>) § Diversity and division: colonialism and indigenous societies in North America. Colonies and empire in the making of the African and Asian periphery. (<i>çeşitlilik ve bölünme: Kuzey Amerika'da sömürgecilik ve yerli toplumlar. Afrika ve Asya çevresinin yapısında sömürgecilik ve imparatorluk</i>)
3.	Society Environment and Development (Toplum Çevre ve Gelişim) § The emergence and evolution of the modern environmental movement. (<i>Modern çevresel hareketin ortaya çıkması ve gelişimi</i>) § Conceptual and practical issues in environmental economics. (<i>çevresel ekonomilerde kavramsal ve pratik konular</i>) § Development and global inequality (<i>Gelişim ve Küresel Eşitsizlik</i>) § Ecological concepts of resource, using forests as case study. (<i>Kaynak ekolojik değerleri, durum çalışması olarak ormanları kullanmak</i>)
4.	Environmental Processes (Çevresel Süreçler) § Atmospheric processes (<i>Atmosferik Süreçler</i>) § Hydrological processes (<i>Hidrolojik Süreçler</i>) § Marine processes (<i>Deniz süreçleri</i>) § Ecological processes - plants, animals and ecosystems (<i>Ekolojik Süreçler-Bitkiler, Hayvanlar ve Ekosistemler</i>)
5.	Environmental Change through Time (Zaman içinde Çevresel Değişim) § Timescales of Quaternary environmental change (<i>Kuaterner çevresel değişim zaman skalaları</i>) § The cryosphere and environmental change (<i>Cryosfer ve çevresel değişim</i>) § The atmosphere and environmental change (<i>Atmosfer ve çevresel değişim</i>) § The oceans and environmental change (<i>Okyanuslar ve çevresel değişim</i>) § Tectonics and environmental change (<i>Tektonik ve çevresel değişim</i>)
6.	Skills and methods (Beceriler ve Metodlar) In addition to these 5 courses, all students follow a course in Geographical Skills and Methods. This course involves lectures, laboratory and computer practicals and fieldwork, and covers the following areas: (<i>Bu 5 derse ek olarak, bütün öğrenciler, coğrafya becerileri ve metodlarda bir derse izler. Bu ders, konferanslar, laboratuvar ve bilgisayar pratikleri ve saha çalışmasını kapsar ve takip eden alanları içerir:</i>) § Numerical Methods (<i>Sayısal Metodlar</i>) § Survey and Interview Methods (<i>inceleme ve röportaj metodları</i>) § Documentary and Archival Data (<i>Belgesel ve arşivsel veri</i>) § Spatial Data (<i>GIS and Remote Sensing- CBS ve Uzaktan Algılama</i>) § Field, Laboratory and Desk-based Skills for Understanding the Physical Environment (<i>Fiziksel çevreyi anlamak için alan, laboratuvar ve masa-temelli beceriler</i>)
Second year (İkinci yıl)	
7.	Geographical Ideas and Methods (Coğrafya Fikirleri ve Metodlar) (a) Assessed by open-book examination (Açık Kitap Sınavıyla Değerlendirilme) Philosophies of the natural sciences, social sciences and humanities. (<i>Doğal bilimleri, sosyal ve beşeri bilimler felsefeleri</i>) (b) Assessed by practical exercises (Pratik Egzersizlerle Değerlendirilme) These vary from year to year, but include topics such as: (<i>Bunlar yıldan yıla değişir, ama aşağıdaki gibi konuları kapsar:</i>) § Field and laboratory methods in Physical Geography (<i>Fiziki coğrafyada alan ve laboratuvar metodları</i>)

	<p>§ Surveys, interviews and qualitative methods in Human Geography (<i>Be eri co rafyasında incelemeler, görüşmeler ve nitel metotlar</i>)</p> <p>§ Geographical analysis of historical sources (<i>Tarihsel kaynakların co rafi analizi</i>)</p> <p>§ Quantitative techniques in Geography (<i>Co rafyada Nicel Teknikler</i>)</p>
8.	<p>Fieldwork (Saha Çalışması)</p> <p>All students are currently expected to participate in a week's <u>field class</u>. Recent venues have included: Crete, Mallorca, Malta, the Algarve, Morocco and S E Spain. A piece of submitted work produced on the field class forms part of the assessment in the second year.</p> <p>Students are required to make a contribution to the costs of these courses.</p> <p>(<i>Bütün öğrenciler, bir haftanın alan sınıfında katılmak için güncel olarak beklenmektedirler. Son buldu mu yerleri kapsamı: Girit Adası (Yunanistan), Mallorca (Mayorka- spanya), Malta, Algarve, Morocco (Marake -Fas) ve Güneydoğu spanya. İkinci yılda bir parça temsil edilen çalışma alan sınıfı formları değerlendirme parçasının ürünüdür.</i>)</p> <p><i>Öğrenciler bu derslerin masraflarına bir katkı yapmaları gerekir.)</i></p>
9.	<p>Group A - Human Geography (Be eri Co rafa)</p> <p>§ Cities (<i>Kentler</i>)</p> <p>§ Understanding the Economy - Geographies of Contemporary Capitalism (<i>Ekonomiyi anlamak- Ça da Kapitalizm Co rafyaları</i>)</p> <p>§ Development (<i>Gelişme</i>)</p> <p>§ Geography and Public Policy Culture and Society (<i>Co rafa ve genel politika kültür ve toplum</i>)</p>
10.	<p>Group B - Physical and Environmental Geography (Fiziki ve Çevresel Co rafa)</p> <p>§ Earth Observation (<i>Yer Gözlemi</i>)</p> <p>§ Glacial Processes Landforms and Sediment (<i>Buzul Süreçleri Landforms ve Sediment</i>)</p> <p>§ Environmental Hazards (<i>Çevresel Tehlikeler</i>)</p> <p>§ Catchment Systems (<i>Havza Sistemleri</i>)</p> <p>§ Biogeography and Biogeomorphology (<i>Biyoco rafa ve Biyomorfoloji</i>)</p>
	<p>Third year (Üçüncü yıl)</p>
11.	<p>The Restructuring of Britain (Britanya'nın Yeniden Yapılandırılması)</p> <p>§ The changing geography of post-war Britain: theoretical ideas (<i>Savaş sonrası Britanya'nın değişen co rafyası: Teorik fikirler</i>)</p> <p>§ Restructuring of industry, economy and society (<i>Sanayi, ekonomi ve toplumun yeniden yapılandırılması</i>)</p> <p>§ The state and political intervention: regenerating Britain (<i>Devlet ve politik müdahale: Britanya'yı yeniden oluşturma</i>)</p>
12.	<p>The New Europe (Yeni Avrupa)</p> <p>§ Europe as Place (<i>Yer olarak Avrupa</i>)</p> <p>§ Integration and Resistance (<i>Entegrasyon ve Direnç</i>)</p> <p>§ Inclusion and Exclusion (<i>Kapsama ve Ayrı Tutma</i>)</p> <p>§ Re-imagining Cities (<i>Kentlerin yeniden imajlanması</i>)</p>
13.	<p>Human Geography III (Be eri Co rafa III)</p> <p>Details to be announced (<i>ayrıntılar duyurulacak</i>)</p>
14.	<p>The Social Engagement with Nature (Doğayla Sosyal Sözleşme)</p> <p>§ Origins of cultural constructs of nature (<i>Doğanın kültürel yapılandırılmasının kaynakları</i>)</p> <p>§ Constructing nature in the Pacific (<i>Pasifik'te doğanın yapılandırılması</i>)</p> <p>§ Nature in non-western cultures (<i>Batılı olmayan kültürlerde doğa</i>)</p> <p>§ Contemporary cultural constructs of nature (<i>Doğanın çağdaş kültürel yapılandırılması</i>)</p>
15.	<p>State, Land and Resources in Sub-Saharan Africa (Devlet, Arazi ve Sahra-altı Afrikasında Kaynaklar)</p> <p>§ State and political cultures (<i>Devlet ve politik kültürler</i>)</p> <p>§ The political ecology of land (<i>Arazinin politik ekolojisi</i>)</p> <p>§ African forests: state, corruption and contestation (<i>Afrika ormanları: devlet, bozulma ve çekişme</i>)</p>
16.	<p>State and Society: Latin America and South Asia (Devlet ve Toplum: Latin Amerika ve Güney Asya)</p> <p>§ Nationalism, state formation and territory (<i>Milliyetçilik, resmi düzen ve toprak</i>)</p> <p>§ Social movements and civil society (<i>sosyal hareketler ve sivil toplum</i>)</p> <p>§ Indigenous peoples (<i>yerli toplumlar</i>)</p> <p>§ Current development issues (<i>Güncel gelişme konuları</i>)</p>
17.	<p>Historical Geography of the AIDS Pandemic (Yaygın AIDS'in Tarihsel Co rafyası)</p>

	§ Nature (<i>Do a</i>) § Meaning (<i>anlam</i>) § Social relations (<i>Sosyal li kiler</i>)
18.	European Historical Demography (Avrupa Tarihsel Demografisi) § Marriage and household formation (<i>Evlilik ve koruyucu biçim</i>) § Mortality regimes (<i>Ölüm oranı rejimleri</i>) § Demographic Transition Theory: its current status (<i>Demografik geçi teorisi: Onun güncel durumu</i>)
19.	Human Geography of the Arctic Regions (Arktik Bölgelerin Be eri Co rafyası) § Scandinavia (<i>skandinavya</i>) § Siberia and the Russian Arctic, Arctic Canada (<i>Sibirya ve Rusya Arkt i, Arktik Kanada</i>)
20.	Fluvial Systems (Akarsu Sistemler) § Channel morphology and processes (<i>Kanal morfoloji ve süreçleri</i>) § Channel dynamics and management (<i>Kanal dinamikleri ve yönetimi</i>) § Modelling fluvial systems (<i>Akarsu sistemleri modelleme</i>)
21.	Environment, Policy and Society (Toplum, Politika ve Çevre) § Environmental policy: conceptual issues (<i>Çevresel politikalar: Kavramsal sorunlar</i>) § Contemporary environmental issues (<i>Ça da çevresel sorunlar</i>)
22.	Morphodynamics of Large-scale Coastal Systems (Büyük Ölçekli Kıyı Sistemlerinin Morfodinamikleri) § Morphodynamics of sandy shores (<i>Kumlu sahillerin morfodinamikleri</i>) § Morphodynamics of barrier islands and delta complexes (<i>Bariyer adaları ve delta komplekslerinin morfodinamikleri</i>) § Morphodynamics of coral reefs (<i>Mercan resiflerinin morfodinamikleri</i>)
23.	Volcanology (Volkanoloji) § Eruptions and their products (<i>Patlamalar ve ürünleri</i>) § Eruption records (<i>Patlama kayıtları</i>) § Volcanism in the Earth system (<i>yer sisteminde volkanizma</i>) § Volcanic risk management (<i>Volkanik risk yönetimi</i>)
24.	Glacial Environments (Buzul Ortamları) § Mass balance, hydrology and dynamics of ice sheets (<i>Buz tabakalarının kütle dengesi, hidrolojisi ve dinamikleri</i>) § Ice sheet sedimentation in marine environments (<i>Deniz ortamında buz tabakası sedimentasyonu</i>) § Ice sheet dynamics (<i>Buz tabakası dinamikleri</i>)
25.	Quaternary Environments (Kuaterner Ortamları) § Quaternary climatic variability (<i>Kuaterner iklim de i kenli i</i>) § Landscape development (<i>Landscape geli me</i>) § Quaternary change in the North Atlantic region (<i>Kuzey Atlantik Bölgesinde kuaterner de i imi</i>) § Reconstructing Quaternary environments (<i>Kuaterner ortamlarını yeniden yapılandırma</i>)

EK 19: Arizona Üniversitesi co rafia bölümü lisans e itim programı tablosu .Tablo
<http://geography.asu.edu/courses/02.10.08> adresinden faydalanılarak olu turulmu tur.

Sıra	Dersler
	CULTURAL GEOGRAPHY (GCU) (KÜLTÜREL CO RAFYA)
1.	GCU 102 Introduction to Human Geography (3) (Be eri Co rafiya Giri)
2.	GCU 121 World Geography (4) (Dünya Co rafiya)
3.	GCU 141 Introduction to Economic Geography (3) (Ekonomik Co rafiya Giri)
4.	GCU 200 Orientation to Geography (1) (Co rafiya oryantasyon)
5.	GCU 240 Introduction to Southeast Asia (3) (güney Do u Asya'ya Giri)
6.	GCU 253 Introduction to Cultural and Historical Geography (3) (Kültürel ve Tarihsel Co rafiya Giri)
7.	GCU 294 Special Topics (4) (Özel konular)
8.	GCU 322 Geography of U.S. and Canada (3) (ABD ve Kanada Co rafiya)
9.	GCU 323 Geography of Latin America (3) (Latin Amerika Co rafiya)
10.	GCU 325 Geography of Europe (3) (Avrupa Co rafiya)
11.	GCU 326 Geography of Asia (3) (Asya Co rafiya)

12.	GCU 327 Geography of Africa (3) (Afrika Co rafyası)
13.	Geography of Middle East and North Africa (3) (Ortado u ve Kuzey Afrika Co rafyası)
14.	GCU 332 Geography of Australia and Oceania (3) (Avustralya ve Okyanusya Co rafyası)
15.	GCU 344 Geography of Hispanic Americans (3) (Hispanik - spanyol asıllı Amerikalılar Co rafyası)
16.	GCU 350 The Geography of World Crises (3) (Dünya Krizler Co rafyası)
17.	GCU 351 Population Geography (3) (Nüfus Co rafyası)
18.	GCU 352 Political Geography (3) (Siyasi Co rafya)
19.	GCU 357 Social Geography (3) (Sosyal Co rafya)
20.	GCU 359 Cities of the World I (3) (Dünya kentleri I)
21.	GCU 360 Cities of the World II (3) (Dünya Kentleri II)
22.	GCU 361 Urban Geography (3) (Kent Co rafyası)
23.	GCU 364 Energy in the Global Arena (3) (Global Arenada Enerji)
24.	GCU 394 Special Topics. (1-4) (Özel Konular)
25.	GCU 414 Teaching Geography Standards (3) (Co rafya Standartlarını Ö retmek)
26.	GCU 421 Geography of Arizona and Southwestern United States (3) (Arizona ve ABD Güneybatısı Co rafyası)
27.	GCU 423 Geography of South America (3) (Güney Amerika Co rafyası)
28.	GCU 424 Geography of Mexico and Middle America (3) (Meksika ve Orta Amerika Co rafyası)
29.	GCU 425 Geography of the Mexican American Borderland (3) (Meksika ve Amerika Sınır bölgesi Co rafyası)
30.	GCU 426 Geography of Russia and Surroundings (3) (Rusya ve Çevresi Co rafyası)
31.	GCU 432 Geography of China (3) (Çin Co rafyası)
32.	GCU 433 Geography of Southeast Asia (3) (Güneydo u Asya Co rafyası)
33.	GCU 441 Economic Geography (3) (Ekonomik Co rafya)
34.	GCU 442 Geographical Analysis of Transportation (3) (Ula mın Co rafi Analizi)
35.	GCU 444 Geographic Studies in Urban Transportation (3) (Kent Ula mında Co rafi çalı malar)
36.	GCU 453 Recreational Geography (3) (E lence Co rafyası)
37.	GCU 455 Historical Geography of U.S. and Canada (3) (Kanada ve ABD'nin Tarihsel Co rafyası)
38.	GCU 474 Public Land Policy (3) (Genel Arazi Politikası)
39.	GCU 484 Internship (3) (staj)
40.	GCU 494 Special Topics (1-4) (özel konular)
41.	GCU 495 Quantitative Methods in Geography (3) (Co rafyada Nicel Metodlar)
42.	GCU 496 Geographic Research Methods (3) (Co rafi Ara tırma Metodları)
	PHYSICAL GEOGRAPHY (GPH) (FİZİKİ CO RAFYA)
43.	GPH 111 Introduction to Physical Geography (4) (Fiziki Co rafya ya Giri)
44.	GPH 200 Orientation to Geography (1) (Co rafyaya Oryantasyon)
45.	GPH 210 Society and Environment (3) (Toplum ve Çevre)
46.	GPH 211 Landform Processes (3) (Landform süreçleri)
47.	GPH 212 Introduction to Meteorology. (3) (Meteorolojiye Giri)
48.	GPH 213 Introduction to Climatology (3) (Klimatolojiye Giri)
49.	GPH 214 Introduction to Meteorology Laboratory (1) (Meteoroloji Laboratuvarına Giri)
50.	GPH 215 Introduction to Climatology Laboratory (1)(Klimatoloji laboratuvarına Giri)
51.	GPH 271 Maps and Map Reading (3) (Harita ve harita Okuma)
52.	GPH 314 Global Change (3) (Küresel De i im)
53.	GPH 370 Geographic Information Technologies (3) (Co rafi Bilgi Teknolojileri)
54.	GPH 371 Introduction to Cartography and Georepresentation (3) (Kartografya ve Co rafi Tasarıma-Georepresentation- Giri)
55.	GPH 372 Air Photo Interpretation (3) (hava foto raflarını yorumlama)
56.	GPH 373 Geographic Information Science I (3) (Co rafi Bilgi Bilimi I)
57.	GPH 381 Geography of Natural Resources (3) (Do al Kaynaklar Co rafyası)
58.	GPH 394 Special Topics (1-4) (Özel Konular)
59.	GPH 401 Topics in Physical Geography (1-3) (Fiziki Co rafya Konuları)
60.	GPH 405 Energy and Environment (3) (Enerji ve Çevre)

61.	GPH 409 Synoptic Meteorology I (4) (Sinoptik Meteoroloji I)
62.	GPH 410 Synoptic Meteorology II (4) (Sinoptik Meteoroloji II)
63.	GPH 411 Physical Geography (3) (Fiziki Co rafya)
64.	GPH 412 Physical Climatology (3) (Fiziksel Klimatoloji)
65.	GPH 413 Meteorological Instruments and Measurement (3) (Meteorolojik Aletler ve Ölçüm)
66.	GPH 414 Climate Change (3) (Klim De i imi)
67.	GPH 418 Landforms of the Western United States (3) (ABD Batısının Landformları??)
68.	GPH 422 Plant Geography (3) (Bitki Co rafyası)
69.	GPH 433 Alpine and Arctic Environments (3) (Yüksek da ğlık ve Arktik Çevreler)
70.	GPH 471 Geographics: Interactive and Animated Cartography and Geovisualization (3) (Co rafi grafikler: etkile imli ve canlandırılan kartografik ve co rafi görüntüleme)
71.	GPH 473 Geographic Information Science II (3)(Co rafi Bilgi Bilimi II)
72.	GPH 474 Dynamic Meteorology I (3) (Dinamik Meteoroloji I)
73.	GPH 475 Dynamic Meteorology II (3) Dinamik Meteoroloji II)
74.	GPH 481 Environmental Geography (3) (Çevresel Co rafya)
75.	GPH 483 Geographic Information Analysis (3) (Co rafi Bilgi Analizi)
76.	GPH 484 Geography Internship (3) (Co rafya Staj Devresi)
77.	GPH 491 Geographic Field Methods (3) (Co rafi Alan Methodları)
78.	GPH 494 Special Topics (1-4) (Özel Konular)

EK 20: Capital Normal University College of Resource Environment and Tourism Geographical Science (Normal) Bachelor of Science degree (Kapital Normal Üniversitesi Kaynaklar çevre ve Turizm Co rafi Bilim Fakültesi Lisans (Bsc) E itim Programı tablosu. Tablo, <http://eng.cnu.edu.cn/courses/undergraduate.jsp> ve http://eng.cnu.edu.cn/new/course_mj.jsp?id=5609.10.08 adresinden faydalınarak oluşturulmuştur.

Sıra	Dersler
1.	3090201 <u>An Introduction to The Earth (Dünya'ya Giri)</u>
2.	3090202 <u>Cartography (kartografya)</u>
3.	3090203 <u>Geology (Jeoloji)</u>
4.	3090204 <u>Geomorphology (Jeomorfoloji)</u>
5.	3090205 <u>Hydrology (Hidroloji)</u>
6.	3090206 <u>Meteorology and Climatology (Meteoroloji ve Klimatoloji)</u>
7.	3090207 <u>Pedog Geography (Toprak Co rafyası)</u>
8.	3090208 <u>Phytogeography (Bitki Co rafyası)</u>
9.	3090209 <u>Introduction on Environment Science (Çevre Bilimine Giri)</u>
10.	3090210 <u>Remote Sensing (Uzaktan Algılama)</u>
11.	3090212 <u>Introduction to Economic Geography (Ekonomik Co rafyaya Giri)</u>
12.	3090211 <u>Human Geography (Be eri Co rafya)</u>
13.	3090213 <u>Geography of China (1) (Çin Co rafyası)</u>
14.	3090214 <u>China Geography (2) (Çin Co rafyası)</u>
15.	3090215 <u>World Geography (1) (Dünya co rafyası)</u>
16.	3090216 <u>Geography of world (2) (Dünya co rafyası)</u>
17.	3090217 <u>Geographic Information System (Co rafi Bilgi Sistemleri)</u>
18.	3090218 <u>Integrated Physical Geography (Birle ik Fiziki Co rafya)</u>
19.	3090219 <u>Ecology Earth Science (Yer Sistemi Ekolojisi)</u>
20.	3090220 <u>Experiment Method for Physical Geography (Fiziki Co rafya için Deney Metodu)</u>
21.	3090221 <u>Environment and Sustainable Development (Çevre ve Sürdürülebilir Geli me)</u>
22.	3090222 <u>Urban Planning ABC (Kent Planlama Alfabetesi)</u>
23.	3090223 <u>Tourism Geography of China (Çin Turizm Co rafyası)</u>
24.	3090224 <u>Monograph Cartography (Monografi Kartografyası)</u>
25.	3090225 <u>Territorial Development, Management (Toprak Geli imi ve Yönetimi)</u>
26.	3090226 <u>Geopolitics Geography (Jeopolitik Co rafya)</u>
27.	3090227 <u>Introduction on Land Science (Arazi Bilimine Giri)</u>
28.	3090228 <u>Advertisement Geography (Reklam Co rafyası)</u>
29.	3090229 <u>Transaction of Remote Sensing Image (Uzaktan algılama Görüntü lemi)</u>

30.	3090230	<u>Environment Observation (Çevre Gözleme,</u>
31.	3090231	<u>Phenology (fenoloji,</u>
32.	3090232	<u>Quantitative Analysis in Geography (Co rafyada nicel analiz,</u>
33.	3090233	<u>Zoogeography (Hayvan Co rafyası,</u>
34.	3090234	<u>Meteorological Observations and Analysis (Meteorolojik Gözlem ve analiz,</u>
35.	3090235	<u>Region Economics (Bölge Ekonomileri,</u>
36.	3090236	<u>Modern Technology in Education (E itimde modern Teknoloji,</u>
37.	3090240	<u>Environmental Quality Assessment (Çevresel Kalite De erlendirmesi,</u>
38.	3090237	<u>Quaternary Period Environment (Kuaterner Periyodu Ortamı).</u>
39.	3090238	<u>Beijing Geograph (Pekin Co rafyası,</u>
40.	3090239	<u>The technology and application of the multimedia (Multimedya Teknolojisi ve Uygulaması)</u>
41.	3090241	<u>Study on the Global Change (Küresel De i im Üzerinde Çalı mak,</u>
42.	3090242	<u>Sports Geography (Spor Co rafyası,</u>
43.	3090243	<u>Earth Science (Yer Bilimi,</u>
44.	3090244	<u>Analysis on Textbooks of Middle School Geography (Ortaokul co rafya ders kitaplarının analizi)</u>
45.	3090245	<u>Geography Curriculum and Teaching Theory (Co rafya Müfredatı ve Ö retim Teorisi,</u>
46.	3090246	<u>Geography pedagogy (Co rafi Pedagoji,</u>

EK 21: New York Devlet Üniversitesi Buffalo fen –edebiyat fakültesi Co rafya Bölümü lisans e itim programı Tablosu (State University of New York at Buffalo College of Arts and Sciences Department of Geography). Tablo, http://www.geog.buffalo.edu/academic_programs/undergraduate/courses.shtml23.09.07/22.00 adresinden adresinden faydalanılarak olu turulmu tur.

Undergraduate Courses		
Sıra	Dersler	Krd
1.	GEO 100 Geographic Perspectives and World Issues (Co rafi Perspektif ve Dünya Sorunları)	3
2.	GEO 101 Earth Systems Science I (Yer Sistemleri Bilimi I)	3
3.	GEO 102 Introduction to Human Geography (Be eri Co rafyaya Giri)	3
4.	GEO 103 Geography of Economic Systems (Ekonomik Sistemlerin Co rafyası)	3
5.	GEO 106 Earth Systems Science II (Yer Sistemleri Bilimi II)	4
6.	GEO 120 Maps and Mapping (Haritalar ve Haritacılık)	3
7.	GEO 200 The Ocean World (Okyanus Dünyası)	3
8.	GEO 201 Disasters: A Study of Hazards (Afetler: Risklere Yönelik Bir Çalı ma)	3
9.	GEO 231 U.S. Contemporary Problems (ABD: Ça da Problemleri)	3
10.	GEO 330 Dynamics of International Business (Uluslar Arası Ticaretin Dinamikleri)	3
11.	GEO 333 Bases of World Commerce (Dünya Ticaretinin Temelleri)	3
12.	GEO 334 International Environments and Commercial Problems (Uluslar Arası Çevre ve Ticari Problemler)	3
13.	GEO 345 Water Resources (Su Kaynakları)	3
14.	GEO 347 Climatic Geomorphology (Klimatik Jeomorfoloji)	3
15.	GEO 348 Landform Development (Landform : arazi ekli kalkınma , Arazi Islahı??)	3
16.	GEO 350 Landform Field and Laboratory Techniques (Çalı ma Alanı Arazisi ve Laboratuar Teknikleri)	4
17.	GEO 352 Introduction to Soils (Topra a Giri)	3
18.	GEO 356 Environmental Change (Çevresel De i im)	3
19.	GEO 366 Urban Systems Geography (Kent Sistemleri Co rafyası)	3
20.	GEO 367 Urban Social Geography (Kent Sosyal Co rafyası)	3
21.	GEO 381 Cartography (Kartografya)	4
22.	GEO 386 Cartographic Internship (Kartografik Staj)	1-9
23.	GEO 389 Business Geographics (Co rafyaları)	4
24.	GEO 410 Univariate Statistics in Geography (Co rafyada Tek De i kenli statistikler)	4
25.	GEO 411 Multivariate Statistics in Geography (Co rafyada Çok De i kenli statistikler)	3
26.	GEO 412 Geography of Health (Sa lık Co rafyası)	3

27.	GEO 418 Population Geography (Nüfus Co rafyası)	3
28.	GEO 419 Transportation and Society (Ula ım Ve Toplum)	3
29.	GEO 420 Transportation and Spatial Information (Ula ım ve Mekânsal Bilgi)	4
30.	GEO 425 Industrial/Business Geography (Sanayi/ Co rafyası)	3
31.	GEO 426 Senior Geography Seminar (Üst Düzey Co rafya Semineri)	3
32.	GEO 430 Applied Urban Geography (Uygulamalı Kent Co rafyası)	3/1
33.	GEO 435 Conservation Biogeography (Biyoco rafya Koruma)	3
34.	GEO 444 Advanced Earth System Science (İleri Yer Sistem Bilimi)	3
35.	GEO 445 Restoration Ecology (Restorasyon Ekolojisi)	3
36.	GEO 449 Fluvial Geomorphology (Fluvial Jeomorfoloji)	3
37.	GEO 451 Special Topics in Cartography (Kartografyada Özel Konular)	3
38.	GEO 454 Soils Laboratory Methods (Toprak Laboratuvarı Metodları)	3
39.	GEO 460 Geography of Development (Kalkınma Co rafyası)	3
40.	GEO 462 Network and Location Analysis (A ve Lokasyon Analizi)	4
41.	GEO 464 Mobility and Flows (Akı kanlık ve Ta kınlar)	4
42.	GEO 470 Integrated Environmental Management (Entegre Çevresel Yönetim)	3
43.	GEO 475 Landscape Modeling with GIS (CBS ile Peysaj Modellemesi)	3
44.	GEO 476 Children's Urban Geography (Kent Çocuk Co rafyası)	4
45.	GEO 479 GIS and Environmental Modeling (CBS ve Çevresel Modelleme)	4
46.	GEO 481 Geographic Information Systems (Co rafi Bilgi Sistemleri)	4
47.	GEO 483 Remote Sensing (Uzaktan Algılama)	4
48.	GEO 484 GIS Applications (CBS Uygulamaları)	3
49.	GEO 485 Cartography and Geographic Visualization (Kartografya ve Kartografik Görselle tirme)	4
50.	GEO 486 Spatial Decision-Support Systems (Mekânsal Karar-Destek Sistemleri)	3
51.	GEO 488 GIS Design (CBS Tasarım)	4
52.	GEO 489 GIS Algorithms and Data Structures (CBS Algoritmalar ve Veri Yapıları)	4
53.	GEO 496 Geographic Internship (Co rafi Staj)	3
54.	GEO 497 Geography Honors Program (Co rafya eref Derecesi Programı)	3
55.	GEO 499 Independent Study (Ba ımsız Çalı ma)	1/4

EK 22: California State University College of Behavioral and Social Sciences **Department of Geography and Planning** (The Bachelor of Arts in Geography-BA) ders programı tablosu.

(Kaliforniya Devlet Üniversitesi Davranı ve Sosyal Bilimler Fakültesi Co rafya ve Planlama Bölümü)
Tablo: <http://www.csuchico.edu/catalog/programs/geog/GEOGNONEBA.html#GEOGHMGPBA> 09.02.08
03.24 adresinden faydalanarak olu turulmu tur.

Course Requirements for the Major: 45 units			
The following courses, or their approved transfer equivalents, are required of all candidates for this degree. Additional required courses, depending upon the selected option or advising pattern, are outlined following the degree core program requirements.			
(A a ıdaki dersleri, veya onların onaylanan tranfer denkleri, bu derece için bütün adaylardan gerektirilir. Derece çekirdek program gereklilikleri, ek zorunlu derslere veya önerilen modele ba lı olarak, ana hatları çizilen takip eden ilave gerekli dersler gerektirir)			
Major Core Program: 24 units (ana çekirdek program 24 ünite)			
5 courses required (gerekli 5 ders)			
1.	GEO 101	Physical Geography (<i>Fiziki Co rafya</i>)	3.0 FS*
2.	GEO 102	Human Geography (Be eri Co rafya)	3.0 FS* NW
3.	GEO 219	Maps, Images and Mapping Data (Haritalar, Görüntüler ve Haritacılık Verileri)	3.0 FS
4.	GEO 309	Geography Research and Writing (Co rafi Ara tırma ve Yazım)	3.0 FS
5.	GEO 490	Proseminar in Geography (Co rafya Ön Semineri)	3.0 FS WP
1 course selected from (a a ıdakilerden biri eçmeli):			
6.	GEO 303	Geography and World Affairs (Co rafya ve Dünya li kileri)	3.0 FS* NW
7.	GEO 304	Environmental Issues (Çevresel Konular)	3.0 FS*
2 courses selected from (a a ıdakilerden ikisi eçmeli) :			
8.	GEO 313	Introductory Cartography (Kartografyaya Giri)	3.0 FA

9.	GEO 315	Spatial Analysis (Mekânsal Analiz)	3.0 FA
10.	GEO 319	Intro to Geog Info Systems (Co rafi bilgi sistemlerine giri)	3.0 FS*
The Option in Human Geography and Planning: 21 units (Be eri co rafya ve planlamada seçenек: 21 ünite)			
3 courses required (gerekli üç ders):			3.0 SP NW
11.	GEO 301	Global Economic Geography (Küresel Ekonomik Co rafya)	3.0 FA
12.	GEO 320	Intro Community & Rural Planing (Toplum & Kırsal Planlamaya Giri)	3.0 FA
13.	GEO 439	American Cultural Landscapes (Amerikan Kültürel Manzarası)	3.0 FA
2 courses selected from(a a ıdaki derslerden ikisi eçmeli):			
14.	GEO 405	Nature and Restoration (Do a ve Restorasyon)	3.0 FA
15.	GEO 425	Community/Regional Development (Toplum/Bölgesel Kalkınma)	3.0 FA
16.	GEO 426	Water Resource Policy/Plan (Su Kaynakları Politika/ Plan)	3.0 SP
17.	GEO 435	Historical Geog of North Amer. (Kuzey Amerika Tarihsel Co rafyası)	3.0 FS
18.	GEO 440	Environment Thought and Action (Çevre Dü ünçe ve Eylem)	3.0 SP
1-2 courses selected from (a a ıdaki derslerden 1-2'si eçmeli):			
19.	GEO 352	The United States (Amerika Birle ik Devletleri)	3.0 FA*
20.	GEO 353	Canada: Land and People (Kanada: Arazi ve Toplum)	3.0 Inq
21.	GEO 354	Mexico: Land and People (Meksika: Arazi ve Toplum)	3.0 FA NW
22.	GEO 355	Cent Amer/Carib: Land/People (Orta Amerika/Karayıpler: Arazi ve Toplum)	3.0 SP*NW
23.	GEO 356	South America (Güney Amerika)	3.0 Inq
24.	GEO 360	Europe (Avrupa)	3.0 Inq
25.	GEO 365	Former Soviet Union (Eski Sovyetler Birli i)	3.0 Inq
26.	GEO 370	Pacific Rim Regions (Pasifik Rim Bölgesi)	3.0 Inq
27.	GEO 378	Australia and South Pacific (Avustralya ve Güney Pasifik)	3.0 Inq
0-3 units selected from(0-3 birimleri arasından seçmeli) :			
28.	GEO 313	Introductory Cartography (Kartografyaya Giri)	3.0 FA
29.	GEO 315	Spatial Analysis (Mekânsal Analiz)	3.0 FA
30.	GEO 319	Intro to Geog Info Systems (Co rafi Bilgi Sistemlerine Giri)	3.0 FS
31.	GEO 342	Geomorphology (Jeomorfoloji)	3.0 FA
32.	GEO 343	Climatology (Klimatoloji)	3.0 FA
33.	GEO 413	Advanced Cartography (İleri Kartografya)	3.0 SP
34.	GEO 417	Field Techniques (Alan Teknikleri)	3.0 SP
35.	GEO 418	Geog Image Interpretation (Co rafi Görüntü Yorumu)	3.0 SP
36.	GEO 419	Advanced Geog Info Systems (İleri Co rafi Bilgi Sistemleri)	3.0 SP
37.	GEO 427	Environmental Impact Analysis (Çevresel Etki Analizi)	3.0 SP
38.	GEO 428	Site Planning (Site Planlama)	3.0 SP
39.	GEO 444	Biogeography (Biyoco rafya)	3.0 SP
Note: A course from outside the department may be selected with advisor approval. Danı man onayı ile bölüm dı ından bir ders seçilebilir			
Option in Physical and Environmental Geography: 21 units (fiziki ve çevresel co rafyada seçenек: 21 ünite)			
4 courses required (gerekli 4 ders):			
40.	GEO 342	Geomorphology (Jeomorfoloji)	3.0 FA
41.	GEO 343	Climatology (Klimatoloji)	3.0 FA
42.	GEO 407	Analysis of Global Change (Küresel De i imin Analizi)	3.0 SP
43.	GEO 444	Biogeography (Biyoco rafya)	3.0 SP
1 course selected from (a a ıdaki derslerden biri seçmeli):			
44.	GEO 405	Nature and Restoration (Do a ve Restorasyon)	3.0 FA
45.	GEO 426	Water Resource Policy/Plan (Su Kaynakları Politika/ Plan)	3.0 SP
1 course selected from from (a a ıdaki derslerden biri seçmeli):			
46.	GEO 313	Introductory Cartography (Kartografyaya Giri)	3.0 FA
47.	GEO 315	Spatial Analysis (Mekânsal Analiz)	3.0 FA
48.	GEO 319	Intro to Geog Info Systems (Co rafi Bilgi Sistemlerine Giri)	3.0 FS
49.	GEO 413	Advanced Cartography (İleri Kartografya)	3.0 SP
50.	GEO 417	Field Techniques (Alan Teknikleri)	3.0 SP

51.	GEO 418	Geog Image Interpretation (Co rafi Görüntü Yorumu)	3.0 SP
52.	GEO 419	Advanced Geog Info Systems (İleri Co rafi Bilgi Sistemleri)	3.0 SP
53.	GEO 427	Environmental Impact Analysis (Çevresel Etki Analizi)	3.0 SP
54.	GEO 428	Site Planning (Site Planlama)	3.0 SP
		1 course selected from (a a rdaki derslerden biri seçmel):	
55.	GEO 301	Global Economic Geography (Küresel Ekonomik Co rafya)	3.0 SP NW
56.	GEO 320	Intro Community & Rural Plng (Toplum & Kırsal Planlamaya Giri)	3.0 FA
57.	GEO 439	American Cultural Landscapes (Amerikan Kültür Manzarası)	3.0 FA

EK 23: University of Melbourne, Faculty of Arts School of Anthropology, Geography, and Environmental Studies, Department of Geography BA (Bachelor of Arts –Lisans) Melbourne Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Antropoloji, Co rafya ve Çevresel Çalı malar Okulu Co rafya Bölümü lisans e itim Programı tablosu. Tablo <http://www.sages.unimelb.edu.au/geography/06.06.0702.35> adresinden faydalanarak olu turulmu tur.

First-year subjects (ilk yıl dersleri)	
1	121-110 Famine in the Modern World (Modern Dünyada Açlık/Kıtlık)
2	121-171 Environmental Change (Çevresel De i im)
3	121-172 Global Ecology and Biogeography (Küresel Ekoloji ve Biyoco rafya)
Second/third-year subjects (ikinci/ üçüncü yıl dersleri)	
4	121-015 Development and the Third World (Kalkınma ve Üçüncü Dünya)
5	121-017 Society and Environments (Toplum ve Çevreler)
6	121-018 Geomorphology (Jeomorfoloji)
7	121-021 Environmental Politics and Management (Çevresel Politikalar ve Yönetim)
8	121-022 Development and Urban Environments (Kalkınma ve Kent Çevreleri)
9	121-023 China in Transition (Geçi Sürecinde Çin)
10	121-026 The Mobile World: Migration and Tourism (Hareketli Dünya: Göç ve Turizm)
11	121-028 Sustainable Development (Sürdürülebilir Kalkınma)
12	121-209 Inside the City of Diversity (Kent İçi Çe itlilik)
13	121-211 Landscape and Visual Culture (Peysaj ve Görsel Kültür)
14	121-222 Field Class in Geography (Co rafyada Saha/Alan Sınıfı)
15	121-224 Garma Fieldwork (Garma Arazi Çalı ması)
16	121-226 Native Title (Ba ımsız Konu Ba lı ı)
17	121-227 Spatial Informatics and GIS (Mekânsal Bili im ve CBS)
18	121-228 Space, Power, Culture (Mekân, Güç, Kültür)
19	121-229 Geographical Thought (Co rafi Dü ünçe)
20	121-231 Indigenous Peoples & Resource Management (Yerli Toplumlar& Kaynak Yönetimi)
Third-year subjects (üçüncü yıl dersleri)	
21	121-030 Applied Ecology (Uygulamalı Ekoloji)
22	121-033 Environmental Hydrology (Çevresel Hidroloji)
23	121-071 Coastal Geomorphology (Kıyı Jeomorfolojisi)
24	121-310 Fluvial Geomorphology (Fluvial Jeomorfoloji)
25	606-301 Applied Ecology (Theory) (Uygulamalı Ekoloji-Teori)
Third/fourth-year subjects (üçüncü/dördüncü yıl dersleri)	
26	121-433 China Field Class (Çin Alan Sınıfı)
27	121-434 Fieldwork Research Project (Çalı ma Alanı Ara tırma Projesi)
28	121-458 Australian Quaternary Environments (Avustralya Kuarterner Ortamları)
29	121-494 Africa: Environment, Development, People (Afrika: Çevre, Kalkınma, Toplum)
Fourth year/postgraduate subjects (dördüncü yıl/mezuniyet dersleri)	
30	121-518 Geography Thesis (Co rafya Tezi)
31	121-403 Geography Coursework (Co rafya Çalı ma Kursu)
32	121-454 Computer-Aided Policymaking (Bilgisayar Destekli Politika Yapma)
33	121-503 Research Methods And Design (Ara tırma Metodları Tasarımı)
34	121-537 Heritage And Cultural Environments (Miras ve Kültürel Ortamlar)
35	121-542 Geographical Analysis And GIS (Co rafi Analiz ve CBS)

EK 24: The Sorbonne University (Paris IV) Geography and Urban Development Department
(Sorbonne Üniversitesi (Paris IV) Co rafa ve Kentsel Geli im Bölümü) Licence de Géographie et Aménagement (licence of geography and planing) co rafa ve planlama lisans ders programı tablosu .
Tablo <http://www.paris-sorbonne.fr/fr/spip.php?article4048> 10.02.08 adresinden faydalanarak yapılmı tır.
Fransızca'dan ingilizce'ye http://translate.google.com/translate_t?langpair=fr|en 06.04.08 adresi yardımıyla ingilizceden Türkçe'ye <http://www.hemencevir.com:82/default.asp> 06.04.08 ve <http://iolpsozluk.com/iolpsozluk/search/Engagement%20.aspx> 06.04.08 adresi yardımıyla çeviri yapılmı tır.

1 semestre: 30 ECTS			
4 UE d'enseignements fondamentaux obligatoires:			
1.	UE 1 L1GECLIM Climatologie générale (Genel Klimatoloji)	5 ECTS	2h30
2.	UE 2 L1GEMORF Géomorphologie générale (genel Jeomorfoloji)	5 ECTS	2h30
3.	UE 3 L1GEPOP Géographie de la population (Nüfus Co rafyası)	5 ECTS	2h30
4.	UE 4 L1GEHIST Géographie historique (Tarihsel co rafya)	5 ECTS	2h30
5.	UE 5 et 6 Enseignements optionnels à choisir parmi (Optional to choose from-Seçmeliden): - L1GEOCEA Géographie de l'océan (Okyanus Co rafyası) - L1GESOCI Initiation aux sciences sociales (Sosyal Bilimlere Giri) - L1GEGEOL Initiation à la géologie (Introduction to geology- Jeolojiye Giri) - L1GE008U UE libres (Free-özgür) A choisir dans l'offre des UFR suivantes: Art et Archéologie, Histoire, Philosophie et Sociologie, Musique et Musicologie Toutes UFR de langue (2 UE possibles),EPS (1 seule UE possible) Informatique <i>(A choice in the provision of Dept.: Art and Archaeology, History, Philosophy and Sociology, Music and Musicology All UFR language (2 Possible EU), EPS (1 only possible EU) Computers-(2 mümkün EU) bütün UFR lisanının oldu u bölüm: sanat ve arkeoloji, tarih, felsefe ve sosyoloji, müzik ve müzik biliminin tedariki inde bir seçenek, (1 sadece mümkün EU) EPS, bilgisayarlardır)</i>	5 ECTS 5 ECTS 5 ECTS 5 ECTS	2h30 2h 2h horaire variable
2 semestre: 30 ECTS			
3 UE d'enseignements fondamentaux obligatoires L2GE001U à 3U): (Basic teachings mandatory -Zorunlu Temel ö retisi)			
6.	UE 1 L2GEHYDR Hydrologie générale (Genel Hidroloji)	5 ECTS	2h30
7.	UE 2 L2GERURA Géographie rurale (Kır Co rafyası)	5 ECTS	2h30
8.	UE 3 L2GECULT Géographie culturelle (Kültür Co rafyası)	5 ECTS	2h30
9.	UE 4 Langue vivante (L1GELVI)- Living Language (Lisanı ya amak) Enseignement dispensé par les UFR suivantes: Anglais, Etudes germaniques, Etudes ibériques et latino-américaines, Italien et roumain, Etudes slaves, Département d'études arabes et hébraïques (Education provided by the Department include: English, Germanic Studies, Studies Iberian and Latin American, Italian and Romanian, Slavic Studies, Department of Hebrew and Arabic studies- Bölüm tarafından sa lanan e itimi kapsar: ingilizce, Almanca çalı maları, ber ve Latin Amerikalı çalı maları, talyan ve Rumen, Slav çalı maları, branı ve Arap çalı maları bölümü	5 ECTS	horaire variable
10.	UE 5 et 6 optionnelles à choisir parmi (Options to choose from Seçmesi için seçmelilerden): -L2GEIDFR Géographie de l'Ile-de-France (Geography of the Ile-de-France- Ile de-Fransa co rafyası) - L2GETOUR Géographie du tourisme (Turizm Co rafyası) - L2GE006U UE libres (free) A choisir dans les mêmes conditions que les UE libres du 1 semestre. (A select in the same conditions as EU free 1 semester)	5 ECTS 5 ECTS 5 ECTS	2h30 2h30 horaire variable
3 semestre: 30 ECTS			
5 UE d'enseignements fondamentaux obligatoires:			
11.	UE 1 L3GEGMZO Géomorphologie zonale (Zonal Jeomorfoloji)	5 ECTS	2h30
12.	UE 2 L3GEGECO Géographie économique (Ekonomik Co rafya)	5 ECTS	2h30
13.	UE 3 L3GEGREG Initiation à la géographie régionale (Bölgesel co rafyaya	5 ECTS	2h30

	giri)		
14.	UE 4 L3GEGCTR Géographie des climats terrestres (Geography climates land- Klimatik sahalar co rafyası)	5 ECTS	2h30
15.	UE 5 L3GEPITL Photo-interprétation et télédétection (Photo-interpretation and remote sensing- Foto-interpretasyon ve uzaktan algılama)	5 ECTS	2h30
16.	UE 6 optionnelle à choisir parmi (Optional to choose from-seçmeliden): - L3GETROP Géographie tropicale (tropikal Co rafya) - L3GEANET Initiation à l'anthropologie et à l'ethnologie (Introduction to anthropology and ethnology-Antropoloji ve Etnolojiye giri) - L3GE007U UE libres (free) A choisir dans les mêmes conditions que les UE libres du 1 semestre. (A select in the same conditions as EU free 1 semester)	5 ECTS 5 ECTS 5 ECTS	2h30 2h horaire variable
4 semestre: 30 ECTS			
4 UE d'enseignements fondamentaux obligatoires:			
17.	UE 1 L4GEBIOG Biogéographie (Biyoco rafya)	5 ECTS	2h30
18.	UE 2 L4GEGURBA Géographie urbaine (Kent Co rafyası)	5 ECTS	2h30
19.	UE 3 L2GES4L2 Géographie régionale des pays industrialisés (Regional geography industrialized countries- sanayile mei ülkelerin Bölgesel Co rafyası) 3 options offertes(3 options- üç seçmeli): • 3a L4GECUNEU Union Européenne (Avrupa Birli i) • 3b L4GEASIN Asie industrialisée (Sanayile en Asya) • 3c L4GEAMNO Amérique du nord (Kuzey Amerika)	5 ECTS	2h30
20.	UE 4 L4GECART Cartographie (Kartografya)	5 ECTS	2h30
21.	UE 5 Langue vivante (Living Language- Lisanı ya amak)	5 ECTS	horaire variable
22.	UE 6 optionnelle à choisir parmi (Optional to choose from-seçmeliden): -L4GEBOTA Initiation à la botanique (Introduction to Botany-Botani e Giri) -L4GEINIA Initiation à l'aménagement (An approach to planning- Planlamaya bir yakla ım- Planlamaya Giri) - L4GE006U UE libres (free)	5 ECTS 5 ECTS 5 ECTS	2h 2h horaire variable
5 semestre: 30 ECTS			
5 UE d'enseignements fondamentaux obligatoires (Compulsory basic lessons- Zorunlu temel dersler):			
23.	UE 1 L5GEOSVO Outils de la géographie (Tools of geography-Co rafi Araç-Gereçler)	5 ECTS	3h
24.	UE 2L5GETELI Télédétection et infographie (Remote sensing and computer graphics-Uzaktan Algılama ve Bilgisayar Grafikleri)	5 ECTS	3h
25.	UE 3 L3GES5L2 Géographie physique (Fiziki co rafya) 2 options offertes (2 seçmeli): • 3a L5GEPHZO Géomorphologie thématique (Geomorphology Thematic-Tematik Jeomorfoloji) • 3b L5GERNSO Risques naturels et sociétés (Natural Hazards and companies-do al riskler ve toplumlar)	5 ECTS	2h30
26.	UE 4 L3GES5L3 Géographie urbaine (kent co rafyası) 2 options offertes: • 4a L5GEHURB Géo-histoire de l'urbanisme (kentlemenin co rafi tahrihi) • 4b L5GEUAMO Le phénomène urbain en Asie du sud-est (The urban phenomenon in Southeast Asia-Güney Do u Asya'da Kentle me Fenomeni-görüngüsü)	5 ECTS	2h30
27.	UE 5 L3GES5L4 Géographie régionale des pays en développement (Regional geography of developing countries Geli mekte olan ülkelerin bölgesel co rafyası) 3 options offertes: 5a L5GEMUSU Les pays du Golfe (The Gulf countries-korfez Ülkeleri)	5 ECTS	2h30

	<ul style="list-style-type: none"> • 5b L5GEAFRI Crises et mutations de l'Afrique orientale (Crises and changes in East Africa-Do u Afrika'da krizler ve de i imler) • 5c L5GEASIE Le Vietnam (Vietnam) 		
28.	<p>UE 6 (approfondissement) à choisir parmi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - L5GEGECU Géographie culturelle (Kültür co rafyası) - L5GEGMCO Géomorphologie des milieux continentaux (Geomorphology of Continental EnvironmentsKarasal Ortamların Jeomorfolojisi) - L5GETRAN Géographie des transports (Ula ım Co rafyası) - L5GEOCEA Géographie de l'océan et des littoraux (Geography of Ocean and Coastal-okyanus ve kıyı co rafyası) - L5GEGHEN Géo-histoire de l'environnement (Geo-Environment story- co rafı çevrenin tarihçesi) - L5GEGPEA Géographie physique et environnement pour l'aménagement (Physical geography and environment for development-geli me için fiziki co rafya ve çevre) - L5GEGNFR Géographie générale de la France (Fransa genel Co rafyası) - PP300 Préparation au concours de professeur des écoles (Preparations au concours for school teachers Okul ö retmenleri için yarışma için hazırlıklar) 	<p>5 ECTS 5 ECTS 5 ECTS 5 ECTS 5 ECTS 5 ECTS 5 ECTS 5 ECTS</p>	<p>2h30 2h30 2h30 2h30 2h30 2h 2h30</p>
<p>6 semestre: 30 ECTS 4 UE d'enseignements fondamentaux obligatoires (Teaching basic mandatory-zorunlu temel e itim dersleri)</p>			
29.	<p>UE 1 L3GES6L2 Géographie physique des milieux (Physical geography circles-Fiziki co rafya grubu)</p> <p>2 options offertes:</p> <ul style="list-style-type: none"> • 1a L6GEPVSM Paysages végétaux et sols des milieux continentaux (Landscape plants and soils of Continental Environments-karasal ortamların bitki örtüsü ve topra ı) • 1b L6GEMOCE Géographie physique des milieux océaniques (Physical Geography of oceanic environments-okyanusal ortamların fiziki co rafyası) 	5 ECTS	2h30
30.	<p>UE 2 L3GES6L3 Géographie rurale (kır co rafyası)</p> <p>2 options offertes:</p> <p>2a L6GECAMP Campagnes européennes (European campaigns-Avrupa köyleri)</p> <ul style="list-style-type: none"> • 2b L6GEAFMO Campagnes d'Afrique du nord et du Moyen-Orient (Campaigns North Africa and the Middle East-kuzey Afrika ve Ortado u Köyleri) 	5 ECTS	2h30
31.	<p>UE 3 L6GEALIM Géographie de l'alimentation (Geography of Food-Gıda co rafyası)</p>	5 ECTS	2h30
32.	<p>UE 4 L6GETERR Stage de terrain (Stage Field-etkinlik a ması)</p>	5 ECTS	7 jours
33.	<p>UE 5 Langue vivante (L3GELVIV) (Living Language-dili ya amak)</p> <p>A choisir dans les mêmes conditions que l'UE obligatoire de langue vivante du 2 semestre.</p> <p>(A select under the same conditions as EU mandatory language of the semester 2. - aynı ko ullar altında ikinci sömestrinin zorunlu lisan gibi bir lisan seçilebilir)</p>	5 ECTS	horaire variable
34.	<p>UE 6 (approfondissement) à choisir parmi (To choose from-seçmeliden) :</p> <p>L6GEINAP Infographie approfondie (Computer depth-bilgisayar derinli i)</p> <ul style="list-style-type: none"> - L6GETROP Géographie tropicale (tropikal co rafya) - L6GEPOLI Géographie politique (siyasi co rafya) - L6GEHIST Géographie historique (Tarihsel co rafya) - L6GEEAU Géographie de l'eau (Geography of water-Hidroco rafya) - L6GERFRA Géographie régionale de la France (Fransa Bölgesel Co rafyası) - PP 300 Préparation au concours de professeur des écoles (Preparations for the competition for school teachers- Okul ö retmenleri için) 	<p>5 ECTS 5 ECTS 5 ECTS 5 ECTS 5 ECTS 5 ECTS 5 ECTS</p>	<p>2h30 2h30 2h30 2h30 2h30 2h30</p>

<p>yarı için hazırlıklar)</p> <p>Dans les 5 premières UE d'approfondissement listées ci-dessus le nombre d'étudiants inscrits est strictement limité à 20 (hors étudiants ERASMUS). (In the first 5 deepening EU listed above student enrollment is strictly limited to 20 (excluding ERASMUS students)- Ö renci kaydetmesinin yukarısında listelenen ilk 5 derinle tirmesinde EU, 20'e kadar sınırlıdır (ERASMUS ö rencileri hariçtir).</p>		
--	--	--

EK 25: Frankfurt J. W. Goethe Üniversitesi Academic Faculties: Geosciences and Geography nstitut Für Humangeographie (Yerbilimleri ve Co rafya Fakültesi Be eri Co rafya Enstitüsü-Bölümü B.A. Derecesi) e itim programı tablosu

Tablo, <http://www.geo.uni-frankfurt.de/ifh/Studium/studiengaenge/bachelor/index.html> 26.08.07 00.35 adresinden faydalanarak olu turulmu tur. Ders pro ramının Almandan ngilizceye çevirisi http://www.google.com/language_tools?hl=en 21.08.07 adresinden yararlanılarak online olarak yapılmı tur.

SWS: Semesterwochenstunden (Weekly hours-Haftalık ders saati)

Leistungspunkte (Performance points-Performans Puan)

Points of achievement (Points of Achievement-Ba arı Noktaları)

BA/BSc Geographie: Modulübersicht 1. Jahr BA/BSc geography: Module overview 1. Year BA/Bsc Co rafya: 1. Yıl Genel Modülü	SWS	Leistungs punkte Points of achieveme nt
B1: Einführung in die Geographie und Mentoring B1: Introduction in geography and Mentoring (Co rafya ve Danı manlı a Giri)	6	10
B2: Grundlagen der Physischen Geographie B2: Bases of physical geography (Fiziki Co rafyanın Temelleri)	4	8
B3: Grundlagen der Humangeographie: Stadtforschung und Wirtschaftsgeographie B3: Bases of human geography: Urban research and economic geography (be eri Co rafyanın Temelleri: Kent Ara tırmaları ve Ekonomik Co rafya)	4	8
B4: Methoden der Geographie: Kartographie und Statistik B4: Methods of geography: Cartography and statistics (Co rafya Metodları:Kartografya ve statistik)	6	12
B5: Gesellschaft und Wirtschaft im globalen Zeitalter B5: Society and economics in the global age (Küresel Ça da Toplum ve Ekonomiler)	4	8
B6: Physische Geographie: Methoden und Geländeübung B6: Physical geography: Methods and field exercise (Fiziki Co rafya: Metodlar ve Alan Uygulaması)	4	10
BA Geographie: Modulübersicht 2. und 3. Jahr BA geography: Module overview 2. and 3. Year BA Co rafya: 2. ve 3. Yıl Genel Modülü	SWS	Leistungs punkte
BA1: Politik und Planung: Regionale Wirtschaftspolitik und Urban Governance BA1: Politics and planning: Regional economic policy and Urban Governance (Politikalar ve Planlama: Bölgesel Ekonomik Politikalar ve Kent Yönetimi)	4	8
BA2: Regionalforschung: Empirische Regionalforschung und Statistische Verfahren BA2: Regional research: Empirical regional research and statistic procedures (Bölgesel Ara tırma: Deneysel Bölgesel ara tırmalar ve istatistik Prosedürleri)	4	8
BA3: Geographische Informationssysteme (GIS) in Planung und Unternehmen BA3: Geographical information systems (GIS) in planning and enterprise (Giri im ve Planlamada Co rafi Bilgi Sistemleri -CBS)	4	8
BA4: Frankfurter Ringvorlesung „Globalisierungs- und Metropolenforschung“ BA4: Frankfurt series of lectures globalization and metropolis research “ (Metropol ve Küreselle me Derslerinin Frankfurt Serisi)	4	8
BA5: Europäische Stadt- und Regionalentwicklung BA5: European city and regional development (Avrupa Kentleri ve Bölgesel Kalkınma)	4	8
BA6: Theorie und Praxis der empirischen Sozialforschung	6	12

BA6: Theory and practice of the empirical social research (Deneysel Sosyal Ara tirmaların Teori ve Prati i)		
BA7: Berufsqualifizierung BA7: Occupation qualification (Mesleki Kalite)	8wöc hig	12
BA8: Projekt: Metropolenforschung, Wirtschaftsgeographie BA8: Project: Metropolis research, economic geography (Proje: Metropol Ara tırması, Ekonomik Co rafya)	6	12
BA9: Mentoring/Tutoring (Mentoring/Tutoring) Danı manlık	6	6
BA10: Bachelorarbeit –Bachelor Thesis (Lisans Tezi)		12
Nebenfachveranstaltungen, wahlweise Minor Events, alternatively (Küçük Etkinlikler, Alternatif Olarak)		30

EK 26: Frankfurt J. W. Goethe Üniversitesi Geosciences and Geography Institut für Physische Geographie (IPG) BSc Geographie. (Frankfurt J. W. Goethe Üniversitesi Yerbilimleri ve Co rafya Fakültesi Fiziki Co rafya Enstitüsü-Bölümü BSc. Derecesi) e itim programı tablosu. Tablo <http://www.geo.uni-frankfurt.de/ipg/stud/bsc.html> 26.08.07 /01.51 adresinden faydalanarak olu turulmu tur.Almanca'dan ngilizce'ye çeviri online olarak http://translate.google.com/translate_t?langpair=delen 27.08.07 / 01.30

SWS: Semesterwochenstunden - CP: credit points

	B.A./B.Sc. Geographie: Modulübersicht 1. Jahr B.A./B.Sc. Geography: Module overview 1. Year BA/Bsc Co rafya: 1. Yıl Genel Modülü	SWS	CP
1.	B1: Einführung in die Geographie (10 CP) B1: Introduction to geography (10 CP) (Co rafyaya Giri)		
2.	Ü Einführung in das Studium der Geographie Ü introduction to the study of geography (Co rafi çalı maya Giri)	2	4
3.	V/Ü Geographien der Metropolregion Frankfurt/Rhein-Main V/Ü Geographien of the Metropolregion Frankfurt/Rhine Main (Frankfurt Metropolitan Co rafyası / Rhine Main)	2	4
4.	S Mentoring als Mentee I (Mentoring as Mentee I- Danı manlık-I)	2	2
5.	B2: Grundlagen der Physischen Geographie (8 CP) B2: Bases of physical geography (8 CP) (Fiziki Co rafyanın Temelleri)		
6.	V Physische Geographie I (V physical geography I-Fiziki Co rafya-I)	2	4
7.	V Physische Geographie II (V physical geography II- Fiziki Co rafya-II)	2	4
8.	B3: Grundlagen der Humangeographie (8 CP) B3: Bases of human geography (8 CP) (Be eri Co rafyanın Temelleri)		
9.	V Humangeographie I: Geographische Stadtforschung V human geography I: Geographical urban research (Be eri Co rafya I: Co rafi kentsel Ara tırma)	2	4
10.	V Humangeographie II: Wirtschaftsgeographie V human geography II: Economic geography (Be eri Co rafya II: Ekonomik Co rafya)	2	4
11.	B4: Methoden der Geographie (12 CP) B4: Methods of geography (12 CP) (Co rafya için Metodlar)		
12.	Ü Topographische und thematische Kartographie Ü topographic one and topic tables cartography Topografik Birim ve Masa Haritacılı ı Konusu	3	6
13.	Ü Statistische Verfahren in der Geographie Ü statistic procedures in geography (Co rafyada statistiki Prosedürler)	3	6
14.	B5: Gesellschaft und Wirtschaft im globalen Zeitalter (8 CP) B5: Society and economics in the global age (8 CP) (Küresel Ça da Toplum ve Ekonomiler)		
15.	V Humangeographie III: Sozialgeographie V human geography III: Social geography (Be eri Co rafya III: Sosyal Co rafya)	2	4
16.	S Seminar Humangeographie (S seminar human geography)	2	4

	(Be eri Co rafya semineri)		
17.	B6: Vertiefung Physische Geographie (10 CP) B6: Deepening physical geography (10 CP) (Fiziki Co rafyada Derinle me)		
18.	V Methoden in der Physischen Geographie V methods in physical geography (Fiziki Co rafya Metodları)	1	2
19.	S/Ü Seminar und Geländeübung zur Physischen Geographie S/Ü seminar and field exercise to physical geography (Fiziki Co rafya çin Seminer ve Alan Uygulaması)	3	8
20.	B.Sc. Geographie: Modulübersicht 2. und 3. Jahr B.Sc. Geography: Module overview 2. and 3. Year BSc Co rafya: 2. ve 3. Yıl Genel Modülü	SWS	CP
21.	BSc1: Geoinformation und Fernerkundung (8 CP) BSc1: Geo information and remote sensing (8 CP) (Co rafi Bilgi sistemleri ve Uzaktan Algılama)		
22.	Ü Geographische Informationssysteme Ü geographical information systems (Co rafi Bilgi sistemleri)	2	4
23.	Ü Fernerkundung- remote sensing (Uzaktan Algılama)	2	4
24.	BSc2: Naturwissenschaftliche Grundlagen (10 CP) BSc2: Scientific bases (10 CP) (Bilimsel Temeller)		
25.	Mathematik, Chemie, Physik, Ökologie (1-2 Fächer) Mathematics, chemistry, physics, ecology (1-2 fan) (Matematik, Kimya, Fizik, Ekoloji)		10
26.	BSc3: Geomorphologie (14 CP) (Jeomorfoloji)		
27.	V Neogene Landschaftsgeschichte (V Neogene landscape history) (Neojen Peysaj Tarihi)	1	2
28.	Ü Landschaftsentwicklung (Ü landscape development) (Peysaj Geli imi)	2	4
29.	Ü Geländeübung Geomorphologie (field exercise Geomorphologie) (Jeomorfoloji Alan Uygulaması)	2	5
30.	S Seminartage vor Ort (S seminar days locally) (Günlük Lokal Seminer)	2	3
31.	BSc4a: Hydrogeographie (Wahlpflicht, alternativ zu BSc4b oder als NF-Modul) (10 CP) BSc4a: Hydro-geography (optional, an alternative to or as BSc4b NF-Module) Hidrografya (Seçmeli, bir alternatif veya BSc4b NF-Modül olarak)		
32.	V/Ü Hydrogeographie - Hydro-geography (Hidrografya)	3	6
33.	V/Ü Hydrologische Modellierung (V/Ü hydrologic modelling) (Hidrolojik Modelleleme)	4	4
34.	BSc4b: Bodengeographie (Wahlpflicht, alternativ zu BSc4a oder als NF-Modul) (10 CP) BSc4b: Soil geography (Toprak Co rafyası) (Obligation to vote, alternatively to BSc4a or as NF-module) (10 CP) (Seçmeli Zorunlu, , bir alternatif veya BSc4b NF-Modül olarak)		
35.	V Bodengeographie (V soil geography) (Toprak Co rafyası)	2	3
36.	Ü Bodengeographische Geländeübung - soil-geographical field exercis (Toprak Co rafyası Arazi Uygulaması)	2	3
37.	S Bodenzonen der Erde (soil zones of the earth) (Yer Toprak Ku akları)	2	2
38.	BSc5: Umweltplanung (6 CP) (BSc5: Environmental planning (6 CP) (Çevresel Planlama)		
39.	V Umweltplanung -environmental planning (Çevresel Planlama)	1	2
40.	S Methoden in der Umweltplanung S methods in the environmental planning (çevresel Planlamada metodlar)	2	4
41.	BSc6:Berufspraktikum(12 CP) BSc6: Occupation practical course (12 CP (Mesleki Pratik Kursu)		
42.	Berufspraktikum (8-wöchig) (Occupation practical course (8wöchig) (Mesleki Pratik Kursu)		12
43.	BSc7: Projekt - Angewandte Physische Geographie (12 CP)		

	BSc7: Project - use physical geography (12 CP) (Fiziki Co rafya Kullanım projesi)		
44.	P Projektseminar: Grundlagen (P project seminar: Bases) (Proje Semineri: Temelleri)	2	4
45.	P Projektseminar: Methodik, Durchführung und Analyse P project seminar: Methodology, execution and analysis (Proje Seminer: Metodoloji, Uygulama ve Analiz)	4	8
46.	BSc8:Professionalisierung (10 CP) BSc8: Professionalisation (10CP) (Profesyonelle me)		
47.	S Mentoring/Tutoring als MentorIn/TutorIn I S Mentoring/Tutoring as MentorIn/TutorIn I (Danı manlık/Danı man olarak özel ders vermek I)	2	2
48.	S Mentoring/Tutoring als MentorIn/TutorIn II S Mentoring/Tutoring as MentorIn/TutorIn II (Danı manlık/Danı man olarak özel ders vermek II)	2	2
49.	S Mentoring als Mentee II (S Mentoring as Mentee II) (Mentee olarak danı manlık II)	2	2
50.	Ü Professionelles Schreiben und Präsentieren Ü professional writing and presentation (Profesyonel Yazım ve Sunum)	2	2.5
51.	S Forschungsseminar – Research Seminar: Ara tırma Semineri	2	1.5
52.	BSc9: Bachelorarbeit (12 CP) (Barchelor Thesis- Lisans Tezi)		
53.	Erstellen der Bachelorarbeit -Creating the Barchelor Thesis (Lisans Tezini Olu turmak))		12
54.	Wahlpflichtmodule im Nebenfachbereich (30 CP) Obligation to vote modules in the Nebenfachbereich (30 CP) Optional Modules in Addition to Faculty (Fakülyeye Ek Seçmeli Modüller)		30
55.	Veranstaltungen im Nebenfachbereich sind im Umfang von insgesamt mindestens 30 CP wahlweise in folgenden Fächern zu belegen (in addition to events in the department are in a total of at least 30 CP either in the following subjects to demonstrate): Takip eden konuları göstermesi için en azından bölümde 30 CP'in toplamda her bir olaylara ek olarak: <ul style="list-style-type: none"> • Bodenkunde (Soil Science- Toprak Bilimi) • Botanik/Ökologie (Botanik/ecology- Botanik/Ekoloji)) • Geowissenschaften (Geosciences-Yer Bilimleri) • Humangeographie (Human geography-Be eri Co rafya) • Hydrologie (Hydrology-Hidroloji) • Informatik (Computer science-Bilgisayar Bilimi) • Meteorologie (Meteorology-Meteoroloji) 		

EK 27: Nihon University (Japonya) College of Humanities and Sciences Department of Geography (Nihon Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü) lisans eğitim programı. Tablo http://chiri.chs.nihon-u.ac.jp/curriculum/curriculum_curriculum.htm 15.07.07 02.17 adresinden faydalanarak oluşturulmuştur. http://www.google.com/language_tools?hl=en (Google Language Tools Programından online olarak faydalanarak) adresinden yararlanılarak japoncadan online olarak İngilizceye çevrilmiştir.

Dersler			
Nature environment is learned (Doğal ortam Öğrenimi)	Industry & society are learned (Sanayi ve Toplum Öğrenimi)	Geographical information is learned (Coğrafi Bilgi Sistemleri Öğrenimi)	Area is learned (Öğrenim alanı)
1 ANNUAL FOUNDATIONS (1. YIL TEMELLER)			
Required (Gerekli-zorunlu)			
Foundation of natural geography (Doğal Coğrafyanın Temeli)	Foundation of human geography (Beşeri Coğrafyanın Temeli)	Foundation of geographical information (Coğrafi Bilginin Temeli)	The Japanese topography (Japon Topografyası)
			Geographical practice (Coğrafi Uygulama)
2 ANNUAL SPECIALTIES (2.YIL ÖZELLİKLER)			
Required (Gerekli-zorunlu)			
Geomorphology (Jeomorfoloji)	Economic geography (ekonomik Coğrafya)	Geographical information system (Coğrafi Bilgi Sistemleri)	
Climatology (Klimatoloji)	Social geography (Sosyal Coğrafya)	Cartography (Kartografya)	
	Cultural geography (Kültürel Coğrafya)	Remote sensing (Uzaktan Algılama)	
Selection required (Zorunlu Seçmeli)			
Topographical map theory (Topoğrafik Harita/Barakalar Güç teorisi)	Agricultural geography (Tarımsal Coğrafya)	Computer (Bilgisayar)	The Asian topography (Asya Topografyası)
Geomorphology (Jeomorfoloji)	Mountain village geography (Dağ Köyü Coğrafyası)	mapping (Haritacılık)	European topography (Avrupa Topografyası)
experiment Area ecology (Deney Alan Ekolojisi)	City geography (kent Coğrafyası)	Cartography practice (Kartografya Uygulaması)	Field investigation method (Alan Araştırma metodu)
Climatologic experiment (Klimatolojik Deney)	Historical geography (Tarihsel Coğrafya)	Remote sensing experiment (Uzaktan Algılama Deneyi)	Regional investigation analysis (Bölgesel Araştırma Analizi)
	Commercial geography (Ticaret Coğrafyası)		
3 ANNUAL APPLIED CATEGORIES (3. YIL ÖZELLİKLER)			
Selection required (Zorunlu Seçmeli)			

Topographical advancement theory (Topografik Gelişim Teorisi)	Agricultural mountain village regional theory (Tarımsal dağ köyleri Bölgesel teorisi)	GIS marketing (CBS Parlama)	The american topography (Amerikan Topografyası)
Climatic variation theory (Klim Değişimi Teorisi)	Industrial regional theory (Sanayisel Bölgesel teori)	Geographical statistical application Surveying (Coğrafya istatistiksel Uygulama incelemesi)	The oceanian topography (Okyanusya Topografyası)
Terrestrial environmental theory (Karasal Ortam Teorisi)	City spatial theory (Kent mekan Teorisi)		
Natural geography special lecture 1 (Doğal Coğrafya özel dersi 1)	Regional view theory (Bölgesel görüş teorisi)		
Natural geography special lecture 2 (Doğal Coğrafya özel dersi 2)	Human geography special lecture 1 (Beşeri Coğrafya özel Dersi 1)		
	Human geography special lecture 2 (Beşeri Coğrafya özel Dersi 2)		
Selection (Seçmeli)			
Natural geography experiment 1 (Doğal coğrafya Deneyi 1)		Geographical programming (Coğrafya programlama)	Geographical education topic research (Coğrafya Eğitim araştırma Konusu)
Natural geography experiment 2 (Doğal coğrafya Deneyi 2)		Surveying practice (İnceleme pratiği)	
Required (Gerekli-Zorunlu)			
Geography topic research 1 (Coğrafya araştırma Konusu 1)			
Geography topic research 2 (Coğrafya araştırma Konusu 2)			
4 ANNUAL PRACTICE AND DEVELOPMENT (4. YIL UYGULAMA VE GELİŞİM)			
Selection required (Seçmeli zorunlu)			
Natural disaster theory (Doğal afetler teorisi)			Regional policy theory (Bölgesel Politika Teorisi)
Required (Gerekli-Zorunlu)			
Geography graduation research 1 (Coğrafya mezuniyet Araştırması 1)			
Geography graduation research 2 (Coğrafya mezuniyet Araştırması 2)			

EK 28: National University of Uzbekistan (Özbekistan Ulusal Üniversitesi) co rafya fakültesi bölümleri tablosu. Tablo, <http://www.nuu.uz/faculties/geography/> 02.10.07 22.29 adresinden faydalanarak olu turulmu tur.

Kafedra (Bölümler)
1. Demografiya kafedrası (demografi Bölümü)
2. Geodeziya, kartografiya va kadastr kafedrası (Jeodezi, Kartografiya ve Kadastr Bölümü)
3. Ijtimoiy geografiya va mintaqaviy iqtisodiyot kafedrası
4. Quruqlik gidrologiya kafedrası
5. Tabiiy geografiya va geografiya ta'limi metodikasi kafedrası

EK 29: Universidade Federal Do Parana (Brezilya) Setor De Ciencias Da Terra Departamento De Geografia **bacharelado** (Parana Federal Üniversitesi Yerbilimleri Sektörü Co rafya Bölümü Lisans derecesi) e **itim pro ramı tablosu.** Tablo <http://www.geog.ufpr.br/grde.htm> 27.10.07 22.38 adresinden faydalanarak olu turulmu tur. Portekizce'den ngilizceye çeviri http://translate.google.com/translate_t#pt/en|SETOR%20DE%20C4%B0ENC%20C4%B0AS%20DA%20TERRA%20DEPARTAMENTO%20DE%20GEOGRAF%20C4%B0A adresinden yararlanılarak yapılmı tur

DERSLER
1º ANO (1. Yıl)
1. Epistemologia da Geografia (Co rafyanın Epistemolojisi)
2. Climatologia (Klimatoloji)
3. Cartografia Geral B (Genel Kartografiya)
4. Geografia da População (1º sem.) (Nüfus co rafyası)
5. Teoria da História (1º Sem) (Tarih Teorisi)
6. Geologia Aplicada à Geografia (2ºsem.) (Co rafyada Uygulamalı Jeoloji)
7. Estatística II (2ºsem.) (statistik)
8. Optativa I (2º sem.) (seçmeli)
2º ANO (2. Yıl)
9. Geografia Agrária (Tarım Co rafyası)
10. Sensoriamento Remoto e Fotointerpretação Geográfica (Uzaktan algılama ve fotointernship)
11. Geomorfologia (Jeomorfoloji)
12. Teoria Regional (2º sem.) (Bölgesel Teori)
13. Cartografia Temática (1º sem.)
14. Metodologia de Pesquisa em Geografia (2º sem.) (Co rafi Ara tırma Metodları)
15. Optativa II (1º sem.) (Seçmeli)
16. Optativa III (2º sem.) (Seçmeli)
3º ANO (3. Yıl)
17. Planejamento Regional e Gestão Territorial (Bölgesel Planlama ve Yönetim)
18. Geografia Urbana (Kent Co rafyası)
19. O Espaço Geográfico Mundial (1º sem.) (Dünya Co rafyası)
20. Hidrogeografia (2º sem.) (Hidrografiya)
21. Biogeografia (2º sem.) (Biyoco rafiya)
22. Sistemas de Informação Geográfica I (2ºsem.) (Co rafi Bilgi Sistemleri)
23. Optativa IV (1ºsem.) (Seçmeli)
24. Optativa V (1ºsem.) (Seçmeli)
25. Optativa VI (2ºsem.) (Seçmeli)
4º ANO (4. Yıl)
26. O Espaço Geográfico Brasileiro (1º sem.) (Brezilya Co rafyası)
27. O Espaço Geográfico Paranaense (2º sem.) (Parana Co rafyası)
28. Monografia de Conclusão do Curso de Geografia (Co rafiya Kursunu Tamamlama Monografiyası- Bitirme Tezi)
29. Estágio Supervisionado de Bacharelado em Geografia (Supervised Stage of Bachelor of Geography- bachelor a aması)
30. Optativa VII (1º sem.) (seçmeli)
31. Optativa VIII (1º sem.) (seçmeli)
32. Optativa IX (1º sem.) (seçmeli)
33. Optativa X (2º sem.) (seçmeli)

EK 30: Universidad Nacional De La Pampa Facultad De Ciencias Humanas Profesorado en Geografía (Pampa Ulusal Üniversitesi Be eri Bilimler (Edebiyat) Fakültesi Co rafya E itimi) e itim pro ramı tablosu.

Tablo, http://www.fchst.unlpam.edu.ar/academico/carreras/ver_carrera.php?idcarrera=7 06.11.07/ 22.47 adresinden faydalınarak olu turulmu tur. Tablo bilgileri önce spanyolca'dan ngilizce'ye http://translate.google.com/translate_t# 12.01.08 adresinden faydalanılarak çevirisi yapılmı tır. Daha sonra ngilizce'den Türkçe'ye çeviri yapılmı tır.

Asignatura (Konu- ders)	Cuatrimestre Yarıyıl	Horas Semanales Haftalık saatler	Horas Cuatrimestrales
Primer Año (Birinci Yıl)			
1. <u>Introducción a la Geografía</u> (Co rafyaya Giri)	1	6	90
2. <u>Problemas del Conocimiento Histórico</u> (Bilginin Tarihsel Problemleri)	1	6	90
3. <u>Problemática Filosófica</u> (Felsefi Problemler)	1	4	60
4. <u>Técnicas en Geografía</u> (Co rafi Teknikler)	1	6	90
5. <u>Climatología</u> (Klimatoloji)	2	6	90
6. <u>Elementos de Estadística</u> (stati in Temelleri)	2	6	90
7. <u>Fundamentos de Sociología y Ciencia Política</u> (Siyasal Bilimler ve Sosyolojinin Temelleri)	2	6	90
8. <u>Historia del Siglo XX</u> (Yirminci yüzyıl Tarihi)	2	6	90
Segundo Año (İkinci Yıl)			
9. <u>Elementos de Investigación Social y Educativa</u> (E itici ve Sosyal ara tırmaların Ö eleri)	1	6	90
10. <u>Fundamentos de Antropología</u> (Antropolojinin Temelleri)	1	6	90
11. <u>Fundamentos de Economía</u> (Ekonominin Temelleri)	1	6	90
12. <u>Geomorfología</u> (Jeomorfoloji)	1	6	90
13. <u>Geografía de la Población</u> (Nüfus Co rafyası)	2	6	90
14. <u>Geografía Urbana y Rural</u> (Kır ve Kent Co rafyası)	2	6	90
15. <u>Hidrología</u> (Hidrografya)	2	6	90
16. <u>Historia Argentina Contemporánea (1850 – 1983)</u> (Arjantin Ça da Tarihi) (1850 – 1983)	2	6	90
Tercer Año (Üçüncü Yıl)			
17. <u>Biogeografía</u> (Biyoco rafya)	1	6	90
18. <u>Didáctica</u> (Pedogoji, E itim bilim, Ö retme Sanatı)	1	6	90
19. <u>Epistemología de la Geografía</u> (Co rafi Epistomoloji-Bilgi Kuramı)	1	6	90
20. <u>Geografía Política y Económica</u> (Siyasi ve Ekonomik Co rafya)	2	6	90
21. <u>Geografía de América Anglosajona</u> (Anglosakson Amerika Co rafyası)	2	6	90
22. <u>Política y Legislación Escolar</u> (Siyaset ve Hukuk fakültesi)	2	6	90
23. <u>Práctica Educativa I: Investigación Educativa: Procesos de Enseñanza-Aprendizaje</u> (E itisel Pratik I: E itisel Ara tırma: Ö retme-Ö renme Süreci)	2	4	60
24. <u>Problemática del Mundo I</u> (Dünya Sorunları I)	2	6	90
Cuarto Año (Dördüncü Yıl)			
25. <u>Geografía de América Latina</u> (Latin Amerika Co rafyası)	1	6	90
26. <u>Geografía de Argentina</u> (Arjantin Co rafyası)	1	6	90
27. <u>Problemática del Mundo II</u> (Dünya Sorunları II)	1	6	90
28. <u>Curriculum</u> (Ö retim Programı)	2	4	60
29. <u>Geografía de La Pampa</u> (Pampa Co rafyası)	2	6	90
30. <u>Práctica Educativa II: Didáctica Especial</u> (E itisel Pratik II: Özel Ö retim)	2	8	120
Quinto Año (be inci Yıl)			
31. <u>Práctica Educativa III: Residencia Docente</u> (E itisel Pratik III: Staj Uygulaması)	1	8	120

Ciclos idiomáticos y de computación (Dil ve Bilgisayar Kursları)				
32.	<u>Computación</u> (Bilgisayar)	1	2	90
33.	<u>I Nivel de Idioma</u> (Dil Seviyesi I)	1	4	60
34.	<u>II Nivel de Idioma</u> (Dil Seviyesi II)	1	4	60
35.	<u>III Nivel de Idioma</u> (Dil Seviyesi III)	2	4	60

EK 31: Delhi University Kamala Nehru College Department of Geography (Delhi Üniversitesi Kamala Nehru Fakültesi Co rafya Bölümü, B.A. (Hons./ Onur) derecesi) e itim programı tablosu. Tablo,
<http://www.kamalanehrucollege.org/Faculty.htm#geo> 17.06.07 01.35adresinden yararlanılarak olu turulmu tur.

COURSE SCHEDULE

Sıra	Diploma/ Degree (diploma/derece)	Degree (Derece)
	Diploma/ Degree(diploma/derece)	Under Graduate (Lisans)
	Diploma/ Degree(diploma/derece)	Three Years (Üç yıl)
DERSLER		
1st year (1'nci Yıl)		
1	Geomorphology (Jeomorfoloji)	
2	Climatology & Oceanography (Klimatoloji & Oseonografya)	
3	Geography of Population (Nüfus Co rafyası)	
4	Cartography Methods –I (Kartografya metodları-I)	
2nd year (2'nci Yıl)		
5	Statistical Methods in Geography (Co rafyada statistiksel Metodlar)	
6	Geography of Settlements (Yerle im Co rafyası)	
7	Geography of Resources (Kaynaklar Co rafyası)	
8	Thematic Cartography & Field work (Tematik Kartografya & Alan Çalışması)	
3rd year (3'nci Yıl)		
9	Evolution of Geographical Thought (Co rafi Dü üncenin Geli imi)	
10	Geography of the Environment (Çevre Co rafyası)	
11	Geography of South Asia (Güney Asya Co rafyası)	
12	Remote Sensing, Computer & G.I.S. (Practical) (Uzaktan Algılama, Bilgisayar & CBS)	
OPTIONAL PAPERS (ANY TWO) (SEÇMEL DERSLER-HERHENG K S)		
13	Regional Planning (Bölgesel Planlama)	
14	Geography of Tourism (Turizm Co rafyası)	
15	Political Geography (Siyasi Co rafya)	
16	Urban Geography (Kent Co rafyası)	
<p>The Degree program: Students can take geography as a single Honours subject for a B.A (Hons.) degree or take Geography in combination with other subjects for a B.A Programme. The Honours programme includes Basic and Applied courses covering various fields of Physical Geography, Environment and Resources, Population, Tourism, Urban Geography, Regional Planning, Cartographic Methods, Remote Sensing and GIS, Evolution of Geographical Thought, Geography of South Asia and Political Geography</p> <p>Derece programı: Ö renciler tek olarak bir B.A. (Hons./ Onur) derecesi için co rafya alabilirler veya co rafya ile di er konuların kombinasyonu bir B.A. programı alabilirler. Onur derecesi programı Fiziki co rafya, Çevre ve Kaynaklar, Nüfus, Turizm, Kent Co rafyası, Bölgesel Planlama, Kartografik Metodlar, Uzaktan Algılama ve CBS, Co rafi Dü üncenin Geli imi, Güney Asya Co rafyası ve Siyasi Co rafyanın çe itli alanlarını kapsıyor olan temel ve uygulamalı dersleri içerir.</p>		

EK 32: Minia University Faculty of Arts, Department of Geography (Mina Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü) lisans eğitim programı tablosu. Tablo, <http://www.minia.edu.eg/Minya/arts/Geography.htm> 14.09.07 03.09 adresinden yararlanılarak oluşturulmuştur.

First Year (Birinci Yıl)	Hours / Week (Saatler/hafta)	
	Lec. (Ders)	Sem. (Yarıyıl)
1st Semester (1'nci Semester)		
Human Geography (Beşeri Coğrafya)	6	-
Practical Scientific Geography (Pratiksel Bilimsel Coğrafya)	6	-
History of Egypt to the Islamic Invasion (Mısır Tarihi ve İslami Akın/ istila)	4	-
Arabic Language (Arap Dili)	4	-
Geography of Arab World (Arap dünyası Coğrafyası)	4	-
2nd Semester (2'nci Semester)		
Physical Geography (Fiziki Coğrafya)	8	-
Economics (Ekonomi)	4	-
Modern European Language (Modern Avrupa Dili)	4	-
Sociology (Sosyoloji)	4	-
Second Year (ikinci Yıl)		
1st Semester (1'nci Semester)		
Human Races (İnsan Irkları)	4	2
Regional Geography (bölgesel Coğrafya)	4	-
Statistics (İstatistik)	4	-
Climate and Plant Geography (iklim ve Bitki Coğrafyası)	4	-
2nd Semester (2'nci Semester)		
Survey and Maps (Harita Çizme ve Haritalar)	4	2
Geomorphology (Jeomorfoloji)	6	-
Islamic and Medieval History (İslam ve Ortaçağ Tarihi)	4	-
Field Work (Alan Çalışması)	4	-
General Geography Section (Genel Coğrafya Bölümü)		
Third Year (Üçüncü Yıl)		
1st Semester (1'nci Semester)		
Geography of Urbanization (Kentleşme Coğrafyası)	4	-
Historical Geography (Tarihsel Coğrafya)	6	2
Regional African Geography (Afrika Bölgesel Coğrafyası)	4	-
Geographical Texts (Coğrafya Metinleri)	4	-
2nd Semester (2'nci Semester)		
Geography of Population (Nüfus Coğrafyası)	4	2
Economical Geography (Ekonomik Coğrafya)	4	2
Geography of Seas and Oceans (Okyanuslar ve Denizler Coğrafyası)	4	-
Contemporary History of Europe (Çağdaş Avrupa Tarihi)	4	-
Scientific Tour, Case Study in Egyptian Regions (Bilimsel Tur, Mısır Bölgelerinde Durum Çalışması)		
Fourth Year (Dördüncü Yıl)		
1st Semester (1'nci Semester)		
Field Study 6 (Alan çalışması 6)	6	-
Geography of the New World 6 (Yeni Dünya Coğrafyası 6)	6	-
Geographical Discoveries 4 (Coğrafya Keşifleri 4)	4	-
History of Modern Egypt 4 (Modern Mısır tarihi 4)	4	-
2nd Semester (2'nci Semester)		
Political Geography 4 (Siyasi Coğrafya 4)	4	2
Geography of Egypt 4 (Mısır Coğrafyası 4)	4	2
Regional Planning 4 (Bölgesel Planlama 4)	4	-
Geography of Transportation and Commerce 4	4	-

(Ticaret ve Ulaşım Coğrafyası 4)		
Scientific Tour, Case Study in Egyptian Regions (Bilimsel Tur, Mısır Bölgelerinde Durum Çalışması)		
Survey and Maps Section (Harita Çizme ve Haritalar Bölümü)		
Third Year (Üçüncü Yıl)		
1st Semester (1'nci Semester)		
Earth and Atmospheric (yer ve Atmosferik)	8	-
Art Study and Project (Beceri Çalışması ve Proje)	4	2
Geography of Seas and Oceans (Okyanuslar ve Denizler Coğrafyası)	4	-
Distribution Maps (Dağılım Haritaları)	4	-
2nd Semester (2'nci Semester)		
Contour and Topographical Maps (Çevre /e yükseltme eğrisi ve Topografya Haritaları)	8	-
Maps History and Sea Maps (Harita Tarihi ve Deniz Haritaları)	4	-
Geographical Texts in an European Language (Avrupa Dilinde Coğrafya Metinleri)	4	-
Economical Geography (Ekonomik Coğrafya)	4	-
Fourth Year (Dördüncü Yıl)		
1st Semester (1'nci Semester)		
Urban Geography (Kent Coğrafyası)	4	-
Art Study and Project (Beceri Çalışması ve Proje)	6	2
Maps Planning (Haritalar Planlama)	4	-
Geography of Egypt (Mısır Coğrafyası)	4	2
Climate and Atmosphere Maps (Klim ve Atmosfer Haritaları)	4	-
2nd Semester (2'nci Semester)		
Population Demography (Nüfus Demografisi)	4	-
Regional Planning Statistics (Bölgesel Planlama istatistikleri)	6	-
Political Geography (Siyasi Coğrafya)	4	-
Practical Field Study, 50 Hours (Pratik Alan çalışması, 50 Saat)	4	-

EK 33: University of Ghana Faculty of Social Studies Department of Geography Resource and Development (Gana üniversitesi Sosyal Araştırmalar Fakültesi Coğrafya Kaynak ve Kalkınma Bölümü) lisans eğitim programı Tablo, <http://www.ug.edu.gh/deptdetails.php?recordID=27> 14.09.07 / 03.21 adresinden faydalanarak oluşturulmuştur.

LEVEL 100 COURSES (DERSLER)		
GEOG 101	Introduction to Physical Geography (Fiziki Coğrafyaya Giriş)	3
GEOG 102	Introduction to Map Work (Harita Çalışmasına Giriş)	3
GEOG 103	Introduction to Human Geography (Beşeri Coğrafyaya Giriş)	3
GEOG 104	Geography of the Tropical World (Tropikal Dünya Coğrafyası)	3
LEVEL 200 COURSES (DERSLER)		
<i>The Courses available at Level 200 are compulsory for all students</i>		
(Seviye 200'e uygun kurslar bütün öğrenciler için zorunludur)		
GEOG 201	Introduction to Geographic Thought (Coğrafya Düşüncesine Giriş)	3
GEOG 202	Geomorphological Processes and Landforms (Jeomorfolojik Süreçler ve Yeryüzü şekilleri)	3
GEOG 203	Introduction to Weather and Climate (Hava ve İklim Giriş)	3
GEOG 204	Map Interpretation and Surveying (Harita Yorumlama ve Ölçme)	3
GEOG 205	Principles of Cartography (Kartografyanın İlkeleri)	3
LEVEL 300 COURSES (DERSLER)		
Core (Temel)		
GEOG 301	Soils and Biogeography (Toprak ve Biyocoğrafya)	3
GEOG 302	Introduction to Resource Analysis (Kaynak Analizine Giriş)	3
GEOG 303	Regional Geography of Africa (One region outside West Africa) (Afrika'nın Bölgesel coğrafyası (Batı Afrika Dışında Bir Bölge))	3

GEOG 304	Regional Geography of West Africa, with Special reference to Ghana (Batı Afrika Bölgesel Co rafyası Gana'ya Özel Referansla)	3
GEOG 305	Theory and Practice of Geography (Co rafyanın Teori ve Prati i)	3
<i>GEOG 306</i>	<i>Research Methods (Ara tırma metoaları)</i>	3
Electives (Seçmeliler)		
GEOG 307	Introduction to Remote Sensing and Geographic Information Systems (GIS) Co rafi Bilgi Sistemleri (CBS) ve Uzaktan Algılamaya Giri)	3
GEOG 308	Geography of Gender and Development in Africa (Cinsiyet Co rafyası ve Afrika'da Kalkınma)	3
GEOG 311	Arid Lands (Çorak Topraklar)	3
GEOG 312	Climatology (Klimatoloji)	3
GEOG 314	Geographic Information Systems (Co rafi Bilgi Sistemleri)	3
LEVEL 400 COURSES(DERSLER)		
Core (Temel)		
GEOG 400	Long Essay (Uzun Deneme)	3
GEOG 401	Regional Development (Bölgesel Kalkınma)	3
GEOG 402	Techniques of Regional Science (Bölgesel Bilim Teknikleri)	3
GEOG 403	Geography of the Developing World (Geli mekte Olan Dünya Co rafyası)	3
GEOG 404	Spatial Organisation (Mekânsal Organizasyon)	3
Electives (Seçmeliler)		
GEOG 405	Rural Resources Development: Theories and Policies (Kırsal Kaynakları Geli tirme: Teoriler ve Politikalar)	3
GEOG 406	Rural Development Experiences (Kırsal Kalkınma Deneyimleri)	3
GEOG 407	Political Geography (Siyasi Co rafya)	3
GEOG 408	Population and Development (Nüfus ve Kalkınma)	3
GEOG 409	Population Studies (Nüfus Çalı maları)	3
GEOG 412	Transportation and the Space Economy (Ula ım ve Mekân Ekonomisi)	3
GEOG 413	Transportation Studies (Ula ım Çalı maları)	3
GEOG 414	Cities in Economic Development and Problems (Ekonomik Kalkınma ve Problemlerde Kentler)	3
GEOG 415	The City: Origins, Internal Structure and Economic Function (Kentler: Kökenleri, Ç Yapısı ve Ekonomik Fanksiyon)	3
GEOG 416	Historical Geography of North Western Europe (Kuzeybatı Avrupa'nın Tarihsel Co rafyası)	3
GEOG 417	Historical Geography of Africa (Afrika'nın Tarihsel Co rafyası)	3
GEOG 418	Agricultural Land Use Systems in the Developing World (Kalkınmakta Olan Ülkelerde Tarımsal Arazi Kullanım Sistemleri)	3
GEOG 419	Agricultural Land Use Theories and Policies (Tarımsal Arazi Kullanım Teori ve Politikaları)	3
GEOG 421	Geography of Tourism (turizm Co rafyası)	3
GEOG 422	Spatio-Temporal Analysis of Health and Development (Sa lık ve Kalkınmanın Zaman-uzamsal Analizi)	3
GEOG 423	Medical Geography (Sa lık Co rafyası)	3
GEOG 424	Industrialization in the Developing World (Kalkınmakta Olan Ülkelerde Endüstrile me-Sanayile me)	3
GEOG 425	Industrial Location Theory and Practice (Endüstriyel Lokasyon Teori ve prati i)	3
GEOG 427	Pedology (Pedoloji-Toprakbilim)	3
GEOG 428	Tropical Biogeography (Tropikal Biyoco rafya)	3
GEOG 429	Environmental Ecology (Çevresel Ekoloji)	3
GEOG 432	Tourism Development in the Third World (Üçüncü Dünya Ülkelerinde Turizm Kalkınması)	3
GEOG 433	Tropical Geomorphology (Tropikal Jeomorfoloji)	3
GEOG 435	Hydrology (Hidroloji)	3
GEOG 436	Applied Geomorphology (Uygulamalı jeomorfoloji)	3
GEOG 438	Soil Survey (Toprak nceleme)	3
GEOG 442	Environmental Hydrology (Çevresel Hidroloji)	3

EK 34: Addis Ababa Üniversitesi Sosyal Bilimler Fakültesi Coğrafya ve Çevresel İncelemeler Bölümü
Lisans (Bachelor of Arts degree) eğitim programıTablo, <http://www.aau.edu.et/faculties/css/gbakk.htm> 16.09.07 /22.09 adresinden yararlanılarak yapılmıştır.

First Year (Birinci Yıl)	Semester I (Birinci Yarıyıl)	
Course No	Course Title (Ders Başlıkları)	cr.hr
GeES 161	Introduction to Economic Geography (Ekonomik Coğrafyaya Giriş)	3
GeES. 151	Quantitative Methods in Geography & Env. Stud. I Minor Course I (Coğrafya ve Çevresel Çalışmalarda Nicel Araştırma Yöntemleri I İkinci Ders I)	3
Dem. 201	Introduction to Demography (Demografiye Giriş OR- veya)	3
SANT. 103	Introduction to Sociology (Sosyolojiye Giriş)	3
FLEn 101	Writing Skills (Yazma becerileri)	3
	Total (Toplam)	18
First Year	Semester II (ikinci Yarıyıl)	cr.hr
GeES. 172	Cartography (Kartografya)	3
GeES. 182	Applied Climatology and Hydrogeography (Uygulamalı Klimatoloji ve Hidrografya)	3
GeES. 162	Cultural and Social Geography (Kültürel ve Sosyal Coğrafya)	3
GeES. 152	Quantitative Methods in Geography & Env. Stud. II (Coğrafya ve Çevresel Çalışmalarda Nicel Araştırma Yöntemleri II)	3
Dem. 204	Introduction to Demography of Ethiopia OR (Etiyopya'nın Demografisine Giriş veya)	3
SANT 133	Introduction to Social Anthropology (Sosyal Antropolojiye Giriş)	3
	Civics for College Students (Fakülte Öğrencileri için Yurttaşlık Bilgileri)	3
	Total (Toplam)	18
Second Year (İkinci Yıl)	Semester I (Birinci Yarıyıl)	cr.hr
GeES. 261	Surveying and Map Reading (harita Okuma ve inceleme)	3
GeES. 271	Soil Geography (Toprak Coğrafyası)	3
GeES. 281	Geography of Africa and the Middle East (Afrika ve Ortadoğu Coğrafyası)	3
GeES.241	Geography of Transport and Development (Kalkınma ve Ulaşım Coğrafyası)	3
GeES.251	Geographic Information Systems I (Coğrafya Bilgi Sistemleri I)	3
Dem. 301	Demographic Analysis OR (Demografik Analiz veya)	3
SANT. 223	Ethnography of Ethiopia (Etiyopya Etnografyası)	3
	Total (Toplam)	18
Second Year	Semester II (ikinci Yarıyıl)	cr.hr
GeES. 242	Aerial photo Interpretation and Remote Sensing (Hava Fotoğrafları Yorumlama ve Uzaktan Algılama)	3
GeES. 212	Geography of Population and Settlement (Yerleşme ve Nüfus Coğrafyası)	3
GeES. 262	Research Methods in Geography & Env. Stud (Coğrafya ve Çevresel İncelemelerde Araştırma Metodları)	2
GeES. 252	Geographic Information Systems II (Coğrafya Bilgi Sistemleri II)	3
GeES. 272	Biogeography (Biyocoğrafya)	3
	Phil 101 Introduction to Logic (Gen. Edn.)	3
	Total (Toplam)	17
Third Year (Üçüncü Yıl)	Semester I (Birinci Yarıyıl)	cr.hr
GeES. 351	Agroecology and Farming Systems (Agroekoloji ve Tarım Sistemleri)	3
GeES. 381	Terrain Analysis and Land Use Planning (Arazi Analizi ve Arazi Kullanım Planlaması)	3
GeES. 311	Political Geography (Siyasi Coğrafya)	3
GeES. 321	Regional Planning (Bölgesel Planlama)	3
GeES.361	Research Project in Geography & Env Stud.I (Coğrafya ve Çevresel İncelemelerde Araştırma Projesi I)	2
Dem. 405	Demographic Analysis II OR (Demografik Analiz II veya)	3
SANT. 343	Rural Sociology (Kırsal sosyoloji)	3
	Total (Toplam)	17
Third Year	Semester II (ikinci Yarıyıl)	cr.hr

(üçüncü yıl)		
GeES. 342	Economic Geography of Ethiopia (Etiyopya Ekonomik Co rafyası)	3
GeES. 372	Urban Geography (Kent Co rafyası)	3
GeES. 382	Resources and Environmental Impact Assessment (Çevresel etki de erlendirmesi ve Kaynaklar)	3
GeES. 362	Research Project in Geography & Env. Stud. II (Co rafya ve Çevresel ncelemelerde Ara tırma Projesi I)	3
Dem. 302	Population Theories (Nüfus Teorileri)	3
Dem . 304	Human Ecology and Demography OR (nsan ekolojisi ve Demografi veya)	3
SANT.334	Rural Development (Kırsal Kalkınma)	3
SANT. 344	Urban Sociology (Kent Sosyolojisi)	3
	Total (Toplam)	17

EK 35: Geography and related Journals (Co rafı ve ilgili dergiler) tablosu.

Tablo, <http://www.colorado.edu/geography/virtdept/resources/journal/journals.htm> 07.11.07 / 22.58 adresinden faydalınarak olu turulmu tur.

1.	<u>ACME</u> is an on-line international journal for critical and radical analyses of the social, the spatial and the political.
2.	<u>Acta Geographica</u> - Slovenian Academy of Sciences and Arts, Anton Melik Geographical Institute
3.	<u>The Annals of the Association of American Geographers</u>
4.	<u>Asian Geographer</u>
5.	<u>Australian Geographer</u>
6.	<u>Australian Geographic</u>
7.	<u>The Bulletin of the Society of Cartographers</u> , abstracts of recent issues, subscription and submission information
8.	<u>The Canadian Geographer / Le Géographe Canadien</u> - The Canadian Association of Geographers
9.	<u>Canadian Geographic</u>
10.	<u>The Cartographic Journal</u> - The British Cartographic Society
11.	<u>Cybergeo: European Journal of Geography</u> , European Journal of Geography. English and French, text, subscription and submission information.
12.	<u>Ecumene: A Journal of Cultural Geographies</u> subscription and submission information, contacts.
13.	<u>Eurasian Geography and Economics</u> formerly Post-Soviet Geography and Economics
14.	<u>Gender, Place and Culture: A Journal of Feminist Geography</u>
15.	<u>Géocarrefour Revue de Géographie de Lyon</u>
16.	<u>Geographical Analysis: An International Journal of Theoretical Geography</u>
17.	<u>Geographical Research</u> formerly Australian Geographical Studies, journal of the Institute of Australian Geographers
18.	<u>Geographical Review</u> abstracts from current and past issues, information for authors, and subscription information.
19.	<u>GeoWeb Electronic Reader's Digest</u>
20.	<u>GIScience and Remote Sensing</u> formerly Mapping and Remote Sensing
21.	<u>Global Networks</u> an inter-disciplinary journal on social scientific aspects of globalization and transnationalism
22.	<u>GPS World</u>
23.	<u>The Great Lakes Geographer</u> - University of Western Ontario, Dept. of Geography
24.	<u>International Journal of Fieldwork Studies</u>
25.	<u>International Journal of Health Geographics</u> online journal by BioMed Central. Papers on the application of GIS and science in public health, healthcare, health services, and health resources
26.	<u>Irish Geography</u> Geographical Society of Ireland
27.	<u>Journal of Central Asian Studies</u> - Oklahoma State University, Dept. of Geography
28.	<u>Journal of Cultural Geography</u> - Oklahoma State University, Dept. of Geography
29.	<u>Journal of Geography in Higher Education</u>

30.	<u>Journal of Historical Geography</u>
31.	<u>Journal of Political Ecology</u> - University of Arizona, Bureau of Applied Research in Anthropology - Web-based journal
32.	<u>Journal of Spatial Science</u> formerly Cartography - The Journal
33.	<u>Journal of Transportation and Statistics</u> - U.S. Dept. of Transportation
34.	<u>L'Espace Géographique</u> index of contents in English.
35.	<u>Mappa.Mundi</u> magazine An online resource for map enthusiasts, webmasters trying to map complex websites
36.	<u>Mappemonde</u> Index of contents
37.	<u>Moravian Geographical Reports</u> - Czech Academy of Sciences, Institute of Geonics
38.	<u>National Geographic</u>
39.	<u>Nature</u>
40.	<u>New Scientist</u>
41.	<u>New Zealand Geographer</u> / <u>New Zealand Journal of Geography</u> - New Zealand Geographical Society
42.	<u>The North American Geographer</u>
43.	<u>Norwegian Journal of Geography</u> , subscription and submission information only.
44.	<u>Photogrammetric Engineering and Remote Sensing</u> - American Society for Photogrammetry & Remote Sensing
45.	<u>Physical Geography</u>
46.	<u>Polar Geography</u>
47.	<u>The Professional Geographer</u>
48.	<u>Royal Geographical Society</u> - They publish four journals and magazines
49.	<u>Science</u>
50.	<u>Scientific American</u>
51.	<u>The Southeastern Geographer</u>
52.	<u>Sport Place, An International Journal of Sports Geography</u> - no longer published; back issues available.
53.	<u>Swansea Geographer</u> - University of Wales, Swansea, Dept. of Geography
54.	<u>Tourism Geographies: International Journal of Tourism Space, Place and Environment</u> - Northern Arizona University, Department of Geography and Public Planning,
55.	<u>Transactions of the Institute of British Geographers</u>
56.	<u>Urban Geography</u>
57.	<u>Urbana</u> methodology, teaching, practice and decision-making related to the study of urban and regional entities.
58.	<u>Taylor & Francis Limited journals by subject: Geography, Development, Built Env., Planning & Environment Journals</u>
59.	<u>Association of American Geographers Journals</u>
60.	<u>Table of Contents for Selected Geodesy Journals</u> requires prior authorization.
61.	<u>Population Index</u> an annotated bibliography of recently published books, journal articles, working papers, and other materials on population topics
62.	<u>Current Geographical Publications</u> - University of Wisconsin at Milwaukee, Bibliographical references to books, periodical articles, pamphlets, government documents, maps.
63.	<u>Geo-publishing.org</u> is a resource site for anyone interested in publishing or disseminating geographical material.

EK 36: Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Coğrafya Bölümü Lisans Ders Programı. Tablo,
<http://edebiyat.ege.edu.tr/bolumler/cografya/bolum.html> 23.04.09 adresinden yararlanılarak oluşturulmuştur.

1. dönem	Kredi	2. dönem	Kredi
Jeomorfolojinin ilkeleri	2	Fluviyal Jeomorfoloji	2
Klimatoloji -I	2	Klimatoloji -II	2
Kartografik Projeksiyonlar	2	Kartografya	2
Genel jeoloji	2	statistiksel Giri	2
insan ve Kültür	2	insan ve Çevre	2
Nüfus Coğrafyası-I	2	Nüfus Coğrafyası-II	2
Global Ekonomi-I	2	Global Ekonomi-II	2
Introduction to Physical Geography	2	Introduction to Human Geography	2
Bilgisayara Giriş -I	2	Bilgisayara Giriş -II	2
3. dönem	Kredi	4. dönem	Kredi
Karst Jeomorfolojisi	2	Kıyı Jeomorfolojisi	2
Hava Kütleleri ve Cephelemler	2	Jenetik İklim Tipleri	2
Karasal Hidrografya	2	Oseanografya	2
Harita Okuma ve Değerlendirme	2	Bilgisayarda Kartografya Uyg.	2
Ege Bölgesi Coğrafyası	2	Marmara Bölgesi Coğrafyası	2
Kırsal Yerleşim Coğrafyası	2	Türkiye Kırsal Yerleşim Coğrafyası	2
Kentsel Yerleşim Coğrafyası	2	Türkiye Kentsel Yerleşim Coğrafyası	2
Enerji Coğrafyası	2	Tarım Coğrafyası	2
Beşeri Coğrafyada Araştırma Yöntemleri	2	Demografik Analiz Yöntemleri	2
5. dönem	Kredi	6. dönem	Kredi
Yapısal jeomorfoloji	2	Klimatik Jeomorfoloji	2
Ekolojik Bitki coğrafyası	2	Vejetasyon Coğrafyası	2
Akdeniz Bölgesi	2	Karadeniz Bölgesi	2
Turizm Coğrafyası	2	Türkiye Turizm Coğrafyası	2
Sanayi Coğrafyası	2	Türkiye Sanayi coğrafyası	2
Fiziki Coğrafya Semineri	2	Beşeri coğrafya Semineri	2
SEÇMELİ DERSLER		SEÇMELİ DERSLER	
Klimatoloji Uygulaması-I	2	Klimatoloji Uygulaması-II	2
Hava Fotoğrafları	2	Jeomorfolojik Haritalama	2
GIS-I(Coğrafya Bilgi Sistemleri)	2	GIS-II	2
Alüvyal jeomorfoloji-I	3	Alüvyal jeomorfoloji-II	3
statistiksel Coğrafya –I	2	statistiksel Coğrafya –II	2
Orta Doğu Coğrafyası	2	Kafkas Ülkeleri Coğrafyası	2
Siyasal Coğrafya-I	2	Siyasal Coğrafya-II	2
Turizm Coğrafyası Ar. Pr. I	2	Turizm Coğrafyası Ar. Pr. I	2
		Uygulamalı Kent Araştırmaları	2
7. dönem	Kredi	8. dönem	Kredi
Türkiye'nin Yapısal Jeomorfolojisi	2	Türkiye Paleocoğrafyası	2
Toprak coğrafyası	2	Türkiye İklimi	2
Çanakkale Bölgesi Coğrafyası	2	Doğu ve Güneydoğu Anadolu C.	2
Türkiye Ekonomisi	2	Türkiye'de Ekonomik Sorunlar	2
Türkiye'de Kentleşme Hareketleri	2	Türkiye Nüfus Coğrafyası	2
SEÇMELİ DERSLER		SEÇMELİ DERSLER	
Doğal Afetler Coğrafyası	2	Doğal Afet Analizleri	2
Türkiye Bitki Coğrafyası	2	Türkiye'de Toprak Kaynakları	2
Alüvyal jeomorfoloji-III	2	Alüvyal jeomorfoloji-IV	2
Yakın Çevre Turizmi	3	Uluslararası Turizm Hareketleri	3
Balkan Ülkeleri Coğrafyası	2	Türkiye Çevre Sorunları	2
GIS-I (Coğrafya Bilgi Sistemleri Uyg.)	2	GIS-II (Coğrafya Bilgi Sistemleri Uyg.)	2
Orta Asya Türk Ülkeleri	2	Avrupa Birliği	2
Lisans Bitirme Tezi (Yıllık – Seçmeli)	4	Lisans Bitirme Tezi (Yıllık – Seçmeli)	4

EK 37: Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Orta Öğretim Sosyal Alanlar Eğitim Bölümü Coğrafya Eğitim Anabilim Dalı Lisans Ders Programı.
Tablo, <http://www.deu.edu.tr/DEUWeb/Icerik/Icerik.php?KOD=7213> 23.04.09 adresinden yararlanılarak oluşturulmuştur.

I. Yarıyıl	Kredi	II. Yarıyıl	Kredi
Genel Coğrafya I	303	Gelişim Psikolojisi	303
Jeomorfolojinin Temelleri I	223	Genel Coğrafya II	303
Harita Bilgisi ve Kartografya I	123	Jeomorfolojinin Temelleri II	223
Klimatoloji I	223	Harita Bilgisi ve Kartografya II	123
Beşeri Coğrafyaya Giriş I	202	Klimatoloji II	223
Hidrografya I (Akarsular ve Göller)	202	Beşeri Coğrafyaya Giriş II	202
Atatürk İlk. ve Ink. Tar. I	202	Paleocoğrafya	202
Türk Dili I	202	Türk Dili II	202
Beden Eğitimi/ Güzel Sanat	101	Atatürk İlk. ve Ink. Tar. II	202
		Beden Eğitimi/ Güzel Sanat	101
III. Yarıyıl	Kredi	IV. Yarıyıl	Kredi
Jeomorfoloji I	303	Jeomorfoloji II	303
Toprak Coğrafyası I	202	Toprak Coğrafyası II	202
Bitki Coğrafyası I	202	Bitki Coğrafyası II	202
Enerji ve Yeraltı Kaynakları I	202	Enerji ve Yeraltı Kaynakları II	202
Genel Ekonomik Coğrafya I	303	Genel Ekonomik Coğrafya II	303
Yerleşim Coğrafyası	202	Yerleşim Coğrafyası	202
Coğrafya Ar. ve istat. Yönt. I	223	Coğrafya Ar. ve istat. Yönt. II	223
Bilgisayar I	202	Bilgisayar II	202
V. Yarıyıl	Kredi	VI. Yarıyıl	Kredi
Klimatoloji Metotları	122	Uygulamalı Klimatoloji	122
Türkiye Fiziki Coğrafyası	303	Türkiye Fiziki Coğrafyası	303
Türkiye'nin Beşeri Coğrafyası	303	Türkiye'nin Ekonomik Coğrafyası	303
Bölgesel Türkiye Coğrafyası	404	Bölgesel Türkiye Coğrafyası	404
Siyasi Coğrafya	202	Siyasi Coğrafya	202
Ülkeler Coğrafyası	202	Ülkeler Coğrafyası	202
Coğrafya Bilgi Sistemleri	303	Coğrafya ve Bölge Planlaması	303
Seçmeli-I		Seçmeli-III	
Arazi Sınıf ve Degradasyonu	202	Dünya Ekonomik Coğrafyası	202
Yapısal Jeomorfoloji	202	Türkiye'nin Jeopolitiği	202
Sanayilemenin Coğrafya Temelleri	202	Seçmeli-IV	202
Seçmeli- II		Mesleki Yabancı Dil	
Mesleki Yabancı Dil	202	İnsan Hakları	202
Sanat ve Toplum	202		
VII. Yarıyıl	Kredi	VIII. Yarıyıl	Kredi
Bölgesel Türkiye Coğrafyası	404	Öğretmenlik Mesleğine Giriş	303
Türkiye'nin Eko-Sistemleri	303	Gelişim ve Öğrenme	303
Turizm Coğrafyası	404	Öğretimde Planlama ve Değerlendirme	324
Çevre Sorunları	404	Özel Öğretim Yöntemleri I	223
Coğrafyada Alan Araştırmaları	303	Okul Deneyimi I	143
Seçmeli -V			
Türkiye'nin Turizm Coğrafyası	202		
Sürdürülebilir Kalkınmanın Coğrafya Temelleri	202		
Kır ve Kent Yerleşmelerinde Arazi Kullanımı	202		
Seçmeli-VI			
Mesleki Yabancı Dil	202		
Sağlık Bilgisi	202		
IX. Yarıyıl	Kredi	X. Yarıyıl	Kredi
Öğretim Teknikleri ve Materyal Geliştirme	223	Rehberlik	303
Sınıf Yönetimi	223	Öğretmenlik Uygulaması	265
Özel Öğretim Yöntemleri II	223	Konu Alanı Ders Kitabı İncelemesi	223
Okul Deneyimi II	143	Seçmeli II	303

Seçmeli I	303	
-----------	-----	--

EK 38: Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Coğrafya Bölümü 2006-2007 ECTS Lisans Eğitim Programı

Tablo, <http://www.geography.humanity.ankara.edu.tr/ECTS.htm> adresinden faydalanılarak oluşturulmuştur.

I. YIL I. YARIYIL							
Ders Kodu	Ders Adı	Z/S	Verilen Program				
			Teo	Uyg.	Topl.	Kredi Saati	AKTS
YD101	Temel Yabancı Dil (İngilizce)						
YDF101	Temel Yabancı Dil (Fransızca)	Z	4		4	4	1
YDA101	Temel Yabancı Dil (Almanca)						
ATA101	Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi	Z	2		2	2	1
TD 101	Türk Dili I	Z	2		2	2	1
COG101	Coğrafya'ya Giriş	Z	3		3	3	5
COG103	Bilgisayar (Temel)	Z	3		3	3	4
COG105	Jeomorfolojik Süreçler	Z	5		5	5	5
COG107	Kartografya	Z	3		3	3	4
	Seçmeli Ders	S	6		6	6	9
	TOPLAM		28		28	28	30
	SEÇMEL DERSLER						
GUS101	Müzik I	-	-	-	-	-	1
GUS103	Resim I						
BED101	Beden Eğitimi	S	-	-	-	-	1
COG109	Klimatolojinin Esasları	S	4		4	4	5
COG111 3	Yerleşim Coğrafyasına Giriş	S	4		4	4	5
COG111 5	Mineraller ve Kayaçlar	S	2		2	2	3
ST172	Temel İstatistik I	S	2		2	2	3
	Bölüm/Anabilim Dalı Dönem Seçmeli Dersler**	S					
I. YIL II. YARIYIL							
YD101	Temel Yabancı Dil (İngilizce)						
YDF101	Temel Yabancı Dil (Fransızca)	Z	4		4	4	1
YDA101	Temel Yabancı Dil (Almanca)						
ATA101	Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi	Z	2		2	2	1
TD 101	Türk Dili I	Z	2		2	2	1
COG102	Harita Bilgisi	Z	4		4	4	5
	Seçmeli Ders	S	16		16	16	22
	TOPLAM		28		28	28	30
	SEÇMEL DERSLER						
GUS101	Müzik I	-	-	-	-	-	1
GUS103	Resim I						
BED101	Beden Eğitimi	S	-	-	-	-	1
COG104	Hydroğrafya	S	4		4	4	5
COG106	Fluvial Jeomorfoloji	S	4		4	4	4
COG108	Nüfus Coğrafyası	S	4		4	4	4
COG110	Jeoloji	S	2		2	2	4
COG112	Kırsal Alan Araştırmaları	S		6	6	3	5
COG114	Jeomorfolojik Arazi Çalışmaları	S		6	6	3	5
COG116	Tarım Coğrafyası	S	3		3	3	4
COG118	Kırsal Yerleşim Coğrafyası	S	3		3	3	4
ST172	Temel İstatistik II	S	2		2	2	4
	Bölüm/Anabilim Dalı Dönem Seçmeli Dersler**	S					
II. YIL I. YARIYIL							
YD101	Temel Yabancı Dil (İngilizce)						
YDF101	Temel Yabancı Dil (Fransızca)	Z	4		4	4	1

YDA101	Temel Yabancı Dil (Almanca)						
	Seçmeli Ders	S	20		20	20	29
	TOPLAM		24		24	24	30
	SEÇMEL DERSLER						
COG201	Co rafı Bilgi Sistemleri I (Temel)	S	3		3	3	5
COG203	Türkiye'nin Fiziki Co rafyası	S	3		3	3	4
COG205	Bölge Kavram ve Sistemati i	S	3		3	3	5
COG207	nsan ve Çevre	S	3		3	3	5
COG209	Klimatolojik statistik ve Veri Analizi	S	4		4	4	5
COG211	Enerji Kaynakları	S	4		4	4	5
COG213	Harita Çizim Yöntemleri	S	4		4	4	5
COG215	Alüvyal Jeomorfoloji	S	4		4	4	5
COG217	ehir Co rafyası	S	4		4	4	5
COG219	Su Kaynakları Yönetimi	S	3		3	3	5
KT225	ktisada Giri	S	3		3	3	5
	Bölüm/Anabilim Dalı Dı ı Seçmeli Dersler**	S					
II. YIL II. YARIYIL							
YD101	Temel Yabancı Dil (ngilizce)						
YDF101	Temel Yabancı Dil (Fransızca)	Z	4		4	4	1
YDA101	Temel Yabancı Dil (Almanca)						
	Seçmeli Ders	S	20		20	20	29
	TOPLAM		24		24	24	30
	SEÇMEL DERSLER						
COG202	Co rafı Bilgi Sistemleri II (Temel)	S	3		3	3	5
COG204	Türkiye'nin Be eri Co rafyası	S	3		3	3	5
COG206	Jeomorfolojik Analiz	S	4		4	4	5
COG208	Be eri Co rafyada statistik Yöntemleri	S	4		4	4	5
COG210	Endüstri Co rafyası	S	4		4	4	5
COG212	dari co rafya	S	4		4	4	5
COG214	Yapısal Jeomorfoloji	S	4		4	4	5
COG216	Yerle me Paterni ve Sistemleri	S	4		4	4	5
COG218	Toprak Co rafyası	S	3		3	3	4
COG220	Madenler Co rafyası	S	3		3	3	4
COG222	Fiziki Co rafya Laboratuar Uygulaması			6	6	3	5
COG224	ehirsel Arazi Çalı maları			6	6	3	5
	Bölüm/Anabilim Dalı Dı ı Seçmeli Dersler**						
III. YIL I. YARIYIL							
	Seçmeli Ders	S	20		20	20	30
	TOPLAM		20		20	20	30
	SEÇMEL DERSLER						
COG301	Co rafı Bilgi Sistemleri III	S	4		4	4	5
COG303	Yerle me Analizleri	S	4		4	4	5
COG305	Biyoco rafya ve Ekoloji	S	4		4	4	5
COG307	Planlama Co rafyası	S	4		4	4	5
COG309	Hava Kütleleri Klimatolojisi	S	4		4	4	6
COG311	Tarihi Co rafya	S	4		4	4	6
COG313	Turizm Co rafyası	S	3		3	3	5
COG315	Karst Jeomorfolojisi	S	3		3	3	5
COG317	Türkiye Tarım Co rafyası	S	3		3	3	4
COG319	Türkiye Endüstri Co rafyası	S	3		3	3	4
COG321	Kıyı Jeomorfolojisi ve Kıyı Yönetimi	S	3		3	3	5
COG323	Bölgesel Kalkınma	S	3		3	3	5
COG325	Karadeniz Bölgesi	S	2		2	2	4
COG327	Paleoco rafya	S	2		2	2	4
	Bölüm/Anabilim Dalı Dı ı Seçmeli Dersler**						

III. YIL II. YARIYIL							
	Seçmeli Ders	S	20		20	20	30
	TOPLAM		20		20	20	30
	SEÇMEL DERSLER						
COG301	Co rafı Bilgi Sistemleri IV	S	4		4	4	6
COG303	Do al Afetler ve Yönetimi	S	4		4	4	5
COG305	Sürdürülebilir Kırsal Kalkınma	S	4		4	4	5
COG307	Siyasi Co rafya	S	4		4	4	5
COG309	Fiziki Co rafya Semineri	S	4		4	4	5
COG311	Be eri Co rafya Semineri	S	4		4	4	5
COG313	Bölgesel Co rafya Semineri	S	4		4	4	5
COG315	Türkiye Co rafyası Semineri	S	4		4	4	5
COG317	Ekonomik Co rafya Alan Çalışmaları	S		4	4	2	5
COG319	Mekânsal Analiz (Bölgesel)	S		4	4	2	5
COG321	Ege Bölgesi	S	2		2	2	4
COG323	Volkan Jeomorfolojisi	S	2		2	2	4
COG325	Güneydo u Anadolu Bölgesi	S	2		2	2	4
	Bölüm/Anabilim Dalı Dı ı Seçmeli Dersler**						
IV. YIL I. YARIYIL							
	Seçmeli Ders	S	20		20	20	30
	TOPLAM		20		20	20	30
	SEÇMEL DERSLER						
CO 401	Uzaktan Algılama Teknikleri	S	2		2	2	5
CO 403	CBS Arazi Çalışmaları	S	4		4	4	5
CO 405	ehir Bilgi Sistemleri	S	4		4	4	5
CO 407	Nüfusun Co rafı Analizi	S	4		4	4	5
CO 409	Arazi Kullanımı	S	4		4	4	5
CO 411	Toprak Erozyonu ve Korunması	S	4		4	4	5
CO 413	Çevre Sorunları	S	3		3	3	5
CO 415	Ula ım Co rafyası	S	3		3	3	5
CO 417	Do u Anadolu Bölgesi	S	3		3	3	5
CO 419	Ortado u Ülkeleri	S	3		3	3	5
	Bölüm/Anabilim Dalı Dı ı Seçmeli Dersler**						
IV. YIL II. YARIYIL							
	Bitirme ödevi	Z		2	2	1	4
	Seçmeli Ders	S	19		19	19	30
	TOPLAM		19	2	21	20	30
	SEÇMEL DERSLER						
CO 402	Uzaktan Algılama Uygulaması			4	4	2	4
CO 404	Mekânsal Analiz II (Bölgesel)			4	4	2	4
CO 406	CBS Konu Uygulamaları			4	4	2	4
CO 408	ehir Klimatolojisi	S	4		4	4	5
CO 410	Çevresel Etki De erlendirmesi	S	4		4	4	5
CO 412	Küresel Ekonomi	S	3		3	3	4
CO 414	Do aya Dayalı Turizm Rehberli i	S	3		3	3	4
CO 416	Pazarlama Co rafyası	S	4		4	4	5
CO 418	Orta Anadolu Bölgesi	S	4		4	4	5
CO 420	Endüstriyel Lokasyon Teorileri	S	3		3	3	4
CO 422	Avrupa Birli i	S	3		3	3	4
CO 424	Akdeniz Bölgesi	S	3		3	3	4
CO 426	Türkiye'nin Tarihi Co rafyası	S	3		3	3	4
	Bölüm/Anabilim Dalı Dı ı Seçmeli Dersler**						

EK 39: Dokuz Eylül Üniversitesi Akademik Atamalarda Dikkate Alınan Puanlama Sistemi
Tablo, www.deu.edu.tr/UploadedFiles/Birimler/14988/kriterler.doc 01.05.09 adresinden yararlanılarak
olu turulmu tur.

1.SSCI (Social Sciences Citation Index), AHCI (Arts and Humanities Citation Index), SCI (Sciences Citation Index), SCI-Expanded endekslerince taranan dergilerde yayınlanmı veya bu endekslerce internet ortamında web adresi DOI(Digital Object Identifier-Sayısal Nesne Tanımlayıcı) numarası olarak yayınlanan ara tırma makaleleri ile derleme(review) makaleler	20 Puan
2.Alan endekslerince taranan dergilerde yayınlanmı veya bu endekslerce internet ortamında web adresi DOI(Digital Object Identifier-Sayısal Nesne Tanımlayıcı) numarası olarak yayınlanan ara tırma makaleleri.	15 Puan
3.TÜB TAK yayın te vik programı içinde tanımlanan 1.ve 2.Grup dergiler, TÜBA Sosyal Bilimler Yayın Te vik Programında yer alan dergilerde yayınlanmı veya bu dergiler tarafından internet ortamında web adresi DOI(Digital Object Identifier-Sayısal Nesne Tanımlayıcı) numarası olarak yayınlanan ara tırma makaleleri.	10 Puan
4.Yukarıdaki 1.2.3 nolu maddeler harici di er hakemli dergilerde yer alan ara tırma niteli indeki makaleler.	8 Puan
5. SSCI (Social Sciences Citation Index), AHCI (Arts and Humanities Citation Index), SCI (Sciences Citation Index), SCI-Expanded endekslerince taranan dergilerde yayınlanmı veya bu endekslerce internet ortamında web adresi DOI(Digital Object Identifier-Sayısal Nesne Tanımlayıcı) numarası olarak yayınlanan ara tırma makaleleri haricinde di er çalı malar (vaka takdimi, teknik not, editöre mektup, özet, yorum, v.b.)	5 Puan
6. SSCI (Social Sciences Citation Index), AHCI (Arts and Humanities Citation Index), SCI (Sciences Citation Index), SCI-Expanded, alan endekslerince taranan dergilerde veya ulusal hakemli dergilerde yayımlanmı makalelerde ile ISBN numarası almı kitaplarda adayın ismine ve çalı malarına ait her atf ile sanatsal alanda yapılan çalı malara kitaplarda, süreli yayı n, ansiklopedi ve kataloglarda yer verme, atıfta bulunma	5 Puan
7. ISI (Institute for Scientific Information) proceedingte yer alan, uluslararası bilim kurulu ları tarafından düzenlenen, süreklili i olan, bildiri özetleri kitapçı ı bastıran etkinlikte davetli konu macı olmak.	7 Puan
8. Uluslararası bilim kurulu ları tarafından düzenlenen, süreklili i olan, bildiri özetleri kitapçı ı bastıran etkinlikte sözlü sunulup tam metin olarak yayımlanmı bildiri	5 puan
9.ISI (Institute for Scientific Information) proceedingte yer alan, uluslararası bilim kurulu ları tarafından düzenlenen, süreklili i olan, bildiri özetleri kitapçı ı bastıran etkinlikte yapılan (olgu sunumu, video sunumu, e-poster, poster) bildiri.	1 Puan
10. Ulusal bilim kurulu ları tarafından düzenlenen, süreklili i olan, bildiri özetleri kitapçı ı bastıran etkinlikte davetli konu macı olmak	5 Puan
11. Ulusal bilim kurulu ları tarafından düzenlenen, süreklili i olan, bildiri özetleri kitapçı ı bastıran etkinlikte sözlü sunulup tam metin olarak yayımlanmı her bildir.	1 puan
12. Patentler	20 Puan
13. SSCI (Social Sciences Citation Index), AHCI (Arts and Humanities Citation Index), SCI (Sciences Citation Index), SCI-Expanded endekslerince taranan dergide hakemlik yapmak	20 Puan
14. Alan endekslerince taranan dergide hakemlik yapmak	15 Puan
15. TÜB TAK yayın te vik programı içinde tanımlanan 1.ve 2.Grup dergiler, TÜBA Sosyal Bilimler Yayın Te vik Programında yer alan dergilerde hakemlik yapmak	10 Puan
16. DEÜ birimlerince yayınlanan ve TÜB TAK, TÜBA listesine girmeyen dergilerde hakemlik yapmak	8 Puan
17. Di er ulusal hakemli dergilerde hakemlik yapmak	5 Puan
18. SSCI (Social Sciences Citation Index), AHCI (Arts and Humanities Citation Index), SCI (Sciences Citation Index), SCI-Expanded endekslerince taranan dergide editörlük yapmak	25 Puan
19. Alan endekslerince taranan dergide editörlük yapmak	20 Puan
20. TÜB TAK yayın te vik programı içinde tanımlanan 1.ve 2.Grup dergiler, TÜBA Sosyal Bilimler Yayın Te vik Programında yer alan dergilerde editörlük yapmak	15 Puan
21. DEÜ birimlerince yayınlanan dergilerde editörlük yapmak	12 Puan
22. İgili alanda önde gelen uluslararası yayınevleri tarafından yayımlanan, ISBN almı bilimsel kitap yazarlı ı	20 Puan
23. İgili alanda önde gelen uluslararası yayınevleri tarafından yayımlanan kitapta bölüm yazarlı ı (Aynı kitapta en fazla 2 bölüm yazarlı ı)	8 Puan
24. Üniversitelerin Yayın Komisyonlarınca kabul edilmi ve ISBN almı kitaplarda yazarlık	10 Puan

25. Üniversitelerin Yayın Komisyonlarınca kabul edilmiş ve ISBN almış kitaplarda kitap içi bölüm yazarlığı (Aynı kitapta en fazla 2 bölüm yazarlığı)	4 Puan
26. Çeviri Kitaplar (Çeviri Yazarı sayısına eşit bölünür)	8 Puan
27. İlgili alanda önde gelen uluslararası yayınevleri tarafından yayımlanan bilimsel kitaplarda editörlük (Ders kitabı hariç)	20 Puan
28. Tanınmış ulusal yayınevleri tarafından yayımlanan kitap editörlüğü (Ders kitabı hariç)	15 Puan
29. Yüksek lisans tezi yönetmek (Tamamlanmış her tez için 3 puan)	3 Puan
30. Doktora tezi yönetmek (Tamamlanmış her tez için 10 puan)	10 Puan
31. Uluslararası Bilimsel/Sanatsal Kurulu larca desteklenen hakem kurulunun denetiminden geçmiş, proje sonuç raporu atama dosyasına eklenmiş tamamlanmış belgelendirilebilen projenin tüm süreçlerindeki katılım	Proje Yöneticisi 20 puan, proje ara tırma acısı/çalımanı 15 puan
32. Ulusal Bilimsel/Sanatsal Kurulu larca desteklenen hakem kurulunun denetiminden geçmiş, proje sonuç raporu atama dosyasına eklenmiş tamamlanmış belgelendirilebilen projenin tüm süreçlerindeki katılım	Proje Yöneticisi 15 puan, proje ara tırma acısı/çalımanı 10 puan
33. Üniversitemiz DEÜ tarafından desteklenen Hakem kurulunun denetiminden geçmiş, proje sonuç raporu atama dosyasına eklenmiş, belgelendirilebilen projenin tüm süreçlerindeki katılım	Proje Yöneticisi 8 puan, proje ara tırma acısı/çalımanı 5 puan
34. Mimarlık Anabilim Dallarında Proje ve Uygulama çalışmaları, geçerli yasa ve yönetmelikler çerçevesinde bir uygulama projesi yaparak yayımlanmış olmak	10 Puan
35. Üniversitemiz DEÜ birimlerinde yapılan, birim tarafından belgelendirilebilen son 3 yılda kesintisiz olarak yapılan E itim Komisyonu Üyesi	5 puan
36. Üniversitemiz DEÜ birimlerince ölçülen Ö renci E itimindeki başarılarındaki geri bildirimde birimin ilk %25'lik listesine girdiği belgelendirilebilen değerlendirme için	10 Puan
37. Prestijli mimarlık, sanat, edebiyat ve kültür dergilerinde yayımlanan ara tırma niteliğindeki makaleler.	5 Puan

EK 40: Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi (Coğrafya,Felsefe, Tarih, Prehistorya Arkeolojisi, Psikoloji,Sosyoloji) İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İletişim Fakültesi Akademik Yükselmede Dikkate Alınan Puanlama Sistemi

(<http://turkuaz.yok.gov.tr/AkademikDuyuru/?sayfa=akademikyukselme> 30.04.09 **adresinden alınmıştır**)

Aşağıda belirtilen çalışmalara verilen birim puanlar esas alınarak en az 6 puan karlı bir bilimsel etkinlikte bulunmak (Ancak, yayın sayısının en az dört olması gerekmektedir. ki yazarlı çalışmalar için puanların 0,8'i; üç yazarlı çalışmalar için 0,6'sı ; dört ve daha fazla yazarlı çalışmalar için 0,5'i karlı bir puan verilir) :

- Uluslar arası yayın ve atıflar :

- 1) SSCI, SCI-Expanded veya AHCI kapsamındaki dergilerde yayımlanmış tam makale, 4 puan
- 2) Alan indeksleri kapsamındaki dergilerde yayımlanmış tam makale, 3 puan
- 3) İlgili alanda önde gelen ülkelerin hakemli bilimsel/mesleki dergilerinde yayımlanmış tam makale, 2 puan
- 4) İlgili alanda önde gelen uluslar arası yayınevleri tarafından yayımlanan kitap, 5 puan
- 5) İlgili alanda önde gelen uluslar arası yayınevleri tarafından yayımlanan kitapta bölüm (ansiklopedi maddesi dahil), 3 puan
- 6) İlgili alanda önde gelen uluslar arası yayınevleri tarafından yayımlanan kitap editörlü ü, 4 puan
- 7) Uluslar arası nitelikli bilimsel/mesleki kuruluşlar tarafından periyodik olarak düzenlenen ve bildiri önerilerinin uluslar arası nitelikte hakemler/seçici kurul tarafından seçildiği bilimsel toplantılarda sunularak tam metin olarak yayımlanan bildiri, 1 puan
- 8) Yukarıda tanımlanan yayınlara, diğer yazarlar tarafından yapılan bir atıf , 0,5 puan

II- Ulusal yayımlar :

- 1- Ulusal hakemli dergilerde yayımlanmış tam makale, 1 puan
- 2- Tanınmış ulusal yayınevleri tarafından yayımlanan kitap (ders kitabı hariç), 3 puan
- 3- Tanınmış ulusal yayınevleri tarafından yayımlanan kitapta (ders kitabı hariç) .bölüm, 1 puan
- 4- Tanınmış ulusal yayınevleri tarafından yayımlanan kitap (ders kitabı hariç) editörlü ü, 1 puan
- 5- Arkeoloji, sanat tarihi ve antropoloji alanlarında, bilimsel bir kurum tarafından desteklenen arazi projesi yöneticiliği yapmış olmak, 1 puan
- 6- Ulusal tebliğler, 0,25 puan (toplamı 1 puanı geçemez)

EK 41: Cybermetricslab Ocak 2009 üniversite sıralaması sonuçlarına göre bazı ülkelerin yüksek ö retim kurumları açısından dünyadaki durumu. Tablo, http://www.webometrics.info/Distribution_by_Country.asp adresinden yararlanılarak olu turulmu tur.

	Ülke	İlk 200	İlk 500	İlk 1000
1.	ABD	104	179	354
2.	Almanya	17	49	67
3.	Kanada	17	27	38
4.	ngiltere	12	35	68
5.	Avustralya	6	13	29
6.	Hollanda	6	9	13
7.	spanya	4	27	42
8.	sveç	4	9	14
9.	Japonya	3	10	38
10.	sviçre	3	8	10
11.	Norveç	3	4	5
12.	Tayvan	2	10	23
13.	Brezilya	2	9	16
14.	Hong Kong	2	5	6
15.	Avusturya	2	4	9
16.	Çek Cumhuriyeti	2	3	10
17.	Fransa	1	16	47
18.	talya	1	13	35
19.	Finlandiya	1	7	10
20.	Belçika	1	6	8
21.	Çin	1	5	16
22.	Danimarka	1	5	8
23.	srail	1	5	7
24.	Güney Kore Cumhuriyeti	1	4	12
25.	Meksika	1	2	6
26.	Singapur	1	2	2
27.	Rusya Federasyonu	1	1	3
28.	Portekiz		5	7
29.	rlanda		4	6
30.	Tayland		3	9
31.	Türkiye		3	7
32.	Macaristan		3	4
33.	Yunanistan		2	6
34.	Yeni Zelanda		2	6
35.	Suudi Arabistan		2	2
36.	Polonya		1	13
37.	Güney Afrika		1	5
38.	Hindistan		1	4
39.	Arjantin		1	3
40.	ili		1	3
41.	Slovenya		1	2
42.	Estonya		1	2
43.	zlanda		1	1
44.	Sırbistan		1	1
45.	Kolombiya			3
46.	Endonezya			3
47.	Malezya			3
48.	Slovakya			3
49.	Litvanya			2
50.	Peru			2
51.	Venezüella			1
52.	Bulgaristan			1
53.	Kosta Rika			1
54.	ran			1

55.	Malta			1
56.	Filipinler			1
57.	Porto Riko			1

EK 42: Cybermetricslab Ocak 2009 üniversite sıralaması sonuçlarına göre dünya genelinde ilk 50'de bulunan üniversiteler. Tablo, <http://www.webometrics.info/premierleague.asp> eri im 24.03.09 adresinden yararlanılarak olu turulmu tur.

Üniversite	Ülke	Sıra		
		Ocak 08	Temmuz 08	Ocak 09
<u>Massachusetts Institute of Technology</u>	ABD	1	1	1
<u>Stanford University</u>	ABD	2	3	2
<u>Harvard University</u>	ABD	3	2	3
<u>University of California Berkeley</u>	ABD	5	4	4
<u>Cornell University</u>	ABD	10	7	5
<u>University of Michigan</u>	ABD	6	6	6
<u>California Institute of Technology</u>	ABD	31	40	7
<u>University of Minnesota</u>	ABD	8	8	8
<u>University of Illinois Urbana Champaign</u>	ABD	9	11	9
<u>University of Texas Austin</u>	ABD	11	10	10
<u>University of Wisconsin Madison</u>	ABD	7	9	11
<u>University of Washington</u>	ABD	12	13	12
<u>University of Pennsylvania</u>	ABD	13	12	13
<u>Pennsylvania State University</u>	ABD	4	5	14
<u>Carnegie Mellon University</u>	ABD	65	14	15
<u>Texas A&M University</u>	ABD	16	22	16
<u>Columbia University New York</u>	ABD	14	15	17
<u>University of California los Angeles</u>	ABD	17	17	18
<u>University of Maryland</u>	ABD	19	20	19
<u>University of Chicago</u>	ABD	15	19	20
<u>Purdue University</u>	ABD	20	16	21
<u>University of Florida</u>	ABD	22	18	22
<u>Michigan State University</u>	ABD	23	27	23
<u>University of Toronto</u>	Kanada	25	28	24
<u>University of Arizona</u>	ABD	18	21	25
<u>Virginia Polytechnic Institute and State University</u>	ABD	21	24	26
<u>Indiana University</u>	ABD	24	33	27
<u>University of Cambridge</u>	ngiltere	27	26	28
<u>New York University</u>	ABD	33	31	29
<u>University of North Carolina Chapel Hill</u>	ABD	26	29	30
<u>University of California San Diego</u>	ABD	32	34	31
<u>Johns Hopkins University</u>	ABD	42	39	32
<u>Georgia Institute of Technology</u>	ABD	30	23	33
<u>Duke University</u>	ABD	29	37	34
<u>Rutgers University</u>	ABD	28	30	35
<u>University of Pittsburgh</u>	ABD	34	41	36
<u>Princeton University</u>	ABD	36	25	37
<u>University of British Columbia</u>	Kanada	40	49	38
<u>North Carolina State University</u>	ABD	45	36	39
<u>Swiss Federal Institute of Technology ETH Zurich</u>	sviçre	38	32	40
<u>Yale University</u>	ABD	41	44	41
<u>University of Oxford</u>	ngiltere	37	47	42
<u>University of Southern California</u>	ABD	39	35	43
<u>Universidad Nacional Autónoma de México</u>	Meksika	59	51	44
<u>University of Virginia</u>	ABD	35	45	45

<u>University of Colorado Boulder</u>	ABD	49	38	46
<u>University of California Davis</u>	ABD	44	46	47
<u>Australian National University</u>	Avustralya	47	42	48
<u>University of California Santa Barbara</u>	ABD	51	58	49
<u>Iowa State University</u>	ABD	54	62	50

EK 43: Cybermetricslab Ocak 2009 üniversite sıralaması sonuçlarına göre Asya kıtasındaki ilk 100 üniversite. Tablo, http://www.webometrics.info/top100_continent.asp?cont=asia 24.03.09 adresinden yararlanılarak oluşturulmuştur.

Kıta sıralaması	Üniversite	Ülke	Dünya sıralaması
1.	<u>University of Tokyo</u>	Japonya	52
2.	<u>National Taiwan University</u>	Tayvan	55
3.	<u>Kyoto University</u>	Japonya	78
4.	<u>Peking (Beijing) University</u>	Çin	117
5.	<u>University of Hong Kong</u>	Çin	121
6.	<u>National University of Singapore</u>	Singapur	135
7.	<u>Keio University</u>	Japonya	152
8.	<u>Chinese University of Hong Kong</u>	Çin	156
9.	<u>Hebrew University of Jerusalem</u>	srail	169
10.	<u>National Chiao Tung University</u>	Tayvan	179
11.	<u>Seoul National University</u>	G. Kore	182
12.	<u>Korea Advanced Institute of Science & Technology</u>	G. Kore	204
13.	<u>Technion Israel Institute of Technology</u>	srail	208
14.	<u>Nagoya University</u>	Japonya	216
15.	<u>Tel Aviv University</u>	srail	235
16.	<u>Osaka University</u>	Japonya	240
17.	<u>Tsinghua University China</u>	Çin	241
18.	<u>Weizmann Institute of Science</u>	srail	257
19.	<u>University of Tsukuba</u>	Japonya	260
20.	<u>National Taiwan Normal University</u>	Tayvan	273
21.	<u>National Cheng Kung University</u>	Tayvan	274
22.	<u>National Sun Yat-Sen University</u>	Tayvan	282
23.	<u>Tohoku University</u>	Japonya	289
24.	<u>King Saud University</u>	S.Arabistan	292
25.	<u>Prince of Songkla University</u>	Tayland	295
26.	<u>King Fahd University of Petroleum & Minerals</u>	S. Arabistan	302
27.	<u>National Tsing Hua University Taiwan</u>	Tayvan	308
28.	<u>Tokyo Institute of Technology</u>	Japonya	343
29.	<u>Kyushu University</u>	Japonya	348
30.	<u>Shanghai Jiao Tong University</u>	Çin	355
31.	<u>Chulalongkorn University</u>	Tayland	369
32.	<u>National Central University</u>	Tayvan	370
33.	<u>Pohang University of Science & Technology</u>	Çin	372
34.	<u>Kobe University</u>	Japonya	383
35.	<u>National Chung Cheng University</u>	Tayvan	384
36.	<u>Hong Kong University of Science & Technology</u>	Çin	387
37.	<u>National Chengchi University</u>	Tayvan	391
38.	<u>Kasetsart University</u>	Tayland	418
39.	<u>ZheJiang University</u>	Çin	425
40.	<u>Middle East Technical University</u>	Türkiye	428
41.	<u>Bilkent University</u>	Türkiye	430
42.	<u>Ben Gurion University of the Negev</u>	srail	431
43.	<u>City University of Hong Kong</u>	Çin	435
44.	<u>Nanyang Technological University</u>	Singapur	442

45.	<u>Indian Institute of Technology Bombay</u>	Hindistan	455
46.	<u>Korea University</u>	Güney Kore	468
47.	<u>Fudan University</u>	Çin	477
48.	<u>Hong Kong Polytechnic University</u>	Çin	482
49.	<u>Bogazici University</u>	Türkiye	489
50.	<u>Tamkang University</u>	Tayvan	491
51.	<u>Ritsumeikan University</u>	Japonya	506
52.	<u>University of Haifa</u>	srail	510
53.	<u>Hiroshima University</u>	Japonya	517
54.	<u>Hong Kong Baptist University</u>	Çin	520
55.	<u>I-Shou University</u>	Tayvan	529
56.	<u>Mahidol University</u>	Tayland	548
57.	<u>United Nations University</u>	Japonya	559
58.	<u>National Chung Hsing University</u>	Tayvan	564
59.	<u>Yonsei University *</u>	G. Kore	565
60.	<u>Indian Institute of Science Bangalore</u>	Hindistan	580
61.	<u>Bar Ilan University</u>	srail	595
62.	<u>Shandong University</u>	Çin	598
63.	<u>Sungkyunkwan University *</u>	G. Kore	604
64.	<u>Gadjah Mada University</u>	Hindistan	623
65.	<u>Chiang Mai University</u>	Tayland	633
66.	<u>Pusan National University</u>	G. Kore	655
67.	<u>Providence University</u>	Tayvan	659
68.	<u>Nanjing University</u>	Çin	664
69.	<u>Kyungpook National University</u>	G. Kore	669
70.	<u>Thammasat University</u>	Tayland	675
71.	<u>Institute of Technology Bandung</u>	Hindistan	676
72.	<u>Khon Kaen University</u>	Tayland	680
73.	<u>Wuhan University</u>	Çin	691
74.	<u>Asian Institute of Technology Thailand</u>	Tayland	709
75.	<u>Fu Jen Catholic University</u>	Tayvan	716
76.	Ankara üniversitesi	Türkiye	733
77.	<u>Waseda University</u>	Japonya	743
78.	<u>Hosei University</u>	Japonya	747
79.	<u>Feng Chia University</u>	Çin	748
80.	<u>Hanyang University</u>	G. Kore	767
81.	<u>Yuan Ze University</u>	Çin	772
82.	<u>Japan Advanced Institute of Science & Technology</u>	Japonya	778
83.	<u>University of Electro-Communications</u>	Japonya	785
84.	Xiamen university	Çin	788
85.	East China Normal University	Çin	797
86.	Tokai University	Japonya	798
87.	Okoyama university	Japonya	799
88.	Tokyo University of Science	Japonya	802
89.	Nihon university	Japonya	803
90.	Renmin university of china	Çin	807
91.	Istanbul Technical University	Türkiye	812
92.	Mie university	Japonya	816
93.	Ryukoku universty	Japonya	822
94.	Yamagata universty	Japonya	833
95.	Doshisha university	Japonya	834
96.	National Taiwan University of Science & Technology	Tayvan	836
97.	Indian Institute of Technolgy Karpur	Hindistan	844
98.	University of malaysia	Malezya	845
99.	Shih Hsin Uiversity	Tayvan	851
100.	Hacettepe University	Türkiye	852

EK 44: Cybermetricslab Ocak 2009 üniversite sıralaması sonuçlarına göre Türkiye üniversitelerinin dünya sıralamasında ilk 4000 üniversite içindeki yeri. Tablo, <http://www.webometrics.info/top4000.asp> 25.03.09 adresinden yararlanılarak oluşturulmuştur.

Sıra	Üniversite adı	Dünya sıralamasındaki yeri
İlk 500 içinde		
1.	1. Ortado u Teknik Üniversitesi	428
2.	2. Bilkent Üniversitesi	430
3.	3. Bo aziçi Üniversitesi	489
İlk 1000 içinde		
4.	1. Ankara Üniversitesi	733
5.	2. stanbul Teknik üniversitesi	812
6.	3. Hacettepe Üniversitesi	852
7.	4. Ege Üniversitesi	960
İlk 2000 içinde		
8.	1. Gaziantep Üniversitesi	1029
9.	2. Sabancı üniversitesi	1047
10.	3. Anadolu Üniversitesi	1064
11.	4. stanbul üniversitesi	1199
12.	5. Çukurova Üniversitesi	1303
13.	6. nönü Üniversitesi	1492
14.	7. Uluda Üniversitesi	1509
15.	8. Dokuz Eylül Üniversitesi	1512
16.	9. Selçuk Üniversitesi	1541
17.	10. stanbul Bilgi Üniversitesi	1632
18.	11. Süleyman Demirel Üniversitesi	1664
19.	12. Akdeniz Üniversitesi	1686
20.	13. Yıldız Teknik Üniversitesi	1765
21.	14. Koç Üniversitesi	1775
22.	15. Erciyes Üniversitesi	1833
23.	16. Ba kent Üniversitesi	1886
24.	17. Trakya Üniversitesi	1965
İlk 3000 içinde		
25.	1. Marmara üniversitesi	2063
26.	2. Adnan Menderes Üniversitesi	2141
27.	3. zmir yüksek teknoloji Enstitüsü	2147
28.	4. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi	2311
29.	5. Karadeniz Teknik Üniversitesi	2321
30.	6. Afyon Kocatepe Üniversitesi	2330
31.	7. Fatih Üniversitesi	2367
32.	8. Sakarya Üniversitesi	2455
33.	9. Beykent Üniversitesi	2562
34.	10. Do u Üniversitesi	2583
35.	11. Yeditepe Üniversitesi	2606
36.	12. TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi	2649
37.	13. Cumhuriyet Üniversitesi	2912
İlk 4000 içinde		
38.	1. Balıkesir Üniversitesi	3025
39.	2. Pamukkale Üniversitesi,	3029
40.	3. Eski ehir Osmangazi Üniversitesi	3103
41.	4. Atatürk Üniversitesi	3161
42.	5. Ondokuz Mayıs Üniversitesi	3163
43.	6. stanbul Kültür Üniversitesi	3181
44.	7. Kahraman Mara Sütçü mam Üniversitesi	3189
45.	8. Çankaya Üniversitesi	3214
46.	9. Yüzüncü Yıl Üniversitesi	3221
47.	10. Zonguldak Karaelmas Üniversitesi	3284

48.	11. Mersin Üniversitesi	3301
49.	12. Celal Bayar Üniversitesi	3417
50.	13. Dicle Üniversitesi	3420
51.	14. Bahçeşehir Üniversitesi	3444
52.	15. Fırat Üniversitesi	3592
53.	16. Kocaeli Üniversitesi	3611
54.	17. Galatasaray Üniversitesi	3623
55.	18. Işık Üniversitesi	3676
56.	19. Atılım Üniversitesi	3762
57.	20. Abant İzzet Baysal Üniversitesi	3768
58.	21. Gebze Yüksek Teknoloji Enstitüsü	3794
59.	22. Mula Üniversitesi	2885

EK 45: 2007 yılında tüm üniversitelerde **SCI+SSCI+AHCI**'te yayımlanan yayınların özetim üyesi başına düşen yayın sayısına göre sıralaması

*Özetim Üyesi sayısı ÖSYM tarafından çıkarılan 2006-2007 yılı Yükseközetim istatistikleri Kitabından alınmıştır.

*Sadece full article (tam makale) ler alınmıştır olup diğer doküman tipleri dikkate alınmamıştır.

Kaynak: http://www.yok.gov.tr/content/view/full/320/118/lang,tr_TR/05.05.09

Sr.	Üniversite Adı	SCI	SSCI	AHCI	Brüt Toplam**	Net Toplam***	Özetim Üye Say.	Oran
1.	TOOB ekonomi ve Teknoloji Üniv.	60	10	0	70	67	46	1,46
2.	Bozok Üniversitesi	29	0	0	29	29	22	1,32
3.	Bağcıba kent Üniversitesi	445	27	1	473	460	353	1,30
4.	Gebze Yüksek Teknoloji Enstitüsü	134	11	0	145	140	134	1,04
5.	Koç Üniversitesi	122	25	2	149	140	140	1,00
6.	Ortadoğru Teknik Üniversitesi	635	68	9	712	692	727	0,95
7.	Erciyes Üniversitesi	474	11	1	486	477	549	0,87
8.	Bilkent Üniversitesi	219	59	13	291	267	319	0,84
9.	Çankaya Üniversitesi	57	2	0	59	58	71	0,82
10.	Atılım Üniversitesi	55	5	0	60	59	76	0,78
11.	Hacettepe Üniversitesi	1007	55	1	1063	1034	1364	0,76
12.	Fatih Üniversitesi	98	4	4	106	103	135	0,76
13.	Aksaray Üniversitesi	24	0	0	24	24	33	0,73
14.	Çanakkale Onsekiz Mart Üniv.	163	1	0	164	163	232	0,70
15.	Işık Üniversitesi	31	5	0	36	36	52	0,69
16.	İstanbul Teknik Üniversitesi	558	25	4	587	575	854	0,67
17.	Önönü Üniversitesi	266	4	0	270	267	398	0,67
18.	Gaziantep Üniversitesi	200	7	1	208	200	302	0,66
19.	Ondokuz Mayıs Üniversitesi	466	13	0	479	472	718	0,66
20.	Sabancı Üniversitesi	86	15	1	102	99	154	0,64
21.	Bozüyük Üniversitesi	207	23	6	236	230	263	0,63
22.	Abant İzzet Baysal Üniversitesi	149	8	0	157	152	240	0,63
23.	Zmir İleri Teknoloji Enstitüsü	78	1	1	80	79	125	0,63
24.	Harran Üniversitesi	181	7	1	189	185	293	0,63
25.	Kafkas Üniversitesi	107	0	0	107	107	170	0,63
26.	Afyon Kocatepe Üniversitesi	218	9	0	227	219	352	0,62
27.	Kırıkkale Üniversitesi	178	8	0	186	180	291	0,62
28.	Ankara Üniversitesi	921	78	9	1008	980	1621	0,60
29.	Karadeniz Teknik Üniversitesi	348	10	1	359	352	596	0,59
30.	Zonguldak Karaelmas Üniversitesi	192	11	0	203	192	326	0,59
31.	Gaziosmanpaşa Üniversitesi	154	6	0	160	158	272	0,58
32.	Niğde Üniversitesi	102	3	0	105	103	179	0,58
33.	Ege Üniversitesi	778	37	1	816	783	1380	0,57
34.	Yüzüncü Yıl Üniversitesi	206	3	0	209	206	369	0,56

35.	Fırat Üniversitesi	350	7	0	357	351	629	0,56
36.	K. Mara Sütçü mam Üniversitesi	129	10	0	139	132	238	0,55
37.	stanbul Üniversitesi	1211	83	13	1307	1254	2268	0,55
38.	Gazi Üniversitesi	839	41	4	884	863	1569	0,55
39.	Uluda Üniversitesi	381	17	3	401	390	730	0,53
40.	Trakya Üniversitesi	212	11	0	223	214	401	0,53
41.	Pamukkale Üniversitesi	242	12	1	255	248	466	0,53
42.	Kocaeli Üniversitesi	225	6	0	231	226	428	0,53
43.	Dicle Üniversitesi	2474	4	0	251	249	486	0,51
44.	Mustafa Kemal Üniversitesi	151	1	0	152	152	297	0,51
45.	Rize Üniversitesi	25	0	0	25	25	50	0,50
46.	Cumhuriyet Üniversitesi	209	11	1	221	209	419	0,50
47.	Çukurova Üniversitesi	373	15	0	388	381	764	0,50
48.	Eski ehir Osmangazi Üniversitesi	227	9	0	236	228	474	0,48
49.	Süleyman Demirel Üniversitesi	281	5	1	287	285	598	0,48
50.	Akdeniz Üniversitesi	265	16	5	286	274	583	0,47
51.	Selçuk Üniversitesi	407	17	1	425	410	897	0,46
52.	Adnan Menderes Üniversitesi	185	6	0	191	188	412	0,46
53.	Mersin Üniversitesi	182	12	2	196	190	417	0,46
54.	Celal Bayar Üniversitesi	173	9	1	183	176	387	0,45
55.	Do u Üniversitesi	28	7	1	36	32	71	0,45
56.	Dokuz Eylül Üniversitesi	494	40	0	534	503	1129	0,45
57.	Atatürk Üniversitesi	418	18	0	436	422	1050	0,40
58.	zmir Ekonomi Üniversitesi	19	5	1	25	24	62	0,39
59.	Marmara Üniversitesi	359	18	2	379	368	981	0,38
60.	stanbul Bilim Üniversitesi	18	2	0	20	18	48	0,38
61.	Düzce Üniversitesi	60	1	0	61	60	161	0,37
62.	Yıldız Teknik Üniversitesi	196	4	0	200	198	536	0,37
63.	Giresun Üniversitesi	11	0	0	11	11	30	0,37
64.	Mu la Üniversitesi	82	9	0	91	89	263	0,34
65.	Kadir Has Üniversitesi	18	1	1	20	18	56	0,32
66.	Adıyaman Üniversitesi	5	0	0	5	5	16	0,31
67.	Yeditepe Üniversitesi	140	3	0	143	142	464	0,31
68.	Anadolu Üniversitesi	187	11	1	199	196	659	0,30
69.	Balıkesir Üniversitesi	82	0	0	82	82	277	0,30
70.	Sakarya Üniversitesi	139	3	0	142	139	475	0,29
71.	stanbul Kültür Üniversitesi	32	8	0	40	33	116	0,28
72.	Ahi Evran Üniversitesi	13	0	0	13	13	49	0,27
73.	Dumlupınar Üniversitesi	59	3	0	62	62	255	0,24
74.	Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi	11	0	0	11	11	48	0,23
75.	Bahçe ehir Üniversitesi	17	3	0	20	19	84	0,23
76.	Kastamonu Üniversitesi	9	0	0	9	9	41	0,22
77.	stanbul Ticaret Üniversitesi	12	0	0	12	12	55	0,22
78.	Ufuk Üniversitesi	16	0	0	16	16	89	0,18
79.	Ordu Üniversitesi	6	0	0	6	6	34	0,18
80.	Galatasaray Üniversitesi	16	10	0	26	18	117	0,15
81.	Haliç Üniversitesi	12	0	0	12	12	79	0,15
82.	Ya ar Üniversitesi	4	1	0	5	5	40	0,13
83.	U ak Üniversitesi	7	0	0	7	7	60	0,12
84.	Okan Üniversitesi	2	2	0	4	4	36	0,11
85.	Namık Kemal Üniversitesi	14	0	0	14	14	128	0,11
86.	stanbul Bilgi Üniversitesi	3	12	1	16	13	122	0,11
87.	Maltepe Üniversitesi	13	1	0	14	13	123	0,11
88.	Beykent Üniversitesi	9	1	0	10	10	96	0,10
89.	Hitit Üniversitesi	4	0	0	4	4	42	0,10
90.	Amasya Üniversitesi	3	0	0	3	3	33	0,09
91.	Erzincan Üniversitesi	6	0	0	6	6	88	0,06
92.	Mimar Sinan Üniversitesi	2	0	0	2	2	271	0,01

93.	Ça Üniversitesi	0	0	0	0	0	33	0,00
	Toplam	17788	1006	95	18889	18331	34076	0,54

EK 46: Küresellemenin Türkiye Üniversitelerindeki Coğrafya Etkisi Üzerine Etkisi Anketi

Bu anket, "Küresellemenin Türkiye Üniversitelerindeki Coğrafya Etkisi Üzerine Etkisi" adlı doktora çalışması kapsamında kullanılacaktır.

Ali LHAN

Yrd. Doç. Dr. Nevzat Gümü

(Coğrafya Öğretmeni, İrinyer Lisesi-Buca)

(Danışman, DEÜ-Buca Eğitim Fakültesi)

Cevaplanan anketin al546033@gmail.com adresine gönderilmesi beklenmektedir.

Ankete vereceğiniz cevaplar bilimsel çalışmanın gerçekleştirilmesinde birincil öneme sahiptir.

Araştırmamıza katıldığınız ve sorularımıza yanıtladığınız için teşekkür ederiz.

A. 1. Akademik unvanınız?

1. Prof ( ) 2. Doç. ( ) 3. Yrd. Doç. ( ) 4. Dr. ( ) 5. Araştırma Görevlisi ( ) 6. Diğer (belirtebilir misiniz):?

A. 2. Uzmanlık alanınız:

1. Fiziki Coğrafya ( ), 2. Beşeri ve Ekonomik Coğrafya, 3. Bölgesel Coğrafya ( ), 4. Türkiye Coğrafyası ( ), 5. Coğrafya Etkisi ( ) 6. Diğer (Belirtebilir misiniz)?

A. 3. Bildiğiniz yabancı dil:

1. İngilizce	
2. Almanca	
3. Fransızca	
4. Diğer (belirtebilir misiniz)?	

A. 4. Yurtdışında yüksek öğrenim gördüyseniz, hangi coğrafya bölgesinde öğrenim gördüğünüzü belirtebilir misiniz?

1. Batı Avrupa ( ) 2. ABD ( ) 3. Diğer (belirtiniz):

A. 5. Yurtdışında çıkan ve izlediğiniz coğrafya dergileri yazabilir misiniz?

A. 6. İnternet üzerinden coğrafya alanındaki gelişmeleri izleyebiliyor musunuz?

1. Evet ( ) 2. Hayır ( )

A. 7. Üniversitenizin coğrafya bölümü ile herhangi bir yabancı üniversite/ üniversitelerin coğrafya bölümü / bölümleri arasında bilimsel anlamda bir işbirliği var mıdır?

1. Evet ( ) 2. Hayır ( )

A. 8. Cevabınız evet ise üniversitenin/ üniversitelerin ismini yazabilir misiniz?

A. 9. Yurtdışındaki üniversitelerin coğrafya bölümlerinde akademik çalışmalarda (misafir öğretim görevlisi olarak vb.) buldunuz mu?

1. Evet ( ) 2. Hayır ( )

A. 10. Yanıtınız evet ise akademik çalışmada bulunduğunuz üniversiteyi/ üniversiteleri yazabilir misiniz?

A. 11. Yurtdışında yayınlanan yayınızdı/ yayınlarınız var ise sayısını belirtebilir misiniz?

1. SCI Dergilerde:
2. SSCI Dergilerde:
3. Uluslararası Mesleki Dergilerde:
4. Uluslararası sempozyum/ kongre bildirileri (bildiri kitabında yer alan):

A. 12. Yurtdışında yayınlanan yayınızdı/ yayınlarınız var ise aşağıdaki hangi coğrafya bölgesinde yayımlandığını belirtebilir misiniz?

1. Batı Avrupa ( ) 2. ABD ( ) 3. Diğer (belirtiniz):

A. 13. Sizde küresellemenin Türkiye üniversitelerindeki coğrafya bölümleri üzerine ne gibi etkileri vardır (belirtebilir misiniz)?